TECHE UDINE

MANOSCRITTI

FONDO PRINCIPALE

Manoscritto n. **P_MSS_1414**

Nel Fondo Principale sono confluiti la maggior parte dei lasciti manoscritti pervenuti alla Biblioteca Civica «Vincenzo Joppi» nel corso del tempo: si tratta perciò di un fondo composito nel quale è possibile trovare manoscritti di argomento liturgico, scientifico, giuridico, botanico e altro.

Collocazione:

Biblioteca Civica "Vincenzo Joppi", Udine
https://www.techeudine.it/fondo-principale
https://www.sbhu.it/

Busolini

pr. Petr.

Theolog.

1768

1414

i8

si:
cera
ceij.
i
s
a:
lia:
aa:
di
ul:
tanj
tos
8
r,
icos
ati:
ca.
in
velu:
ey
i la:
ce

Auctore Petro Bussolini.

Tractatus
De Deo Uno, et Trino

Proœmium.

Quoniam ea, quæ de Deo, ejusq; attributis agit, juxta partitionem D. Thomæ Theologia prima nuncupatur, propterea plurium Theologorum more est huic notiones generales, divisionesq. Theologiæ nec non ejusdem principia, seu locos theologicos præmittendi. At quia de his non nisi duobus ab hinc annis actum a nobis sit, ne tam cito eadem repetamus, de quibusdam solum, ac summatim visum est Tirones admonere. Primo Sacram Theologiam generatim inspectam esse = veram divinarum, aliarumque ad Deum referentium ex revelatis principiis, vel naturaliter cognitis comparatam doctrinam = Secundo ratione methodi eam dividi in positivam, et Scholasticam, et hanc ceterarum facultatum praestantissimam esse Ecclesiæ utilissimam, et ideo constanter tenendam, excolendamque adversus Novatores, quorum in illam maximum odium exponit Melchior Cano de locis lib. 8 cap. primo. Tertio ratione objecti, seu rerum, de quibus agit, dividi in speculativam, et practicam, seu moralem, in Polemicam Dogmaticam, Adiaphoram, aliasque hujusmodi divisiones pati. Quarto demum ejus principia, ex quibus sua argumenta depromit, decem a laudato Cano recenseri, quorum septem priora ejusdem propria sunt, cetera vero adscriptitia ac veluti ex alieno emendicata. Primus autem locus theologicus est infallibilis auctoritas sacræ Scripturæ, quæ in libris Canonicis continetur, et vocari eam consuevit verbum Dei

scripturæ. Secundus est auctoritas traditionum Christi, et Apostolorum, quæ, quia scriptæ non sunt, sed de aure in aurem deductæ vivæ vocis oracula, seu verbum Dei traditum rectissimè apellantur. Tertius auctoritas Ecclesiæ. Quartus Conciliorum, maximè generalium. Quintus Apostolicæ Sedis. Sextus SS. Patrum. Septimus theologorum Scholasticorum, et juris Pontificii peritorum. Octavus ratio naturalis. Nonus auctoritas Philosophorum. Decimus humana hystoria. Quantum vero quisque in theologia roboris habeat ad theologicas conclusiones deducendas, singillatim suo loco dicebimus, et ubi res postulabit, aperiemus.
His breviter præmissis primum, ac præcipuum theologiæ tractatum agredimur, quem (si vera Sapientiæ de Deo uno, et trino sapientiæ desideratis) etiam atque etiam deprecamini dilectissimi Candidati, =ut det vobis Spiritus Sapientiæ et revelationis in agnitione ejus illuminatos oculos cordis vestri, ut sciatis quæ sit spes vocationis, et quæ divitiæ gloriæ hereditatis ejus in sanctis, et quæ supereminens magnitudo virtutis ejus in nos=; ut monet Ap. Eph. primo v. 17 et seqq. cui accedit illud Jacobi cap. primo vers. 5 = si quis vestrum indiget Sapientia (quis vero non indiget!) postulet a Deo qui dat omnibus affluenter, et non improperat, et dabitur ei =.

De Deo Optimo Maximo
eiusque praedicata absoluta
Caput I
De existentia Summi, et Veri Dei
Articulus I
Praemittuntur nonnulla.

I. Tametsi in sacris litteris Dei nomen etiam hominibus scilicet propter aliquam participationem divinae virtutis, et potestatis, interdum tribuatur, ut cum Exodi 7 v. 1 Deus alloquens Moysen inquit = ecce constitui te Deum Pharaonis =, et cap. 22 v. 28 = Diis non detrahes =; hoc est principibus, item psalmo 81 de judicibus = Deus stetit in synagoga deorum = et infra = ego dixi: Dii estis =; postquam psalmo 46 de Magistratibus praemisisset = Dii fortes terrae vehementer elevati sunt =, si tamen eiusdem primariam, et Philosophicam significationem accipiatur soli rerum omnium principio, ac fini convenit. Igitur nomine Dei in praesenti intelligimus cum Tertulliano lib. primo contra Marcionem, et cum Anselmo in monologio cap. primo: ens quoddam, O. M. innatum, infectum, sine initio sine fine Summum omnium, quae sunt = et ut verbis D. Anselmi utamur = unam naturam summam omnium, quae sunt solam sibi in aeterna beatitudine sua sufficientem, omnibus rebus aliis hoc ipsum, quod aliquid sunt, aut quod aliquo modo bene sunt per omnipotentem bonitatem suam dantem et facientem =. Neque enim nomine Dei hic aliud quaerimus, neque aliud intelligunt Theologi. Quod si S. Scriptura homines etiam inter-

duū hoc nomine donat, ut psalmo subdit etiam ibidē v. 7: Vos autē sicut homines moriemini, et sicut unus de principibus cadetis =.

2 Utrū verera extiterint, qui hujus supremi entis existentiam insinuaverint non modo practicē, idest vita et moribus, sed etiā speculativē, seu ex ãō, et directe, controversia ē inter Doctores, et partē negantē sustinet cū aliis Honoratus Tornelē, quā probabilē dicit Joan. Laur. Berti in argumento ultimo, qd afert ad probandā Dei existentiā. Hujus igitur sententiæ Doctores, duū in sacris ll, et PP. Athei perstringuntur, eos designari contendunt, qui ita perdite vivunt, ac si Deus n̄ eēt et vellent ex ãō ut eē, qd suorū criminū justū vindicē intimo conscientiæ sensu reformidant. Equidē, postquā dixit psalmista = dixit insipiens in corde suo: n̄ ē Deus = psalmo 13, statī subdit = corrupti sunt, et abominabiles facti sunt in studiis suis = hoc ē interprete S. Aug., duū amant hoc seculū, et n̄ amant Deū, ipsa sunt afectiones, quæ corrumpunt ãā, et sic excæcant, ut possit etiā dicere insipiens in corde suo: n̄ ē Deus = et paucis interjectis = amens ē quidē cogitare (nempe ex pravo afectu videlicet quā vellet, n̄ eē Deū) n̄ amens ē dicere =. Et lib. de vera religione cap. 38 = nego, ē quamquā istorū, qui nihil colendū existimant, qui n̄ aut carnalib. gaudiis subditus sit, aut potentiā vanā foveat, aut aliquo spectaculo delectatus insaniat =

3 Verū quidquid de hac controversia sit, unū scilicet

extiterint, quibus illuc pervenisse fuerit nullo exitu re[illegible], hoc saltem extra controversiam est, extitisse quamplures Atheos practice, et externe, quorum scilicet vita, ac perditi mores recensentur tum in litteris sacris a sanctis PP. ut manifestum est ex veteris scripturae et [illegible] testimoniis. certum est item plures extitisse Atheos indirecte, qui nempe perfectionem aliquam Deo detrahentes vel creationis aut religionis cultum impendendum qui soli Deo deberi, vel providentiam Dei negantes, consequenter et indirecte Deum ipsum negare censentur. His recensent nonnulli Americanos, veteres Ethiopes, et Sinas pollentes ingenio, quorum argumenta convenerunt [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] theoria, sed alii etiam, qui, ut plerique antiqui apud Graecos litteris tradiderunt, in ultima etiam Italorum regione Atheismum professi sunt, [illegible] docuerunt, qui omnes illud asseruerunt, religionem Numinisque potentiam a viris prudentibus, fuisse excogitatam, ut animos timore poenae concussos a perpetrandis sceleribus cohiberent, eo fere modo quo fieri solent inanibus pueris, ac larvis terreri. Unde Petronius Arbiter in Satirico.

(a) Primus in orbe Deos fecit timor ardua caelo
fulmina cum caderent.

4. His accedunt Aegyptii ceterique Gentiles, quos tamen ridiculorum [illegible] Numinum cultores extitisse constat etiam ex profana litteratura quorum [illegible] [illegible] Juvenalis Satira [illegible].

sonum, et sæpe nefas violare, ac proregere mensa
et sanctas gentes, quibus hæc nascuntur in hortis
Numina.

Articulus 2dus

Statuitur veritas dogmatica.

5. Conclusio Existit Verus, et summus Deus, ejusque existentia demonstratur a posteriori

Primò hujus dogmatis partem manifestè tradunt sacræ litteræ, ut Exod. 3 v. 6, ubi legitur: ego sum Deus patris tui, Deus Abraham ..., et v. 14 ego sum qui sum. et psalmo 144 v. 3 magnus Dominus, et magnitudinis ejus non est finis; in novo autem testamento Hebræorum 11 v. 6 sine fide impossibile est placere Deo. Credere enim oportet, accedentem ad Deum, quia est et ... idem, videlicet omnibus credendum proponit Ecclesia in symbolo, quæ sub illis verbis credo in unum Deum omnipotentem factorem cœli et terræ, visibilium omnium, et invisibilium. Porro hæc testimonia ex sacra auctoritate depromta manifestè ... traduntur veri, ac summi Dei existentiam ... altera pars dogmatis ex eadem sacra auctoritate constat ... quippe demonstratio a posteriori, qua per effectus demonstramus existentiam causæ: cum scilicet existentia causæ existentia hujus necessario connexa est, quandoquidem, ... nihil ... sacræ litteræ ... ad existentiam creaturarum mentem nostram ... ... Deum ... vanisunt omnes homines, in quibus non subest scientia Dei, et de his, quæ

videntur bona non potuerunt intelligere eum qui est =
Sapientiae 13 v. primo. Et in novo Romanorum primo
a v. 18 reprehenduntur ii, qui veritatem Dei in inju-
stitia detinent: quia, quod notum est Dei, manifestum est
illis. Deus enim illis manifestavit; invisibilia enim ipsi-
us a creatura mundi per ea, quae facta sunt intellecta
conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus, et divi-
nitas, ita ut sint inexcusabiles. = Quibus et innumera-
bilibus multis locis Scripturae palam asseritur, posse homines
ex iis, quae facta sunt Dei existentiam percipere ut
qui illam ignorant inexcusabiles omnino sint. Super-
vacaneum videtur in re tam facili et obvia multa ex
PP. testimonia congerere. Pauca igitur afferimus. S.
Anselmus in proslogio cap. 3 apud Tournelyum: dixit insipiens in corde suo non est Deus. Cur nisi
quia stultus est, et insipiens? = Equidem nemo sui com-
pos est, qui si velit intelligere Deum hujus mundi
auctorem non agnoscat. haec est vis verae divinitatis, in-
quit S. Aug. tractatu 106 in Joan. n.° 4, ut creaturae
rationali jam ratione utenti non omnino ac penitus
possit abscondi. = Et jam diu antea dixerat Tertullia-
nus contra Marcionem cap. 10, Deum habere testimo-
nia totum hoc quod sumus, et in quo sumus

Ex manifesta igitur sacrarum auctoritate, accedente communi Patrum consensu, planum est existere
unum Deum. Porro quia Athei nisi omnes, plerique saltem et
... et S. Patrum auctoritatem despiciunt, eos propria illorum
argumentis aggredimur, quorum primum metaphysicum erit,

ex veri creatorum contingentia depromptas. Physicum alte-
rum ex universi pulchritudine, et armonia. Tertium morali-
te ex communi omnium gentium consensu. Hi vero priores adhi-
bet etiam [illegible] Thomas prima parte quest. [illegible] art. 3

Primum momentum Metaphysicum
ex veri creatorum contingentia.

7 Ex veri creatorum contingentia metaphysice demonstran-
te agredimur existentiam Dei sub duplici consideratione
inspecti, hoc è sub ratione causæ primæ, et improductæ
et sub ratione entis necessarii. Ut autem ex veri creatorum
contingentia metaphysice demonstrata existentia Dei
sub conceptu causæ primæ et improductæ [illegible] requi-
runt, et sufficiunt. Primo ut evidens sit creaturas exi-
stere: [illegible] ut res creatæ necessariam habeant cum causa
prima, seu ente a se, connexionem. [illegible], ut hæc connexio
sit evidens cognoscibilis. Hæc enim si adsunt evidens
ac metaphysice inferunt existentiam Dei sub conceptu
causæ primæ. Atqui hæc omnia evidens constant.
Primum enim quis adeo desipiat, ut infitietur? eius
jam actum esset de demonstratione, et scientia proprii
nominis in homine viatore, nulla igitur probatione
eget. [illegible] et tertium hac ratione demonstrantur. Omnis
res, omnisque causa in toto entium, et causarum cumulo
existens vel est facta, vel non facta: hæc duo contradicto-
ria sunt, quæ proinde medium non admittunt; sed non omnis
res omnisque causa in toto entium est facta: ergo in toto entium, et
causarum cumulo existit aliqua res, seu causa, quæ non est facta.
Consequentia est evidens, [illegible] etiam minor nemo sane mentis

p̄t negare, nuo sit illius equivalens; iam vero minor
minor probatione indiget, quæ hoc modo. si oīs res, cuique
causa in tota entia, et causanū collectione existens, eēt
facta ab alio deberet eē facta: idē enim fieri a semetipso
evidenti repugnat, ut suppono ex phīa; sed nō oīs res,
omnisque causa in tota verū, et causanū collectione exi-
stens ab alio ē facta. Probatur hæc minor: nā hoc
aliud eē nō p̄t extra prædictā collectionē, quia extra
totū nihil ē; sed neque p̄t eē intra; si enim hoc aliud
eēt intra hanc collectionē, aliquod ex his tribus neces-
sario consequeret, aut scilicet illud idē produci a se
metipso, aut mutuo produci ab alia causa, a se ipso
prius producta, aut intra totā hanc verū etc. admitt.
debere processū in infinitū. Quippe, si et hoc aliud intra
hanc collectionē factū eēt, nulla alia ratione fieri nō liceret
cogitent et recogitent adversarii, nullā aliā sane inveni-
ent. Porro hæc tria quantā absurda sint nemo non vi-
det, et apertissime declarant hæc principia lumine
naē nota, et communi consensu probatā. eē quod
ē factū ē ab alio factū, et nō a se ipso: ut prieva per se
inviciā sint, nulla patitur ratio quoniā irrationabile, ac-
{idē ē, ut aliqua res sit prius illud, cui dat eē: re-
pugnat processus in infinitū in serie causarū, quin deve-
niatur ad unā primā causā prorsus improductā in
qua tandē sistatur, et in quā respondatur tota suffici-
entia ad existendū. Concludendū ē igit nō oēm rē
omnemque causā in tota verū, et causanū collectione
existente, eē factā, atque necessario admittendā esse

causā aliquā a se, et improducta.

8 Quod, ut magis pateat, hunc non eē, nunc meras spe-
culantis conatū, seu figmentū, sed solidā, et ineluctabilē demonstrationē, propterea hoc idē argumentum
solet etiā alio modo proponi, ex qu. sic. singula creatu-
ra sunt ab alio. ergo etiā tota creaturarū collectio,
etiamsi infinitā cū Atheo dicamus, ē ab alio. sed nō ē
ab alio inadaequate distincto, hoc ē existente intra
ipsā collectionē: secus illud vel immediate, vel me-
diate per mutuā duorū causalitatē produceret se
ipsū, qđ primū ē qđ evidenter repugnat ergo ē ab
alio adaequate distincto, hoc ē existente extra totā
creaturarū collectionē. Rursus sic sumo. Atqui
illud ē causa prima improducta, nempe Deus;
ergo. Prima consequa q manifesta: licet enim illatio
a sensu distributivo ad collectivū nulla sit, quā
sermo ē de praedicatis accidentariis, optime tn ē
cum agit de praed. essentialibus, cujusmodi praedi-
catū ē in creatura eē ab alio et potissimū hoc
optime quia [illegible] propter [illegible] praedicatū conveniunt
singulis, reperiatur etiā in tota collectione ut accidit
in praesenti. Tota quippe collectio creaturarū creatu-
ra ē, quae in suo formali conceptu ē [illegible] ab alio.

9 Praeterea hanc Metaphysicā Dei existentiae de-
monstrationē per creaturas, sub conceptu entis ne-
cessarii consideratū [illegible], facta etiā suppositione, mundū
extitisse ab aeterno quoad se entia permanentia et
successiva, nullum evidenter repugnat, quidquid hactenus

existit, et nunc existit, illud sit contingenter existens; ergo datur aliquod ens necessario existens. P. antecedens: si quidquid hactenus extitit, et nunc existit illud sit contingenter existeret, fieri potuisset, ut nihil unquam extitisset, neque actu existeret, sed hoc evidenter repugnat; ergo evidenter repugnat quidquid hactenus extitit, et nunc actu existit, illud esse contingenter existens. M. constat ex ratione entis contingentis. P. minor. Evidenter repugnat, nihil unquam fuisse possibile: possibilitas enim est praedicatum necessarium; sed in hypothesi, in qua nihil extitisset neque actu existeret, nihil omnino fuisset possibile. Neque enim qua ratione potuisset aliquid existere, quum ex nihilo, et a nihilo nihil proveniat, nec etiam posset? an producendo se ipsum? sed evidenter hoc repugnat. An per mutuam duorum causalitatem quoad primum esse? sed hoc est absurdum quam maxime. Concludendum igitur est ex contingentia rerum recte metaphysice demonstrari existentiam Dei, neque solum sub conceptu causae primae, et improductae, quod primum atque praecipuum, sed etiam sub conceptu entis necessarii.

Alterum Momentum Physicum

Ex ordinata mundi structura et hac ipsa.

10. Stupidus sit oportet, qui in admirationem etiam invitus non rapiatur mundi pulchritudine, summa rerum quae in eo sunt, multitudine et varietate, aequabili temporum serie, fixa temperatarum

12

vicissitudo, ampla calorum molles, videre dei-
nitae conversiones, constans denique nec [illegible]
Hinc Minutius Felix apud Tornely inquit: siquis
hanc veritatem existentiae Dei tam claram, et perspectam
in dubium vocaret, Caelum ipsum videat, quam late tendit,
quam rapide volvitur, vel quod in noctem astris distin-
guitur, vel quod in diem sole lustratur: videat et
annum, ut solis ambitus faciat, et mensem luna auctu
senio labore circumagat. Inspiciat tenebrarum, et lu-
minis recursantes vices, ut sit nobis operis, et quietis
alterna reparatio. Contempletur ver cum suis floribus,
aestatem cum suis messibus, gratam autumni maturita-
tem, et olivitatem hyemis necessariam. Mare intendat le-
ge littoris stringitur: aspiciat Oceanum, refluit re-
procis aestibus. Videat fontes, manant venis perennibus,
fluvios intueatur, eunt semper exercitis lapsibus.
Quis porro sanae mentis unquam cogitaverit, haec omnia
casu, ac fortuito contingere, non autem suprema quadam
intelligentia, ac sapientissimo Dei consilio regi, et ordi-
nari? Nemo unquam sanae mentis [illegible] maximam, suisque
legibus bene temperatam rempublicam [illegible], vel exercitum
[illegible] vel aedificium ad gratam, et com-
[illegible] sine rectore, [illegible] moderatore, sine duce, et
sine architecto hoc ea cogitavit [illegible] machinam, [illegible]
[illegible] aspectavit [illegible]
[illegible] moderatore [illegible]
[illegible] concursu atomorum [illegible]
ait [illegible] apud Tullium [illegible]

aut templum, aut domum, aut urbem nonne illa sunt
minus operosa, et multo quidem faciliora? = Unde
Aug. serm. 27. in psalmum 118 inquit = Quis enume=
rat saltem generatim testimonia Dei? Caelum et terra,
visibilia, et invisibilia opera ejus dicunt quodam mo=
do testimonium Bonitatis, et magnitudinis ejus; et ipse
cursus naturae, usitatusque rerum, quo temporum vices
volvuntur in rerum quarumcunque generibus quamvis tempo=
ralium, atque mortalium qua certa consuetudine vixerunt,
si pius considerator advertat, perhibet testimonium Crea=
toris. = Unde etiam Orpheus cecinit

Mundi machina est musica
Et admirabilis consonantia
Praedicans, et laudans Deum.

11 Veni ad nos metipsos oculos convertamus. Nulla
enim in toto corpore pars invenitur, quam mirabili
organorum structura infinitam Supremi artificis Sapien=
tiam non manifestet. Nonne enim ossa tanquam trabes, quae
carnes sustentarent, consolidavit? Nervos, ac musculos
flexibiles fecit ad motum. Venas, arterias velut tubos
excavavit ad continendum sanguinem, ne impotenter
diffueret. Sanguinem ac spiritus aereos occultis canali=
bus per universum corporis ambitum diduxit, elevavit,
fecit ad vitam et actionem. Et humores tam varios ac
pugnantes tam amice temperavit ad omnis venustatem,
et totius corporis sanitatem. Quis pellem tanquam vesti=
tum quoddam tegumentum circumduxit ad ornatum et
defensionem membrorum? Cerebrum nec durum, nec omnino

14 fuerit, sed molle construxit ad recipiendas conservandasq; rerum species; cuius in vultu tam diversa lineamenta fecit, ut simul oes similes videamur et singuli inter nos dissimiles inveniamur; quid vero orē de de nā? cujus tanta e[st] acuitas in sortando, acumen in intelligendo, in volendo libertas, tantaque aliarum perfectionum accumulata congeries, ut nihil ea praestantius videamus, et merito S. Aug. lib. 10 de civit Dei cap. 12 hominem apellaverit = miraculum omni miraculo majus =; ergo necesse omnino e[st] agnoscere supremā aliquā mentem, et intelligentiā, quae hominē condiderit, et regat, id e[st] Deus est.

Tertium Momentum Morale
ex persuasione diu[tur]na, et universali.

12 Maxima certe vim habere debet in re tal quavis unanimis hominum maxime sortem consensus. Cuius enim sibi persuadeat, omnes in hoc decipi, aut decipere velle? quod scilicet consensus ipsius nae voce, et, ut ait Tullius lib. primo de nat. Deorum cap. 17 = quod omnium nae consensit id verum esse necesse e[st]; atque omnes omnino (paucis ad summum exceptis) Dei existentiam fatentur. Et quidem de Phis et sapientibus secundum potissimum res in hoc argumento [illegible] id perspicue multaque eruditione ostendit Rudolphus Cudworthus systematis intellectualis cap. 4. De populis vero, et nationibus celebre e[st] illud Plutarchi, hoc e[st] inveniri, inquit, urbes muris, litteris, legibus, opibus, numismate carentes [illegible] et [illegible] atrorum nescias; urbem vero templis, aut Diis carentem indisc

nemine. Plato de legibus lib. 10 - omnes, inquit, et Graeci, et Barbari, Deos esse consentiunt = Tullius lib. primo de nat. Deorum cap. 17 = quae e gens, aut quod genus hominum, quod non habeat sine doctrina anticipationem quandam Deorum = Seneca Epist. 117 = veritatis argumentum e aliquid omnibus videri. Tanquam Deos esse sic inter alia colligimus, quod omnibus de iis opinio insita e, nec ulla gens usquam adeo extra leges, moresque projectos, ut non aliquos Deos credat = Quod adeo verum e, ut gentes etiam, quae verum Deum non noverunt, in numen aliquod sibi ignotum adorandum colendumque judicaverint. Sic Laertius Epimenidem Cretensem sine nomine aras sacrasse quod resciret, cui Deorum esset pro avertenda peste sacrificandum: veteres Romanos occasione terraemotus, ferias observari mandasse, sed, ne errarent Dei nomen siluisse, scribit Agellius lib. 2do cap. 28. Quid dicam de aris, quas ignoto Deo a gentilibus olim sacratas scribit Macrobius, aliquam a Nonne et Paulus invenit Athenis aram ignoto Deo, ut leg. in actibus Apostolorum cap. 17. v. 23? Gravissimum huic sententiae pondus adducit etiam veteres Ecclesiae Patres. Tertullianus lib. primo contra Marcionem cap. 10 = ab a primordio conscientia Dei dos e, eadem nec alia et in Aegyptiis, et in Syriis, et in Ponticis = Lactantius lib. primo cap. 2 = neque difficile sane fuit paucorum hominum prave sentientium redarguere mendacia testimonio populorum, atque gentium, in hac una re non dissidentium - S. Hieronymus Epist. ad Nepotianum = totius mundi una vox e: Deus est. et Anselmus = universi

versum genus humanum Deum mundi hujus, ac ejus auctorem.

13 At ne pluva. Si tanti, ac tam multiplicis luminis beneficio Athei supremum verum omnium Opificem non agnoscunt, ut verius dicam, agnoscere nolunt, venerantur quod ait Aug. enarrat. in psalmum 13 nº 25: at quid faciam talibus? Ostendam quod non videntur, non possum: non enim propter illos Deus visibilis (nempe oculis corporeis) fieri debet... Mitto igitur alias demonstrationes: quae afferri solent a Doctoribus ad probandam summi entis existentiam. Quamvis e communis, ac certa Theologorum sit sententia existentiam Dei a priori demonstrari non posse cum Deus utpote ens a se, nullam sui causam agnoscat; plures tamen excogitatae fuerunt demonstrationes ab Antonio Perez, Riva, et aliis quibus non a priori quidem, sed quasi a priori, hoc e per conceptum definitivum Dei, vel aliud praedicatum ei prius demonstratum a creaturis, demonstrari contendunt Dei existentiam. His recenset sequens demonstratio. Ens a se e possibile: ergo existit. Minor patet, quia in his terminis Ens a se intellectui serio cogitanti nulla omnino apparet repugnantia. Sequela vero e legitima: quippe quia ens a se nullam sui causam agnoscat a qua possit limitari, necessario includit omnem perfectionem maxime vero existentiam. Verum quia a omnibus Catholicis, doctisque viris ejusmodi demonstrationes proveniunt ex. gr. Mastrio et Antonio Perez, nemini refugiat deligere eam, quae omnium consensu ad Dei existentiam demonstrandam aptissime, sunt

Objectiones et Solutiones.

14 Dices primo: Hic sunt omnibus divina, idea, ea demonstrari non permittit illa propositio, creaturam ordine sit

manifesta, ex ipsa ratione fidei divinae, quae ab Apostolo Heb. 11 v. 1 definitur argumentum non apparentium, unde colligunt plures Theologi, fidem cum evidentia de eodem objecto componi non posse, traditur a S. Clemente Alexandrino qui in lib. Stromatum fragmentis docet, Deum esse fide credi oportere, demonstrari ratione non posse. item a S. Athanasio, cui Epistola ad Serapionem ait: divinitas non demonstratione rationum traditur, sed fide, et pia cogitatione cum religione. Atqui sic sumo; atqui existentia Dei est objectum divinae fidei, ut Apostolus docet loc. cit. v. 6 his verbis: accedentem ad Deum oportet credere quia est et, et in primo art. symboli Apostolorum: Credo in Deum. ergo existentia Dei demonstrari non potest. Confirmatur: Ap. Rom. 1 v. 19 loquendo de his, qui naturali lumine Deum cognovisse dicuntur, testatur: quod notum est Dei manifestum est illis. Deus enim illis manifestavit. Et S. Prosper Epistola ad Rufinum, de contemplatione creaturarum ad cognoscendum Deum, quidquam prodesse negat: nisi Summus, et verus Agricola potentiam sui operis adhibuerit, ergo ad cognoscendum Deum ita est necessaria divina revelatio, ut absque illa is asequi minime possimus.

15 Ad 1um nego maj. Ad quidem, contendunt Theologi: fidem scilicet et evidentiam de eodem objecto simul haberi non posse; at non minus verbatimus, imo verbum probabilior est opposita, quam nunc in minimus ex tract. de Divina fide, ubi ex professo illam defendimus. Fides quippe non est penitus obscura, quatenus certitudinem removat, ut sic sit de rebus obscuris, sed est solum proprie inevidens, quatenus nempe non nititur rationum evidentia, tanquam motivo suo formali, sed divina auctoritate revelante, ita: solum assentimus veritatibus propter auctoritatem Dei revelantis,

Ceterum sicuti voluntas vult imperare actionem ex duplici mo-
tivo totali, v.g. poenitentiam ex motivo religionis, et poeni-
tentiae, ita et intellectus assentiri eidem veritati propter veritatem ex
motivo fidei et evidentiae. Sic et ad fidem spectat quales in praesenti
providentia scientiae, quae licet non videat omnia, cum plurima
saltem de rebus altissimis, et obscuris non sciamus ac cum apellat
sperandarum substantiam rerum, quamvis non sola sit de solis rebus
futuris, et sperandis, sed de praesentibus etiam, praeteritis, ac me-
tuendis. Clemens Alexandrinus, et Athanasius aut intelli-
gendi sunt de existentia Dei, quatenus est auctor gratiae,
quo quidem pacto per solam divinam revelationem cum certitudine
scimus, aut tantum intelligendi sunt de demonstratione a
priori, quae de Deo, qui nullam sui causam agnoscit
nequit haberi. Etenim, si tibi placet sentire cum [illegible] homi-
nis distinguere mere hoc pacto: existentia Dei est objec-
tum divinae fidei respectu eorum, qui demonstrationem
non capiunt ideo, eorum qui demonstrationem penetrarunt,
subdistinguo: est objectum divinae fidei in praeparatione ad
quatenus ita sunt ad affectum ut etiamsi demonstratio-
nem haberet, revelationi crederet ideo, aliter nego minorem
= Deum esse, inquit Angelicus prima parte quaest. 2. art.
2. ad Primum, et alia hujusmodi, quae per rationem natu-
ralem nota possunt esse de Deo, ut dicitur Rom. primo, non
sunt articuli fidei, sed praeambula ad articulos. ..
nihil tamen prohibet, illud, quod in se est demonstrabile et
scibile ab aliquo accipi ut credibile, qui demonstrationem
non capit =. Hinc tamen non sequitur, quod [illegible] homi-
nes docti, meliores esse conditione homines illiterati [illegible]

Dei existentiā credit, quā ille, aut theologi qui illā demonstraōne cognoscit: hi quia etiam in his reiarāt fidei existentiā Dei, ut auctoris supernaalis, hi quia acti ita sunt accomparati, ut etiamsi demonstraō nō haberetur, intellectū captivarent in obsequiū fidei; hi demū quia, etiamsi fides cū evidentia conjungi nō possit componi tn pt certitudo fidei cū exhibitione evidentiæ. Unde theologus, qui et per revelaonē, et per demonstraonē Deū es cognoscit nō habet minorē certitudinē, quā is, qui solā fide credit. Ad confirmaonē vero, vel sermonē de existentia Dei, ut auctoris supernaalis, vel ut auctoris naalis tantū. Ad illā primo modo cognoscenū requiritur divina revelao, vere, et proprie sumpta. Ad secundo vero cognoscendū idō modo satis ē revelao late sumpta, videlicet auxiliū aliquod divinū in ordine naali, sine quo nihil possumus. Quocumque ex his duobus modis intelligant tpes, cc. S. Prosper optime exponuntur in nostra sententia. Ceterū meminestis eorū, quæ ex auctoritate attulimus in probaōne conclusionis, hæc adversantis ita objicientibus contraposita.

26 Instabis. Sap. 14 v. 11 creaturæ dicuntur factæ in odiū Dei, et in tentaonē aīabus hominum, et in muscipulā pedibus insipientiū: ergo existentia Dei itaē objectū divinæ fidei, ut a creaturis demonstrari nequaquā possit. Rideo, creaturas

20 d, ei, actas in odium Dei per accidens, et vitio nomi-
nis, n. per se, et ex intentione creatoris: Uni-
versa quippe propter semetipsum operatus e. Deus
ut legit Prov. 16 v. 4, idest ut essent testimonia
divinæ ejus Bonitatis, et potentiæ: seu quia iis ac:
uterentur homines, propterea sic apellantur Sapienti
loc. cit. Quod tn n. efficit, quo minus, ut ait Aug.
tot sint testimonia Dei

17 Objicies 2do: Nulla e. inter Deum, et creaturas
proportio: finiti ad infinitum nulla proportio,
ut ajunt Phi, sicutineque contingentis ad neces
sarium; sed creaturæ omnes etiam collective sumptæ sunt
finitæ, et contingentes; ergo nullam cum Deo habent proportio
nem; sed hinc ex creaturis demonstrari nt existentia Dei
quia medium demonstrationis de ee necessarium, et proportio
nem habere cum re demonstranda; ergo. Confirmatur
primo. Ens necessarium nulla omnino proportione habe-
cum ente contingente, adeoque ex illo nequeunt demonstrari
pt hoc autem. Secus a negatione istius valeret illatio
ad negationem illius, cum illud dialecticum valet ar-
gumentum a contradictorio consequentis ad contradicto
rium antis; atque n. est amplius necessarium, ergo
neque ens contingens pt ejusmodi proportione habere
cum ente necessario: quia sic valeret simile argu-
mentum mutua sit inter contingens et necessarium
Confirmatur 2do. Major e. proportio inter hominem
et Angelum, quam Deum inter et creaturas; sed nihilomi
nus ab existentia hominis demonstrari nt existentia

Angelorum; ergo eo minus existentia Dei. Con=
firmatur. Non potest ex creaturis demonstrari existen=
tia Dei, nisi ex illis claram, et distinctam Dei notionem
habeamus: demonstratio enim debet esse clara, et evidens.
atqui ex creaturis habere non possumus claram, et distin=
ctam Dei notionem. Quippe quia existentia Dei sit ipsa
ejus essentia, ad hujusmodi notionem habendam necessarium
omnino esset, ut omnes Dei perfectiones nobis in hac vita
omnino perspectae forent, quod est impossibile: nam
inquit Apost. nunc per speculum, et in enigmate, etc.
18 R. dist. 1° quo mai: nulla est inter Deum, et creatu=
ras proportio entitatis, et Aritmethica seu, connexi=
onis, et [illegible] nego mai. Ut ab effectu demon=
strari existentia causae, necesse est, ut ille totam
adaequet hujus perfectionem, adaequate se habeat,
veluti ejusdem mensura, sed satis est, si effectus exi=
stens connectatur cum sua causa, et haec connexio
sit evidenter cognoscibilis, quae omnia verissime
habentur in casu nostro. Res fit clara hoc exem=
plo. Qui domum aliquam constructam intuens, firm=
issime ratiocinatur, si dicat: existit domus, ergo ab
Artifice constructa est. licet enim inter domum, et Arti=
ficem non sit proportio entitatis, seu Aritmetica
est tamen proportio connexionis, seu Geometrica, cum
nempe domus neque casu, neque a se metipsa fieri
potuit, et sic in casu nostro. Imo addo, [illegible]
portionem entitatis Aritmeticam necesse esse posse
inter causam aequivocam et effectum [illegible]

22 ad implicitam probationem subsumptae minoris respondeo Medium quippe
demonstrationis debet esse necessarium sola necessitate connexionis, et
habitudinis, itaque eam solum habere debet cum propositione demonstranda,
quae reperitur inter causam, et effectum, actum et potentiam, non vero aliam.
19 Ad primam confirmationem concedo antecedens et nego consequentiam. Ratio diversi-
tatis est, quia in objectione consideratur. Nam si necessarium connecte-
retur cum contingente a negatione hujus valeret illatio ad negationem
illius, adeoque non esset amplius necessarium, ut supponitur. Verum
etiamsi a negatione entis necessarii colligatur negatio entis contingentis,
id non est contra hujus rationem. Ad 2.am distinguo maiorem propor-
tio entitatis, concedo; connexionis nego maiorem. Homines sunt a Deo
tamquam a causa prima, non ita ab Angelis, ergo licet hominum existen-
tia metaphysice demonstret existentiam Dei, non ita Angelorum.
Ad 3.am distinguo maiorem; nisi claram, et distinctam Dei notionem habeamus
quantum ad illius existentiam, concedo; quantum ad essentiam, et omnes illius per-
fectiones nego maiorem. Observant hoc autem quia res aliqua distincte
cognosci non posse arbitrantur, nisi omnia ejus attributa, omnes rationes,
eamque respectus, mox rationes clare, et distincte percipiamus.
Quod si res ita se haberet, in hac vita, fere omnino nulla esset de scien-
tia. Quam multa enim sunt quorum causas, et intimas rationes
ignoramus, quam pauca, quorum omnia, clare, et distincte perci-
pimus: Quod autem cognoscamus rei existentiam ignorata ejus
[illegible] essentia non arguit inter illas distinctionem aliquam realem, sed
formalem solum, quae stat penes nostrum intellectum, ut suppono
ex Physica.
20 Objicies 2.do Correlativa sunt simul cognitione,
ut ajunt Phi.; adeoque ex existentia unius, ut alterius exi-
stentia demonstrari non potest, sed neque ex contingentia a re.

nota ad ignota; sed Creator, et creatura sunt correlativa;
ergo. Confirmatur primo. Omne demonstrat per prio-
riora, ut docent Dialectici; sed creaturae non sunt Deo priores,
imo Deus prior est creaturis, quod sit earum causa, ergo.
Confirmatur 2do. Prima veritas non demonstratur, et Aristo-
teles ajebat, ridiculum esse velle demonstrare naturam; atqui
Deus est prima veritas et auctor naturae; ergo Nonne risum
moveret, qui hoc principium probare vellet impossibi-
le est idem simul esse, et non esse; At Deus est primum principium

21 R. Ad argumentum: sunt correlativa, si creaturae
considerentur sub ratione formali creaturae, seu redu-
plicative concedo, si spectentur absolute, seu quatenus sunt
in se nego minorem, et sub eadem distinctione consequentiam, et ergo
consequentiam. Quando ex creaturis, Deum esse demonstramus,
eas non inspicimus, quatenus ordinem et relationem dicunt
ad suum Creatorem, sed easdem intuemur praecise, quatenus
sunt in se, et ubi praedicata absoluta, cum quae in-
telligimus, non habere a semetipsis, ut sint; quod nihil
possit esse sui ipsius causa. Exinde vero per necessariam
consecutionem deducimus ab alio creatas esse, adeoque
existere illum conditorem, qui Deus, et unus dicitur.
Neve dicas, quod creaturae in se, et absolute spectatae
relationem non dicant ad Creatorem non posse ex iis
ita acceptis existentiam colligi Creatoris. Quippe
etiamsi ita acceptae formaliter non dicant relationem
seu ordinem ad ipsum Deum, quod tamen earum natura ita in-
spectata nobis appareat contingens, et sibi insufficiens
ad existendum, inde recte colligimus, esse ab alio, qui

necessario sit prima causa, idest a se, et ab aliis prorsus independens. Quare simpliciter, et absolute inspectae non dicunt quidem formaliter, et expresse relationem ad Deum, sicuti dicunt, quando sub ratione formali creaturarum considerantur; at dicunt saltem implicite, et illative. Ad primam confirmationem dist. maiorem fit ex prioribus cognitione, conc. existentia nego majorem, et sub eadem distinctione similiter nego min. et consequentiam. Dialectici docent, demonstrationem fieri ex prioribus, quatenus omnis demonstratio est progressus a re nota ad ignotam, adeoque debet praecedere cognitio praemissarum, ut inde sequatur cognitio conclusionis; non tamen est necesse, ut demonstratio fiat ex prioribus existentia: secus ab effectu nequaquam posset sua causa demonstrari. Ad 2am dist. quo pariter majorem: prima veritas in cognoscendo, seu prima principia cognitionis non demonstrantur, conc., prima veritas in existendo cujusmodi est Deus, subdistinguo non demonstratur a priori conc., a posteriori nego maj. Deus est prima veritas, et primum existendi principium, unde cetera existunt omnia; et proinde ab his tanquam ab effectibus recte probatur illius existentia. Creaturae igitur quamvis sint Deo posteriores existentia, possunt esse priores cognitione adeoque valent solide inquam nos admonere de existentia creatoris.

22 Objicies 2o contra nostram demonstrationem metaphysicam. Si posset solo lumine naturali demonstra-

ri

ni existentia Dei sub conceptu causae primae, et im=
productae, id fieri posset etiam in hypothesi, in qua his=
sent ab aeterno generationes successive causantes, ita
ut una creatura producta est ab alia, et haec ab ali=
a, et sic in infinitum. Nam licet ideo fide falsum sit hoc
suppositum ut tamen ejus falsitas sola ratione naturali nequeat
demonstrari: atqui facta hac hypothesi ut amplius
demonstrari existentia Dei sub conceptu causae
primae, et improductae. Resp. nego minorem: non valet nam il=
latio: singula creatura sunt ab alio; ergo tota crea-
turarum collectio est ab alio; sicuti non valet hac altera
singuli milites non sunt exercitus; ergo nec omnes
simul. Quod si ad dices, hanc esse argumentationem de praedicatis ac=
cidentalibus, et ideo non valere, en alteram, quae licet sit
de praedicatis essentialibus, tamen quia est a sensu distributivo ad
collectivum non valet: singula possibilia possunt a Deo
creari; ergo omnia simul. Porro hujusmodi alia sexcenta
possunt afferri. Confirmatur. Atheus Epicureis principiis
imbutus, facile vim ejus argumenti eludet, si semper conce-
dat admittendum esse aliquod ens a se, et improductum, at vero
nat, hoc non aliud esse, quam mundum ipsum, qui, ut ait Epicurus,
non quidem ratione formae, sed materiae, seu atthomorum est necessarius.
nam sicut a nemine est factus, sed fortuito atthomorum concursu
compositus, ita a nemine destrui ut est essentialiter necessarius,
quia, quum nihil sit aliud perfectius, ipsum debet res omnes in
perfectiones continere. Denique independens, quia, sicut
non agnoscat principium suae durationis, ita nec productio
nis

26

23 R. nego min., ad primam paritatem hoc reddit discrimen, quod illa argumentatio sit de praed. accidentali, quod non convenit partibus ipsis sumptis, seu entitative spectatis, sed solum collective acceptis. Contingentia vero convenit rebus creatis ratione suae naturae, seu entitatem inspectis, et ideo iisdem convenit, sive distributive, sive collective sumantur. Ad secundam paritatem manifestum discrimen, quod in contrad sententia, quae dicunt, ita, ut grave infinitum actu tale possibilitas non convenit nisi enti ... nisi finito: hoc enim solum non involvit repugnantiam praedicatorum. Cum autem per collectionem omnium possibilium ... finiti, aufert etiam possibilitas contingentia e contra ... creatis convenit praescindendo a ratione finiti et infiniti. Ut igitur discernas, quando valeat argumentatio a sensu distributivo ad collectivum etiam infinitum hanc regulam tene, tunc scilicet valere, quando praedicatum est entita..., et convenit singulis praecise ratione suae naturae consideratis, praescindendo etiam a ratione finiti et infiniti: non valere autem si praedicatum sit accidentale, et conveniat singulis, quatenus sunt partes collectionis, aut quatenus sunt aliquid finitum.

24 Ad confirmationem nego assumptum. Illud namque argumentum demonstrat admittendam esse aliquam causam intelligentem, et superiorem, quae ex natura ipsa producat omnia entia, quae sua varietate, ac pulchritudine mundum hunc exornant, quae motu, ac variis motibus providentiam imprimat. Ut ... Tullius ... quid enim potest esse tam apertum, tamque perspicuum, quam cum caelum suspeximus, et caelestia contemplati sumus, quam ... aliquod numen praestantissimae mentis, quo haec regantur? Forma quemadmodum materiae,

ria, quae ex sese inertia, et otiosa, motus omnis expers, ut constat ex ejus idea, quae solam involvit extensionem, et capacitatem quamdam ad varias formas, seu modificationes recipiendas, quas ab alio necesse est accipiat. Igitur, etiam data, et non concessa, illa materiae aeternitate, necesse adhuc foret, agnoscere agens superius, et infinitae virtutis, a quo materia ex se indifferens ad varias formas ad unam determinaretur, aut saltem casui, seu fortuito tam varia et ordinata rerum series attribuenda. Quae cum ita deliria tam insulsa sunt, ut serio refelli non debeat: nam, ut apposite inquit Lactantius de ira Dei cap. 10: vereor, ne non minus delirare videatur, qui haec putat refellenda. Ceterum quod jure Atheus Epicurei fabulas de mundi aeternitate veluti principia prima supponere; id quod aeternum est et improductum debet esse infinitum, quod a nulla causa possit limitari. At cum materia est res infinita, et illimitata omnia, et prorsus ridicula haec sunt. Si tamen vellet, mundum dumtaxat aeternum, sed productum, nihil inde infirmaverit nostra demonstratio.

24 Objicies quinto. Altera ex metaphysicis demonstrationibus, quae nempe ex contingentia rerum creatarum colligit alicujus entis necessarii existentiam, prorsus inepta est. Itaque quamvis contingentia, et defectibilitate singulorum entium determinate sumptorum, sit consistere necessitas vaga, eaque intrinseca, et essentialis toti collectioni, in cujus semper aliqua entia indeterminate sumpta necessario existant, a quibus produci caetera possint. Hoc quidem concipi, et exponi fit ea forma ratione; quia cum contingentia, et defectibilitate singulorum individuorum aeternitatis determinate sumptorum componitur necessitas vaga, eaque intrinseca, et essentialis aeternitati, in cujus

semper aliquis dies indeterminate semper necessario existit. Hac vero necessitate supposita, opus non est, ut recurramus ad existentiam alicujus entis necessarii, quod sit extra totam eventuum collectionem. Equidem non valet haec illatio: singula entia sunt contingentia, et defectibilia; ergo tota collectio est contingens et defectibilis. Ob paritatem hujus alterius illationis, quae sane non valet: singuli homines possunt non existere pro sensu composito divini decreti de conservando aliquo homine; ergo in sensu composito ejusdem decreti potest non existere etiam tota simul hominum collectio.

25 R. commentitiam esse eam necessitatem [illegible] quae asseritur, at non probatur; imo oppositum manifeste evincitur, quod a sensu distributivo ad collectivum valeat argumentatio juxta regulam supra statutam. Quod dicitur de diebus aeternitatis, si attente consideretur, non officit, imo magis confirmat nostram assertionem: sicut enim singuli dies reales determinate sumpti, ita tota aeternitas realis contingenter existit, et necessitas absoluta, cujus vi semper aliquis dies realis necessario existat, oritur solum ex decreto Dei vel entis aeternitatem realem, non pure imaginariam. Ad ultimam paritatem resp. non valere paritatem illam illationis: quia posse non existere pro sensu composito decreti providentiae accidentalis, convenit singulis hominibus, non praecise sub sua ratione consideratis, sed in ordine ad illud decretum inspectis. Quare, quod praedictum decretum sit in sensu composito cum non existentia singulorum, non vero cum non existentia totius collectionis, quia hoc ipso destrueretur [illegible] decretum, valet ea illatio a sensu distributivo ad collectivum [illegible] contra [illegible] contin-

gens

genus e praedicatum essentiale, qd convenit antiquis meam essentias praecise considerato.

26 Objicies 6 contra argumentum praessum ex ordinata hujus mundi machina petitum. Inter infinitas possibiles atomorum combinationes, fortuitas illa etiam continebatur, quae universum hoc sub adspectabili, et pulcherrima hac forma repraesentaret. Equidem Philosophi quidam Cartesiani demonstrare se putant, ex solis legibus motus mundum hunc totum potuisse consurgere. ergo fieri potuit, ut ex infinitis atomorum combinationibus, quae in tota aeternitate sunt factae, hac etiam tandem aliquando prodiret. Confirmatur. intelligi non pt primo quomodo potuerit mundus ex nihilo fieri, cum sit communie pronuntiatum: de nihilo nil posse creari. Secundo quo modo, et tempore primum conditus sit. Non enim potuit ab aeterno fieri ex nihilo, cum id, quod ex nihilo e debuerit aliquando non esse. At neque in tempore ita fieri potuit: cur enim prius factus non est? An quia Deus noluisset? invidus ergo, et mutabilis appareret. An quia non potuisset? ergo infirmus. Demum etiam tot, tantaque mala, quae in utroque genere tum physico, tum morali in hoc mundo sunt, manifeste arguunt sese a Deo sapientissimo [illegible], et [illegible], prodire non potuisse. Unde dit Lucretius

Nequaquam nobis divinitus esse paratam
Naturam rerum: tanta stat praedita culpa

27 In ao mihi erat mania hac, et insulsa praeterire. Verum ut magis pateat veritas nostrae Conclusionis breviter ad singula [illegible]. Argumentum hoc multa, [illegible]

supponit. Primo mad: esse aeternam, et improductam, quo arduum, verum, an possit cogitari. Secundo esse motu, ex quidem vario praeditam, dum penitus quiescens e. Tertio talem esse motum athomorum, ut sibi invicem occurrere debeant, ut conglutinentur. At si contigit aliquando, unica fortuita, et casuali athomorum combinatione omnia haec adspectabilia conficerentur, cur numquam deinde accidit, ut denuo talem ordinem mobiles athomi nanciscerentur, novi homines ex hac fortuita combinatione prodirent, novae arbores producerentur, novae domus sua sponte fierent? At una sit haec athomorum combinatio. Si una, cur necesse illam eandem, aut saltem similis occurrere requiritur, cum plura videmus in dies tum a natura, tum ab arte prodire similia, mirum cum haec ex caecis et fortuita athomorum concursione. Cartesiani, qui admirabilem hujus mundi machinam ex solis legibus motus dimanare potuisse docent, an eo usque desipuerunt, ut etiam animos hominum inde confingi posse asseverent? Nonne ipsos leges motus ex sapientissima conditoris voluntate penderent. Sed de his ineptiis satis, superque.

28 Ad contentionem ideo, hoc est admodum familiare Helvetius ut ex sua ignorantia modi substantiam rei, licet aliunde certe notam, labefactare conentur. Ceterum ab homine quidem, cujus virtus finita, et limitata ex nihilo nihil fieri potest, et in hoc sensu accipe debet illud effatum ... a Deo, qui omnipotens e, fieri id potest. Existimavere stolidi, (ait Theodoretus lib. ... Helveticam fabulam) Deum una mente creare non posse, nec intellexerunt, quantum sit Deum et hominum discrimen, et quod ... non possit, ut omnia habeat

imago, quæ Archetipus; et quod hoc pacto velut materia, ex iis, quæ extant, creatus; Deus est ex iis, quæ extant, et non ex extantibus. Quod spectat ad tempus, quo conditus est mundus, non abs re non videtur (hoc enim saltem juxta plerosque repugnat), sed in tempore factus est; nec tamen Deus mutationem aliquam subiit. Hoc argumentum more suo pertractat Aug. lib. 12 de Civit. Dei cap. 17 unde sequentia hanc scribere placuit = Nobis autem fas non est credere, aliter Deum affici, cum vacat, aliter cum operatur (promiserat hominis diversimode et etiam mutabilemque mentem gerere) quia nec affici dicendus est, tamquam in ejus natura fiat aliquid, quod non ante fuerit. Patitur quippe, qui afficitur, et mutabile est omne, quod aliquid patitur. Non itaque in ejus vacatione cogitetur ignavia, desidia, inertia, sicut nec in ejus opere labor, conatus, industria. Novit quiescens agere, et agens quiescere. Potest ad opus novum non novum, sed sempiternum adhibere consilium; non pænitendo quia prius cessaverat, cœpit facere, quod non fecerat. Sed et si prius cessavit, et posterius operatus est, (quod nescio quemadmodum ab homine possit intelligi) hoc procul dubio, quod dicitur prius, et posterius, in rebus prius non existentibus, et posterius existentibus fuit; in illo autem non alteram præcedentem altera subsequens mutavit, aut abstulit voluntatem, sed una, eademque sempiterna, et immutabili voluntate res, quas condidit, et ut prius non essent egit, quamdiu non fuerunt, et ut posterius essent, quando esse cœperunt. = In summa, de Aug. mutatione, quæ in creatione mundi, in tempore creati contigisse videtur, rebus ipsis, quæ factæ sunt, nequaquam Deo tribuit. De hoc loco, ubi ex professo de immutabilitate agemus. Sin quis e curiositate ulterius progrediatur quærendo ubinam Deus ante mundi constitutionem fuerit, respondemus cum Tertulliano contra Praxeam cap. 5 ante omnia Deus erat solus ipse sibi, et mundus, et locus, et omnia. Verit. mar.

Deus vero creationem non magis mutatus est, quam qui vestem mutat, quam profecto mutationem omnino extrinsecam esse, nemo non videt. Ad nostrum denique quod huic providentiae divinae impedit, ideo, Deus est causa prima et libere agens, quae proinde non illud totum efficit quod potest, sed operatur quod vult. Ultro, quaedam mala physica esse in operibus suis, ita exigente rerum natura, quam invertere non tenetur; et mala moralia, quae positive impedit ob fines altiores suae providentiae. = Deus inquit Aug. in Enchiridio cap. 11, quum sit summe bonus, nullo modo sineret, aliquid mali esse in operibus suis, nisi esset adeo omnipotens, ut bene faceret etiam de malo. = At de hoc pluribus, ubi de Providentia Dei.

Corollarium de Pantheismo et Spinozismo.

29 Pantheistae sunt, qui Deum ab hac rerum universitate non distinguunt. Veterum [illegible] hic error, ut ex Cicerone colligitur lib. 1 de natura Deorum, et ex Virgilio, qui lib. 6to Eneidos sic Pantheismum describit.

Principio Caelum, ac terras, camposque liquentes,
Lucentemque globum Lunae, Titaniaque astra
Spiritus intus alit: totamque infusa per artus
Mens agitat molem, et magno se corpore miscet.
Inde hominum, pecudumque genus, vitaeque volantum,
Et quae marmoreo fert monstra sub aequore pontus.

Similia habet [illegible] [illegible] [illegible] etiam Lucanus lib. 9 his verbis.

Estne Dei sedes, nisi terra, et pontus, et aer,
Et caelum, et virtus? superos quid quaerimus ultra?
Jupiter est quodcumque vides, quodcumque moveris.

30 Haec opinio quondam fuit Pythagoreorum, Stoicorum, aliorumque, [illegible] renovavit [illegible] saeculo 17 Baruc de Spinoza, qui [illegible].

Thomas confutavit. Petrus Vallensis plures inter Mahumedanos ita opinari testatur. Inter Sinenses quoque, et Japonios multi sunt Pantheistae. Praeceteris vero Benedictus Spinoza ex judaeo Atheus seculo elapso pantheismum geometrica methodo in sua Etica exposuit, qui, licet admodum obscurus, admiratores non paucos, praesertim in Belgio et sectatores habuit. impii scilicet magis tenebras amant quam lucem. Quatuor ac propositionibus veluti totcardinibus nititur Spinozismus. Prima, ac potissima est = praeter Deum nullam dari substantiam =. Altera = hanc substantiam, quae una est, omni perfectionum genere esse donatam, maxime vero extensione, et perceptione =. Tertia = omnia totius universi entia nihil esse aliud, quam ipsius substantiae modificationes, et attributa =. Quarta = quod haec substantia (quam divinam Spinoza nominat) necessaria sit, omnia etiam in mundo absoluta necessitate evenire, nullamque proinde esse contingentiam, et libertatem =.

31 At quantum absurda haec sint nemo non videt. Pie enim ac Theologi nedum ex, sacra auctoritate, sed ratione etiam naturali, ac multiplici arguendi genere ostendunt, admittendum esse ens aliquod supremum, quod rebus omnibus creatis infinite praestet, sit a se, et a quo cetera sint omnia. ita materiam inertem esse motus expertem, ad hanc, aut illam figuram formam, motum indifferentem, atque certo agente indigere, et ratione, ut vel experientia, constanti quascumque percipimus. deinde si elementa plantae, bestiae, homines, hominumque cogitationes, et operationes non sunt nisi unius substantiae, nimirum Dei, ut loquitur Spinoza, attribu-

buta, et modificationes, quod non erit ejusmodi ens? Quum proprie loquendo modificationes nihil agant, sed potius substantia, et subjecta per suas modificationes agant, necesse, ~~erit ... ~~ ut Deus divisibilis sit in corporibus externis, cogitatione, et sensu careat in rebus vitæ expertibus, humidus sit in aquas, calidus in igne, in hominibus ad sapiens, et stupidus, bonus, et malus, reus, et Iudex, crimen, et pœna, et, quum sceleratus homo plectitur, erit reus et sellus, et reus, et judex, et patibulum. Quo quid insulsius, et indignius Deo cogitari unquam potest? Merito igitur Spinozismum irridet, et confutat in libro Antilucretii 6. Melchior Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis de Polignach his versibus:

At quia quod verè est, infinitum esse necesse est
Nec tamen id verè in numero, velut ante docebam,
Fas reperire fuit, monstro nil territus omnem
Abjecit numerum: nec multis partibus auctam
Materiæ summam voluit Spinoza, sed unam
Atque individuam vere sine partibus ullis,
Immensamque Athei numen, mire quæ se tota cunctis
Subdit rebus, ac membris: et proprium nil
Servit in se sibi, vel quod se scire videret,
Ignorante alio, atque alio latente doceret.
Ergo quid? Numen, cultro quod scindere possis
Non scinditur, ait, quamvis jam membra videt.
Corporis immensi partes in diversa locorum
Transtulerim: quod scindit enim, atque scinditur unum
Insulse si convincas, ... negato

Distingui nolit, nec progenitore creatus,
Nec Creatore super, nec viris luce carentes.
Nil varios vel una modos assumere malis,
Temporibus possit variis; pugnantia nunquam.
Ut mortem, vitamque assumet tempore in uno.
Nec simul esse potest quadratum, simulque rotundum
Et ea, quae iterum cum simplicitate figuras
Vel si quadratum partim, partimque rotundum,
Non simul in se nunc simplex aut una putes.

Quae quidem satis superque sunt non ad refellendum modo, sed irridendum etiam impium illius, insulsumque sistema. Verum quamquam altera illius absurda, ut libertatis eversionem, suis in locis ex professo declarabimus.

Articulus Tertius
An Deum existere sit per se notum

32 Propositio per se nota ex Divi Thomae mente prima parte quaestione articulo i ea est, cujus praedicatum est de essentia subjecti, qualis est e.g. haec: homo est animal. Duplex autem distinguitur; nam alia est per se nota quoad se tantum, et alia quoad se simul, et quoad nos. Ea est, cujus praedicatum includitur quidem in ratione subjecti, ipsa in subjecti, ac propositio non sunt certio a nobis ita ignota, ut intellectus sola eorum apprehensione saltem naturali, non determinetur ad assensum evidentem, sed opus habeat discursu. Altera vero est, cujus praedicatum includitur in ratione subjecti, et simul subjectum, ac praedicatum ita nota a nobis, ut intellectus ex sola terminorum apprehensione naturali, et absque discursu determinetur ad evidentem assensum. Divisionem hanc jam nominis ... quoad se, et quoad nos explicabit, deinde, et evidenter

lis

bi, contendentes nimirum nullam propositionem denominari notam, nisi respective ad cognoscentem, adeoque nullam esse notam per se, et quoad se, quin simul nota sit quoad nos. At, praeterquam quod distinctio haec jam sit Scholarum usu probata, suo innititur fundamento, quia plerique sunt propositiones objectivae, quae licet ex natura sua sint per se notae, non valent a quocunque intellectu indubitatum extorquere assensum ex. gr. plura Geometriae principia, quae illius facultatis peritis evidentia sunt, ejusmodi apparent Geometriae ignaris, quibus scilicet ignotae sunt vel, per terminos illorum propriam significata. Brevius, et clarius exponitur praefata distinctio. Propositio per se nota quoad nos ea dicitur, quae omnem intellectum sui compotem sola nuda terminorum apprehensione determinat ad evidentem assensum: talia sunt prima demonstrationis principia: quodlibet est, vel non est: totum est majus sua parte etc. Altera vero est quae non omnem intellectum etiam rite dispositum ita determinare valet. Hinc itaque quaeritur primo an haec propositio Deus existit sit per se nota quoad se, secundo an sit per se nota etiam quoad nos.

33 Conclusio prima. Deum existere est per se notum quoad se. Ita cum D. Thoma hic cum communiori Theologorum contra Scotum. Probatur. Ea propositio est per se nota quoad se, cujus praedicatum continetur in essentia subjecti, sive physice, sive etiam metaphysice accepta. Patet haec propositio exemplo hujus: homo est animal rationale: quae non alia de causa per se nota est, nisi quia illud praedicatum est essentia metaphysica hominis: tum quia ejusmodi propositio, cujus nempe praedicatum immediate de essentia metaphysica subjecti apta est ex sola terminorum perceptione determinare intellectum ad evidentem sui assensum. Subsumo. Atqui praedicatum hujus propositionis Deus existit includitur in essentia metaphysica subjecti, quippe es-

sentia

sentia (h. e. sub metaphysica consideratione a Theologis communiter statuitur in hoc conceptu ens a se, seu ens a se existens; &c.

34 Conclusio secunda. Deum existere notum e per se notum quoad nos. Ita cum D. Thoma communis Teologorum contra Albertum, Egidium aliosq. nonnullos. Placet hic conclusionem intelligere ac limitare de Deo sub particulari conceptu Deitatis prout scilicet e primum ens, prima causa, natura omnium perfectissima, ex qua cetera omnia suum hnt principium. Quippe quum naturalr insitus sit nobis appetitus beatitudinis sub generali notione beatitudinis, videtur etiam naturaliter insita cognitio h. ei sub eadem ratione generali notione boni et consequenter beatitudinis. Sed non, inquit D. T. loc. cit. ad primum, nd e cognoscere simpliciter Deum ce, sed tantum nosse quid, nemine aliquid ce, qd hominis appetitum satiare possit. Jam vero Conclusio ita exposita, ac limitata. Ex propositio e per se nota quoad nos, quam omnem intellectum nostrum cisno: sitionem apta e sola terminorum apprehensione determinare ad indubitatum sui assensum; atqui ejusmodi nd e praefata propositio, ut testatur experientia, nd dicam in vulgi, et Atheis qui eam negant, sed in viris doctis, et probis, qui fatentur eam nd ee notam ex terminis, sed opus ee discursu; ergo

Confirmatur primo: quamdiu sumus in via non cognoscimus Deum intuitive, seu ut e in se, sed tantum solum per speculum, et in enigmate; ergo nd determinamur ad praestandum evidentem assensum existentia Dei nisi mediante discursu ex creaturis deducto. Confirmatur deo verbis, et ratione Divi Thomae, ibidem ajentis: haec propositio Deus e quantum in se e, per se nota at

38. quia praedicatum ē idem cum subjo. Deus enim ē suum esse. Sed quia nos nescimus de Deo quid ē, non ē nobis per se nota, sed indiget demonstrari per ea, quae sunt magis nota quoad nos, et minus nota per naturam, scilicet per effectus;,; ergo.

Hinc colliges hanc propositionem Deus existit esse simpliciter, et absolute per se notam. Nam hujusmodi ratio loquendi significat propositionem per se notam quoad nos. Hujusmodi itaque ē solum cum addito restringente quoad se.

Objectiones, et Solutiones.

35 Objicies contra primam conclusionem; nam ea est propositio per se nota quoad se, cujus praedicatum continetur in essentia subjecti; hac quoque talis est, Deus ē Unus, et Trinus; atqui nemo hoc asseret de Altissimo Trinitatis misterio; ergo. Deinde sequeretur, hanc aliam propositionem; paries ē, vel non ē albus, non esse notam quoad se, quum tamen sit nota etiam quoad nos. Confirmatur. Neque propositio per se nota quoad se ea dici potest, cujus subjectum necessario, et immediate connectitur cum praedicato: alioquin haec propositio ego vivo non esset mihi per se nota, neque ista Petrus currit, esset per se nota videntibus Petrum currentem; sed hoc dici nequit; ergo.

36 Respondeo, concedo majorem. nam prior illa propositio praedicatum habet, quod includitur in ratione subjecti. Deinde illa propositio ē per se nota respectu Beatorum Deum intuitive videntium, cujusmodi tamen non [illegible] ... non foret per se nota quoad se. Altera vero propositio habet subjectum, quod necessario, et im-
ne-

mediate connectit cum prædicato. Omnis ens à proprio, cujus subjectum necessario, et immediate connectitur cum prædicato, est per se nota relative ad se: quia apta est sola terminorum apprehensione determinare intellectum ad evidentem sui assensum si termini debite apprehenderentur. Immo si a quovis intellectu rite disposito solo lumine naturali, et absque omni discursu debite apprehendi possunt, dicitur per se nota, et quoad nos. Secus relative ad se tantum. Neque obest, quod S. Thomas eam dicat propositionem per se notam, cujus prædicatum est de essentia subjecti: neque enim negat, dari præterea alias propositiones per se notas relative ad se, ut exponit Cajetanus apud Mauriccam. Ad confirmationem dico eas propositiones non esse per se notas seu ex terminis quia subjectum necessario, et immediate non connectitur cum prædicato, sed primum ex notitia experimentali alterius perspicitur propria Petri currentis.

87 Objicies secundo contra adversarios. Illud est per se notum quoad nos, cujus oppositum nequidem cogitari potest; sed existentia Dei talis est, ut ejus oppositum ne cogitari quidem possit. Probatur minor. Nulla res cogitari potest absque sua essentia; atqui existentia est de ipsius essentia tum physica, tum metaphysica; ergo existentia Dei talis est, ut ejus oppositum ne cogitari quidem possit. Confirmatur primo. Deus ex communi, et per se noto omnium sapientium conceptu est ens, quo melius cogitari non potest; sed ejusmodi non esset, si cogitari posset absque existentia reali: quippe quod existentia realis sit perfectio, quam cum aliis formalitatibus includit ens, quo melius cogitari non potest: si cogitari posset, idem a parte rei non existere, eo ipso cogitaverim, Deum non esse ens quo melius

40 cogitari nt. Confirmatur 2° o. Si ea cogitaret, Deum non existere, repraesentaret simul, et non repraesentaret eum, quo melius cogitari non pt, nam ex una parte repraesentaret Deum omnipotentem, ex altera vero non repraesentaret existentiam realem, quam necessario includit eum, quo melius cogitari non pt.

38 Idea eodem modo his argumentis probari posse esse per se notum, quod nos existere alter... Deum: item possibilem esse creaturam perfectissimam, ut manifestum fit, si his eadem argumenta applicemus. Directe vero odeo, et nego minorem, ad probationem dico maiorem, ab iis, qui terminos rem, et essentiam significantes rite percipiunt, ideo, ab iis, qui non ita eos perci: piant, nego maiorem, et dico minorem ita ut non omnibus conste= xistentiam Dei esse de ipsius essentia, ideo, itaque omnibus id con: stet, nego min, et conseq. Existentia est de essentia Dei, et formaliter in ejusdem conceptu continetur; at non omnes percipiunt essentiam Dei, praesertim metaphysicam, ii nimirum, qui scholae subtilitatibus, et abstractionibus non sunt idonei, ac propterea ignorant existentiam realem esse de metaphysica ejusdem essentia; ergo haec propositio Deus existit non ita est per se nota, ut quemlibet intellectum rite dispositum ex sola terminorum per: ceptione naturali et absque omni discursu trahere valeat ad evidentem sui assensum. Ad primam confirmationem dico min, sed ejusmodi non est in actu exercito, si cogitari potest absque existentia reali [illegible], in actu signato, nego min, et conseq. Ratio distinctionis est, quia licet cogitari Deum esse: at concipere eum, quo melius cogitari non pt, in secluso omni lumine supernaturali ac discursu naturali, ne dubitare an hoc ipsum ens, quod ita concipitur, a parte rei revera existat,

vel solum in statu objectivo, seu in intellectu. Igitur recluso quovis lumine supernaturali, et naturali discursu potest cogitari aliquid melius, quam Deus in actu exercito, seu quam asseretur reipsa ei; non vero aliquid melius, quam Deus in actu signato, seu quam pure concipiamus eum. Ad vero confirmatione recurrit eadem distinctio. Ille non repraesentaret eam Dei existentiam in actu exercito; repraesentaret in actu signato: conciperet enim existentiam includi in conceptu Dei, quamvis non affirmaret eam reipsa haberi. Non repugnat autem ut aliquid repraesentetur in actu exercito quod contradictorio illius, quod includit in actu signato. et hoc evenit quoties negamus alterum Deum existere, ut patet consideranti.

39 Objicies 3tio contra eamdem conclusionem plura simul. Primo ex terminis notum, et evidens est, Deum esse ens a se, adeoque ens necessario existens; sed etiam ex terminis notum et evidens notum est, hujusmodi ens actu existere; ergo ex terminis notum, et evidens est, Deum existere. Confirmatur. Tam necessarium est, Deum existere quam necessarium sit Deum existere, vel non existere; sed ex terminis notum, et evidens est, Deum vel existere, vel non existere; ergo. Secundo est per se notum quoad nos existere sufficientiam cujuslibet entis creati; sed hoc praedicatum convenit soli Deo, et cum eodem convertibile; ergo etiam per se notum quoad nos existere aliquid convertibile cum Deo; ergo per se notum et evidens, quoad nos existere ipsum Deum. Huc spectat hoc alterum argumentum. Est per se notum quoad nos, mundum existere, vel non existere: ergo etiam existere potentiam activam ad utrumque contradictorium contingens; sed haec potentia est causa prima,

improducta; ergo. Confirmatur primo. Haec propositio existit sufficientia cujuslibet entis creati equivalet huic existit causa prima improducta; sed prior est per se nota quoad nos; ergo et ista. Confirmatur secundo. Haec propositio Deus est cogitandum per se nota quoad nos; ergo etiam illa, de qua nunc agitur, quia ea praesupponatur ad hanc tanquam hujus fundamentum. Tertio ea cognitio est per se nota, et evidens a nobis nos, quae a natura nostris inseritur. atqui cognitio existentiae Dei nobis a natura inserta est, sicut tradunt plures, et graves Theologi; ergo est per se nota quoad nos. Major patet: nam alioquin est per se nota quoad nos veritas primorum principiorum.

40 Dico ad primum, Deum ma, existens est, ex notis ex terminis Deus esse ens ens adeoque ens necessario existens in actu signato, id est, in actu exercito, nego majorem. Sique eam modo, sed est ex terminis notum, et evidens nobis est, hujusmodi ens esse existere, hoc est ens necessario existens in actu signato existere in actu signato concedo, ens necessario existens in actu signato, existere in actu exercito nego minorem, Ergo eodem modo eas consequens ergo ex terminis evidens est, Deum existere in actu signato, hoc est in suo conceptu involvere existentiam concedo, existere in actu exercito, hoc est existentia Dei ea a parte rei nego consequentiam. Distinctio patet ex dictis. Ad confirmationem nego consequentiam. Discrimen est, quod ut assentiamur huic propositioni, Deus existit, vel non existit, nullo prorsus egemus discursu [illegible] ut assentiamur huic Deus existit aliquo opus est discursu, facillimo quidem, deducto videlicet ex creaturis [illegible] ratione conclusionis

141 Secundum verum, existit in [illegible], [illegible], ut pote

quae ab extra agente actione communi, ac proinde ceasimul sunt sufficientia cujuslibet entis creati. Directe vero cogno mim; ita ut hac convertibilitas ex terminis ipsis innotescat nego; ita ut non ita innotescat ado minorem. Si similiter primad conquens, et nego idad conqual. Ut ex terminis ipsis, adeoque quoad nos sit per se nota, et evidens Deum existere satis ... a, si per se, et ex terminis nota sit, existere aliquid cui Deo convertibile, sed praeterea opus est, ut convertibilitas ipsa nobis innotescat ex terminis convertibilium; atqui ... ita innotescit convertibilitas praedicta sufficientiae ad Deo, sicut neque convertibilitas potentiae ad utrumque contradictorium contingens cum causa prima; ergo. Ad primam confirm. dquo min., aequivalet quoad rem significatam, et affirmatam ado quoad modum significandi, et affirmandi nego maior, et contra minorem nego conquam. Ex ipsis terminis evidens e existere sufficientiam eius, quod existit. Atqui ... sufficientiam ... variae successivam causarum productam sed aliquam causam primam improductam, non e evidens nisi per discursum. Ad idam confirmationem dquo ans, hac propositio Deus existit e per se nota quoad nos quatenus supponit Dei existentiam in actu signato ado quatenus supponit Dei existentiam in actu exercito nego ans, et conquam. Exemplum habetur in hac alia propositione parentes sunt colendi, quae quidem per se nota e eam quoad nos. quatenus supponit existentiam parentum in actu signato, non etiam quatenus eandem supponit in actu exercito: ... diversa sine nostri parentes non cognoscimus immediate, sed per di:

41 scursus, et velaõnes aliond.

42 A-stius omissa majori, si e illius propõnis termini i- cos nãa docente distincte innotescant, et necessaria apparet at illorū connexio, propoõ ē per se nota quoad nos. secus vō si solū confuse termini veniant in mentē, nec eorum connexio certo nobis innotescat sicut de hac veritate Deus exi- stit nobis contingere dici) et õquo sicut cognitio mediata solū existentia Dei nobis insertur a nãa, cdo, immedia- ta nego min. Hoc igitur sensū dici pt nadlis nobis insita cognitio existentiæ Dei, vel quia ab ipsa nãa omnibus insertū e aliquid, ex quo per discursū pervenire possint ad certā notitiā Dei vel quia, ut principia ipsis innatu- hanc de facili possunt acquirere, vel quia de existentia h ei solo lumine nãa, licet n certā, dubiā in qua suspicari possunt Deū ēe cognitionē habent, qua excitat intelle- ctus ad inveniendā per discursū cognitionē certā, et ex- pellendā a se dubietatē. Porro in aliquo ex his sensibus intelligendi sunt SS. P.P. qui apud Suarez dicunt co- gnitionē Dei nobis insitā ēe a nãa. De quo videri pt eā S. Thomas lib. 1 sententiarū disti. 3 quest. 1, art. 2do, et in aliis etiā locis, sicuti eū citat Doct.

43 Pro reliquis solvendis no landū ē primo, quamvis per- venientē ad usū raõnis teneri quivis, iuxta S. Thoma se con- vertere ad Deū, n hi ut cognitū distincte, et in particulari, sed confuse sub raõne semper beatitudinis, et finis ultimi, quo pauci eximus absque discursu cognosci posse. Similiter quod primū instans usus raonis, in quo hanc obligaõnem n sit physicū, sed morale certū ē. Ut partim ex dictis, pa

facilis e, partim ex iis, quae a parentibus audivit, assurgere ad notitiam Dei etiam in particulari, maxime cum a Deo, qui e adjutor in operationibus speciali lumine illustrat, quod iis contingit, qui nati sunt in fide catholica contingere putamus.

44 Notandum 2do licet intellectus valde perspicax potissimum post factam aliquando demonstrationem de existentia Dei statim assentiatur huic veritati Deus existit, ea propter non est per se nota quoad nos: tum quia propositio per se nota quoad nos dicitur illa, quae nudo intellectui admodum perspicua: est, seu quamvis male disposito, nec sola praesupposita demonstratione, sed prima statim, ex qua cultura terminorum apprehensione determinat ad assensum: tum quia praeterea etiam intellectus non praestat evidentem assensum existentiae Dei, nisi mediante aliquo tacito, et per imperceptibili discursu, sive assentiatur ope speciei alienae, a creaturis desumptae, sive ope speciei rememorativa demonstrationis aliquando factae.

45 Notandum 3tio, licet sit per se notum quoad nos Deum existere sub aliquo conceptu convertibili cum Deo, ergo sufficienter requiritur ente creato Numinis colendi supremi legislatoris, non tamen sub conceptu entis a se, causae primae improductae, cumuli omnium perfectionum aliove simili ejus quippe existentia ita considerati non innotescit ex ipsis terminis talem conceptum significantibus, sed per discursum. Prior vero conceptus evidens non est convertibilis cum Deo, sed conceptu particulari.

Articulus quartus.

Utrum existentia Dei possit invincibiliter ignorari.

Gravissimam quidem, et non utilem aggredimur quaestionem, cujus cognitio maximam lucem affert Theologiae aliis difficultatibus v.g. de gratia sufficiente ad salutem, an conferatur etiam Barbaris, qui nihil unquam audierunt circa Evangelium Christi, item de peccato Philosophico, aliisque id genus. Jam antequam vero ad conclusionem notandum est

46 Praenoto primo, duplicem a Theologis distingui ignorantiam vincibilem, et invincibilem. Vincibilis ea est, quae humana diligentia vinci, seu depelli potest. Invincibilis vero, quae humana diligentia vinci, seu depelli non potest. Item: si nulla possibili diligentia, seu nec naturae viribus, nec ordinariis gratiae auxiliis vinci, seu depelli ponit, dicitur physice invincibilis. Si tantum mediocri diligentia, aut ea quam pro qualitate materiae adhibere tenemur, dicitur invincibilis moraliter. Prior ignorantia, nempe vincibilis censetur voluntaria, sive in se, sive in causa, et indirecte; unde culpabilis est, nec a peccato excusat et de hujusmodi ignorantia intelligitur illud psalmi 35, v. 4 = noluit intelligere, ut bene ageret =; secunda vero involuntaria est tum in se, tum in causa, et proinde inculpabilis omnino est. Quamvis autem in aliis rebus non omnis ignorantia inculpabilis sit etiam invincibilis, nec omnis vincibilis sit etiam culpabilis, quia non omnem ignorantiam quam vincere possumus, vincere tenemur, sed in rebus multis eam solum diligentiam adhibere debemus, quam exigit qualitas rei de qua agitur; nihilominus in praesenti materia, ut ait Antonius [illegible] contra Ysquierdo, omnis ignorantia inculpabilis est etiam invincibilis, et omnis vincibilis est etiam culpabilis: quia ignorantiam existentiae Dei semper, quando possumus, vincere

47 Præmittendo, opus nõ ẽe, ut illa cognitio, qua ignorantia depellenda ẽ, sit omnino evidens et demonstrativa, sed satis ẽe, si sit solũ probabilis, et nulla occurrat evidens ratio, quæ suadeat opositũ. Quare ad vincendã ignorantiã satis ẽ illa cognitio, quæ habetur ex testimonio, seu instructione alterius, vel ex probabili aliqua conjectura, etiamsi hæc pariat solũ suspicionẽ. Licet igit. superius statutũ sit, hãc propõnẽ Deus existit nõ ẽe per se notã quoad nos, hoc ẽ aptã nõ ẽe ex sola nãali terminorũ aprehensione trahere quemlibet intellectũ ad evidentẽ, et indubitatũ ei assensũ. hoc tñ nõ vetat, quominus ignorantiã Dei invincibilẽ, et inculpabilẽ negemus. nõ ẽ ad quærendũ Deũ, colendumque requiritur certitudo, et evidentia metaphysica, sed satis ẽ quævis cognitio de illius existentia.

48 Præmitto 2ᵈᵒ, ignorantiã existentiæ Dei aliã ẽe negativã et aliã positivã. Ea ẽ mera carentia notitiæ existentiæ Dei, seu quævis incogitantia, et inadvertentia ejus existentiæ. Hæc vero ẽ judicium erroneum de nõ existentia ejusdem. Itaque pro diversitate hujus duplicis ignorantiæ duas hic instituimus quæst. Prima erit, utrũ existentia Dei possit ab hõie rationis compote invincibiliter, et inculpabiliter ignorari ignorantia negativa. Altera utrũ etiã ignorantia positiva.

49 Conclusio prima. Existentia Dei nõ potest ab homine rationis compote, spectata saltẽ divina providentia, toto, aut longiori vitæ tempore invincibiliter, et inculpabiliter ignorari ignorantia negativa; quamvis ita ignorari possit ad breve aliquod tempus. Ita Muniessa apud Croix existimans, hac ratione posse diversas auctorũ sententias conciliari.

48 P. prima pars. ut ignorantia negativa existentiæ Dei sit invincibilis omnino, et inculpabilis, opus est, ut ignoranti ne minimum quidem oriatur dubium de existentia Dei; sed repugnat ut homini ratione utenti, toto, aut longiori vitæ tempore nullum omnino suboriatur dubium de existentia Dei; ergo existentia Dei non ab rationis compote, spectata saltem divina providentia, toto, aut longiori vitæ tempore invincibiliter, et inculpabiliter ignorari. Major est certa: quia, suborto dubio, vel inquirit ulteriorem Dei notitiam, vel non inquirit; si inquirit, eam facile consequetur vel per instructionem alienam vel per discursum ex creaturis deductum. Certe Deus facienti, quod est in se, non denegabit gratiam adeo necessariam ita nobis suadent tum charitate Dei ante pro salute omnium hominum quam ideo contra hoc anno adversus Jansenistas propugnavimus, tum morte Christi pro salute omnium hominum æterno Patri in cruce oblato, de qua anno superiore; Si autem non inquirit, jam ignorantia fit culpabilis, quia est vincibilis, et absque occasione vincenda. Audiatur Eminentissimus Auctor Lucretii L. 1; quomodo redarguat eos, qui ut vitiis indulgeant, dicunt in corde suo: non est Deus. et ab ulteriori inquisitione propter difficultatem ac laborem se se excusant

Durum opus est, ais. At gratis bona nulla parantur
Nonne etiam ipsa tibi venit, emitq; labore voluptas? 50
Ignotus Deus est, inquis. sed noscere quanti est
Cujus res agitur, lite hac pendente, Deum ne?
An tuam si obscurum est, vitam post, atque futuram
Clarius esse tibi persuadens nihil esse futurum
Tu liquet, ostendas: cernis vulgatam negante

Lor

Hoc incumbit onus, si non liquet inde timendum.
Hic metuis certoque loco tibi stare videtur,
Quod dubium est, sequeris dulce pro luce tenebras
Nemine placant: placet exitus: nox te illa necavit.

Suborta igitur dubio de existentia Dei nulla prætendi potest excusatio de non quærenda ulteriori notitia, adeoque ignorantia est invincibilis et culpabilis. Minor est probatur tum manifestissima S. S. autoritate, in quibus passim dicitur Deum in creaturis videri, et conspici ita ut proinde inexcusabiles sint qui ex iis, quæ facta sunt non cognoverunt eum qui est; tum ex S. P.P., quorum plurimi dixerunt, notitiam Dei esse omnibus a natura insitam; tum demum ratione quia repugnat, ut homo, pulchritudinem hujus universi, rerumque in eo varietatem, et ordinem intuens, atque sæpius observans ne dubitare quidem incipiat de supremo aliquo rerum omnium conditore et gubernatore. Quod quidem hac ratione confirmatur: creatura rationalis condita est ad imaginem et similitudinem Dei, ut nempe Deum ipsum tamquam suum finem ultimum cognoscat, et amet: cum ergo providentiam Dei omnia ad suos fines disponentis pertineat non permittere ut homo rationis compos ad invincibilem sui ipsius ignorantiam ex hac decidat vita, aut in ea diu permaneat. Et ideo adjectum a nobis fuit in conclusione spectata saltem ordinaria providentia:.

50 Alteram vero partem conclusionis facile ostendemus. Non enim ex natura rei repugnat, ut homo rudis, ac barbarus in silvis enutritus omnique institutione destitutus, ad breve tempus, urgentibus quibusdam cogitationibus, ex quibus solicitudine quærendi necessaria media, ita distrahatur, ut de aliis rebus minime cogitet, neque ad earum auctorem mentem vertat; quamquam ex alia parte

ad providentiam Dei non spectet adeo humanae menti per specialia auxilia quovis tempore, sed solum tempore oportuno quod Deus ipse probe novit, nullo omnino apparet repugnantia, ajus vi praedicta ignorantia dari nequeat ad breve tempus.

51 Conclusio 2da. Existentia Dei non invincibiliter et inculpabiliter ignorari ignorantia positiva, ne ad breve quidem tempus. Est contra de Quiros qui hac disp. 15 n. 51 admittit hanc ignorantiam eam longiori tempore esse posse in rustico Atheista ex instructione doctoris Atheistae. Vi ignorantia positiva existentiae Dei est judicium erroneum de non existentia illius; sed ut hoc judicium est invincibile, et inculpabile. Probatur minor. Ut prorsus invincibile, et inculpabile hoc judicium sit, necesse est, ut menti aplicanti ad hoc judicium efformandum nullum omnino occurrat dubium de existentia Dei; sed hoc prorsus repugnat etiam in rustico rudi et prava doctoris Atheistae instructionem excipiente; ergo. Major constat ex dictis. Probatur minor: quia creaturae omnes, quae circumspiciuntur nec non internus et radicis omnis sensus magis clamant, suadentque dari Deum Creatorem, et Gubernatorem suum, quam ullus Atheista possit sua auctoritate, et rationes oppositum suadere.

Confirmatur argumentum. Homo quantumcumque rudis non potest ex rationes intrinsecas, a creaturis desumpta, invincibiliter, et inculpabiliter judicare, non existere Deum; ergo neque ex auctoritate extrinseca alicujus Atheistae doctoris. Antecedens admittitur a de Quiros. Consequentia probatur: quia ut doctor persuadere rustico non existentiam Dei, eique omne dubium de illius existentia auferre nisi adhibendo rationes intrinsecas, et docendo potissimum nullum Creatorem, et Guberna:

tore universali hoc indigere, et sibi metipsi sufficiens esse; atqui ejusmodi rationes ex creaturis desumptae, lumine naturali dictante potius dubitationem augent de existentia Dei, et perducunt ad ejus notitiam, quam suadeant Deum existere Deum; ergo.

Objectiones, et Solutiones.

52 Objicies primo contra primam partem primae Conclusionis. Deum existere non est per se notum quoad nos; ergo, secluso lumine supernaturali, est notum per discursum duntaxat; atqui homo rudis, et solitarie in silvis enutritus, potest toto vitae suae tempore ejusmodi discursum non efformare. Nonne plures Tartari, Caraibae, Canadenses ingenii acie [illegible] carent; ut testantur quidam qui eas usque regiones pervenerunt. Quia quod praestantissimi ex veteribus viri, ac Philosophi in demonstranda existentia Dei multum laborant; ergo homo rudis, et solitarie in silvis enutritus potest eam toto vitae suae tempore invincibiliter et inculpabiliter ignorare existentiam Dei. Confirmatur. Quamvis huic suboriatur aliquod dubium de existentia Dei, adeo tamen rudis esse potest, ut ne statim animadvertat obligationem inquirendi ulteriorem notitiam; ergo etiam suborto dubio, potest haec ignorantia manere inculpabilis, utut aliquo modo vincibilis sit.

53 ... Resp. ideo Deum, et aliqua communiora cognosci notum duntaxat per discursum vel demonstrativum a posteriori vel demonstrativo inferiorem nempe probabilem, et conjecturalem, ideo, duntaxat per demonstrativum a priori [illegible], et similia distincta subsumpta nisi nego idealem consequentiam. Neque est solus discursus demonstrativus sed alius [illegible]

52 inferior qui scilicet pariat cognitionem tantum probabilem vel conjecturalem, vel etiam meram suspicionem, satis e ad vincendam ignorantiam, quam hic dicimus repugnare. Porro ejusmodi discursum quivis intellectus cum rectis, dummodo rite dispositus, tum ex consideratione hujus universi, tum ex propriae conscientiae stimulis, metuentis aliquem criminum vindicem conficere potest; immo certo, quemvis etiam nedum decursu temporis, argumentis pro existentia Dei magis expertum, conficere posse discursum saltem respective evidentem hoc e respectu sui ipsius ignorantis argumenta contraria. Ideo providentia Dei cujus e indefectae virtutis discursivae tam aliis mediis providere. Qui igitur in contrarium afferunt, sunt insipientes, qui, licet ex malitia sua Deum in corde negent, ore tamen blasphemiam proferre non audent, sicut de quibusdam ait Aug. in psalm. 52 = nec ipsi, inquit, sacrilegi, et detestandi quidam Philosophi, qui perversa et falsa de Deo sentiunt, ausi sunt dicere: non est Deus. ideo ergo 53
dixit in corde suo, quia nemo hoc audet dicere, etiamsi ausus fuerit cogitare =. Ad confirmationem nego ans. Si enim quam evidens unicuique sit, Deum esse existentem si daretur, fieri nequit, ut alicui subreperetur dubium de existentia Dei, quin simul animadvertat obligationem quaerendi ulteriorem notitiam, vel saltem dubio aliquo, aut scrupulo de ea obligatione pungatur, ut sic nonnisi in eam illam, maximamque obligationem colendi Deum
54 implere possit.

Objicies 2do contra 2am partem. Hesterna die 24 augusti ann. 1690 ab Alexandro Papa 8vo damnata fuit haec propositio = peccatum philosophicum, seu morale e actus humanus disconveniens naturae rationali, et rectae rationi: Theologicum vero, et mor

tale ē transgressio libera divinae legis. Philosophicum, quam=
cunque grave in eo, qui Deum vel ignorat vel de Deo actu non
cogitat ē grave peccatum, sed non offensa Dei, neque peccatum mor=
tale dissolvens amicitiam Dei, neque poena aeterna dignum. Quae
quidem proscripta fuit ut scandalosa, temeraria, piarum aurium
offensiva, et erronea; atqui hujusmodi peccatum Philum possi=
bile est in eo qui ad breve tempus inculpabiliter ignoraret exi=
stentiam Dei ignorantia negativa: posset enim eodem breviter tempore
innumeris flagitiis consensum praebere, et adeo graviter delinque=
re non contra legem aeternam Dei quam tunc invincibiliter ignoraret,
sed contra rectam rationem; et proinde si statim decederet non esset
aeterna poena damnandus: ergo. Confirmatur. Puer ad usum
rationis perveniens tenetur statim sese convertere ad bonum: sed
hoc esset falsum, si daretur in eo haec ignorantia invincibilis exi=
stentiae Dei; ergo.

63. R.deo, nego minorem. Nos enim admittimus ad breve aliquod
tempus invincibilem, et inculpabilem ignorantiam existentiae
Dei, quae sit mera incogitantia, et inadvertentia de exi=
stentia illius: non impossibilem eam dicimus in eo, qui actu cogitat
et animadvertit, actionem suam esse contra rectam rationem. Nam hoc
ipso quod animadvertit aliquid esse dissonum rectae rationi, animad=
vertit quoque se ad illud vitandum obligari ab aliquo superiore.
Superior autem supremus creaturae rationalis est solus Deus: ergo hoc ipso
quod peccet contra dictamen rectae rationis, animadvertit se a=
gere contra legem Dei supremi legislatoris quem proinde suffi=
cienter agnoscit. Atque haec sola ratione ostendit Viva hic disp.
et art. 1 nº 6 repugnare peccatum philosophicum. Quod nos
quoque in tract. de peccatis hoc solum fundamento nixi im=

pugnavimus. Ad confirmationem video instans, quo primo tenetur post adeptum rationis usum sese convertere ad Deum, non esse mathematicum, et indivisibile, sed instans temporis morale, quantum scilicet requiritur ad deliberandum. Ut igitur primum ratio discurrere, et quod primum moralitatis animadvertit tenetur se se convertere ad Deum, eumque tamquam suum primum principium, ac ultimum finem agnoscere, et confiteri.

55 Objicies 3tio contra eandem conc. plura simul. Primo enim fieri potest, ut aliquis rudis non quidem ex ratione intrinseca, sed ex prava instructione doctoris haeretici invincibiliter, et inculpabiliter, judicet, non existere Deum. Quippe non minus difficile videtur dari quaternitatem personarum in divina essentia, quam non existere Deum; sed potest rudis aliquis ob falsam praedicationem haeretici invincibiliter, et inculpabiliter judicare dari quaternitatem personarum in divina essentia; ergo. Suadetur illustraturque hac alia paritate. Non minus contra rationem naturalem est admittere pluralitatem Deorum, quam negare existentiam Dei; sed credibile minime fit, in tot gentilibus per tot secula nullum unquam extitisse, qui traditione Majorum seductus inculpabiliter admiserit pluralitatem Deorum; ergo. Secundo dantur haeretici pure materiales, qui scilicet alicui errori contra fidem adhaerent, non ex pertinacia, sed vel propter rude ingenium vel ob defectum instructionis defectum, vel ob pravam aliorum instructionem, semper parati errorem deponere, si veritatem intelligant; ergo eodem modo dari possunt etiam Athei pure materiales, seu Atheus pure materialis invincibiliter, et inculpabiliter, judicat, non existere Deum. atq. [illegible] ut ex multorum testimonio [illegible], nullum omnino numen agnoverunt, antequam a Jesuitis edocerentur; ergo. Tertio, juxta D. Thomam

et communem Theologorum sententiam dari infideles negativa prorsus inculpabiles: ii nimirum, qui nihil umquam audierunt de fide inculpabiliter ignorant fidem et Evangelium: ergo ii quoque possibile est dari Atheos.

57 Respondeo, et nego utramque paritatem. Quantum spectat ad quaternitatem personarum, illi homini rudi nihil occurrit, aut occurrere potest quod detegat ejus praedicationis, quam a parocho audivit, falsitatem. Nam in misteriis fidei, rebusque supernaturalibus supponitur non esse nisi instructus; in rebus vero naturalibus nihil est, quod excitare possit in agnitionem Trinitatis. E contra plurima sive eodem in ordine naturali occurrunt, quae eidem ostenderent falsitatem praedicationis Ministri; quandoquidem creaturae clamant ac suadeant existentiam Dei, atque adeo unicuique sui compoti quantumcunque rudi saltem ducunt aliquam de existentia Dei initiant. Et de paritate hinc videtur discrimen quod prior quaestio an Deus sit, ad quam pertinet existentia Dei praecedit quaest. quomodo Deus sit, ad quam spectat unitas Dei. Facilius igitur investigantur, ac deprehenditur existentia, quam unitas Dei, etenim gentiles pluralitatem deorum admittentes, plerumque unum ceteris superiorem agnoscebant, sicque quodam modo fatebantur Dei unitatem, etiam, si mentem sedulo admovissent ad perfectam Dei notitiam poterant pervenire. Hinc ruit etiam leve a responsio, et disparitas. Nam praeterquamquod multi art. fidei sint obscuri, et multa eorum supra rationis naturalis, nota vero Ecclesia non sunt ita obvia, ac omnibus manifesta, sicuti sunt argumenta existentia Dei, utpote ipsa in omnibus creaturis eluceat. Fieri igitur potest, ut homini praesertim rudi, et inter haereticos educato

falsaque sib parentum, vel aliorum instructione praevento, ne in- brum quidem rationabile occurrat de falsitate suae sectae. Aliud tamen est de existentia Dei. Et e Brasilis, ut ait Granado apud Muniessam, credi posse eos non habuisse naturalem claram, et firmam, minime tamen credibile est, nullam penitus eam dubiam habuisse sal: tem sub conceptu Conditoris, et Gubernatoris mundi, aut judicis universorum simul cum scrupulo de obligatione ulterioris inquisi: tionis. Ad haec quoque discrimen est, quod ad vincendam ignorantiam existentiae Dei praeter lumen internum adest etiam creaturarum magisterium, quod unusquisque facile audire potest, et debet; ita ut nisi audiat, et percipiat, culpabilis sit. Ad vincendam ignorantiam legis Evangelicae naturalia non sufficiunt, sed requiruntur vires gratiae, et ordinarie etiam praedicatio externa, qua si aliquis desit, infidelitas in eo negativa est, et inculpabilis.

58 Pro reliquis solvendis animadvertendum est, ignorantiam existentiae Dei esse quidem quoad aliquod brevissimo tempore vincibilem, saltem remote, non vero universim proxime; nempe ratione aliorum objectorum mentem distrahentium, vel defectu sufficientis applicationis intellectus ad considerandas res creatas. Potest igitur brevi tempore manere inculpabilis, nisi forte breve illud tempus sit totum vitae tempus. Hinc est divinae provi: dentiae ea videtur ignorantiam illam opportunis remediis de: pellere, et creaturam rationalem notionis compotem ad cognitionem sui finis perducere...

Caput II.
De essentia Dei.

Deum existere certo novimus, sed quid sit, pro merito definire non possumus. Unum omnium nostrum, ut habetur 16 36 v.

ri, et lucem inhabitat inaccessibilem, prima ad Timoth. 6. = Periculosa igitur, ac laboris plena quaestio est quid sit Deus, ait S. Aug. lib. 1 de Trinitate cap. 3. neque periculosius alicubi erratur nec laboriosius aliquid quaeritur, nec fructuosius invenitur = Unde contra Aetii, ejusque discipuli Eunomii audaciam, asserentium tam sibi perfecte cognitam esse divinam naturam, quam vel ipsi Deo cognita sit, stylum ex professo exacuerunt SS. PP. Basilius, Gregorius uterque Nissenus, et Nazianzenus, imperfectam tn aliquam ideam divinae naturae in hac vita consequi possumus, et triplici quidem via, negationis videlicet, per quam facilius dicimus quid non sit quam quid sit Deus = Intendat charitas vestra, ait S. Augustinus in psalmum 85, num. 12 Deus ineffabilis est, facilius dicimus quid non sit, quam quid sit = Secundo via afirmationis, qua aliquid de Deo afirmamus detractis imperfectionibus quibuscunque. Sic ait eodem S. D. lib. 5 de Trinitate cap. 1 dicimus = Deum sine qualitate bonum, sine quantitate magnum sine indigentia Creatorem, sine situ praesidentem, sine habitu omnia continentem, sine loco ubique totum, sine tempore sempiternum, sine ulla sui mutatione omnia facientem, nihilque patientem = Tertio via excellentiae, ut quam Creaturarum perfectiones esse eminentiori modo, nec non depuratas ab omni imperfectione, quae in iis admixta sunt illi tribuimus = omnem creaturam suam excedit inquit idem S. D. serm. 384 de Trinitate, alibi 1 de verbis Apostoli, omnem futuram praevalent, universa praecellit. Si quaeras magnitudinem, major est, si pulchritudinem, pulchrior, si dulcedinem, dulcior, si splendorem, fulgidior, si fortitudinem fortior, si pietatem, clementior. Nulla omnino ratio, ut

vel factura factori suo aequetur, vel opus Artifici comparetur, sicut legitur in Propheta, QUI FECIT FORTIA FORTIOR EST, ET QUI FECIT PULCHRIA, PULCHRIOR ILLIS EST. Ut igitur hac triplici via, quod patitur humilitas nostra de ineffabili Dei essentia dicamus sit

Articulus primus

Praenotiones

1. Praenotio prima. Natura, seu essentia divina (haec duo quamvis logice distinguantur: natura enim ordinem, et relationem dicit ad operandum, quando principium, quod ordinem, seu relationem non dicit essentia, sed ut se inspecta; realiter tamen sunt idem et in plurimum Theologica a Patribus, et [illegible] pro eodem accipi solent haec tria substantia, essentia, et natura) duobus modis considerari potest, nempe physice, et metaphysice, et quoque sub utraque consideratione duplicite. Essentia divina physice considerata complectitur id omne, quod physice et a parte rei habet in se: ut essentia physica hominis sunt eius partes physicae, et essentiales, nempe corpus organicum, anima rationalis, et unio (in quocumque haec tertia physice consistat): similiter omnia praedicata, quae realiter ipsa insunt homini per identitatem, ut esse, vivere, risibile etc. In Deo tamen propter Trinitatem personarum, quae licet distinguantur inter se in ratione personae, sunt tamen unam eandemque divinam naturam, essentia physica a Theologis accipi solet pro omnibus quidem praedicatis Dei absolutis, quae communia sunt omnibus tribus divinis Personis, non vero pro praedicatis relativis ad intra, seu personalibus, quae uni tantum personae conveniunt, ut Paternitas aeterno Patri, et Spi-

vaò Passiva Spiritui Sancto, vel ad summum duabus, ut spi:
raò activa, quæ Patri solo, Filioque convenit, quatenus ab:
bo per modum unius principii spirant etiam personam, nempe
Spiritum S. Igitur ee etiam physica Dei, quæ, ut dicebam abinitio:
o generatim dicit id omne, quod Deus e, bifariam accipi pita,
nempe philosophice, et Theologice, seu dogmatice. Primo
modo sumpta complectitur oia omnino prædicata divina,
quæ in Deo sunt per identitatem, tum absoluta, tum relativa. The:
ologice vero seu dogmatice considerata includit, et dicit oia
et sola illa prædicata, quæ absoluta sunt, et communia
omnibus tribus divinis Personis, non item relativa, seu personalia,
saltem explicite. = Omnes SS. PP. (inquit Justinianus Impe:
rator in celebri suo edicto ante stam Synodum generalem) con:
sonanter nos docent aliud ee naturam sive substantiam et formam, et
aliud subsistentiam, seu personam: et naturam quidem vel essentiam,
et formam hoc quidem commune significare: subsistentiam vero,
sive personam, hoc quod speciale. = Quod confirmat cum hac
ratione theologica [illegible] dicta auctoritate. Pater pro priori enim
gitur a Filio in sensu theologico, et dogmatico persona, et
integre Deus, ut patet ex symbolo Nicæno, in quo profi:
temur, Filium ee Deum de Deo, Deum verum de Deo vero, et
ex PP. Nazianzenus ait, Filium ee Perfectum ex Perfecto
Deum de Deo. Porro in illo priori nondum intelligitur
Persona Filii, aut Spiritus S. ut patet consideranti; quam:
vis ab hæ personæ sint physice ab æterno, et coæterno.
Dicitur, quod tota dna nata in sensu theologico, et dogmati:
co, hoc e in plurimi CC, et PP, sit summa quædam, omnibus
et singulis tribus divinis personis communis. Et insuper[?]

vo

n sunt praedicata relativa. Haec est aut conveniunt uni tantum Personae, ut Paternitas P., S.P., aut duabus solum, ut Spiratio activa. Totum vel partis pertingo. Essentia physica Dei generatim inspecta dicit id omne, quod Deus est. Sub consideratione physica, et philosophica includit omnia una praedicata tum absoluta, tum relativa. Demum sub consideratione physico-theologica, seu dogmatica includit sola divina absoluta.

Essentia metaphysica Dei duobus modis accipi pt. Si sumatur in sensu metaphysico latiori, videtur comprendi cum essentia physica Dei sub consideratione physico-dogmatica, adeoque ipsa essentia, ut praecisa a solis perfectionibus relativis, et personalitatibus, seu summa quaedam rerum communis omnibus, et singulis tribus divinis personis. In sensu vero metaphysico strictiori est dicit explicite tota substantiam quae physice Deus, sed illud dumtaxat, quod est velut principium, et adaequata radix omnium aliorum attributorum quae absoluta sunt, et Deo conveniunt, ideo primum distinctivum Dei ab omni non ipso. Nam sicut rerum quidditates, quae ait metaphysica uniuscuiusque rei essentia proprie sumpto juxta communem rationem, ac theologorum sensum ex ipsa eo capitibus deprehendi, et comprobari de primum, ut illud quod dicitur essentia metaphysica alicujus rei eidem convenit primo, ac per se prout ipsa res constituitur in se, et distinguitur ab omnibus aliis. Alterum, ut contineat totum id, quod pertinet ad essentiam rei. Tertium, ut sit radix a priori omnium perfectionum, quae praeter ipsam essentiam metaphysicam conveniunt rei intra suam speciem. Quartum denique, ut sit radix, et causa omnium

, expeditissima, quae eidem rei conveniunt, quod sit radix, et origo earundem. Haec ad quatuor omnia facile reperies in ea huic notioni adaequate, in qua communiter a DD.is statuitur essen:tia metaphysica hominis, si aliquantum attente hominis naturam consideres.

3 Quaeritur 1.o Perfectio generatim sumpta ex D. Tho. = integritas praedicatorum rei cui nihil deest ad suam con:naturalitatem - seu, ut ait Izquierdo = integritas praedicatorum afferentium suo contentu amabilitatem, et exclusionem mali =. Alia est simplex et pura, sive perfectio simpliciter dicta, alia simpliciter simplex, et alia mixta, et impura, quae est perfectio secundum quid appellatur. Primo, quam etiam praedicatum perfectum appellant, est ea quae in suo formali conceptu pure dicit integritatem rei, amabilitatem, pulchri:tudinem, et bonitatem absque ulla macula, et imperfectione. Al:tera, nempe perfectio simpliciter simplex communiter definiri solet a Theologis ex Anselmo in monologio cap. 15 = quae melior est ipsa, quam non ipsa = ubi notat Antonius Erberly non sumi non debere negative, seu pro mera negatione con:tradictorie opposita: tunc quaelibet perfectio esset simpliciter simplex, quia quaevis sit melior pura negatione sui ipsius, sed infinitanter, seu pro omni alia perfectione realiter distincta, ita ut sensus sit, illam perfectionem esse simpliciter simplicem, quae est melior omni alia perfectione a se realiter distincta, seu, ut alii explicant, cui nulla alia perfectio realiter distincta est aequalis, quamvis non sit ejus contraria. Cui vero in tractatu de Sacrosancta Trinitate sustinent, duas rela:tiones, nempe paternitatem, filiationem, et spirationem passivam

62

vat ce perfectiones simpliciter simplices aliter exponunt illud Anselmi, asserentes nimirum perfectionem simpliciter simplicem esse illam, quae melior est omni alia perfectione secum incompossibili per identitatem. Tertia demum, nempe mixta, et impura est, quae, licet intra genus suum perfecta sit, in suo formali conceptu imperfectionis aliquid involvit, ut et aliis excludit aliquid melius, et excellentius. Hujusmodi perfectio est in corpore, auro et argento, quae, negatione excludunt ab aliis excellentioribus, et secum ipsis in eodem vel seu in eodem subjecto pugnantibus. Perfectum igitur est illud, quod suis praedicatis bonitatem praesefert ita integre, et absolute, ut nihil ei desit ad suam connaturalem, et amabilem integritatem. Perfectius, quod nobiliores, et plures continet perfectiones. Summe perfectum, quod maxima, et summas habet perfectiones infinito denique sicut definiunt veteres id, cujus nihil est extra, idest in eo bonitas in ratione infinita.

4 Tertia. Quatuor modis perfectio aliqua inesse potest alicui rei formaliter, virtualiter, aequivalenter, et eminenter. Formaliter, hoc est ad suam rationem formalem, et specificam: ita ratio alicui inest homini. Virtualiter idest in virtute producendi talem perfectionem, et ita quies effectus continentur in sua causa. Aequivalenter, quod inest alia perfectio similis, quae eadem aut similia praestare potest. Demum eminenter, quod inest alia perfectio altioris ordinis quae potest praestare omnia, quae praestat altera perfectio, et modo quidem nobiliori sine ulla omni imperfectione.

5 Quarta. Tres sunt Doctorum sententiae circa physicam Dei continentiam. Prima eam constituit in modo praedicatis absolutis; ita communiter, inquit Arriaga, cum Suarez, et Molina, quos citat, et

sequiaw Muniessa disp. 3 n.º 62, apud quos asserunt pro hac sententia allegant eas D. Thomas, et Scotus. Altera sententia eas statuit tum in absolutis, tum in relativis. Ita Cajetanus, Ibanez, Valentia, et plures alii. Tertia inter utramque mediat, essentiam physicam Dei philosophice consideratam statuendo eam in praedicatis absolutis, et relativis: Theologicam vero, seu dogmatice acceptam in solis praedicatis absolutis et toti Trinitati communibus.

Articulus IX

Statuitur nostra sententia de essentia physica Dei.

Conclusio. Essentia divina a parte rei sumpta se totam physice, ac philosophice accepta est ens divinum perfectione summum, naturam unum, et personis trinum: sub consideratione vero physico theologica, seu dogmatica constituitur in solis praedicatis absolutis seclusis relativis ad intra. Probatur conclusio quoad primam partem. Nam essentia physica cujuslibet rei in sensu philosophico est id omne, per quod essentialiter constituitur res prout est in se, seu totum id, quod identificatur cum ipsa re. Patet haec propositio ab inductione. Atqui Deus sumptus se, et a parte rei seu independenter a quovis mentis nostrae conceptu, praecisivo est ens in omni genere perfectionis infinitum, natura unum et personis trinum: haec quoque est certa. hic quippe res nobis non est cum adversus haereticos qui Dei infinitatem, vel unitatem, vel Trinitatem inficiantur, sed cum orthodoxis qui ex fide catolica haec omnia de Deo profitentur; ergo essentia divina a parte rei sumpta se totam physica, et in sensu philosophico accepta est ens divinum, perfectione summum, natura unum, et personis trinum. Altera vero pars, iam probata est supra, in

prima propositio ex celebri fidei decreto, quod habetur ante synodis generales et ex ratione theologica. Quibus addo autoritatem S. Athanasii dialogo primo de Trinitate, ubi ait: essentia declarat communitatem, et si quid est essentiae proprium, idest commune hypostasibus. Dein definitionem Concilii Lateranensis quarti subjungentis ibi capitulo damnamus, ubi PP. Concilii inquiunt: Nos sacro approbante Concilio credimus, et confitemur cum Petro Lombardo quod una quaedam res est, incomprehensibilis quidem, et ineffabilis, quae veraciter est Pater, et Filius, et Spiritus Sanctus, tres simul personae, ac singulatim quaelibet earumdem, et ideo in Deo Trinitas est solummodo non quaternitas, quia quaelibet trium Personarum est illa res, videlicet substantia, essentia, seu natura divina. Addo demum autoritatem Concilii Florentini, quod in litteris suae unionis ita declarat: omnia, quae Patris sunt, ipse Pater unigenito Filio suo gignendo dedit, praeter esse Patrem dedit ad, seu communicavit totum id, quod dicimus essentiam, substantiam, seu naturam divinam: ergo, licet essentia Dei physice, et in sensu philosophico accepta recte statuatur in toto, et omni eo, quod relative in Deo identificatur, adeoque in omnibus divinis praedicatis tum absolutis, tum relativis, tamen sub consideratione physico theologica statuenda videtur in omnibus, et solis praedicatis absolutis, quae sunt toti Trinitati communia.

1 Atque hac ratione videntur communem sententiam oppositae et contra hanc nostram videntes cohaerere ea illa, quae respondit [illegible] auctores nimirum essentiam physicam Dei sic esse explicite simul, et implicite constitui ex praedicatis absolutis simul et relativis. Ita respondere [illegible] prima objectione [illegible] ex modo loquendi

Patribus et Conciliis, atque a Theologis usitata hic adnoto. Pri-
mo essentia Dei explicite importare sola praedicata absoluta. Dico non
licere tamen essentiae adhibere ad significandas perfectiones relativas.
Ideo nomen essentiae non supponere pro persona. Si igitur haec omnia vera
sunt ex modo loquendi Patrum, Conciliorum, et Theologorum, verum quoque
est, Patres, Concilia, et Theologos, quando nominant Dei essentiam,
non intelligere praedicata relativa, sed absoluta tantum. Adeoque
essentia Dei sub consideratione physico-theologica in solis praedica-
tis absolutis, et communibus est reponenda.

Objectio, et Solutio.

8 Objicies. Deitas ea Theologice accepta est essentialiter una, et
Trina; sed ut Trina habet, et quidem constitutive a relationibus;
ergo. Major probatur primo ex Athanasio, qui Orat. contra Sa-
bellianos ait: universa plenitudo, et integritas Deitatis est Pater
ut Pater, et Filius ut Filius; et alibi: consistit in Trinitate Dei-
tas. Secundo ex S. Cyrillo lib. 13 cap. primo ajente: Spiritus Sanctus
in Deo essentialiter est. Denique caeteris omissis ex S. Thoma prima
parte quaest. 27 art. 2 ad tertium dicente: in ipsa perfectione divi-
na continetur et Verbum intelligibiliter procedens, et principium
Verbi, sicut et quaecumque ad ejus perfectionem pertinent. Minor
Confirmatur. Essentia physica Dei ea sub consideratione physico-
dogmatica constituitur per omnia praedicata tribus divinis
Personis; sed inter haec praedicata est ea identitas essentialis cum
personalitatibus; ergo constituitur etiam per hanc identitatem.
Atqui haec identitas essentialis cum personalitatibus formaliter constitu-
itur per ipsas personalitates: nam identitas formaliter constituitur
per ipsa identificata, ergo.

9 Respondeo, distinguo majorem: Deitas ea Theologice est essentialiter una, et

trina hoc e idem S.ᵢ⸗ Ad. C. Th. Deus e essentialiter unus, et trinus cum hoc e nomen essentiae Dei absolute praedicatur apud Ad. C., et Th. significat praedicata dum nostris absoluta, et communia seu cum relativa nego ma., et concessa mai nego conquam. Quando dicimus essentiam physicam i. e. sub consideratione physica, dogmatica statui debere in solis praedicatis communibus, et absolutis non vero in relativis, sensus non ē non e, de mente SS. Patrum et theologorum ea, tres divinas personas realiter n. identificari cum divina natura, seu essentia, absit hoc dicere, aut cogitare; seu illud solum significamus quando SS. Patres, et Theologi, vel Concilia absolute loquuntur de divina natura, seu essentia, nomine naturae seu essentiae divinae intelligere sola praedicata, et communia absoluta. Porro SS. Patres qui cui iiciuntur, sermones n. habent de natura, seu essentia divina sive in se, seu quatenus e in tribus divinis Personis, et dicunt, praedicata communia tamquam essentiam reperiri in tribus divinis personis. Ad confirmationem distinguo mām: prout connotat ipsam essentiam seu naturam divinam, concedo prout connotat ipsas personas nego mām, et sub eadem distinctione concedo, et nego conquam.

Articulus III
De essentia metaphysica Dei

10 Tredecim sententias hac de re cum suis auctoribus recenset Martin, hic disp. prima no 54. Praecipue, hi sunt sequentes. Prima, quam Muniessa tenuit, Suarez, eamque defendit Antonius Perez, e illa qua essentia metaphysica i. e. in sensu strictiori (in quo solum intelligitur praesens quaestio) stat in cumulo omnium divinarum perfectionum quae sunt in Deo. Sed haec facile rejicitur: non e assignat unam formalem Dei essentiam, cui omnibus communem non e, et inde sententia haec convenientiam quatuor conditiones in prima praenotione expositas,

ut in ea statui possit essentia metaphysica Dei stricte accepta. 1.º eamdem rationem refellimus ea sententia, Joannis de Ulloa, statuentis metaphysicam Dei essentiam in hoc conceptu: ens purum omni perfectione purum. Cum his refelluntur ea alia quae illam reponunt in ente infinito, et summe perfecto. Altera ex praecipuis sententia est communis Thomistarum, qui essentiam metaphysicam Dei constituunt in praedicato intellectivi dissentientes tamen inter se, an hoc intellectivum radicale, ut placet Godoy, an ipsa actualis intellectio, ut vult Gonet. Sed neutrum ex his videtur esse praedicatum primarium, ut patebit ex dicendis. Tertia demum sententia contendit essentiam metaphysicam Dei recte statui in his praedicatis ens a se. Hanc defendunt Petavius, Esparza, Franzolinus, Viva, et Thomistis Capreolus, Bañez, Ledesma, Soto et est communior recentiorum.

11 Conclusio. Essentia metaphysica Dei in sensu stricto considerata recte statuitur in hoc conceptu ens a se, hoc est ens a se existens, seu ens sibimetipsi sufficientissimum ad existendum, ens denique cujus essentia est ipsum existere. Ita Auctores hujus sententiae. Probatur ex sacra Scriptura, in qua Exodi 3 Moisi nomen Dei sciscitanti Deus ipse respondit: Ego sum, qui sum. Sic dices filiis Israel, qui est, misit me ad vos. Ex quibus verbis concludit S. Thomas quaest. 13 art. 11 hoc nomen qui est esse maxime proprium Dei. Tunc sic arguo. Id quod per nomen maxime conveniens Deo significatur ipsa utique est vera definitio, seu essentia metaphysica Dei, ut recte observat Martinez ex quanto metaphysicorum; atqui vero, per hoc nomen maxime conveniens Deo qui est significatur est ens a se, seu ens ex se existens, sicut magno consensu exponunt Patres

apud Suarez in 3tia parte disp. 11 sect. prima, ex quibus seligo
SS. Hieronymum, et Bernardum. Primus in 3tio caput ad Ephesios ait. numquid solus Deus erat, et caetera non erant, utique Angeli, coelum, terra, vel maria, et ipse Moyses, cui Deus loquebatur et Israel, et Egyptii, ad quos, et contra quos Princeps, et Adversarius mittebatur, erant: et quomodo nomen commune cum substantia sibi proprium vendicat Deus? illa, ut diximus, causa, quia caetera, ut sint, Dei sumpserunt beneficio: Deus vero, qui semper est, nec habet aliunde principium, et ipse sui origo est, suaeque causa substantiae, non potest intelligi aliunde habere, quod subsistit. Alter vero lib. primo de consolatione cap. 6. quis est inquit. Non sane occurrit melius, quam qui est. Hoc ipse de se voluit respondere, hoc docuit, dicente Moyse ad populum, ipso quidem injungente, qui est, misit me ad vos. Merito quidem. Nil competentius aeternitati, quae Deus est. Si bonum, si magnum, si beatum, si Sapientem, vel quidquid tale de Deo dixeris in hoc verbo instauratur, quod est est. Nempe hoc est ei esse, quod haec omnia esse. Si centum, et alia addas non recessisti ab ee. si ea dixeris nihil addidisti. Si non dixeris nihil minuisti. Hucusque S. Bernardus; ergo.

12 Probatur ratione in eo, quod ratione sit assignanda essentia metaphysica Dei, in quo reperiuntur quatuor illae conditiones, quae in communi huius Theoriae nostrae hiis principio requiruntur ad deligenda, statuendaque metaphysica cujuslibet rei essentia. Sed quatuor illae conditiones reperiuntur in hoc praedicato esse a se. Primo namque hoc praedicatum sunt primum constitutivum Dei, adeoque primo, et per se, seu immediate convenire hoc quia ratio ipse actus existendi ase, seu sufficientia sui ipsi.

existendo, quo in nullo alio praedicato divino fundari potest: secus illud praedicatum intelligeretur existere ante suam essentiam, quod ex terminis ipsis repugnat. Secundo est primum distinctivum ab omni non ipso, tum quia ens a se est differentia quae primo dividit, et contrahit praedicatum ens: tum quia omnes PP. ac Theologi docent per hoc potissimum Deum differre a creaturis, quod ille sit ens per essentiam, haec vero per participationem. Tertio est radix metaphysica omnium aliarum perfectionum, quae Deo conveniunt: tum quia nihil limitatur in ullo genere perfectionis, nisi ab alio impotente, aut nolente conferre eam perfectionem ampliorem: unde ens a se est hoc ipso in omni genere perfectionis illimitatum; tum quia si ens a se careret aliqua perfectione, esset hoc ipso impossibilis illa perfectio, quia neque haberetur a se, neque posset haberi ab alio: tum denique quia hoc praedicatum ens a se ex suo formali conceptu excludit esse ab alio, quod est radix omnium omnino imperfectionum, ideoque necesse est, ut ipsum sit radix metaphysica omnium omnino perfectionum, quae Deo conveniunt. Quarto demum omnium aliarum perfectissima est, quia sit primum constitutivum, et distinctivum ipsius Dei, radix, et origo, unde colliguntur cetera omnia, quae de Deo praedicari possunt. Recte igitur concludimus essentiam metaphysicam Dei reponendam esse in hoc praedicato ens a se.

15 Cum autem quatuor istae conditiones ita reperiantur in talibus attributis, seu praedicatis omnibus, in quibus aliorum sententiam auctores constituunt essentiam metaphysicam Dei, hinc tibi facilis ac fortis elucet ratio eas refellendi. Nam quantum spectat ad praedicatum intellectivi, sive per illud intelligatur ipsa potentia, seu vis proxima intelligendi, sive actualis intellectio hoc ipsum

n. ē primū constitutivū, et distinctivū Dei; sed hujusmodi est ipsa sufficientia existendi a se; idq̄ illud tho̅ru = prius est eo quod operari. Deinde praedicatum illud ex suo formali con: ceptu metaphysico nō habet secum ceteras divinas perfectiones, sicut illas habere debet metaphysica Dei essentia, et vicissim ha- bet hic conceptus ens a se, ut patet consideranti. Quod vero per- tinet ad cumulū divinarū omniū perfectionū, ne in hoc quidem statui pt metaphysica Dei essentia, ne cum physica confundatur. Statuenda ā ē in aliquo praedicato, quod sit primū constitutivū et distinctivū Dei, seu, ut loquitur S. Thomas, ipsius Dei ma: xime propriū, radix, et origo omniū aliorū, quae Deo con: veniunt.

Objectiones, et Solutiones.

14 Objicies primo. Deus ē ens optimū in omni linea perfectionis; ergo etiā essentia metaphysica Dei statuenda est in eo, quod est optimū in omni linea perfectionis; sed hujusmodi non ē aseitas: hoc enim ē una tantum perfectio, neque in se continet ceteras divinas perfectiones; ergo. Confirmatur. Deus ē ens quo melius nil cogitari non potest; sed hujusmodi non ē aseitas: contra plus ē, quod formaliter explicite continet omnes perfectiones, nos perfectiones, hoc conceptu ens a se, qui eas continet tantum implicite, ac veluti in radice; ergo.

15 R. Deo ergo ens, considerari quoad essentiā physicā, et quoad essentiā metaphysicā: sub eo quo ē ens optimū in omni linea perfectionis, quatenus ejus essentia metaphysica constitu: enda ē in eo praedicato ex quo, [illegible] radice cetera [illegible] quae ē [illegible] perfectiones profluere intelliguntur [illegible], quatenus statuenda sit in complexo omnium divinarum perfectionum

nego ains, et sub eadẽ distinctione ... et n. primã con:
quã, itẽ subsumptã minorẽ, at absolute nego secundã
conqua. In eo quippe constituenda ẽ metaphysica ẽntia
cujuslibet rei, ut a qualibet distinguat, cui conveniunt essẽ
ex illa conditione superius necessita. Porro jã expositũ ẽ qua
ratione illa cũ habere ens in hoc conptu ens a se. Atque ex his
patet responsio cũ ad confirmacnẽ.

16 ... Hoc prædicata ens a se nõ sunt primũ constitutivũ
Dei; neque ... prius sunt prædicatis substantia viventis,
et spiritus. Quippe bene ẽ hæc illatio: e ens a se, ergo ẽ
ẽ substantia, vivens, spiritus. Non e contrarii ẽ substantia,
vivens, spiritus; ergo ẽ ens a se. Potius igitur hæc prædicata
substantia, spiritus, viventis sunt priora asseitate. Con:
firmatur. Non minus ex Omnipotentia infertur asseitas, quã
ex asseitate colligatur Omnipotentia; neque ẽ omnipotens
ẽ, qui ẽ ab alio, quod nequeat producere illũ: ergo ... cur
potius asseitas constituatur veluti radix ...
ad perfectionẽ, quã omnipotentia.

17 ... et nego assumptũ. Ens quippe primo, et immediate
dividitur, et contrahitur ab asseitate, quæ proinde ẽ prior cæteris
prædicatis in ratione constitutivi, distinctivi, et ...
a bona sit prior illatio, ... nõ officit, sed potius confirmat
nostrã sententiã. Probat ẽ asseitatẽ ẽ primariũ distinctivũ
ipsius Dei, cetera võ abstracta, ... habere ad instar generis
quatenus per participatione conveniunt cũ creaturis. Porro licet
a differentia recte colligatur genus, ... in vicissim a genere ...
..., et species, quæ ẽ primariũ rei distinctivũ: ergo licet ab asse:
itate tamquã primario constitutivo, et distinctivo ipsius Dei

vere colligant praedicata substantia, spiritus, vivens, et tria similia pt inferri. Theologi itaque ad implicandas ejus motus probationes solent hac distinctione respondere, ceddo nimirum, ea praedicata esse priora aseitate prioritate subsistendi cum essentia n̄ vero prioritate constitutiva, distinctiva, et radicali. Ad confirmationem dico ante, non minus sed diverso modo, ado, nimirum, et eodem modo nego ante. Etenim aseitas infertur ex omnipotentia tamquam a posteriori, omnipotentia econtra colligitur ex aseitate tamquam a priori: priori ratione nostra et insufficientia sui quam sufficientia aliorum.

18. Objicies tertio plura simul. Primo aseitas est praedicatum negativum neque est aliud dicitur ens a se, quod sit causa sui ipsius sed quia nullam sui ipsius causam agnoscat; atqui essentia metaphysica Dei constitui nequit per aliquid quod sit mere negativum, quia nihil verae positivum constitui posse, per aliquid mere negativum; et quod mere negativum supponat aliquid positivum et adeo primum non sit, ergo. Secundo si per hoc praedicatum ens a se intelligatur aliquid positivum videlicet necessitas plenitudo, et totalitas entitatis, ac non est specialis aliqua perfectio Dei, sed convenit omnibus divinis perfectionibus, et omnibus rationibus, ergo non amplius constituitur divina aliqua perfectio, quae sit radix metaphysica aliarum sed cumulus omnium perfectionum. Tertio essentia metaphysica constitui debet in praedicato perfectissimo seu in eo, quod nimirum, sed cum dignitate omnium constitutiva et distinctiva; atqui hujusmodi praedicatum est intellectio. Nam ex tribus his gradibus constituentibus nam esse vivere et intelligere tertius est perfectissimus, quia duos priores formaliter includit.

ergo etc. Quanto demum licet aut apprehensivum, aut judicativum sint praedicata in homine ratione priora, quam sit aut discursivum, et quidem prioritate constitutivi, distinctivi, et radicis, tamen homo non definitur aut apprehensivum, aut judicativum, sed aut discursivum, seu rationale: et hoc ideo fit quia discurrere in homine est perfectissimum quam ejus intelligentia; ergo similiter de Deo. Certe negari non potest saltem intellectivum esse utrinque formaliter includens intellectionem simul, et aseitatem, esse formaliter perfectius quam essentiam quod includit sola aseitatem.

19. Ad primum, dico majorem, aseitas est quid negativum ratione nominis, concedo; ratione rei per nomen significatae, nego majorem: nam eo quod significamus per aseitatem, est quid reale maxime positivum, hoc est necessitas, plenitudo, totalitas entis, seu sibi sufficientissimum, perfectissimumque in existendo, quo nihil melius sit, aut par, vel cogitari possit. Hoc vero manendo, quod exponimus per hunc conceptum ex alio: quia licet theologis, imo expedit magis uti terminis negativis ad exprimendam eandem magnitudinem, et excellentiam Dei, quo, ut ait S. Augustinus, verius dicimus quid non sit quam quid sit. Ad secundum dico aseitatem non esse formaliter in eius aliis omnibus praedicatis neque in illis formaliter tamquam constitutivum includi; sed solum ab illis formaliter exigi, in quantum singula praedicata divina, utcumque ipsi inadaequate considerata, includunt exigentiam identitatis realis cum aseitate. Alii aliter respondent, aseitatem, in qua tamquam in peculiari modo praedicatae veluti radice metaphysica aliarum perfectionum divinarum, continentur essentia metaphysica Dei, explicite includere negaont, nempe causa efficientis, causae virtualis seu radicis, et prin-

cipii, seu originis. Pavo licet divinis attributis et personis competat in sensu formali aseitas, seu independentia, quatenus hoc dicit negationem causae efectricis, non competit hic, quatenus includit negatione causae virtualis, seu radicis metaphysicae, et principii, seu originis. Omnia enim Dei praedicata, et attributa, fluunt ex aseitate tanquam radice metaphysica; personam Filii a solo Patre, et Persona Spiritus S. a Patre, Filioque, tanquam unico principio, procedit. Similiter vinus aseitas convenit omnibus tribus personis non in ratione personae, sed in ratione naturae: natura quippe in divinis non generat, neque generatur, non spirat, neque spiratur, adeoque nec ipsa non procedit, sed persona, ut suppono ex dictis de SS. Trinitate.

20 Ad 3tium: Ergo maior, debet statui in praedicato perfectissimo quod nempe sit radix, et origo, unde cetera omnia, quae Deo conveniunt deducantur, ideo, in praedicato perfectissimo, quod sit tale, ut formaliter exprimat omnem omnino Dei perfectionem nego maiorem. Et distinctio iam patet ex dictis. Recordo, et nego minorem. Ratio nei potissima contra Thomistas sunt clarissima verba D. Thomae, qui quaest. 13 art. 11 ad Tertium ait ex Damasceno: quod ipsum esse, alia perfectiones, quae ens et per ratione, per sapientiam significantur, omnes per quemcumque ratione: et art. 1 ad tertium praeminere ipsum esse perfectissimum omnium: quia ipsum esse est actualitas omnium rerum, et ea ipsarum formarum. Ceterum etiam intelligere est, tale formaliter perfectius, quam esse, ut in perfectius esse sit, quam esse, illud quippe est commune Deo cum creaturis; at vero ... solius Dei proprium, ut nulli creaturae conveniat, aut convenire possit. Ad quintum ergo ... discrimine, quod ... voces, sed aequivalentiam, et nam ... non contineant
ai

in ipsis significatum formale hujus vocis Deo, ut pote quae ex communi hominum convenientia instituta est ad significandum ens discursivum. E contra praedicatum ens a se perfecte adaequat significationem hujus vocis Deus, imo est ipsum significatum formale hujus nominis, quia est maxime ipsi Deo conveniens. Quod spectat ad id, quod ultimo loco addebat, hoc est respondeo, intellectivum a se esse formalis perfectio in linea entitatis physicae, non tamen in ratione entitatis metaphysicae, quia non continet illud solemne praedicatum, quod est primum constitutivum, distinctivum, et radix ceterorum.

ai Pro reliquis solvendis animadvertendum est primo rationem substantiae, et essentiae in divinis pro eadem reali uno, et idem esse, idque ad communem locutionem, et usum loquendi morem pro eodem accipi, ut erudite ostendit, loquendo maxime ex Concilio Lateranensi sub Innocentio tertio, relato cap. firmiter de summa Trinitate, ubi legitur tres quidem personae, sed una essentia, substantia, seu natura. Item ex Damasceno lib. de decretis primae institutionis cap. primo: essentia, natura, et forma, ut SS. Patribus placet, idem valent. Philosophus hic, et pro statu formali mensurae sequitur; quia natura relationem dicat ad operationes quarum est principium, quem ordinem seu relationem non dicit essentia in se inspecta. In phrasi itaque dogmatica sicut conceptus essentiae divinae significatus per hoc nomen maxime proprium, quod est, est conceptus entis a se: ita et conceptus divinae naturae. Sin autem sermo instituatur in sensu philosophico et natura consideretur in ordine ad suos actus quorum est principium, conceptus naturae est conceptus principii operationum: at si accipiatur pro ipsa essentia, rerum seu sua constituta cum praecisione ab operationibus

76

conceptu principii radicalis, seu entitas, quae est radix principii formalis operationum, videlicet a conceptu entis a se, a quo tamquam radice profluit principium formale omnium operationum, et 24
caetera omnia, quae Deo conveniunt. Neque est omnis natura, seu entitas ita considerata explicari potest per conceptum principii, quod juxta dictum principium sit primum in Deo constitutivum, distinctivum, et radix caeterorum. Quando vero ejusmodi praedicatum est primum rei constitutivum, distinctivum, et radix caeterorum, tunc quidem natura recte per illud exponitur.

92 Animadvertendum secundo licet essentia metaphysica omnipotentia, et omniscientia Dei constituenda sit omnium in aggregato potentiarum, scientiarumque, inde tamen sequi ea essentia metaphysica Dei in cumulo omnium earum perfectionum esse constituendam. Est enim et dispar ratio intercedit. Primo quia assignari nequit una aliqua potentia, aut scientia, quae sit radix, et origo caeterarum, sicut in Deo assignatur praedicatum entis a se, ex quo per legitimam illationem caetera omnia deducuntur, quae Deo conveniunt. Altera est, quod omnipotentia, et omniscientia Dei ex suo formali conceptu exquirere dicant aggregatum [illegible] potentiarum scientiarumque, quod dicitur de hac voce tam

93 Animadvertendum tertio licet natura Angelica et natura humana recte definiantur per virtutem intelligendi intellectione Angelica, et humana, quod haec virtus in Angelo, et homine sit primum constitutivum, distinctivum, et radix caeterorum, utitur in discernendo eo de Deo, quod ejusmodi virtus non sit primum ejus constitutivum, distinctivum, et radix caeterorum, ut ex dictis satis liquet.

Articulus IV

De Unitate, et perfectione Dei.

24 Postquam superius contra Atheos demonstravimus existentiam Summi Dei, hic primo demonstrandam suscipimus ejus Unitatem contra Polytheistas, non modo gentiles, et paganos, quos irridet Juvenalis loco supra citato, et S. Aug. lib. 4 de civit. Dei cap. 8 his verbis: quum unusquisque domui suae ponat hostiarium, et quia homo est omnino sufficit, tres Deos isti posuerunt, Forculum foribus, Cardeam cardini, Limentinum limini. Ita non poterat Forculus simul et cardinem, limenque servare: sed etiam contra Manichaeos, Cerdonianos et Gnosticos, qui duos Deos somniarunt, bonum unum, a quo bona cuncta, malum alterum, a quo mala omnia procederent. Item contra alios haereticos pluralitatem Deorum asserentes, ex. gr. Tritheitas antiquos, et modernos, sic dictos a Trinitate divinae essentiae, quam trinam esse dicebant, et dicunt, non secus ac tres sunt divinae personae; quamvis veteres Tritheitae tres Deos, aut tres divinitates dicere tergiversarentur. Hunc errorem absque pertinacia tamen, et ideo absque haeresi formali tradidere visus est saeculo 13 Abbas Joachim in libello, seu tractatu, quem edidit adversus Petrum Lombardum Theologiae Scholasticae quodammodo, parentem. Hunc eumdem errorem, quamvis in Concilio Lateran. 4 proscriptum, adoptavit recens scriptor Gallus in libro, cui titulus: Alteration de dogme Theologique sur la Trinité par les faux idées des Scholastiques. Secundo, ut omnia attributa Dei ex aseitate, tamquam radice, et origine metaphysica, probemus deducta, illud ostendemus in particulari, licet, ex quo sit

ens a se, hoc ipso sit essentialiter unus. Tertio ex eodem princi:
pio concludamus, Deum esse in omni genere infinite perfe:
ctum. Quarto denique statuemus quodvis attributum divinum
esse, ut ratione nostra ab aliis distinctum, esse perfectionem sim:
pliciter infinitam, atque etiam simpliciter simplicem.

25 Conclusio prima. Non minus essentia unum, quam
existere ratio naturalis demonstrat. Ita concludimus, quo:
niam cum Ethnicis potissimum hic nobis res est, qui auctoritatem
tem Scripturae non admittunt. Ceterum quantum spectat ad haere:
ticos, qui simul cum Ethnicis Deorum pluralitatem inducunt,
nihil in sacris Litteris tum veteris, tum novi test. frequentius
est, quam unum esse Deum. In veteri quidem extat illud v.g. Deut.
6, v. 4 = audi Israel: Dominus Deus noster Dominus Unus est.
Et in novo Marci 12 v. 29 = primum omnium mandatum est:
audi Israel: Dominus Deus tuus Deus Unus est =. Et 1
Corint. 8, v. 4 et seqq. = Scimus, quia nihil est idolum in mun
do, quod nullus est Deus, nisi Unus. Nam etsi sint qui di:
cantur Dii, sive in coelo, sive in terra, nobis tamen Unus Deus.
Consentiunt Patres, consentit Ecclesia in cit. Conc. Lateran 4
cap. Damnamus, nec non in symbolis catholicae fidei, in quibus
profitemur: credo in unum Deum:

26 Probatur nunc conclusio ex ratione naturali, quem:
admodum statuta a nobis fuit. Quidem, ut recte animad
vertit Ludovicus Thomasinus lib. 4 Theolog. Dogmatum
omnia illa argumenta, quae probant Dei existentiam, osten:
dunt simul ejusdem unitatem. Pro ceteris ex uno hoc sumi
mus. Primum est. Deus est ens a se, illudque simpliciter, et
absolute perfectione summum; sed ut ea multiplex ens a se,

et perfectione summum; ergo non est multiplex Deus. Major, praeterquam quod constet ex dictis, magisque constabit ex dicendis, et est de se manifesta: nam nomine Dei nihil aliud intelligitur. Minor autem probatur. Si esset ergo duplex ens a se, alterum eorum non posset esse simpliciter, et absolute perfectione Summum: neque enim in se haberet, aut habere posset omnem omnino perfectionem purum, et simpliciter simplicem, eam illam videlicet, quam haberet alter Deus: secus contra hypothesim ab illo non distingueretur; ergo. Vim hujus argumenti optime novit, et exposuit S. Thomas lib. primo contra gentiles cap. 42. ostensum est, inquit, Deum esse omnino perfectum, cui nulla perfectio desit. Si igitur sunt plures, oportet esse plura hujusmodi perfecta hoc autem est impossibile. Nam si nulli eorum deest aliqua perfectio neque aliqua imperfectio ei admiscetur, quod requiritur ad hoc, ut aliquid sit simpliciter perfectum, non erit in quo ad invicem distinguantur. impossibile est igitur plures Deos ponere. Et Tertullianus lib. primo contra Marcionem ait. Haec erit jam conditio ipsius Summi Magni, nempe ut nihil illi adaequetur, idest ut non sit aliud Summum Magnum. quia si fuerit, adaequabitur et, si adaequabitur, non erit jam summum Magnum eversa conditione et, ut ita dixerim, lege quae summo Magno nihil sinit adaequari. ergo unicum sit, necesse est, quod fuerit Summum Magnum par non habendo, ne non sit Summum Magnum Quis illustrius

21 Alterum vero argumentum conspicitur ex idea divinae libertatis et potentiae hoc pacto. Si essent plures Dii vel essent omnes aeque liberi, ac potentes, vel unus alios excederet eosque haberet sibi subordinatos; primum dici nequit; ergo secundum. Atqui hoc

ipse omnis ille supremus est verus Deus, ergo unus tantum ex iis est verus Deus. Probatur minor: si omnes essent aeque liberi ac potentes, iam posset alter efficaciter velle mundi productionem et conservationem, altero efficaciter nolente: in hac quippe hypothesi neque alter ab altero cogi posset quoad voluntatem, neque vinci quoad potentiam; sed hoc evidenter repugnat: sic enim mundus posset simul existere, et non existere, conservari, et non conservari, ita exigente necessario utriusque voluntatis efficacia; ergo. Hoc quidem intellexerunt non modo sibi barbari quorum testimonia congerunt, et referunt Doctores, sed etiam ipsis Ethnicis sapientiores, quemadmodum de Cicerone, Varrone, et Plutarco ostendit in opere de civit. Dei D. Aug. Contra adversus pluralitatem Deorum dilemma Xenophontis gentilis Phi= Si plures Dii sint, necesse est, eos esse pari, vel impari potentia. Si impari, quo pacto debiliores sint Dii, ipsi viderint, qui plures eos demittunt. Sin pari, et volens alius volente impedit, res iam neque fieri, neque non fieri poterit; quod sine risu intelligi nequit=. Unde merito cecinit Prudentius

Aut illius si est, verum, cui summa potestas
Aut quia jam duo sunt minuuntur dispare summa.
Error nihil summum; mihi plenis viribus Unum.
Existentes quoniam proprium, dum quisque vindicat
Vindicat imperio nec summa, nec omnia possunt.

28 Conclusio 2da. Deus hoc ipso quod est ens a se, essentialiter Unus, ita cum D. Thoma prima par. quaest. 11, art. 3, communis Theologorum. Probatur ratione ipsius Angelici Doctoris, quia origo, et subsistentia ipsius, unde aliunde est singularis plurimis nullo pacto communicari potest; sed hoc ipso,

quod Deus sit ens a se, seu ens per essentiam, et, unde Deus est singularis e ipsa Dei essentia, seu natura; ergo ipso, quod Deus sit ens a se, essentia, seu natura Dei nullo pacto pluribus communicari, adeoque Deus e essentialiter unus. Minor patet: nam ex quo Deus sit ens a se, seu per essentiam, manifeste consequitur, Deum quidquid e, esse per essentiam, adeoque si singularis e, per essentiam suam esse singularem, seu essentialiter unum. Existentia quippe e ultima rei perfectio, praesupponens omnes alias perfectiones maxime singularitatem. quum existentia ex communi l. theo: sensu, singularium sit. ergo si Deus per essentiam existit, per essentiam quoque unus e. Major a simulque tota argumentum declaratur exemplo suo iisdem S. Thomas, qui ait: illud unde Sortes e hic multis communicari .. pt sed id, unde e hic hoc, non pt communicari nisi uni tantum .. Si ergo Sortes per id est hoc, per quod est hic homo, sicut non ree plures Sortes. ita ns possent esse plures homines. Hoc autem convenit Deo: nam idem e Deus, et hic Deus. impossibile est. si quam esse plures Deos

Confirmatur. Quia singularitas creaturae ns pertinet ad essentiam creaturae ideo natura creatura e multiplicabilis; ergo ab oposito, quia singularitas Dei pertinet ad essentiam Dei, Deus nt multiplicari. item quia existentia Dei e de essentia ipsius Dei, Deus nt non esse existens; ergo sed quia singularitas Dei e de essentia Dei, Deus nt n. esse singularis.

29 Conclusio tertia. Deus hoc ipso, quod sit ens a se, est in omni genere simpliciter infinite perfectus. Ita praeque... ad D. Thoma quest 4 art. 2do communis Theologorum. Hoc conclusio probatur rationem, articulo ... ...

argumento ex ratione. Primo quia nihil limitatur in ullo genere perfectionis nisi ab alio imponente, aut nolente talem, aut tantam perfectionem conferre; sed vero ens, quod sit ens a se nihil est, quod eum in ullo genere perfectionis possit limitare. Secundo, quia si ens a se careret aliqua perfectione, esset hoc ipso impossibilis illa perfectio, quia non haberetur a se, neque ab alio posset haberi. Tertio denique. Ens a se formaliter excludit esse ab alio, quod est radix, et origo omnium imperfectionum. Manifestum est igitur, Deum hoc ipso, quod sit a se esse in omni genere simpliciter infinite perfectum. Confirmatur ratione Angelici Preceptoris, quam primo loco adducit: quidquid perfectionis est in effectu debet illud totum preexistere in causa, vel formaliter, si est causa univoca, vel eminenter, si est equivoca; atqui Deus, qui solus est ens a se, adeoque sibi, et aliis omnibus ad existendum sufficientissimus, est causa prima omnium rerum, eaque equivoca; ergo omnium rerum perfectiones eminenter preexistunt in Deo.

50 Conclusio quarta. Quodnam attributum divinum, seu ut ratione nostra ab aliis distinctum a perfectio simpliciter infinita, imo simpliciter simplex, ita cum D. Thoma quest. 1 art. 2 communis Theologorum. Quia ens a se est simpliciter infinite perfectum, ut constat ex jam dictis; sed quodvis divinum attributum cum sit a se, ut sic ratione nostra ab aseitate precisum includit exigentiam identitatis realis cum ipsa aseitate; ergo. Preterea quia aseitas sit radix metaphysica omnium attributorum, sicut hoc ipso quod omne divinum attributum, ut ratione nostra ab aseitate precisum, includat exigentiam identitatis realis cum aseitate, includit, proinde exigentiam identitatis realis omni

omnibus attributis divinis; sed hoc ipsum est simpliciter infinite perfectum: continet enim aequivalenter omnes perfectiones divinas; ergo. Tertio rationibus probatur eo quod omnia divina attributa sint perfectiones simpliciter simplices, id est meliores ipsa, quam non ipsa, seu quia omnis alia perfectio ab ipsa realiter distincta, et proinde nulla alia realiter distincta potest esse illi aequalis et incompossibilis. Confirmatur. Deus est in omni genere simpliciter infinite perfectus, et melior ipse quam non ipse; sed hoc ipso quod omnia divina attributa sint simpliciter infinite perfecta, et meliora ipsa, quam non ipsa; ergo.

Objectiones, et solutiones.

51 Objicies contra primam conclusionem. Praecipuum, aut saltem praecipuum fundamentum negandi pluralitatem deorum, et adstruendi unitatem, illud esse videtur quod desumitur ex discordia voluntatum, quae in pluribus diis, utpote liberis, esset admittenda; sed haec discordia nequaquam sequeretur: quia si [illegible] evitare, et propterea voluntatum concordia sit perfectio, haec enim non minus ac caetera in illis haberentur. Secundo declaratur paritate desumpta a tribus divinis personis, quae licet realiter personaliter distinguantur, numquid pugnare ac discordes esse queunt? Dicit. Magis hoc ipsa illustratur exemplo duplicis creati voluntatis, quarum altera alteri numquam adversatur. Confirmatur. Non repugnat, ut unus idemque effectus liber sit duabus causis; ergo neque repugnat ut liber sit pluribus diis. Antecedens patet tum ex concursu simultaneo Dei cum causa secunda libera ad eos, et singulos hujus operationes, tum potissimum in actu inspirato et [illegible], qui est Deo, et voluntati immediate liber, dico nempe prout est qualitas physica,

et creaturae prout e actus vitalis, ut jam expositum a nobis fuit in tractatu de dña gratia.

32 R. ideo omitto maj., et nego min. Vel ē hec concordia a voluntatum eāt contingens, et ideo accidentalis, vel necessaria, iisdemque eentialis. Si primum; quamvis nunquam discordarent, absolute tn̄ discordare possent, ita exigente contingentia cujus concordiæ, et ideo posset unus ex illis ef. actu velle aliquem effectum, altero efficaciter illum nolente, et consequenter idē simul posset existere, et nō existere. Si 2dum ergo nō eent eentialiter liberi. de conceptu ē plurium voluntatum nō subordinatarum ē posse discordare, ut consideranti ideam libertatis manifeste liquet. Partes dum sumpta ex mi, minus premis nihil prodest adversariis, sed multum nocet. tres enim personæ dñæ nō sunt nisi unum ens ase simulque hnt unum, eundemque intellectum, unam, eandemque voluntatem, et potentiam, in cujus separatione adactiva. Partes enim duplici in Christi voluntate somniantes intelligunt. Humana quippe Christi voluntas inferior erat, et proportione unionis hypostaticae ita dña penitus subordinata, ut ei contrarie minime posset. At idem nō ē de voluntate plurium Deorum, quorum quemnemo singula possit inferior, nec voluntates aliis subordinatas possit habere. Ad confirmationem ejusque. non repugnat ut unus, idemque effectus sit immediate tiner duarum causarum, neg. uni immediate, et alteri immediate conc. ans., et nego con sequentiam. Quando ad concursum simultaneum Dei ideo, actionem illam per quam creatura determinat omnipotentiam Dei ad cooperandum, eas in creatura immediate libera, Deo ad mediante decreto applicativo omnipotentiæ. Ac altera

volebant fortassis Aegidiani, creaturam esse liberè limitatam subordinatam Deo tamquam primo libero; cujusmodi subordinatio inter Deos fingi nequaquam potest.

33 Objicies vero contra idea: Si ex conceptu entis a se recte colligeretur, Deum esse simpliciter infinite perfectum, ideo hoc esset, quia nihil limitatur, nisi ab alio; sed hoc falsum est. Pr. minor. Quaevis res creata est ex se, seu per essentiam suam, limitatae, ac finitae perfectionis: sic accidens v.g. per essentiam suam incapax est, ut fiat substantia: substantia inferior ex gr. corporea talis est ex natura sua, ut nequeat fieri spiritus, et sic de reliquis; ergo falsum est quidquid limitatur, ab alio limitari. Confirmatur. Si quaevis creatura limitaretur a Deo, foret aut quia Deus non posset, aut quia nollet majorem perfectionem conferre; sed neutrum absque indecentia in Deo statui potest. Non primum quidem: deroget enim ejus omnipotentiae. Non secundum: quia argueret invidiam in Deo, si nempe creatura supponatur ex se capax majoris perfectionis. Si vero supponatur ex se incapax, nolitio haec ridicula in Deo est.

34 R. Deo nego min., ad probationem dico antec.: quaevis res creata est ex se, seu per essentiam suam finitae perfectionis, quia per essentiam suam est ab alio, concedo, ita ut talis esset, quantumvis non foret ab alio, nego antec. et conseq. Ratio igitur vera, cur omnis creatura sit per essentiam suam finita, est, quia omnis creatura est per essentiam suam ab alio, ut claret ex ejus conceptu. Et ideo accidens incapax est, ut fiat substantia, et substantia inferior, ut fiat superior, quia per essentiam suam sunt [illegible] entia ab alio. Deus enim cum ens a se nullam omnino sui causam agnoscat, sitque sufficientissimus sibi ad existendum, nullo modo

majori sit finitus, ac limitatus. Ceterum si possibile eet ens a se finitæ perfectionis actu existere, quod ens a se necessario existat; sed certum è hujusmodi ens actu non existere; ergo certum quoque è, neque eè possibile. Ad confirmationem dico, vel sermonem eè de perfectionibus, quæ ex genere suo sunt substantiales, quales perfectiones sunt substantiæ, viventis, spiritus, et cetera hujusmodi; vel de iis, quæ non sunt ex genere suo substantiales, ut Sanctitas, sapientia, potentia etc. Si primum, Deus ut determinata creatura majorem conferre perfectionem, quam creatura ejus majoris perfectionis incapax sit, neque ei omnipotentia Dei pertineat posse verum substantias immutare. Si vero secundum Deus non vult huic creaturæ majorem tribuere perfectionem, quamvis ejus sit capax, quin ullam invidiæ labem contrahat = An non habet potestatem figulus luti, ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam? inquit Apost. Rom. 9, v. 21. 36

35 Objicies tertio contra tertiam conclusionem. Si omnia attributa divina, prout ratione nostra a se invicem distincta sunt simpliciter infinite perfecta, vel sunt inter se æqualia, vel inæqualia; neutrum dici ut; ergo et minor. Primo enim, quatenus ratione nostra a se invicem distincta non sunt inter se æqualia: quia omnisscientia ex. gr. è ex genere suo perfectior immensitate. Secundo neque sunt inæqualia, quia immensitas ex. gr., è ut praecisa ab exigentia identitatis realis cum ceteris attributis divinis è simpliciter infinite perfecta: atqui nullum infinitum ut ab altero excedi; ergo. 37
Confirmatur. Attributa divina, ut præcisa ab exigentia i

identitatis realis cum ceteris non sunt inter se æqualia, ergo neque sumpta cum hac exigentia. Confirmatur: quia probat illud geometricum axioma: si inæqualibus addantur æqualia manent inæqualia.

36 Resp. deo, nego minorem, ad probationem dico, dupliciter modo considerari posse attributa divina, primo quatenus sunt ratione nostra a se invicem distincta, simulque ut præcisa ab exigentia identitatis realis cum ceteris omnibus attributis, secundo ut ratione nostra a se invicem distincta, sumpta tamen cum exigentia ejus identitatis, quam exigentiam ut divina formaliter includunt. Primo modo spectata non sunt æqualia, quia ut dicebatur in objectione, omniscientia est è genere suo perfectior immensitate, quia licet et hæc sit simpliciter infinite perfecta, hujusmodi solum est in genere præsentiæ localis, quæ sane perfectior est scientia. Altero autem modo inspecta sunt inter se æqualia, quia cum illa exigentia sit in omnibus singula æquivalenter continent omnes perfectiones divinas. Ad confirmationem nego consequentiam, ad probationem dico axioma illud valere in quantitatibus, in quibus videlicet quantitas, quæ additur non continet eam quantitatem: non vero in iis, in quibus perfectio quæ additur, continet omnino perfectionem, quemadmodum exigentia identitatis realis cum omnibus divinis perfectionibus continet æquivalenter omnes perfectiones divinas. Instantiam habes in meritis Christi, quæ licet cum sua identitate præcise considerata sint inæqualia, sunt ut dignificata a Verbo æqualia sunt.

37 Objicies 4to. Si omnia attributa divina sunt simpliciter infinite perfecta, vel sunt ejusmodi quatenus divina, seu quatenus includunt præfatam exigentiam, vel sunt ejusmodi,

quatenus ab hac exigentia praescindunt; neutrum dici pt. Non primum quidem, quia omniscientia, etiam ut praecisa ab ea exigentia est perfectio simpliciter infinita. Neque idem, quia praedicatum substantiae e.g. ut praecisum ab illa exigentia, praescindit etiam ab ente creato, et increato, finito, et infinito; imo consistit in indivisibili, ita ut non recipiat magis, et minus: neque una substantia pt esse magis substantia, quam altera e.g. Confirmatur. exigentia identitatis realis cum aliis attributis divinis non e major perfectio, quam sit v.g. omniscientia, aut substantia divina: nec omniscientia, aut substantia divina per hanc exigentiam perfectiores evadunt in linea scientiae aut substantiae: ergo si hac attributa divina, ut praecisa ab illa exigentia non sunt simpliciter infinite perfecta, neque evadunt hujusmodi per illam exigentiam

38 D. ... nego maj. Duplicis generis sunt attributa divina non ... stricte et late talia. Attributa Dei in sensu lato sunt omnia praedicata absoluta, quae ex essentia metaphysica Dei legitime inferuntur, et Deo in suo esse metaphysico ... quatenus constituto ratione nostra attribuuntur, quamvis eadem sint ex genere suo praedicata substantialia, idest talia, quae exigunt identitatem realem cum omnibus, cui conveniunt, ut substantia, vivens, intellectivum etc. in sensu stricto attributa Dei dicuntur ea sola praedicata Dei absoluta, quae non sunt ex genere suo substantialia, sed participantur a creaturis per accidentia, potentias, actus, vel modos superadditos ut sanctitas, omnipotentia, omniscientia, immensitas etc. ... attributa Dei stricte talia sunt simpliciter infinite perfecta etiam ut praecisa ab exigentia identitatis realis cum

aliis attributis divinis, sed in uno tantum genere e.g. sapien-
tia, potentia, praesentia realis. Attributa vero divina late-
talia, seu quae ex genere suo sunt substantialia, ut
substantia, virtus, et altera hujusmodi; saltem ut divina
seu prout includunt dictam exigentiam sunt simpliciter in-
finite perfecta. Porro quamvis ejusmodi praedicata ex ge-
nere suo substantialia in abstracto sumpta consistant
in indivisibili, sumpta tamen in concreto cum aliis praedicatis
recipiunt magis, et minus. Sic una substantia, licet non
sit magis substantia quam alia, potest tamen esse perfectior sub-
stantia. Ad confirmationem dico quoad primam partem antis,
exigentiam identitatis realis cum aliis attributis divinis non esse ma-
jorem perfectionem quam omniscientia, aut substantia divina ut
divina idem, ut praescindens ab eo quod sit divina, nego; ad quam
ea[illegible] parte; nec omniscientia aut substantia divina
per hanc exigentiam evadit major perfectio in linea
omniscientiae aut substantiae in abstracto sumptae o-
mitto; in concreto accepta nego ant., et consequentiam. Conces-
sa hac quae alia attributa per hanc exigentiam evadunt
formaliter divina, adeoque in omni genere simpliciter in-
finite perfecta.

39) Pro reliquis solvendis notanda sunt sequentia.
Primum, inter attributa divina late, et stricte talia aliud
quoque haberi discrimen, quod ea ut substantia, num
spiritus in abstracto sint simpliciter communia Deo
et creaturis; non ita attributa stricte talia, ut omnisci-
entia, omnipotentia, nisi secundum [illegible] [illegible] aut
conceptus genericos [illegible], doctrina hactenus tradita

accipiendum est de attributis non modo affirmativis, ut omniscientia, omnipotentia, sed etiam negativis ut de immutabilitate, immensitate, et aliis hujusmodi. Haec quippe attributa negativa sunt tantum quoad modum significandi non quoad rem significatam: immutabilitas enim significat constantiam in eodem statu perseverantiam, immensitas vero in omni loco praesentiam. At hujusmodi praedicata negativa non quatenus explicite removent a Deo imperfectionem, sed quatenus implicite perfectionem aliquam illi tribuunt, sunt attributa divina. Sextum, quod dicimus attributa divina qua talia, esse aequalis perfectionis, sermonem tunc est ad nostrum concipiendi modum significanda enim, seu quatenus sunt in Deo nec aequalia sunt, nec inaequalia, quia tum aequalitas tum inaequalitas realis realem supponunt distinctionem. Quid vero sentiendum sit de praedicatis divinis, aperiemus, ubi de Deo Trino.

Articulus V
De Simplicitate Dei

40 Perfectio unitati proxima est simplicitas: nam sicut unitas opponitur multitudini et excludit pluralitatem rerum; ita simplicitas opponitur multiplicitati partium, et excludit compositionem. Simplex igitur idem est, ac compositionis expers. Quare quum compositio sit plurium distinctorum coalescentia, adeoque postulet distinctionem partium, quaeritur hic, utrum Deus sit ita simplex, omnique compositionis expers, ut inter praedicata, quibus constituitur, praeter distinctionem rationalem, quam infra docebimus, nulla alia sit admittenda distinctio. Et quoniam di-

stinctio multiplex e, nempe realis, formalis ex natura
rei, virtualis intrinseca, et rationis ratiocinatae, de his
singulis quaeremus an admittenda sint inter praedicata
Dei absoluta, quorum nomine hic intelligimus tum attri-
buta, tum essentiam Dei, seu aseitatem. Quaenam vero distinctio
statuenda sit inter praedicata Dei absoluta, et relativa
seu inter naturam, et personalitates, praesertim ob expo-
nendas propositiones apparenter contradictorias, quae pro-
feruntur a Conciliis, et Patribus, dicemus ubi de sacro
Sancta Trinitate.

41 Conclusio prima. Inter praedicata absoluta seu inter
attributa divina tum secum ipsis, tum cum divina essentia, seu ase-
itate comparata non datur distinctio realis. Est de fide,
ut constat primo ex Concilio Lateranensi cap. Firmiter
de Summa Trinitate, ubi definitum est, quod in Deo sint
tres quidem personae, sed una essentia, substantia, seu
natura simplex omnino. Secundo ex Concilio Rhemensi,
in quo, Praeside Summo Pontifice Eugenio III adver-
sus Gilbertum Porretanum Episcopum Pictaviensem, de-
finitum est simpliciter naturam divinitatis esse Deum: item
Deum non nisi ea sapientia, quae est ipse Deus, sapien-
tem esse, non nisi ea magnitudine, quae est ipse Deus, ma-
gnum esse, non nisi ea aeternitate, quae est ipse Deus, aeter-
num esse, non nisi ea unitate unum, quae est ipse, nonni-
si ea divinitate Deum, quae est ipse: Deum esse sapientem,
magnum, aeternum, unum Deum esse. Quibus verbis
manifeste significatur Deum ita simplicem esse, ut inter ejus
praedicata absoluta tum in concreto tum in abstracto sum-

pta, sive inter se, sive cum essentia conferantur, nulla intersit distinctio realis, sed sola identitas. Ex Patribus vero, quos referunt Theologi, id diserte tradidit Augustinus lib. 6 de Trin. cap. 6 his verbis: eadem magnitudo ejus est, quæ sapientia, et eadem sapientia, quæ bonitas, et magnitudo, et eadem veritas, quæ illa omnia. Et non est ibi aliud magnum vel beatum esse, aut omnino ipsum esse. Confirmatur ex illo axiomate Theologorum: in divinis omnia sunt unum, ubi non obviat oppositio relativa, hoc est producentis, et producti; sed inter prædicata Dei absoluta, sive in concreto, sive in abstracto sumantur, sive inter se, sive cum divina essentia comparentur, non intercedit relationis oppositio; ergo. Denique simplicitas, quæ excludit compositionem ex essentia, et attributis realiter distinctis, est perfectio pura, et simpliciter simplex; ergo et hæc cum aliis divinis perfectionibus ratione asseitatis tribuenda est Deo.

42 Conclusio secunda. Nec distinctio formalis ex natura rei. Est communis contra Scotistas. Probatur. Distinctio formalis ex natura rei, docentibus ipsis, Scotistis, est distinctio actualis, quæ nemine cogitante, datur inter formalitatem, et formalitatem ejusdem rei: sed inter attributa divina, sive inter se, sive cum divina essentia comparentur, nemine cogitante, nulla omnino datur distinctio actualis; ergo. Probatur minor, quia alioquin natura divina non esset omnino simplex, ut definitum est ex Concilio Lateranensi, sed composita ex essentia, et attributis ante omnem operationem intellectus actu distinctis. Tum quia caterum inter attributa divina ex. gr. intellectum, et voluntatem, admittenda foret hæc distinctio, quatenus, nemine cogitante, depo objectiva intellectus, ita deffo om[...]

ctiva voluntatis; sed hoc e falsum. Ergo ante omnem operatio-
nem mentis nostrae intellectus, et voluntas in Deo, ceteraque
quae divina attributa, sive secum ipsis, sive cum divina essentia
comparentur sunt una eademque entitas divina, ut liquet
ex auctoritatibus in praecedenti conclusione relatis; ideo;
habent unam, eamdemque quidditatem, seu definitionem objectivam.
ergo. Confirmatur. Neque inter praedicata Dei absoluta
et relativa opus e hac distinctione formali ad exponenda
ea praedicata apparenter contradictoria, quae in altissimo
Trinitatis misterio occurrunt; ergo eo minus ideo opus e
inter praedicata Dei absoluta. Propono ante superius ex-
tendendis de Trinitate. Si igitur non sunt multiplicanda en-
tia sine necessitate ut ajunt Phi. nec hujusmodi distinctio
inter praedicata Dei absoluta e adstruenda.

45 Conclusio tertia. Nec distinctio virtualis intrinseca;
e communior contra plures Thomistas Cardinalem de Lu-
go Arriagam et alios. Probatur. Distinctio virtualis intrin-
seca e capacitas ejusdem rei ad sustinendo praedicata con-
tradictoria absque contradictione, et apellatur distinctio vir-
tualis, quia e vis seu aequivalentia distinctionis realis
quoad munus sustinendo praedicata contradictoria. Sed
inter attributa divina, sive secum ipsis, sive cum essentia compa-
rentur non datur hujusmodi vis, seu capacitas. Probatur haec
minor. Si inter attributa divina ex. g. intellectum, et volun-
tatem daretur haec vis et capacitas, ideo est, quia verifica-
rentur hae duae propositiones: intellectus intelligit, voluntas
non intelligit; sed hoc fieri non potest seu verificarentur etiam
hae duae: voluntas divina e intellectus divinus: voluntas divina

14 non ē intellectus divus, et prima quidem concedunt adversarii, secunda autem probatur. Voluntas non ē intellectus, si voluntas non ē id quod ē formaliter intellectus; sed per adversarios voluntas non ē vis intelligendi, quae ē formaliter intellectus; ergo. Confirmatur hoc quia semel concessa distinctione virtuali intrinseca, statim sequitur distinctio formalis ex natura rei. Nam si intellectus ex. gr. et voluntas divina habent capacitatem intrinsecam ad sustinenda praedicata contradictoria possunt de invicem negari, ut patet ex praecedenti discursu, et consequenter entitas, seu quidditas unius non ē quidditas alterius, quod ē fundamentum distinctionis formalis ex natura rei. Tum quia non minus separabilis ē distinctio formalis ex natura rei Scotistarum, quam virtualis intrinseca plurium Thomistarum, ut patebit ex solutione objectionum. Utraque igitur pari jure ē rejicienda.

44 Conclusio 4ta. Inter eadem praedicata Dei absoluta sive inter se sive cum essentia comparata admittenda ē distinctio rationis ratiocinatae, ita Thom. cum D. Thoma hic q. 13. a. 4. et 5. Probatur. Distinctio rationis ratiocinatae nihil aliud ē, quam diversi inadaequati conceptus ejusdem rei cum fundamento in re: sed licet divina attributa, aut seu ipsis aut cum divina essentia comparata sint una eademque [illegible] simplicissima res eadem vero, ut superius eminenter continens perfectiones omnium creaturarum, et comparata ad diversa connotata extrinseca, fundamentum praebet intellectui nostro sufficientissimum, ut diversimode concipiatur, ac repraesentetur; ergo. Si vero constaret ex [illegible] quod distinctio rationis ratiocinatae non aliud sit

quā diversi, seu inadaequati intellectus nostri concep: tus de eadē re, differt tum a distinctione reali, tum a formali ex natā rei, tum a virtuali intrinseca: quod ā huiusmodi inadaequati conceptus ab intellectu nostro formentur cum fundamento in re, differt a distinctione ra: onis ratiocinantis. Minor a probatur: nā eadē dna res concepta, ut independens a causa, dicitur asseitas, haec essentia metaphysica Dei: concepta ut independens a mat. dicitur spiritus: ut supereminenter continens bonitatem omnium creaturarū, apellatur bonitas, per ordine ad omnia producibilia, nuncupatur omnipotentia etc. et sic de reliquis dnis attributis; ergo. Confirmatur ratione, et verbis Doctoris Angelici qui postquā quaest. 2, art. 2 multiplicatione ostendit, Deum esse simplicem, ita loquitur = intellectus noster, quia cognoscit Deum ex creaturis, format ad intelligendum Deum conceptiones proportiona tas perfectionibus procedentibus a Deo in creaturas. Si: cut igitur diversis perfectionibus creaturarū respondet unū simplex principium, repraesentatum per diversas per: fectiones creaturarū varie, et multipliciter, ita variis et multiplicibus conceptibus nostris respondet unū omnino simplex, secundum huiusmodi conceptiones diversimode intel: lectum =.

45. Hinc colliges, praecipuum fundamentum distinctionis rationis ratiocinatae, quae attributa dna inter se invicem, et ab essentia distinguimus, esse supereminentia dnae naturae aequivalentis infinitis aliis rebus, realiter a se distinctis, quamquam ad diversa extrinseca connotata comparatur

9. Hic accidit intellectus nostri vis limitata, cujus causa nt perfectionē dīnā entiā uno actu adaequate cognoscere, adeoque per plures inadaequatos conceptus ad illius notitiā cogitur pervenire. Accedunt eā species alienā per quas Deum in hac vita cognoscimus. Quemadmodum eā a multis diversisque creaturis has species desumimus, ita Deum per ordinē ad varias creaturas cognoscimus, atque ita diversis inadaequatis conceptibus repraesentamus.

Objectiones, et Solutiones.

46 Objicies primo contra eā conclusionē: intellectus dīnus, et voluntas dīna diversas hnt objectivas definitiones, ergo distinguuntur formaliter ex natā rei. Ant. probatur: intellectus quippe definitur vis intelligendi, et voluntas vis volendi, ergo. Confirmatur: intellectus dīnus, et voluntas possunt de se mutuo negari; ergo distinguuntur realiter, non distinctione reali majori; ergo minori.

47 R. dīquo ant. hnt diversas definitiones objectivas inadaequatas, concedo, adaequatas, nego ant. et consequens intellectus dīnus, et voluntas dīna in se ipsis, et a parte rei sunt una, eademque simplicissima res, et utraque ē vis tum intelligendi, tum volendi. Distinctio igitur non ē in ipsa re, sed tota pendet a nostro intellectu, qui rē illā, licet una, et simplicissimā, refert ad diversa connotata, et in ordine ad objecta intelligibilia illā concipit, ac definit per vim intelligendi, in ordine vō ad objecta, ut bona, per vim volendi. Hic 48

ratione sunt diversa in ordine ad rationes objectivas, quae non aliud arguunt distinctionem quam rationis ratiocinatae. Ad confirmationem: quae ... possunt de se mutuo negari in sensu formali, ideo in sensu reali, nego ant. jam dictum est intellectum divinum, et divinam voluntatem a parte rei esse unam, eandemque indivisibilem, nempe essentiam seu naturam divinam. Quare in hoc sensu quidquid est intellectus, est etiam voluntas, et vicissim, adeoque nequeunt de se mutuo negari. At in sensu formali distinguuntur; quia nostra cognitio referens totam hanc essentiam divinam ad objecta intelligibilia, eamque concipiens ut vim intelligendi, non est cognitio eamdem essentiam comparans ad objecta sub ratione boni, eamque repraesentans ut vim volendi: seu divina essentia, ut substans primae cognitioni non est eadem divina, ut substans alteri; hoc modo loquendo distinctio, et negatio stat penes diversos conceptus.

48 Objicitur contra eamdem, et simul contra tertiam conclusionem: intellectui divino, et divinae voluntati independenter a quacumque nostra cogitatione conveniunt praedicata contradictoria; ergo ad tollendam contradictionem admittenda distinctio aut formalis ex natura rei, aut virtualis intrinseca. Prob. ant. intellectus divinus intelligit, et voluntas divina non intelligit; sed intelligere, et non intelligere sunt duo contradictoria; ergo. Multiplicantur autem hujusmodi contradictoria in aliis quoque divinis attributis, ex. gr. justitia et misericordia. Justitia iniquos punit, et non miseretur, misericordia vero miseretur, et non punit. Confirmatur: Si res ita se haberet, sicut nos asserimus

oē objectū a Deo cognitū, et eōdē a Deo volitum. falsum
ē consequens, et absurdus quam maximus: ergo volunt.
dīa nō intelligit, sed intelligere proprius ē solius intel:
lectus. Pr. id, quod ē terminus dīæ voluntatis, ē a Deo
volitus, sed si voluntas dīa [illegible] intelligeret, oē obje:
ctū a Deo cognitū ēet eā objectū, seu terminus dīæ
voluntatis; ergo oē a Deo cognitū ēet eā ab eodē volit.

49 Rl. nego ans. ad probatiōnē nego, vel majoris claritatis
gratia dico ita paulo magis. Voluntas dīa in sensu formali
nō intelligit, eo in sensu reali, nego hanc vel paulo magis
et contra mōi intellectus tamen nō est regula contradictio:
nis, nego [illegible] et voluntas dīa in sensu reali intelligit,
et omnis intellectus vult: sunt ē una, eademque indistin:
cta res. Quare in hoc sensu falsa ē illa propo. voluntas
non intelligit: at vera ē in sensu formali, quatenus
vedent hunc sensus cognitio nostra reflexa voluntatē [illegible]
ad objecta sub ratione boni, et ē cognitio, quæ eamdē vo:
luntatē separat ab objecto sub ratione veri: seu entitas dīa
ut subtractis nostra cognitioni sub ratione principii volendi
nō ē entitas dīa ut subtractis nostræ cognitioni sub ratione prin:
cipii intelligendi. Idē quoque dicendū de justitia, et mise:
ricordia. eadē quippe essentia dīa vealis, et punit, et mi:
seretur. at considerata in ordine ad misericordias novi opu:
[illegible] sub conceptu misericordiæ [illegible] ad punitiones
nostro intellectui exhibetur sub conceptu justitiæ. [illegible]
de modo [illegible] pictor [illegible] [illegible] hominis
[illegible] et [illegible] intellectus
noster [illegible] dīa [illegible] in ordine ad diversa

connotata illam concipit, et repraesentat jam sub conceptu justitiae jam misericordiae aliorumve praedicatorum quae Deo conveniunt. Verum distinctio haec non est rei intrinseca, sed extrinseca, et penes intellectum, quamvis sit cum fundamento in re; non secus ac distinctio illa, quae habetur inter diversas ejusdem hominis picturas, jam non est ipsi homini intrinseca, sed extrinseca et penes picturas tantum. Ad confirmationem nego majorem, ad hujus probationem dico naturam esse, quod a terminis dicatur voluntatis sub ratione boni et a Deo volitum, idem, sub ratione veri, nego minorem et sic distinctionem nego consequentiam.

50 Objectio, intellectio, qua Deus semetipsum cognoscit est prior volitione, qua semetipsum amat; ergo distinguuntur formaliter ex natura rei aut virtualiter intrinsece. Antecedens probatur. Illa intellectio dirigit hanc volitionem, eidemque praelucet, juxta illud: nil volitum, quin praecognitum: Deus enim ideo semetipsum amat, quia semetipsum cognoscit, non vicissim. Quod declarari potest ad paritatem intellectionis creatae, quae eamdem ob causam praecedit volitionem. Confirmatur. Omnis cognitio praesupponit suum objectum, ut liquet de se; ergo eam intellectio, qua Deus seipsum intelligit, praesupponit suam essentiam; ergo saltem essentia est prior intellectione, qua semetipsum cognoscit.

51 Ideo nego, vel majori claritatis gratia distinguo antecedens; est prior sola prioritate rationis, quae stat penes nostrum concipiendi modum, concedo; prioritate reali, nego; quae sit penes terminos, nego antecedens, et consequentiam. In Deo enim non est prius et posterius (absit de illo sic cogitare), sed quidquid

in Deo, est unus, et purissimus, ac simplicissimus actus qui hic prout ab intellectu nostro refertur ad objecta sub ratione veri dicitur intellectio; et prout refertur ad eadem objecta sub ratione boni, volitio nuncupatur. Igitur sicut tota distinctio inter intellectionem, et volitionem, ita eas tota prioritas stat penes nostrum concipiendi modum. Ad probationem igitur dico, intellectionem Dei dirigere ejus volitionem, non realiter, sed penes nostrum concipiendi modum; illud axioma, si de Deo intelligendum est, non aliam prioritatem quam rationis potest significare: quemadmodum eas illa causalis de sola prioritate rationis, non causalitatis est accipienda. Aliter vero se habet in creaturis, in quibus sunt potentia, et actus realiter distincti, et cognitio realiter distincta a volitione. Ad confirmationem igitur dico: omnis cognitio praesupponit suum objectum saltem prioritate rationis, omitto, prioritate reali, nego antecedens, et sub eadem distinctione utramque consequentiam.

52 Sin vero opponantur contrarie ideis ex mysterio Trinitatis desumpta e.g. haec. Pater generat Filium per intellectum, non per voluntatem. Pater, et Filius spirant Spiritum S. per voluntatem, non per intellectum: productio Filii est generatio, quia est per intellectum, non per voluntatem, productio autem Spiritus S. est spiratio, quia est per voluntatem, non per intellectum. Respondendum, nos hic agere de Deo in suis praedicatis absolutis, alterum subinde de eodem in praedicatis relativis et hinc, quantum fieri poterit pro nostra infirmitate, iam declaravimus.

53 Obj. 4to contra quartam. Nullum est fundamentum in divinis attributis intrinsecum ut diversis inadaequatis conceptibus repraesententur: ergo inter ea admitti non debet distinctio rationis ratiocinatae. Consequentia legitima est, quia distinctio illa a suis auctoribus non aliud esse dicitur, quam diversi inadaequati conceptus cum fundamento in re, hoc est intrinseco ipsi rei, quae diversis inadaequatis conceptibus repraesentatur. Ant. itaque aucto. probatur: attributa divina sunt realiter una indivisibilis, et omnino simplex res; sed hujusmodi res ita simplex, ut praebere intellectui fundamentum, ut ab eodem diversis conceptibus repraesentetur: ergo. Confirmatur primo: quamvis entitas divina sit aequivalenter multiplex, tamen ipso facto quod est formaliter simplex non repraesentari diversis inadaequatis conceptibus. Antecedens probatur: quia hoc ipso quod sit formaliter simplex semper repraesentatur tota ergo adaequate. Confirmatur secundo. Nequit unum attributum divinum concipi sine aliis, ut liquet in divina omnipotentia quae concipi nequit sine aliis divinis perfectionibus; ergo etc. Confirmatur tertio. Conceptus, qui divina attributa repraesentant, ut multa non sunt conformes objecto, idest Deo, seu ejus essentiae, difformes: exhibent enim distinctionem, quae in illo non est; ergo etc.

54 Resp. Deo neg. antecedens, ad probationem dico attributa, sunt realiter una, indivisibilis, et omnino simplex entitas, aequivalenter tamen multiplex, concedo, non aequivalenter multiplex, nego [illegible] sic distincta [illegible] complexa. Omnia quidem attributa, si, ut sunt in Deo, spectantur, sunt una, eademque

indivisibilis essentia, secundum illum Theologorum: in Deo
omnia sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio; et
nihilominus intellectus noster in ipsa Dei essentia, fun-
damentum reperit reperit repraesentandi sub diversis
inadaequatis conceptibus. Quia enim Deus in se capere non
contineat omnes perfectiones creaturarum, aequivalet innumeris
entibus realiter distinctis, et propter hanc aequivalentiam
in unitate Dei intrinsecam, accedente nostra limitatione,
seu infirmitate nostri intellectus, impotentis uno actu
hanc totam concipere, praesertim, quia in hac vita
nos cognoscendo Deum ex creaturis aliorumque exemplis,
mediis a visibilibus hujus mundi, divinam entitatem modo
repraesentat sub conceptu omniscientiae, modo sub con-
ceptu omnipotentiae, aliorumque nominum attributorum; ergo
hujusmodi diversi inadaequati conceptus revera sunt cum
fundamento in re.

3. Ad primam confirmationem nego antecedens, et probationem,
et quo ante, repraesentatur tota, non tamen per ordinem
ad omnia connotata extrinseca, ideo, repraesentatur to-
ta et per ordinem ad omnia connotata, nego antecedens, et
aequo consequens, ergo adaequate comprehensione se tenente
ex parte ipsius entitatis Dei, ideo, ex parte cognitionis
nostrae, seu relationis ad connotata, nego consequentiam. Ne-
que intellectus noster concipere Dei entitatem quin haec
tota simul revera sit objectum nostrae cognitionis, quae
in se sit una, et simplicissima, at illam concipit modo in
ordine ad unum connotatum, modo in ordine ad aliud.
Quare confundi non debet totalitas objectiva totalitatis

cognitionis. (quia concipimus entitatem divinam sub concep-
tu omnipotentiae totam divinam entitatem concipimus, et
repraesentamus, sed solum per ordinem ad possibilia; quia
eandem concipimus sub conceptu omniscientiae totam
concipimus, sed per ordinem tantum ad objecta cognos-
cibilia; et hoc ideo facimus, quia illam consideramus
per ordinem ad alia connotata, et sub conceptu alicuius
attributionis, quae ideo Deo conveniunt.) Itaque con-
ceptus hujusmodi sunt inadaequati inadaequatione se
tenente ex parte modi cognoscendi, non ex parte divinae
entitatis, sicut est in se.

56 Ad secundam confirmationem dico primo, ut unum attribu-
tum divinum, quod tale, continet absque aliis, ut aequivalen-
ter contentis, ideo absque aliis, ut formaliter contentis
nego antecedens, et consequentiam. Eo quidem attributum, quod di-
vinum est, formaliter dicit exigentiam identitatis realis
cum caeteris divinis attributis, quae de causa dicitur ea aequi-
valenter continere, at nihilominus formaliter ea non
continet: quia omnipotentia ex. g. formaliter, et expresse
dicit solam potentiam producendi possibilia, omniscienti-
a solam cognitionem omnis cognoscibilis; ergo haec attri-
buta adhuc distinguuntur in suis formalibus, et expressis
suis conceptibus. Ergo licet unum attributum divi-
num, quod divinum est consideratum, nequeat concipi absque
aliis attributis divinis, ut aequivalenter contentis, potest tamen ita
concipi specificative sumptum, hoc est praescindendo ab
eo, quod divinum sit.

57 Ad tertiam confirmationem nego antecedens. Nam diversi mo-

illi conceptus non repraesentant divina attributa, ut multa positive, quasi positive affirment, ea in se plura esse et aliquam distinctionem realem iis affingant; sed solum repraesentant, ut multa praecisive, qualiter unus conceptus repraesentat totam divinam entitatem per ordinem ad unum connotatum et praescindit a relatione, quam habet ad alia connotata; ergo.

Corollarium

58 Quod compositio non aliud sit, quam distinctorum unio ex hactenus dictis, facile colligitur, unde in Deo compositio aliqua sit admittenda. Triplex scilicet generatim distinguitur compositio physica, metaphysica, et logica. Prior consistat vel ex materia et forma, et corpore, et anima, vel ex partibus quantitativis, aut integrantibus, vel ex subiecto, et accidente. Altera nempe metaphysica fit ex actu, et potentia, ex essentia, et existentia, ex natura et personalitate: quia hi termini metaphysici sunt, et propterea compositio haec metaphysica vocatur. Compositio denique logica fit ex genere, et differentia: quia termini quae ad logicam spectant, compositio haec logica nuncupatur. Primo igitur a Deo procul est quaevis compositio physica. Quia ad Deus sit ens quoddam simplicissimum cujusvis distinctionis realis expers, et purus spiritus ut infra ostendetur, nullum penitus in eo locum habet, nec habere potest compositio physica; secundo nullum locum habet in eo compositio metaphysica: neque enim in Deo est aliquis actus mixtus potentia, sed est actus purissimus et perfectissimus, neque ulla distinctio realis inter essentiam et existentiam

ejus datur inter naturam, et personalitates, ut ex professo dicemus de sacro-sancta Trinitate. Deinque in Deo nulla videtur admittenda compositio logica, tum quia in omni composito ex genere, et differentia unum se habet per modum actus perficientis, nempe differentia, alterum per modum potentiae, quae perficitur, nempe genus. Tum quia in tali composito unum non includit alterum, nempe genus non includit differentiam. Verum nihil in Deo est quod se habeat per modum potentiae perfectibilis, nam unum praedicatum perfecte praescindit ab alio, quum quodlibet divinum attributum reduplicative, aut saltem implicite consideratum dicat saltem exigentiam identitatis realis cum ceteris, adeoque illa aequivalenter contineat.

54 Quaeres an compositio aliqua rationis, et pure mentalis in Deo admitti possit?

Respondeo nequidem rationis compositionem proprie dictam in Deo esse admittendam. Primo quia ex dictis attributa neque ab essentia, neque a se invicem perfecte praescindunt, sed mutuo, ac implicite, ac confuse se se includunt, nec distinguuntur nisi penes conceptus nostros magis, aut minus explicatos. Minor igitur est distinctio rationis ratiocinatae inter divina attributa, quam sit e.g. inter animal, et rationale hominis. Haec siquidem praedicata, et quoad explicitum et quoad implicitum a se mutuo praescindunt. At unum praedicatum divinum reduplicative sumptum, et quoad implicatum dicit exigentiam identitatis realis cum ceteris divinis attributis, et ideo implicite, et aequivalenter illa includit; ergo praedicata divina nequidem compositionem rationis stricte acceptam

admittunt. Secundo compositio illud semper involvit, ut unum se habeat per modum potentiæ, aliud vero per modum actus. At in Deo nihil concipi potest, quod se habeat per modum potentiæ quasi passivæ. Tertio demum, quia Deus sit ens simplicissimum maxima, quæ potest excogitari, sim: plicitas ipsi adjudicari debet; ergo nec rationis quidem com: positio, seu per mentem, ipsi potest adscribi.

Articulus VI

De attributo substantiæ Spiritualis.

60 Deum esse corporeum, putaverunt primo Idolatræ, qui Sap. 13 v. 1, et 2 redarguuntur his verbis: vani autem sunt omnes homines, in quibus non subest scientia Dei: et de his, quæ videntur bona, non potuerunt intelligere eum, qui est, neque operibus attendentes agnoverunt, quis esset artifex Sed aut ignem (vulcanum), aut Spiritum (ventum), aut ci: tatum aerem (celerem, et mobilem suo Junonis nomine), aut gyrum stellarum (varios in his Deos finxerunt, quorum nominibus insigniebantur astra Zodiaci), aut nimiam aquam (sub nomine thetis, et Neptuni) aut solem (Phœ: bum), et lunam (Dianam) rectores orbis terrarum Deos putaverunt. Verum inter gentiles non solum rudiores atque indocti, sed plerique etiam Philosophi persuasum habuere, Deum esse corporeum. Nam Velleius Epicuri doctrinam exponens apud Cic. lib. 1 de nat. Deorum sic ait: quod vero sine corpore ullo Deum vult esse (Plato) ... id quale esse pos: sit, intelligi non potest. 62 Careat enim sensu, necesse est, careat etiam prudentia, careat voluptate, quæ omnia cum Deorum notione comprehendimus. Et, quod maxime minus ei det,

eā ex iis, qui divina revelationis lumine illustrati fuerunt
nonnulli extiterunt, qui Deum corporeum esse dixerunt.
Ex Judaeis ita sensisse Sadducaeos constat ex actis Apost.
cap. 23, v. 8: negabant existentiam spiritus, dicentes, =non
esse resurrectionem, neque Angelum, neque spiritum=. Ma:
nichaei teste S. Aug. contra Epist. fundamenti cap. 23, autu:
mabant = Deum esse infinita mole diffusum, non tamen undique,
sed tribus quadris infinitum, atque condensum, ex una vero
parte fissum, patentem, hiantem, lacum superius inanitate ca:
rentem, inferius terrâ tenebrarum, vel, si ita est melius dicere,
apertum superius suâ propriâ, clausum inferius alienâ =.
Praeter haec insana commenta alii prodierunt Haeretici an:
tiqui, qui Deum asseruerunt esse corporeum e. g. Seleucus, et
Hermias, et alii, sicut refert Philastrius de haeresibus. De:
inde Anthropomorphitae sic dicti fuerunt, quod humanum
corpus Deo tribuerent. Hunc errorem amplexati sunt sim:
pliciores quidam Monachi in Aegypto, ut Socrates narrat
lib. 6 cap. 7. Theophilus Alexandrinus, quod contra senti:
ret, eosque ad veritatis viam revocare conaretur, veluti
impietatis reum ne dum ab Ecclesia sed plane e mundo exter:
minandum esse asseverantes. Ratherius Episcopus Veronen:
sis apud recentiores quemdam Anthropomorphismum suâ aetate, id est
saeculo 10 Veronae, et Vicetiae in Italia viguisse, scribit.
Saeculo elapso Thomas Hobesius Deum corporeum esse
non obscure docuit. Quid in hac re senserit, et docuerit
impius Spinoza, supra declaravimus.

62 Verum, ut alios omittamus, quosdam erroris insimulan:
tur nonnulli eos Scriptores, qui ab aliis tamen vindicantur.

Primo Melito in Asia Episcopus Sardensis 2do Ecclesiae
seculo, quod teste Origene Melitonis coetaneo, scripserit
Deum esse corporeum: at virum hunc pietate, et scientia cla:
rum celebrant antiqui Scriptores, et Sixtus Senensis (impu:
gnatus tamen a Petavio) verba in graeco textu vitiata esse con:
tendit, imo de Verbo incarnato ea esse prolata, ut sensus
sit, Deo corpus inesse ratione humanae naturae a Verbo assumptae.
Utrum ex his duabus sententiis sit vera, nobis per tempus
non vacat discutere. Quod nimis durum contra Melitonem
videtur, illud est adversus illum perhibuisse testimonium scripto:
rem coaevum, qui solum titulum, non opus ipsum legisse inde:
que hallucinatus fuisse credi vix potest. Secundo Tertullianus,
qui multis in locis scripsit, Deum corporeum esse. Verum
corporis nomen adeo pro substantia, non quidem materiali, sed
quatenus opponitur nihilo, usurpatum fuisse dicunt ejus:
de vindices Natalis Alexander, Honoratus Tournely, aliique.
Equidem enim proprie corporeo convenire non videntur, quae
Deo alibi tribuit Tertullianus, ut cum loco alibi a nobis
citato loquens de modo, quo Deus erat ante mundi consti:
tutionem ait: =ante omnia Deus erat solus ipse sibi, et mundus,
et locus, et omnia=. Tertio Audaeus sive Audius, homo
moribus pius licet Schismaticus in controversia de celebra:
tione Paschatis luna XIV Martii more judaeorum, atque per:
tinaciter contenderet, imaginem Dei, ad quam homo fa:
ctus dicitur, in corpore positam esse, unde occasionem errandi
acceperunt nonnulli Monachi Aegyptii, de quibus supra; attamen
hi de hoc errore vindicant plures Scriptores ea potissimum
ratione, quod S. Epiphanius coaevus testatur eum nulla in re

nisi levissima a fide catolica defecisse, et de ss. Trinitate ve=
re scripsisse. Quarto demum ipse s. Epiphanius a quibus=
dam suspicionem hujus erroris vocatus fuit. Dum habe
s. Hieronymus epistola 61 ad Pamachium, quum Joannes
Hierosolimitanus in publica concione, adversus Antropo=
morfitas habita, hujus stultitiae suspectum Epiphanium face=
re valuisset, surrexit Epiphanius, et Joanni alta voce
respondit = cuncta, quae locutus es, collegio, frater, etate fi=
lius meus, contra Antropomorphitarum heresim, bene et fi=
deliter locutus es, quae mea quoque damnatur voce = Dein=
de heresi septuagesima Audianos confutat quia illud,
quod ad imaginem Dei conditus homo dicatur, ad corpus refe=
rendum esse existimaverint. et ibidem n.º 5 concludit = Spiritus
Deus est qui omnem spiritum exsuperat =. His praemissis
62 Conclusio. Deus est substantia mere spiritualis, et a=
deo corporis utpote expers. Pr. primo ex scripturis. Joannis
4 v. 24 inquit Christus = Spiritus est Deus: et eos, qui adorant
eum, in spiritu, et veritate oportet adorare = Quo in loco no=
men spiritus proprie, ac ad litteram accipiendum esse decla=
rat tum mens, et intentio Christi de adoratione Dei in spiri=
tu, et ubique praestanda, tum ex generali illa regula a
Theologis ex Augustino recepta de intelligendis sacris lit=
teris in sensu proprio, et litterali, nisi necessitas ad solum
sensum improprium, et figuratum nos compellat. Deinde 2.ª
ad Corint. cap. 3 v. 17 Apost. dicit = Dominus autem Spiritus est =
Quod omnes PP., et interpretes proprie accipiunt ita ut
ibi excludatur a Deo quidquid corporeum assignabile est.
Huc spectant etiam illa ejusdem Ap. verba 1 ad Thim. primo

it: regi ad immortali, et invisibili =. Immortalitas enim et invisibilitas non rei corporeae, sed mere spirituali conveniunt.

63 Prodo ex unanimi SS. Patrum consensu, ex quibus sequentes seligimus. Origenes lib. primo de principiis cap. 1 ait: non ergo aut corpus aliquod, aut in corpore esse putandus est Deus, sed intellectualis natura simplex, nihil omnino in se adjunctionis admittens.. ut sit ex omni parte monas, et ut ita dicam, totus mens, ac fons, ex quo totius intellectualis naturae vel mentis initium est =. Veritatem hanc luculentissime exposuit et vindicavit seculo 4to S. Gregorius Nazianzenus orat. 34 ubi Deum incorporeum esse, pluribus, et invictis argumentis ostendit: si corpus inquit eum esse dicas, quonam ergo modo immensus, infinitus, figurae expers est, ac denique ejusmodi, ut nec tangi, nec oculis cerni queat? =. et post plura tandem concludit. atque hinc constat Deum corpus non esse. Reliquum est igitur ut incorporeum esse Deum, existimemus: S. Aug. tum alibi frequenter, tum lib. 12 de Trin. cap. 7 hunc errorem refellit = hinc seu vana cogitatio est, quae opinatur Deum membrorum corporalium lineamentis definiri atque circumscribi =. Et lib. 8° de civitate Dei cap. 5° orsus, quod animus noster incorporeus sit, colligit, multo minus Deum, animi nostri creatorem corporeum esse.

64 Probatur 3tio pluribus rationibus, quas prima parte quaest. 3tia art. 1, et 2, ita clare concinit S. Thomas, ex quorum hanc solam afferimus. Deus est ens, quo melius cogitari non potest. nec propositio ab omnibus admittitur: sed melior est substantia pure spiritualis, quam corporea; de hac dubitare stultitiae est. Omnes igitur in hanc veritatem conveniunt plures illustres

Philo Plato ejusque discipuli, ut notat s. Aug. lib. 8 de civit. Dei cap. 6, et apud eundem lib. 22 de civit. cap. 20, Maximus Tyrius dissertatione prima, Sextus Empiricus, quibus adduxero ab Auctio Pitagoras, Xenophanes, Aristoteles, aliique plures, maximi in faciendum est Ecclesiae judicium, a qua constanter ut haeretici habiti sunt, qui Deum corporeum esse dixerunt. Testes appello s. Hieronymum, qui epis. 61 ad Pamachium illorum opinionem stultissimam haeresim vocat, Theodoretum, qui lib. 4 haeret. fabularum cap. 10 stultam sententiam ait, s. Aug. qui haeresi 50 inter haereticos recenset Anthropomorphitas, et haeresi 86 non alia de causa Tertullianum ab hac haeresi excusari posse affirmat, nisi quia = noluit, putasse propterea corpus Deum dicere, quia non est nihil, non est inanitas =. Testes demum appello Philastrium, Epiphanium, Damascenum, Isidorum, aliosque, in suis catalogis haereticorum Audianos, seu Anthropomorphitas recensentes.

Objectiones, et Solutiones.

63 Obj. primo ex auctoritate. Scriptura sacra Deo tribuit corpus, et quae sunt corporis propria = manus tuae, fecerunt me = inquit Job cap 10, v. 8, et cap. 11 v. 8 Deo tribuit triplicem dimensionem his verbis = excelsior Caelo est .. profundior inferno... longior terra. . latior mari = In aliis vero locis eadem sacra Scriptura Deo tribuit oculos, aures os, pedes et alia hujusmodi. Et quidem quum Genesis 1 v. 26 hoc dicitur factus ad imaginem, et similitudinem Dei, posse aperte significare, Deum hoc omnia habere, quae habet homo. Licet igitur aliis in locis Deum spiritum Scriptura appellet, non propterea eidem corpus negat, sed nomine spiritus illud significat quod nos intel

1029 ligionis nomine corpori. Quod docent eos ss. PP. ex quibus Gregorius Nazianzenus orat. 34 scribit spiritum sine motu, et sine diffusione intelligi non pt. Origenes in Joan. ait, spiritus, si proprie loqui velimus, est corpus: denique veteres plerique Spiritus esse corporeos opinati sunt; ergo.

60 Deo, quum sacra scriptura Deo tribuit corpus, et quae sunt corporis propria, ejusmodi locutiones impropriae sunt, et metaphoricae. Id ad evincit necum auctoritas ss. Patrum, quos tamquam magistros, ac duces sequimur in intelligentia scripturarum, sed alia eas, quae in nostrae assertionis dogmatica fundamento consideravimus. Dimensio igitur, et magnitudo extensionis, de qua, ioc metaphorice significat Dei immensitatem, oculi perspicuitatem, et scientiam, cui omnia patent, manus omnipotentiam, aures benignitatem, et misericordiam, pedes ubique praesentiam, et caetera omnia, quae corporis propria sunt, dum praedicantur de Deo, non aliquid in ipso corporeum [illegible], perfectionem aliquam ipsius propriam declarant. Ex PP. Theodoretus quaest. [illegible] in Gen. refellens eos, qui, errantes in scripturarum intellectu, corpus Deo tribuunt, ait: Isti dicti non animadvertunt, consuetudinem Dei, per homines hominibus loquentem, audientium infirmitati sermones accommodare. Et quoniam oculis [illegible] videmus, virtutem ejus, per quam videt, scriptura vocat oculos, et vocum facultatem audiendi vocat aures, quoniam his partibus audimus, et mandatum Dei os.. Cfr. Aug. epistola 148, alias 111 ad Fortunatianum, Siccensem episcopum de iis scripturis locis, in quibus Deo humana membra tribuuntur ita dixerit cap. 4 n° 10: de membris Dei, quae saepe scriptura commemorat nequis nos [illegible] carnis hujus formae, et figu

ram nos esse crederet similes Deo propterea eadem scriptura et alas habere Deum dicit, quas nos utique non habemus. Sicut ergo alas, quum audimus, protectionem intelligimus; sic et quum audimus manus operationem intelligere debemus, et quum audimus pedes, praesentiam, et cum audimus oculos, visionem, qua cognoscit, et quum audimus aures, notitiam, qua innotescit, et siquid aliud tale scriptura commemorat puto spiritaliter intelligendum. Imago igitur, et similitudo Dei ad quam factus est homo, juxta communem, et tritam ss. Patrum doctrinam stat penes animam spiritualem; utut multiplex sit de hoc eorumdem ss. PP. expositio. Aliqui enim hanc imaginem, et similitudinem in anima statuunt penes intellectum, quatenus idoneus est Deo cognoscendo, et possidendo. Alii penes voluntatem, et liberum arbitrium, sive in dominio supra suas actiones, et bestias, quod donum homini concessit Deus primo. Alii demum dictam imaginem collocant in anima penes omnes tres potentias simul ad exprimendam Trinitatem. Sin autem velles imaginem hanc, et similitudinem eam in corpore statuere, tunc intelligas, oportet, hominem factum ad imaginem, et similitudinem Dei incarnati. Neque illud praetereundum est nonnullos veterum fuisse, opinatos, Deum humana forma assumpta creasse hominem ad imaginem et similitudinem suam. Haec sententia placuit seculo 16 Augustino Steuchio, atque quadam recentiori, et in hoc sensu forte exponenda sunt nonnulla Tertulliani, aliorumque testimonia. Quantum ad illos, qui nomine spiritus corpus intellexerunt satis ex dictis constat responsio.

64. Objicitur ex cap. vaonis Nos fatentibus (usque VI, 12, Patet simul nullam neque Dei, neque spiritus notionem

claram habemus; tollerari ergo possunt, qui Deum incorporeum esse negant. Imo, ut objicitur apud Tullium lib. primo de natura Deorum, Deus sine corpore ullo intelligitur necessario carere sensu, carere etiam prudentia, carere voluptate, quae omnia una cum natura Deorum comprehendimus; ergo

18 Respondetur, licet non possimus perfecte nosse, et definire, quid sit Deus (vincit enim scientiam nostram, ut habetur Job 36, v. 26, et lucem inhabitat inaccessibilem, ut inquit Ap. prima Timothei 6) certo tamen scimus, omnem omnino ab eodem, utpote ente esse, imperfectionem esse removendam. Cum igitur corporeitatem sine multis, ac magnis imperfectionibus consistere non posse certo sciamus; eam a Deo jure, ac merito removemus. Eadem ratione quid omnino sit spiritus, non novimus: menti enim nostrae cogitanti naturam, seu essentiam spiritus occurrunt calligines imaginum corporalium, et nubila fantasmatum, et tenebrae obstinent. – Et quoniam, inquit Aug. lib. 5to confes. cap. 10. cum de Deo meo cogitare vellem, cogitare nisi moles corporum non noveram: neque enim videbatur mihi esse quidquam, quod tale non esset, ea maxima, et prope sola causa erat inevitabilis erroris mei. Nihilominus certo scimus, spiritum non esse corporeum sed aliquid longe perfectius, et corporearum omnium imperfectionum expers. Tollerari igitur minime possunt, qui Deum, ens scilicet summum, increatum, infectum, infinitum in omni genere perfectionis, non spiritum, sed corpus, faciunt. Haec satis crassa, quae Tullii verbis afferuntur, carnalium propria sunt, qui, teste S. Aug. lib. de utilitate credendi cap. 1. nimis in haec corporalia prorumpunt, atque capti, nihil aliud putant esse quam quod istis quinque nunciis corporis (hoc est quinque sensibus) sen-

tiunt: Verum altius assurgit mens, et aus hominum sapi-
entum, quibus corporalitu non depravatis datum è intellige-
re summum, ac verum Deum, summum spiritum, et in spiri-
tuali sua beatitudine, clarissimum idest maximum sui i-
psius contemplatione et gaudio ineffabili spirituali) enim
substantia beatitudo in perfecta spiritualium facultatum,
intellectus nempe, et voluntatis expletione, idest in visione
intuitiva et amore fruitivo boni unius, et Trini, qui est re-
rum omnium primum principium, et ultimus finis.

Articulus VII

De immutabilitate Dei.

(1) Dei simplicitatem, et substantiam mere spiritualem ordine
doctrina sequitur immutabilitas. Haec vero licet ad nomen
negativi aliquid videatur afferre, revera tamen perfectio po-
sitiva est, nempe entitatis perseverantia, cujus vi Deus semper
idem est, incrementi cujuslibet, et decrementi nescius.
Infertur ex eo, quod Deus est summa substantia, actus purissimus,
et perfectissimus, simplex omnino, et in omni genere perfectio-
nis infinitus ut docet S. Thomas hic quaestione 9 art. 1.
Cum vero duplex sit rei mutatio, nempe intrinseca et extrinseca,
de priori tantum agitur; quae tunc contingit quando res
aliquid de novo intrinseca acquirit, vel amittit, ideo
ut intrinsecum sit incrementum, vel decrementum. Mutatio
vero extrinseca, de qua hic sermo non est, habetur quando
res, licet in se ipsa eadem constans, et stabilis permaneat,
adeo ut nullam intrinsecam de novo acquirat perfectionem,
et nullam amittat, novam tamen subit denominationem, propter

nova aliquas formas extrinsecas, seu novos modos extrinsecos, e.g. quando objecto aliquod dicitur visus, cognitus etc., aut quando Verbum Caro factum est, et denominatus homo, qui antea non erat, sicut exponebam de Incarnatione.

70 Stoici referente Horigene apud Tournely, Deum fecerunt alterationi, et mutationi obnoxium. Item ex haereticis nonnulli apud Cyrillum Alexandrinum lib. de recta fide comenti sunt divinam Verbi naturam in carnem Christi corpus fuisse conversam, ac proinde mutatam. Quem errorem Apollinari haeretico tribuit S. Leo Papa serm. 9 quadragesimae. Non longe abest Euthychianorum error, qui in misterio Incarnationis asserebant transmutationem utriusque naturae, divinae, et humanae in tertiam quamdam naturam. Vorsthius Calvinista ausus est dicere, Deum non esse immutabilem quoad voluntatem, sed quaedam in tempore habere decreta prioribus aliquando contraria, quod nonnulla velit re ipsa de novo, quae antea nolebat. Vorsthio consentire perhibentur moderni Sociniani, Deo tribuentes mutationem non quidem entitatis, sed decretorum, quasi ab entitate divina realiter distinguerentur divina decreta. Praedictis Hominis fortiter restiterunt alii Philosophi generaliter primi ordinis, ut Plato lib. 2o de republ., Salustius, Maximus Tyrius, Aristoteles, et alii. Adversus haereticos supra recensitos alte clamarunt PP., et lib. [illegible] rationis, ut quidem sit

71 Conclusio 1a. Deus intrinsece est omnino immutabilis. Est dogma Fidei. Probatur 1o ex S. Scriptura: Deus absolute, et simpliciter dicitur immutabilis. Ergo homines

et non mutor: Malach 3 v. 6 = Apud quem non ē trans-
mutaō, nec vicissitudinis obumbratio = Jac. 1, vers 17
2.° Ido ex unanimi SS. PP. consensu, quorum plures di-
sertissime docent, Deum eē immutabilem, et nemo ex illis
ē, qui huic veritati, tam luculenter in scripturis ss. declarate
contraveniat. Porro immutabilitatem Dei diserte
tradiderunt s. Dionisius cap. 4 de divinis nominibus,
Gregorius Nazian. orat. 33, Hilarius in psalm. secun-
do 13, Gregorius Magnus lib. 12 moralium cap. 17,
August. lib. de natura boni adversus Manich. cap. 19 u-
bi ait = vere ipse est, quia incommutabilis ē = et
tractatu 23 in 1 caput Joan. de Deo ait = mutari nescit,
nulla ex parte corrumpitur, nec proficit, quia perfe-
ctus, nec deficit, quia aeternus ē = His adde ex eodem s. Do-
ctore praeclarum illud testimonium ex lib. 10 de civitate,
cap. 10, quod vetustissimus in responsione ad confirmaō-
nem ultimae objectionis contra existentiam Dei.

10 3.tio ex Nicena synodo, quo adversus impietatem Arii
dogmatizantis, Filium Dei esse creaturam mutabilem, sta-
tuit = eos, qui dicunt, erat aliquando, quando non erat
etc., aut mutabilem, et convertibilem filium Dei, hos ana-
thematizat Catolica, et Apostolica Ecclesia = Ita inter
pretantur, et referunt Ambrosius lib. 1 de fide capite 4,
et Hilarius in fragmentis. Deinde Concilium Ephesinum
cap. 24 ita decrevit = ē enim Deus immutabilis, nulliquo
alterationi obnoxius, semper idem, sibique similis, et erit
sicut ē, permanens = Cui etiam veritati proscriptis errores Apoli-
naris et Eutychetis. Id omnes concilium Chalced., ubi refert

cap. Firmiter de Trin. sic declarat – Firmiter credimus, et simpliciter confitemur, quod unus solus est Deus … incommutabilis. …

73 Ratio item Theologica hoc manifeste ostendit. Deus est ens a se, omnium perfectionum plenitudinem necessario habens, nullius indigens et quo melius cogitari nequit; atqui hoc ens nulli omnino intrinsecae mutationi subest; quia nec ullam intrinsecam perfectionem suscipere potest, secus non haberet omnium perfectionum plenitudinem, nec ullam potest amittere, secus non esset ens summe necessarium quo melius cogitari nequit, ergo. Demonstratio haec invenitur ex illo scripturae: ego sum qui sum: in quem locum ingeniose Anselmus in Proslog. cap. 22 ait: Tu solus Domine es, quod es, et tu es, qui es: nam in quo est aliquid mutabile, non omnino est, quod est. …

Objectiones, et Solutiones

74 Ob. primo. Sacra scriptura Deo [illegible] tribuit affectiones de novo advenientes, ut poenitentiam, ceterasque ejusmodi passiones; est igitur Deus intrinsecis mutationibus obnoxius. Probatur ant. Gen. 6. [illegible] ait: poenituit eum quod hominem fecisset in terra, et tactus dolore cordis intrinsecus, delebo inquit, hominem quem creavi a facie terrae … poenitet enim me fecisse eos. Et postquam post diluvium odoratus fuerat [illegible], aliter ait Gen. 8 v. 21 – nequaquam ultra maledicam terrae propter homines –; [illegible] et furorem ejus timens psalmista psalmo 6 v. 1 deprecabatur – Domine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me – Tristitiam Deo ei tribuit Isaias cap. [illegible] dicens – afflixerunt spiritum sancti ejus. Zelum et zelotypiam suam [illegible] [illegible]

20 v 5; et innumeris aliis in locis.

75. R. quod per sacros scriptores ab his de Deo usurpantur vocabula pœnitentiæ, iræ etc. non proprie, et ad sensum internorum affectuum esse intelligenda, sed metaphorice, et ad effectum quem operatur. Audiatur ingeniosissimus, et Theologorum Princeps Augustinus, qui hac super re lib. 1 de perfect. cap. 1 inquit: ineffabilis est Dei patientia, sicut et zelus ipsius, sicut et ira ejus, et si quid hujusmodi est. Nam si ea quasi nostra ista cogitamus, in illo nulla sunt. Et lib. 17 de civit. cap. 7: Dei pœnitentia non est post errorem sed rerum in ejus potestate constitutarum mutatio. Ubi enim legitur quod pœniteat Deum, mutatio rerum significatur immutabili præscientia manente divina. Et ubi non pœnitere dicitur, non mutare intelligitur. Ergo Dei pœnitentia ipsa pœnarum inflictio, seu ut Aug. verbis utar, mutatio rerum in sua potestate constitutarum. De ira autem Dei ita scribit in Enchiridio cap. 33: quum Deus iratus dicitur, non ejus significatur perturbatio, qualis est in animo irascentis hominis, sed ex humanis motibus translato vocabulo vindicta ejus, quæ non nisi justa est, iræ nomen accepit. Et de furore autem Dei super illud psalmi 105 et iratus est furore Dominus, scribit: noluerunt quidam interpretes nostri iram ponere... quidam posuerunt, quidam vero indignationem, quidam aliud interpretati sunt. Quodlibet autem horum dicatur, perturbatio non cadit in Deum; sed de consuetudine translatum potentia vindicandi hoc nomen accepit. Afflictio illa spiritus sancti, quam ponit Isaias, non aliud significat, quam maximam exacerbantem impietatis. Dei zelotypiam nunc honoris sui rerum, nunc vero ardentissimam immensam erga nos dilectionem, gignit Deus, ut Augustinus ibi. contra Adimantum

=quando eum paenitet, non movetur et mutat: quando irascitur non movetur, et vindicat: quando miseretur, non dolet, et liberat: et quando zelat non cruciatur, et cruciat. Ratio omnium ratio theologica est, quia Deo utpote a se et infinite perfecto in omni genere perfectionis immutabilitas convenit per identitatem; et ideo ejusmodi locutiones non sunt propriae, sed metaphoricae, et ad nostrum captum accommodatae.

76 Obj. 2o. Deo contingunt in tempore reales denominationes creatoris, domini, judicis, quas antea non habebat; ergo intrinsece acquirit aliquid, de quo non habebat, et ideo mutatur. Antec. prob.: nam ante mundi creationem nec dicebatur, nec erat creator, vel dominus mundi, vel judex hominum, sicut postea est factus, et dictus. Confirmatur primo. Ille revera mutatur, qui non operante ab aeterno factus est operans in tempore, et non creante creans; atqui talis est Deus: non est ab aeterno, sed in tempore mundum condidit, ut narrat Genesis ab initio; ergo. Confirmatur secundo. Haec denominatio Deo accessit ratione creationis quae est ejus ad extra operatio, sed haec operatio peracta in tempore est intrinseca Deo, imo Deus ipse; ergo. Confirmatur tertio. Deus aliquando odio habet peccantem, et quando emendatur amat contritum; sed hoc odium, hic amor, est aliquid ipsi Deo intrinsecum. 78

77 R. 1o. non hic agere de substantia dogmatis, hoc est de perfectione Dei immutabilitatis quae Deo tribuitur in Scripturis, Cc. et PP., et ratio theologica manifeste evincit; sed de modo explicandi dogmatis idest conciliandi hanc immutabilitatem in Deo cum creationis contingentia, et libertate. Haec est quaestio scholastica, in qua salvo, et integro dog-

mat, Doctores Catholici in diversas iverunt sententias, seu modos explicandi, quos in seq. art. referemus. Hoc igitur in loco his, et aliis hujusmodi objectionibus illud respondere nobis satis est, quod reponebat Aug. Pelagianis, qui contra existentiam peccati originalis, aperte traditam in scripturis, objiciebant difficultatem explicandi modum traductionis illius in posteros. Ajebat itaque S. D. libro de peccatorum meritis cap. 4: ego etsi refellere istorum argumenta non valeam, video tamen inhaerendum esse iis, quae in scripturis sunt apertissima, ut ex his revelentur obscura: aut, si mens nondum est idonea, quae possit ea vel demonstrata cernere, vel abstrusa investigare sine ulla haesitatione credantur. Ita nos in praesenti. Substantia dogmatis de divina immutabilitate apertissima constat ex scripturis SS., et PP., nec non ex ratione Theologica, unde etiamsi impares essemus iis solvendis, quae ex parte modi contra afferuntur, nihilominus standum esset sacrae auctoritati, et credenda Dei immutabilitas. Quod dictum esse volumus de omnibus aliis veritatibus dogmaticis. Venio ad abundantiam.

78 R. 2do, ea, quae dicuntur de Deo partim dici secundum se, partim connotative, seu per ordinem ad creaturas, quales sunt ejusmodi denominationes nempe Creatoris, mundi, Domini, et judicis hominum. Porro in iis, quae connotative dicuntur, ut nova habeatur denominatio, sufficit, si solus terminus mutetur. Habemus exemplum in singulis relationibus, et praesertim in nummo, qui absque ulla sui mutatione jam est pretium, jam pignus. Ad argumentum itaque

in forma dquo arry. Deo contingunt in tempore denominationes Creatoris, Domini, judicis, quae sunt connotativae, et significant mutationem in ralis effectibus Deo extrinsecis; illo, quae sunt absoluta, et significant mutationem ipsi Deo intrinsecam nego arry, et consequentiam. Equidem quidquid in Deo est, ipse Deus est: Deus autem intrinsece mutari minime potest, ut ostendimus; ergo quaevis mutatio est ex parte effectuum externorum, seu creaturarum, et Deo minime est tribuenda. Ad primam confirmationem nego arry intellectum de Deo. Deus quippe de novo operante factus est operans non immanenter, sed transeunter, quin aliquam intrinsecam perfectionem de novo acquireret, aut aliquam amitteret. Hac igitur denominatio, uti diximus connotativa est, quae in ipsis creaturis mutationem significat et ne minimam quidem in Deo. Audiatur S. Aug. lib. 5 de Trin. cap. 16: quando (autem), inquit, de illa incommutabili substantia diversimus accipere, ut ita dicatur aliquid ad creaturam, ut quamvis temporaliter incipiat dici, non tamen ipsi substantiae Dei accidisse aliquid intelligatur, sed illi creaturae ad quam dicitur. Ad memoriam revocate etiam illud testimonium quod retulimus in responsione ad ultimam obj. adversus existentiam Dei. Ad 2dam confirmationem dquo minorem sed haec operatio est intrinseca Deo, imo idem ipse, si consideretur ex parte Creatoris, nego, si accipiatur terminative, seu ex parte effectuum minorem, et consequentiam. Nam (ut) nostro modulo nostro loquar non est... in nostris (et) consilium, voluntas, et operatio distinguuntur: et aliquando sine consilio a voluntas, et sine operatione consilium. In Deo autem ob perfectissimam ejus simplicitatem omnia unum, et unum omnia, uti in divinis velamen

opõ. Quare sicut intelligimus opus a Deo in tempore fieri, sed sempiterno consilio; ita debemus asserere punire in tempore, sed æterna, et immutabili operatione, quatenus se tenet ex parte Conditoris, itaut mutabilitas sit rei quæ punitur.

79 Ad tertiam dico mai, ratione diversorum effectuum, quos Deus extra se producit, cdo, ratione internorum actuum, qui Deo successive contingant n. mai et dico eam min., sed hoc o: dium, et hic amor eiusque affectus internus, æternus, et immutabiles è aliquid ipsi Deo intrinsecum, cdo, rdus effectus externus, n. min., et unquam Voluntas Dei, semper eadem et invariata manens odio habet peccatorem et diligit iustum, etiamsi idem iustus sit, qui fuerat peccator: et hoc præstat absque ulla omnino rône actuum internorum inceptione, seu mutatione. Audiamus de hoc re S. Thomas, qui i parte qu. 19 art. 7 ° hoc habet = dicendum, quod voluntas Dei est oino immutabilis; sed circa hoc considerandum è, quod aliud è mutare voluntatem, et aliud è velle aliquarum rerum mutationem. Ut enim aliquis, eadem voluntate immobiliter permanente, velle, quod nunc fiat hoc et postea fiat contrarium. Sed tunc voluntas mutaretur, si aliquis inciperet velle, quod prius n. voluit, vel desineret velle, quod voluit. Quod quidem accidere n. pt nisi præsupposita mutatione, vel ex parte cognitionis, vel circa dispositionem substantiæ ipsius voluntatis. Neutrum horum E eo accidere, repugnabili i. Deus odisse peccatorem n. è quid æternum

80 ipso Deo; ergo de ratione dictionis actuum n. è, ut in Deo semper perinde, itemque immutabiles permaneant.

124 P. ant. Deus nunc non retinet odium adversus s. Petrum pro:
pter antiquam illam trinam negationem; sed tempore trinae il:
lius negationis, et ante conversionem illum odio habebat
tanquam suum inimicum, et quatenus peccator erat; ergo
Deum odisse peccatorem, non est quid aeternum in ipso Deo.
P. major. Retinere odium inimicitiae est quoad solum
affectum internum, est vere esse inimicum; sed Deus nunc dici
nt inimicus s. Petri; ergo nunc non retinet odium erga illum
Confirmatur argumentum a pari. Si homo retineat internum
odii affectum propter injuriam praeteritam, etiamsi nolit pro:
gredi ad externos odii affectus, nihilominus communi
omnium sensu vere censetur esse inimicus, ergo similiter Deus.
81 R. d. quo ant. Deum odisse peccatorem non est quid aeternum
in Deo quantum ad actum ipsi intrinsecum nego, quantum
ad terminum, seu effectum extrinsecum hujus actus subdistinguo,
si peccator non convertatur, nego, si convertatur, concedo ant.
et nego consequentiam. Actus, quo Deus diligit justum, et actus,
quo odio ht peccatorem est unus, et idem: quatenus se tenet ex
parte Dei aeternus est, neque mutationi obnoxius, quum
Deus in suis actibus prorsus immutabilis sit, et tota
ejus aeternitas sit unum duntaxat indivisibile instans,
seu ut loquuntur alii unum indivisibile nunc. Sin vero
hic actus spectetur ex parte affectus extrinseci, seu ex par:
te termini, quatenus amor est, respicit hominem pro so:
lo statu, et tempore justitiae, quatenus odium est, eundem
respicit pro solo statu peccati, quod si aeternus est eius
affectus odii, seu terminus est aeternus, si temporalis,
temporalis est odii affectus, seu terminus. Sin ad haec

plane non intelligis, exclama cum Ap. O altitudo divitiarum scientiae, et sapientiae, quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, et investigabiles viae ejus. Rom. 11, et 33. Ad confirmationem video id, quod supra dicebam nos scire non debere Deum modulo nostro metiri, quod infinitum sit discrimen, quod Deum inter, et nos intercedit. Ceterum licet hic retineret odium internum propter injuriam irrogatam, non quia sibi illata est, sed quatenus peccatum fuit, et offensa Dei, et hoc odium terminabit non erga personam offendentis, sed dumtaxat erga injuriam quatenus peccatum fuit, seclusa eam persona, nec hoc odium terminaret ad ipsam personam, tunc non personae sed peccati solum censendus est inimicus.

82 Pro reliquis solvendis animadvertendum est primo Deum nequaquam mutasse consilium, aut quando homines diluvio perdidit, quos conservare decreverat, aut quando per Isaiam mortem Ezechiae praenuntiavit sub inde nihilominus orationem ejus ad 15 annos vitam eidem prorogavit, aut quando per Jonam Ninivitis urbis eversionem pronuntiatam, iisdemque in cinere et cilicio paenitentiam agentibus, civitati pepercit. Nam quamvis ad primum Deus ab aeterno decreverat ne dilucendo hominum quoque propagationem absolute conservare, sed eos plerosque delere aquis diluvii, quod omnis caro corruperat viam suam, servato Noemo viro justo cum familia sua, ne tota gens periret. Quantum vero spectat ad duo posteriora, Ezechiae mortem Ninivitarumque et Ninivitici urbis eversionem denuntiarunt, non absolute sed condi:

120 tione, si nempe in primo casu cursus causandi ydaret, qua mortem Ezechie allaturae erant, ni immutaretur et in alio casu, si Ninivitae persisterent in vitiis suis pessimis, et poenitentiam ageirent. Mutatus ast fuit cursus causarum ydarum respectu Ezechiae, et Ninivitae in cinere et cilicio sunt ad poenitentiam conversi. Anim: madvertendum ado, nullam omnino mutationem Verbo intrinsecam accidisse, quando Verbum Caro factum est. Quippe quaecumque intrinseca mutatio tunc solum habetur, quando vel accedit perfectio, quae prius non erat, vel perit aliqua, quae prius habebatur, quumque Verbum in incarnatione, ut loquuntur quidam SS. PP., ita nostram assumpserit, ut non dimiserit suam, ut scribit S. Aug. epist. 137, alias 3 ad Volusianum, hoc Deo quidam accesserit, non Deus a se recesserit, nullam passus est intrinsecam sui mutationem. Verum de hac fuse de incarnatione exponentes nimirum incarnationis possibilitatem. Quantum vero spectat ad libertatem Dei conciliandam cum immutabilitate, nunc respondemus et immutabilitatem, et libertatem simul admittendam esse in Deo, quod dogma catholicum est, et aliud esse modum, quo haec simul possint exponi, seu conciliari. Haec quaestio adiaphora est; et propterea sit

Articulus viii.

Quomodo conciliari summam Dei necessitatem, et immutabilitatem cum contingentia et libertate actuum divinorum.

83 Quam arduum sit hoc argumentum ingenue fatetur Honoratus Tournely his verbis: in eo solvendo unum quod conquendum

ac fatigentur praestantissima Theologorum ingenia, et nostro quidem judicio diu fatigabuntur. Vix a liquido ac plane dissolvi sit tam obscurum, et implicatum mysterium; quid quid tandem efficiant e recentioribus nonnulli qui elato, ac fidenti ad difficultatem hanc se facile explanare, ac dissolvere confidunt. Laudandus certe conatus: utinam feliciter succedat. = Haec ille praemissus Tanus, ac D. Sorbonicus. Eximius autem Suarez hoc dicit unum ex mysteriis religionis nostrae, quod in hac vita cognosci non sit. Vasquez, vir ceteroquin profundi ingenii nodum insolubilem solis Beatis mentibus manifestum. Esparza mysterium ineffabili illi de Trinitate dogmati simile. Tandem non deest, qui majorem in hoc inveniat difficultatem. Ne igitur aliquis vestrum illud a me expectet, dilectissimi Auditores, ut, quod praestare non potuerunt excellentiora ingenia, juventus hoc dilucide vobis exponam. Nam selectas tantummodo hac super re doctorum sententias referam, ex quibus nisi alium, illum saltem percipietis fructum, ut magis, magisque humilientur vestra corda divinis [illegible], jactanda et captivare intellectum in obsequium fidei, quae multa credenda proponit ob auctoritatem Dei revelantis, quae sunt supra humanam intelligentiam posita. Simili pro modo de hoc eodem argumento ajebat S. Aug. lib. 11 de civit. cap. 31 circa finem = Hic ego putavi, haec sine affirmatione tractanda, ut qui haec legunt videant a quibus quaestionis periculis debeant temperare nec se omnino se idoneos arbitrentur: potiusque intelligat quod sit Ap. obtemperandum praecipienti salubria .... non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.

81 Plures sunt de hac maxima difficultate doctorum sententiae,

et loquendi modi, et id vocavit omnino apud Mais. At nos veritati consulentes omnes illas ad duas classes, seu generales sententias revocamus. Prima classis eorum est, qui actus divinos contingentes, et praesertim decreta Dei libera, exponunt per aliquid in Deo adaequate intrinsecum exclusio quocumque extrinseco complemento, quod sit velut constitutivum, seu connotatum de mira hi in unum, si hoc est intrinseca aliqua distinctione saltem virtuali maxima seu intrinseca. Primus omnium in hac classe occurrit Cajetanus, qui in prima part. quaest. 19 art. 2 et 3 D. Thomae, et in 3 part. quaest. 1, art. 1 docuit, actum Dei liberum addere superaneccessarium, quo scilicet, aliquid cum Deo vere identificatum, sed tale, ut absolute potuerit non esse, et non identificari cum Deo, si Deo ita placuisset ab aeterno decernere; ex quo semel in Deo fuit, nullo modo potuisse non esse, aut non identificari cum Deo. Ut autem vitet absurda quae ex hoc loquendi modo sequi possent, dicit hoc superadditum intrinsecum esse perfectionem non simpliciter talem, sed diminuentem, non intensivam, sed extensivam. Hanc Cajetani sententiam plurimi non modo rejiciunt, sed etiam conservandolant. Alii benigne interpretantur, eo quod obscure locutus sit, et verbis potius, quam sententia lapsus. Sequuntur hanc opinionem late Scoti asperrime hunc, ut for: sua, salas, alique recentiores. At prorsus rejicienda videtur, maxime ob hanc quam primam rationem: Deus quum sit ens a se, et actus purissimus, est aliquid summe necessarium et simplex omnino, absonum est igitur in eo asserere perfectionem aliquam, quae sit non ens a se, et potuerit deficere, ut ut diminuentem illam appellet Cajetanus.

85 Alii post, quos Cardinalis Aguirre disp. 57 in Theologia

S. Anselmi difficultatem hanc dissolvendam esse putat beneficio distinctionis virtualis, quam admittunt inter esse divinum necessarium, seu divinam voluntatem necessario existentem, et inter liberam ejus intrinsecam determinationem contingentem, qua Deus vult ex. gr. vel non vult existentiam creaturarum, ita ut sint duae virtualitates, altera necessaria, et altera contingens, ac libera, atque adeo adum priore determinatione non potuerit ullo modo [illegible] re Deus, quum ita ipse sit ens necessarium, potuerit vero non posteriore consideratione deficere virtualiter, quatenus potuerit non esse haec determinatio licet intrinseca v. g. volentis producere mundum. Verum (praeterquam quod distinctio virtualis inter praedicata identificata satis non sit ad salvandam contradictoria qualia sunt existere et non existere, utut satis sit ad conciliandam contradictoria respectiva qualia sunt connotare et non connotare creaturas, formare, et non formare decreta circa illas, sicut ingenue fatetur Eminentissimus Sotti, magnus sit ex schola nostra distinctionis) plura sunt quae urgent contra hanc sententiam. Et primo evidens est, nulla esse imperfectionem posse inveniri in Deo cujuscumque tandem distinctionis beneficio, sed evidens est esse contingentiam, et defectibilitatem in ordine ad actiones: opponitur summae necessitati ad existendum, ergo evidens est, contingentiam, et defectibilitatem tanquam [illegible] Deo intrinsecam admitti non posse, ne beneficio quidem distinctionis virtualis intrinsecae. Secundo nulla ratio potest esse de se et in essentia sua indifferens, ut sit talis, vel non sit talis; qui praedictae determinationes, seu terminationes Deo adaequate intrinsecae essent indifferentes, ut essent tales aut non, ergo modo admitti non possunt. Tertio quod [illegible] indifferens, ut

existat, vel non existat, illa nec est, nec [illegible] quod [illegible]
necessario omnis perfectio, et praesertim existentia necessa-
ria; ergo.

86 Neve dicas: non minus cum necessitate simplicitatis Dei
cum libero ad intra hoc est libertate, quae sit adaequate intrin-
seca ipsi Deo, quam cum necessitate Deitatis sit fecunditas ad
intra; sed vi fecunditatis ad intra cum Deo vere identifi-
catur pluralitas personarum, quae realiter inter se distinguun-
tur: nam ex processionibus ad intra tanquam ex relationibus
activis, et passivis respective, divinae tres unam personam, licet
habeant unam eandemque essentiam, adeo illud Theologorum axio-
ma: in omnibus eadem unum, ubi non obviat oppositio relationis:
et praedicata contradictoria quae inde sequuntur, vere conciliantur
ope distinctionis virtualis: ergo a pari quamvis Deus sit
intrinsece et mirabiliter liber, quia immutabili [illegible]
et existentia eius necessaria et immutabili identificatur, nec
de imperfectione contingentiae [illegible], et praedicata contradicto-
ria, quae [illegible] conciliantur [illegible]
[illegible] in summa necessitate [illegible]
[illegible], nec non in contingentia intrinseca [illegible]
[illegible] nonnulla [illegible] contingentiae [illegible]
[illegible]. Neve dicas [illegible]
[illegible]
[illegible] necessitate et immutabilitate nec non con-
tingentia [illegible]
[illegible]
[illegible]
gentia, et libertate [illegible] intrinseca [illegible]

sitae, intrinseca ei necessitate, et definitione [illegible] ita
realiter cum Deo identificantur, imo praeter [illegible] argu-
menta a nobis jam proposita, ea manifeste convincunt con-
tingentiam [illegible] actuum, et defectibilitatem [illegible] non
posse per aliquid quod sit in Deo adaequate intrinsecum. Quare o-
missis aliis, quae tenerunt hanc primam sententiam ponentium me-
dium aliquod, pergo ad alteram

2. [illegible] sententia generali extreme opposita [illegible]
[illegible] communis ponit, actus Dei contingentes, et liberos, re-
ter [illegible] intrinseca et necessaria [illegible]
[illegible], seu connotare aliquid extrinsecum. Deo [illegible]
la contingentia seu defectibilitas [illegible]
tamen hujus sententiae Doctores, actum Dei liberum, seu contin-
gentem quo tale potuisse poni in Deo [illegible] quasi extrinsecum
illud, quod includit, seu connotat actus Dei liber seu contin-
gens; non Dei [illegible] perfectionem illam Deo intrinsecam, in qua
consistit hic actus intrinsece, seu subjective consideratus,
[illegible] contra Deo considerata ex parte Dei [illegible]
necessario sint, et propter eam immutabilitatem num-
quam potuerint non esse [illegible] extrinsecum illud
quod includit, seu connotat actus Dei [illegible]
gens. [illegible] hujus sententiae [illegible]
[illegible], illud [illegible] contingentiae, seu defectibilitatis [illegible]
[illegible] sit, petere ab aliquo Deo extrinseco [illegible]
[illegible] explicandi [illegible]
[illegible] ab ipso actu Dei libero et contingente.
[illegible] canent, [illegible]
[illegible] per connotatum [illegible]

ey decreti constitutiva. Alii econtra [illegible] communiq̃ [illegible] [illegible] [illegible] connotata sua solummodo in actu [illegible] [illegible] per se constitutive de [illegible] [illegible] necessario [illegible] [illegible] terminus, et connotatum. [illegible] [illegible] illud apellant ad constitutivum decreti, alii terminum alii complementum alii actuationem et alii connotatum

88 [illegible] huius sententiae intelligentia animadvertendum est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humana [illegible] diversa objecta [illegible] actus diversos ita ut alia sit volitio [illegible] vult [illegible] ambulare et alia qua vult sedere [illegible] aliquis actus quo [illegible] vult neque ambulare, neque sedere. [illegible] [illegible] [illegible] animadvertit, cum propter imperfectionem et [illegible] [illegible] actus creatae voluntatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad volitionem et nolitionem simul. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diversa objecta [illegible] [illegible] [illegible] actu [illegible] voluntas [illegible] indistincta [illegible] [illegible] illimitatione et terminari ad hoc, vel illud [illegible] [illegible] vel negatione ejus [illegible] ut [illegible] actus [illegible] sit [illegible] volitio huius mundi [illegible], et maneret [illegible] nolitio [illegible] [illegible] posset terminari ad ejus [illegible], seu negationem [illegible] [illegible] [illegible] creare hunc mundum [illegible] volitio [illegible] creandi non creandi [illegible] [illegible] perfectio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] volitio creandi hunc mundum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] volitio [illegible] [illegible] [illegible] talis volitio. Unde [illegible] [illegible] volitionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

voluntatis in se necessariæ, et ejus liberæ terminationi ad creaturas. Hæc à terminatio et ipsa è intrinseca quatenus se tenet ex parte ipsius Dei, et simul extrinseca quatenus se tenet ex parte rei volitæ.

81) Hæc sententia ita exposita confutari videtur mente SS. Patrum, a quibus maxima hæc difficultas ex professo discussa licet fuerit, obiter tamen quædam principia seu regulæ ad discernendi ea divina, libertate, et necessitate nobis tradita sunt. At brevitatis gratia alteros tum Patres tum Theologos omittentes, qui eandem ventilant sanè sententiam in hac difficultate quæstione loquuntur: neque enim hoc loco multorum sanctorum Patrum, vel Theologorum testimonia congerenda est dicere, alios adducimus alterum August. qui lib. 5 de Trin. cap. 16 loquens de nominibus relative significantibus habitudinem Dei ad creaturas, et de Deo primùm in tempore dici incipientibus v.g. Creatoris Mundi, hæc habet. quamvis temporaliter incipiant de Deo dici non propterea ipsi substantiæ Dei accidisse aliquid sed illi creaturæ ad quam dicuntur: et nonnullis interjectis. quod ergo temporaliter incipit dici Deus, quod antea non dicebatur manifestum est relative dici, non tamen secundum accidens Dei, quod ei aliquid acciderit, sed plane secundum accidens ejus, ad quod dici aliquid Deus incipit relative: et lib. 12 de Civit. cap. 17 refellens eos qui contendebant Deum alia affectum fuisse, quando æterno voluntatis ab omni actione extrinseca vacaverat, et subinde operatus est ita loquitur. nobis fas non est credere aliter Deum affici, quum vacat, aliter, quum operatur: quia nec affici dicendum est, tanquam in ejus natura fiat aliquid, quod antea

non fuerit... non itaque in ejus vacatione cogitetur ignavia, desidia, inertia; sicut nec in ejus opere labor, conatus, industria. Novit quiescens agere, et agens quiescere. Vetat opus novum non novo, sed sempiterno adhibere consilio, nec poenitendo, quia prius cessaverat, coepit facere, quod non fecerat... hoc quod dicitur prius, et posterius, in rebus prius non existentibus, et posterius existentibus fuit, in illo autem non alteram ante alteram subsequens mutavit aut abjecit voluntatem, sed una, eademque sempiterna, et immutabili voluntate, res, quas condidit, et ut prius non essent, egit, quamdiu non fuerunt, et ut posterius essent, quando esse coeperunt=. In quibus locis aperte asserit Augustinus, actus divinae voluntatis realiter non distingui ab ipsa voluntate dei, nec alium fuisse actum, quo Deus voluit ab aeterno rerum productionem, et alium, quo eamdem voluit in tempore, sed unum, eumdemque in se prorsus immutabilem: contingentiam vero seu mutationem totam fuisse in rebus ipsis. Hoc idem docuit S. Thomas, qui 1 parte quaest. 19, art. 8 ex professo inquirens utrum quidquid Deus vult ex necessitate velit ait ipse: ita enim aliquando aliqua causa necessaria habet non necessariam habitudinem ad aliquem effectum, quod est propter defectum effectus et non propter defectum causae, sicut virtus solis habet non necessariam habitudinem ad aliquid eorum, quae contingenter hic eveniunt, non propter defectum virtutis solaris, sed propter defectum effectus, non necessario ex causa provenientis. Et similiter quod Deus non ex necessitate velit aliquid eorum, quae vult, non accidit ex defectu

voluntatis divinae, sed ex defectu qui competit volito rerum suam rationem, quia scilicet est tale, quod sine eo esse possit perfecta bonitas Dei. Qui quidem defectus consequitur ad bonum creatum = et ad sibi = voluntas divina, quae ex se necessitatem habet determinat se ipsam ad volitum ad quod habet habitudinem non necessariam. Sic igitur est in Deo libertas, et actus liberi contingentes, ut objectum libertatis, et actuum contingentium non sit intrinsecum Deo, sed extrinsecum et in hoc reperiendo sit tota contingentia, seu defectibilitas non in aliquo, quod sit ipsi Deo intrinsecum. Manifestum quippe ex terminis est, nihil contingens identificari posse cum necessario, praesertim cum Deo, qui est ens summe necessarium. Quod hac ratione confirmatur. Actus, quo Deus amat se ipsum subjective seu ex parte ipsius Dei consideratus, est ipse idem actus quo amat creaturas aliquando existentes, cum quidquid est in Deo est, sit una eademque simplicissima res; ergo in ordine ad Deum sit summe necessarius, liberus, et contingens in ordine ad creaturas, hoc profecto requirit alium ordinem, quod ex terminatione ad diversa objecta quorum unum sit necessarium, et aliud contingens. Confirmatur cum vero Dei libertas quod sit vitalis, et immanens debet esse aliquid ipsi Deo intrinsecum quod autem ita sit, ut potentia non est debet connotare aliquid deficibile, et Deo extrinsecum, sed pro intrinseco nihil aliud potest assignari praeter actum divinae voluntatis necessarium in se, et pro extrinseco nihil aptius, et commodius, quam ipsa contingentia et defectibilitas rerum creaturarum.

90 Dices primo contra hanc nostram sententiam, ideo libertas, et contingentia divinorum actuum conciliari posset cum divina immutabilitate, quia actus Dei contingentes, seu libera Dei decreta potuerunt non esse ratione habitudinis, seu terminationis ad creaturas, non vero ratione suae entitatis; sed hoc est falsum; terminatio quippe volitionis ad aliquod objectum non distinguitur ab ipsa entitate, et intrinseca perfectione volitionis, quae terminatur; ergo aeque si volitio divina creandi hunc mundum potuit non esse ratione terminationis, potuit pariter non esse ratione perfectionis intrinsecae, et e contra; ergo. Confirmatur. Si terminatio voluntatis divinae ad mundi creationem includit aliquid distinctum ab illius perfectione, vel illud aliquid est creatum, vel increatum. Si est increatum, ipsa terminatio vel non potuit non esse, vel tamen ipsa potuit non esse. Si vero est quid creatum, sequitur terminationem volitionis divinae ad mundi creationem non fuisse ab aeterno, quoniam nihil creatum fuerit ab aeterno.

91 R. nego minorem, ad implicitam ejus probationem, dico primo, licet in creatis terminatio volitionis non distinguatur ab ipsius entitate et perfectione volitionis, quae terminatur, quia nullum est fundamentum distinguendi unum ab altero in voluntate creata, quae utrumque sit defectibile in volitionibus divina unum ab altero distinguitur, nempe entitatem volitionis ab ipsius terminatione. Id est aliquo modo distinctum, et fundatur in existentia necessaria, et perfectione voluntatis divinae, necessario exigente esse aliquid in divina volitione quod sit intrinsecum divinae, et proinde immutabile, et aliquid quod sit distinctum, et contingens, seu mutabile. Quod igitur ad id

liberas sibi voliones, noli putare tales esse, qualis est creata
volitio. Adeo in ea distinctione, terminatio divina volitionis
ad aliquod objectum distinguitur ab ipsa entitate, et intrinseca
perfectione volitionis, si spectetur subjective, juxta ex parte di:
vinae voluntatis, seu volitionis, etc., si spectetur terminative
seu ex parte objecti, ad quod terminatur nego. Exemplum
habes in unione hypostatica, quae adeo modo recepta Theo:
logorum sententia: ex parte Verbi considerata nihil est aliud
quam Verbum divinum ita se habens in ordine ad humanam naturam;
ex parte vero naturae humanae nihil est aliud, quam ipsa natu:
ra ita se habens in ordine ad Verbum; hoc est ex parte Ver:
bi est Verbum assumens, ex parte naturae humanae, et ipsa humana
natura assumpta. Atque ex his sufficienter constat responsio
ad confirmationem.

92 Dices 2do. Volitio libera in Deo (sicut etiam in creatura)
est actio vitalis; sed actio vitalis male omnino definitur per
ipsam entitatem agentis, prout terminatur ad objectum,
circa quod versatur; actio quippe non est agens, seu modi:
ficatio agentis; ergo. Confirmatur primo. Actio vitalis est
actio quaedam intrinseca ipsi viventi, non secus ac libertas cre:
aturae, utpote quae est actus vitalis ejusdem, et eidem adeo quasi
intrinseca; ergo si ejusmodi est libertas in Deo, sicut revera
est, male exponitur per terminationem ad creaturas. Con:
firmatur 2do. Haec sententia nullatenus ratione specificat
actus liberi in Deo, ut distinctam a ratione divini actus cognosci:
tivi. Quid enim prohibet, ne in hac sententia actus divinus co:
gnoscendi definiatur per entitatem divinam prout terminatam
ad creaturas? Nihil igitur discriminis erit inter cognitionem

Dei ejusque volitione liberam; sed hoc est maxime absur-
dum: Deus enim necessario cognoscit, et libere vult creaturas.

93 Ad. aliquo modo actio vitalis creata male definitur per ipsam entitatem agentis prout terminatur ab objecto, circa quod versatur, cum: nulli quippe nullo agens creatum est essentialiter sua actio: actio vitalis increata, seu divina nego modum. Deus est actus purissimus, et simplicissimus, et ejus actio non distinguitur ab ejusdem substantia. Recte igitur actio Dei definitur per divina entitate prout ut terminatur ab objecto. Ad primam confirmationem nego video libertatem Dei, quatenus est actus vitalis ipsius, esse eidem adaequate intrinsecam, hoc est divina entitatem, non esse tamen eidem intrinsecam cum terminatione, seu ex parte objecti contingentis consideratam; imo sic acceptam nec esse posse eidem intrinsecam, cum nihil defectibile identificari possit cum Deo. Quod vero spectat ad paritatem ex libertate creata desumptam, hoc est disparitatio, quod ipsa est creatura contingens sit, et voluntas creata receptiva sit secundi actus absolute distincti. Hoc autem Dei repugnat divinae voluntati. Mirum igitur esse non debet, si libertas creata tota sit adaequate intrinseca voluntati creatae quatenus dicit defectibilitatem, et contingentiam; non ita vero divina libertas. Ad secundam confirmationem nego assumptum. Nam, licet enim actus divinus cognoscendi sit actus vitalis divinae mentis, pro ut refertur ad creaturas cognoscendas, tamen cognitionem, et actum volendi divini aliquid increatum est ex parte objecti seu volitio, et cognitio terminant in suum objectum. Cum quippe volitio sit affectus vel prosecutivus boni,

vel nolitionis mali: non ideo cognitio. Deus potuit esse, absque ullis creaturis, et ideo res contingentes existunt et Deus eas libere voluit. Sequitur ad esse infinite perfectus, nisi illas cognosceret.

94 Dices tertio. Nullo modo potuit non esse in Deo volitio hujus mundi; ergo nec actus eius prout terminatur ad mundi creationem, e adaequate illi intrinsecus. Patet: Volitio hujus mundi in Deo fuit ab aeterno; ergo nullum omnino instans potest assignari in quo potuerit non esse: quia carentia hujus volitionis simul cum ipsa volitione consistere non potuit. Confirmatur: volitio hujus mundi ea prout terminatur ad mundum ipsum e perfectio; e quia et ipse mundus perfectio sit, ergo neque terminative potuit non esse in Deo ne dicere cogamur perfectionem aliquam a divina entitate potuisse deficere.

95 Resp. nego ant., vel majoris claritatis gratia repeto distinctionem supra tradita, nullo modo potuit non esse ex parte divinae voluntatis et quatenus cum illa identificatur, cedo, ex parte mundi voliti nego ant.: ad probationem ergo ant. ergo nullum omnino assignari potest instans, in quo potuerit non esse consequenter, cedo, antecedenter, nego consequentiam. Ad confirmationem ergo ant., e perfectio mixta imperfectione hoc compatibilitate Deo extrinseca, cedo, e perfectio pura, aut simpliciter simplex Deo intrinseca, nego ant. et consequentiam. Ideo hujus mundi terminative considerata, non distinguitur ab ipso mundo, atque adeo de utroque pari ratione disserendum.

96 Hucusque de modo conciliandi libertatem et contingentiam divini actus, seu decreti vel Dei cum essentiali ejus immutabilitate. Et ita si minus docte et minus apte dicta sunt, veniam

porro. Neque est mihi in animo, quamquam fuit inveteratam arduam di: ra, et certe habere rationem, seu modum explicandi, me huic difficultati imparem, probe noveram. At ideo haec dicta sunt, ut perspiciatis, si aliqua probabilitate habent plures in hac re sententiae, eam, quae apparet in hac, quae duo diversa ac: tu statuit, actu scilicet Dei intrinsecum, qui necessari: us esse oportere nemo non intelligit, et ipsum objectum, seu termi: natione ejus volitionis extrinsece, seu terminative inspectam, in qua tota contingentia, et defectibilitas velenda auter. Porro haec opinio majore, ut spero, lucem accipiet de divina libertate.

Articulus IX

De quibusdam aliis Dei attributis in particulari.

De Aeternitate Dei.

97 Aeternitas Dei communiter definitur cum S. Thoma q. 10 art. 1 ex Boetio interminabilis vitae tota simul, et perfecta possessio. Dicitur primo possessio, ad significandam divinae aeternitatis firmitatem, et immutabilitatem. Secundo totasi: mul, et perfecta, ad significandam summam, et necessariam plenitudinem divinae existentiae, ita ut a divina aeternitate exclu: datur duplex illa temporis imperfectio, quae includitur in multarum rerum creatarum, nempe partium temporis divisio ac successio. Aeternitas enim non habet partes, neque temporis differentias, praeteriti videlicet, et futuri, sed est veluti quod: dam instans semper praesens, juxta doctrinam Aug. in Psal. 101 serm. 2. Ideo aeternitas ipsa Dei substantia est, quae nihil habet mutabile: ibi nihil est praeteritum, quasi jam non sit, nihil est futurum, quasi nondum sit. Non est ibi nisi est: non ibi fuit, et erit, quia et quod fuit, jam non est, et quod erit, nondum est.

Dei quicquid ibi est, non nisi est. Eodem modo de aeternitate Dei loquitur aliis in locis, ut lib. de vera religione cap. 49, et lib. 11 confessionum, cap. 13, n. 16. Ita s. Anselmus in proslogio cap. 19, et ex s. Gregorius Nazianzenus orat. 36, et 42.

98 Hanc autem Dei aeternitatem ita expositam, videlicet absque divisione partium et successione, passim celebrant sacrae Literae. Deut. 32, v. 40 Deus ipse de semetipso testatus est: vivo ego in aeternum. Et, ut caetera praetermittam, psalm. 101 v. 28 ejus dicitur: tu autem idem ipse es, et anni tui non deficient.

99 Solus autem Deus hoc sensu physice aeternus est, ut loquuntur Patres, qui uno ore dicunt, solum Deum esse aeternum. Hoc idem et ratio demonstrat. Aeternitas enim, quae sit interminabilis vitae tota simul et perfecta possessio ex ipsis terminis est attributum Dei proprium, et oritur ex aseitate, itemque ex immutabilitate, ut animadvertit s. Aug. lib. de nat. boni cap. 39, nec non ex immensitate, ut idem s. Doctor tradit lib. octavo de Gen. ad litteram cap. 23. Quare etiamsi mundus fuisset ab aeterno (productus autem fuit in tempore, ut liquet ex cap. 1 Geneseos) sicut putarunt nonnulli Philosophi cum Aristotele et nonnulli haeretici, non ideo tamen fuisset Deo coaeternus, quia mutationi et temporis successioni obnoxius fuisset. Non recte (inquit Boetius de consol. Philos. prosa 6 lib. 5) quidam cum audiunt, visum Platoni mundum hunc nec habuisse initium temporis nec habiturum esse defectum, hoc modo conditori conditum mundum fieri coaeternum putant. Aliud est enim per interminabilem duci vitam, quod mundo Plato tribuit, aliud interminabilis vitae totam pariter complexam esse praesentiam, ...

ora mentis proprii ad manifestandum.

100 Quod igitur Deus Dan. 7. v. 9 antiquus dierum dicitur, et Apoc. 1. v. 4 dicitur, qui est, qui erat, et qui venturus est; quod denique nonnullae Dei actiones vel praeteritae vel futurae designantur, cave, ne putes, his loquendi modis significari quamdam in aeternitate Dei successione, et differentia temporis. Magis est infirmitas intellectus nostri arguitur, qui de aeternitate non nisi per ordinem ad tempus cogitare, et loqui possumus, ut hujus rationem habet ejus in Dan. Vel summa Dei perfectio denotatur, quae eminenti modo omnes temporis differentias in se complectitur. Dicitur itaque antiquus dierum non quod senio confectus sit, sed quia diebus ipsis omnique tempore prior sit, et antiquior. Dicitur erat est, et erit quia indivisibili modo simplicissimo illas omnes temporis differentias in se continet. Denique praeterita, vel futura dicuntur nonnullae Dei actiones, non quidem ratione principii quod effectivi quod aeternum est, sed ratione termini, seu effectus in tempore producti.

De immensitate

101 Immensitas Dei est essentialis, et actualis praesentia in omni loco, cujus vi Deus essentialiter adest existit, ubicumque est, aut esse potest locus realis: ita ut absque sui mutatione infinitis locis realibus per suam essentiam, quae existeret si per possibile aut impossibile producerentur. Quod a nobis modo vulgo dicamus Deum esse omnibus in rebus videlicet potentia, praesentia sua ubique operatur, non quidem solus, sed cum causis suis cooperatione, quia omnia

nuda sunt, et aperta oculis ejus, demum scientia quia
in omnibus est per suam essentiam. Observemus hic solum
pertinet modus ad attributum immensitatis, reliqui ad
duo ad omniscientiam, et omnipotentiam attributa.

104 Immensitas igitur definiri, seu describi potest: divina sub-
stantia omnis se tota ubique, et rebus omnibus praesenti-
a intima, et interminata: vel his equivalentibus ver-
bis virtualis substantiae divinae diffusio, per quam res omnes
pervadit ac penetrat, iisque per se, ac intime adest tota,
absque ullo termine. Dicitur virtualis diffusio ut signi-
ficetur diffusionem hanc non fieri, per partes quantitativas
et extensas, quae correspondeant partibus spatii localis, ut
contingit in praesentia corporis quanti. [illegible] etiam
[illegible] ad designandam divinam immen-
sitatem [illegible] necessariam, et absolutam de se aptam, ut
rebus omnibus insideat, easque impleat, si existant,
ad designandam, inquam, ab ejus existentia, sive ut loquun-
tur, ubiquitate actuali et contingente ac relativa, in
rebus omnibus existentibus, quae supponit liberam Dei pro-
videntiam ad producendas [illegible] creaturas, [illegible]
[illegible] omnibus, ut [illegible] describitur
[illegible] illa, quae [illegible] spatio
[illegible] immanentiae in genere [illegible]
[illegible] et singulis ipsis in rebus, aut spatiis perfectissimo
modo [illegible] possessis.

105 Haec immensitas ita exposita [illegible] ex
[illegible] et Socinianis, qui [illegible] quidem
omnibus per suam virtutem praesentem et concurrentem

seu quoad realem substantiam suam praesentiam toto caelo
comminiscuntur. Nos econtra hortadoxi ponere realem Dei
praesentiam rebus omnibus per expositam suam substan:
tiae virtualem, cum hanc tamquam dogma catholicum con-
stanter docent et manifesta SS. auctoritate litterae
tradatur. Ita Job cap. 11 v. 7 legit: magnus est...
et immensus. Ps. 11 v. 8 = excelsior caelo est... pro-
fundior inferno... longior terra mensura ejus, et la-
tior mari. Nequit magnificentia Dei immensitas ab
homine delineari. Varia habentur l. 3 Regum c.
8, v. 27, Hieremiae c. 23, v. 24, et psalm. 138 v. 7, ubi
ita cecinit Psalmista: quo ibo a spiritu tuo, et quo a
facie tua fugiam? si ascendero in caelum tu illic es, si descen-
dero in infernum ades. Quae, ut de reali praesentia Dei
per suam substantiam intelligamus nos cogit tum regula
tradita a S. Augustino semper intelligendi scripturam
in sensu litterali, et proprio, quando gravissima ratio
non urget in oppositum, ut revera nulla urget in prae-
senti: tum auctoritas SS. Patrum quos merito duces, et
magistros sequimur in intelligentia scripturarum
inter quos ex Latinis S. Aug. ep. 187, alias
57 ad Dardanum, quae tota est de praesentia Dei, ubi
ita dissenit: est ergo Deus per cuncta diffusus... non
sic tamen quasi [illegible] ut in dimidio
o corporis sit dimidius, et in alio dimidio dimidius,
atque ita per totum totus: sed in solo caelo totus, et
in sola terra totus et nullis continetur locis, sed in se
ipso ubique totus. Ex graecis vero S. Athanasius l.

contra Socinum Regalles — ne quavis loci magnitudine limitetur, ut quae possit magnitudinem capere. Non est immensus in mensus? Accedit definitio Ecclesiae in Concilio Lateranensi 4 capite firmiter, ubi statutum et declaratum est: Firmiter credimus et simpliciter confitemur, quod unus solus est verus Deus aeternus immensus. Concilium Lateranense sub Martino I, in quo definitum est, Christum scriptum esse idem corporis et incircumscriptum secundum divinitatem. Accedit et eam symbolum quod dicitur Athanasianum.

104 Tandem suffragatur etiam ratio Theologica. Deus est infinitum pelagus omnium perfectionum, circumscribi non debet tempore, potestate, aut loco; ergo sicut aeternus, et omnipotens est, ita et immensus sit oportet. Quod alterius paradigma ratione roboratur. Immensitas quippe Dei, quae virtualis diffusio substantiae ejus, cujus in tota simul absque termino rerum ac locis sit intime praesens, est perfectio simpliciter simplex, qua major cogitari non potest, seu quaedam perfectio simpliciter simplex, ideo tribuenda est; ergo.

105 Quaeritur an ex praesentia virtutis, seu potestatis in rebus omnibus, quam nec Sociniani audent inficiari, recte colligatur praesentia essentiae, ut tradit S. Thomas prima part. q. 8 art. 1, et negat Scotus in 1mum distin. 37 q. unica, cui favere videtur etiam [illegible] in [illegible] S. Thomae disp. 28 cap. 4. Quamvis est ratio S. Thomae mihi probetur quia ex operatione quae indistincta est ab actione substantiae recte colligi mihi videatur agens substantia sua, et ut aiunt, immediatione suppositi, rebus, in quibus agit, et Deus operatione sua, quae cum substantia utpote simplicissima, omnino indistincta est

in rerum omnes agat, ut vel ipsi Sociniani concedunt. Nolo hic vos hac quaest. quae agitari solet inter Thomistas, et Scotistas, implicare; quia multa, et graviora nos manent.

Objectiones, et solutiones

106 Objicies imo ex auctoritate scripturae. Plura de Deo in SS. ll. leguntur, quae manifeste opponuntur immensitati acceptae pro virtuali extensione, seu diffusione ejus substantiae, quae sit aptitudo, qua Deus possit, et exigat esse praesens rebus omnibus, quaecunque tandem illae tempore differentia videntur. Primo ad Isaiae 66 v. 1 ubi Deus dicitur in coelo tamquam in propria sede residere: haec dicit Dominus: Coelum sedes mea: terra ad scabellum pedum meorum: et psal. 10 v. 5 Dominus in templo sancto suo: Dominus, in coelo sedes ejus. Et [illegible] quum oramus Patrem quodam instinctu oculos in coelum tollimus, maxime vero, quum illuc profitemur, ut ipse Christus nos docuit. Pater noster, qui es in coelis: porro si immensus est Deus non aliunde solum, sed ubique sedem haberet; quando itaque dicitur coelum sedes ejus, et commendatur in terra e habitatio hominum. coelum coeli Domino, terram autem dedit filiis hominum psalm. 113, vers. 16; seu homines illam terram inhabitant, ut hunc maxime sunt in coelo. [illegible] Deus in scripturis dicitur ascendere descendere accedere et recedere. Sic Gen. 11. v. 5 legitur: descendit autem Dominus, ut videret civitatem, et turrim... Et Deut. 23 v. 14 Dominus Deus tuus ambulat in medio castrorum, ut eruat te: et alia hujusmodi ex quibus [illegible] possunt [illegible] motus localis e [illegible]

sus incapax, nec potest ab uno in aliud locum transire, ut liquet consideranti. ergo

107 Cum audis, ita dici, quod ita Deus resideat in Cælo, ut per substantiam suam non sit etiam in terris, et ubique praesens, sed quia ibi potissimum majestatis, et bonitatis suae claritas, et magnificentiae divitias ostendit. Audiatur S. Bernardus, qui serm. 1mo in psalm. Qui habitat ita dixerit = Sicut ubique esse non dubitatur, sic maxime in Cælo est, et ad ejus comparationem nec esse videatur in terris. Propterea quod et orantes dicimus. Pater noster, qui es in Cælis. Sicut et dicitur esse [illegible] in illo, pro quo sit corpore excellentius [illegible] et singularius in capite, in quo sunt omnes sensus: = Quod terra vero dicatur scabellum pedum ejus S. Joan. Damasc. exponit in ordine ad humanitatem Christi. Terra autem inquit ille lib. 4 de fide orth. cap. 12, scabellum pedum ejus, in qua per carnem cum hominibus conversatus est. [illegible] nostro [illegible] sancta [illegible] nominata [illegible] responsio [illegible] ad [illegible]. Cujus [illegible] psalmista [illegible], praemittere Cælum Cæli, seu bona cælestia [illegible] soli [illegible] reservata, [illegible] terram dare [illegible] filiis hominum [illegible], puta ipsi Moisi, et Josue, qui distribuit Judaeis terram in funiculo distributionis. [illegible] tam vulgus [illegible] quae non intelligat, scripturam in iis locis sensu figurato et metaphorico loqui, ut se captui nostro accommodet, scilicet descendere et ad nos accedere [illegible] quando propitius beneficia largitur, recedere vero ab hominibus quando impietati eorum ipsos permittit, et uberiora [illegible] abeas [illegible] descendere et ascendere, [illegible]

hac imbecillitatis cura [illegible] signatur = Vide, inquit Aug. serm. 10 de tempore n. [illegible], ne ascensionem et descensionem localem sentias. indignum est hoc de incorporea et ubique tota sentire substantia. sed descendere dicitur [illegible] quando curam humanae fragilitatis habere dignatur. et lib. contra [illegible] cap. 13 = quod descendit, locum superiorem deserere, et inferiorem petere videatur. Dei autem sapientia, quum tota ubique praesto sit, nullo pacto migrare de loco in locum potest.

108 Obiicio ex auctoritate Patrum. Primo nonnulli asserunt Deum non permeare veram substantiam sed dumtaxat efficacia. Ita s. Clemens Alexandrinus lib. strom. [illegible] contra quosdam [illegible] alii docent [illegible] nullibi esse. Ita s. Ioan. Chrysostomus homilia [illegible] in epist. ad Colossenses, et s. Aug. lib. 83 quaestionum. Tertio quibusdam in caelo tantummodo Deum esse videtur, vero modo quo est videtur in creaturis. Ita [illegible] de [illegible] cap. 16 [illegible] denique non [illegible] sunt [illegible], Deum esse in loco, [illegible] et non [illegible] in loco. Ita s. [illegible] lib. de [illegible], [illegible] cap. 1. Aug. lib. [illegible] ad Simplicianum, quaest. prima.

109 [illegible] quantum attinet ad [illegible] illarum ad Deum non permeare rerum substantias, iuxta intelligentiam Stoicorum, qui scilicet dicebant Deum [illegible] immixtum tamquam [illegible], [illegible] mundi. Stoicos [illegible] insectantur [illegible] [illegible] Clemens Alexandrinus. At [illegible] permeare in [illegible]

tias verum non negabant: asserebant enim, et probe intellexerant illud Actorum 17. v. 28. in ipso enim vivimus, movemur et sumus. Secundi vero dicebant, Deum nullibi esse circumscriptive, eo scilicet modo, quo totum corpus in toto spatio existit, ut singulae ejus partes singulis ejus partibus respondeant, et ab hoc circumscribatur. Minime vero negarunt, Deum ubique esse repletive, ut ajunt, quia omnia replet et continet, nullo loco ipse contentus, et exclusus. Tertii vero illum significare voluerunt speciales sedes Dei, Caelum esse, ut supra exposuimus, unde ea divina providentia sua influxu in omnia, et ubique diffundit, sicut anima e cerebro per medullam spinalem per omnia corporis membra emittit. Non negant tamen Deum per substantiam suam esse ubique praesentem. Caeterum si alius hic Lactantio sensus, ut nonnullis videtur dicendus hic est. Verum tamen si hoc dixit, quis ipsi a errore excusari et miratur aliquis, si omnia mens per universas mundi partes intenta discurrit, et omnia regit, omnia moderatur, ubique praesens, ubique diffusa? Postremi denique illud innuere volebant, Deum ubique esse per solam operationem, non ut excluderent praesentiam substantiae ubique, sed ut negarent ejus ubique praesentiam quae est per modum corporis, et quantitatis extensae. Hinc aliquando affirmant, Deum dici non debere esse ubique, nisi abusive et improprie. Etenim locutio haec, quomodo sumpta, videtur potius innuere modum existendi in loco circumscriptive quo Deus non competit quam repletive, qui ejus solius proprius est. S. Joan. Damasce.

nus [illegible] cap. 12 [illegible] = et quod Deus, ut qui materiae expers sit, et in suis continentur in loco [illegible] ipse [illegible] sui ipsius locus est, omnia implens, ac supra omnia existens, omniaque ipse complectens. Attamen in loco esse dicitur, [illegible] appellatur [illegible], ubi ejus virtus, et operatio manifesta sunt = [illegible] igitur [illegible] se satis proprium [illegible] [illegible], et consuetudine jam fuisset recepta.

110 [illegible] ex capite rationis. Primo si Deus ubique extensus est. Si extensus ubique, a vero non aberravit Spinoza quod dixit, unicam esse substantiam, et hanc esse Deum; cetera vero non aliud, quam diversas ejusdem substantiae modificationes. Secundo si per substantiam suam ubique est, aeque erit in daemonibus, ac sit in animis justorum, [illegible] in illud justorum proprium sit, ut Deus sit in illis modo speciali [illegible] illud [illegible] 14 v. 23 — ad eum veniemus et apud eum mansionem faciemus —. Erit tertio per praesentiam substantiae suae in omni [illegible], et immundissimis [illegible] locis. At nemo Deo injurius, et indecens est, [illegible] quod [illegible] immensitate repleat: non [illegible] [illegible] majestas [illegible] sed longo [illegible] haec [illegible]

111 [illegible] 1, ut jam monui supra extensionem [illegible] seu diffusionem [illegible] substantiae [illegible] modus [illegible] [illegible] [illegible] spiritu [illegible] [illegible] sit ubique diffusus [illegible] [illegible] carnali residendo cogitatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magnitudine [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

lux ista diffenditur … sed ita potius, sicuti è magna sapientia. Audistis? non diffenditur à se ad modum corporis (ait ille) sed ad modum spiritus extensione miro quodam, et ineffabili at verissimo modo ut nos certiores faciunt divinae literae. Scriptum est itaque in nocte, [illegible] distat ortus ab occidente et longe magis. Nam etsi dicamus divinam substantiam ratione immensitatis ubique diffundi, et cuncta permeare, non propterea asserimus unicam esse in rerum natura substantiam quae Deus sit, ceteras vero omnia non aliud esse quam diversas ejusdem substantiae modificationes: avertat hoc Deus a mentibus nostris tam crassum stolidumque errorem; sed illud asserimus, Deum ipsum esse a se, et immensum, omnes res creatas ad modum spiritus permeare ac loca cuncta replere, ita ut hic sit substantia ab iis omnibus realiter distincta, iisque infinite perfectior. Nullum itaque ex dogmate nostro catholico sequitur absurdum, quamvis multa pariter mani[-]ma ex systemate Spinozistarum, quae colligere potenter cuivis [illegible] [illegible] ut supra. Ac rursus nego sequellam; in daemonibus quippe est ratione tantum suae immensitatis, at in hominibus justis praeterea est per inhabitantem gratiam, adeoque per specialem, et non istius vel quamdam rationem; tenendum est, inquit Aug. ut spiritus ubique esse Deum per divinitatis praesentiam, sed non ubique per inhabitantem gratiam. Sed etiam vitro in hac lux, quae corpus est, haec reversat, et his immisceatur, quin ullam maculam contrahat, quanto magis ab ea nulla cui imperfectionis in his [illegible] [illegible] maculas corporis

valet spiritus contrarie sit, ita nimis stolida est objectio.
112 Quaeritur tandem, an Deus sit in spatiis
imaginariis, id est in vacuis illis intervallis,
quae concipimus supra et extra caelum nullo corpore repleta?
Hoc quidem ita concipere possumus, non secus ac ante mundi
creationem concipimus vacuitatem quandam, eorumque vacuum, et
inane, totum mundi spatium, quod subinde condita, velut 113
si praeoccupantem.

In hac duplex est sententia, quarum prima docet Deum
positive non esse extra mundum, sed solum negative in
sensu, quod Deus hoc mundo non limitatur, neque intra eum
includitur, sed capacitatem habet se diffun-
dendi ad novum mundum, sive ad nova extra hunc mun-
dum creanda, cui nempe si Deus produceret, statim esset
praesens. Altera sententia affirmat, Deum reipsa esse
extra hunc mundum, ut colligi videtur ex Isaiae cap.
11 = excelsior caelo et ex lib. 3 Regum cap. 8, v.
27, ubi dicitur = si caeli caelorum te capere non possunt
etc. Item ex Patribus dicentibus Deum esse ubique, et extra
omnia, totum in caelis, et totum super omnia. Ratio est quia
alioquin, cum Deus hunc mundum condidit, coepisset ali-
cubi esse, ubi prius non fuisset, et si hunc mundum destru-
eret, desineret ibi esse, ubi se pridem reperiebat, immu-
tabilitati eius. Ceterum licet Deus non sit in spa-
tiis imaginariis per potentiam, praesentiam, et essentiam
eo modo quo est in rebus actu existentibus, quae nempe
actu subiiciuntur eius potestati, nuda, et aperta sunt in
oculis eius, et ipse in illis est causa essendi, est sic ibi per

ubi potentia, in quantum pt. proxime ibi operari; per praesentiam in quantum, ut actualis sua existentia est praesens cuilibet enti, quod ibi producatur; demum per essentiam, in quantum essentia ejus pertinet actu ibi esse, ubi actu aliquid pt. operari.

De Dna. Bonitate.

113 Bonum in genere est id, quod bene omnia appetunt – vel ut inquit Tullius lib. 1 de finibus, in hoc consenserunt, illud esse bonum, quod ab omnibus expetitur. Et Arist. lib. 1 Ethicorum cap. 1 ait: bene veteres bonum ipsum id esse dixerunt, quod omnia appetunt. Aliud est absolute tale, videlicet in se bonum, ac perfectum, et aliud relative tale, quod nempe bonum est alteri ab eoque appetibile. Deum esse utroque modo summe bonum, et quidem per essentiam apertissime nos docent sacrae [illegible] de bonitate absoluta [illegible], quam [illegible] [illegible] nec divini[s] [illegible] plenitudine intelligens, et [illegible] ad [illegible] hominem [illegible] dixit: *magister bone*, respondit Christus: quid me dicis bonum? nemo bonus, nisi unus Deus: hoc solus Deus est per essentiam summum ac perfectissimum bonum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. De bonitate [illegible] [illegible] psalm. 72 [illegible] [illegible] quam bonus, Israel, Deus his qui recto sunt corde [illegible] quae est summa bonitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] justitiae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

principium, et ultimus finis, solus ac Deus bonus è per essentiam et cetera per participationem, et contin:gent. Unde Augustinus in Psalm. 134. Bonus e[s]t Deus, sed bonus, non ut sunt bona quae fecit... Ille bono suo bonus è, non aliunde participato bono. Mihi autem ad haerere Deo bonum è, qui non eguit, a quo fieret bonus, sed expetiverunt illa cetera, ut fie:rent bona. Vultis audire, quia singulariter ille bonus sit? Dominus interrogatus dixit Nemo bonus nisi Deus.

De divina pulchritudine.

114 Bonum a pulchro usque adeo modo differt, judice [illegible] ne in H, ut apud Aquinatem. Quum è bonum generati desiderium id, quod omnia appetunt, in ipsius videtur esse pulchrum, quod in eo positum è, ut omnia in sui a:morem alliciat, pulchritudine demulcente, et excitante ad eos aquestes licet ac humanitate alienos. [illegible] in discriminis inter utrumque ponit Aristoteles prin:cipuus inter Platonis discipulos, du Metaph. lib. 12 cap. 3, num. 10, ait: bonum semper è in operatione, id est mo:vendo et excitando, pulchrum vero ad in immobilibus è. Ceterum pulchrum, et bonum in eo differre videntur, quod illud integritati, quam dicit bonum, consonantiam quandam et proportionem, nec non claritatem superaddit, ut docet S. Thomas 1 part. quaest 39, art 8. Praeterea bonum proprie respicit appetitum, pulchrum vero intellectum ut verius tradit Ang. part. 1 q. 5, art. 4 ad 1 [illegible]

verbis: pulchrum, et bonum in subjecto quidem sunt idem, quia super eandem rem fundantur, scilicet super formam; et propter hoc bonum laudatur ut pulchrum; sed ratione differunt. Nam bonum proprie respicit appetitum: est enim bonum quod omnia appetunt, et ideo habet rationem finis: nam appetitus est quasi quidam motus ad rem. Pulchrum autem respicit vim cognoscitivam: pulchra enim dicuntur, quae visa placent. Unde pulchrum in debita proportione consistit, quia sensus delectatur in rebus debite proportionatis, sicut in sibi similibus; et nam et sensus ratio quaedam est, et omnis virtus cognoscitiva, et quidem quia cognitio fit per assimilationem, similitudo respicit formam. Pulchrum pertinet ad rationem causae finalis.

115 Deus pulcher est, non ea pulchritudine quam definit Cicero in 4 Tusculana: apta figura membrorum cum coloris quadam suavitate — haec siquidem solis corporibus convenit, sed pulchritudine spirituali, increata, ac sui ipsius propria, quae declarari potest per unionem summae essentiae in tribus divinis personis cum qualibus omnium summarum perfectionum sine ulla imperfectione plenissimam integritatem, et perfectissimam consonantiam, uti constat ex illis verbis Sap. 13 v. 3 quorum (idest verum creaturarum) si specie delectati deos putaverunt sciant quanto his dominator eorum speciosior est. Et ex Patribus quoque magnus Basilius hom. 6 Hexameron inquit: si omnino quae cernuntur, tanta pulchritudo est, tantusque ornatus, quantus est omni, quae sub aspectum non cadunt? Si tali magnitudine sol, ...

mana capere non potest, ipse tandem ratione, qua namque veri secreta investigare possit. Si ita aliqua sol quae ex aliqua ratione oritur, tanta pulchritudine praeeat... quanta, quaeso, pulchritudine sol justitiae excellit? (Solus ille) Divus Augustinus in ii. de civitate cap. i mundus ipse ordinatissima sua mutabilitate, et mortalitate et visibilium omnium pulcherrima specie quodammodo tacitus et factum se esse, et non nisi a Deo ineffabiliter atque invisibiliter magno, et ineffabiliter pulchro fieri se potuisse proclamat.

116 Hinc merito exclamat Eusebius Emisenus: o miseria humana. quid ergo quaeris extra Deum? quid desideras extra illa? quid tibi placet sine ipso? ipse, est omnia, ipse habet omnia, ipse est omnia. Quodcunque enim cupis, quodcunque pulchrum quaeris, totum in ipso invenies, et ipso quaerens. Et enim, quam vana sit pulchritudo hujus mundi, docet Scriptura Proverb. 31 inquit: fallax gratia, et vana est pulchritudo. Et continua experientia comprobat... sed praeclare cecinit gentilis poeta Lib. 2 de arte amandi dicens:

Forma bonum fragile est, quantumque accedit ad annos
Fit minor, et spatio carpitur illa suo.
Nec semper violae, nec semper lilia florent;
Et riget, amissa spina relicta rosa.

1. e Divina Omnipotentia.

117 Nomine omnipotentiae in Deo intelligitur summa illa ac perfectissima vis producendi quae libet producibilia ad extra. Nam productio ad intra in Divinis non est per omnipotentiam, sed per intellectum, et voluntatem. Unde o

nipotentē constat ex sacris litteris. Nā Gen. 17 v. 1 ipsemet Deus Abrahæ: ego Deus Omnipotens. Et Matth. 19 v. 26 legimus: apud homines hoc impossibile, apud Deum ē omni-a possibilia sunt. Hoc idē profitemur in symbolo fidei Apostolico, et Niceno per ea verba: Credo in Deum Patrē Omnipotentē. Hoc idē definitū ē in Con. Lat. 4 cap. firmiter, ubi dicimur et credimus Deus Omnipotens. Ex patribusq. ō idem refero Aug. qui serm. 134 de tempore ait: non dico da mihi Christianū, da mihi judæū, sed da mihi paganū, idolorū cultorē, dæmonū servū, qui n. dicat Deū ē Omnipotentē. Negare Christū pt; negare Omnipotentē Deū non pt.

118 Hanc hi virtutē producendi ad extra, quicquid possibile, acceptā pro creatione stricte tali, qua nempe res producuntur porro ex nihilo, tum sui, tum subjecti, typice Deo abjudicarunt nonnulli, aut eā plerique ex illis Gentilibus qui illud sibi persuasū ē circa: ex nihilo nihil, in nihilū nil posse reverti. Quare mād quamdā æternā finxerunt, ex qua tamquā subjecto Deus universū produxisset. His Philos hæreticis adstipulatus ē Hermogenes, de quo Tert. in libr. contra eundē cap. 1 scribit: a Christianis conversus ad illos de Ecclesia in Academia, et Stoicis, inde sumpsit a Stoicis, mad cū Deo ponere, quæ et ipsa semper fuerit, neque nata, neque facta, nec initiū habens, nec finē, ex qua Deus cūa postea fecerit. Wicleffus etc. pt setut Aquinius, negavit, vel aliquā rem posse ex nihilo creari: hinc actionē putavit consistere illud ex eo actionē quod ipsa ab æterno fuit in mente Dei, tanquam quodam existentis

objectiva, seu in ratione cognoscibilitatis impediret, nec res
possibiles ad extra producendo crearentur ex nihilo sui et subjecti.
119 At Deus est Omnipotens, ut possit producere res [illegible]-
ctione, seu creatione proprie dicta, quae est productio rei pror-
sus ex nihilo sui, et subjecti. Auctores nos, docent sacrae
litterae, dum nos praedicant Deum Creatorem, quippe quem
nulla necessitas cogat, et omnia ea, quae [illegible] testimonia
intelliguntur de creatione late talia, imo vero efficaciter o-
stendunt, intelligenda sunt de creatione stricte sumpta perfecte
ita sunt accipienda. Moyses ipse in limine scripturarum
aperte testatur: in principio creavit Deus caelum, et terram.
Quo testimonio, ut inquit S. Ambrosius, palliatur [illegible],
et quicumque alii, qui mundum [illegible] coaeternum Deo
[illegible]. In novo ad hominem, cum dicitur: omnia per ipsum facta sunt,
et sine ipso factum est nihil, quod factum est. Ad Colossenses
cap. 1 v. 17 in ipso condita sunt universa in caelis, et in ter-
ra, visibilia, et invisibilia... omnia per ipsum, et in ipso cre-
ata sunt. Et libro 2 Machabaeorum cap. 7 peto nate
ut aspicias ad caelum, et terram... et intelligas, quia ex nihilo
fecit illa Deus: quid clarius dici potest? Si materiam ergo
Deus mundum condidit, aeternam, et informem, Deus
mundum non creasset, sed ornasset, non fecisset nihilo
seu ex illa praeexistente materia: denique non crearet omnia,
quia materiam illam non crearet, ut recte animadvertit [illegible]
[illegible] ad [illegible] confessionum cap. [illegible]. [illegible], inquit, [illegible]
[illegible] non [illegible]. Non [illegible], nec
[illegible], non artifice. Ipse rerum et materiam fecit. Fecit de ni-
hilo. Nam si ex aliquo fecit, illud non fecit, ac per hoc non

Ex Patribus vero quamplures audiatur Chrysostomus hom. 2da in Genesi ubi ait = sive Manichaeus prodeat, malam primam existisse dicens, sive Marcio, sive Valentinus, sive Gentiles, dicito ipsis: in principio Deus creavit Caelum, et terram.. Et item ex latinis Aug. lib. de Genesi ad litteram = Hanc ergo Trinitatem unum Deum, eumque fecisse et creasse omnia quae sunt, in quantum sunt, catolica disciplina credi iubet ita ut creatura omnis, sive intellectualis, sive corporalis... Unde dicimus materiam esse a Deo sit facta de nihilo = Multiplex ea suffragatur ratio. Primo nam quae virtus haec producendi res totum ex nihilo est perfectio pura, et simpliciter simplex, adeoque et haec tribuenda Deo, qui est infinitus in omni genere perfectionis. Secundo necesse est, ut aliquid conditum sit independenter a subiecto, ne in rerum productione admittatur processus in infinitum, quod repugnare passim docent Philosophi. Tertio demum materia, ex qua [illegible] ne sit facta ex praeexistente subjecto, quin sit ipsa materia prima, seu primum materiale subjectum, ex quo aliquid fit. Neque est a se: hoc evidenter repugnat materiali substantiae adeo finitae, et limitatae, et tot imperfectionibus refertae; ergo facta est a Deo et ex nihilo, ergo et auctoritas et ratio manifeste ostendit Deo inesse virtutem creativam, proprie talem.

120 Objectiones, et Solutiones.

Obj. 1 contra Dei Omnipotentiam generatim inspectam hoc est pro virtute producendi quodlibet producibile acceptam. Primo, quia jam [illegible] ne potentia sint effecta Deus non fit. Unde S. Hieronymus in epist. ad [illegible]

stochius de custodia Virginitatis ait: audenter loquor: quod omnia possit Deus, suscitare Virginem non potest post ruinam. Et Aristoteles in Ethicorum cap. 8 testatur, Agatonem recte dixisse

Re namque sola hac ipse privatur Deus,
Ut facta minime infecta possit reddere.

Secundo peccare non potest, mentiri non potest, et ut ait Apostolus ad Thim. 2 v. 13, negare se ipsum non potest, item alia ejusmodi quamplura non potest; ergo Omnipotens non est.

121 R. tantum abest, ut his rationibus infirmetur Omnipotentia Dei, ut imo mirum in modum exaltetur, et probetur. Quam multa, inquit s. Aug. Lib. 1 de Symbolo ad Catechumenos, non potest et Omnipotens est; et ideo omnipotens, quia illa non potest. Ad quantum ad primum, manifesta contradictio, et repugnantia est quae jam fuerint, praeterita non esse. Vera Omnipotentia est vis, et potentia practica eaque absoluta, et efficax quae indole, naturaque sua respicit possibilia, et impossibilia rejicit; quaequidem fuerunt, jam non fuerunt, et quae erant, jam non erant. quum impossibilia sint; et proinde neque omnipotentia sita posset, vera potentia esset. De hoc argumento ag. S. Thomas 1 parte q. 25 art. 4, et ea qu. ... illud Deus potest facere, quod praeterita non fuerint. Ad exemplum autem Virginis corruptae ibi Angelicus respondet ... omnem corruptionem mentis, et corporis Deus auferre potest a muliere corrupta, hoc tamen removere non potest, quod corrupta fuerit ... quia Omnipotens ... peccare inquit Angelicus, est deficere a perfecta actione

unde posse peccare e posse deficere in agendo, quod repugnat omnipotentiae; et propter hoc Deus peccare non potest quia omnipotens est.

122 Obj: 2do contra omnipotentiam Dei sumpta pro virtute creandi. Primo Sap. 11 de Deo dicitur: omnipotens manus tua, quae creavit orbem terrarum ex materia invisa; ergo ex nihilo nihil factum est, sed omnia ex praeexistente materia condita sunt. Secundo omnis actio, qua producuntur res quaelibet Deo ipso invers, ut mutatio aliqua earum, est per quam transeunt de non forma ad formam, de non statu ad statum. Omnis autem mutatio pendet a subjecto, et illud praesupponit: ergo omnis actio, qua res producuntur, pendet a subjecto praeexistente, adeoque nulla datur actio, quae sit proprie creatio, si enim daretur actio creativa, jam foret accidens; sed quodvis accidens pendet a subjecto, cui inhaeret. Ergo si daretur creatio, jam haberet, jam non haberet subjectum: quod repugnat. Quarto infinita distantia pertransiri non potest; ergo ex nihilo nihil fieri potest. Probatur ant. Ut ex nihilo produceretur aliquid, pertransiri, et superari deberet ea distantia, quae est inter ens, et nihil; sed distantia haec est infinita, nec superari potest. Neque est possibilis major distantia, quam inter duo contradictoria, cujusmodi sunt ens, et non ens. Quod ulterius declaratur hac ratione: quia si inter Deum, et Angelum infinita est distantia, a fortiori infinita ea debet inter ens, et ejus defectum. Ut est nihilum nostri aliquid inter duo entia reponere proportio, saltem in praedicatis generalissimis entis; at nullam omnino inter ens, et purum nihil.

162
123 R. ad 3. sermonem ibi non esse de prima creatione qua scilicet
ex nihilo materia prima producta e informis a Deo, sed de
secunda, qua scilicet Deus ex materia illa informi, quae praexteret
in rerum dicitur, corpora omnia formavit, et distinxit. Docet
et magistrum in hoc rationem S. Augustinus, qui lib. 1 de Gen.
contra Manichaeos cap. 5 ait = Primo ergo materia, facta est
confusa, et informis, unde omnia fierent, quae distincta atque
formata sunt, quod credo a Graecis Chaos appellari. Sic
et alio loco legimus ante de laudibus Dei: qui fecisti mun-
dum de materia informi; quod aliqui codices habent ex materia in-
visa =. Hoc idem negandum est prima propositio, si intelligatur
de mutatione ex proprio subjecto. Mutantur quippe in creatione mun-
do producuntur ex nihilo, hoc tantum genere, quatenus a sta-
tu possibilitatis transeunt in statum actualis existentiae,
atque hoc solum sensu creatio mutatio est: non vero quatenus
sit ex praeexistente subjecto. Ad tertium ... ma, quae docet
hic, actionem esse accidens quoddam ... huic accidenti pro subj...
receptionis, et inhaesionis, dabit ipsam substantiam, quae cre-
atur propriis ex nihilo. Ceterum argumentum amplius non
urget. Plura quae non ... ejus modi accidentia absol...
Deus respondit actionem causae efficientis non esse accidens
speciale, sive ens aliquod ... a causa agente, et termino
producto adaequate distinctum, sed esse ipsam causam efficientem,
et terminum productum ita se se mutuo respicientes, ...
atque igitur Philosophia facile solvitur hoc argumentum.
Ad quartum denique respondeo, amplissimam constare
infirmitatem ejus argumentationis: cum quia, etiamsi infini-
ta est distantia inter ens, et nihil, ... superari seu tolli

ve possit vis infinita, quae est Dei omnipotentia. Item quia distantia haec revera infinita non est, sed solum tanta, quanta est perfectio entis, quod ex nihilo producitur; cum igitur quodlibet ens creatum finitum sit, et limitatae perfectionis, finita quoque est distantia inter hoc ens creatum, et nihilum [illegible] dictum de contradictoriis, nam haec quidem tanta est distantia oppositionis, ut neque Dei omnipotentia illa possit auferre, hoc est efficere, ut ambo simul existant, et non existant: at inter duo contradictoria non est distantia, neque terminus, nisi tanta quanta est [illegible] contradictionis, qua providendo [illegible], et superari [illegible], [illegible] non existentia transeat ad existentiam. Etenim hoc argumento praemuntur illius auctores, [illegible] creatum ut revera fit vel [illegible]. [illegible] et in conditione [illegible] de nihilo [illegible] Deo igitur [illegible] reponebant [illegible], [illegible] non [illegible] [illegible] omnipotentiae [illegible] ex nihilo

227 [illegible] creatrix [illegible] capax, et intelligentia [illegible] majora, quam quae concipi a nobis possit [illegible] quibus [illegible] sapientissimi [illegible] Plato, [illegible] de Deo [illegible] chimericas, et [illegible] [illegible] inde [illegible] possibili; [illegible] non vere Deo negari [illegible] intelligentia superet, [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] non est [illegible] [illegible] [illegible] communicare et [illegible] communicare creaturis,

in his non est per participationem, et separationem nec exigenti
... non loco a necessario, et per essentiam.

125 ... per quod formaliter constituatur divina omnipotentia?
... tres hac super re praecipuas Doctorum sententias. Pri-
ma est omnipotentiam Dei esse attributum a divina scientia et
voluntate formaliter distinctum, quatenus Deus operatur
ad extra, non quia praecise intelligit, aut quia praecise vult,
sed quia ex plenitudine entis, seu quia in se continet omne ens
participabile ... ... Ita te-
net Suarez Metaphysica disputatione ... disputatione ... sect ...
... S. Thomas 1 part. q. 25 art. 3 ubi ait: ... divina
super quod ratio divina potentiae fundatur est esse infinitum non limi-
tatum ad aliquod genus entis sed praehabens in se totius esse perfe-
ctione. Unde quidquid potest habere rationem entis continetur sub pos-
sibilibus absolutis respectu quorum Deus dicitur omnipotens. ...
... ... distinctionem rationis inter omnipotentiam
intellectum et voluntatem ... ut patet ex verbis ipsa ...

12... ... omnipotentia Dei ex ipsa ... in
... scientia practica operante ... infinita. ... ...
scilicet ... scientia ... ...
... contemplativa, ... providentia quatenus est potentia ...
... et practica, ... ad ... ... Hinc ...
... Dei primo modo ... ...
... ...
... ... quod ...
... explicamus per ... ... fiat, ...
fundamentum hujus ... ... operante
... ... intellectuali ... ...

consentaneus; nisi forte erret in ea, quod impendius tribuit intellectui quam voluntati spectare cum suis conveniunt Theologi.

127 Tertia demum ait, omnipotentiam Dei ab ejus voluntate non distingui, cui parata sunt omnia. Hoc a nobis existimant hujus sententiae patroni, tum ex sacris litteris e.g. psalm. 113, [illegible] ubi legitur: omnia quaecumque voluit Dominus fecit; tum ex sanctis Patribus maxime sancto Augustino qui in meditationibus cap. [illegible] de Deo ait cujus voluntas opus, cujus velle posse est [illegible] [illegible] creasti [illegible] sola tua voluntate fecisti [illegible] [illegible] serm. [illegible] de nativitate ubi inquit Deus, cujus [illegible] veritas, cujus voluntas potentia [illegible] inter quos [illegible] ex Clemente Alexandrino [illegible], ubi ait: ipsius Dei voluntas est mundi creatio: sola voluntate ipse operatur et ejus solum velle factum [illegible] consequitur [illegible] [illegible] Dei voluntati agnoscunt non [illegible] operativa [illegible] tanquam immediatum principium divinarum operationum ad extra. Accedit ratio: in hac quippe sententia maxime commendatur Deus, cujus voluntas exponitur et [illegible], veluti potentia efficacissima omnium possibilium, qua [illegible] decernit ac dirigitur voluntas creata [illegible] non defectu voluntatis sed potentiae executivae, quae deficit, [illegible].

128 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in expositione prima [illegible] [illegible] [illegible] dicendum [illegible], [illegible] potentia non ponitur in Deo, ut aliquid distinctum a scientia, et voluntate, [illegible] [illegible] [illegible] ratione [illegible] scilicet potentia importat [illegible] principii exequendi id, quod voluntas [illegible] et quod scientia dirigit, cum [illegible] [illegible] [illegible] conveniunt [illegible] dicendum, quod ipsa ratione, vel voluntas [illegible] [illegible] [illegible]

e principium effectivum [illegible] potentia. Unde [illegible] scien[tia]e et voluntatis praecedit in Deo [illegible] potentiae, sicuti causa [illegible] operationi et effectui. [illegible] Thomas

Porro licet hoc testimonium videatur in [illegible] parte favere [illegible], et [illegible] sententiae, si [illegible] attente considerentur caetera [illegible] [illegible] art. 8, et q. [illegible], art. [illegible]. [illegible] articuli, ex quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] articuli [illegible] in [illegible] [illegible] in Deo sit potentia; Ut autem in Deo potentia adstrat S. Thomas non passivam quidem, sed activam, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc modo [illegible] colligi aliquid posse contra [illegible] illam sententiam in aliis locis [illegible] videtur. Docet enim intellectum [illegible] esse causam [illegible] directivam, voluntatem imperativam et potentiam executivam [illegible] (inquit q. [illegible], art. [illegible]) [illegible] causa scientia, ut dirigens [illegible] operis, et voluntas ut imperans, [illegible], [illegible] intellectu [illegible] non determinatur [illegible] quod sit vel non sit in effectu, nisi per voluntatem [illegible] potentia [illegible] [illegible] [illegible] nominat immediatum principium operationis [illegible] [illegible] in Deo [illegible] [illegible]. Satis haec sint.

Caput III

[illegible] intellectu et scientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] in illo sunt. Hunc [illegible] [illegible] disputationem, [illegible] [illegible] per scientiam, voluntatem et [illegible] [illegible]

statuendae sunt nonnullae propositiones ad intelligentiam vocum praemittendae et terminorum quibus uti oportet [illegible]

Articulus I

Art. in quo sermo datur in Deo intellectus intellectio, species intelligibilis nec non motivum intelligendi.

1 Assertio prima. In Deo O. M. est intellectus perfectissimus, quatenus hujus nomine venit summa quaedam vis et perspicacia omnia perfectissime cognoscendi: nec id fides docet sed etiam ratio naturalis ostendit. Hanc quippe summam vim et perspicaciam passim commendant sacrae litterae, praesertim illud cum afferimus [illegible] psalm. 146, v. 5: magna virtus ejus, et sapientiae ejus non est numerus. Deinde ratio, quae probat, in eo [illegible] judicandas esse perfectiones per se simpliciter simplices [illegible] hanc eam summam vim, et perspicaciam omnia perfectissime cognoscendi, esse illi concedendam.

2. Ratio ad in controversiam revocari hic potest, unde est, primo an in Deo sint intellectus et intellectio [illegible] formalitates, ratione nostra a se invicem distinctae: secundo an intellectus divinus ratione nostra sit potentia eaque proprie talis respectu intellectionis [illegible]. Quantum ad 1, communis est Theologorum cum D. Thoma p. 1 q. [illegible] sententia affirmativa. [illegible] regula generalis deprompta ex S. Aug. lib. [illegible] de [illegible] simplicium, quodlibet nomen aliquod significata omnibus detractis imperfectionibus quas in creaturis [illegible] sic ita remanent, ut nullam exprimat imperfectionem talis eamdem numquam (?) perfectionem puram Deo intensive proprie convenire. Atqui ratio per

nomen intellectus, et intellectionis significata. hujus nominis intellectus enim significat vim perceptivam objecti intelligibilis, quae in intellectu creato necessario affert imperfectiones, quae nempe sit productiva et receptiva suae intellectionis: intellectio significat formalem expressionem objecti, quae in creato intellectione his immiscetur imperfectionibus, quod sit actio producta, et recepta in intellectu; ergo detractis hisce imperfectionibus, intellectus remanet vis perceptiva objecti intelligibilis, et intellectio, formalis expressio objecti; sed hi duo conceptus nullam omnino exprimunt imperfectionem; ergo tamquam perfectiones purae Deo tribui debent.

Quantum vero spectat ad illud communi cum D. Thoma loc. cit. negative respondet. Nam potentia, vel actus primus proprie talis est productivus sui actus secundi, ut facile ostendit in actione. sed intellectus divinus non est productivus intellectionis divinae, quae ab ea realiter non distinguatur; ergo nec divinus intellectus se habere per modum potentiae, seu actus primi, qui sit instar potentiae physicae, aut quasi physice producentis intellectionem. Audiatur Thomas, qui nec ... intelligere, et velle non sunt tales actus, qui designant processionem alicujus a seipso distincta. unde respicere hanc actum non potest salvari ratio potentiae in Deo, nisi secundum modum intelligendi, et significandi tantum, prout diversimode significatur in Deo intellectus, et intelligere; quum ipsum intelligere Dei sit ejus essentia non habens principium. Dicatur igitur illud ... D. Thomae in Deo admitti posse actum primum intelligendi per modum potentiae intellectivae, prout praecise

dicentis [illegible] receptiva objecti ab actuali cognitione [illegible] genitae. quia actus primus intelligendi ratione quadam nostra distinguitur ab ipsa intellectione, ita hic et actus primus per nos implicitum sit ipse actus actus, seu actualis intellectio quamvis [illegible] ea quae sunt in Deo attributa, seu praedicata possint quidem a nobis praescindi, ac explicari, non tamen adhuc implicite considerata, et aliis in eo inexistentia. [illegible]

4 Secundo dico. [illegible] autem in intellectu divino species intelligibiles proprie tales. [illegible] communis theologorum [illegible] D. Thomae [illegible] quae innititur, et [illegible] eadem S. Augustini sequela [illegible] superius tradita. Species intelligibilis significat virtualem repraesentationem objecti intelligibilis quae in specie intelligibili creata [illegible] in creaturis, quod sit accidens receptum in intellectu [illegible] cum intellectu conficiat intellectionem [illegible] his perfectionibus remanet praecise virtualis repraesentatio objecti intelligibilis, quae [illegible] perfectio pura, convenienter Deo. [illegible] D. Thomas q. 14 art. 2 [illegible] in Deo intellectus intelligens, et id, quod intelligitur, et species intelligibilis, et ipsum intelligere sunt unum, et idem. [illegible] Angelicus [illegible] intelligibilis [illegible] propriis [illegible] ante illud D. Aug. tractatu primo in Joan. [illegible] intelligibiles in Deo [illegible] faber facit arcam. Primo in arte habet arcam. Si enim in arte arcam non haberet, non esset, unde fabricando illam proferret. Sed arca sic est in arte, ut non arca sit, quae videtur oculis; in arte invisibiliter est, in opere visibiliter erit. Quo exemplo significavit Augustinus [illegible] intelligibiles [illegible] primigenias formas [illegible] artifex ac sapientissimus [illegible] interjecti [illegible]

dum è in ipso vita erat [illegible] attendite ergo arcam in arte, et arcam in opere. Arca in opere non è vita, arca in arte vita, quia vivit anima artificis ubi sunt ista omnia antequam proferantur. Sic ergo fratres carissimi, quia Sapientia Dei, per quam facta sunt omnia, secundum artem continet omnia, antequam fabricet; hinc quae fiunt per ipsam artem non continuo vita sunt, sed quidquid factum è vita in illo è [illegible] nempe è in [illegible] species igitur intellectu[illegible] [illegible] regula generale ab Augustino tradita [illegible] significata [illegible], quas in creaturis [illegible] [illegible] remanet [illegible] et [illegible] [illegible] intelligi[illegible] [illegible] agendorum.

[illegible] in [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] ideae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] continet [illegible] [illegible] sunt ideae [illegible] [illegible] agendorum [illegible] [illegible] formalia rerum agendarum [illegible] in divina scientia, seu intellectu.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intellectiones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] solum [illegible] [illegible] [illegible]

objecti motivi respectu intellectionis [illegible] an vero ea [illegible] [illegible], scilicet ac motivi non [illegible] respectu intellectionis divinae motivum stricte tale inde patet, quia a hujusmodi objecto, seu motivo stricte tale [illegible] illud sive per se ipsum vel mediante specie impressa effective determinat intellectum ad talem cognitionem, [illegible] illa [illegible] [illegible] convenit [illegible] illi [illegible] repraesentando. [illegible] in ordine ad intellectionem [illegible] [illegible] [illegible] quae ab intellectu non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nomine de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] motivum non aliud sit, vera ratio illa objectiva se tenens ex parte objecti, quam cognoscens [illegible] illud [illegible] interrogatum, cur cognoscat tale objectum; sed ejusmodi ratio objectiva datur respectu intellectionis divinae [illegible] [illegible] cognoscit, se unum, et trinum esse quia reipsa unus, et trinus est: item peccatum Antichristi cognoscit esse futurum, non modo quia omniscius, sed [illegible] illud reipsa futurum est, [illegible] peccatum Antichristi revera futurum non esset Deus licet omniscius sit, illud cognosceret nequit.

2 [illegible] [illegible], sicut in Deo [illegible] species intelligibiles proprie tales, ita et memoria, extra illud [illegible] [illegible] de [illegible] et [illegible] cap. [illegible] [illegible] omnium [illegible] [illegible] memoria, quae [illegible] [illegible], [illegible] est quidem memoria, [illegible] [illegible] defecta imperfectione, potentia [illegible] species intellig. [illegible] [illegible] cognitione objecti antea cogniti, quae imperfectione in memoria creata [illegible] [illegible], nihil est aliud, quam [illegible] [illegible] intelligibilitas [illegible] [illegible] [illegible] cogniti

[illegible] perseverantia tanquam nova perfectio Deo con-
venit, cum species intelligibiles in Deo [illegible] identifica-
tae; ergo etiam reminiscentia, id est renovatio cognitionis
praeteritae aliquando interruptae, sicut et oblivio non ni-
si per metaphoram Deo in sacris litteris tribuuntur; proprie
acceptae Deo convenire minime possunt.

8 Quinta. Quamvis in Deo sint species intelligibiles et me-
moria proprie talis, et quamvis supponatur [illegible] ha-
bitus acquisitos formaliter consistere per species conser-
vativas ex actibus frequentatis relictas: tamen formaliter ha-
bitus acquisiti in Deo admitti nequeunt. Habitus enim acquisitus in suo
formali conceptu dicit non solum facilitatem operandi, quam
Deo, cujusvis difficultatis experti, ubique concedere oportet,
sed facilitatem dicit aquisitam per frequentationem actuum,
in quo conceptu tres inveniuntur imperfectiones, nempe prae-
via difficultas aut saltem difficultatis capacitas, accessio fa-
cilitatis et repetitio distinctorum actuum. Hinc eo colligitur
in Deo admitti non posse formalitatem habitus [illegible]
quippe non dicit praecise simplicitatem posse, sicut ipse intelle-
ctus, potentia simpliciter [illegible]
[illegible] superaddit [illegible]
exprimit imperfectionem, nempe [illegible] impotentiam aut
saltem capacitatem [illegible]
[illegible] nihil [illegible]

7 Sexta. [illegible] sententia [illegible]
[illegible] cum S. Thoma [illegible] Deus dicit
[illegible] sententia [illegible]
[illegible] quod in Deo

non est sciendi [illegible] peculiarem modum quo [illegible] includit
communis [illegible] sententia, [illegible] vocatur in generali regu-
la, quod ex [illegible] supra reperies et quam [illegible] tenacissime
memoria teneatis, [illegible] quae in [illegible] occur-
rit. Scientia itaque [illegible] imperfectionem [illegible] pro-
gressus a noto ad ignotum quae imperfectione in creaturis in-
tellectualibus inventa habet nihil est aliud quam [illegible]
intellectus seu cognitio certa et evidens: quae conceptu nullam
[illegible] involvit imperfectionem. [illegible] sententiam [illegible]
[illegible] verum [illegible] Augustini, sed ex alia quoque causa
[illegible] a Theologis communiter recepta quae requirit
ut verba Scripturae accipiantur in sensu proprio et stricto,
quando nullum inconvenienti sic intelligi possunt. [illegible]
innumera [illegible] sunt Scripturarum testimonia [illegible]
[illegible] Deo tribuunt scientiam, et nulla [illegible] in sensu pro-
10 prio et stricto accipi non debeant. [illegible]
[illegible] divina scientia physice et [illegible] in Deo [illegible]
[illegible] sit una, et simplicissima, ut manifeste [illegible] simpli-
citate Dei; nihilominus [illegible] parte [illegible]
naturam [illegible] intelligendi [illegible] scientiam
[illegible] necessariam et scientiam contingentem seu liberam.
Prima est quae absolute non potuit non esse in Deo [illegible]
[illegible] terminatur [illegible] de objecto necessario [illegible]
[illegible] scientia de [illegible] divina [illegible]
[illegible] Altera [illegible] non
[illegible] in Deo non [illegible] contingens.
[illegible] modo [illegible] contingentia [illegible] scientiae [illegible]
[illegible] immutabilitate, et [illegible]

necessitate cons. cum qua in Deo sunt gravissimae difficul-
tates, et contraria eius [illegible].

11 [illegible] vero ratione objecti, et circa nostrum conceptionem mo-
do, alia in Deo scientia simplicis intelligentiae, alia sci-
entia visionis, et alia scientia conditionatorum contingen-
tium seu futurorum; scientia simplicis intelligentiae voca-
tur [illegible] ipsa scientia necessaria possibilium, et essentiam
eorumque proprietatum ut praescindentium ab existentia.
Scientia visionis est scientia existentium, quae itidem neces-
saria, ut scientia Dei; imo scientia visionis necessaria:
si [illegible] existentia contingentia, ut sunt res
aliqua aliquando existentes, appellatur scientia visionis
contingens; scientia conditionatorum contingentium sive
possibilium dicitur ea qua Deus videt res et veritates contin-
gentes conditionatas, id est, possibiles sub conditione contin-
gente cum ipsis non connexa, sicut connexa [illegible]. [illegible]
pe si conditio est connexa cum conditionato, veritas conditi-
onata non est amplius contingens, sed necessaria, [illegible]
non [illegible] scientia contingentium conditionatorum
seu potius necessariorum, adeoque [illegible] sit scientia simpli-
cis intelligentiae. [illegible] dividitur
[illegible] scientia Dei [illegible] objecti [illegible] scientia sua
comprehendit. [illegible] objectum [illegible] scientiae [illegible]
sit possibile existens et conditionatum, [illegible]
utique [illegible] inter duo media, quod neque sit mere
possibile, neque habet actualem existentiam, sed [illegible]
[illegible] ab utroque [illegible] ab utroque [illegible]
[illegible] in ea scientia Dei.

12 Dividitur insuper in scientiam approbationis, et reprobationis. Scientia approbationis est illa, qua Deus videt ea quae sibi placent et approbat. De hac scientia loquitur David psalm. 1. v. 6: quoniam novit Dominus viam justorum. Scientia vero reprobationis est illa, qua Deus videt actiones creaturarum malas, easque reprobat, et propterea dicitur ea illas non scire seu nescire, quatenus non approbat. De hujusmodi scientia intelligenda sunt haec Scripturarum testimonia: mundi sunt oculi tui ne videas malum. Habachuch 1. v. 13. [illegible] Aedificaverunt excelsa Baalim ad comburendos filios suos igni in holocaustum Baalim, quae non praecepi nec locutus sum, nec ascenderunt in cor meum. Jerem. 19. v. 5. Hoc eodem sensu Lucae 13. v. 25 ait paterfamilias dicens: nescio vos.

13 Tandem dividitur in scientiam speculativam, et practicam. Scientia speculativa ea dicitur, qua Deus res pure contemplatur, ut quod sibi invicem conveniant, vel alia non sint, pro[illegible] scientia. Practica vero est, quae versatur circa res producibiles quatenus producibiles, praescribendo, nimirum seu praemonstrando quid, et quomodo sit producendum. Prior illa scientia non proprie convenit Deo; vero vero ideo quatenus dirigit ad operandum. Deus enim non agit nisi volens, nec vult nisi sciens, ut de eo quoque in sensu idoneo locum habeat illud: nil volitum quin praecognitum.

Articulus II.

De veritate, et existentia divinae scientiae.

14 Scientia de futuris contingentibus, seu quae pendent ex

libertate creaturarum Deo negasse perhibentur ex Anti-
quis, Stoici, qui quia liberum in se ipsis experirentur arbitri-
umque cum Dei praescientia conciliare non valerent,
hanc Deo abnegarunt. Stoicos autem Tullius, qui, ut scribit
S. Augustinus lib. 5 de civit. cap. 9 = ut homines faceret libe-
ros, fecit sacrilegos. Quamvis igitur ab iis dissentiret quoad
fatum, iisdem se conjunxit in abneganda Dei scientia. Ex recentio-
ribus Marcion Deum et bonitate, et Omnipotentia, et ~~scie~~
praescientia detrahebat, quod primum hominem in peccatum
labi sivisset. Hi Socinianae sectae, Socinus lib. quinque prae-
lectionum cap. 11, sicut et Crellius lib. 1 cap. 11 qui formam
conjecturalem tantum de futuris, non certam, et veram cognitio-
nem Deo tribuit. Demum adversus scientiam futuribilium
contingentium seu conditionate futurorum creatae libertati
sensisse perhibentur ab aliquibus Cajetanus, Medina, aliique
nonnulli antiquiores Thomistae, quod conjecturalem tantum
seu probabilem hujusmodi futuribilium notitiam Deo adjudi-
carent. At Theologi sui ordinis ab hoc vindicare conantur
Joannes a S. Thoma, Gonetus, et Graveson ultim. cap.
Epistolarum epist. 5, ubi eos exponit de sola cognitione in
se sola, et nuda eorum conditionata dispositione
remoto Dei decreto, in quo nempe juxta Theologos sui
praedeterminantes Deus certis cognoscit futuribilia creatae li-
bertatis. His breviter praemissis, et suppositis iis quae
praecedenti art. notavimus etc.

Conclusio Prima: In Deo est scientia certa, et
evidens, infinita, aeterna et immutabilis. Est de
fide quoad sui partes, et expressissime continetur in sacris

probentur. Primo namque in Deo esse scientiam, ecce innu-
mera tum veteris, tum novi testamenti testimonia luculen-
ter declarant = Deus scientiarum Dominus est = 1 Regum 2 v. 3
O altitudo divitiarum sapientiae, et scientiae Dei = Rom. 11
v. 33. de certitudine autem et evidentia divinae scientiae Eccle-
siastici 23 v. 28 = oculi Domini multo plus lucidiores sunt
super solem circumspicientes omnes vias hominum, et profun-
dum abyssi, et hominum corda intuentes in absconditas par-
tes = de infinitate extat illud psalm. 146 v. 5 = sapien-
tiae ejus non est numerus = de aeternitate Prover. 8 v.
22 ipsamet testatur = Dominus possedit me in initio
viarum suarum, antequam quidquam faceret a principio. Ab
aeterno ordinata sum = Demum quantum ad immutabi-
litatem Jacobi 1 v. 17 legimus = apud quem non est transmu-
tatio, nec vicissitudinis obumbratio. Consentiunt omnes Pa-
tres, a quibus in re tam manifesta referendis supersedeo.
Ratio item manifesta hoc evincit. Quippe quum Deus sit
ens a se, pelagus omnium perfectionum, et melius non mo-
do non esse, sed neque cogitari possit, profecto eidem
concedenda est [illegible] scientia.

16 Conclusio 2a. Deus hac perfectissima sua sci-
entia cognoscit, et comprehendit non modo se ipsum
atque sua attributa, et perfectiones, sed quamlibet e-
tiam creaturam, sive possibilem tantum sive actu exi-
stentem aliqua temporis differentia, sive conditiona-
te solum futuram: et haec omnia comprehendit absque ulla
laesione creatae libertatis. Haec veritas est de fide, et ma-
nifestissime colligitur ex scripturis quarum aliquas

partes. Itē de perfecta cognitione suiipsius 1 Corint. 2 v. 10 legitur: Spiritus Dei scrutatur oīa etiā profunda Dei. Et S. Augustinus lib. 15 de Trinitate cap. 14. novit oīa Pr eius atq in seipso novit in Filio: sed in seipso tamquam seipsum, in Filio tamquā Verbū suū. Haec cognitio ut est infinita, et digna Deo, debet eē comprehensiva; sicut declarat S. Thomas 1 p. q. 14 a. 3 [illegible] Deus perfecte comprehendit seipsum. Quod sic patet. Tunc [illegible] aliquid comprehendi quando pervenitur ad finem cognitionis eius ut et hoc [illegible] ita cognoscitur, sicut cognoscibile ē. Manifestū ē aū quod Deus ita perfecte cognoscat seipsum sicuti perfecte cognoscibilis est. [illegible] tanta ē virtus Dei in cognoscendo quanta actualitas eius in existendo. Unde manifestum, quod tantum cognoscit seipsum quantum cognoscibilis est.

17 Hac cognitione vero creaturas omnes praecognovit non tam existentes aliqua temporis differentia. Ecclesiastici 23 v. 29 Dño Dō antequā crearentur, oīa sunt agnita: sic et post perfectum respicit oīa. Et Hebr. 4 v. 13 non ē ulla creatura invisibilis in conspectu eius. oīa ā nuda, et aperta sunt oculis eius: et S. [illegible] Clemens Alexandrinus lib. 6 Strom. ait: Deus [illegible] non [illegible], [illegible] ea, [illegible] quemadmodum sit unumquodque et particularis modus eius. S. Aug. lib. 11 de Civ. Dei cap. 10 scribit: in sua Dei sapientia ee immensos quosdam, atque infinitos thesauros rerum intelligibilium, in quibus sunt oēs invisibiles, atque incommutabiles rationes rerum etiam visibilium, et mutabilium: quae per ipsam factae [illegible] multiplex [illegible] [illegible]: tanta [illegible] Dei in cognoscendo, quanta

è ejus actualitas in existendo, ut ajebat Angelicus Praeceptor; et hoc e illi esse, quod sapere, ut ajebat S. Aug. lib. 7 de Trinit. cap. 1; ergo si Deus è summa, et infinita actualitas in existendo si è omnium esse, omnium quoque habere debet scientiam: Item quia, ut dixit Aug. lib. 11 de civit. cap. 10 immediate post verba superius relata = Deus non aliquid nesciens fecit; quod nec de quolibet homine artifice recte dici potest. Porro si sciens fecit omnia ea utique fecit quae noverat. Ex quo occurrit ad quoddam mirum, sed tamen verum, quod iste mundus nobis notus esse non potest, nisi esset: Deo autem nisi notus esset, esse non potest =

18 De scientia quoque futurorum contingentium apertissima sunt in sacris literis testimonia. Primo occurrit id, quod habetur 1 Reg. 23 ubi consuluit Dominum David, an, si ipse maneret Ceila, descensurus illuc esset Saul, et regnum Ceilitae tradituri eum Sauli = Si descendet Saul? (inquit) si tradent me viri Ceilae? et respondit Dominus = descendet, tradent =; quorum tamen neutrum contigit, quia, hoc accepto responso David ex urbe Ceila profugit. En igitur in Deo scientiam, qua praevidit futurum Saulis descensum, nec non traditionem Davidis in manus ejus a Ceilitis faciendam. Secundo habetur illud Sapientiae 4 v. 11 = raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus, aut ne fictio deciperet animam illius =. Quibus verbis non modo asseritur scientia qua Deus praevidit futurorum quorumdam sub:: conditione: nisi eos ex hac vita immatura morte praeripuisset; sed etiam divina scientia hoc in Deo praecedere non ... decretum in ordine meritorio, et causalitatis, ut volebant Domi... ...cagiani; et clarius patebit ex dicendis, sed ordine ... directivo praecedere, inquam, concursum illum, quo ...

eos intempestiva morte praeservavit. Tertio pervulgata est prae:dictio futuribilis poenitentiae Tyriorum, et Sidoniorum, quae legitur apud Matthaeum cap. 20, ubi his verbis: Vae tibi Corozain, vae tibi Bethsaida: quia, si in Tyro, et Sidone factae fuissent virtutes, quae factae sunt in te, olim in cinere, et cilicio poeni:tentiam egissent. Manifestum est poenitentiam hanc non extitisse, nec extituram amplius, sed extituram tantum fuisse sub conditione virtutum, quae factae fuissent in Tyro, et Sidone. Ex Patribus S. Aug. multis in locis confirmat hanc veritatem. Nam lib. de correptione, et gratia cap. 8 relato ad illud Sap. 4 v. 11 raptus est, inquit: respondeant, si possunt (Pelagiani), cur illos Deus, quum fideliter, et pie viverent, non hinc de vita hujus periculis eripuit, ne malitia muta:ret intellectum eorum, et ne fictio deciperet animam eorum: utrum hoc in potestate non habuit, an eorum mala futura nesci:vit? nempe nihil horum, nisi perversissime, atque insanissime, dicitur. Idem docent S. Prosper in responsione 8 ad excer:pta Genuensium, Cyrillus lib. 3 contra Julianum, Gregori:us Magnus lib. 23 in Moralia cap. 12, n. 14, Bernardus serm. de Innocentibus, Chrysostomus lib. 1 ad Stagirium, Gregorius Nissenus orat. de infantibus, qui morte rapiuntur acerba, Leo Magnus serm. 15 de passione cap. [illegible], aliique unanimiter. Insuper idem Aug. attendens ad illud Matthaei 20, ubi pariter relatum invenimus eosdem Pelagianos [illegible] lib. de dono perseverantiae cap. 11 ait: Eos praevidit si apud eos facta essent talia miracula credituros, quibus noluit subvenire, non subvenit, de quibus inter praedesti:natos alterius judicii, sed, occulto judicavit: ideo

suffragatur. Quum enim Deus sit infinite perfectus in cognoscen: do quaecunque veritates istae utique cognoscibiles sint, neuti: ca apparet, cur Deum possint latere.

19 Tandem Deum haec omnia scire absque ulla creatae liberta: tis laesione, ideo fit manifestum, quod utrumque apertissime nos doceant sacrae litterae accedente doctrina Patrum, et sen: su Ecclesiae, ex quo cum omnia praescire, et hominem in suis actibus libertate frui credatur, ut melius patebit ex dicendis.

Objectiones, et Solutiones.

20 Obj. primo adversus illam scientiam, qua diximus Deum semetipsum comprehendere. S. Augustinus lib. 12 de civit. cap. 18 ait: quidquid scientia comprehenditur scientis com: prehensione finitur; atqui Deus nulla ratione finiri potest, ergo neque per scientiam suam comprehendi potest. Confirmatur primo. Si Deus semetipsum cognosceret cognitione compre: hensiva, necesse foret ut cognosceret ultimam suae perfe: ctionis, vel ultimum gradum suae perfectionis; sed ultima perfectio, vel ultimus perfectionis gradus in Deo, utpote prorsus infinito, nec est, nec cogitari potest; ergo. Confirmatur secundo: Si Deus semetipsum comprehenderet, et ipsa compre: hensiva sui cognitione comprehendere deberet alia cognitio: ne superiori comprehensiva, et haec quoque alia, et sic usque in in: finitum: quum et haec cognitio sit ipsius comprehensiva ra: tionis ejus perfectionis sit verum; et hic processus in in: finitum neque in Deo videtur admitti cum repugnet ab: solutae illius perfectissimae simplicitati. Confirmatur tertio. Deus semetipsum perfecte cognoscit in creaturis, eas com: prehendendo, non sicut semetipso dependentes; ergo neces: [illegible]

non ē, ut aliud illi adjudicemus modum comprehendendi se ipsum. [illegible]

21 Ad 1, ea verba non habentur in nostra, sed in objectionibus [illegible] sententiam proferri. Quippe S. doctor ea ibi proponit, qui arguunt ea, quae infinita sunt, nec Dei posse scientia comprehendi: et propterea dicit: quapropter si quidquid scientia comprehenditur scientis comprehensione finitur, profecto et omnis infinitas quodam ineffabili modo Deo finita est, quia scientiae ipsius incomprehensibilis est. Sed hoc eo omisso, dico illam finitam improprie, quatenus cognitio adaequat totam rei cognitae entitatem, non proprie, quatenus nempe ipsi rei infinitae data aliqua seu terminus praefixus [illegible], nego maj. et [illegible], nego min. Cognitio Dei infinita perfecta, qua intuetur se ipsum, eo modo se ipsum cognoscit sicut ipse est in se, et ideo quia ipse [illegible] infinitus est, ut infinitum cognoscit, non vero aliquid seu terminum [illegible] ipsi [illegible] seu omni perfectione [illegible] quando [illegible] sui ipsius cognoscibilitatem [illegible] verbi hujusmodi [illegible] negativi intelligenda [illegible], non [illegible] ratione Deum se comprehendendo [illegible] alia [illegible] sui cognoscibilitatem, sed [illegible] perfecte [illegible] ipsius [illegible] cognoscibilitatem, ita ut nihil [illegible] supersit.

[illegible] patet [illegible] ad 1 [illegible] comprehendit se [illegible] terminum [illegible] cognitionis [illegible] se cognoscendi superavit. [illegible] comprehensiva [illegible] infinite [illegible]

ipsa [illegible] tota [illegible] quamvis non [illegible] infini-
ta [illegible] cognitiones [illegible] atque adeo se toti [illegible]
perfecte se ipsam comprehendit. [illegible] humanae
[illegible] [illegible] infinita [illegible]
satis non est [illegible] cognoscat [illegible] incognoscibilia [illegible]
necesse in super, ut cognoscat in perfectissimo modo [illegible]
cognoscit. [illegible] igitur [illegible] posit, et in qualita-
[illegible] tamquam in effectibus, et in se ipso tamquam medio [illegible]
[illegible], et propria, utroque modo [illegible]
[illegible].

22 [illegible] contra scientiam Dei [illegible]
in aliqua tempore differentias. [illegible] dicitur ne-
[illegible] cognoscere, [illegible] praesci-
[illegible] excelsa [illegible], nam [illegible]
[illegible] excelsa Baalim [illegible] filios
suos igni in [illegible] Baali [illegible] non praecepi, nec locu-
tus sum, neque ascenderunt in cor meum. [illegible] ver-
bis voluit significare [illegible] impia [illegible] et [illegible]
indigna ea, quae respiciuntur ab intellectu divino [illegible]:
[illegible] Hieronymus commentarii caput primum Habacuc
[illegible] appellat, qui [illegible] potentiam Dei [illegible]
ima detrahunt, in se ipsos injurii sunt, eandem rationa-
bilium, atque irrationabilium providentiam asserentes
absurdum est, inquit, ad hoc Dei deducere Majestatem,
ut sciat per momenta singula quot nascantur culices,
quotque moriantur: quae cimicum, et culicum, et muscarum
sit in terra multitudo, quanti pisces in aqua natent, et
qui de minoribus majorum praeda cedere debeant. [illegible]

igitur descenit, quod exaltetur Deus, si [illegible] atque [illegible] dicatur habere scientiam.

23 [illegible] hoc sensu illud est accipiendum, quatenus Deus nescivit scientia approbationis, non vero quatenus nullam omnino neque reprobationis scientiam de illis habuerit. Vulgaris quippe et usitatus est etiam in sacra scriptura hic loquendi modus, ut quis dicatur nescire ea, quae non approbat. Audiatur S. Hieronymus, quem Ecclesia sua in exponendis sacris scripturis Doctorem maximum Deus providere dignatus est, super eadem Hieremiae verba ita disserens: quod Deus nec cogitavit, nec locutus est, nec ascenderunt in cor ejus, non quia ei [illegible] venierit, sed quia indigna sint sua notitia, ignorare se dicit juxta illud Evang. Luc. 13 Discedite a me operarii iniquitatis, nescio vos. [illegible] illud ejusdem S. Doctoris testimonium, quod [illegible] de universalissima Dei providentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nobis, hac in re lapsum [illegible] S. Hieronymum. [illegible] communiter [illegible] alii tanti Doctoris, et exponunt hoc sensu, quatenus negaverit eandem irrationabilium et rationabilium [illegible] providentiam [illegible] [illegible] [illegible] et maxime ex iis, quae [illegible] super illud Matth. [illegible] duo passeres [illegible] [illegible] ita loquitur [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] auctore non [illegible] et [illegible] providentia et [illegible] [illegible] Dei voluntate [illegible]
Nulla igitur ratione [illegible] [illegible] in exponendis [illegible]

nis sacris ad iudicium peritissimo, tantus error permit-
tendus est, ut Deo scientiam, et providentiam eam de rebus
minutissimis ac vilissimis tam frequenter, et aperte in sa-
cris declaratam, negaverit: sic hoc idoneo sensu excusan-
dus est quatenus de illis generale tantummodo providen-
tiam concesserit, cujus vi omnes illas, et quod est individuo tan-
tum, eam de exigentia, seu modo quodam generalim
et communi non vero speciali quale est homi-
nis est, quatenus ad imaginem, et similitudinem suam con-
didit, vide eam consulit supra exigentiam omnem natam per
supernaturalia quasi [illegible] conscia praedestinando, et dirigen-
do eos ad supernaturalem beatitudinem. Dicimus hi sanctis hieronymi
huiusmodi sermo veniret, ubi de divina providentia [illegible]
Quod est divinam vilescere, et dominum majestatem dei, si ipsius sci-
entia, ac providentia ad res usque deductas [illegible], illorum hac
vile cogitatio est, qui de deo sicut de principibus creatis co-
gitare consueverunt. Deus est sicut magnus in magnis,
et maximus in minimis quantum ad creatione, ita
quantum ad scientiam, et providentiam maxime extendit
[illegible] se in quasque minima, et infallibiliter nota, et cura ha-
bere dicatur

224 Cb. Contra eandem scientiam rerum contingentium,
tamquam verissimam, et certissimam. Quod est a Deo ab aeter-
no praescivit in tempore esse futurum, illud certo, ac neces-
sario futurum est: sed est immutabilis, et infallibilis
nec quod est necessario futurum illud non est contingens, et li-
berum: nec ad quam maxime sensum negant ea, quod
a Deo ab aeterno praescivit in tempore esse futurum, licet si

e contingens, ac liberum, ergo supposita Dei praescientia qua [illegible], actum est de libertate creata. [illegible] Petrus liberè, et contingenter peccare est ita eum peccare ut etiam possit omittere peccatum; sed supposita infallibili Dei praescientia de peccato Petri futuro, Petrus non amplius omittere peccatum; ergo supposita hac praescientia non liberè, sed necessario peccabit. Confirmatur idem; supposita in Deo scientia visionis de peccato Petri futuro, si Petrus adhuc liberè peccaret, tunc liberè non falsificaret illam scientiam ipse; nec dici potest: libertas est non falsificandi [illegible] libertas, falsificandi; quando [illegible] libertas in se versatur circa contradictoria; ergo supposita in Deo scientia visionis de peccato Petri futuro, Petrus non amplius liberè peccabit. Probatur major. Quia non falsificare scientiam Dei de peccato Petri futuro aliud non est, quam ponere actum verificativum illius praescientiae; sed hoc aliud non est, quam ipsum Petri peccatum; ergo si, stante praedicta scientia, Petrus liberè peccaret, liberè non falsificaret praedictam scientiam.

2.° [illegible] in hoc quoque argumento [illegible] [illegible] modo [illegible] [illegible] tum in aliis tum maxime in Theologia, frequenter occurrit. [illegible] contingentiam ac [illegible], et in nomine libertatis [illegible] frequenter [illegible] [illegible] modo, quo [illegible] convenienter, non [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] non constat [illegible]. [illegible] quid diceret Aug. [illegible] [illegible], qui ex ignorantia modi, quo [illegible]

originale traduciḿur in notitiam illius scientiæ apertissime in scriptoris declarata, intuitum notitiam liberam et liberalis sim cum [illegible] quo modo illum necessario futurum è necessitate consequente, seu conditionis, et suppositione, ideo, necessitate consequente quam vocant etiam simplici, seu absolutâ, neq. modo, et sic [illegible] conditionato, et neq. modo, et conseq. Vetus quidem hæc inscholis distinctio: utinam aliquando vere perciperent adversultus, qui ex illius ignorantia multa in vanum obiiciunt. Necessitas antecedens, quæ etiam simplex seu absoluta vocatur, è vis quædam quæ non pendet ab ullo libertatis exercitio, neq. illud supponit, sed causam liberam, et adigit ad aliquid inevitabiliter, ita ut sese determinat, seu libere exeat in actum. Exemplum, ut aeternitati æqualis, et intuitiva Dei visione, quæ voluntates Beatorum independenter ab libera eorum determinatione adigit ad amorem Dei, qui proinde è quidem in illis voluntarius, quatenus ab eorum voluntate proficiscitur, è tamen necessarius, quoniam in hoc a pluribus saltem statuitur perfecta illorum beatitudo, ac necessitudo [illegible]. Necessitas vero consequens, quæ etiam conditionata, seu suppositionis appellatur, è illa quæ oritur ab aliqua conditione, seu suppositione ab libero agenti, ac proinde supponit ipsius libertatis exercitium. Hujus modi è necessitas non loquendi quod libere claudis ostium, ac clausum tenes. Hæc quippe necessitas seu impotentia loquendi a tua libertatis exercitio proficiscitur illudque supponit. Tantum abest, ut hæc libertati opponatur. Cum igitur scientia visionis in Deo de actibus creaturæ liberis et ipsa aliquo tempore [illegible]

[sus]pendeat ab exercitio creatae libertatis, quatenus illud tanquam objectum supponit: Deus quippe per hanc scientiam videt actum creaturae liberum sive praeteritum, sive praesentem, sive futurum, quem creatura in illud liberè se determinaverit, sive determinat, sive determinabit; tantum abest, ut creatam libertatem evertat, ut quinimo illam supponat, et quamcunque necessitatem in illis actibus habet, ea non est antecedens, sed consequens liberam creaturae determinationem. Audiatur Boetius, qui utramque necessitatem ita exponit prosa ultima: duae sunt necessitates, simplex una, veluti quod necesse est, omnes homines esse mortales; altera conditionis, ut si aliquem ambulare scias, eum ambulare necesse est. Quod enim quisque novit, id esse aliter ac notum est, nequit. Sed haec conditio minime secum illam simplicem trahit. Hanc enim necessitatem non propria facit natura, sed conditionis adjectio. Nulla enim necessitas cogit voluntate gradientem, quamvis eum tum, cum graditur, incedere necessarium sit. Eodem igitur modo, si quid Providentia praesens videt, id esse necessarium est, tametsi nullam habeat necessitatem. Atqui Deus ea futura, quae ex arbitrii libertate proveniunt, praesentia contuetur. Haec igitur ad intuitum relata divinum, necessaria fiunt per conditionem divinae notionis; per se vero considerata ab absoluta naturae suae libertate non desinunt. Ita Boetius.

Ad primam contentionem [illegible], ita [illegible] ut eam posse omittere [illegible] potentia ante, sive simultatis, [illegible], et in sensu diviso; [illegible] potentia [illegible] simultatis, et in sensu composito peccati, hoc est ut possit conjungere omissionem [illegible] cum peccato

ipso, non peccando videlicet eaḋ ex suppositione, seu con:
ditione, quod revera peccaturus sit, nego mā, et eadem
distinctione ḋ cōo, et nego min̄, et conseq̄. Praescientia Dei
de actibus creaturae liberis futuris, quatenus praecise ē nuda
verus cognitio, non magis opponitur libertati illius futuraeque
cognitio rei praesentis, aut memoria rei praeteritae, earum:
ve libertati officiat. Porro quis dicat, cognitionē rei prae:
sentis, et contingentis, auferre illius contingentiam? vi:
des tu hominem sibi violentas manus inferentem, et occiden:
tem: num propterea eidem tu libertatem adimis? quem
vides, tunc non potes, quin videas, nec ille pt quin infe:
rat; quod visio tua jam supponat violentam illam sibi mul:
tiplici manuum impositionem: at haec necessitas unde ori:
tur, non quia tua visione: tu ē vides vel, sicut ē i. s.,
et nullam tu videndo necessitatem affers. Sed oritur ex libera
suo voluntatis determinatione, cujus in dita simul in:
violabili contradictionis lege, dum infert nequit se in fer:
re; adeoque potentia consequente libera ejus injectionis
manuum nequit tu non vi ere, pt illa non inferre; ea
potentia igitur hac non inferendi sibi manus in sensu
composito injectionis ē impotentia consequens, quae nihil tollit
seu imo supponit libertatem. Idem ē de memoria rerum prae:
teritarum &c. Idem ergo de praescientia futurorum. Sicut tu in:
quit S. Aug. lib. 3 de libero arbitrio cap. 4. Memoria
a tua non cogis facta esse, quae praeterierunt: sic Deus
praescientia sua non cogit facienda, quae futura sunt.
Hujus ad rem quasi a priori ē quia juxta vulgarem Patrum
doctrinam res non ideo sunt futurae quia Deus futurus re ...

sci. it, cuius praescientia haec idem, si sit vera, et causa, pro in-
omni verum, seu potius eo quod eius praescivit, quia revera fu-
tura sunt. Unde cum dico non illum significare solo fu-
turionem verum et causam efficientem ex praescientia
(absit), bene vero obiectivam. Sic adaque tamen intelli-
venias res ideo esse futuras quia praesciuntur a Deo advi-
inadvertenter particulam causalem quia non causam,
les aut a priori significare, seu signum dumtaxat, seu argu-
mentum quasi a posteriori, quatenus ex praescientia certi-
tudine deducitur res esse futuram. Tamen re praecognita S.
scientia Dei de actibus futuris contingentibus ... affert il-
las necessitatem antecedentem, sed consequentem solum, non laedit si-
multatem potentiae, sed exigit praevie simultatem poten-
tiae, uno verbo videt res sicut sunt in se ipsis, iudicat
S. Aug. qui Ciceroni idem obiicienti omnium rerum, si
certus sit ordo causarum a Deo scitus, quo omnia fiunt:
lib. 5 de civit. cap. 9 ita respondet: Non est consequens
ut si Deo certus est omnium ordo causarum, ideo nihil sit in
nostrae libertatis arbitrio: et ipsae quippe nostrae volun-
tates in causarum ordine sunt, qui certus est Deo, eiusque
praescientia continetur: quoniam et humanae voluntates hu-
manorum operum causae sunt. Atque ita qui omnes causas
praescivit, profecto in eis causis etiam voluntates nostras i-
gnorare non potuit, quas nostrorum operum causas esse prae-
scivit. Hoc Augustinus

27 Ad ideas considerationes nego maiorem. Quidem in Deo
libertas peccandi, et non peccandi; nequaquam in facul-
tas ... falsificandi, aut non falsificandi divinas scientia

ad cujus scientiae libertatem satis non est, si Petrus aliunde peccet
sed requiritur, ut non peccat in sensu composito dictae scien-
tiae, quod est quamvis ratione chimericum: non secus ac chime-
ricum est, ut conjungat omissionem peccati cum ipso peccato. Petrus
igitur tenetur pro sua libertate peccare, et non peccare.
Quando si peccabit, in Deo scientia erit de illius peccato,
sin vero non peccabit, in Deo scientia erit de omissione pec-
cati. Deus enim necessario cognoscit res, sicut sunt ipse, et
hanc scientiam nulla creatura potest evertere, seu falsifi-
care. Atque ex his patet ad propositionem objectionis.

28 Instabis primo. Vel una cum praescientia Dei de suo
peccato, Petrus potest omittere peccatum, vel non. Si
primum; ergo potest Petrus reddere divinam scientiam; quia
ad hoc non aliud requiritur sicut dictum est, quam ut cum
praescientia de peccato, peccatum omittat. Si secundum, ergo
in sensu dictae praescientiae composito non est liber; ergo prae-
scientia Dei de peccato futuro, opponitur libertati.

29 Respondeo nego consequentiam illationem. Ad sicuti quod Petrus nequi-
at conjungere omissionem peccati cum ipso peccato, non
opponitur ejus libertati: ita quod nequeat conjungere
omissionem peccati cum ipsa Dei praescientia de peccato,
neutiquam evertit ejus libertatem in peccando. Etenim enim
praescientia de peccato, supponit peccatum ipsum, tamquam
suum objectum terminativum: et ad libertatem Petri satis est
si possit ponere, et non ponere peccatum absolute, seu
specificative, et non reduplicative, seu quatenus revera
futurum est, et ut subest dictae praescientiae.

30 Instabis secundo. Petrus potest impedire praescientiam Dei de

suo peccato futuro; ergo p̄t absolute impedire peccatū.
R. i omitto ant, et nego conseq. Nā posse absolute impedire peccatū ē posse impedire illud specificative sumptū, non vero explicative, quatenus nempe subest Dnā praescientiae. Vel 2. dist. ant. non p̄t divise impedire ido, indivise nego ant.; illud quippe significat hoīem efficere posse, ut Deus nesciat peccatū suū vere futurū, quod nunquā p̄t. Alterū vero significat hoīem omittere posse peccatū suū absolute seu specificative consideratū, quod ē subjectū Dnā scientiae, et efficere, ne in Deo fuerit praescientia peccati, sed ejus loco scientia omissionis peccati.

31 Instabis tertio. Quod ē necessariū impediri non potest per aliquid contingens neque quod ē aeternū impediri potest per aliquid in tempore existens; atqui praescientia Dei ē necessaria et aeterna non minus ac ipse Deus, cum quo realiter identificatur; voluntas hoīs autem sicut et ejusdem peccatum ē aliquid contingens et in tempore solū existens; ergo per voluntatem et peccatū hoīs nequit impediri Dnā praescientia neque irritari. Major videtur certa, quia necessarium connecti non p̄t cum contingente, ut dictum ē de existentia Dei. Minor cū ē de se manifesta, et conclusio sequitur ex illis.

32 R. dist. primam partem majoris, quod ē necessarium absolute seu independens a quavis hypothesi, cō, quod ē necessarium hypothetice tantum, nego maj. illud ē absolute necessarium quod, ut existat, nihil supponit, neque p̄t non ēē in quavis hypothesi possibili; illud vero ē necessarium hypothetice solū, quod, ut sit, supponit aliquid aliud, quo posito non

pt non est. iam vero praescientia Dei sicuti dixi est de actibus liberis aliquo idoneo sensu contingentibus vel contingentiae etiam necessaria: sive, quatenus ex ipsa se tenet ex parte Dei, praescindendo a respectu, quem dicit ad creaturas vel consideratur terminative, seu objective, seu quatenus ordinem et habitudinem dicit ad objecta cognita. Si primo modo consideretur est perfectio intrinseca ipsi Deo absolute necessaria, quam proinde creatura nullo modo pt impedire. Sin autem 2do modo accipiatur, idest secundum ordinem, et respectum ad quem habet ad objecta cognita est necessaria hypothetice solum: nam praescientia e.g. de peccato Petri futuro, ut talis sit supponit, tamquam suum objectum ipsum Petri peccatum quod ab ipsius Petri libertate dependet. ideo idest libere efficere nequeat, ut Deus habeat, vel non habeat scientiam prout est in ipso Deo efficere tamen pt, ut habeat scientiam de peccato potius, quam de omissione, vel e contra. Ex quo constat ad partem ejusdem majoris quod est aeternum non supponens aliquid in tempore futuro, nego, quod est aeternum, attamen supponens aliquid in tempore futurum. Praescientia Dei de futuro peccato Petri in se aeterna est; at, cum pro suo objecto habeat ipsum peccatum in tempore futurum, quod pendet a libertate Petri, hinc etiam, qui potest omittere peccatum, potest impedire scientiam de peccato, et efficere, ut ejus loco in Deo sit scientia de omissione peccati, praeterea non ut dicitur, quasi divinam auferre, haec ratio nimirum, ut, quam jam habuit aut in suppositione peccati non sit.

37\. ... contra scientiam conditionatam ... tam de rebus conditionate futuris quam in ordine ad ... tam tanquam de incerti ac futuris ... particulares

forte, forsitan quae [illegible] sunt, seu habentis cognitionem
aliqua de summum incerta, et conjecturali. Si nunc tertio
ejiciens [illegible] de Paradiso sit: ne forte mittat manum
suam, et sumat etiam de ligno vitae. Co psalm. 80 Si [illegible]
populus meus audisset me Israel si in viis meis ambulasset, pro
nihilo forsitan inimicos eorum humiliassem. Similia habentur Hier
emiae 26, vers. 3, et Ezechielis 12, v. 3, et aliis in locis veteris
testamenti, in novo autem Joan. 4, v. 10 mulieri Samaritanae
sic eloquitur Christus: si scires donum Dei, et quis est, qui dicit
tibi: da mihi bibere, tu forsitan petiisses ab eo et dedisset ti
bi aquam vivam [illegible] si me sciretis, forsitan et [illegible]
[illegible] meum sciretis [illegible] quomodo [illegible]
[illegible] praevisionem [illegible] excitanti
vel de summum conjecturali aliqua cognitione [illegible]
[illegible] [illegible] et habentes
in religione non [illegible]
[illegible]
[illegible] praevisionem, ut
sit quomodo [illegible] vere [illegible] conjecturam, quae non
[illegible]. Et lib. de praed. Sanctorum cap. 14 exponens
illud Sapientiae 4 raptus est, ne malitia [illegible]
pericula hujus vitae, considera praescientiam Dei [illegible]
[illegible]
quod [illegible] immutata [illegible]
[illegible] sed [illegible] et qui in
tentatione [illegible]
[illegible]
[illegible] quae futura non erant. Ne

que d[illegible] nus vera omni conditor sapientia praescivit, ora, quae ex-
da non esset. Primus namque praescientia Dei sic est vera itaque
incommutabilis ut, quae futura praescit vere futura sint. 2.
Nobis denique S. Augustini fidelissimus discipulus [illegible],
S. Prosper in epist. ad eundem Aug. [illegible] de semi Pelagia-
nis ait: in tantum [illegible] omnibus meritis eligi-
one [illegible], ut quae praedicta non extant, futura
quae non sint futura [illegible] apud illos consider-
ant. [illegible] genere et non agenda praescita sint et praescita non
acta sint. Semipelagianismi itaque [illegible] praescientia
hoc [illegible] Deo [illegible] amen. [illegible] ex [illegible].
[illegible] scientia [illegible] vel e [illegible] conditionalia:
[illegible] existens aliqua tempori [illegible] [illegible]
[illegible] aut [illegible] nihil hujusmodi [illegible] con-
ditionate, [illegible] ut cogitanti [illegible] ut [illegible].

3.1 [illegible] particulas illas [illegible] et [illegible] in [illegible]
cujus oculis omnia nuda et aperta sunt, [illegible] sed
nostra [illegible] utilitate [illegible], ut ait [illegible]
[illegible]
[illegible] ab homine ideo dubitante, [illegible] [illegible]
[illegible] a Deo [illegible] dubitationis, quem [illegible] nihil latet. Illa
dubitatione [illegible] in [illegible], non opinantis [illegible]
[illegible] in [illegible] ille qui omnia scit quando [illegible]
non dubitat, [illegible]. Quandoque vero [illegible]
[illegible] explicative, sunt et idem valent, ac utique [illegible]
se non accipienda sunt in [illegible]
Quandoque denotant [illegible] hoc [illegible] [illegible]
Hieronymus exponit illud [illegible] [illegible] si forte aud[illegible]

195

ant=. Quovis ad sensum accipiantur in locutionibus Dei, in
quo est omnis plenitudo scientiae, nequaquam significare possunt
dubitationem, seu incertitudinem cognitionis.

35 Quantum vero spectat ad Patres, ut illorum sensus detegatur,
de quibus, et contra quos agunt, attendamus oportet. Hi
scilicet illis erat hostium cum Pelagianis, qui asserebant ho-
mines praedestinari ex praescientia bonorum operum, quae ip-
sis naturae viribus ab iis fierent, tum cum Semi-Pelagianis,
dogmatizabant, merita et demerita conditionate futura es-
se, licet nunquam reipsa extitura, esse causam et quidem
meritoriam tum praedestinationis adultorum, tum baptismi
parvulorum. Negant itaque illi S. Patres, praescientiam illam
bonorum operum naturalium, et meritorum conditionate [illegible]
futurorum, quae sit causa meritoria praedestinationis adul-
torum, et baptismi parvulorum. Quod, utpote contra fidem
catholicam, et quidem maximos errores secum [illegible] erat [illegible]
opera operata ex naturae viribus elicita habere rationem
meriti supernaturalis. Aliter vero merita, quae nunquam exti-
tura sunt, esse causam praedestinationis, et baptismi; quando-
quidem sit juxta Theologos merita causare, quod est, [illegible]
nullum ex meritis, nisi [illegible] existunt. Nos autem dicimus
quidem in Deo ob infinitam divinitatis perfectionem scien-
tiam conditionatorum, quam sacrae litterae non apertissime
docent; at non sensus [illegible] et imprudenter, ut illi [illegible]
effectus [illegible] dictat sacra, quam
nos tribuimus Deo [illegible] tum
Pelagianorum tum Semi-Pelagianorum, ut mirum admodum
sit, hostis quoque parum id nobis obj[illegible] ab [illegible]

systematis [illegible] frequenter [illegible] hac [illegible], et omnia quae contra hoc sistema fiunt, [illegible] saltem ex [illegible] scientia [illegible], et vera [illegible] scientia [illegible].

[illegible] ergo Patres aliquando de futuris conditionatis negare scientiam [illegible] et visionis, quia [illegible] quando [illegible] de [illegible] scientia, quod hoc sola temporis [illegible] futura aliquando existent, et non ita [illegible] scientia conditionata, quia futura conditionata numquam sunt absolute extitura. [illegible] in hoc sensu exponi posse videtur [illegible] in suo testimonio [illegible] propterea ejus [illegible] periculo [illegible] scilicet [illegible] [illegible] praevidebat [illegible] diutius viveret. Non ergo [illegible] absolutam [illegible] absolute [illegible] absolute peccaturum [illegible] in tentatione non est [illegible] [illegible] non [illegible] praevideri absolute peccaturum [illegible].

Corolaria

37. Primum. Ex hactenus dictis colligitur [illegible] theologica [illegible] scientia, quae [illegible] et [illegible] et [illegible] modo [illegible] theosophia, e infinita [illegible] intellectus [illegible] formalis [illegible] sicut caetera [illegible] metaphysica [illegible] [illegible] cognitione certa et evidenter [illegible] imperfectionibus [illegible] quaecunque discursus et [illegible] intelligi [illegible] imperfectionibus [illegible] in intellectum et confusas intellectiones, intellectus [illegible]

[illegible] imperfectiones [illegible] sint [illegible]
potentia et [illegible] memoria [illegible] perseverantia [illegible]
[illegible] intelligentia [illegible] perfectiones [illegible]
[illegible] habet in creaturis [illegible]
[illegible] et quæ alia sunt [illegible]
consid[illegible] [illegible] qualitas [illegible]
[illegible] quæstione [illegible]
in intellectu [illegible] perfectiones [illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible] habitus [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] imperfectiones [illegible]
[illegible] sunt [illegible]

32 [illegible] libertate [illegible]
[illegible] intellectu [illegible]
[illegible] providentia [illegible] libertate [illegible]
[illegible]
[illegible] nostra [illegible] nostra salute [illegible]
[illegible]
[illegible] libertas [illegible]
[illegible] creatura libertate [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] salutem [illegible]

[illegible] salute [illegible] cura a[illegible] sequi, et solicitudines [illegible] infallibilitate [illegible] praetermittendae.

Caput IV.

De scientia simplicis intelligentiae.

[illegible] scientia [illegible] simplicissima [illegible] objecti, et [illegible] necessaria et in contingentia [illegible] libera [illegible] objecti [illegible] intelligentiae [illegible] et scientia [illegible] naturae, sive [illegible] alia sint objecta mere possibilia, alia absolute [illegible] et alia [illegible] mere possibilia sunt [illegible] ut [illegible] existerent [illegible] conditione, quae nunquam [illegible] ex his [illegible] scientiis [illegible] non se [illegible] possibilitatis [illegible] actuali [illegible] existentia [illegible] de veteribus.

Articulus I.

[illegible]

[illegible] duplex [illegible] cognitio objectum alterum [illegible] et [illegible] objecti [illegible] et alte[illegible] [illegible] exemplum habetur in [illegible] sol [illegible] cujus objectum [illegible] dici, [illegible] cognoscentur [illegible] solis [illegible]

2.

praesentia dici [illegible], intel. [illegible] formale [illegible]
primarium, ab aliis motivum, ab aliis specificativum dicitur.
Porro realiter identificatur [illegible] et addicit in veritate
per se nota, et producit nos [illegible] in hac [illegible] majus [illegible]
parte: in qua ipsa evidentia movet intellectum ad sibi
assentiendum. [illegible] dividitur in physice motivum, et intenti-
onaliter solum motivum. Primum est quod physice influit in pro-
ductione [illegible]
[illegible] nullum producit in [illegible], sed solum est [illegible]
[illegible] intellectus [illegible] veritati [illegible]
[illegible] et aliud eam determinationem [illegible]
[illegible] cognitione [illegible]
[illegible] cognoscendum [illegible]
[illegible] potentia [illegible] cognoscere [illegible]
[illegible] se indifferente determinat [illegible] cognitione [illegible]
[illegible] hoc determinat [illegible]
[illegible] aut exercitium [illegible]

2 [illegible] si sermo [illegible]
[illegible] modum [illegible]
[illegible] physice [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] formale [illegible] intentionaliter
[illegible] objectum [illegible]
[illegible] determinationem [illegible]
[illegible] determinati
[illegible]

cognoscibile è et eo modo quo ei cognoscibile est quo ratio illa in-
vestigationis cognoscenti [illegible], ratio objectiva for-
malis, sub qua, seu propter quam Deus itaque cognoscit
a divino intellectu non modo [illegible] se tenet ex parte objecti,
quod interrogans cum Deus cognoscat tale objectum red-
dere possumus. Sic igitur aliquis interrogare cur Deus
veritas cognoscat futurum Antichristi peccandi, pro ratione
tam determinativa subjectiva non aliud quidem reddere
possumus, quam perspicaciam divini intellectus; qua Deus in-
trinsece veluti determinatur ad cognoscendum quidquid
cognoscit. At pro ratione objectiva formali reddere
dat ex parte ipsius objecti proprietas veritatis [illegible]
peccatum Antichristi veritas futuri est. Hanc ad rationem
objectivam formalem, quae se tenet ex parte objecti [illegible]
sive non influat in divinam cognitionem (nec a [illegible]
repugnat sed objectiva solum eamdem terminet se-
[illegible] manifestum [illegible]
ad perspicaciam divini intellectus et solum [illegible]
[illegible] peccati Antichristi non a [illegible] intelligibilitate
ad cognoscendum peccatum illud futurum.

[illegible] ratio objectiva formalis divinae cognitio-
nis extrinseca [illegible] veritas aliquando
ipsi [illegible] intrinseca, quando [illegible],
ut quid se ipsum cognoscit, cum ut [illegible] alii,
sunt [illegible]
eo, ut non [illegible] solum movens divinum
intellectum ad cognoscendum, ut tantum et ejusdem per-
fectionis ac ipsa divina substantia: imo necessario [illegible]

Nos ex una parte ad munus hujus rationis objectivæ, non requirimus, ut physice influat in cognitionem scientiæ, sive modo illam terminet. Ex altera vero parte si inquam permittamus, et perfectio divinæ scientiæ qua quidem requirit ipse Deus, est per essentiam suam perfectissima, ut nihil ei extrinsecum melius, aut per cogitari possit. Alterum vero, quod diligenter animadvertendum est, in eo consistit, videlicet perfectionem intrinsecam divinæ scientiæ non quidem ab ortu formali, seu specificativo extrinseco, seu a specificativo intrinseco ipsius, [illegible] est infinita perspicacia divini intellectus [illegible] determinatus de conditionatis cognoscendis, et omnino modo cognoscibile est [illegible] ex parte sui cognoscentis imperfectionem [illegible] habet de universim extra, et perfectione intrinseca cujuslibet rei quæ semper tanta est quanta [illegible] intrinseca illius [illegible] non in particulari ordine omnipotentia, quæ licet ordinem conversum dicat ad possibilia, tamquam a terminis, et suo specificativo intrinseco, ejus tamen perfectio non recte metitur [illegible] perfectione possibilium. Non sunt igitur universim [illegible] vera hæc principia: eo perfectiorem cognitionem quo perfectius est ejus objectum, [illegible] in genere suo eo perfectior est cognitio quo [illegible] si etiam materialiter [illegible] summus vera sunt conditionata hoc est ceteris paribus.

21 Quandoquidem [illegible] duplex est possibilium esse, extrinseca nempe et intrinseca. Prior quæ est activus vocatur et causalis, est ipsa causa seu potentia istius producendi. Quare universis ramicam creaturam de:

extrinseca, possibilitas e Dnâ Omnipotentia, quae est e ri, et potentia producendi [illegible] non involvit repugnantiam; intrinseca vero possibilitas, quae est passiva et formalis dicta, est ipsa rei aptitudo ad existendum quae [illegible] modo a Dnâ Omnipotentia consistit in non repugnantia, seu concordia praedicatorum rei. Plane intrinsecam rei possibilitatem inficiantur nulli, maxime ex Thomistis; at longe plures se mittunt eamque manifeste adstruit S. Thomas 1 part. q. 25 art. 3 o, ubi ait = dicitur aliquid possibile, vel impossibile absolute ex habitudine terminorum: possibile quidem quia praedicatum non repugnat subjecto etc. [illegible] quidem quando Deus cognoscit aliquid producibile non cognoscit necessario suam omnipotentiam, quia haec producibilitas proprium non sit. Deinde omnipotentia relationem dicit, et respicit ad possibilia; ergo ab illis [illegible]; ergo praeter extrinsecam rei possibilitatem, quae ipsa Omnipotentia est, alia quoque est admittenda. Tandem in hac propositione = alter mundus, qui est possibilis non existit = sensus non est Omnipotentia Dei non existit - sensus esset falsus prior, qui tamen sit manifeste vera. Porro hunc sensum necessario [illegible] bunt ii, qui praeter Dnâ Omnipotentiam quae extrinseca rei possibilitas, seu causalis dicta in iis possibilitatem non agnoscunt. [illegible] haec exponenda sunt ex Metaphysica [illegible]. Ad Metaphysicam quippe, ne manca sit [illegible] notiones pertinent.

5 Sexta. Sit aliquis pluribus modis cognosci nempe in

se, in alio, praeter aliud ex alio et ad modum alterius
Primo res tunc in se ipsa cognoscitur, quando est [illegible] obiectum materiale cognitionis, seu etiam formale; ita ut [illegible] ex intrinseca ipsius veritate [illegible] terminetur [illegible] ad cognoscendas. Secundo cognoscitur in alio, [illegible] ipsa quidem est obiectum materiale cognitionis, sed motivum formale, seu [illegible] intentionalis determinans intellectum ad cognitionem reperitur in alio, sicut [illegible] determinat intellectum ad cognitionem [illegible] citur, seu velatione dicitur. Sic in causa cognoscitur effectus. [illegible] vero cognosci in alio neque praecise requirit cognoscere unum, et aliud: hoc est dicit [illegible] utriusque cognitionis per simultatem, seu concomitantiam; sed rem cognosci per speciem alterius: hoc est [illegible] dicitur cognitione [illegible] in alio, sed utrumque ita cognosci, ut cognitio [illegible] rei moveat intellectum ad cognitionem [illegible]
Tertio cognoscitur ex alio quando cognitio unius rei deducitur ex cognitione alterius, seu per discursum, [illegible] ex noto ad ignotum. [illegible] discursu [illegible] in alio cognoscitur. [illegible] inter cognitionem rei in alio et ex alio [illegible] non cognoscit nec causa [illegible] affectus incognitos: [illegible] cognoscit [illegible] causa [illegible] cognitio [illegible] discursu. [illegible] ad modum alterius [illegible] cognitione [illegible] per [illegible] cognoscitur [illegible] ad modum [illegible]
[illegible]

[illegible] utrum [illegible] cognoscat creaturas [illegible] in se ipso, seu in sua Omnipotentia, tanquam causa illarum productiva. Dissentiunt nonnulli [illegible] et putant perfectio hac [illegible] non dicit [illegible] relatione transcendentali [illegible] connexione metaphysica cum possibilitate [illegible], [illegible] cognoscat eas in se ipsis, adeo ut [illegible] sit non modo [illegible] [illegible] cognitionis, seu [illegible] [illegible]. [illegible] Thomistae communiter, putantes [illegible] cognoscere [illegible] [illegible] in se ipso seu in sua Omnipotentia. [illegible] [illegible] cum Molina, et Suarez, et ex [illegible] [illegible] sen. Affirmant [illegible] [illegible] societatis, [illegible] quibus dicunt nonnulli [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] ad [illegible] duas alias quaest. [illegible] primo [illegible] [illegible] per [illegible] necessaria se ipsum in se ipso cognoscat [illegible] comprehensiva. altera vero, utrum se ipsum cognoscat [illegible] in creaturis. Non [illegible] spectant hoc ad [illegible] simplici intelligentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quaest. [illegible] ac communi, et [illegible] [illegible] Thoma [illegible] [illegible] sententia affirmantes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in qua [illegible] [illegible] [illegible] spiritus [illegible] [illegible] profunda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Angelici [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicitur aliquis comprehendi, quando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; et hoc [illegible] [illegible] [illegible] perfecte sicut cognoscibilis [illegible] [illegible] [illegible] perfecte cognoscit se ipsum, sicut perfecte cognoscibilis [illegible], tanta [illegible] [illegible] [illegible] in cognoscendo quanta [illegible]

[illegible] ejus in essendo. [illegible] communiter [illegible] cognitione comprehensiva, qua [illegible] intrinse- ca [illegible] [illegible], seu qua clare, et [illegible] cognoscit [illegible] objecto [illegible], et quomodo [illegible] cognosci [illegible] de comprehensiva [illegible] cognitione sui ipsius in semetipso [illegible], non e[st] admittenda in eo alia cognitio, [illegible] ratione nostra distincta, qua [illegible] comprehendat [illegible] cognitionem illam, qua comprehendit semetipsum: non est quippe perfecta sui ipsius comprehensio, nisi eadem cognitio et semetipsam comprehenderet quum realiter sit ipse Deus. [illegible] ipso se comprehendat Deus, inde liquet, quia alioquin se non comprehenderet, imo nec intuitive cognosceret, [illegible] [illegible] non est in seipso [illegible].

8. [illegible] [illegible] quaestione [illegible] [illegible] et plures [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sententiae [illegible] [illegible] [illegible] creaturae [illegible] [illegible] dependeant a Deo, [illegible] [illegible] cognitio [illegible] [illegible] [illegible] S. Thomas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligit [illegible] [illegible] et alia in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnia alias [illegible] [illegible] in Filio, et [illegible] [illegible] in creatura [illegible] [illegible] creatura [illegible]

praesentet quamvis imperfecte. Dum vero ultimis verbis subjungit, quod Deus videat se ipsum in creaturis, quatenus ipsae illum perfecte repraesentant. Ergo cognitio, qua Deus seipsum in creaturis cognoscit, neque est abstractiva, qua seipsum in creaturis cognoscit per species intelligibiles proprias; neque est imperfecta, quia licet in creaturis Deus imperfecte repraesentetur, possunt tamen esse vera objectiva suo modo determinantia divini intellectus ad cognoscendum infinitatem suam perfectam, qua seipsum comprehendit; omnes creaturas videt et essentialiter connectuntur cum eadem perfectione Dei, quae includit eminenter in Deo. Creaturarum cognitio, qua Deus eminenter intuetur in creaturis, est illa eadem, qua seipsum in seipso intelligit. Caeterum de his diximus supra. Satis haec sint.

Articulus ii

Utrum Deus cognoscat possibilia in se ipso.

Conclusio. Deus cognoscit possibilia cognitione earundem propria in seipso, seu in sua essentia omnipotentia. Est communis Theologorum cum S. Thoma contra Nominales. Probatur primo ex auctoritate eiusdem [illegible] q. 14 art. 5 in corp. [illegible] ubi Deus cognoscat alia a se, [illegible] hoc [illegible] manifestum est, quod Deus seipsum perfecte intelligit, alioquin suum esse non esset perfectum [illegible] aliquod cognoscitur, necesse est quod virtus ejus perfecte cognoscatur. Virtus autem alicujus rei perfecte cognosci non potest nisi cognoscantur ea ad quae virtus se extendit. Unde cum virtus divina se extendat ad alia, eo quod ipsa est prima causa effectiva omnium entium, necesse est quod Deus alia a se cognoscat. Et art. 6, ubi docet, utrum Deus cognoscat alia

c. 8

<u>a se propria cognitione</u> ô ita dimovit: intelligere abquo in communi, et non in [illegible] imperfecte [illegible] cognoscere ... si igitur [illegible] Dei [illegible] ase esse in universali [illegible] et non in speciali [illegible], quo ejus intelligere non est [illegible] modis perfectum [illegible] ipsum [illegible], quia alia ase cognoscit propria [illegible], [illegible] communicant in ratione [illegible], seu [illegible] quo [illegible] distinguitur ... sic igitur, quia [illegible] a Dei habeat in se quacumque perfectione [illegible] rei alterius et [illegible] amplius, Deus in se ipso [illegible] propria cognitione cognoscere [illegible] propria [illegible] consistit [illegible] quo per aliquem [illegible] perfectione participat. [illegible] a Deus perfecte se ipsa cognoscat [illegible] participabilis ab aliis sua perfectio, nec ea [illegible] esse [illegible] nisi cognoscere [illegible] propria cognitione [illegible] quo [illegible] distinguuntur. [illegible] in quo Deus perfecte se ipsum et sua omnipotentia cognoscat [illegible] in se ipso [illegible] perfectiones eminenter habeat et [illegible] sua Omnipotentia [illegible] effectivi [illegible] distincte [illegible] et proprietates cognoscere [illegible] ratione [illegible] [illegible].

[illegible] o seu [illegible] argumentum [illegible] Deus in sua Omnipotentia cognoscat [illegible] ratione propria, seu quatenus [illegible] sunt necessaria et sufficientia [illegible] omnipotentia [illegible] et hac [illegible] sua [illegible] [illegible] connexione [illegible] ut [illegible] sua [illegible] sit [illegible], et [illegible] cognoscitur in aliis, [illegible].

dogma fidei a nobis cap. pr[illegible] declaravimus. Altera vero praeterquamquod humana certe ex fide nos supponi com[illegible] hoc verum, et efficaci ratione probatur. Perfectior siquidem apparet in Deo illa potentia quae ab intrinseco sui et viribus proxima, absoluta quadam efficacia et adeo completa et practica potestas producendi possibilia praeditur talis non sit. Atqui omnipotentia connexa cum possibilibus est vis proxima absoluta, vera efficacia seu completa et practica potestas producendi possibilia: contra omnipotentia inconnexa est solum virtus proxima, sola sufficientia, et remota, seu conditionata mera efficacia, ideo ut ipse loquuntur adversarii, quando enim hoc possibile sit possibile, sub ea tamen [illegible] non [illegible] [illegible] ergo omnipotentia Dei est essentialiter connexa cum possibilibus, ut non sua haec, ut possibilia sint. Major declaratur pt [illegible] alicuius attributi vel Dei maxime voluntatis sua, perfectior enim apparet si consideretur ut absoluta, et quidem retrahens impossibilitate alterius Dei, quam si conditionata solum aestimatur, videlicet sub conditione si [illegible] maneat alter Deus. Minor ex [illegible] consideranti est manifesta. Accedit illud Philosophi [illegible] quilibet potentia activa respondet una potentia passiva [illegible] [illegible] [illegible] omnipotentia inconnexa cum possibilibus [illegible] ita recte exponitur, ac sicut dicta [illegible] sic connexa dicatur. Hanc probatam [illegible] [illegible] positam est. Illa connexio metaphysica (idem cum propositione, valet enim de metaphysica oppositione) [illegible] [illegible] ipsi fundamento ea [illegible] metaphysica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

connexionis metaphysicae, illo cognoscatur et ipsa veritas, ... sed a connexio ... intrinseca; ... ea ... convenit ... connexio ... [illegible] et terminus ... [illegible] ... connexionis ... [illegible] ... terminus, ergo ... Deus comprehendere ... omnipotentia ... simul comprehendit possibilia ... [illegible] ... connexione metaphysica ... ratione, et ... [illegible] ... [illegible] ... cognoscatur in alio.

Objectiones, et Solutiones.

11 Obj. primo. Essentia vel Omnipotentia Dei non sunt ... ratione ... creaturis possibilibus; ergo neutra ex his ... in ... cognoscantur possibilia ... de se ... [illegible] ... patet ... [illegible] ... ratione ... in alio, nec in illo cognoscitur ... non est ... illo ... repraesentari in alio ... [illegible] ... creaturae a Deo in sua Omnipotentia cognosci ... [illegible] ... in illa continentur ... possibilia in Omnipotentia, sed tolum eminenter (vel non sunt formaliter) ... cognoscunt a Deo in sua Omnipotentia cognosci ... [illegible] ... [illegible] ... possibilia.

12 ... [illegible] ... in alio non ... ratione ... ut veritas ... illius ... veritatis alterius, sicut diximus ... satis ut ... fundamentum ... alterius ... terminus, ... [illegible] ... quod Deus ... in Verbo ... [illegible] ... creaturas ... [illegible]

[illegible] omnipotentia [illegible] operationis divinis, ac sint, possibilia in veritate rationis totae mentis [illegible] intrinseca, [illegible] virtus producendi possibilia, [illegible] distincta eorumdem essentia ac proprietates. [illegible] intellectus ac intrinseca, et infinita sua perspicacia determinatus ad cognoscendum [illegible] cognoscibile, et omnimodo [illegible] cognoscibile [illegible] omnipotentia [illegible] in virtute producendi possibilia [illegible] diversitas [illegible] ac proprietates ea [illegible], et intelligit cognitione eorumdem propria. Ad confirmationem [illegible] in Deo omnia possibilia [illegible] omnia [illegible] in illo reperiri imperfectiones [illegible] in creaturis [illegible] possunt ea salva existere. Nihilominus [illegible] omnipotentia eadem respiciat, formaliter [illegible] in illa cognoscit cognitione eorumdem propria [illegible] sunt [illegible] possibilia [illegible] et [illegible] formaliter [illegible] tas suas [illegible] et proprietates [illegible] quae respicit omnipotentia, et ad quae [illegible] ut [illegible] effectus [illegible] seu [illegible]

3 [illegible] omnipotentia [illegible] scientia [illegible] intelligentiae [illegible] talis scientia [illegible] mediam scientiam [illegible] illud supponit et [illegible] omnipotentia [illegible] intelligentiae [illegible] mediae [illegible] omnipotentia [illegible]

intelligentiae scientia [illegible] et videt tamquam illius
eventum contingentem. Neque de omnipotentia Dei con-
cipi [illegible] tamquam potentia caeca, neque enim potest aliquid
producere nisi prius decernat neque decernere potest produ-
ctionem, nisi prius cognoscat illius possibilitatem [illegible]
igitur est haec consequentia: ideo Deus cognoscit possibilia qu-
ia omnipotens est; et contra oportet dicere Deus est omni-
potens quia cognoscit possibilia. Confirmatur. Neque enim
sua probabilitate [illegible] extrinseca vel intrinseca caret
sententia illa, quae asserit Dei omnipotentiam omnium
consilium per scientiam [illegible], a [illegible] ordinem
14 [illegible] quo aliquando omnipotentia si consideretur ut nomi-
na [illegible] et [illegible] summa
libero ac provido [illegible] aliquid producendi consilium
per scientiam summam intelligentiam [illegible]
considerata in objecto [illegible] considerata [illegible]
[illegible]
seu quatenus [illegible] consilium in
[illegible] necessariis et contingentibus [illegible]
consideratione [illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible] consilii
[illegible] ex illa scientia [illegible] valet
responsio [illegible] confirmationem respon-
[illegible] primam ex illis [illegible] sententiis, quas attulimus [illegible]
[illegible] intrinseca [illegible]
[illegible]
[illegible] supponimus.

115 Objectio ex absurdis. Primo est admiranda in Deo cognitione
unius in alio sequitur admittenda ex causa aliqua divina
cognitione nam nemine [illegible] medio [illegible] alterum co-
gnoscit. [illegible] quippe concedunt [illegible] causales [illegible]
cognoscit possibilia tamquam [illegible] connexionem [illegible]
cognoscit sua omnipotentia tamquam [illegible] [illegible]
[illegible] cognitio qua [illegible] omnipotentia [illegible] possibi-
lia non est intuitiva sed abstractiva [illegible] non requirit possi-
bilia sub ratione propria veritatis sed sub ratione veritatis [illegible]
[illegible] [illegible] vel si intuitiva, in [illegible]
o est discursus saltem virtualis, [illegible] proponuntur [illegible]
[illegible] cognita in alia prius non cognita [illegible] [illegible]
[illegible] sententia necessario admittitur in Deo, [illegible] in
infinitum. Nam [illegible] Omnipotentia [illegible]
[illegible] omnipotentia sua [illegible] etiam
possibilia et [illegible], [illegible] cognitione [illegible] infinitae,
sicut infinita sunt diversa possibilium [illegible]
[illegible] et possibilia [illegible] omnipotentia [illegible]
[illegible] [illegible] determinaretur ad intelligen-
se ipsum. Atque haec [illegible] cognitionem [illegible]
abstractiva, et discursiva [illegible], et processus in
infinitum sunt in Deo quammaxime [illegible].

[illegible] [illegible] praeoccupata fuisse [illegible] [illegible]
[illegible] quando [illegible] [illegible] [illegible]
talis imo et magis proprie [illegible] [illegible]
[illegible] scientia est admittenda [illegible] physice [illegible]
[illegible] intelligendo [illegible] [illegible] cognosce-
ret. [illegible] cognitione hanc intuitivam co

quia cognoscit possibilia in sua omnipotentia tamquam in suo primario sub ratione propriae veritatis, non vero per species alienas aenigmaticas. Deinde Deus in seipso continet omnes rerum perfectiones et in specie intelligibili [illegible] in[illegible] pria per suas res non abstractive sed intuitive videntur.

Quantum ad diversum locum et alio modo in hac sententia cognitio omnium seu omnis obiectivae in Deo comparatur [illegible] ordinate causalitatis, seu realis temporis [illegible] [illegible] ut contingit in creaturis. Cognitio quippe Dei indivisibiliter et simul terminat ad [illegible] medium, et terminum cognitionis. Unde cognitio [illegible] nonnisi prioritate rationis potest praecedere terminum. [illegible] S. Thomas [illegible] supra citato verbis: Deus non cognoscit per causas [illegible] [illegible] effectus incognitos, sed cum cognoscit in causa unde ipsius cognitio non est discursiva [illegible] [illegible]. Deus est actus simplicissimus [illegible] et in se ipso [illegible] [illegible] et in possibilibus [illegible] ita ut ipse, et possi[illegible] [illegible] ut terminus et [illegible] connexionis [illegible] [illegible] cognitio non sit realiter multiplex nec [illegible] [illegible] nec processus [illegible] locum habere [illegible] [illegible] itaque [illegible] cognitio [illegible] [illegible] [illegible] sub hac consideratione non debemus cogitare in finitis [illegible] scientiae formalitates [illegible] [illegible] [illegible] omnipotentia [illegible] [illegible] quae terminus alterius possibilia tamquam [illegible], et quae terminus omnipotentiae

Articulus Tertius

Utrum Deus cognoscat possibilia immediate in seipsis ita ut eorum veritas intrinseca sit ratio objectiva formaliter terminans divinam cognitionem.

Conclusio. Deus cognoscit possibilia immediate in seipsis. [illegible] divinus intellectus ex infinita sua perspicacia est intrinsece determinatus ad cognoscendum quidquid est cognoscibile et eo modo quo est cognoscibile sine ulla sui ipsius imperfectione. atqui possibilia possunt cognosci non solum mediate hoc est in sua Omnipotentia, [illegible] tamquam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] immediate in seipsis ita ut eorum veritas intrinseca sit ratio objectiva formaliter terminativa divinae cognitionis et ita quidem [illegible] possunt cognosci sine ulla [illegible] imperfectione ex parte ipsius divini cognoscentis [illegible] de qua solum [illegible] difficultas. probatur [illegible] [illegible] [illegible] supposita ex [illegible] duplici [illegible] possibilitate, extrinseca una quae non aliud est quam [illegible] producendi possibilia, unde a possibilitas causalis, seu activa [illegible] consuevit. Altera formalis, seu intrinseca quae posita est in [illegible] [illegible] seu concordia praedicatorum vel ut ajebat [illegible] S. Thomas in [illegible] praenotione, [illegible] statim intelligimus possibilia [illegible] [illegible] intrinsecam, et formalem [illegible] absolutam saltem conditionalem, [illegible] [illegible] in ea [illegible] [illegible] concordia, [illegible] [illegible] possibilia a Deo [illegible] [illegible] in [illegible] seu ad [illegible] [illegible] [illegible], nulla involverent contradictionem. [illegible] igitur [illegible] veritatem objectivam conditionalem propriam et intrinsecam, [illegible] de illis affirma[illegible]

pt; ergo idió nunc ẽternalẽ veritatẽ possunt à Deo immediate cognosci, et revera cognoscuntur. Pr. nunc eadẽ minor quoad 2dã partẽ, videlicet possibilia ita revera cognosci à Deo absque ullius ipsius cognoscentis imperfectione. Veritas quippe intrinseca possibilium non: bis non adstruitur, tanquã principiũ influens in divinam cognitionẽ, neque tanquã mensura illius; sed tantum vera ratio objectiva terminans ad divinã cognitionẽ, et ad summum tanquã specificativũ extrinsecũ, minime vero intrinsecũ. Perfectio ad divina scientia non ẽ dimetienda a ratione pure objectiva, et terminativa, seu a specificativo extrinseco, sed ab intrinseco solũ, ut exposuimus in praenotionibus, ã constat eã paritate aliorũ attributorũ Dei, quae ordinẽ dicunt, et relationẽ ad creaturas v.g. Omnipotentia. Ex quo igitur possibilia cognoscantur à Deo immediate in se ipsis ita ut veritatẽ illorũ intrinseca, ut ratio objectiva terminet divinã cognitionẽ, nulla omnino inde sequitur ex parte Dei cognoscentis imperfectio. Confirmatur. Possibilia cognoscuntur a Deo immediate in se ipsis, si haec divina cognitio creaturarum sunt possibiles terminatur ad ipsas creaturas possibiles et ab iisdẽ objective verificatur, sed ita ẽ. Siquidem enim rationẽ cur Deus cognoscat creaturas possibiles, et hoc mentis respondeo pt, quia revera possibiles sunt, ac nulla in suis praedicatis involvunt repugnantiã; ergo.

Objectiones, et solutiones.

8 Obiicies primo ex auctoritate sanctorũ Patrũ, qui docuerunt, à Deo sciendum verũ in se ipso, tanquã in ide

minus consentanea. Primus autem occurrit S. Dionysius, qui lib. de divinis nominibus cap. 7 ait: non Deus visionem singulis se immittens, sed ideo unica causa continentiam omnia sciens, et continens: et rursus eodem cap.: non ex iis, quae sunt, ea quidem discens divina mens novit, sed ex se, et in se ideo causa: [illegible]: non singula ex cujusque specie ducens, sed ideo unica causa complexionem omnia sciens [illegible] cuncta cognoscit, non venit, sed sui notitia: [illegible] et clariora [illegible] universa divina scientia [illegible] in se ipso. S. Ambrosius lib. in symbolum ait: Deus nihil extra se intelligit sed omnia in se intuetur. S. Augustinus 83 quaest. lib. quaest. [illegible] Deo inesse non est extra se positum quidquam intuebatur, ut ideo [illegible] constitueret, quod [illegible] hoc opinari sacrilegum est. [illegible] omissis ceteris sanctus Thomas [illegible] in locis sed potissimum [illegible] S. scientia [illegible] immediate in se ipsis [illegible] [illegible] Deus ait: sic [illegible] ipsis videt [illegible] Alia est a se non videt in ipsis, sed in se ipso [illegible] maximum scientia sua continet similitudinem [illegible]

Non poterat sane apertius loqui et inpugnaret nam in Deo scientia [illegible] immediate in se videt.

[illegible] Salvus in [illegible] [illegible] nostrae sententiae [illegible] adversarii [illegible] modo recte [illegible] illum esse [illegible] aut in tempore aut dependenter ab aliquo extra se [illegible]

tanquam principio physice influente in eam cognitionem aut tanquam exemplari rerum producendarum, quo [illegible] [illegible] in productione rerum, [illegible] ea nos cum ipsis fatemur. cum sicut SS. Patres nunquam in [illegible] sunt [illegible] intrinsecam rerum creatarum ea posse ratione objectivam; et nunc terminantes eam cognitionem, ita nos gravi [illegible] attribuimus, fundamento innixi, hujusmodi scientiam Deo [illegible] dicamus. [illegible] quidem [illegible], licet [illegible] apud Antonium [illegible] ingenue, [illegible] ex integro [illegible] contexta non aliud colligi, quam Deum non cognoscere creaturas in tempore, aut per species intelligibiles ab iis desumptas, sed per species intelligibiles in tempore, non per species intelligibiles ab iis desumptas, sed per species intelligibiles sibi realiter identificatas et tamen suam [illegible] vim repraesentativam, ut proxime [illegible] illa verba. non singula ex cujusque specie [illegible]. [illegible] in loco eam illud constituit sicut, ut aliqua vera ratio [illegible] sit eas [illegible] intrinseca veritas. S. Ambrosius libro primo de officiis cap. 14 disertissime affirmat Deum cognoscere omnes cogitationes in cordibus nostris, absque [illegible] [illegible]; quomodo non sit intelligibilis Dei splendor in cogitationes hominum, et corda quae ipse creavit [illegible] [illegible] intelligendus in sensu, [illegible] non aliud [illegible] [illegible] se [illegible] exemplar [illegible] [illegible], habet quippe Deus in mente sua ideas seu species rerum omnium [illegible] nullo exemplari [illegible]

posito in verum creatione indigeret. Si enim quae eas s. Thomas in hoc sensu accipienda sunt, ut evincunt alia ejusdem s. Doctoris exempla non modo, quae retulimus in fundamento, sed ea quae hic ait quaest. art. 1 ad 2, ubi ait = Deus non solum cognoscit res in se ipso, sed per id quod in se ipso continet res cognoscit eas in propria natura.

Objicitur ex cap. rationes. Absonum est dicere Deum cognoscere possibilia in se ipsis: nam si res ita se haberet, cognitio divina dependeret a possibilitate creaturarum, quia non posset Deus intueri possibilia in se ipsis independenter ab intrinseca eorum possibilitate: sed consequens est absurdum; ergo Deus possibilia cognoscit tantum in sua omnipotentia, nunquam vero in se ipsis. Confirmatur primo: possibilitas rerum creatarum est objectum formale, et specificativum divinae scientiae, objectum formale, et specificativum cujusque potentiae, et operationis est illud quod immediate, primario, et ratione sui, seu independenter ab aliis attingitur a potentia seu operatione. Possibilitas autem rerum immediate et primario attingitur a divina scientia, si Deus immediate in se ipsis cognosceret possibilia esset igitur objectum formale, et specificativum divinae scientiae; sed nihil creatum potest esse objectum formale et specificativum divinae cognitionis. Per hoc robur metu[illegible] minor [illegible] Thoma, qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] species, et essentiale perfectionem desumit ex suo objecto formali tanquam specificativo, ut communiter dicitur; ergo ne dicamus aliquid creatum esse mensuram divinae cognitionis, quod est absurdum quamnovarum, concedendum est, nihil creatum posse esse objectum formale [illegible]. Solvitur hoc argumentum [illegible] illo

principiis: ex potentia et objecto infinite notitiae. Confirmatur 2.do Cognitio, qua Deus cognosceret possibilia immediate in se ipsis, ne minimo quidem ratione nostra superaddit aliquid perfectionis illi cognitioni, qua se et possibilia cognoscit in se ipso: ergo [illegible], et absque ullo fundamento [illegible] [illegible]. Nam [illegible] ad cognitionem, quam omnes de eo [illegible], est comprehensiva [illegible] et supercomprehensiva creaturarum, [illegible] in [illegible] cognoscendi simpliciter infinite perfecta: nihil igitur ei superaddi [illegible] perfectionis a priori illa cognitione: sensu [illegible] est simpliciter infinite perfecta. Confirmatur tertio. Saltem cognitio, qua Deus cognosceret possibilia in se ipsis esset minus perfecta cognitione, qua et se, et creaturas in se ipso intuetur: [illegible] [illegible] [illegible] objecto formali est ipse Deus, ea vero intrinsecam verum possibilitatem. [illegible] declaratur paritate cognitionis, qua Angeli vident res creatas in Deo et alterius cognitionis qua eas vident in se ipsis. [illegible] prima [illegible] respectivis a Theologis, [illegible] dicitur matutina, et altera vespertina. Ne igitur cognitio minus perfecta in Deo [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] duntaxat in se ipso omnia intueri.

[illegible] Ut vero [illegible], seu majorem [illegible]. [illegible] [illegible] cognitionem [illegible] cognitionem [illegible] possibilitatem [illegible] [illegible] non [illegible], [illegible] objectum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] terminativam sui ipsius. Hoc [illegible] [illegible] cognitione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], qua dicat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. An [illegible] Deus nequeat providere, [illegible] Antichristi peccati [illegible] [illegible] [illegible] providentia [illegible] [illegible] [illegible], peccati [illegible] [illegible] providentia Dei dependere a [illegible] illius peccati ([illegible]) [illegible] igitur ratione [illegible] Deus cognoscat [illegible]

sibilia immediate in se ipsis non sequitur cognitione Dei pro:
prie dependere a possibilitate creaturarum, seu procedere ab illa,
tanquam ab objecto reali, sed ad summum connecti. Ver:
ro sola connexio nihil involvit dependentiæ, aut imperfectio:
nis: sicut manifestatur in Filio qui licet ratione personæ di:
stinguatur, et connectatur cum Patre, imo procedat ab illo,
non propterea dependet aut imperfecti aliquid contrahit. Ad
primam confirmationem, quæ late deducitur, est responsio,
possibilitates rerum creatarum ab ortis non habent rationem speci:
ficativi intrinseci divinæ cognitionis, eique perfectionem commu:
nicant, sed velut materia ejusdem, seu solum velut specifica:
tivum extrinsecum, et ratione pure objectiva, ac mere termina:
tivum illius. Verum divinæ cognitionis perfectio non a specificativo
extrinseco seu ratione objectiva, sed a specificativo intrinseco,
quod est perspicacia infinita divini intellectus, petenda est, ut di:
cebamus. Atque exinde patet ad responsionem ad illud quod in:
ferebat: summe determinari Deum non incidet in illo in quo subsistit
non est intellectus per modum potentiæ passivæ. Ad secundam
confirmationem dicimus nihil perfectionis superaddi quoad
substantiam cognitioni divinæ, quoad modum cognoscendi;
et Deus intellectus ex infinita sua perspicacia determina:
tur non modo ad cognoscendum sed et cognoscendi, sed
eo modo quo est cognoscibile. Quare cum possibilia cogno:
scat juxta connexionem in se ipsis, hoc quoque cognoscendi
modus tribui illi debet. Ad tertiam nego assumptum: licet enim
divina cognitio æque ab objectis realibus, sequatur ex vi do
ipsarum, et a specificativo extrinseco, non a specificativo intrin:
seco seu determinativo suo, ut coordinati videntur et

e in [illegible]. [illegible] qua ita [illegible] est [illegible] et [illegible], Do, [illegible] et [illegible], nego. [illegible] quaelibet [illegible] cognos[illegible] intellectus [illegible] intelligi[illegible] [illegible] realis [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] disparitas, quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] perpetua, [illegible] species, [illegible] [illegible] illam e species [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

22 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod non e [illegible] est verum, ergo [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] confirmatur. Cujus non datur [illegible] [illegible] cognoscibilitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognoscibilitas [illegible]

23 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non modo [illegible] [illegible] [illegible] formali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Respondeo, si [illegible] argumenti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] verum, aut cognoscibile [illegible] [illegible] [illegible] intellectu [illegible]

rerum: nonnullae praeteritae extiterunt, et [illegible] physica, et futura physice existent; at nunc neque praeterita neque futura [illegible] existunt. Quod igitur ad veritatem scientiae et propositionis non semper requiritur physica, et praesens existentia obiecti, [illegible] sufficit ita habere quemadmodum enunciatur a propositione, quidquid scientia terminatur et propositiones [illegible] possibilia nec repugnent, nec exigunt physicam existentiam obiecti, sed solum non repugnantiam ejusdem; hinc etiamsi possibilia physice adhuc non existant, vera tamen est scientia de illis et propositio [illegible] alterum mundum esse possibilem. Immo vero non sumitur in vi verbi sed in vi copulae ut ajunt dialectici. [illegible] ut quae nunc possibilia sunt non existere quidem physice, bene vero esse quatenus [illegible] nunc [illegible], [illegible] alterum mundum nullam involvit repugnantiam [illegible] [illegible]. Atque ex his sufficienter constat ad confirmationem.

Si velimus solvendi duo reperiuntur [illegible] advertenda. Primum, quod dicimus, Deum cognoscere [illegible] et mediate in sua divina essentia [illegible] nec non [illegible] non posterior immediate terminari ad [illegible] possibilia; idem quippe universum [illegible] aliquid cognoscere, et cognitionem [illegible] terminari, quod [illegible] objectionem [illegible] [illegible] omnipotentia, [illegible] possibilia terminari ad Deum ut ad [illegible], et non obstat propter quod [illegible] Dei omnipotentia:

priorem [illegible] ita terminari ad [illegible], ut ad [illegible] rentes qua ad illos terminatur, sit ipsa in [illegible] [illegible] [illegible] haec [illegible] termini [illegible] et immediate [illegible] significant [illegible] et indirecte nec denotare diversitatem [illegible] [illegible] connotationis objectiva seu [illegible] formalis.

Alterum est quod hucusque diximus de possibilibus, in [illegible] portione intelligentiæ [illegible] est de impossibilibus quoniam et [illegible] licet physice non existant, nec existere possint, existunt [illegible] logice quatenus hic, et nunc verum est dicere ex gr. alter [illegible] est impossibilibus. Non repugnat [illegible] [illegible] cognoscere et [illegible] ipsa cognoscit impossibilia in sua Omnipotentia. haec est sicut [illegible] volesua petit, ut possibilia sint, quæ non involvunt repugnantiam ita [illegible] [illegible], ut impossibilia sint quæ implicant contradictionem, ut non obscure innuit Augustinus, [illegible] [illegible] [illegible] cum eā omnipotente, quia impossibilia non [illegible], [illegible] Deus cognoscit impossibilia eā immediate [illegible] [illegible] quia licet in se ipsis nihil physice sint, sunt tamen aliquid logice, quatenus verum est dicere e.g. [illegible] [illegible] est impossibilis.

Caput V

De scientia Visionis

Scientiam simplicis intelligentiæ ordine doctrinæ sequitur scientia visionis [illegible] vero [illegible] apellatur quia possibilia [illegible] [illegible] magis proprie intelligi [illegible] [illegible] [illegible] quæ vero aliquando existent ea vere [illegible] [illegible] est [illegible] sicut illa dicitur scientia necessaria, quia est scientia necessariorum [illegible] [illegible], quia necessario convenit Deo, non supposito illo decreto Dei libero: ita hæc dicitur contingens quia

De

de contingentibus simplicis, tamquam [illegible] absolutis: ita [illegible] vera quia praesupponit aliquod liberum Dei decretum.

Articulus I.

Praenotiones.

Prima. Objecta contingentia quae pro aliqua temporis differentia existunt et per scientiam visionis repraesentantur, sunt vel praeterita, vel praesentia vel futura. Praesentia sunt quae nunc actu existunt: praeterita quae actu existiterunt, et [illegible] non sunt. futura [illegible], quae physice non existunt [illegible] existent postea. [illegible] nulla est difficultas circa modum cognoscendi praesentia, et praeterita, quae non [illegible] in ordine [illegible] modo cognoscendi futura [illegible] disputatio [illegible] tota convertitur de scientia futurorum.

[illegible] futurum [illegible] quod [illegible] per se tamquam subjecto, et [illegible] futuritione tamquam forma [illegible] [illegible] in sua causa et in se ipso. Hinc [illegible] distinguitur ea futuritio absoluta [illegible] [illegible] scilicet causalis, seu extrinseca et formalis seu intrinseca. [illegible] illa nihil aliud est, quam [illegible] determinatio causae [illegible] [illegible] effectum pro tempore [illegible] [illegible] causa [illegible] infallibiliter habit effectum pro tempore [illegible] [illegible] causalis, seu extrinseca futuritio effectus simplicis [illegible] non [illegible] infallibilitas existentia effectus pro tempore [illegible] [illegible] secundum [illegible] [illegible] futuritio formalis a non existentia [illegible] nunc et ejus existentia postea [illegible] non existentia [illegible] pro tempore [illegible]

4 Ad intelligendum [illegible] [illegible], [illegible] plurimum juvat non modo exemplum [illegible] possibilitatis [illegible] supra di[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] simplicis intellige[illegible] [illegible] ea[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] rei quaevis primas nempe causalis status, et in ipsa causa dispositione cujus [illegible] suum produxit effectum [illegible] tempore praeterito: altera vero nem pe formalis status [illegible] non existentia rei pro [illegible] [illegible] [illegible] et ejusdem existentia pro tempore praeterito [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existat nunc physice, existit [illegible] [illegible] [illegible] seu [illegible] [illegible] nunc ita praestat effe[illegible] [illegible] [illegible] ad denominandum [illegible] futura [illegible] [illegible] aliquid physice existens. [illegible] nunc [illegible] [illegible] existat et existat postea [illegible] denominationem, [illegible] et tamdiu denominatur futurus quamdiu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intercedentes [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] saltem hoc sensu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eatur, quomodo [illegible] [illegible] praeparatione [illegible] hujusmodi denominationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inveniet [illegible] [illegible] sua [illegible] [illegible] sit, [illegible] [illegible] physice existat nunc [illegible] illam [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] hominis in [illegible] quae [illegible] [illegible] sit, [illegible] [illegible] [illegible]

11 [illegible] initio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possibilitatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hic [illegible] [illegible] [illegible]

futurionem causalem penitus rejicit, in mali ... [illegible] ... ipsos et efficaci ri auctoritate uti non convenit ... [illegible] ... Thoma qui pluribus in locis utramque futuritionem tradere visus est. Primo ... [illegible] ... veritate ... [illegible] ... ait: ... aliquid potest dici futurum non solum ex hoc quod ita erit (en futuritionem formalem) sed quia ita ... [illegible] ... in causis suis, ut sic sit futurum (en futuritionem causalem). Deinde ... [illegible] ... quod ... [illegible] ... qui ... cognoscit in causa contingente sive in ... [illegible] ... non ... [illegible] ... effectum habere ... [illegible] ... conjecturalem. Propterea ... [illegible] ... cognoscendi omnia contingentia ... [illegible] ... videlicet non modo in causis ... [illegible] ... in se ipsis ... [illegible] ... contingentia non solum prout sunt in suis causis sed etiam prout unumquodque eorum est actu in se ipso (1.p. q. 86 art. 4 ... [illegible] ... futura ... [illegible] ... cognosci possunt uno modo in se ipsis, alio modo in causis suis ... [illegible] ... in se ipsis quidem futura cognosci non possunt ... [illegible] ... sed prout ... [illegible] ... in causis cognosci possunt ... [illegible] ... Thomas ait ... de veritate art. 10 ... ait ... [illegible] ... futura ... [illegible] ... cognoscit ... [illegible] ... in ipsis ... [illegible] ... ad executionem ... [illegible].

5 Opponunt tamen cum ipso Thomistis alia ejusdem S. Doctoris testimonia, quibus solam futuritionem causalem ... [illegible] ... Primo ... de veritate art. ... [illegible] ... ait: ... [illegible] ... HOC EST FUTURUM ... [illegible] ... illius rei ad productionem ejus ... [illegible] ... manifestius quidem ... [illegible] ... futuritionem causalem ... [illegible] ... alias. ... [illegible] ... verba illud, quod nunc est ex eo futurum

sit, antequam [illegible] [illegible] in causa sua erat, ut fieret. [illegible] [illegible] causa [illegible] futurum illud fieri, [illegible] causa prima [illegible] aeterna. Unde ex hoc non sequitur quod ea quae nunc sunt [illegible] fuerit verum [illegible] nisi [illegible] in causa sempiterna fuit, ut essent futura: quae quidem causa solus Deus [illegible]. [illegible] [illegible] Augustinus lib. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae illorum causas [illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible], [illegible] causalem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in hoc loco futuri [illegible] causalem quae consistit in dispositione seu ordinatione causae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tempore [illegible] imo [illegible] [illegible] [illegible] causalem ut [illegible] sit aut intelli[illegible] [illegible] independenter ab [illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible]; at non propterea inficiari, supposito [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sicut manifeste [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] velata. [illegible] igitur statuit, alterum non negat. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] negat.

[illegible] [illegible] continget [illegible] [illegible] determinate verus aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contradictoriis sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] aut simul [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simul [illegible] et [illegible] quodlibet [illegible] [illegible]

... cito ut, si una è vera altera sit falsa et vicissim, si una è falsa altera sit vera; ergo ut contradictoriae sint, [illegible] ... nec determinate ponatur, nec determinatè ponatur.

Quarta. Altera e duabus propositionibus contradictoriis de futuro contingenti absoluto è determinatè vera et altera determinatè falsa, in se tamen, non vero quoad nos; nos quippe ignoramus quaenam sit vera, quaenam sit falsa, licet certo sciamus, alteram ex illis esse determinatè veram et alteram determinatè falsam.

9 Quinta. Lex contradictionis exigit quidem, ut altera sit determinatè vera, altera determinatè falsa; non tamen uni vel alteri veritatem affigit, seu determinat, sed solum ex suppositione quod una sit vera, exigit, ut altera sit falsa. Ex eo quod [illegible] omnibus ex lege contradictionis è necessitas consequentiae, seu suppositionis, quae non [illegible] libertati, sicut male arbitrantur [illegible] ... Res fit clara exemplo peccati Antichristi. Lex quippe contradictionis non exigit, ut hic, et nunc Antichristus noster sit peccaturus, quam non peccaturus seu laedatur ejus libertas in peccando; sed solum exigit, ut si vera è haec propositio = Antichristus è peccaturus = haec altera = Antichristus non è peccaturus = sit necessario falsa, vel si vera è haec posterior, ut prior sit necessario falsa.

10 Sexta. Verificativum, seu ratio propositionis [illegible] de futuro contingenti absoluto non è [illegible] nunc physice existens et connexum cum eventu futuro, ut opinati sunt plures [illegible] inter se, quod sit illud hic, et nunc physice existens, et volunt nonnulli esse ipsum eventum, alii [illegible] determinate in qua [illegible] qua in natura [illegible] et [illegible], alii [illegible] scientia. [illegible] verificativum [illegible] è non existentia nunc, et ejus existentia pro tempore futuro, ut

ferret communis Doctorum, quibus aliorumque probabilior sen:
sententia. Nam si ab eo, quod res est vel non est, propositio vera, vel
falsa dicitur, ut communiter logici et metaphysici, profecto veritas
formalis et intrinseca propositionis est consonantia cum suo ob:
jecto, quae in eo reposita est, ut objectum ita se habeat quemad:
modum enuntiat propositio. Unde verificativum formale propositionis
de futuro contingenti absoluto [illegible] [illegible] peccabit
est non existentia peccati hujus in nunc, et ejus existentia in
tempore futuro. Nam propositio illa [illegible] non [illegible],
non determinatur [illegible], non ejus scientia [illegible]. [illegible]

11 Septima. Sententia determinata propositionum de futuro contin
genti absolute ex [illegible], et [illegible] Thomistarum, [illegible] istam
sententiam non consentit, [illegible] est [illegible] voluntati, [illegible]
ti causa liberrime, et de eo neque in signo priori decreti [illegible]
neque in signo, aut signis [illegible]. Non, inquam, in signo prio
ri [illegible] decreti: quia in signo priori ad decretum divinum nullum con
tingens est determinatum absolute, [illegible]. Quare in illo signo
vera altera ex contradictoriis, [illegible] negat, [illegible] e.g. Antichristus
est futurus, sed non est vera contingenter, ut exigit conditio veri
[illegible] sed necessario vera. Non in signo, aut signis necessari
[illegible] quia haec signa [illegible] sunt contingentibus. Sententia
igitur Doctores [illegible] reddunt verificativum formale intri
nsecum propositionum de futuro contingenti absoluto non [illegible] de
creto, sed independenter a decreto esse formaliter veras
aut falsas, [illegible] non [illegible], [illegible] Dom [illegible] 4 de sci
entia futurorum contingentium cap. 4. [illegible] propositiones determi
nate veras aut falsas pro signo priori ad decretum [illegible] quem
[illegible] in [illegible] concipiendi nostri [illegible] [illegible] [illegible]

concipi possit in signo priori ad suam causam. Sed illud solum volunt significare verificativum formale et intrinsecum illarum propositionum non esse decretum Dei vel aliud [illegible] simile; sed solum id, quod enuntiant illae propositiones, adeoque non existentiam rei nunc, sed ejusdem existentiam postea. Conveniunt itaque de [illegible] formali et [illegible] nominata veritate ejusmodi propositionum necessario, praerequiri [illegible] causale seu [illegible] decretum, sed volunt hoc esse verificativum formale et immediatum istarum propositionum [illegible] scilicet optime [illegible], [illegible] nihil concipi nostra [illegible] in statu reali quin praesupponat [illegible] decretum tanquam causam ejus [illegible], et nihilominus [illegible] [illegible] concipi nostra [illegible] pro statu praecisivo, quin simul concipiatur [illegible] decretum [illegible]

12. Ceterum [illegible] cogitari potest modus, quo Deus cognoscat futura contingentia absoluta, scilicet in causis, et in se ipsis, non semper [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] primum modum cognoscendi futura contingentia absoluta [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible] a ea cognoscat. Alium [illegible] [illegible] existimant [illegible], [illegible] si [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libera [illegible] [illegible] [illegible] decreto absoluto et [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] aut in [illegible] in actu primo proximo, aut in aliquo suo [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] Medii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientia [illegible]. [illegible] [illegible] spectat ad secundum cognoscendi modum [illegible] a sancto Thoma [illegible] scientia Dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

concordam esse Thomisticam sententiam Deum [illegible] [illegible]
[illegible] cognoscere contingentia absolute futura in se
ipsis non videri ut fecit neque in intrinseca conne-
xione formali et adeo in ratione veritatis
quam habeant determinate in se ipsis, sed in aeternita-
te [illegible] tamquam mensura extrinseca et aeterna,
[illegible] res futurae sint ab aeterno realiter et physice prae-
sentes. Si autem haec sententia sit vera mente
sancti Thomae, non omnes audent affirmare.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut evidenter colligitur ex ejus testimonio, quod
habetur prima quaestione decima quarta arti-
culo decimo tertio [illegible] in hoc suo loco reperitur
[illegible] audet ullam [illegible] testimonii
expositionem [illegible] [illegible] cit esse
[illegible], ut alias ante se et se ipsum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], Thomistae in hoc
[illegible] [illegible] [illegible] tandem
dicunt, Deum [illegible] [illegible] et futura conting-
entia in se ipsis, [illegible] modo sint objectum
materiale divinae cognitionis, sed etiam obje-
ctum formale, seu motivum [illegible] [illegible]
[illegible] seu [illegible] determinationis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in se
[illegible]

nil deest

Articulus ii

De causa, in qua Deus cognoscit futura contingentia absoluta.

13 Conclusio prima. Deus non cognoscit contingentia absolute futura in se ipso, seu in sua Omnipotentia, neque in suis ideis, sive per has intelligatur scientia s. imp. intell., sive ipsa Dei essentia. Est communis contra Durandum et alios nonnullos, quibus astipulatur etiam D. Bonaventura in primum distinctione 35. P. Nihil, quod est indifferens ad unum vel aliud, potest esse medium in quo Deus unum prae alio infallibiliter cognoscat. Patet ex terminis: quod enim est indifferens ad hoc aut illud, non ostendit aliquid determinate. Atqui tota Dei essentia et omnia ejus praedicata necessaria sunt indifferentia ad futuritionem, vel non futuritionem absolutam cujuslibet entis creati contingentis. Haec etiam est manifesta: quia nihil necessarium connectitur cum contingenti, nihil defectibile cum indefectibili: secus et illud evaderet contingens ac defectibile, ut alibi expositum fuit; ergo neque Dei essentia neque Omnipotentia, neque divinae ideae, sive per illas intelligatur scientia simp. int., sive ipsa

Dei scientia possunt esse medium, in quo Deus infallibiliter prae-
videat futura contingentia absoluta. Non minus fuit
(confirmatur) ab aeterno in Deo potentia productiva et idea
alterius mundi quam hujus, quem revera produxit; sed in
potentia productiva, et idea alterius mundi non videt
alterum mundum absolute futurum; ergo neque in potentia pro-
ductiva hujus aut in idea ejusdem potuit videre hunc mun-
dum absolute futurum.

14 Conclusio 2da. Deus contingentia absolute futura sibi so-
li libera (quatenus recensentur cum effectibus naturalibus, a causis ad id
necessariis productis) cognoscit in suis decretis aeternis absolu-
tis, et efficacibus (communis cum S. Thoma q. 14 art. 8, etc.)
Probatur: in illo medio cognoscit Deus contingentia ab-
soluta futura, sibi soli libera, quod est objectum scientiae visio-
nis, sibi visum, simulque essentialiter connexum cum eorum ab-
soluta futuritione. Sed decretum Dei aeternum absolutum, et ef-
ficax est obiectum scientiae visionis ipsi Deo visum simulque essenti-
aliter connexum cum contingenti, et absoluta futuritione; ergo. Maior
[illegible]. Confirmatur auctoritate S. Thomae, qui citata
et art. citatis sic concludit: = necesse est, quod sua scientia sit cau-
sa rerum, secundum quod habet voluntatem conjunctam; et art. 9 ad 3
= scientia Dei est causa rerum, voluntate adjuncta =. Ex quo
sic: Deus contingentia absolute futura cognoscit in causa
sua; causa illorum est scientia Dei, juncto decreto seu decre-
to absoluto, et efficaci, praesumpta scientia simplicis intelli-
gentiae, tamquam causa exemplari; ergo. Ad vero sicut
effectus sibi liberos et absolute futuros videt in decreto quo
libere vult ipse solus eos producere; ita effectus, ut vim

a causis suis necessariis videt in decreto, quo libere vult
illos producere in consortio causarum suarum necessariarum.
Quod decretum, quando sit applicativum divinae omnipoten-
tiae ingreditur actum primum proximum causae suae necessariae
et ideo ejusmodi effectus videt ea in actu primo proximo
suarum causarum.

15. Conclusio tertia. Futura contingentia absolu-
te creaturis liberae non videt in causis proximis, seu in a-
ctu primo proximo illarum. Est communis doctorum socie-
tatis cum D. Thoma [illegible] q. art. 13 contra Thomistas prae-
sertim illos qui volunt praedeterminationem physicam per-
tinere ad actum primum proximum. Probatur ea ratione
qua probata fuit prima conclusio. Neque est in medio
indifferenti ad actum, vel ad actum ut infallibiliter dicere po-
situs actus, quam non actus: sed actus primus proximus cre-
aturae liberae debet esse indifferens ad actum vel non
actum: alioquin non servaretur libertas indifferentiae,
quae utique salvanda est in actu primo proximo. Sic enim
tantum salvari posset libertas a coactione; et quae con-
firmatur auctoritate, et ratione D. Thomae, qui docet hac
habet: causa contingens se habet ad opposita: et sic
contingens non subditur per certitudinem alicui cognitioni.
Unde quicumque cognoscit effectum contingentem in causa
sua tantum, non habet de eo nisi conjecturalem cognitionem.
Et in 1 distinct. 38 q. 1 art. 5 ad [illegible]: quaedam causae sunt quae
se habent ad utrumque. Et in istis causis effectus [illegible]
huic nullo modo habet certitudinem, vel determinationem;
et ideo contingentia ad utrumlibet nullo modo cognosci [illegible]

nullo modo cognosci possunt. Ex quibus eruitur primo, Deum non cognoscere futura contingentia in eorum causis proximis, seu in earum actu primo proximo, quum cognitio certa, et evidens Deo nequaquam tribui possit. Secundo adversus quosdam Thomistas juxta mentem Angelici Praeceptoris non esse admittendam praedeterminationem physicam, saltem quae se teneat ex parte actus primi proximi causae liberae, quia, si daretur haec physica praedeterminatio de actibus creaturae liberis absolute futuris, quae pertineret ad actum primum proximum causae liberae, jam actus contingentes creaturae liberi, non veluti per meram conjecturam, sed certo, et infallibiliter cognosci possent in causis suis ad agendum proxime expeditis, seu in earum actu primo proximo contra Angelici Praec. doctrinam.

16 Conclusio 4ta. Deus actus creaturae liberae absolute futuros non cognoscit in praedeterminante Thomistico, nam in condeterminante Scotistico licet dicatur, neutrum pertinere ad actum primum proximum, sed primum occupare [illegible] medium inter actum primum, et alium, adeoque esse meram applicationem potentiae ad actum, alterum vero necessario comitari actum ipsum. Communis traditio contra Thomistas, et Scotistas. P. actus creaturae liberi nequeunt a Deo praevideri in decreto quod [illegible] eventui cum libertate, seu hoc [illegible] illud decretum, licet dicatur non pertinere ad actum primum proximum libertatis; quod tamen falso dicitur: quidquid enim praecessit [illegible] ad actum [illegible] pertinet ad actum primum proximum in quo [illegible] nulla [illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible] [illegible]

idu. ergo actus creaturae liberi neunt a Deo praevi:
deri aut in decreto praedeterminante Thomistico, aut
condeterminante, scotistico. P. minor. Primo decretum
Thomisticum evertit libertatem: quia e principium aliquo
saltem signo praecedens actum liberum, et cum eodem essentialiter
connexum et nullatenus impedibile a libertate creata; secun:
do talem esse decretum scotisticum: quia etiamsi permittatur
esse solum condeterminans, et concomitans, quod tamen ejus
modo tendendi repugnare videtur: quod esse decretum quod
efficaciter vult actum, sit aliqua ratione causa illius, adeoque
etiam prius nihilominus e essentialiter requisitum ad actum,
et illud sibi acquirere non potest libertas creata: item essentia:
liter connexum cum actu et tamen a libertate creata prorsus inim:
pedibile, quod sit soli Deo immediate liberum, ne pendo:
at a scientia de actu creaturae libero conditionate fu:
turo. Confirmatur. Neque decretum praedeterminans,
neque condeterminans e in potestate voluntatis creatae
sed solius Dei; ergo neque actus essentialiter connexus cum
utroque decreto e in potestate voluntatis creatae sed so:
lius Dei; sed hoc ipso utrumque decretum evertit libertatem
creatam; ergo etc. Plura de hujusmodi decretis alibi dicen:
da occurrent.

17 Conclusio 5ta. Deus actus creaturae liberos ab:
solute futuros, et moraliter bonos videt per essentiam ratio:
nis in decretis praedefinitivis eorundem actuum, quae praecu:
rrant scientiam mediam: actus vero moraliter malos in comple:
xo ex decreto permissivo et scientia media de iisdem
actibus conditionate futuris. Ita communius, tradit…

vel. Ut in illo medio Deus per scientiam visionis cognoscit praedictos actus, quia primo est objectum scientiae visionis, secundo essentialiter connexum cum absoluta conversione, tertio optime componitur cum eorundem libertate. Haec hic reperiuntur in re praesenti, et sufficiunt. Sed haec omnia locum habent in mediis, quae assignavimus. Ut haec minor, simulque declaratur conclusio. Sic decretum praedefinitivum, quod Deus producit ante hanc scientiam = si Petrus haberet auxilium a convertetur: absolute, et efficaciter praedefinit conversionem Petri, hoc in quantum decretum primo est objectum scientiae visionis quia existit, secundo est essentialiter connexum cum absoluta futuritione conversionis Petri, quia praevenit [illegible]. Tertio componitur cum libertate formali, et immediata Petri, quia impediri potest ab eadem Petri libertate, nam secus ac impediri potest praedicta scientia quae huic decreto [illegible] lucet. Idem dicendum complexo ex hac scientia media [illegible] si Antichristus haberet a[uxilium] peccaret: et decreto [illegible] ejus auxilii, simulque negativo omnis auxilii [illegible]; hoc in quantum complexum est essentialiter connexum cum absoluta futuritione peccati Antichristi: quia omnis veritas conditionalis adimpleta conditione transit in absolutam et tamen minime tollit libertatem in peccando [illegible], quia impediri potest ab eadem libertate Antichristi, quod [illegible] potest ea praefata scientia media [illegible].

Objectiones et solutiones.

[illegible] primo contra primam conclusionem. Deus [illegible] futura absolute, futura conditionata in [illegible] propositio est communis theologorum, sed illorum causa [illegible]

Hac minor ē S. Thomā 1. p. q. 14 a. 8 ubi ait = scientia Dei ē causa rerum = ergo contingentia absolute futura Deus co: gnoscat in sua scientia. Hanc conclusionem [illegible] [illegible] ex praemissis. Praeterea ē in terminis doctrina sancti Dionisii de divinis nominibus cap. 7 dicentis = se ipsa divina sapien: tia cognoscens omnia scit = . Confirmatur. Scientia Dei ē species intelligibiles divina omnium rerum adeoque omnium eas contin: gentium absolute futurorum quà talium; ad haec ipsa potest in scientia sua infallibiliter ea cognoscere. ergo

R. [illegible] maior et [illegible] min. [illegible] illorum [illegible] ē scientia [illegible] ut conjuncta [illegible] decreto aut volitio aut permissio [illegible] scientia Dei [illegible] nego min, et eadem distinctio: ne [illegible] nego consequentiam. Distinctio haec conformis ē doctri: na Angelici Praeceptoris [illegible] q. 14 a. 8 [illegible] = ait = scientia Dei causa rerum voluntate adjuncta. Unde non oportet [illegible] quaecunque [illegible] Deus [illegible] vel fuerint vel futura sint sed solum ea quae [illegible] ē, vel permittit ē, [illegible] sola scientia [illegible] simpliciter intelligentiae seclusio [illegible] decre: to ut Deus infallibiliter cognoscat [illegible] absolute futura, [illegible] intelligentiae [illegible] [illegible] divina sapientia [illegible] [illegible] decretum [illegible] [illegible].

Ad confirmationem [illegible] maior [illegible] intelligibiles [illegible] contingentia absolute futura [illegible] quà talia [illegible] sunt [illegible] [illegible] nego min. et sic distincta [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] tertiam conclusionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

applicativo Dei omnipotentiæ, hinc ex decreto determinante ad individuum, tum ex gratia efficacia, [illegible] ... ab hac ita necessario requiritur, ut causa [illegible] intelligatur constitui in actu primo proximo seu expedita ad agendum. [illegible] connexione cum sua creatura [illegible] absolute futuro. [illegible] applicationis omnipotentiæ, quia Deus applicat omnipotentiam causis liberis ut agant [illegible] ... voluntatem actus liberi contingentis absolute futuri: [illegible] declarari pt ea gravitate [illegible], quo [illegible] omnipotentia applicat causis necessariis. [illegible] vero determinans ad individuum è essentialis connexum cum actu contingente absoluto, [illegible] quia è exclusivum alterius indifferentiæ actus, [illegible] è [illegible] in ordine ad causas necessarias. [illegible] quia efficax [illegible] creaturæ [illegible] ... quia [illegible] infallibiliter trahit actum [illegible] ... [illegible] infero ergo hoc [illegible] constitui in actu primo proximo [illegible] ... connexus cum actu contingente absolute futuro, [illegible] ... contingentia absoluta [illegible] ... [illegible] ... actu primo proximo. Confirmatur primo, [illegible] ... primo proximo voluntatis creatæ [illegible] ... [illegible] ... futuri. [illegible] exemplum, [illegible] ... [illegible] hæc [illegible] ... sentiret. [illegible] ... hac [illegible] constituta ex [illegible]

proximo conveniendi: Nonne tunc habet auxilium a [illegible] adae-
quate adimpleta conditione [illegible] ut haberet [illegible]
auxilium a [illegible] [illegible] videt igitur [illegible] in actu [illegible]
proximo [illegible] adimpleta [illegible] conditione, ab qua jam [illegible]
erat ejus consensus conditionate [illegible]; ergo in eodem
actu primo proximo videt consensum absolute [illegible]
adimpleta conditione, quae prius erant conditionata [illegible]
erit in absolutam. Confirmatur [illegible] signum actus primi
proximi libertatis creatae est signum connexionis ejusdem
[illegible] cum consensu absoluto [illegible] [illegible]
est signum connexionis libertatis creatae cum consensu ab-
soluto [illegible] [illegible] complere [illegible] [illegible]
existens et [illegible] conditionata consensus. sed signum
hujus complere est signum [illegible] primi proximi. Majore
certa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab-
soluta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] signum complere [illegible]
[illegible] [illegible] ultima [illegible] [illegible] signum
[illegible] est signum [illegible] [illegible] [illegible] primi pro-
ximi [illegible] ultima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
auxilium absolute existens [illegible]

21 Respondeo [illegible] illa duo decreta [illegible] [illegible], et nego min-
[illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
o decreta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] libere [illegible] [illegible] [illegible]
et diligens memoriae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] valet non solum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
providentia [illegible] non pertinet [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] dictum conditioni, ita [illegible]
[illegible] necessario [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
ex necessitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
contingenter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] primi:
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
nulla [illegible] [illegible] [illegible] necessitate [illegible]
[illegible] [illegible] et, [illegible] [illegible] motus ejus contingens, et non
necessarius, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
constituunt actu primo proximo libertatis ea [illegible] non
determinare voluntatem [illegible] in unum [illegible] [illegible]
[illegible] indifferenti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible]
[illegible] et efficax [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] volo [illegible] [illegible] a producere aliud [illegible] [illegible]
quantum ad causas liberas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] determinans [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] determinare [illegible]
necessario [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntate [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui omnis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
ex his decretis [illegible] [illegible] connexa [illegible] uno determinato [illegible]

libertatis, ut quamvis [illegible] impediatur actum primum proximum creatae libertatis, tamen in hoc actu primo proximo [illegible] videre contingentia absolute futura. Nunc [illegible] vero testimonia S. Thomae relata in fundamento, et [illegible], [illegible] cum hac nostra doctrina cohaereant.

22 [illegible] quando de gratia efficaci, et [illegible], actum primum proximum libertatis creatae constituere [illegible] gratia [illegible] specificative sumpta [illegible] importat [illegible] explicative inspecta, [illegible] importat in obliquo, nego [illegible], et sic distincta [illegible] ergo [illegible] in nostro [illegible] et in actu primo considerata (ut [illegible] ex tractatu de gratia [illegible] seu [illegible] quod [illegible] quod in recto tanquam subjecto includit [illegible] entitate gratiae absolute existente, et in obliquo, [illegible] conditionata consensus [illegible] ortam entitatem gratiae [illegible] dat vires ad agendum [illegible] futuri conditionati consensus [illegible] aliquid [illegible] constituens primum proximum libertatis creatae [illegible] cum [illegible] ut ajebat S. Thomas [illegible], [illegible] nec [illegible] et [illegible] actu primo proximo libertatis creatae [illegible] ejus actus [illegible] absolute futuros.

23 Ad primam confirmationem [illegible] proximo libertatis creatae auxilium absolute collatum [illegible] illud [illegible] quo constituit actum primum proximum sed [illegible] futurorum [illegible] materias [illegible] conditionatis [illegible]

44.

conditionate sic praeditae concessitactum primum prok. libertati creata; ergo [illegible] [illegible] [illegible] auxilium [illegible] cum sua entitate [illegible] modo [illegible] infallibili connexionem cum consensu absoluto libero [illegible] itaque [illegible] in complexo ex auxilio et [illegible] existente et [illegible] conditionata consensus, nec auxilium illud [illegible] con-ditione sua [illegible]: at hoc non [illegible] in actu, [illegible] qui constituunt [illegible] sola entitate auxilii [illegible] omnis [illegible] conditionata consensus

[illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] probatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo, [illegible] auxilii seu ut ultima pars complexi connotatur et [illegible] alteri [illegible] et [illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ultima [illegible] complexi, ex eo [illegible] [illegible] [illegible] ultima pars [illegible] complexi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] connexa cum [illegible] extremis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in actu primo [illegible] [illegible] [illegible] absolute [illegible], quia actu primo [illegible] [illegible] [illegible] efficax solum [illegible] existentia auxilii, nec [illegible] conditionata vel absoluta [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ratione [illegible] [illegible]

conveniu conditionati, licet in eo actus, et majus omi-
nium ait sit omnino, praevi. etc.

25 Obj. 3 contra sta conclusione: si Deus contingenter
liberos moralis bonos cognosceret et decreto per scientiam effica-
cem, eodem cognosceret etiam ...de decreto collativo auxilii
efficacis; sed hoc admittit ergo [illegible] certo saltem
in praesentia [illegible] entiam: quia [illegible] confert
auxilium efficax cum voluntate praedefinitiva [illegible] omni
[illegible] decreto [illegible] conferre auxilium a quo [illegible]
voluntas libera cooperatur [illegible] illud habet [illegible]
modum [illegible] contra hoc auxilium, quia per [illegible] potest
efficax collatum [illegible] praedefinitum [illegible] in ef-
ficax. Minor vero probatur: decretum collativum auxilii
probabilis constituit actum primum proximum libertatis re-
alis, ad actum moralis bonum; sed tamen non decet actus ve-
habere liberos absolute habere in eius actu primo proxim-
um probatum est supra. Tum major: decretum applicativum omni-
potentiae constituit actum primum proximum, et adeo est certum
collativum auxilii. Confirmatur: decretum applicativum omnipoten-
tiae est formalis eius applicatio; ergo decretum applicativum auxilii
est formalis applicatio auxilii; sed hoc ipso si unum constituit et
alterum constituere debet actum primum proximum libertatis, etc.
ergo.

26 R. nego minorem de cujus probatione nego majorem, et probatione
ejus nego consequentiam [illegible] decretum applicativum
omnipotentiae est formalis applicatio omnipotentiae ad causas [illegible]
[illegible] conditio necessario et immediate praerequisita ad
causae actionem; [illegible] ejus non conditio partialis constituit

actu primum proximum: è contra decreto collato auxilii non est aplicatio sed causa auxilii; atqui causa causae non constituit actum primum proximum in ordine ad causandum, quum respectu illius sit tantum principium remotum; ergo. Hic con: firmatione nego con[illegible] [illegible] in potentia est [illegible] reind[illegible], prout aplicat, vel non aplicat causas [illegible], et adeo per se ipsam formaliter aplicari [illegible] sed aplicari debet per aliquod [illegible] decretum quod proinde dicitur et est formaliter illius aplicatio. Similiter cum [illegible] tamen absolute indiferens sit ut existat vel non existat [illegible] in supositione sua existentia non est actiue indiferens, ut aplicetur, vel non aplicetur sua potentia sed per se ipsam est illi formaliter aplicatum, seu [illegible] auxilium [illegible] ex parte intellectus est supernaturalis quaedam illustratio [illegible] et [illegible] apparet [illegible] [illegible] ante [illegible] et ex parte voluntatis est [illegible] quaedam afectio [illegible] [illegible] [illegible] antea [illegible] [illegible] hujusmodi illustrationes, et afectiones, quae sint actus intellectus, et voluntatis [illegible] [illegible] intellectui et voluntati, sicut caeterae cognitiones et afectiones.

Pro [illegible] [illegible] [illegible] animadvertendum primo actus [illegible] maliter [illegible] ut sunt motus [illegible], seu [illegible] primo primi repugnantes rectae rationi, [illegible] habere [illegible] non praedeterminantur a Deo neque in decreto aliquo volitivo, [illegible] hujusmodi decretum infinita Dei sanctitate [illegible] [illegible] neque in [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] hac non sit de necessarii [illegible] [illegible] decreto permissivo [illegible] potentia proxima voluntatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potentia [illegible] [illegible]. Similiter eosdem actus non cognoscit in decreto aplicativo [illegible] [illegible] [illegible]

parte ad individui [illegible] ubicumque in ordine ad praedictos actus non a positiva, sed numerica.

28 Animadvertendum denique [illegible] in [illegible] decretorum [illegible] praedeterminantis, et condeterminantis omnia ponere convincere [illegible] potissimum [illegible] [illegible] divina in [illegible] solum, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Alia vero argumenta [illegible] conclusione [illegible] [illegible] scientia media et praedefinitio pendent ab [illegible], et propterea in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Articulus III

Utrum Deus cognoscat contingentia ac [illegible] futura etiam in se ipsis

29 [illegible] in [illegible] [illegible] hujus [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] sancti Thomae probatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] futuritione causalem nempe et [illegible] [illegible] [illegible] non aliud [illegible] [illegible] seu determinatae causae [illegible] productionem effectus, postea [illegible] existentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] postea; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] perfectione, et propterea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Thomistas.

30 Conclusio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] absoluta futura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognoscibile [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] absque imperfectione cognoscuntur [illegible] [illegible] [illegible], futura cognosci possunt immediate in se [illegible] [illegible] imperfectione cognoscentis [illegible] [illegible] [illegible]

absolute futura cognosci immediate in se; quis non e [illegible], qua cognitione ita terminari ad eorum esse intrinsecum, ut hoc sit objectum formale, seu vera ratio objectiva ea cognoscendi [illegible] ita cognosci possunt absque [illegible] cognoscentis imperfectione; ergo. Major e manifesta ex dictis. Minor con: [illegible] absolute futura [illegible] causae [illegible] decreto habet ea [illegible], [illegible] quae consistit in non existentia, ei nunc et [illegible] [illegible] [illegible] veram possibilitatem et [illegible], [illegible] hanc etiam [illegible] quia [illegible] Antichristus existet in tempore fuit vera ab aeterno non tantum in causa seu in decreto, sed [illegible] ab illo quam [illegible] decreti [illegible] solum non Antichristi existentia [illegible] et ejusdem existentia pro tempore [illegible] veritatis causalis [illegible] decreta [illegible] Antichristi in tempore [illegible] non existentia Antichristi nunc et [illegible] existentia [illegible] cognitio [illegible] [illegible] existentia mundi de tempore [illegible] [illegible] 16 ipso objecto [illegible] [illegible] [illegible]; ergo.

Quæstiones de futuris

31 Obj. primo: [illegible] determinatio [illegible], producenda [illegible] rei aliqua [illegible] illi futura, ergo [illegible] futuritio causalis [illegible] futuritio formalis [illegible] [illegible] existentia, seu [illegible] contingentia [illegible] [illegible] requirit solum in causa [illegible] [illegible] futura [illegible] denominatio [illegible] realis et extrinseca, ergo requirit ea forma realis et extrinseca; sed hæc alia [illegible] [illegible] realis determinatio causæ ad rem producendam [illegible] producendæ extrinsecæ [illegible]. Confirmatur primo. Ut intelligi realis determinatio causæ de effectu producendo [illegible] intelligat, [illegible] ergo, futuritio formalis [illegible] [illegible] [illegible] causali, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible] realiter determinata ad producendum effectum: et effectus [illegible] formaliter futurus. Confirmatur secundo. Denominatio [illegible] exigit formam præsentem [illegible] [illegible] futuram [illegible] denominatio præsens, ergo requirit formam præsentem; atqui [illegible] [illegible] non [illegible], quam [illegible] determinatio causæ; ergo. Confirmatur tertio. Denominatio [illegible] cognitæ exigit formam physice præsentem, ergo [illegible] denominatio rei futuræ exigit formam physice præsentem.

32 [illegible] [illegible] [illegible], denominat [illegible] [illegible], seu extrinseca futura, [illegible], in se, seu intrinsece futurum, nego [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] extrinseca, seu [illegible] [illegible] Scholastici [illegible] futuram denominatio realis et extrinseca [illegible] rei [illegible] intrinsece, seu formaliter futuram [illegible] denominatio realis et intrinseca [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et nego conseq. [illegible] formaliter [illegible] non exi-
stere nunc, et existere postea; ergo [illegible]
negativis pro tempore præsenti, et [illegible] extrinseca, et
[illegible] et [illegible] intrinseca, [illegible] tempore futuro [illegible]
[illegible] denominationes [illegible] hujusmodi [illegible] non exi-
stentia rei nunc ejusque existentia postea: [illegible]
[illegible] rei extrinseca, [illegible] altera [illegible]
[illegible] intrinseca [illegible] Ad [illegible] confirmatio-
nem [illegible] et nego [illegible] determinatio [illegible]
[illegible] formaliter [illegible]
ideo, quia nulla sit distinctio inter [illegible] formalem
et [illegible] propositione, quia [illegible]
[illegible] simul [illegible] habet
[illegible] qui [illegible] creator est, relatione [illegible] creatum [illegible]
et tali intelligi nec [illegible] simul intelligi [illegible] creatu-
ra [illegible] creator [illegible] pro [illegible] statu [illegible]
[illegible] existat. Ad [illegible] confirmatione [illegible]
[illegible] sibi [illegible]
[illegible] neque [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] nego [illegible]
[illegible] Ad ultimam
confirmationem [illegible] positivi [illegible] denominatio [illegible]
[illegible] denominatione, [illegible]
[illegible] denominatio physica de [illegible] extrinseca
[illegible] ita denominatio formaliter [illegible]

[illegible] sed, si liberum contingens etiam absolute futura cognoscere
ut ea in se ipsis, ac cognoscendi [illegible] peccati Antichristi
absolute futuri determinaverit ab intrinseco [illegible] de se futu-
ro; sed in praedeterminatione [illegible] summa Dei in cogno-
scendo perfectione [illegible]: hoc quia Deus ex infinita
sui intellectus perspicacia ita intrinsece determinatus ad
cognoscendum omne verum, ut alio quovis determinativo non
egeat. hinc enim necesse illud, ut aeternum [illegible], ut ab aeter-
no determinare eius intellectum ad sui cognitionem, neque
ab aeterno verificare [illegible]
[illegible] affirmative. Si vero e contra intrinsece indifferens ad absolu-
tam futuritionem vel non futuritionem, ut determinatio ad cogno-
scendum nobis absolutam sui futuritionem, [illegible] futuritio
[illegible] peccati Antichristi, ut ab aeterno sit intrinsece in-
differens ergo.

4 [illegible] ab infinita sui intellectus perspicacia [illegible]
intrinsece determinatio ex [illegible] absolute, et [illegible]
[illegible] conditionato [illegible] cognoscendum [illegible] verum [illegible] tamen
[illegible] utrumque absolutum, et [illegible]
infinita sui intellectus perspicacia illud [illegible]
[illegible], quantumvis [illegible] sit, et determinatur
ad eorum [illegible] absolute [illegible]
[illegible], quod futurum sit. [illegible]
[illegible] determinationem [illegible] illud [illegible], et ut [illegible]
cognoscatur [illegible], quod cognoscibile requirit [illegible]
futuritio formalis et absoluta. [illegible]
[illegible] in cognoscendo [illegible]
non [illegible], quam [illegible]

[illegible]
negativa non solum formalis sed [illegible]. Idem [illegible]
peccatum Antichristi [illegible], si intelligatur
de physica existentia [illegible] hic et nunc solum, quia [illegible]
[illegible] peccavit; at [illegible], si intelligatur de [illegible]
[illegible] causale, non formali futuritione. Hanc expositionem [illegible]
[illegible] argumentis in forma

35 [illegible] confirmatione. [illegible], ut determinavit illo
signo rationis in quo [illegible], in [illegible] signo, [illegible]
non est amplius indifferens [illegible] et [illegible] minorem
peccatum Antichristi [illegible] ab aeterno [illegible] absolutam
futuritionem, vel non futuritionem in signo, [illegible] decreto
absolute [illegible] peccat; in [illegible] subsequente illud
decreti, nego minorem [illegible] distinctione [illegible] nego [illegible]
[illegible]. [illegible] (ut putavit [illegible]) futuritionem
formalem [illegible] causari; immo [illegible] hanc illa
[illegible] ita [illegible] decreto ex parte Dei absolute per-
missivo peccati et supposita determinatione [illegible]
Antichristi [illegible] illud [illegible], [illegible] peccatum
illud non existere nunc, et existendi [illegible] postea. [illegible]
[illegible] igitur peccatum [illegible], quod in signo [illegible]
[illegible] indifferens [illegible], vel non futuriti-
one in signo [illegible], [illegible].

36 [illegible] peccatum Antichristi [illegible]
[illegible] ab aeterno cognosceret [illegible] immediate illud ita cogno-
sceret [illegible] in hypothesi [illegible] permissi-
onis peccati non est ab aeterno, [illegible] in tempore [illegible]
[illegible] immutabilitas Dei [illegible] illud, [illegible]

quis in illo, ab aeterno periit in illo, [illegible] non poste-
iat ipsum peccatum Antichristi, [illegible] sicut conjectu-
bat, ut ab aeterno periit voluntas Ant. et [illegible] contr-
adictoria actus primi [illegible], peccati, [illegible]
[illegible] et immediate [illegible] [illegible]
[illegible] Antichristi cognosceret in [illegible] formali
quin illud [illegible] cognosceret in ejus [illegible] causali quia
illa sine hac [illegible] non [illegible] in ea [illegible]
non cognosceret in [illegible] formali quia non haberet
[illegible] seu non intellecto decreto absolute permissi-
vo peccati, intellecta ut determinato voluntatis Antichr.
ad illud patrandum; ergo. Confirmatur. [illegible]
[illegible] non cognosceret [illegible] decreta [illegible]
[illegible] peccatum [illegible]
illud cognosceret in sua voluntate [illegible]
[illegible] indifferens ad [illegible] decreti [illegible]
[illegible] quia in ea [illegible] nullum [illegible]
ab aeterno determinationem, [illegible]
[illegible]
57 [illegible] hypothesim [illegible]
[illegible] decreti [illegible] peccat. [illegible]
[illegible] in tempore, [illegible] mutabilis in
mutabilitate [illegible]
scientia Dei. [illegible]
[illegible] ipsa Dei immutabilitas [illegible]
[illegible] peccati Antichristi [illegible]
[illegible] contradictorie [illegible]
[illegible] contradictorie [illegible]

[illegible] nego [illegible]
[illegible] in hypothesi [illegible] causalis [illegible]
[illegible] (intelligo [illegible] infallibilis illationis) [illegible]
[illegible] media [illegible] peccato conditionato [illegible]
et decreto [illegible]
[illegible] existente [illegible] ab aeterno, libero in tempore [illegible]
[illegible] infallibiliter cognosci peccatum absolute
[illegible] confirmationem nego [illegible]
[illegible] cognoscere [illegible] in se ipso
[illegible] libera [illegible]
distinctione, [illegible] decretum [illegible]
[illegible] hypothesi [illegible] ipsius [illegible]
[illegible]
[illegible] determinatio formalis [illegible] illud
decretum [illegible] liberum [illegible]
[illegible] in tempore [illegible] existit
in tempore [illegible] et quod [illegible]
[illegible] ab aeterno
[illegible] veritatem [illegible] aeternam [illegible]

36 [illegible] ab aeterno [illegible]
absolute [illegible]
cognosceret in signo [illegible] decretum,
seu [illegible]
[illegible] major [illegible] illud [illegible]
[illegible] singula [illegible] futura [illegible] et [illegible]
[illegible] determinata [illegible]
[illegible]
[illegible] in quo nempe signo [illegible]

[illegible] scilicet a nullo Dei decreto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] peccati [illegible] et hoc ipso decreto [illegible] [illegible] in signo [illegible] [illegible] hoc ipso in eodem signo [illegible] ipsum [illegible] Ant. peccati, et absolute [illegible] [illegible] decreta [illegible] [illegible] [illegible] dicit voluntatem in ipsum peccatum [illegible] [illegible] ab aeterno [illegible] peccatum illud [illegible] in tempore quia hoc ipso [illegible] in tempore peccatum extitit [illegible] [illegible] ab aeterno peccatum extitit [illegible] hoc ipso [illegible] decreti [illegible] [illegible] [illegible] decreti [illegible].

[illegible] opposita praescientia [illegible] [illegible] [illegible] peccato Ant. absolute [illegible] quod [illegible] Antichristus necessario peccabit. [illegible] [illegible] praescientia [illegible] de libertate Ant. [illegible] [illegible] [illegible] praescientia Ant. nulla potentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] peccare [illegible] [illegible] [illegible] potentia [illegible] [illegible] praescientia [illegible] [illegible] peccati [illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praescientia [illegible] peccati, [illegible] [illegible] [illegible] quod est omissio peccati; [illegible] [illegible] [illegible] praescientia de peccato conciliari [illegible] [illegible] libertate ejusdem peccati, quia [illegible] Ant. illud [illegible] sed hoc [illegible] [illegible] praescientia aeterna et [illegible] [illegible] nihil [illegible] [illegible] [illegible] in tempore [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

priorem sententiam nisi falso existimat f. [illegible] [illegible]
propositio [illegible] contingens sit vera vel [illegible]
res [illegible] hanc prae illa esse potius veram, vel falsam.
[illegible] peccatum Antichristi sit futurum [illegible]
colligitur, esse potius futurum quam non futurum. inde ver-
va causalis [illegible] ideo [illegible] ab aeterno peccatum Antic[hristi]
ut absolute [illegible] immediate in se [illegible]
supposito divino decreto permissivo, peccati [illegible]
Antichristi libera in tempore se determinabit ad peccatum
seu (quod idem est) quia, posito supposito dicto decreto, [illegible]
ab aeterno haec veritas objectiva peccati Antichristi [illegible]
nunc, et existet postea [illegible] in [illegible]
se [illegible] decretum [illegible] Antichristus [illegible]
neque determinate vera, neque determinate falsa
(intelligo veritate et falsitate quae sit propria [illegible]
contingentis) sed [illegible]
contradictionem, exigit solum, ut [illegible]
[illegible] sit determinate vera aut determinate [illegible]
[illegible] in instanti reali, non autem in signo rationis, [illegible]
[illegible] ut patet in quo [illegible] libertatis
[illegible]
[illegible]
[illegible] decretum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

absolute futura duntaxat in causis suis, ac non hoc argumento: praescientia scientia Dei futurorum immediate in se ipsis illi alteri scientiae superaddit, quae ratione objectivam quae e parte ipsius objecti, ideoque ut patet consideranti, habet non majorem, quam illa, ingenii difficultatem salvandi et exponendi libertatem creatam. Unde id neoterici nonnulli fatentur, opportet scientiam Dei, nullam afferre libertati creatae, aut necessitatem, sed solum certe, quatenus in scientia Dei videt [illegible] fut. peccatum, ut libere ponendum ab ipsa voluntate nec contribuit aliquid primum proximum ipsius libertati seu a illa ono extrinseca et si ideo peccavit [illegible] quia Deus praevidet peccaturum, sed potius Deus videt illud peccaturum quia revera peccaturus e. [illegible] igitur [illegible]. omittere peccatum suum, et sic [illegible], seu [illegible] impedire scientiam Dei de suo peccato licet nulla ratione possit ad aliquem [illegible]. [illegible] hoc quippe requiritur ut [illegible] scientia de peccato et peccatum revera non sit. Verum [illegible] [illegible] omittere peccatum, [illegible] peccabit erit scientia de peccato, si n[on] peccabit, erit scientia de omissione peccati, et sic numquam erit, nec esse poterit scientia de peccato simul et omissione peccati [illegible] non plura, quoniam et aliis dicuntur. [illegible] prima [illegible] dico, licet nihil necessario aeternum [illegible] impediri possit per aliquod temporale et contingens, [illegible] ita impediri quod e aeternum [illegible] [illegible] temporale contingens. [illegible] igitur

scientia Dei de peccato Antichristi, scilicet quia necessario
supponit tamquam suum obiectum ita Antichristum [illegible]
ut impeditive peccatum sui liberum mediate et indirecte
ut impeditive est scientia Dei de meo peccato, [illegible]
De meo peccato liberam scientiam.

4.o Circa rationis solutionem haec tria sunt animadver-
tenda. Primum est contingentia creaturae liberae ut
sint potius futura quam non futura determinatam quidem
formaliter a sua non existentia nunc et existentia post
a quia non aliud formaliter [illegible] verum, itaque ef-
ficiente ab ipsa voluntate creata, quae habens omnibus
ad agendum praerequisitis sic [illegible] vel aliter operatur
[illegible] vero dici futuritionem causalem respectu a-
ctuum creaturae liberorum moralium [illegible] ex decreto
praedefinitivo pendens a scientia conditionata, ut rerum
moralium malarum complexum ex decreto permissivo et
scientia conditionatum; quia hoc est illud, primum [illegible]
ad infallibilitatem illationis talium actuum, quod medio [illegible]
intelligitur nomine futuritionis causalis. Alterum, licet
S. Thomas q. 14 art. 8 [illegible] dicat, scientia Dei se habet ad
res creatas, sicut scientia artificis se habet ad artificiata
scientia [illegible] artificis est causa artificiatorum, male a Thomi-
stis concluditur juxta S. Thomam contingentia ideo esse fu-
tura, quia Deus per scientiam visionis ea videt
absolute futura, et non vicissim. Deus quippe [illegible]
est non scientia visionis, sed scientia simplicis intelligen-
tiae quae cum voluntate conjuncta est causa rerum,
ut existant ex ipsis [illegible], [illegible]

gentia igitur uti Angelicæ decreta sunt absolute futu-
ra, quia Deus illa per scientiam simplicis intelligentiæ
ut ea possibilia, per aliquod decretum suum vult, aut per-
mittit. Secundo in hoc eodem sensu intelligendus est san-
ctus Aug. in lib. 15 de Trin. cap. 13 ait = universas cre-
aturas, et spirituales, et corporales, non quia sunt ideo
Deus novit, sed ideo sunt quia novit = Hanc tamen pro-
bante fidelissimo ejus discipulo numquam satis laudato
S. Thoma, qui statuit non scientiam visionis, sed simpli-
cis intelligentiæ voluntati adjunctam esse causam rerum,
ita exponendus est Augustinus ut ejus sensus sit, non quia cre-
aturæ existerent, ideo Deus per scientiam simplicis intelli-
gentiæ novit eas esse possibiles, sed ideo creaturas exi-
stere, quia Deus cognoverit per scientiam simplicis in-
telligentiæ earum [illegible] repugnantiam, easdem [illegible]
[illegible] [illegible] aut permisit. [illegible]
quoque consistit, ideo Deum per scientiam visionis cognoscere
contingentia creaturæ [illegible] absolute futura,
quæ supposita aliqua determinatione [illegible]
determinationes sunt absolute futura.

41 Quæres utrum Deus videat contingentia absolute
futura in reali præsentia, quia ab æterno coexistunt in
ejus æternitate.

Respondeo thomistas [illegible] contineri [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] creaturæ [illegible]
[illegible] in se ipsis, aliud [illegible]

cogitasse, id est hoc cognoscere ab aeterno in causis tan-
quam futura, in se ipsis vero non ut futura, sed ut coexisten-
et physice praesentia in aeternitate Dei, et proinde ea ab ae-
terno cognoscere in se. Neque non adesse futuritionem formalem
sive ideam realem, ac physicam praesentiam quam ab aeterno ha-
buerint in aeternitate Dei a [illegible] nostrorum aliena. Primus
in hac sententia fuerit Caietanus, quem et ipse mox secuti
post 15 annorum constanti studium mente, [illegible]
hos omnes primus sic [illegible] annis ab [illegible]
[illegible] omnino [illegible] communis
displicet et commentitia videtur haec realis et physica prae-
sentia [illegible] in aeternitate Dei ab aeterno habuisse dicuntur
contingentia absolute futura. Quippe quae contingentia
absolute futura physice non existunt ab aeterno ut [illegible]
docet, physice non possunt coexistere aeternitati
nam physica coexistentia dicit physicam praesentiam existentiam.
Quare futura contingentia eo instanti, quo actu existent,
erunt [illegible] praesentia toti aeternitati Dei, ut
pote indivisibili, sed non in [illegible] tempore [illegible] pro alio
quo physice non existunt. Hoc etiam manifestius fit paritate:
[illegible] in aliquo loco physice existit
et ibidem solum physice coexistens Divinae immensitati, licet
creatura existens in loco ubi est physice [illegible] toti
immensitati Divinae in se indivisibili [illegible] implenti,
numquid propterea est Deo physice ubique praesens in ipsa
sua immensitate [illegible]
similiter licet creatura existens in instanti [illegible]
eodem instanti physice praesens aeternitati Divinae in se

indivisibili, totumque tempus ambienti, cum propterea a Deo semper, et ab aeterno physice praesens sit ipsa aeternitate tamquam in mensura aliena. Ex igitur penitus solutum praecipuum momentum ex ratione petitum, quo prioris sententiae asserunt, Deum contingentia absolute futura cognoscere in eorum reali praesentia, quam ab aeterno illa habuisse dicunt in aeternitate Dei tamquam in mensura aliena. Quantum vero spectat ad illud Divi Thomae ex 1. p. q. 14 art. 13 desumptum: aeternitas tota simul existens ambit totum tempus. Unde omnia, quae sunt in tempore, sunt Deo ab aeterno praesentia, non solum ea ratione, qua habet rationes rerum apud se praesentes, et quidam dicunt, sed quia eius intuitus fertur ab aeterno supra omnia prout sunt in praesentialitate sua. Non ita accipiendum est, ut per ea verba non solum ea ratione, qua habet rationes rerum apud se praesentes, intelligat Deus dicens futuris contingentibus praesentiam intentionalem et objectivam, per alia vero sed quia eius intuitus fertur ab aeterno supra omnia prout sunt in sua praesentialitate, intelligat [illegible] praesentiam realem, et physicam ab aeterno in Dei aeternitate tamquam in mensura aliena, ut volunt recentiores Thomistae; sed ita intelligendum est, ut [illegible] habeat utrobique praesentiam intentionalem, et objectivam, primo loco in ideis [illegible] simplicis intelligentiae, alio loco, seu posteriori verbis in scientia visionis, ut patet ex illis vocibus, quia eius intuitus. Caeterum etiamsi hoc uno loco loqueretur Divus Thomas de praesentia futurorum reali, et physica in aeternitate Dei: tamen

nequaquam vero fuit ab aeterno et pro omni tempore, sed solum pro eo instanti, quo realiter existens, et exposita [illegible] paritate [illegible] immortalitatis. At vero haec de quaestione non admodum utili satis.

Caput VI

De scientia conditionatorum seu futuribilium creatae libertatis

Certum est, et intelligibile, in Deo scientiam esse eorum quae procedunt ex libertate creata, et absolute futura non sunt, sed solum essent sub aliqua conditione, quae numquam tamen reapse ponetur; hoc [illegible] dogma supponimus ex [illegible] cap. 5 art. 2. Itaque igitur disputatio non est, utrum Deus [illegible], et in alio ordine, [illegible] actus creaturae [illegible] conditionate futuros, nec eam futuritionem [illegible] convenimus in hoc; consentiunt omnes theologi orthodoxi, licet olim aliqui senserint [illegible] nonnulli teste Antonio Mayr. Verum controversia haec tota est de modo, seu de medio, in quo Deus cognoscat haec conditionate futura.

Nata igitur hic incipit celeberrima illa controversia de physica praedeterminatione, et scientia media, necnon de Molinae systemate circa concordiam gratiae et liberi arbitrii, de qua ita refert Antonius [illegible] in [illegible] summorum Pontificum anno MDLXIV, [illegible] Molina librum de concordia [illegible] arbitrii [illegible] quae graves in [illegible] inter [illegible] excitavit contentiones, quae [illegible] fervent, [illegible] doctrina [illegible] haereticam [illegible] catholicam [illegible] defendi[illegible]

vert. Ex [illegible] cum Clemente (VIII) oblata controversia, quarum finivet, [illegible] auxi-
liis divinae gratiae disputationum spectator ipse et auditor
esse voluit una cum Cardinalibus, et viris theologiae
peritissimis ex ordinibus Censuram. Obiit anno
MDCV, XXXIX aetatis ineunte, [illegible] 38 de auxiliis
disputatione morbo correptus Romae, [illegible]
concessit... Haec in vita praefati Summi Pontificis.
Deinde in vita Leonis XI. Antequam Cardinales Vati-
cani inirent in locum Clementis VIII, iure iurando
omnes obligati convenere inter se, ut quicumque crea-
retur, sic controversiam de auxiliis dirimeret. Creatus
hic est ... Leo XI, qui hic ... morte oppressus non potuit
praestare quod promiserat. Et in vita Pauli V eius
successore, cum immoderate [illegible], ita [illegible] ibi
statim controversia de auxiliis dirimenda [illegible] susce-
pit. Denique post ... habitas congregationes [illegible]
quis indicto ultimo partibus silentio. Hoc praefatus Scriptor.
Quod vero, ut refert Antoine, et Honoratus Tournely, scripta
quaedam circumferent, exscripta, ut ajebant, ex actis congr.
et bullis quamdam licet informem Pauli V de [illegible]
Sententia media publicarent, Innocentius X. [illegible]
[illegible] acta, et bullas reprobavit, et nullam eis fi-
dem adhibendam esse declaravit suo decreto [illegible]
gesima sua [illegible] 1654 in congregatione generalis Inqui-
sitionis in quo sic legitur: [illegible] [illegible]
alios circumferantur quaedam [illegible] acta manuscripta
et forte typis excusa congregationum habitarum coram

felicis recordationis Clemente VIII, et Paulo V super [illegible] de auxiliis [illegible] quàm, necnon autographum sive exemplar cujusdam asserte constitutionis ejusdem Pauli V super definitione prædictæ quæst. de auxiliis ac damnatione sententiæ Ludovici Molinæ Societatis Jesu [illegible] Sanctitas sua præsenti hoc decreto declarat, et decernit prædictis assertis actis, et autographo, seu exemplari prædictæ assertæ constitutionis Pauli V nullam omnino esse fidem adhibendam, neque ab alterutra parte, seu a quoquam alio allegari posse, vel debere, sed super quæstione prædicta observanda esse decreta Pauli V et Urbani VIII suorum prædecessorum [illegible] omnes [illegible] Hostis scientia [illegible] lib. 4 cap. 5 [illegible] sic [illegible] commemoratum quidem [illegible] Pontificis, quo [illegible] illa [illegible] [illegible] in [illegible] compescuntur [illegible] hinc prædicatores [illegible] [illegible] agitant, illinc [illegible] publicatum [illegible] exemplaria [illegible] Apost. [illegible] asserti [illegible] hujusmodi constitutioni nullam omnino fidem esse adhibendam, Innocentius X anno 1654 die 23 Aprilis publico decreto sanxivit quod non [illegible] ex præscripto [illegible] promulgatum [illegible] a Paulo V, Urbano VIII, et præfato Innocentio ne [illegible] quæstionem agitantes [illegible] ac [illegible] sese [illegible]

[illegible] itaque nonnulli [illegible] potius [illegible] [illegible] [illegible] amore veritati [illegible] non [illegible] sententia notam [illegible] quippe nonnulli, aut [illegible]

itoribus, vel praedeterminatrix Pelagismi aut semipe-
lagismi. Mediam autem sistema imminutave attinet:
istis gratiam praedeterminantem Calvinismi nota inurere
liceat nemini, quod docuit Benedictus XIV in sua
constitutione Sollicita anno 1753 edita, videlicet
licere aliquando a sententia D. Thomae discedere,
numquam vero ab ejus ratione scribendi, qui adversarios
nemine parum pendere, vellicare aut traducere,
sed omnes officiose ac perhumaniter demereri.
Hunc itaque scribendi, loquendique morem servabimus,
ingenui candidati, conviciis, et calumniis prorsus
abstinentes. Videtur id haec quam maxime non mo-
do viri theologi, sed quemcumque honestum.

Articulus primus.

Praenotiones

1. Prima. In qualibet propositione seu veritate conditiona-
li tria sunt distinguenda: primo conditio seu hypothesis,
sub qua aliquid enunciatur; secundo conditionatum
quod enunciatur sub hypothesi; tertio habitudo con-
ditionis ad conditionatum. Simplici ad modum conditio
... habere potest ad conditionatum. Hinc vel ejus essentia-
liter repugnat cum conditionato, nobilitas essentia-
liter impossibilis, et pariter impossibilis est veritas conditi-
onalis, adeoque ejus necessaria falsitas est, ... necessaria
necessaria. Exemplo: si Petrus haberet vires se
peccandi, non posset peccare. Vel connexio essentialiter
connectitur cum conditionato, et sic conditiona-
ti nobilitas oritur necessaria, vel necessaria veritas

conditionalis adeoque obiectum scientiae necessariae. Exem-
plum est = si Petrus haberet [illegible] peccandi, [illegible]
[illegible] conditio neque repugnat cum conditio-
nato, neque connexionem habet cum illo, sed est indif-
ferens ad illud. Porro hoc esse duobus modis esse potest. Primo
ita ut non modo sit indifferens, sed etiam disparata, ex. gr.
= si Petrus videt, luna dormit = Secundo ita ut sit qui-
dem indifferens, hoc est non connexa cum conditionato, sed sit
conducens ad illud. Exemplum est = si Petrus haberet au-
lium, consentiret =. Et de hujusmodi tantum veritatibus
procedit praesens haec controversia, quo scilicet modo c-
cognoscantur a Deo. . . .

Ultra inter actus conditionate futuros, et libe-
ros alii sunt liberi Deo, et alii creaturae. Qua scien-
tia Deus cognoscat actus conditionate futuros sibi li-
beros, dicetur ubi de scientia media vertetur. Tota igi-
tur praesens disputatio est de actibus conditionate [illegible]
futuris, et creaturae liberis, quonam scilicet modo De-
us illos videat, sive sint moraliter boni, qui exprimi
solent per hujusmodi conditiones = si Petrus haberet
auxilium, consentiret =; sive sint moraliter mali
qui explicari solent [illegible] = si Petrus haberet
auxilium, dissentiret =. [illegible], ut hujusmodi conditi-
onales de actibus creaturae liberis [illegible] admittant, et [illegible]
[illegible]
[illegible] conditioni, [illegible] intellig[illegible]
[illegible] sub illa conditione. [illegible]

potentia proxima ad actum, neque actus ipse è proxima libertas. Alterum è, ut in eadem hypotesi, seu conditione nihil omnino includatur quod sit essentialiter connexum cum actu; alioquin actus nunquam ille non è indifferens, et liber sed necessarius. Tertium denique ut omnia omnino, quae in eadem conditione tanquam constitutiva actus sive proxime creatae libertatis conjunguntur, sint conjungibilia cum utroque libertatis extremo: secus libertas creata non consisteret in actu primo proximo, in quo ut perfecto salvanda, et exponenda è.

3 Tertia. Triplex decretum genus, maxime ad rem praesens, in Deo agnoscere sunt Doctores, inter quos eminentissimus Cardinalis Sotomayor tr. 19 de Dei scientia quaest. dubio n. 82, et ex recentioribus Joannes a S. Thoma inclitus Societatis eius et praeteriti saeculi complutensis de scientia Dei disp. 10, sect. 6. Primum genus est decretum utrinque absolutum tum e parte voluntatis, quam ex parte voliti e.g. volo praedestinare mundum, volo conversionem Petri. Alterum decretorum genus constituunt illa decreta, quae ex utraque parte sunt utrinque conditionata seu quae actus in se suspendunt, et aliquid decernunt sub ea qua conditione, si nempe hac evenerit. Sit hoc exemplum: Si Deus voluisset alterum mundum, decrevisset homines in illo salvare, si bene operati fuissent. A me latet hujusmodi decreta dari a quibusdam recentioribus ad Madridensem, quia inquiunt, in Deo, qui è actus perfectissimus, et purissimus

concipi nequeunt decreta, quae non sint [illegible]. Verum
qui haec admittunt, ut arbitror, non dicunt jam perfecti-
onem, quam includunt ejusmodi decreta, actu non
esse in Deo, et pendere tamen sub aliqua condi-
tione: neque id illud persuasum mihi esse potest, tot hor-
torque [illegible] ignorare, Deum in nulla hypothesi posse
aliquid in seipso habere, quod nunc, et nunc non ha-
beat: sed illum solum esse velle, ejusmodi decreta neque
subjectivè expresse habere illos tendentiae [illegible] circa
objecta quaecumque [illegible] sunt, seu exi-
sterent, praecise sub aliqua conditione, quae nunquam
[illegible] ponitur. At de hoc [illegible] non vacat disputare.
Tertium decretorum genus est, quod decretum subje-
ctivè absolutum, et objectivè conditionatum, hoc ab-
solutum ex parte Dei volentis, et conditionatum ex par-
te rei volitae. Ubi animadvertendum, a nemine, ut
puto, negari decreta subjectivè absoluta, et objecti-
vè conditionata conditione se tenente ex parte creatae li-
bertatis. [illegible] decreta de actionibus [illegible] creat.
liberis subjectivè absoluta, et objectivè conditionata
conditione, quae a creatura [illegible] libera sit:
cujusmodi sunt haec. Si Petro dare auxilium [illegible],
sub eo auxilio Petri consensum: si [illegible]
Christi virtutes, quas vident Christiani [illegible] absolute,
ut [illegible] decreta subjectivè
absoluta, et objectivè conditionata conditione [illegible] creatura.
[illegible] voluntas generalis, qua [illegible]
[illegible] vult omnes homines salvos fieri: item haec

rius consentiat auxilio a vero sibi in auxili:
d illi conferret.

Quaeritur, Status praesentis controversiae d[e] inco
positus e, utrum nempe Deus videat aliquo modo [illegible]
omnia, ea quae conditionate solum futura sunt, et a:
pellantur futuribilia. hoc e. tamquam dogma [illegible]
a nobis probatum fuit, et nemo nunc huic veri:
tati opponatur, ubi alii senare visi sint nonnulli
antiquiores Thomistae, apud Douarz hic num.
§44, quos excusare conatur Pater Daniel quate:
nus non negaverint Deum haec futuribilia certo, et
infallibiliter nosse in suis decretis subjective absolutis
et obj. conditionatis, sed solum asseruerint Deum hos
actus probabiliter solum, et veluti ex conjectura cogno:
scere in suis causis liberis. Verum hoc, inquam, non e prae:
sens disputatio, sed tota versatur circa medium, quo
Deus hoc praesciat. Triplex e sententia. Thomistae
sicut docent, Deum cognoscere contingentia creatu:
rae absolute futura in decretis utrinque absolu:
tis, eoque infallibiliter connexo cum actibus creaturae
liberae absolute futuris, hoc e in decreto praede:
terminante [illegible] in ipsis tamquam in mensura
propria, et ut futura, nisi, ut moderni Thomistae
loquuntur, quia et veteres Thomistae dicunt, in aeterni:
tate etiam, tamquam in mensura aliena, et quia nunc
ut realiter praesentia aeternitati; ita hoc in loco
dicunt, actus creaturae liberae conditionate fu:
turos cognosci a Deo tantum in decreto subj:

absoluto, et objective, conditionato atque infallibiliter connexo cum divinis actibus scientiae ponantur, sufficienter concordia Exemplo vero hujusmodi decreti Habes in specie hanc sententiam Salm. loc. cit. § 2 tribuit omnibus discipulis S. Thomae. Accedunt ad praedeterminantem in sensu exposito veluti extrinsecam praedeterminationem adjungunt praedeterminationem intrinsecam, qua dicunt qualitatem praedeterminantem adinhaerentem tanquam concursum praevium ab alto creatum ac datum tanquam praedeterminatorium. Verum quod in utraque praedeterminatione admodum displicet aliis, qui illas rejiciant sunt ita praedicta, quandoquidem ipsi conveniunt in hoc discrimine quod nempe sit aliquid conveniens creatura, cui inevitabile et infallibilem connexum consensum, sive aliquid ex his tribus praedicatis praedeterminationi tum extrinsecae, nempe decreto, tum intrinsecae, vel gratiae praedeterminanti adhaerentis (nec tu in hoc discrimine his insistas) controversia finita e.

Conveniunt nulli [illegible] ... [illegible] absolutum et objectivam unanimiter illam infallibilem connexionem [illegible] libero conditionate, [illegible] conveniunt [illegible] [illegible] [illegible] praedeterminationi [illegible] causalitati [illegible] aeterni [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Prassen in Scoto Academico tomo 2 tract. 2 disp. [illegible] sect. 3 q. 2, ubi [illegible]

[illegible] ... nulla, [illegible] ... [illegible] ... potissimum [illegible]
Decreti [illegible] determinans [illegible] existentia [illegible]
[illegible] non [illegible] causalitate, [illegible]
determinatione creatae voluntatis [illegible]
non determinat [illegible] creatura [illegible] creata
libertati determinatione [illegible] creaturae determinat[illegible]
[illegible] pars determina[illegible]
te quae [illegible] determinat. [illegible] decretis [illegible]
[illegible] ita involvit [illegible]
[illegible] libertati, [illegible]
[illegible]
[illegible] creata [illegible] modo [illegible]
[illegible] in creata voluntate, [illegible]
[illegible] compatitur [illegible]
[illegible] alteram partem [illegible] alteram [illegible]
[illegible]
[illegible] determinare [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in hoc statu [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible].

7 Altera vero sententia [illegible] [illegible] opponitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et creatura [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immediate in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] silicet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] creata libertati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] creatura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] determinans [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actu, [illegible] creat[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conditionate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] et aliis. Ex schola [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Faber, Pontius, Cavellus [illegible] [illegible] [illegible] Alvir, [illegible] [illegible] et alii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a sancto [illegible] [illegible]

[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]

Articulus 3

Conclusio

[illegible]
[illegible]
[illegible] conciliarato [illegible]
[illegible]
[illegible]
necessitas ante [illegible]
[illegible]
[illegible] conditionate [illegible]
libera [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
vel [illegible] providerit [illegible]
ad movendum, et demovendum [illegible] non requiritur libertas a necessitate [illegible] sane [illegible] necessitate ante, minime vero de consequente [illegible] ex ipsius libertatis exercitio [illegible] absolutum, et obj. cum [illegible] thomistarum, et [illegible] contraria necessitas ante [illegible] libertatis exercendi: ergo. [illegible] minor hujusmodi decreti [illegible] aliquam necessitatem: ergo vel ante, vel consequente; non consequente: ergo ante. Prima majoris argumenti [illegible]

nempe connexio est aliqua connexio, ut existat terminus, qua [illegible] ratione cujusque connexionis sit ut existentia [illegible] necessario trahat

igitur decretum praedeterminans per suos auctores metaphysice connectitur cum actu profecto est aliqua necessitas metaphysica, ut existat actus. Prima conquas pariter est manifesta, quia [illegible] illas necessitates [illegible] non [illegible]. [illegible] est necessitas vel supponit praevium aliquod libertatis exercitium et ea est consequens, vel nullum supponit praevium libertatis exercitium, et ea est antecedens. Probatur nunc subsumpta minor. Ac quia decretum praedeterminans per suos auctores nullum supponit praevium libertatis exercitium, quin [illegible] in nostro [illegible] exercitio libertatis, et [illegible] inconsulta [illegible] quia in manu hominis [illegible] aut determinare aut vitare hoc decretum ante [illegible] aut impedire [illegible] compossibile sit cum actu opposito [illegible], necessarium [illegible] metaphysice connexum cum determinata parte [illegible] connexione [illegible] ergo nulla manet [illegible] hoc [illegible] necessitate antecedente [illegible] et [illegible] necessitate ante, decernere [illegible] libertati [illegible] sit [illegible] cat actus [illegible].

Confirmatur, et ulterius declaratur hoc idem argumentum. [illegible] necessario, seu [illegible] determinata parte contradictionis [illegible] primum [illegible] nulla [illegible]

[illegible] illud et illo [illegible] sed convenit ab hac [illegible] in nisi [illegible] quemadmodum infallibiliter connexum cum una determinata parte contradictionis et a creata voluntate prorsus independentis eq. = [illegible] onis est inquit Aug. lib. 3 de lib. arb. cap. 18 omnia memoriae mandare, hoc sententiam tene: quaecumque ista causa est voluntatis, si ei resisti non potest, sine peccato ei ceditur = Audistis? equidem ad impossibile nemo tenetur.

10 Mitto nunc plura alia argumenta quibus ostendi illud praedeterminari, cujus solet a Modicis: inter quae illud non parum mihi placet, quod conficitur ex illo Christi apud Matt. cap. 11 v. 21 - Vae tibi Corozain, vae tibi Bethsaida: quia si in Tyro et Sydone factae fuissent virtutes, quae factae sunt in te, olim in cinere et cilicio poenitentiam egissent: Nam ut vera et justa sit haec exprobratio illud necessario requiritur, ut ipsi, ac Sydonii suis eadem numero auxilio [illegible] poenitentiam quam Corozaitae, et Bethsaiditae, [illegible] egerunt. [illegible] manifeste [illegible] hoc exemplo et Petrus [illegible] nullum [illegible] non [illegible] [illegible] in comparatione [illegible] illud [illegible] necessarium, ut qui [illegible] aut equivalentibus eundem [illegible] [illegible] est, justa, et legitima Petri excusatio. Quo[illegible] pacto possint [illegible] in [illegible] [illegible] ipsi [illegible] quae [illegible] [illegible] praedeterminati et impossibilitatio [illegible] praedeterminati non sunt. Ab mitto in quo hoc et alias

hujusmodi argumenta, quippe in de hoc sistemate [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible], si reperiuntur.

11 Colliges mentor in conclusione comprehensos nos [illegible] ad decretum conpraedeterminans Scotistarum. Quippe, quum ea hoc sit causa [illegible], et [illegible] ad creaturam, hoc, [illegible] quae [illegible] metaphysica connexa cum actu, et proinde incon[illegible]tabile: atque iisdem argumentis refellitur ac decretum praed. Thom. et Augustinianorum.

12 Conclusio [illegible] Deus hoc actus [illegible] cognoscit in eorum causis, sive [illegible], bene vero immediate in se ipsis. Prima pars hujus propositionis [illegible] [illegible] ea [illegible] [illegible] societatis nonnullo. [illegible] hujus scholae [illegible] [illegible] plurimi [illegible] illa [illegible] [illegible] sim [illegible] consentiant in [illegible] [illegible] praedetermi[illegible]nante, et quovis alio [illegible]. ex his in nonullis aliis communiter [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] sermone a Deo cognosci in ipsa voluntate [illegible] [illegible] [illegible] continente [illegible] actus liberos; vero intelli[illegible]gunt [illegible] absolutam [illegible], [illegible] in actu primo proximo [illegible] [illegible] [illegible] necessariis praerequisitis [illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible]. Nunc probatur [illegible] prima pars conclusionis. Quod e indifferens ad actum, et non actum, non [illegible] [illegible] ut in illo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] patet haec propositio [illegible] [illegible] in [illegible] indifferenti non connexionem potius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] his extremo, [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] tam: [illegible] [illegible] potius unum, quam alterum [illegible]

Sed [illegible] ergo liberae eam propositionem [illegible] esse indifferentem ad utrumque, hoc est tam ad actum quam ad [illegible], atque ad neutrum determinate connexionem habet. Haec ergo propositio ita [illegible] ex sola vi [illegible] et alia probatione penitus non egeat. Ergo Deus actus creaturae liberos conditionate futuros non cognoscit in [illegible] causis proximis.

13 Probatur 2a pars conclusionis. Deus certo et infallibiliter cognoscit actus creaturae liberos conditionate futuros. Hanc propositionem tamquam certum dogma probavimus ex Scripturis, et Patribus [illegible] in genere actu est; atqui eosdem actus non cognoscit in decreto praedeterminante subjective absoluto, et [illegible] conditionato, aut in quacumque alio equivalente, neque in [illegible] eorum proximis [illegible] agendi, ut probatum est numero [illegible]; neque aliud medium potest assignari, in quo illos mediate cognoscat, ut statim [illegible], ut dicamus, Deum ejusmodi actus cognoscere immediate in se ipsis; sed [illegible] cognoscuntur immediate in se ipsis aut per scientiam simplicis intelligentiae: haec enim pro suo objecto est sola rerum possibilitatem; neque per scientiam visionis, cujus [illegible] objecta sunt ea solum quae absolute existunt pro aliqua temporis differentia; ergo cognoscuntur per scientiam inter utramque mediam, quam si vocemus ita [illegible] nuncupare, [illegible] scientiam conditionalem seu hypotheticam. Hoc [illegible] [illegible] videremus quae verbi controversia torquet, non [illegible] ejus [illegible]

21[illegible]
Qua certo quin hujus scientiae osores immerito deri-
dent, falso asserentes, per illam non perfectam, sed diminu-
tam scientiam in Deo significari. Non sumus, [illegible] quam
ideo tenaces, ut alias [illegible] scientiae nomenclaturae, quae
jacta sint, permittamus.

214 Ut ergo cadat [illegible] praesentis conclusionis. In Deo [illegible]
e hac scientia, scilicet independens a [illegible] decreto suo
et [illegible] absoluto, et objective conditionato [illegible] et infalli-
biliter cognoscit, quid quaevis creatura libera [illegible] in quavis
hypothesi [illegible] ageret, vel non ageret. Ratio haec
[illegible] scientia media inter utramque [illegible] hanc [illegible]
quae necessario exigit, ut sit cognitio certa et infallibilis
de actibus creaturae liberis conditionatis, [illegible] inde-
pendens a quocunque decreto, quod nunc actu in Deo
existat. Hanc sustineo [illegible] Petri [illegible]
[illegible] ex [illegible] contradictionis. [illegible]
[illegible] actu sit auxilium a, [illegible] decretum [illegible]
[illegible] quacunque illud sit, Petrus vel deter-
minate consentit, vel non determinate non con-
sentit; ita in hypothesi, in qua haberet auxilium a, et
[illegible] decretum subjective absolutum, et objective con-
ditionatum, licet nunc actu non existat tale decretum,
Petrus determinate consentiret, vel determinate non
consentiret. Non minus enim contradictoria haec sunt:
consentiret, non consentiret, quam illa: [illegible] con-
sentit, non consentit, nec ullum admittunt medium
pro aliquo instanti reali. Atque haec [illegible]
[illegible] determinate cognoscit [illegible]

decreto, quod actu existat, et omnino solo decreto [illegible] tunc est; ergo [illegible] formale verificativum hujus propositionis = Petrus in ipsa consentit nobis auxilio [illegible] est decretum Dei de consensu Petri [illegible] [illegible], sed e ipsa actuali existentia consensus, [illegible] et nihil aliud enuntiat ea propositio; ergo est formale verificativum hujus alterius. Si Petrus haberet auxilium consentiret, non e decretum subjective absolutum, et objective conditionatum vel aliquid [illegible] simile sed existentia consensus, quae [illegible] non e [illegible] sub illa conditione [illegible] quod aliud [illegible] enuntiat; ergo sicuti ab eo, quod [illegible] e, vel non e, propositio absoluta de praesenti e vera, vel falsa, et [illegible] ab eo, quod [illegible] est, vel non est sub illa conditione [illegible] vera vel falsa propositio conditionalis de futuro.

[illegible] dato ea, et non concesso [illegible] decreto hoc subjective absoluto, et objective conditionato, [illegible] scientia media, e [illegible] [illegible] ex infinita [illegible] intellectus perspicacia e intrinseca, [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] absoluto et objective conditionato [illegible] tantum [illegible] auxilii [illegible] praedictus consensus a Deo cognosci [illegible] non [illegible], sed e immediate [illegible] per scientiam mediam. Probatur haec minor [illegible] dato [illegible] praedicto decreto [illegible] conditionatis [illegible] praevisione causalis positi in decreto [illegible] conditionata

sua futuritione formali verita[illegible] in non existentia sua nunc et existentia sua sub positione [illegible] conditionis [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] sua dicas [illegible] de com[illegible] [illegible] vera in se, formali futuritione praeter causale [illegible] [illegible] sua seu [illegible] pro[illegible] [illegible] futuritio [illegible] formalis ejus [illegible] [illegible] in hac veritate objectiva [illegible] [illegible] auxilii [illegible]; at hac veritas non minus [illegible] alia [illegible] cognosci potest non modo in causa, sed ea in se ipsa seu [illegible] immediate terminare et pure objective terminare [illegible] divinam cognitionem ut in simili dictum [illegible] de possibilibus, et contingentibus absolute futuris; ergo.

Caeterum nunc alia argumenta pro infirmare hujus scientiae solent afferri, quae ideo alibi referemus et solvemus.

Objectiones contra primam conclusionem.

[illegible] solutione

1. [illegible] primo ex [illegible] auctoritate [illegible] [illegible] [illegible] vera [illegible] revera exhibet subjective absoluta et [illegible] conditionata conditione nunquam adimplenda. Primo occur[illegible] [illegible], quo Deus Gen. 18 [illegible] statuerat et promiserat Habrae, se veniam daturum Sodomitis, si decem viri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non delebo [illegible] propter decem. Deinde 4 Regum [illegible] decreverat [illegible] ut [illegible] expugna[illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] aut [illegible] sagi[illegible] [illegible] [illegible] sagittas [illegible], aut [illegible] sive septies [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

custodissent. Hon[?] ob decretorum conditionis [illegible] [illegible] sunt, ac proinde neque illud, quod Deus sub illis statuerat evenit. Decreta igitur subjective absoluta et objective condi[tio]nata quae admittunt [illegible] determinantes, [illegible] sacra [illegible] sunt, quae [illegible] habeantur in sacris libris [illegible] veteris testamenti [illegible] sed etiam novi, [illegible] extat, [illegible] [illegible] decreta [illegible] [illegible] ex se et [illegible] ejusmodi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] minantia statuuntur [illegible] [illegible] tamquam [illegible] [illegible], in [illegible] [illegible] [illegible] conditionate, [illegible] [illegible] libera.

17 [illegible] [illegible] in sacris libris [illegible] haberi, et [illegible] [illegible] et multo plura ejusmodi decreta [illegible] [illegible] elicat sive de re aliqua a Deo [illegible] sub conditione [illegible] [illegible] a libertate creaturae. At [illegible] [illegible] decreta de re aliqua a Deo facienda sub conditione [illegible] in ejusdem tamen libertate [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis urget adversarios afferre ex scriptura sancta vel unum exemplum [illegible] decreti subjective absoluti ac objective conditionati de [illegible] creatae [illegible] [illegible] [illegible] conditione, [illegible] [illegible] decreto tantum dependeat, et [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] creatae liberi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libero, et a creatura [illegible] [illegible] [illegible] nec [illegible] unquam potuit. Non itaque negamus in genere quodcumque [illegible] decretum subjective et objective [illegible] sed in particulari [illegible] [illegible] de decreto praedeter[minante], et hoc [illegible] propter [illegible] illa praedicata [illegible]

quia nulla ratione [illegible] possumus evidenter liberta te creatura. Porro hoc discrimen e inter illa decreta [illegible] so est [illegible] et decreta praedeterminantia [illegible] illa [illegible] sunt de actibus creaturae liberis, sed de iis [illegible] pendenter a lib. et inevitabile, et hac non [illegible] si sunt de actibus creatae liberi [illegible] habent [illegible] in praedicata [illegible], et interruptio libe ri..

18 [illegible] ex [illegible] Aug. et [illegible] [illegible] evidenter [illegible] scientiae futurorum liberorum ipsius, et [illegible] praescientiam [illegible] decreto praedeterminante. [illegible] lib. de praedestinatione [illegible] [illegible] praedestinatione quippe [illegible] praescivit, quae [illegible] et ipse, [illegible] Hic nomine praedestinationes [illegible] [illegible] decreta [illegible] et [illegible] [illegible] praedeterminantia [illegible] de dono perseverantiae cap. 18 ait quando apud aliquos Verbi [illegible] [illegible] tamen praescientia [illegible] de [illegible] doctor [illegible] nomine [illegible] intelligi debet praes [illegible] D. Thoma primo tractatus 5 de scientia [illegible] disp. 8 art. 1 [illegible] [illegible] ait Deum [illegible] sit [illegible] [illegible] intelle [illegible] quando praedestinat [illegible] [illegible] seu praedestinationis, ergo [illegible] absoluta et conditionata [illegible]

[illegible], et simul asseruit, Deum solum in eo praedictis alius [illegible]. S. Thomas vero [illegible] q. [illegible], art. [illegible] illud, inquit, quod nunc [illegible] ex eo futurum fuit antequam esset quia in causa sua erat [illegible], [illegible]; unde, sublata causa non esset futurum, illud [illegible] sola [illegible] æterna; unde ex hoc [illegible] quod ea quae sunt semper [illegible] ex eo, futura [illegible] quatenus in causa [illegible] fuit, ut essent futura [illegible], [illegible] Deus [illegible] [illegible] cognoscere futura in suis causis [illegible].

[illegible] nullus [illegible] Deus res nostras [illegible] [illegible] sermo nos habemus de conditionatis solum, [illegible] absolute futuris [illegible] [illegible] necessario e [illegible] absolutum [illegible] quid [illegible] [illegible], [illegible] exigentes [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] futura absoluta [illegible] libera [illegible] [illegible] decreti e praedeterminant [illegible] [illegible] liberi [illegible] libertati, sicut exponemus alibi de [illegible] [illegible] [illegible] existentia [illegible] [illegible] nat [illegible] discrimen inter futura absoluta et conditionata [illegible] [illegible] non sunt futura simpliciter, sed solum [illegible] libertatis et simpliciter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Quid ergo nos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

mōre ad [illegible] in decreto, maxime quá alibi [illegible] tradidicent
latius patere [illegible] quá praedestinationes. Sed cap. 17 de
[illegible] hac itaque dona, quo donavit electis
suis [illegible] vocatis [illegible]
[illegible] praedestinatio quá [illegible]
[illegible]: hanc igitur praedestinationem, quam
[illegible]
[illegible] praescientia sicut ait Apostolus [illegible]
[illegible] plebem suam quam praescivit. Hic quod
ait praescivit non recte intelligitur, nisi praedestinavit.
quo [illegible] circumstantia [illegible]
[illegible] non quamvis praescientia e praedestinatio [illegible]
[illegible]
[illegible] absoluta [illegible]
[illegible] et cap. 14 [illegible] praedes-
tinatio [illegible] praescientia est
et praeparatio beneficiorum Dei [illegible]
[illegible] prae-
scientia [illegible] praedestinatio [illegible]
quá [illegible] intelligi [illegible]
supposita ad praescientiam [illegible]
[illegible] praede-
stinationis decreta [illegible] ut manifestum
[illegible] praescientia absoluta
et causali [illegible]. At de [illegible]
[illegible] plura dicenda occurrent
in [illegible].

20 [illegible] ex capite [illegible] plura simul [illegible]

contingentia ad conditionate solum, utrum nunc et ab aeterno fuerint huiusmodi: ergo nunc et ab aeterno habuerunt causam suam, [illegible] conditionatae, seu quidem causa in [illegible] et alio [illegible] assignari [illegible] subjective absolutum et [illegible]. [illegible] patet: [illegible] sicut ad effectum, qui nunc [illegible], [illegible] sed est requiritur, et sufficit causa, quae sit, ita ad effectus qui nunc revera [illegible] sunt conditionate futura requiritur causa quae sit. Hoc [illegible] de [illegible] possibilibus quod licet physice non existat in rebus, sed solum [illegible] non exigit dari Omnipotentiam actu existentem, a qua tamquam causa recipiat rationem suae possibilitatis, quae nunc [illegible]. [illegible] ratio [illegible] conditionate futura, quo modo sunt talia exigunt suam causam modo existentem. [illegible] innuit ad S. Thomas [illegible] futura non sunt futura, nisi quatenus [illegible] causa sempiterna fuit, et [illegible] futura: quo quidem causa [illegible].

Secundo contingentia conditionate futura, ut sint talia, extrahi debent a statu [illegible] possibilitatis; nisi extrahantur remanent pura possibilia. [illegible] extrahi possunt, nisi [illegible] decreto [illegible] absoluto et [illegible] conditionato: non sequitur a [illegible] possibilitate [illegible] absolutum [illegible] existentiae transire [illegible] possunt nisi per decretum [illegible] absolutum. [illegible] contingentia conditionate futura [illegible] habeant supra [illegible] possibilitatem aliquid [illegible] voluntate ac [illegible] possibilia: [illegible] voluntatis [illegible] ad primam causam [illegible] [illegible] illa haberent [illegible]

independens a decreto Dei, sed potius sequeretur, volun-
tate creatâ a qua solâ dependerent hae contingentiae
condit. futurae, habere ratione primae causae et primi libe-
ri. Tertio hae decreta, quae nunc non sunt, sed esse debeo
repugnant perfectioni Dei ejusque immutabilitatis
Deus est actus perfectissimus, et omnino immutabilis, cum
ipse sit aliquod decretum, quod subjective non sit in ipso
sed esset duntaxat sub aliqua conditione, secus sub illa
conditione aliquid intrinsece acquireret, quo modo ante
illud non habebat, ideoque tunc intrinsece mutaretur et non
careret. Hic igitur tam magnum sequatur absurdum, dicen-
dum [illegible] Deum actu nunc habere decretum absolute inconditionatum
quo velit consensum Tyriorum et Sydoniorum sub condi-
tione doctrinae et miraculorum Christi si nempe ea prae-
dicata et haec patrata apud illos fuissent, licet haec condi-
tio nunquam adimpleta, neque adimplenda sit.

91 [illegible] ut causa efficiens
[illegible] producat effectum, sed satis est, si tunc ea habeat
[illegible] quando [illegible] producendus est effectus [illegible]
[illegible]
[illegible] contingentia conditiona-
[illegible]
[illegible] nempe adimple-
[illegible] conditio [illegible] nunquam sit adimplenda [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] nempe [illegible]
[illegible] in [illegible]

sit, sed satis est dicere quod logice tantum existat, seu Lo-
gica [illegible] existentia per illud externum materiam cum
veritate nunc assentimus dicere. illum autem physice in hoc
o[illegible] [illegible] si nempe adimpleverunt conditionis [illegible] [illegible]
quidquid velint adversarii de veri subjective absoluti
quae nempe in Deo actu nunc sit necessitatem
[illegible] attenta saltem natura et consequentia rei futu-
ribilis. Quid vero dicendum sit de ipsius Creatoris in ordine
ad sua immutabilitate, apparebit infra. Quantum spe-
ctat ad possibilitatem desumptam ex Dei omnipotentia
illud est discrimen, quod haec sit perfectio necessaria
adeoque [illegible] sua exigat semper esse in Deo. E contra,
[illegible] de quo hic agitur est perfectio aliqua [illegible],
[illegible] contingens, quocumque tandem pacto explicanda
sit hoc discrimen attributorum contingentium, de qua gra[illegible]
[illegible] difficultate a nobis pro tenuitate ingenii [illegible]
alibi [illegible].

4. Ac idcirco Deo possibilia nunc physice extrahuntur
a statu possibilitatis, sed bene [illegible] extraherentur, [illegible]
contemplatione [illegible] [illegible] existentiam [illegible].
Ergo [illegible] illa nunc ita extrahuntur necessario
[illegible], quod nunc sit [illegible], quae hinc est quando
Deus nempe ita extrahere [illegible] [illegible] [illegible]
transeunt a statu possibilitatis in statum actualis existen-
tiae non nisi [illegible]. [illegible] sicut [illegible] [illegible]
absolute existentia necessaria est Deo undequaque
absolutus, ita ad conditionate [illegible] [illegible] necessarium
est, ut sufficit [illegible] undequaque conditionatus [illegible]

ad contingentias conditionatè [illegible] dicantur habere suum esse [illegible] possibilitate, non e verum in hoc sensu, quatenus ii haberent absolutè esse, [illegible] [illegible] conditionatè, hoc e haberent, si aliter [illegible] adna voluntate conditionatè, quatenus [illegible] adimpleta conditione. [illegible] [illegible] [illegible] ubi de conditionata, [illegible] [illegible] aliquid [illegible] enuntiatur e.g. [illegible] quod e conditionatè, [illegible] transiret [illegible] statu [illegible] possibilitatis [illegible] possibile, [illegible] non [illegible] statu, sed ad ampliationem [illegible] [illegible] [illegible] in relato exemplo sensus sit [illegible] habeut [illegible] quia, ut [illegible] [illegible] conditio nihil [illegible] in eo, et [illegible] futuriones conditionate [illegible] statu [illegible] [illegible] absoluti [illegible] non nisi per ordinem [illegible] sub conditione [illegible]. [illegible] igitur cohaerent hae [illegible] futuriones conditionatae et ni absolutè, seu sine ampliatione [illegible] remanet in statu mere possibilitatis [illegible] [illegible] [illegible] et hic [illegible] [illegible] in Deo [illegible] causa, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] necessario [illegible] decretum, idoneum [illegible] conditioni [illegible] [illegible] absolutè existenti [illegible] absolutum [illegible] solum [illegible] conditionatè.

[illegible] praesente [illegible] [illegible] ex parte [illegible] requiritur, [illegible] [illegible]

tionatè futuri, et quæ talia a Deo cognoscantur. [illegible]
qua contra vero illud asserimus, videlicet ad condi-
tionata esse relationem necessariam ut est in Deo decretum
quod nunc actu in illo habeatur, et sub conditione [illegible]
ciat obiecta conditionatè futura maxime in sensu præde-
terminantium, sed satis est decretum utrinque conditiona-
tum. Ait hoc decretum repugnet Deo qui scilicet est actus
perfectissimus, et vere ~~immutabilis~~ haec est alia materia
vere difficillima quidem, de qua suo loco actum est. Ceterum
hic supponimus ac nunc pone in Deo haec decreta abin-
que conditionata integra remanente eius immuta-
bilitate. quia non repugnat in Deo [illegible] [illegible]
perfectionis, quod importaret eiusmodi decreta, sed
solum constanter ipsius [illegible] decreta subjective ab-
soluta, quatenus habet talem [illegible], quod exprimitur per
hoc verbum volo.

Objectiones contra [illegible] [illegible] earumque solutiones.

[illegible] Objicimus. [illegible] Thomas [illegible] in art [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] scientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
qua Deus cognoscit [illegible] [illegible] [illegible] dicendum [illegible]
Deus scit omnia quæcumque sunt, quocumque modo [illegible]
[illegible] nihilominus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simplici
intelligentia et [illegible], ita ut, [illegible] illa [illegible]
cognoscat ea quæ sunt in potentia Dei, vel [illegible]
[illegible] quæ [illegible] nec sunt, nec erunt, nec fuerunt: per
[illegible] [illegible] quæ licet non sint nunc in actu, [illegible] vel fue-
runt, vel erunt: ergo D. Angelicus non [illegible]

scientiæ mediæ. Confirmat. Hæc scientia nota non fuit antiquis, et antiquis PP, nec a theologis ante [illegible] in scholas invecta, et in sua nativitate [illegible] [illegible] impugnata: ergo.

2 R. hujusmodi argumenta quamvis aliquem gravia [illegible] nullius [illegible] ponderis est. Quippe etiamsi post S. Thomam [illegible] et theologos [illegible] originem habuisset, numquid propterea [illegible] numquid et aliæ [illegible] [illegible] innovatæ [illegible] [illegible] antiquis [illegible], tamque [illegible] [illegible] nullo [illegible] Recentioribus PP. [illegible] [illegible] [illegible] consequens ergo D. Angelicus non agnovit hanc scientiam mediam sub hoc nomine [illegible], sub aliis nominibus [illegible] [illegible] scientia media [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] deilla [illegible] [illegible] [illegible] dicant, scientia [illegible] [illegible] conditionatè futurorum [illegible] [illegible] [illegible] Thomas [illegible] dicitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientia [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modo scientiam visionis [illegible] sic [illegible]

et amissa [illegible] deviatione, [illegible] lux [illegible]
et si apud eos facta esset, cum miracula [illegible] voluit subvenit [illegible] universa [illegible] sanctissimus
S. Thomas [illegible] contingentia absolute, [illegible]
ea in se ipsis, ut manifestum est ex pluribus [illegible] testimoniis
[illegible] inventus [illegible] contingentiae absolute [illegible]
[illegible] conditionate solum [illegible] ita se vivere et con-
cede.

26 At confirmatione [illegible] vocandi [illegible]
[illegible] Ludovicus [illegible] anno
1588; [illegible] Molina anno 1588, in libro cui titulus [illegible] cum
gratiae donis, divina praescientia, providentia, praedestinatione NB.
et reprobatione concordia [illegible]
[illegible] nomen [illegible] praedeterminatione [illegible]
a [illegible] in suo [illegible]
[illegible] physica praedeterminatione [illegible]
[illegible] in sensu [illegible]
volumus [illegible]
[illegible] illius [illegible]
et [illegible] scientiam [illegible]
[illegible] conditionata [illegible] acriter
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ab anno 1602 usque ad annum 1607 coram summis Pontifi-
cibus Clemente octavo, et Paulo V a Theologis inclytae
[illegible] Dominicanae [illegible] impugnata. At [illegible]

[illegible] crim. h[illegible] [illegible] Pontifex [illegible] partim [illegible] ex sua [illegible] sententia nemmodo [illegible] carnat aut [illegible] laceraret. Habuit Innocentius decimus [illegible] alta congregatione, vel assertia [illegible] aliquas [illegible] non desine [illegible] [illegible] ostentent [illegible] [illegible] omnis [illegible] ejus Bullas [illegible] flagitarunt illius [illegible] [illegible] [illegible] deprecantes [illegible] et [illegible] reverenter erga [illegible] [illegible].

[illegible] Deum per scientia [illegible] [illegible] [illegible] conditionata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] considerate, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] terminare [illegible] [illegible] Confirmatur [illegible] [illegible] [illegible] ita [illegible] [illegible] [illegible] objective illas determinare [illegible] [illegible] [illegible] ex parte [illegible] [illegible] [illegible] hinc ex parte [illegible] [illegible] nihil [illegible] [illegible] [illegible] potest determinare intellectum ad [illegible] [illegible] Confirmatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est determinati [illegible] objectivum ejus scientia media [illegible] [illegible] hunc Petri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conditionata [illegible] determinat

ud; seu hoc verum sit. Sed quia et ipse consensus Petri possibilis e indifferens ad [illegible] vel non [illegible] sed quia et ipsa voluntas Petri eam subilla a vitio e indifferens ad consensum vel non consensum [illegible] ab indifferentia tamen ut omni determinatio, ut inquiunt [illegible]. Confirmatur tertio. Neque ejusmodi determinationem [illegible] ex lege contradictionis: [illegible] quippe ex lege contradictionis statui sit, quod Petrus suo auxilio a consentiret solum, [illegible] non consentiret, secus autem jam eet de libertate Pet. in consentiendo et dissentiendo [illegible] neque colligi pt quod vel determinate consentiret vel determinate non consentiret, non minus contradictoria sunt hac duo consentiet, non consentiet [illegible] sunt hac alia consentiret, non consentiret; sed [illegible] ex lege contradictionis recte colligatur necessitas [illegible], an [illegible] Petrus indeterminate consentiet, vel non consentiet [illegible] quae necessitas e vaga e objectum scientia necessario [illegible] a decreto Dei absoluto, necubi [illegible] determinat [illegible]

28 R. nego minorem [illegible], [illegible] condicionata, [illegible] physice, sive in ratione rei existentis, sive [illegible] logice, et in ratione veri, ac [illegible]. Veritas e, ac [illegible] subjectivitas non [illegible] praesentem existentiam physice: [illegible] teritori, et [illegible] licet physice non existant [illegible] exsistentia, et [illegible] intrinseca, [illegible] determinatus ac [illegible] [illegible] enuntiatum sit verum vel [illegible]. [illegible] prima confirmatione [illegible] majorem [illegible]

scientiam mediam si dicantur actus liberi conditionati, licet nun
a Deo cognosci in se ipso terminative, et nego minorem in se
nsu [illegible] limitata probatione dico intellectum divinum
non indigere quidem pro suo aliquo determinativo extrinse
co [illegible], quatenus nempe quod ab intrinseco
sui ipsius [illegible] sit determinatus ad cognoscendum objectum
[illegible] cognoscibile, seu eo omni modo quo est
cognoscibile, et objectum illud cognoscatur eo intrinseco [illegible]
[illegible] objectiva ita cognoscere. Quantum vero spectat
ad [illegible] implicata [illegible] actus contingentis
conditionate futuri etsi nunc [illegible] non existat et si [illegible]
[illegible] existeret [illegible] [illegible] [illegible]
Ad [illegible] confirmationem nego minorem, et dico, determinationem
[illegible] conditionatae [illegible] ipsa existentia [illegible]
[illegible], quod haberet adimpleta conditione causalitatem [illegible]
Petri voluntatem [illegible], adimpleta [illegible] [illegible]
vel non [illegible]. Nec obstat [illegible] antequam sit in [illegible]
[illegible] indifferens [illegible]
[illegible], seu ante [illegible] determinationem
[illegible] seu consequenter hanc determi-
nationem [illegible] voluntas [illegible]
erat indifferens indifferentia quippe est libertatis non [illegible]
[illegible] indifferens indifferentia [illegible]
[illegible] determinatio [illegible] ab indifferenti
[illegible] indifferentia libertatis. Ad [illegible] confirmationem dico, ex lege
contradictionis illud [illegible], ut si Petrus haberet auxili-
[illegible] vel determinate consentiret vel determinate non consen-
tiret, sicut constat ex aliis dictis. Ad [illegible] probationem in opposita

...ro contra quia h[aec] oppositas e[st], quod ea contradictoria contrahet, non conveniet sive de futuro contingente absoluto; nihil ad contingens, et ea absoluta fate opponetur a decreto Dei absoluto. E contra alia contradictoria sunt de contingente conditionato solum futuro. Porro ut aliquid sic ita futurum non requiritur decretum Dei absolutum, sed solum conditionatum, quod sufficiat est.

49 Objectiones: Si Deus per scientiam mediam cognosceret hanc veritatem conditionalem: si Petrus habeat auxilium a consentiret, ante decretum Dei absolutum, haberet aliqua veritas contingens absoluta; sed hoc est repugnat. ergo. P[robatur] major. Veritas illa conditionata aequivalet huic absolutae: nunquam existet auxilium a cum dissensu Petri: seu nunquam existet complexum ex auxilio a, et dissensu Petri: ergo. Confirmatur. Haec veritas conditionalis: si Petrus haberet auxilium a consentiret: excludit hanc aliam sibi oppositam: si Petrus haberet auxilium a dissentiret. ergo excludit etiam hanc absolutam: auxilium a existet cum dissensu Petri. P[robatur] consequentia. Quod excludit consequens excludit etiam antecedens quod est metaphysice illativum illius. Sed illa conditionalis e contra, quod metaphysice infert hanc absolutam ergo quod excludit illam conditionalem, excludit etiam hanc absolutam: Similiter ipsa quod excludit hanc absolutam: auxilium a existet cum dissensu Petri, infert ejus contradictoriam: auxilium a non existet cum dissensu Petri: quae est veritas contingens absoluta, ergo.

50 R[espondeo] neg[ando] majorem, ad ejus probationem dico non aequivalere huic absolutae: nunquam existet auxilium a cum dissen-

ne Petri seu nunc ne existit compriend in auxilio a
et dissensu Petri quatenus hoc absoluta videt nunc sen-
su disjunctivo vel existet auxilium a, vel sub illo non
existet dissensus concedo. quatenus hoc absoluta affirma-
re negat existentiam auxilii aut dissensus, atque videt
nunc sensu: non existet auxilium a, nec sub illo dissensus
aut existet auxilium a et sub illo non existet dissensus
nego ante, et consequens. Ratio distinctionis est, quia, licet
propositiones sint aequivalentes, non tamen una idem significat
quod altera. Nam haec conditionalis: si Petrus ha-
beret auxilium a consentiret, absolute neque affirmat ne-
que negat existentiam auxilii, aut consensus: propterea ut
haec absoluta: nunc non existit auxilium a cum dissensu Petri,
ei conditionali sit aequivalens, neque ipsa debeat
absolute negare existentiam auxilii aut [illegible]. sed
sufficit retinere sensum illum disjunctivum quin absolute quo-
ad significata aequivaleat ipsi, sit ea quoad [illegible]
absoluta, sit tamen modus significandi. [illegible] con-
cedendo idem primo et nego primam consequentiam. Ad instan-
tiam contingentia conditionalium contingentia absoluta [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible]
ab absolutis [illegible] provando [illegible]
[illegible] consequens [illegible] sumptum includit
eam metaphysicam illationem illius, ideo quod [illegible]
[illegible] significative [illegible] universalis [illegible]
[illegible] negamus hanc propositionem conditionalem: si
Petrus haberet auxilium a, consentiret [illegible]
[illegible] a: si Petrus haberet auxilium a dissentiret quia

[illegible] sibi formaliter opposita; non hinc est deinde actus ex illa absoluta; quia in signo [illegible] [illegible] non [illegible] praecinditur. Respondeo, et [illegible] primum illius con[illegible] ergo existit ea [illegible] absoluta purificata seu [illegible] la conditione, [illegible], ante purificationem conditionis [illegible] [illegible]. Hujus distinctionis [illegible], quia in [illegible] conditionatorum non excluduntur absoluta [illegible] aliter [illegible] [illegible]. [illegible] et excluduntur, [illegible] impletione conditionis [illegible] transitus fieri debet a signis conditionatorum ad signa absoluta. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex dico [illegible] [illegible] [illegible] a non [illegible] [illegible] [illegible] non est contradictoria alteri, nisi quatenus vestit sensum disjunctivum supra expositum.

5\. Inst. 5to. Scientia media nec est libera Deo, nec creaturae: ergo repugnat: quia non est amplius contingens, adeoque nec media, sed simpliciter necessaria. Probatur antecedens: Non est libera Deo: quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libera. Neque creaturae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alicui homo [illegible], et [illegible] [illegible] libertatem habere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deo, nec creaturae [illegible] [illegible] [illegible] est primum liberum; ergo si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deo, nec creaturae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] creaturae [illegible] Deo liberum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habere [illegible] primum liberum seu [illegible] repugnat. ergo. Confirmatur primo. Sci[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] creaturae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] repugnat, [illegible] [illegible] [illegible]

Q. i. B

[illegible]

[illegible] creatura [illegible] scientia [illegible]
[illegible] conditione [illegible]
determinatus [illegible] adimpleat conditionem hoc [illegible]
[illegible] creatura [illegible] determinat
[illegible] confert auxilium [illegible]
stitutione libertatis in [illegible] habilis creatura sese deter-
minet [illegible]
[illegible]
ipsum [illegible]
[illegible]
[illegible] aut [illegible] oppositi [illegible]
[illegible] immediate liber. Deo [illegible] libere adimple-
re conditionem [illegible] creatura
[illegible]
[illegible] creatura [illegible]
[illegible] est non primus seu unicus
[illegible]
[illegible] accepta.

[illegible]
[illegible] scientia media [illegible]
ante [illegible] conditionalis [illegible]
creatura [illegible] libera [illegible]
primam probationem. Deus [illegible] ut aliquid sit
in potestate creaturae et non [illegible]
[illegible] immediate, ergo [illegible]
actus creaturae liberi [illegible]
potestas [illegible]
[illegible] determinationem [illegible]

[illegible] ingrediente [illegible] possit [illegible] et actu [illegible] suo quando [illegible] [illegible] negotiatione [illegible] alius eventus [illegible] et necessario connexionem [illegible].

33 [illegible] confirmatione [illegible] nego [illegible] ut [illegible] voluntate ante suam [illegible] determinatione ad consentiendo [illegible] et sic [illegible] [illegible] aliquo [illegible], ut [illegible] auxilio [illegible] media de consensu [illegible] [illegible] connexione [illegible] [illegible] consensus nego [illegible]. [illegible] non [illegible] actu primo proximo [illegible] scientia media de [illegible] conditionali [illegible] [illegible]

[illegible] voluntate [illegible] consensus: quia [illegible] consensu supponit. [illegible] nego [illegible]. [illegible] scientia media [illegible] conjunctionem [illegible] omissionis [illegible] omissione [illegible] ut [illegible] praedicta scientia de consensu [illegible] [illegible]

et adeo, et adeo ~~[illegible]~~ si in illo erit contentus, in hoc sit [illegible] [illegible] de convenientia, si omissio, in hoc erit scientia [illegible]

34 Ad [illegible] confirmationem [illegible] quo [illegible] [illegible], est [illegible] subsistendi connexio et [illegible] [illegible] libertate [illegible] [illegible], [illegible], et inimpedibiliter, nego majorem et [illegible] distincte [illegible] nego [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conditionate futuro [illegible] subsistendi consequenter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ergo in hoc [illegible] fuit [illegible] scientia [illegible] [illegible] [illegible] physica [illegible], non [illegible] [illegible] [illegible] causa illius, seu potius [illegible] posterior, [illegible] conditionate futurus sit illius [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de actibus futuris [illegible] [illegible] non ideo est futurus, quia Deus novit [illegible] [illegible] ita [illegible] [illegible] vere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nego [illegible]. [illegible] scientia media [illegible] utroque statu [illegible] [illegible] libertate [illegible] quatenus [illegible] pro utroque statu [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] conditionato [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible], quae [illegible] conditionate [illegible] pro statu absoluto [illegible] [illegible] [illegible] quando [illegible] si [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible], [illegible] subsistendi [illegible] [illegible] fuit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] igitur statu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], non solum quia in utroque scientia media

e sufficiens indivisibilis, [illegible] per totum actum [illegible] proximus [illegible] [illegible] indifferens ad actum, et ejus omissionem

311 [illegible] pluva simul [illegible] objectum scientiae mediae [illegible] creatura [illegible], et [illegible], sed [illegible] [illegible] libertas praerequisita ad [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible] conditionate [illegible] [illegible] quae a scientia media [illegible], [illegible] [illegible] consistens [illegible] alia [illegible] scientia media [illegible] si [illegible] existens [illegible] [illegible] [illegible] libertas praerequisita ad [illegible] [illegible] [illegible] sub tali [illegible] sub qua actus [illegible] conditionate [illegible] [illegible] conditionate [illegible] sub conditione [illegible] [illegible] ergo [illegible] processus in infinitum [illegible] illa alia conditio [illegible] est conditionate [illegible] sub alia conditione et sic deinceps [illegible] in hac conditionata [illegible] vel libertas a [illegible] existenti [illegible] [illegible] [illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] ergo [illegible] scientia media [illegible] intelligentia. [illegible] [illegible] auxilium [illegible] [illegible] [illegible] sub [illegible] [illegible] scientia media

nad conditio hujus compressa e contrabit, connexa cum conditionato, adeoque conditionalis e necessaria; ergo nec prima. [illegible] primo [illegible] illa conditionalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] servaret. [illegible] auxilii in hoc sistemate prae: supponit scientiam mediam de congruitate auxilii [illegible] de consensu [illegible] sub illo auxilio, ex [illegible] non [illegible] praesupponit ad [illegible] in statu absoluto [illegible] quia [illegible] ad [illegible] in statu condit., [illegible] media de consensu Petri sub illo auxilio [illegible] venientia [illegible] in statu absoluto [illegible] ad eundem [illegible] pro statu conditionato. Confirmatur hoc argumentum. Vel illa conditionalis [illegible] hunc sensum: si Petrus daretur auxilium [illegible] collatione [illegible] consentiret: vel hunc: si daretur [illegible] consentiret; vel denique hunc: si daretur nec deceret qualemcumque, sive [illegible] consentiret. Non primum, quia [illegible] efficax [illegible] conservatur [illegible] saltem [illegible] Non [illegible] conditionalis non amplius contingens sed necessaria. Non tertium: quia sicuti haec veritas: si Petrus haberet aliquod auxilium [illegible] seu [illegible] [illegible] [illegible] ita nec praedicta. [illegible] conditionate [illegible] [illegible] et [illegible] ejusmodi [illegible] si Petrus haberet auxilium a, conser:

A

[illegible], cognoscere eam [illegible] per eandem scientiam [illegible] creaturae liberae conditionatae, idest sub conditione [illegible] et separata expressam, v.g. hanc veritatem: si luna saltaret, Petrus converteretur; sed hoc non videtur admittendum; ergo. Major probatur. Deo primum, quia sed [illegible] decreto subjective absoluto, et [illegible] conditionato ex [illegible], et non contradictionem necessariam, ut Petrus sub hypothesi [illegible] conveniente auxilii v.g. a determinat. convertatur, aut determinate non convertatur; verum ea [illegible] eandem [illegible] habet etiamsi hypothesis sit [illegible] separata [illegible] ea, quod in exemplum volumus, ergo. [illegible] non minus ex [illegible] veritate absoluta: Petrus habet auxilium [illegible] convertitur; ergo hoc conditionale: Si Petrus haberet auxilium, converteretur; [illegible] hac altera: luna saltat et Petrus convertitur. [illegible] hoc altera: si luna saltat Petrus convertitur; ergo.

[illegible] [illegible] [illegible] libertas praerequisita [illegible] [illegible] [illegible] conditionati, libera subditur conditioni [illegible] conditionato [illegible] creatura, ideo sub alia conditione salte[m] necessario, nego [illegible], et sic distincta [illegible], nego [illegible] in veritate conditionali [illegible] conditio, [illegible] supponit ex parte hypothesi [illegible] et saltem indirecte [illegible] ex parte conditionati: quia conditionatum [illegible] notat conditionem, immo conjunctio conditionis cum conditionato [illegible] hoc veritas conditionalis: si existeret libertas, existeret [illegible] [illegible] [illegible]

verat libertas a exerceret suum dissensum, seu exerceret libertas a simul et dissensum: ex qua ratione conclusione propositionis conditionalis illud manifestandi. libertatem prae-requisitam ad actum universim conditionate futurum sub eadem conditione, sub qua ipse actus creatura liber est conditionate futurus. Unde libertas haec conditionate futura sub conditione sui ipsius, diverso tamen modo sumpta quia ex parte hypothesis significatur ut praescindens ab utroque extremo, et ex parte conditionati significatur ut coniuncta cum determinato extremo. Quae responsio satis est eadem ad illud, quod addo iterum. [illegible] nego maiorem. Nam in prima conditionali quae est obiectum scientiae mediae, ex parte hypothesis includuntur sola constitutiva rerum primi proximi creatae libertati, ceterae vero includuntur, sed ab iis omnibus praescinditur. Ad primam illius probationem in qua maior aequivalet huic: si providentia sufficiens daretur Petro auxilium a, consentiret: omitto: providentia efficaci nego maiorem. Nam licet sine providentia efficaci, in dato auxilio cognoscat in scientia media eo consensum, non tamen ex providentia sufficientia, in qua scilicet satis est scientia simplicis intelligentiae, qua Deus videt possibilitatem consensus sub auxilio a, atque hoc ad illum sufficientia. Concedo omitto quia ex parte hypothesis praescinditur a providentia sufficientia, licet [illegible] providentia originatur ab infinita Dei scientia [illegible] requiritur saltem immediate [illegible] aliquid quod non sit ipsius principium proximum. [illegible]

provat eiusdem maior, in quo m. quod necessario
praesupponitur naturae tanquam constitutivum potes-
tis proximae. Ad, quod praesupponitur alio modo et
alia ratione, nego maiorem. Sic concursus pro ista ratione deter-
minato praesupponitur scientia media tanquam subiecto
[illegible] quatenus valet pro illa [illegible] actu con-
sentit auxilio a. ergo non respicit [illegible] scientia media
quod si haberet auxilium a consentiret, [illegible]
praesupponitur [illegible], quia scientia med. non est ali-
quod constitutivum creatae libertatis. Ad confirm-
ationem, illa veritas conditionalis, quatenus est obiec-
tum scientiae med. reddit [illegible] si Petrus haberet
auxilium a [illegible] consentiret libertati [illegible]
actus primi proximi consentiendi: ita ut ex parte
[illegible] decreto collativo auxilii
[illegible] ut ipsa collatio auxilii est constitutivum
intrinsecum libertatis, sed principium remotum [illegible]
[illegible] auxilii ab eodem realiter distincta, ut
discrimen decreti applicativi omnipotentiae quod
non est nisi ipsa applicatio omnipotentiae, seu omnipo-
tentia ipsa applicata; quod [illegible] impedit [illegible]
minimum [illegible] creatae libertatis non solum ut aliquid
De constitutiva, et [illegible] requisita
[illegible] ad actum absolutum sed ad actum con-
ditionatum, non tanquam formale constitutivum
libertatis, sed tanquam principium remotum requisitum
aliunde decreti.

Sic Tertius haec verba [illegible]

sub conditione omnino disparata, sub qua neque implicite importantur omnia constitutiva libertatis actus qui enunciatur ex parte conditionati; ita ut tam plius contingens sit impossibilis, quod impossibile sit existere contingenter, et liberam conversionem Petri absque omnibus constitutivis libertatis Petri ad consentiendum; ita ut sub conditione qua explicite apparet disparata, implicite importentur omnia constitutiva libertatis, tunc talis videtur sub illa conditione actus creaturae liberae futurus. Sic propositio [illegible] causalis, ideo peccavit etc. et simul omnia sub hypothesi indifferente et condicente tali conversio, quia tunc conversio contingens erit, e contra sub hypothesi disparata sub qua nec implicite intelliguntur constitutiva libertatis conversio est impossibilis, et ut conversio necessaria. Itaque ex his patet responsio ad conf.

Corollarium primum.

De discrimine scientiae mediae a scientia futuribilium Pelagianorum et semi-pelagianorum.

Ex hactenus dictis colligitur primo maximum discrimen, quod intercedit inter scientiam mediam defensam sub nomine scientiae mediae et inter scientiam conditionatorum quam admittebant Pelagiani et semi-pelagiani. Nam hoc discrimen [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] propositio aliqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientia media a Pelagianis et semi-pelagianis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] etiam,

sunt, sive aut ex malitia aut ex ignorantia ita nos in-
simulare possunt. Breviter quamvis Pelagianismi et semi-
pelagianismi hic tradidi notionem, et hoc duplici errore expo-
sito [illegible] et fere actum in tractatu de divina gratia. [illegible]
itaque Pelagiani [illegible] admittebant in Deo scientiam et [illegible]
[illegible] decreverit mera salutaria sub sola conditione bona et
[illegible], tamen independenter a gratia interna, seu pia motione
[illegible] voluntatis. [illegible] enim pro statu naturae lapsae
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] voluntati immediate
[illegible] [illegible] [illegible], contendentes [illegible] naturam
sufficere externa gratia, nempe [illegible] doctrinam, et exempla
Christi: neque [illegible] gratia interna illuminationis et pia mo-
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Pelagiani [illegible] [illegible] [illegible] in
Concilio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Semipelagiani [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et salutaria, et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nempe pia interna voluntatis. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], ab hoc errore quam maxime
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] salutaria, [illegible] [illegible] gratia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non solum quae sit pia motio voluntatis [illegible] [illegible]
[illegible] illustratio [illegible] [illegible] [illegible] illi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] interna, et supernaturalis [illegible]

Dei concordiae scientiae quibus Pelagianorum et semi-Pela-
gianorum veritatem necessitatis gratiae interioris nostra au-
tem et remittit et tamen ea principia divina et catholicam
supponit

[illegible] Pelagiani admittebant scientiam futu-
ribilium [illegible] divina decreta in [illegible]
[illegible] ista quippe scientia abutebantur ad reddendam ra-
tionem [illegible] parvuli in infantia morientibus alter
[illegible] rapiat baptizati, alter non baptizati, ut [illegible]
S. Augustinus [illegible] semi-Pelagiani vero ex [illegible] scientia
[illegible] reddendam Pelagianis rationem quare ex
[illegible] parvulis alter baptizatus [illegible] et salute [illegible]
[illegible] alter sine baptismo moriatur, et in [illegible]
[illegible] reddendam rationem quare [illegible] et non [illegible]
[illegible], et non aliis nationibus praedicatum [illegible]
ut [illegible] Augustinum.
[illegible] e contra [illegible] scientia [illegible] et futuri
bilium praecedere divina decreta non ingenere [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] praecedere in genere pure
[illegible] et ejus necessitate [illegible]
[illegible] necessitate gratiae et necessitate [illegible]
[illegible] scientia media [illegible]
[illegible] multi parvuli morientibus [illegible] veniunt
[illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible] Evangelium [illegible]
converti [illegible] alii non [illegible]

bonum perseverantie aliis esse multi negare, sin, inquam, [illegible] hoc quaerentibus non aliud pro recto responderent, quam cum August. illud Apost. = "[illegible] non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei" =, itaque [illegible] solum [illegible] in [illegible] [illegible]

39 [illegible] non sola scientia conditionatorum seu scientia [illegible] [illegible] sunt [illegible] Haeretici. Pellagiani quippe [illegible] [illegible] gloria [illegible] quos absolute [illegible], praecepta [illegible] ex solis [illegible] conservaturos et in [illegible] usque in finem perseveraturos fuisse; et adeo homines ad gloriam praedestinari propter sua merita [illegible] futura, et absolute praevisa [illegible] scientia visionis seu absoluta [illegible] [illegible] illud [illegible] Deus dilexerit Jacob, Esau autem odio habuerit, antequam quidquam boni aut mali egerit. dicebant enim Jacob antequam nasceretur a Deo dilectum fuisse propter bona illius opera futura, et absolute [illegible] [illegible] [illegible] habitum propter ejus mala opera absolute futura et [illegible] praevisa. S. Augustinus [illegible] contra duas epistolas Pellagianorum cap. 7 [illegible] opponit duos geminos ex [illegible] natos, et expositos, quorum alter sine [illegible] mala, alter vero cum baptismo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonis, vel malis operibus absolute futuris et per scientiam visionis a Deo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientia seu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] salutaria et sanctitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habituri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntate [illegible] [illegible] [illegible] ex eodem [illegible] Augustino lib. de praed. Sanctorum [illegible] [illegible] [illegible]

gianos, et Semi Pelagianos scientia visionis abusos esse, quis pro tunc hanc scientiam criminabitur? porro jure non est rejicienda, aut dicenda aspernenda scientia conditionata, quod Pellagiani, et semi-pelagiani ea fuerint abusi; sed illud solum rejiciendum est, quod in illa, quae comperit [illegible] Catholici. Neque enim ea haeretica sunt, quae tuentur haeretici; sed ut fures [illegible] incautis, [illegible] vera solent cum falsis miscere, ut hoc sub illis [illegible].

Corollarium secundum

[illegible] ex hucusque [illegible] notione scientiae mediae.

40 Controversiae hujus [illegible] scientiam hanc, quia [illegible] determinantibus idea [illegible], [illegible] omnino [illegible], ut adversarios, nisi omnes, plerosque saltem [illegible] habeat, [illegible] illius ideas [illegible], [illegible] satis [illegible] quae plurima [illegible] [illegible] tamen [illegible] hactenus dicta [illegible] ea omnia simul in hoc loco recenseo, quae ad recta, et integram hujus scientiae, et controversiae, notitiam pertinent.

41 Primo itaque scientia media (sic dicta ob [illegible] inter scientiam [illegible] necessaria, et contingentes, seu [illegible] scientiam simplicis intelligentiae, et scientiam visionis, [illegible] [illegible] (de hac sola [illegible] puto: [illegible] dicemus infra) [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] scientia divina certa, et [illegible] [illegible] ex creato libertatis sub conditione [illegible], [illegible], independens a quocumque decreto actuali voluntatis, aut simili modo scientia [illegible] independens ab omni decreto actuali, [illegible], et [illegible]

[illegible] composit, quia [illegible] causa [illegible] constituta [illegible] [illegible], [illegible] indifferente, et [illegible] agere, vel non agere. Ex quibus [illegible], scientia media [illegible] [illegible] [illegible] actus creaturae [illegible] naturales, tum [illegible] supernaturales statim [illegible] [illegible] scientia [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus creaturae liberos conditionales [illegible] [illegible] [illegible] creata [illegible] [illegible] jam [illegible], [illegible] [illegible] inquo, [illegible] [illegible] decreto [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et quocunque [illegible], [illegible] sit de [illegible] metaphysica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] itaque [illegible] omnes hujus scientiae [illegible] [illegible] satinde inter se dissidant, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in actu primo [illegible] actus creaturae liberae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] connexa cum actu quae [illegible] conditionata excludit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sed admittit utrinque conditionatam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] excludit [illegible] [illegible] [illegible] absolutam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] connexio cum actu [illegible] sit ratione [illegible] [illegible]

ria ab aqua dirigatur; idest per hanc scientia[m] [illegible] dicit a [illegible], et individuum creato libertati exer citium, quod sit, vel non sit sub hac vel illa individua [illegible] completa si haec in rerum [illegible] subje ctive determinat, [illegible] intellectu ac [illegible] intrin seca, et infinita ejus perspicacia.

42 Secundo hypothesis seu conditio scientiae mediae [illegible] libertas creata completa et expedita seu in actu primo proxi mo ad agendum constituta. Hic [illegible] actus primus proximus liber tatis creatae [illegible] complexum [illegible], seu toti physico moralis [illegible] scilicet ex pluribus consurgit inter se partim physice, partim moraliter [illegible]. Primum [illegible] ex his constituti vis [illegible] ipsa [illegible] seu mens, et voluntas [illegible] ha[bi]ta subjecti quod vult aut non vult [illegible] [illegible] disputamus, ut dominatur et per eandem movetur aut demovetur [illegible] ipsa voluntas creata. Item ex his consti tutivis [illegible] omnipotentia applicata ac [illegible] [illegible] per decretum [illegible] ejusdem omnipotentiae [illegible] a plicativum et creatae libertati consentaneum. [illegible] [illegible] simultaneum [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] tamquam [illegible] [illegible] agno [illegible] decretum, modo idoneo determinans ad individuum, sive sit [illegible] decreto aplicativo [illegible] tentiae sive ratione nostra ab eo distinctum. [illegible] [illegible] rationalis [illegible], et distincte [illegible] non valeat [illegible] infinita individua ejus speciei possibilia [illegible] aliquod determinatum individuum determinare, et [illegible] [illegible] individuum determinatum [illegible]

debet esse ejusmodi decretum, ut neque evertat libertatem creaturae neque quoad actus individuos moraliter malos laedat Dei sanctitatem. Ulloa exactamat [illegible] q. se exponit: volo hanc creaturam valde liberam, eamque habere omnia praerequisita necessaria ad agendum nonagendum, et ad oppositum agendum: et simul nolo cohibere meam omnipotentiam, ne ad illa physice immediate in [illegible] in hunc numerum individuum actum amoris, vel odii etc. [illegible] nolo concurrere ad alium individuum actum. Verum sive hoc, sive alio modo, ea tamen haec omnia pro certis habenda et servanda sunt: [illegible] creaturae [illegible], et [illegible] agendi, et oppositum agendi, et Sanctitas Dei quando de actu individuo moraliter malo. [illegible] constitutiva [illegible] proximo cognitione, [illegible] proponens bonitatem aut malitiam objecti, in moralitate voluntatis. Videmus quin haec possit ad aliud se [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] in cognitione clara, et [illegible] Dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] judicium indifferens [illegible] [illegible] [illegible] actuale, [illegible] intellectus supernaturali illustratio, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntatem [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] necessitate [illegible] [illegible]

videntis, et adjuvantis ad actus spirituales ex parte intellectus [illegible] nomine Dei, seu etiam voluntatis. Sextum constitutivum seu principium [illegible] ad actum primum proximum libertatis creatae est indifferentia seu immunitas a quacumque necessitate antecedente simplici seu absoluta, et immunitas a quacumque impossibilitate ante, seu impedimento quo [illegible] creatura libera [illegible] electionem [illegible]. Nam si haberet necessitatem [illegible] unius [illegible] extremi, vel [illegible] impotens [illegible] nec [illegible] intelligi [illegible] libertas indifferentiae ad utrumque oppositum, ut ex ipsis terminis [illegible] consideranti manifeste liquet. Quare [illegible] libertas creata debet esse active indifferens ad utrumque, et [illegible] omnia constitutiva actus primi proximi [illegible] ad utrumque libertatis extremum, nec [illegible] ad eorum omissionem [illegible] impossibilitatem. Verum [illegible] actus primus proximus, et [illegible] constitutiva ad utrumque indifferentia, cave ne intelligas aeque ad utrumque, vel ad neutrum conducere [illegible] aequo [illegible]; est sicut gratiam [illegible] definita a Concilio Tridentino [illegible] appellabat haeretici. Gratia [illegible], quae est inter constitutiva actus primi proximi libertatis, profecto [illegible] allicit, et movet voluntatem ad bonum, et [illegible] a malo, [illegible] nihilominus [illegible] indifferens, [illegible] S. Thomas, [illegible] hoc est [illegible] et connexionem metaphysicam [illegible] habet cum [illegible].

43 Itaque haec omnia constituunt actum primum proximum libertatis creatae. [illegible] omnibus, et solis habitis habetur, et vel uno ex his ablato, [illegible] non [illegible]

auxilium, seu non intelligatur libertas creata proxime expedita ad actus supernaturales. Quod vero in argumentationibus sub conditione scientiae mediae expresse ponitur solam gratiam, seu vocationem Dei, hoc ideo fit, quia circa gratiam, seu vocationem Dei est specialis difficultas, non quia haec sola contineat libertatem proxime expeditam ad agendum. Et igitur sub eadem conditione subintelligitur.

44\. Tertio proprietates scientiae mediae sunt. Primo ut nulla omnino imponat necessitatem conferendi gratiam sive efficacem, sive inefficacem, vel conferendi gratiam praevisam efficacem prae inefficaci. Quippe supposita etiam infallibili scientia media de bono, aut malo liberi arbitrii usu, Deus est quantum [illegible], et est in manu sua conferre et non conferre, cui voluerit, quando voluerit, et quomodo voluerit. Quare supposita etiam scientia media de consensu voluntatis creatae dubium in libertate Dei est purificare, aut non purificare conditionem. Secundo ut scientia media praeveniat Dei decreta de conferendis, aut non conferendis auxiliis, non sui in ratione meriti, aut demeriti Theologici, sed in genere pure directivo. Divina scilicet Providentia exigit quidem infallibiliter eligere, et obtinere finem per media congrua libertati, et infallibiliter efficacia; non vero postulat, ut praescindat ratione meriti de iis conferendis, et denegandis. Praecursa autem vere conditionales habere nequeunt rationem meriti, aut demeriti quod meritum, atque demeritum, quia sunt et [illegible] non sufficiunt existentiam mere conditionatam. Quod manifeste significavit S. Thomas prima parte

quest. 23 art. 5 ad primum. hic verbis: usus gratiae, nos salutem non est ratio collationis gratiae, nisi in ratione causae finalis. Et inquit ergo scientia media, aut ea aliquo modo Deum movet ad decernendam collationem auxilii non hoc modo exigente re usum, aut praeparante merita, aut demeritum quasi ad illud obligando. Inde maxime patet discrimen inter scientiam mediam, et decretum conditionatum, quae traditur Thomistae, alii servitutem et requirit Thomistae. ... ut scientia media sit libera ... cum causa ... non ... directe et immediate, sed solum indirecte, et mediate, quatenus creaturam liberam ... metaphysica connexione, quam cum illo habet et oritur ex ipsius ... libertate, consequens est, ut sit indirecte, et mediate sit libera ea scientia media, ut dictum fuit.

45 Quarto caput principale controversiae, quae celebris Thomistas inter, ac Molinistas est de gratia efficaci, statuendane sit, et explicanda juxta principia Thomistarum, an vero juxta principia Molinistarum, ut videlicet cum libero arbitrio valeat conciliari. Reliqua, quae inter eosdem de supernaturali providentia disputantur, tamquam minus praecipua, et veluti consectaria in hoc puncto revocantur. Ita declarat Fr. Ferdinandus Bastida teste, pro scientia media disputator in tertia congregatione Paullo V habita sic orsus: Dixi in praecedenti congregatione (Pater Beatissime) controversiam hanc toto orbe terrarum adeo celebrem, in uno indivisibili puncto consistere, reliqua vero inquisitiones [illegible], quasi plures ex una radice ramos pullulare. Utrumque inter nos hic disputationis punctum est an

auxilium efficax praeveniens consistat in entitate gratiae, a solo Deo facta, et prius in voluntate posita, quae ita necessario separat voluntatis consensum, ut impossibile sit illa entitate in voluntate poni, et voluntatis consensum non sequi, in qua etiam [illegible] compositione entitatem hanc cum dissensu voluntatis, vel cum consensus carentia conjungi: tale dari efficax auxilium praeveniens Thomistae indubitanter affirmant, nos vero constanter negamus. Ut ne in nomine aequivocaremus, statuimus eo [illegible] nomine auxilii physice praedeterminantis significari hoc auxilium, cum quo impossibile est voluntatis consensum non jungi; et in hac acceptione est vere quaestio [illegible] a Thomistis [illegible], quando hoc auxilium defendunt, quia a nobis, qui illud impugnamus.

7 Jam vero circa punctum quod quasi principale est in hac controversia, duas patent teneri quaestiones, ea [illegible] [illegible] tanquam dogmata fidei contra haereticos [illegible] [illegible], a puncto [illegible] inter utramque scholam maxime controversum est, secernenda. Prima itaque dogma fidei est, ab utraque [illegible] adversus Pelagianos, et Semipelagianos constanter defensum, gratiam praevenientem ad actus supernaturales esse necessariam, Semipelagiani contendunt [illegible] [illegible] efficacem et sufficientem. et hanc esse illam [illegible] [illegible] quam auxilians dat vires et complet potentiam in[illegible] bonum salutarem, etiamsi illum [illegible], imo se[illegible] non esse quamvis [illegible] [illegible] sententia [illegible] voluntatem creatam posse, ac frequenter eidem resistere. Exemplum ejusmodi gratiae [illegible] [illegible] data fuit [illegible], et [illegible]

externa praedicationis et sermonum, et assensu non illam
conversionem, quia aliae restiterunt. Tandem absolute effi-
cacem illam esse, ac dici, quae vere efficit bonum opus, ac quod
cum eo conjungitur, seu illud infallibiliter habet.
Et quare utriusque partis Doctores unanimiter admittunt
hoc principium theologicum: notio, et natura [illegible]
dogmatica gratiae efficacis ita a catholicis continenda con-
tra haereticos, ut infallibiliter habeat consensum, sed citra
laesionem libertatis indifferentiae in consentientibus, et citra
exclusionem gratiae vere sufficientis in dissentientibus:
hucusque dissensio nulla, et concordia summa.

47 At quando agitur de explicanda natura physica primo
gratiae efficacis, tum eius quae sufficientis maxima insurgit
discordia, et controversia celeberrima. Praedeterminantes
(uti constat ex laudata Patris Baccherio declaratione
suae disputationi praemissa, atque ex scriptis circa theo-
logiam Augustinianam in Universitate Bononiensi a talibus
Societatis ad censuram oblato, ut refert [illegible] Meyer
hinc primo historiae controversiarum de auxiliis libro [illegible]
cap. 10) affirmant auxilia, quibus Deus ad conversionem
nos movet, ea habere talia esse [illegible], ut a se ipsis infallibiliter
efficacia sint, et ex se suo antecedenter praedeterminare li-
bertatem nostri arbitrii, ut supposita tali motione [illegible] in sen-
su composito illius negare voluntas [illegible] [illegible] cum
illa actu motioni conjungere dissensum. Praeterea hujusmo-
di auxilium dicat sit principium [illegible] necessarium ad agendum
[illegible] gratiae [illegible] omnibus, qui convertuntur,
idque a Deo ante omnem praevisionem [illegible] [illegible]

voluntatis [illegible] posse. Tandem addunt, Deum ejusmodi au-
xilio intrinseco, atque ita efficaci permovere, et praedeterminare ho-
mines ad quascunque actiones [illegible] et liberas, ac in illis
[illegible] excepta annexa malitia peccati. Molinistae con-
tra constanter negant, auxilia Dei ita esse ex intrinseca sua vi
[illegible], et infallibiliter efficacia, et Deum ita iis uti, sicut apud
Thomistas, homines praedeterminare: cum nequeant talia esse, ut
liberum arbitrium in sensu composito [illegible], seu [illegible] et
illa jam motum, et excitatum [illegible] possit dissentire, si velit, ut
definivit Concilium Trid. sess. 6 canone 4 his verbis: si quis
dixerit, liberum hominis arbitrium a Deo motum et excitatum nihil
cooperari ... neque posse dissentire, si velit ... anathema sit.
Dicunt itaque, ejusmodi auxilia esse infallibilia [illegible], quod
procedunt a Dei sapientia et voluntate, [illegible]
[illegible] quo Deus [illegible], ut hoc infallibiliter conventurum [illegible]
illa Deus [illegible] (verba sunt Sancti Augustini [illegible]
[illegible] sic ei congruere, ut vocantem non respuat [illegible]
ea quae ipse [illegible] vocatione congrua [illegible] pro-
posito alto, et profundo [illegible] ordinatione.

48 [illegible] quia efficax seu Molinistis [illegible]
[illegible] intrinsece, et effectrix de se ab intrinseca [illegible]
efficax, ut [illegible] sit [illegible] arbitrium [illegible]
passive non se habet, sed et illud [illegible] motum, et
excitatum [illegible] cooperatur [illegible]
[illegible] principiis [illegible] animarum [illegible] oportet [illegible]
[illegible] ex Decreto P. Claudii Aquaviva Praepositi Gene-
ralis anno [illegible] emanato [illegible] prima quod efficacem
in actu primo, et quod efficacem in actu secundo: et [illegible] dicti

guere a gratia sufficiente. Gratia efficax in actu primo, seu in signo priori ad actum, est auxilium Dei, quatenus venit a Dei scientia, praevidente ejus congruitatem, et benevola Dei voluntate: sive quatenus subjicit scientiae mediae infallibili de congruitate ipsius auxilii, et decreto Dei efficaci per scientiam mediam directo, ne officiat creatae libertati. Porro hoc auxilium, quatenus venit ab hujusmodi scientia, est gratia congrua, et infallibiliter congrua, sicut infallibilis est ipsa scientia: simulque est instrumentum idoneum, et medium proximum, quo divina providentia aptissime utitur ad certo, et infallibiliter flectendam creatam libertatem absque laesione libertatis. Quatenus autem venit a praedicto Dei benevolo decreto, dicitur conferens tale auxilium, quia praevisum congruum, ut ratione specialis beneficii: hoc speciale est beneficium, exprimitur intentio, seu voluntas conferendi aliquid, ut bonum accipienti.

41 Quamobrem in hoc systemate gratia efficax et infallibiliter efficax in actu primo, atque in priori ad actum [illegible] talis est, ut tota virtus effectiva sit ab alto nostris, et cooperatione creaturae quasi conferentis virtutem effectricem. Gratia autem efficax in actu secundo est complexum ex auxilio congruo, et actuali consensu voluntatis, qui scilicet a voluntate procedit, non quidem sibi soli relictae (absit) sed a Deo motae, et excitatae. Haec igitur gratia efficax distinguitur a gratia sufficienti, non solum quia accedente consensu liberi arbitrii in actu secundo effectum sortitur, quem non consequitur gratia sufficiens; sed etiam quia in actu primo gratia efficax venit a scientia Dei de congruitate auxilii, et ab efficaci Dei intentione efficiendi actionem in nobis bonam: propter quod Deus industria quadam mediam eligit, et eam mittit, atque

in iis circumstantiis, in quibus praevidet effectum infallibiliter consecuturum, aliis vero, si hac inefficacia praevidisset. Unde in gratia efficaci plus aliquid beneficii semper videtur, quam in gratia pure sufficienti: Atque ob hanc rationem docent, Deum efficere ut faciamus, videlicet non modo quia dat gratiam, ut facere possimus, sed etiam quia dat, quomodo sit hinc congruere, ut vocatum non respuat. Dicunt aliis verbis Deus esse per scientiam mediam videt in ordine ad quamlibet voluntatem creatam duplicem seriem auxiliorum, quorum sub altera sciret voluntatem infallibiliter consensuram, quamvis possit dissentire, sub altera vero infallibiliter dissensuram, licet possit consentire. Namque moraliter impossibile praevideri aliquam voluntatem vel omnibus consensuram, vel omnibus dissensuram quidquid sit de necessitate metaphysica vaga consentiendi alicui auxilio, de qua necessitate inter ipsos doctores societatis acris est controversia.

Articulus iii

De scientia actuum conditionatorum divinae libertatis.

In inquisitione scientiae mediae de actibus creaturae liberis conditionatis futuris, quae dicitur scientia media diversa quaeritur disputari de una scientia actuum conditionatorum divinae libertatis quae scientia media vel plena appellatur. Quod et hac priorem illam pro sua hypothesi assumit, veritas ordo postulat, ut de hac modo agamus. At in antecessum ad conclusionem nonnulla praemittenda sunt.

50 Praemitto primo et suppono pro certo [illegible] veritates conditionatas futuras [illegible]

tabis pariq. conditionate futuris. Plura solent ex sacris
litteris afferri exempla, inter quae illud quoque recenseri,
quod exhibetur primo Regum 13 v. 13, ubi Saul, quod,
non expectato Samuelis adventu obtulerat holocaustum,
per eumdem Prophetam redarguitur his verbis: quod si non
fecisses, jam praeparasset Dominus Regnum tuum super Israel
in sempiternum. Sed nequaquam regnum tuum consurget.
Quibus significatur sub ea conditione futurum fuisse ut Deus
decreverit regnum Saulis in aeternum super Israel ma:
neret. Suffragatur etiam ratio: tum quia, nisi res ita se habe-
ret, quum infinitae hypotheses possint excogitari, et infinita
vel sub illis existimari, infinita quoque de illis decreta
in Deo admitti deberent, saltem per rationem existimata,
quod nimium videtur: tum quia ad libertatem Dei non
videtur repugnare existentia pure conditionata, ut
nunc supponere juvat cum unanimi [illegible]
[illegible] sententia, quocumque tandem modo exponenda sit
haec existentia conditionata divinorum actuum in casibus
illa convenientia de contingentia actuum divinorum cum
Dei immutabilitate, ac necessitate exponenda re,
qua controversia suo loco exposita tractatu de [illegible]
contenti sumus. Si quis igitur nihilominus opponat, a:
liter fieri nobis, seu decreta pure conditionata fore
ra in Deo esse pro minima, ac perfectissima locum habe-
re non posse, illud responderetur, tum in Deo hoc
admitti possint, necno alia in quaestione, et nunc
sententiam affirmantem non supponere.

Praemitto ideo ejusmodi Dei decreta in [illegible]

et differentia. Alia nempe, qua Deus haberet sub ypo: thesi hypothesi indifferenter, id est saltem metaphysice non connexa et sibi soli libera e.g. hac: si conderet alium mundum, decurreret, incarnaret, Spiritus, [illegible] alia vero qua Deus haberet sub gratiae conditione indifferenti, et condecente ipsi creaturae liberae, seu sub hypothesi scientiae mediae, diverse de actu creaturae liberae. Exempli [illegible] si videret Petrum consensurum ei auxilio, praedestinaret illud ad gloriam.

54. Praemitto tertio, ac suppono, quod Antonius [illegible] tanquam indubitatum [illegible], sicut Deus certo, et infallibiliter cognoscit quid quaevis creatura ageret, vel non ageret sub quavis hypothesi indifferente ita etiam certo, et infallibiliter eundem cognoscere [illegible] ipsemet sub quavis hypothesi certo, et infallibiliter [illegible] est, vel non est [illegible] licet in nullo signo [illegible] ad illud decernat [illegible] non probat Deum cognoscere omnes actus futuribiles creaturarum [illegible] eundem scire quid ipse acturus, aut non acturus est sub quavis hypothesi: sicut colligi videtur ex illo [illegible] Pauli supra laudato.

[illegible] Praemitto [illegible] duplici modo [illegible] scientiae mediae [illegible] [illegible] quae pro hypothesi assumit scientiae mediae [illegible] creaturae libero et [illegible] [illegible] compositio [illegible] illa [illegible] assumit aliquid actu [illegible] seu [illegible] quae propterea [illegible]

tia media directa actuum Dei conditionatorum.

Praemitto ultimo, triplicem esse in praesenti controversia praecipuam sententiam. Prima est Thomistarum et ex Jesuitis Molinae, Mauri, Esparzae et Haunoldi, quae docet, quidquid sub certa hypothesi indifferente Deus ageret, vel non ageret ab eodem cognosci in aliquo decreto subjective absoluto et objective conditionato per scientiam visionis. Itaque in hac sententia veritas haec conditionalis e.g. si conderet alterum mundum, incarnaretur Spiritus Sanctus, cognoscitur a Deo in hoc aut simili decreto: volo sub hypothesi [illegible] mundi incarnationem Spiritus Sancti. Atque hujus sententiae Doctores alium a Deo tribuunt modum cognoscendi suos actus conditionatos solum posteriores. Altera sententia quae ut testatur Lucerna est communissima inter Doctores Societatis et ex qua nominati allegantur Fonseca, et Suarez lib. 2 de scientia media cap. 7 universim asserit Deum ea sua decreta, quae sub quavis hypothesi indifferente haberet, cognoscere immediate in seipsis. Quare idem hanc sententiam tenentes admittunt scientiam mediam reflexam eam stricte talem. Tertia denique est Tyrsi Gonzalez, qui tom. 1 disput. 21, sect. 3 [illegible] Lucerna [illegible], et Cardinalis [illegible] quae asserit ea decreta, quae Deus haberet sub hypothesi indifferente libera, ab eodem cognosci immediate in se ipsis, secus vero illa, quae haberet sub hypothesi aliqua scientiae mediae directae. Quare haec tertia sententia [illegible] solum negat scientiam mediam reflexam stricte talem.

Praetereo nunc peculiares quasdam limitationes, quas tribuunt scientiae mediae reflexae eam sistere tali, quam admittunt. His praemissis, sit

55. Conclusio. Deus omnia sua decreta, quae sub aliqua hypothesi indifferente, et conducente haberet, sive pro hypothesi assumat aliud decretum de eo decreto, sive scientia media directa de actibus creaturae liberis conditionate futuris agnoscit immediate in seipsis per scientiam mediam reflexam; atque in hoc est scientia media reflexa ea [illegible] talis. Ita Doctores ideae sententiae. Probatur primo. Deus per scientiam mediam directam cognoscit quod ageret, vel non ageret quaevis creatura libera sub quavis hypothesi indifferente, et conducente sicut jam probatum est; ergo per scientiam mediam reflexam cognoscit eo, quod ipse [illegible] quavis hypothesi ageret, vel non ageret, vel vellet, vel nollet, vel alio quovis modo decerneret. Probatur consequentia [illegible], quia seclusis quovis decreto subjective absoluto, et objective conditionato, ex ipsa lege contradictionis verum est, Petrum, si haberet auxilium a, vel determinate consensurum, vel determinate non consensurum; sicut ex eadem contradictionis lege, et independenter a quovis decreto subjective absoluto, et objective conditionato, verum est eum, Deum, si [illegible] alium mundum, vel determinate decernere vel determinate non decernere incarnationem Spiritus Sancti. Ita secundo [illegible] verum est etiam, videret ergo per scientiam mediam directam Petrum consensurum eo auxilio a, vel determinate praedefinire, vel determinate non praedefinire illud [illegible] [illegible]

qui fieri poterit, ut potius in actibus Deo liberis quam
in iis, quae spectant ad libertatem creaturae, deficiat utrum-
que contradictoriorum, et neutrum in rebus existat? ergo,
si Deus per scientiam meram veritatem cognovit, quid age-
ret, vel non ageret quaevis creatura libera sub quavis hy-
pothesi independenter et antecedenter, eam per scientiam mediam
veritatem cognovit, quid ipse sub quavis hypothesi vellet
aut nollet, aut alio quovis modo decerneret.

56 Prob. 2do. Deus necessario cognoscit, quid ipse in variis
et infinitis hypothesibus ageret, vel non ageret, quin ad-
id ex infinita sua perspicacia sit intrinsece determina-
tus; sed hoc non necessario decernit. Ergo quia, si res i-
ta se haberet, jam ita actum esset de ejus libertate: tum
quia admittenda in eo forent infinita decreta subjective
absoluta, et objective conditionata, saltem per rationem di-
stincta, quod profecto verosimilitudine caret; ergo Deus
cognoscit, quid ipse ageret, aut non ageret, seu vellet
aut nollet sub quavis hypothesi independenter a decreto
subjective absoluto, et objective conditionato. Confir-
matur minor. Nam praemisso tali decreto subjective abso-
luto, et objective conditionato, quod dicat e.g. volo
sub hypothesi alterius mundi incarnationem Spiritus Sancti,
dici hoc veritas conditionalis si existeret alter mundus,
existeret decretum incarnationis Spiritus Sancti. a Deo
cognosci potest nedum in praefato decreto subjective abso-
luto et objective conditionato, verumque per scientiam
visionis, seu ea immediate in se ipsa, ut positive notat
absque ulla ... imperfectione ... cognoscentis ...

Confirmatur secundo, et eo potissimum per Adversarios non est in Deo admittenda haec scientia, quia everteret modo libertatem Dei, sive eam creatam, et pareret alia eam absurda: nec est praeter nonnullas difficultates communes eam scientiam mediam directe, et jam solutas, sunt potissima objectionum capita, quibus illa impugnatur atqui nullum ex his sequitur. Nam quantum spectat ad ipsam Dei libertatem in suis decretis, haec sane non laeditur quia decreta ubicumque conditionata non sunt posteriora et objective priora ipsa scientia media [illegible]: et quemadmodum in actibus eventuris liberis futuris ex hypothesi, [illegible] non ideo futuros, quia [illegible] novit, sed potius Deus novit, quia revera futuri sunt, ita in actibus liberis conditionatis [illegible] provisione, dicerimus. Clarius. Dei scientia de actibus nostris liberis nos repraesentat tales eos, quales sunt in se ipsis. [illegible] ergo nihil adimet de libertate creata, haec nullum patitur detrimentum. [illegible] scientia [illegible] pro sua [illegible] [illegible] scientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntas creata [illegible] [illegible] scientia [illegible] [illegible] [illegible] impediri [illegible] conditionalis, ut [illegible] [illegible] manifeste [illegible] nullum [illegible] patebit ex solutione objectionum.

57 Itaque ex his colligitur [illegible] non [illegible] [illegible] scientia media [illegible] [illegible] quod utraque [illegible] [illegible] [illegible] sententia [illegible] secundo [illegible]

inconvenientia [illegible] arguis, qui admissa scientia media vel simu-
late tali stricte tales vejiciunt, sive ex pro hypothesi assumatur
aliquod decretum Dei liberum, sive scientia media directa, vel ex
hujus scientiae mediae reflexe e decretum Dei conditionatum, certo
tio immerito admittit scientiam mediam reflexam [illegible] talem [illegible] circa
decreta sua conditionata, [illegible] conditionis scientia
decreta, [illegible] quae praedecreta conditionata [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] decretum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] consentiendi auxilio, praedestinare
[illegible] ad gloriam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
consensum auxilio, [illegible] illi tale auxilium [illegible] immerito, [illegible]
statui hoc discrimen, quia utraque veritas e conditio, ata ut ma-
[illegible] e considerando et [illegible] ea, patet [illegible] [illegible]
[illegible] media reflexa a Deo cognosci non modo [illegible] decreta [illegible]
conditionata [illegible] [illegible], sed ea, quae purificata conditione,
[illegible] absoluta [illegible] [illegible] sicut [illegible] creaturae
liberae absolute existentes in aliquo signo [illegible] rationis cogno-
scit per scientiam conditionatam, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
contingentes. Sic in signo aliquo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] habet hanc scientiam mediam reflexam [illegible] [illegible]
entiam mediam directam hunc consensurum [illegible] auxilio, [illegible]
stinare illum ad gloriam. Et in signo priori rationis [illegible] absolutam
[illegible] habet hanc aliam scientiam, [illegible] per scientiam
visionis hunc [illegible] [illegible] auxilio [illegible] illum [illegible]
observat [illegible] scientiam mediam reflexam [illegible] [illegible]
assumere scientiam visionis, imo [illegible] [illegible], quae versatur
circa illa decreta, [illegible] in Deo [illegible] praelucente dicta scientia

Objectiones ex capite libertatis divinæ earumque solutiones.

58 Objicies primo scientiæ mediæ, qua Deus cognoscat sua decreta quæ sub singula hypothesi haberet, evertit divinam libertatem in decernendo ergo non est admittenda. Probatur: si enim Deus habere hanc scientiam [illegible] [illegible] alium mundum, decernere incarnationem, Trinitas [illegible] [illegible] Verbum [illegible] velle creationem alterius mundi, et simul [illegible] [illegible] Trinitas [illegible] incarnatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] necessitate [illegible] ergo. Confirmatur: Deo supposita ejusmodi scientia achuc salva consisteret in eo libertas in decernendo, quia posset [illegible] scientiam hanc [illegible] hoc [illegible]. Probatur minor: [illegible] [illegible] [illegible] de suis actibus conditionatis nomine Deo [illegible] [illegible] [illegible] vel est ratione sui vel ratione objecti; neutrum dici potest. [illegible] minor. Non ratione sui quia hæc scientia in Deo est [illegible] [illegible] [illegible] exercitio libertatis. Non ratione objecti, quia [illegible] [illegible] in objectione supposita [illegible] Deo scientia media de incarnatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hypothesi creationis alterius mundi [illegible] [illegible] [illegible] alium mundum et nolle [illegible] [illegible] incarnationem [illegible] [illegible]

5. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] velle [illegible] [illegible] [illegible] et simul [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientia conque[illegible] [illegible] et in sensu composito prædictæ scientiæ [illegible] [illegible] scientia [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] scientia [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libera [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] composito [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et attenti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libertate [illegible] [illegible] [illegible] scientia [illegible] [illegible] [illegible] aliquo

[illegible] si [illegible] contingentibus [illegible] si [illegible] [illegible] [illegible] ad consequ. nego min., ad probationem nego ma. [illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible] conditionatu[m] [illegible] e [illegible] scientia me[dia] [illegible] [illegible] [illegible] e [illegible] una scientia. non [illegible] ac [illegible] creatura e liberae actus conditionate [illegible] [illegible] scientia media. directe, [illegible] [illegible] e una scientia media directa, non quidem [illegible] [illegible] et directe, sed indirecte et mediate [illegible] [illegible] scientia media reflexa, [illegible] [illegible] exercitio [illegible] libertatis [illegible] [illegible] [illegible] conditionato libertatis [illegible] nego, [illegible] [illegible] absoluto [illegible] [illegible] subsistendi [illegible] [illegible], alia [illegible] nego [illegible] stantia [illegible] [illegible] media directa.

[illegible] [illegible] ante [illegible] exercitium libertatis [illegible] [illegible] intelligeretur [illegible], et [illegible] e.g. [illegible] [illegible] ergo hac scientia [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] haberet [illegible] [illegible] hanc scientiam mediam reflexam. si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] auxilio a praedestinare [illegible] [illegible] [illegible] hanc aliam directam – si [illegible] haberet [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] absolute [illegible] [illegible] ex utraque simul [illegible] [illegible] colligitur [illegible] absolute praedestinati, [illegible] praedestinatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] in absolutum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] directa. [illegible] [illegible] [illegible] ante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; ergo ante [illegible] exercitium libertatis [illegible] [illegible] intelligeretur [illegible], et [illegible] absolute praedestinatus.

Confirmatur primo [illegible] scientia media directa non sit prior [illegible] actus primi [illegible] [illegible] exercitio absoluto libertatis [illegible] quia non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] tamen scientia media [illegible] prioritate actus [illegible] proximae a creatis [illegible] Dei. Hoc [illegible] dirigit Deum in [illegible] [illegible] decreta [illegible] et ad hoc officium [illegible] destinatur, et aliunde ex scientia quae praecedit decreta Dei absoluta, dirigit Deum [illegible] ad illas, ergo licet scientia media [illegible] [illegible] creata [illegible] creatas [illegible] [illegible] [illegible] scientia media directa dirigit [illegible] [illegible] decreta absoluta [illegible] hac scientia [illegible] [illegible] [illegible] dirigit Deum ad [illegible] [illegible] [illegible] ergo [illegible] hac scientia media [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illi hoc [illegible] dirigit Deum ad [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible]

2. Ergo [illegible] intelligeretur Deum relative [illegible] et [illegible] illative [illegible] estimatur, [illegible] [illegible] cernens, et [illegible] et formaliter [illegible] et [illegible] [illegible] quia ex illo [illegible] colligitur [illegible], in signo posteriori [illegible] decreti [illegible] habentis [illegible] formale [illegible] [illegible] non [illegible] scientia [illegible] ex utraque [illegible] formale decretum, et formalis atque absoluta [illegible] [illegible] illud ex [illegible] illa scientia [illegible] seu [illegible] posteriori habendi [illegible] formale decretum [illegible] absolutum at non [illegible] habendi [illegible] [illegible] scientia [illegible] media [illegible] illius [illegible] quale in [illegible] erit. Unde non sequitur Deum [illegible] formalis ante [illegible] exercitium suae [illegible] [illegible] formalis [illegible] ante [illegible]

actus libertatis divinae, neque decretum quod sequitur in signo posteriori, non est liberum.

2 Ad primam confirmationem nego ant. Neque enim scientia media potentiae conciliat actum primum proximum divinae libertatis, neque dirigit Deum ad sua decreta absoluta. Deus quippe etiam seclusa hac scientia est summe providus etiam circa creaturas liberas non solum providentia sufficienti propter scientiam simplicis intelligentiae, sed etiam providentia efficaci propter scientiam mediam directam. Quare scientia media reflexa est pure speculativa, non practica, et a nobis actoribus non attribuitur in Deo, ut illum dirigat in suis decretis absolutis, sed solum ob exaltandam perfectionem divini intellectus, quia ex intrinseca sua perspicacia determinatus est non modo ad cognoscendum quodvis obiectum, sed etiam eo modo quo cognosci potest. Sola itaque ea scientia, quae practica est, praecedit divina decreta, et constituit in ei providentiam. Illa dirigit Deum in suis decretis, non quae pure speculativa est. Ad secundam confirmationem nego consequentiam. Discrimen est quod scientia media directa de actibus creaturae liberis conditionate futuris necessaria est ad intellegibilem divinae providentiae cum libertate creata conciliandam. Nam ea negata, neque libertas salva libertate voluntatis creatae intelligibiliter ab ea obtinere convenit. At sive admissa sive negata scientia media reflexa Deus est summe providus etiam circa actus creaturae liberos.

Obiectiones ex capite libertatis creatae et solutiones

3 [illegible] scientia media reflexa ob ea tali [illegible] [illegible] qua [illegible] scientiam mediam dire-

ctam e q. hac si videret Petrum consensurum cum auxilio ac daret illi hoc auxilium, sin autem videret dissensurum non daret: ergo hit formalem et immediatam [illegible] Petri salvo, pro statu absoluto; ergo Probatur anno Hujusmodi scientia est impedibilis a Petro anno consensu Petri simulque essentialiter connexa cum dicto consensu suo auxilio a absolute existente sed hinc [illegible] pro statu absoluto [illegible] Petri, ergo Probatur minor cum per ad hanc requiritur ut habitis omnibus ad consentiendum necessariis, et supposita absoluta existentia auxilii possit dissentire seu omittere consensum quod tamen non est supposita scientia media ex qua est impedibilis a Petro anno illius consensu simul essentialiter connexa cum dicto consensu pro statu absoluto, ergo Probatur major antecedentis. In primis est anno consensu Petri non modo absoluto, sed [illegible] conditionato, quia [illegible] scientia media directa de consensu conditionato [illegible] sive est impedibilis a Petro quia [illegible] quod autem scientia media directa sit a voluntate creata impedibilis [illegible] est eam essentialiter connexa cum consensu Petri suo auxilio ac absolute existente, quippe sit illud auxilium absolute [illegible] steret absque consensu falsa esset scientia illa, quod est [illegible] ergo Confirmatur Petrus non est omittere consensum suo auxilio ac potentia consequenter scientiam mediam [illegible] tamen consensus sub eodem [illegible] auxilio. sed habita [illegible] scientia [illegible] potentia Petri in statu absoluto constituta seu auxilium a absolute existens, est potentia consequens scientiam mediam directam de consensu sub eodem auxilio quia [illegible] scientia media directa praecederet auxilium absolute non existeret; ergo

4 R. nego anne [illegible] qua prima et secunda [illegible] pars [illegible], e inimpedibilis a Deo et anni consensum illius, si entitative, et praecise ad sui seclusione Deo, si accipiatur quatenus e illativa auxilii 2, et consensus pro statu absoluto, nego. [illegible] quo ea tertia parte ejusdem majoris, simulque essentialiter connexa cum consensu sub auxilio a absolute existente, connexione [illegible] inimpedibili [illegible] inimpedibile nego majorem. Ratio distinctionis e: quia scientia media reflexa non infert auxilium a, ut absolute existens, neque consensum absolutum suo eo auxilio nisi [illegible] [illegible] ejus conditionata quae e scientia media directa de consensu sub illo auxilio; ergo sicut scientia media directa e impedibilis a voluntate [illegible], et mediante illius [illegible], ita et scientia media reflexa quatenus e illativa auxilii et consensus pro statu absoluto. Res [illegible] exemplo hujus syllogismi [illegible] [illegible] auxilio a dare hoc auxilium [illegible] [illegible] consensurum; ergo [illegible] illi [illegible] auxilium [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]. At [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] pro illa major neque [illegible] absoluta existentia auxilii inconclusiva, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ea scientia media reflexa [illegible] [illegible] scientia media directa et quatenus e illativa auxilii et consensus [illegible] statu absoluto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conditionata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

(5 [illegible] [illegible] [illegible] e potentia [illegible] appellatione facta [illegible] in [illegible] [illegible] potentia proxime [illegible] [illegible] [illegible] concedo [illegible] ejus [illegible] neque minorem. Quamvis potentia proxima Dei, si considerari absolute, et realiter existens tota aeternitate consequatur scientiam mediam directam ex illius actu conditionatam [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] scientia visionis [illegible] scientiam in suo signo, [illegible] in [illegible] proxime [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ita ut in eo signo sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(6 [illegible] [illegible]. Saltem [illegible] ex [illegible] scientia [illegible] [illegible], et ex [illegible] absolute existente [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt manifesta: [illegible] ultima [illegible] [illegible] [illegible] vitari [illegible] saltem altera [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illa scientia [illegible] media et directa. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illius [illegible] [illegible] ergo [illegible] [illegible], si [illegible] [illegible] scientia posset vitari [illegible] [illegible] est quia vitari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] eodem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illud [illegible] existens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ille [illegible] necessario [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vitari non [illegible] [illegible] potentia [illegible] [illegible] quatenus hac absolute existit [illegible] ut absoluta existens constituitur per ipsum [illegible] [illegible] nihil [illegible] et per se ipsum ergo.

R. nego ant. ad probationem dico [illegible] quo [illegible] vitari potest, non est scientiae neque scientiae mediae velleitas quia se connotative sumpta, neque auxilium positive seu entitative acceptum, concedo neque scientiam mediam [illegible], ut illativa illius auxilii, neque auxilium ipsum, ut substans illi scientiae, nego minorem, et consequentiam. Quomodo impediri possit illa scientia media velleitas, iam in superiori responsione declaratum est, et simul etiam auxilium, ut substans praedictae scientiae vitari posse, constat, quia decretum collationis ejus auxilii dirigitur a scientia media directa de consensu conditionate futuro sub eodem auxilio. Unde quamvis media scientia media directa et indirecte impediri non possit, non [illegible] ante consensum, qui est illius objectum, et eadem ratione impediri etiam decretum, quod ab illa dirigitur, camque supponit [illegible] primam confirmationem. [illegible] nam consensum conditionatum idem absolutum, nego majorem, et sic distincta minori nego consequentiam. R. implicitam probationem minoris, dico verum quidem esse auxilium a absolute existens pertinere ad actum primum voluntatis; dissensum in parte absolute existentem pertinere ad [illegible], unde hic [illegible] illud non [illegible] impediri non posse. At impediri potest dissensum conditionate futurum, qui est objectum scientiae mediae, a qua dirigitur decretum absolutum collationis auxilii.

68 Atque ex [illegible] eadem confirmatione. Tota potentia anni contribuitur [illegible] absoluto collatum non tamen ut substans scientiae mediae directae de consensu conditionate futuro et [illegible] potest potentia antecedente vitare auxilium [illegible], ut substans praedictae scientiae. Neque [illegible]

[illegible]

[illegible] immediate se ipsum [illegible] conferendo [illegible]; homine turpitudo peccati ut objective [illegible] ne peccatum [illegible]

enuquentia auferetur per diversum [illegible]

[illegible] omnes [illegible] auxilio, [illegible] auxilio [illegible] consensus [illegible] auxilii [illegible] primo a hoc aiterna. Ex praedicta scientia media [illegible] existet auxilium [illegible] omnibus [illegible] conditione existente [illegible] necessitas [illegible] auxilio non [illegible] existere cum [illegible] antecedente [illegible] necessitas [illegible] negativa necessario deducitur [illegible] illa: si existeret auxilium a [illegible] consentiret si existeret auxilium a [illegible] illo consensu Petri, ergo namque hoc scientia [illegible] si Petrus haberet auxilium a [illegible] consentiret

[illegible] complexa neque non [illegible] existentiæ, nequit [illegible] eâ mediante, impedire absolutam existentiam auxilii a: quòd tamen [illegible] salvandâ libertate [illegible] prorsus [illegible] necessarium: ergo.

70 Respondeo distinguo antecedens, si [illegible] entitative, [illegible] non habet [illegible] existentiæ illius, sed solum [illegible] immediate, [illegible] entitativè acceptæ habeat [illegible] existentiam illius auxilii, nego [illegible] manifestum [illegible] argumentum distinguo [illegible] resultat hæc veritas negativa [illegible] disjunctiva: vel non existet auxilium a, vel non [illegible] consensu [illegible] reddit hanc aliam conjunctivam: existet auxilium a, et non existet [illegible] [illegible] illa [illegible] ratione [illegible] do habeat fundamentum non conjunctivam, sed disjunctivam; et absoluta existentiam auxilii [illegible] medio directo [illegible] consensu conditionato [illegible] non [illegible] [illegible] conditionalis [illegible] auxilium a existens [illegible] [illegible] consensu [illegible] hæc [illegible] illa [illegible] auxilium a existens [illegible]

impediri absoluta existentia ejus auxilii. Quare observandum [illegible] existit [illegible] existere et [illegible] [illegible] non existere [illegible] alter [illegible] existere auxilia, non existere [illegible] [illegible], quatenus habent esse ob [illegible] [illegible] scientia [illegible] [illegible] necessario connotat [illegible], ex qua res [illegible]. [illegible] praesenit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sermum [illegible] [illegible] [illegible], et nihil [illegible] [illegible] nisi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nihil [illegible] [illegible].

11 [illegible] nuavto nuva simul. Primo scientia [illegible] vesta nona [illegible] nec [illegible] [illegible] rel [illegible]; ergo neque hac neque illa impediri. Secundo scientia media [illegible] [illegible] solo [illegible] non [illegible] [illegible] creata [illegible] non est hanc impedire, [illegible] [illegible] nihil est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nomine [illegible] scientia media vellem. [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] scientia non habet [illegible] ergo nulla scientia [illegible] impedire [illegible] [illegible] impedire est [illegible] eventum non [illegible] [illegible] quod [illegible] non est [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praesuppositis, et physice, seu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] seu [illegible] [illegible], [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientia media [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conditionate [illegible], [illegible] physica, et [illegible] existit

ita ut prior subsistendi consequi quatenus ex complexo causalis scientia diversa, et subsequi decreti actu, et absoluto conferentis auxilium recte colligitur scientia media ex altera; ut patet ex hoc Petrus videt, si Petrus habeat auxilium a, consensurum esse, et propterea dat illi hoc auxilium; ergo si Deus viderit Petrum consensurum cum auxilio a, dabit illi hoc auxilium. Verum sub alia consideratione scientia media diversa a priori et praesupponitur a posteriori, scilicet, ut conditionata [illegible] existens. sic namque inspecta in illius objecto [illegible] multa prioritate utrobique [illegible] nulla omnino repugnantia: non secus ac nulla [illegible] ex eo, quod scientia media diversa [illegible] ex [illegible] praecedant suos actus, et nihilominus objective illos sequantur. Qua igitur ratione scientia [illegible] diversa [illegible] non est per [illegible] non tantum [illegible] hypothesi, sed etiam ex [illegible] conditionalis [illegible] sive [illegible] sive permissivi [illegible] [illegible] cognoscitur scientia media [illegible] quae dicitur

73 Ad secundum [illegible] [illegible] de actibus [illegible] liberis respicientibus [illegible] [illegible] exercitium creatae libertatis [illegible] [illegible] et [illegible] supponentibus [illegible] creatae libertatis, [illegible] eventus. Ita scientia media respicit [illegible] essentialiter connexa cum scientia media [illegible] essentialiter [illegible] et [illegible] exercitium creatae libertatis

74 Ad tertium [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] status [illegible] da [illegible], sicut [illegible] maleficentia aut status maxime [illegible] actum animi proximi scientia [illegible] certo vero, quum [illegible] hoc sequatur [illegible], nisi obsecutio [illegible] vocat [illegible] (prius [illegible]) [illegible] scientia media [illegible] [illegible] nisi proximi scientia media [illegible], quae illa [illegible] tamquam hypothesis..

75 [illegible] vel [illegible] aut [illegible] aliu [illegible] ejus scientia non habet [illegible] absolute et physice existentes concreta, conditionate, et non [illegible] [illegible], neque [illegible] hypothesim scientiae mediae [illegible] hoc [illegible] hypothesis scientiae mediae [illegible].

1 [illegible] negatur sequela. Ita sicut [illegible] in [illegible] scientiis mediis [illegible] media [illegible] ejus scientia non [illegible] [illegible] scientia media [illegible] determinet [illegible] [illegible] aliud [illegible] determinari [illegible] ipsa [illegible] auxilio. Unde hoc [illegible] verificatur est [illegible] Deus [illegible] scientia media [illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Objectiones ex adversariis et solutiones.

77 Objicies primo, si in Deo est scientia media, vel hæc est illa, cujus conditio purificatur per subsequentem scientiam mediam directam, hoc quomodo est in [illegible] sciendo Petrum consensurum [illegible] præ [illegible] illum, licet per subsequentem scientiam mediam directam videret Petrum consensurum [illegible] hoc [illegible] [illegible] minor hoc [illegible] ante omnia decretum [illegible] absolutum [illegible] aliquod absolutum sed supposita duplici illa scientia, [illegible] prior reflexa et altera directa, [illegible] Deus decrevit absolutione habere prædestinationem Petri absolutam. Hoc parit minor probatur. Nam prior illa conditionalis, [illegible] scientia media reflexa, per subsequentem scientiam mediam directam [illegible] inabsoluta, quia non [illegible] purificatur [illegible] conditio et ideo prædestinatio Petri, quæ in illa priori [illegible] hypothetica, per hanc posteriorem evadit absoluta [illegible] itaque [illegible] scientia in hoc systemate præcedit [illegible] decretum absolutum [illegible]. Confirmatur [illegible] clarius promissum illud ideo argumentum [illegible] [illegible] non absolute nullum invenit [illegible] [illegible] complementum absolute infert salutem æternam Petri [illegible] ac decretum Dei absolutum habere [illegible] [illegible] absoluta

18 R. hoc argumentum [illegible], et solutionem [illegible] supra. [illegible] hic [illegible] conditionis [illegible] prædestinatio non [illegible] [illegible] [illegible] purificatur hæc conditio [illegible]

consensum vel auxilia, sed hunc in absoluto dumtaxat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex utraque illa scien:
tia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existentia condi
tionati seu [illegible] praedestinanti [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] existentia decreti praedestinantis condi
tionale illud transit formaliter in [illegible] itaque hoc
solud conditionale formaliter transit in absolutum per pu
rificationem conditionis, quando conditio verificatur identificatur
cum conditionato: non vero quando pertinet solum ad actum pri
mum proximum conditionati, ut accidit in [illegible]
scientia media [illegible] [illegible] in actu primo proximo
decreti praedestinantis. Tunc enim conditionatum per solam
purificationem conditionis transit in absolutum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] complexum illud [illegible] inclu:
dat [illegible] [illegible] formaliter absolutum, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
signo illa scientia media vestra in secunda [illegible]
[illegible] media [illegible], intuitio [illegible] absoluti [illegible]
[illegible], in [illegible] [illegible] [illegible]

70 Ex hac scientia media [illegible] [illegible] Petrum
consensurum [illegible] auxilio, dare illi hoc auxilium: si vero
vel non consensurum, aut dissensurum, non dare [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] decernit absolute aut
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sed hoc contingit [illegible]
[illegible] a decreto absoluto: ergo. Deinde ex hac [illegible]
[illegible] decreto [illegible] [illegible], [illegible] et ex hac vestra
[illegible] Petrum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]. Si enim dissentiret ut [illegible] scientia [illegible] careret ei auxilium, [illegible] [illegible] [illegible] non haberet [illegible] dissentiret, [illegible] non haberet ut [illegible] [illegible].

80 R. [illegible] [illegible] [illegible] ex ea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] copulationis [illegible] quatenus solum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientiae mediae [illegible] vel [illegible] [illegible] consensum [illegible] vel [illegible] [illegible] statim in signo posteriori [illegible] scientia [illegible] [illegible] et [illegible] veritate formali [illegible] [illegible] [illegible] absolute [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] auxilii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] decreti [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] auxilio. [illegible] veritas illa absoluta [illegible] [illegible] [illegible] decreti absoluti ante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] decreti in eo signo, [illegible] immediate post scientiam mediam [illegible] [illegible] consensu aut dissensu [illegible] suppositione illa [illegible] non est formaliter [illegible] contingenter sed duntaxat illative, quatenus [illegible] [illegible] colligitur [illegible] et [illegible] posteriori vera, dependenter [illegible] a decreto tanquam suo verificativo causali. Vel vero [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] quidem veras sed necessario vera quatenus in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] consensus. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illa non [illegible] [illegible] [illegible] scientiae [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simul [illegible] quo pacto [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].

R. 2.

Corolarium.

81 [illegible] ... vestra ve[illegible]
... [illegible] et ... [illegible], interse, illu[illegible]
... non [illegible] excogitr[illegible] ex hypothesi [illegible], et
... [illegible]
... [illegible] hypothesi ... [illegible]
et [illegible] ... scientia media [illegible]
ad [illegible] excogitatam [illegible] in hypothe
si [illegible], et similiter [illegible] scientia media reflexa. [illegible]
[illegible] complexa ex hac reflexa; si [illegible]
Petri consensum [illegible] auxilio [illegible] illi hoc auxilium: non
[illegible] si [illegible] dissensum, et ex hac [illegible] si haberet au
xilio [illegible] consentiret; namque [illegible] praeterea reflexa et hoc altera
ex hac reflexa: si [illegible] consensum cum auxilio [illegible]
[illegible] et ex hac directa si haberet auxilio consen
[illegible] ad hac controversia [illegible]
[illegible]
et [illegible] exercere consueverint praeclarissima [illegible] ingenia
[illegible] studium [illegible]
[illegible]

Articulus IV

[illegible]

[illegible]

8[illegible] Quaeres primo, utrum scientia [illegible] sit [illegible]
Respondeo [illegible], et certa sententia
affirmativa [illegible] omnia in [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] scientia [illegible]

se habet ex arbitrio, [illegible] arbitri [illegible] causa arbitrato[illegible] eo quod [illegible] voluntas [illegible] intellectus, unde oportet [illegible] forma intellectus sit principium [illegible] sed nec scientia est causa rerum sine ipsa voluntate, nec voluntas sine omnipotentia. [illegible] [illegible] Angelicus [illegible] dicens [illegible] [illegible] scientia [illegible] sit causa rerum [illegible] [illegible] voluntate adjuncta [illegible] [illegible] intellectuale [illegible] [illegible] sic explicat [illegible] [illegible] [illegible] 3 [illegible] art. 1 [illegible] 4 potentia importat rationem principii exequentis [illegible], quod voluntas imperat et ad quod scientia dirigit. Unde con[illegible] scientia Dei est causa rerum directiva, voluntas imperativa, seu [illegible], et omnipotentia executiva.

83 Quaeres: utrum scientia Dei sit causa rerum [illegible]

[illegible] scientia simplicis intelligentiae, non visionis. Ita communis [illegible] contra [illegible] [illegible] scientiam simplicis intelligentiae est causam rerum [illegible] scientiam [illegible] visionis, non ea, qua speculativa [illegible], et est de rebus jam factis, [illegible] consequitur, sed quae [illegible] practica, et est de [illegible] [illegible] [illegible] antecedit [illegible] [illegible] omnipotentiae ad executionem est causa rerum proxima. [illegible] prior sententia [illegible], primo [illegible] [illegible] [illegible] scientia Dei comparatur scientiae artificis in ratione causae. atqui scientia artificis est causa rerum [illegible] [illegible] scientia [illegible], non [illegible] [illegible] futurorum; ergo etiam scientia Dei est causa [illegible] scientia [illegible], non [illegible] [illegible] futurorum. [illegible] [illegible] [illegible] intelligentia [illegible] scientia simplicis intelligentiae [illegible] [illegible] [illegible], omnipotentia eas [illegible] [illegible]

et decreto voluntatis [illegible] apud ante [illegible] ad aliam creaturam [illegible] statim intelligitur praevie volens producere illam creaturam; et audiente ea practica, intelligitur eam [illegible]; ergo scientia visionis practica [illegible] veri superflua est, [illegible] nec ab adversariis dicitur causa veri.

84 [illegible] etiam scientia media [illegible] causa [illegible] scientia media directa verae [illegible] causa [illegible] veri [illegible] imo [illegible] totius [illegible] creaturae [illegible] hoc aut illo modo creatura: [illegible] vero scientia media vel [illegible] [illegible] alibi etiam [illegible] causa [illegible] scientia media directa [illegible] excogitata ac conciliandae [illegible] libertas [illegible] creaturae [illegible] in [illegible] tamen collativae directionis [illegible] [illegible] et [illegible] intelligentia [illegible] dei [illegible] simul et creaturae [illegible] summae divinae intelligentiae [illegible] determinatus est [illegible] et a [illegible] perfectione cognoscentis

85 T[illegible] scientia [illegible] inter se et cum divinis decretis conciliantur.

Respondeo quaestionem nec esse, nec esse posse pro statu [illegible] in [illegible] eo omnia sunt unum [illegible] non obviat realationis oravitio, ut [illegible] [illegible] quaestio igitur procedere potest dumtaxat pro statu forma[illegible]

[illegible] nostrum concipiendi modum secundum quae hoc visu [illegible] Historicus Eubeu. in primo signo inquit, statuenda est scientia necessaria complectens scientiam simplicis intelligentiae. In secundo scientia media versatur, quae assumit pro hypothesi scientiam mediam directam. in tertio scientia media directa. in quarto decreta, quae [illegible] a scientia simplicis intelligentiae et scientia media directa. in quinto scientia visionis horum decretorum item terminorum, seu objectorum horum decretis, tum in se ipsis. in sexto sunt decreta, quae [illegible] ab aliqua scientia visionis deinde [illegible] scientia visionis horum decretorum et terminorum simul.

Verum Deus sunt [illegible] summae scientiae [illegible] [illegible] in signo aliquo [illegible] non cognosceret, quae cognoscit in signo posteriori [illegible] acquirendum rem [illegible] praecisivo. Deus quippe nihil unquam ignorat, sed tantum a nobis ob [illegible] nostrum concipiendi modum intelligibiliter alia prius, alia posterius cognoscere concipimus prioritate et posterioritate quae in ipsis objectis secundum ipsas [illegible]. Attendendum licet [illegible] decreta [illegible] aliis rationibus collocare collocari, possimus videamus immediate post scientiam simplicis intelligentiae, quia [illegible] sapientissimus Deus [illegible] [illegible] prae ideam, ut quasi scientia [illegible] omnis decreti praeluceret, et revera praeluceat [illegible] conformius divina sapientia apparet aeterna illud, in quo post scientiam mediam directam decreta omnia absoluta statuuntur.

Caput VII.

De Divina voluntate.

[illegible] [illegible] consequitur inquit S. Thomas [illegible]

Quamobrem post altitudinem divitiarum scientiae et sapientiae Dei, de qua pro nostra imbecillitate in libro praecedente disseruimus, ad sacramentum voluntatis ejus quae ab Apostolo vocatur et beneplacitum, et propositum, [illegible] ordo nos ducit. Quatuor vero in hoc primo capite discutienda suscipimus. Primum utrum in Deo sit voluntas proprie talis, et quale motivum habeat. Alterum quomodo Deus semetipsum, et creaturas amet. Tertium num [illegible] constituentes decreta Dei libera. [illegible] utrum et an in Deo possibilis sit pura omissio libera.

Articulus 1

Utrum in Deo sit voluntas proprie talis, et quale sit ejus motivum.

1 Illud conclusionibus praemittendum videtur, utrum scilicet Deum non habere voluntatem per modum potentiae proprie talis, quae nempe dicat virtutem productivam, et [illegible] actualis volitionis, sed solum per modum potentiae logicae, quae nempe significat non repugnantiam, seu capacitatem volendi sicut etiam de divino intellectu dictum est. Nam sicut Deus est sibi suum intelligere, ita etiam est sibi suum velle; atque sicut divinus intellectus est purissimus actus intelligendi, ita voluntas divina purissimus actus volendi, liber tamen ad extra. Deinde certum quoque esse non dari respectu divinae voluntatis motivum stricte tale, quod physice moveat voluntatem divinam ad producendam suam volitionem. Hoc enim impossibile omnino est, quum sit ipse Deus, sed dari solum motivum late tale, quod [illegible] dicitur movere divinam voluntatem, nempe ad intentionem cognitam [illegible] objectivi volendi objectum, sicut salva praepositione dictum est de

motivo divinae intellectionis.

2 Conclusio prima. Datur in Deo voluntas proprie talis. Est de fide. Probatur primo ex regula tradita a sancto Augustino, qua usi sumus ad probandum in Deo admittendum esse intellectum proprie talem, intellectionem, species intelligibiles et memoriam. Quoties ratio seu nomen alicuius significata, detractis imperfectionibus quas in creaturis secum importat habet, talis remanet, ut nullam amplius exprimat imperfectionem, talis ratio illa tanquam perfectio pura, et proinde proprie Deo est tribuenda. atqui talis est voluntas. haec enim detractis imperfectionibus quas habet in creaturis, quod nempe sit productiva et receptiva suae volitionis, remanet facultas quae bonum ab intellectu cognitum affectu prosequitur, et malum aversatur: in qua idea nulla imperfectio, sed pura perfectio apparet, ergo voluntas proprie talis Deo est tribuenda.

3 Probatur ex alia regula ex eodem sancto Doctore, communiter a Theologis recepta circa intelligentiam divinarum scripturarum. Verba sacrae scripturae semper intelligenda sunt in sensu proprio et litterali, quando absque inconvenienti ita intelligi possunt. atqui scriptura sacra frequenter Deo tribuit voluntatem: sed voluntas tua, inquit Christus Matthaei 26. haec est voluntas Dei sanctificatio vestra, inquit Apostolus prima ad Thessalonicenses 4to. Sed autem absque inconvenienti accipi possunt in sensu proprio; ergo voluntas proprie talis Deo est tribuenda. Confirmatur auctoritate et ratione sancti Thomae qui quaestione 19, articulo primo ait: voluntas intellectum consequitur; et infra: unde in quolibet intellectum habente est voluntas sicut in quolibet

habente sensum, et quatenus animali. Et sic oportet ponere in eo esse voluntatem, cum sit in eo intellectus.

Conclusio secunda. Motivum primarium volitionis divinae est bonitas increata; secundarium vero, quoad quosdam actus divinos respicientes creaturas, est bonitas creata. Ita communior cum Suarez contra Thomistas docentes bonitatem creatam nulla ratione esse motivum formale, sed solum materiale divinae volitionis. Probatur primo ex auctoritate sacrae scripturae. Nam sicut in Proverbiis [illegible] legitur: universa propter semetipsum operatus est Dominus; ita in symbolo Niceno narratur: Qui propter nos homines, et propter nostram salutem descendit de Caelis. Et [illegible] peccata hominum propter paenitentiam. Atqui ex illis verbis propter semetipsum recte arguimus motivum primarium divinae volitionis esse bonitatem increatam; ergo etiam ex illis propter nos, propter nostram salutem, et [illegible] recte colligitur motivum secundarium et minus principale [illegible] et inde revelatur [illegible] primarium esse bonitatem creatam. Consequentia haec patet, neque est melior ratio [illegible] innumera sunt et eorum partim pro motivo divinae bonitatem increatam, partim creatam designant.

Probatur secundo hac ratione. Bonitas creata potest esse, et revera est motivum, sive objectivum divinae volitionis seu scientiae quae circa creaturas versatur. Constat haec propositio ex iis, quae diximus, et probavimus de scientia hoc capite praecedente; ergo etiam bonitas creata potest esse motivum, sive objectivum et

secundariam divinae volitionis. Probatur haec pars secunda. Primo quia veritas creata in se cognoscibilis est, adeoque est aliqua vera ratio, cur ab eo cognoscatur, sed etiam bonitas creata in se amabilis est adeoque potest esse vera ratio, propter quam ab eo habeatur bonum creatum, et propter quam Deus illud velit. Haec propositio probari potest etiam ex scriptura: Genesis quippe 22 Deus Abraham ita alloquitur: quia fecisti rem hanc, et non pepercisti filio tuo unigenito propter me, benedicam tibi: ubi vero sic Deus probationem sui amoris erga patriarcham Abramum seu pro motivo suae benedictionis directe affert ipsius obedientiam, quia scilicet propter praeceptum Domini prompto animo paratus erat ad offerendum unigenitum filium suum in holocaustum, ergo in Deo admittenda. Secundo confirmatur: omnes virtutes morales, quae nullam involvunt imperfectionem, ut justitia, misericordia, beneficentia, liberalitas, et caetera hujusmodi, sicut docet sanctus Thomas quaest. 21 art. 1 ad 1 in Deo; at qui virtutes morales pro suo motivo formali respiciunt bonitatem creatam. Tum minorem tamquam certam suppono ex probatis de virtutibus in genere in antecessum ad
6 tractatum de divina fide; ergo.

Colliges licet bonitas creata sit motivum plurimorum actuum voluntatis divinae, et ipsam tamen bonitatem creatam Deus voluntate ultimo refert ad increatam, in quantum Deus creatam bonitatem principaliter amat nisi semetipsum refert, inquam, aut per eundem actum, aut per alium ratione nostra distinctum; adeo ut sit universim verum, motivum principale et

primarium omnium divinarum volitionum ex bonitate increatam hoc est Deum ipsum verum omnium primum principium, et ultimum finem, α, et ω.

Objectiones, et Solutiones.

1 Obijcies primo auctoritate sancti Thomae, qui quaest. 19 artic. ad 2 hoc habet: in his, quae volumus propter finem tota ratio movendi, est finis, et hoc est, quod movet voluntatem illud quum Deus alia a se non velit nisi propter finem, qui est sua bonitas, non sequitur, quod aliquid aliud moveat voluntatem ejus, nisi bonitas sua = Ex quibus verbis hoc conficitur argumentum. Motivum est finis, seu sola bonitas increata est finis divinae voluntatis, ut directe tradit Angelicus, et constat ex illa scriptura: = universa propter semetipsum operatus est Dominus =; ergo sola bonitas increata est motivum divinae voluntatis. Confirmatur. Nulla bonitas creata est amabilis a voluntate divina, nisi propter divinam bonitatem; ergo nulla bonitas creata est amabilis propter semetipsam, ergo nulla potest esse motivum divinae voluntatis.

2 Respondeo cum sanctum Thomam agere de motivo principali, et fine, primario, et ultimo divinae voluntatis, qui utique statuendus est in sola bonitate increata, minime vero in bonitate aliqua creata. At non propterea negat sanctus Thomas etiam bonitatem creatam habere posse rationem motivi minus principalis, et secundarii in multis actibus divinae voluntatis, sicuti, ut superius dictum est, in [illegible] de multis virtutibus moralibus, quae secundum communem Theologorum

doctrinas pro suo motivo habent bonitatem aliquam, seu honestatem creatam, tum quia tertia parte quaestione prima, articulo tertio disserte docet, rationem sine qua non incarnationis, atque adeo ejus motivum, ac finem fuisse remedium peccati. Quare argumento in forma, et simul etiam confirmationi occurret distinctione motivi principalis, et finis ultimi, necnon motivi minus principalis et finis secundarii.

Objicies secundo. Omnis actus divinae voluntatis debet esse perfectissimus ex suo motivo; sed nequit esse hujusmodi ex motivo bonitatis creatae: ergo bonitas creata nequit esse motivum alicujus actus divinae voluntatis. Probatur minor. Perfectior est actus, qui pro suo motivo habeat bonitatem increatam quam; ergo divinae voluntatis nequit esse perfectissimus ex motivo bonitatis creatae.

Confirmatur. Immo actus voluntatis divinae ex motivo creatae bonitatis foret imperfectus: ... ipse hic actus non adaequaret amabilitatem ipsius Dei, quae nobis latentibus deberet et ob ... primarium quum Deus amabilis sit etiam propter bonitatem suam increatam; ergo etc.

10 Respondeo distinguo majorem omnis actus divinae voluntatis debet esse perfectissimus ex suo motivo primario, concedo majorem debet esse perfectissimus ex suo motivo secundario nego majorem. Distinguo in aliqua linea ex. gr. justitiae misericordiae etc. concedo in omni linea, loquendo saltem in genere formali;

nego majorem. Distinguo item minorem, nequit esse hujusmodi in omni linea ex motivo bonitatis creatae concedo, in aliqua linea nego minorem, et distinguo etiam consequens, ergo bonitas creata nequit esse motivum primarium alicujus actus divinae voluntatis, concedo, secundarium, nego consequentiam. Ad probationem minoris distinguo antecedens, perfectior est actus qui pro suo motivo habet bonitatem increatam, si alter qui pro suo motivo habet bonitatem creatam, non exigat identitatem realem cum alio actu habente pro suo motivo bonitatem increatam, concedo, secus nego antecedens. Actus divinae voluntatis qui pro suo motivo habet bonitatem creatam, vel hanc bonitatem creatam ipsemet refert ad increatam, adeoque ipse est formaliter ex motivo primario divinae bonitatis, vel si ipse se non refert sed formaliter distinguitur a' alio actu ita referente exigit tamen identitatem realem cum illo, unde continet equivalenter ejusdem perfectionem, ut in similibus [illegible] attributis divinis

Atque ex his sufficienter constat responsio ad confirmationem. Talis enim actus esset imperfectus saltem nisi exigeret identitatem realem cum alio actu, qui pro suo motivo haberet voluntatem increatam, et etiam ad illum referret: non vero si exigat [illegible] identitatem [illegible]

[illegible] tertio. Si bonitas creata est posset motivum secundarium divinae voluntatis posset esse etiam motivum primarium, [illegible] ergo bonitas creata non potest esse motivum secundarium divinae voluntatis. [illegible] [illegible] enim ponet [illegible] bonitatem creatam [illegible]

se ipsam, quin per eundem formaliter actum hunc amorem referret in bonitatem increatam, sed hoc ipso bonitas creata esset motivum primarium ejus amoris, qua esset motivum adaequatum illius actus; ergo etc. Confirmatur. Licet voluntas creata per eundem indivisibilem actum velit subvenire misero ex duplici motivo, nempe ex motivo placendi Deo et ex motivo honestatis relucentis in levanda aliena miseria; tamen motivum primarium hujus actus consideranti secundum formalitatem misericordiae est honestas relucens in actione levandi alienam miseriam non vero bonitas ~~creata~~ divina: alioquin hic actus non esset simul actus misericordiae sed solum caritatis theologicae; ergo eodem modo salva [illegible] proportione, discurrendum est de simili actu [illegible] bonitati, quam [illegible], ut competat exercitium virtutum moralium, ut dictum est [illegible].

12 Respondeo nego majorem, [illegible] hujus [illegible] quo major, sed tamen et ille actus amoris [illegible] bonitatem creatam exigeret identitatem realem cum alio actu respiciente voluntatem increatam et ad illam referente, concedo, secus nego minorem, et sic distincta minori nego consequentiam. [illegible] actus divini amoris respicienti bonitatem creatam [illegible] formalitas, ut [illegible] suo modo tenendi: [illegible] bonitatem creatam [illegible] vero, ipso [illegible] bonitatem increatam formaliter exigat identitatem realem cum alio amore ad bonitatem increatam referente [illegible]. Unde [illegible] actus divino [illegible] motivum primarium est bonitas increata. Ad confirmationem nego consequentiam. Nam actus virtutis moralis ut [illegible] a [illegible] creatus, non exigit essentialiter identitatem

cum actu caritatis theologicae, licet cum eodem aliquando in aliquo individuo aliter identificatur: plures enim actus possent exerceri misericordiae, nec imperati, nec eliciti a caritate theologica. At [illegible] actus virtutis moralis, ut elicitus a voluntate divina essentialiter exigit identitatem realem cum alio actu, qui omnia referat ad bonitatem increatam. Ita vero theosophiae cogimur de actibus quibuslibet virtutis moralis, ut eliciti a divina voluntate, propter infinitam eorumdem perfectionem.

15 Pro verius solvendis animadvertendum est primo, volitionem specificari solum extrinsece a suo objecto formali: intrinsece vero a sua tendentia in objectum. Unde licet aliqua volitio de se tendat pro suo objecto formali in bonitatem creatam, [illegible] tamen appellari divina, quum per tendentiam [illegible] divina [illegible] volitio [illegible] [illegible] objecto formali secundum se sumpto sed ut existit in mente volentis. Licet vero dictum formale [illegible] [illegible] sit creatum [illegible], tamen in [illegible] in mente [illegible] existit per cognitionem divinam [illegible] [illegible] volitio [illegible] [illegible]

17 Animadvertendum [illegible], licet bonitas creata sit quaedam participatio bonitatis increatae, posse tamen amare [illegible] creaturas tum propter bonitatem creatam, ut motivum primarium, tum etiam propter bonitatem creatam, ut motivum secundarium: quia ipsa participatio bonitatis increatae est [illegible] amabilis. Similiter [illegible] [illegible] sit [illegible] omnia [illegible] creaturarum, potest tamen creaturas amare, tum [illegible]

seipsum, ut finem sui principale et simpliciter ultimum; hic etiam praeter aliquam creaturam rationalem, ut finem minus principale. Quemadmodum vere vel omnes creaturas homini inferiores ad bonum ipsius hominis ordinavit. Unde cecinit Psalmista: constituisti eum super opera manuum tuarum. psalmo octavo.

Articulus ii

Quomodo Deus amet seipsum,

et creaturas non possibiles, tum existentes.

Conclusio prima. Deus necessario amat seipsum amore simpliciter necessario, et comprehensivo. Ita communis cum sancto Thoma hic quaestione decima nona, articulo tertio. Probatur prima pars. Summum bonum intuitive cognitum necessitat ad sui amorem, sed Deus est summum bonum a semetipso non solum clare, sed etiam comprehensive cognitum; ergo simpliciter necessitat seipsum ad sui necessarium amorem. Praeterea Deus est essentialiter beatus; sed beatitudo constituitur etiam ex amore Dei tum ... summi boni, ut suppono ex tractatu de beatitudine, ergo Deus amat essentialiter seipsum, hoc necessario non modo quoad specificationem, sed etiam quoad exercitium. ~~...~~ Probatur secunda pars propositionis sic. Amor comprehensivus ille appellatur qui adaequat intrinsecam amabilitatem obiecti, sed huiusmodi est amor ille, quo Deus amat seipsum. Deus quippe tam perfectus in amando quam in cognoscendo; Deus necessario amat seipsum amore comprehensivo. Praeterea amor ... amor Dei erga seipsum necessa-

respondet cognitioni sui ipsius; sed haec est comprehensiva, ut de divina scientia dictum est; ergo talis est etiam amor. Confirmatur quia amor simpliciter necessarius et comprehensivus Deo est perfectio simpliciter simplex; sed omnes perfectiones simpliciter simplices sunt Deo tribuenda, quum Deus sit ens perfectissimum quo melius nequit cogitari potest, ut de perfectionibus Dei in genere dictum fuit; ergo etiam haec Deo concedenda, dicendumque Deum amare se ipsum amore simpliciter necessario et comprehensivo. Q. E. D.

21 Animadvertendum vero est Deum suum amorem habere non solum rationem gaudii et quietis, quatenus Deus de suis bonis intrinsecis et praesentibus gaudet atque in illis perfectissime quiescit, sed etiam rationem complacentiae et benevolentiae, in quantum de his bonis sibi convenientibus sibi complacet, eaque qua talia sibi vult. Atque in hac complacentia et benevolentia consistit ratio amoris, ut dictum fuit. Quare hic amor quo seipsum Deus amat, licet non sit amor in sensu stricto praescindente a praesentia objecti amati, est tamen in sensu stricto amor, includente rationem complacentiae et benevolentiae.

Hic nihil deest.

11 Conclusio [illegible]. Creaturae possibiles, ut [illegible] sunt objectum materiale volitionis divinae, quatenus tamen bona creata in re possibilia sunt apta terminare simplicem complacentiam voluntatis divinae; sicut peccata mere possibilia sunt apta terminare ejus [illegible] displicentiam. Ita [illegible] Scoto, Vasquez, et [illegible] quos communiter Theologi contra Thomistas docentes creaturas possibiles nullo modo amari a Deo, quibus adstipulatur [illegible] Suarez, lib. de attributis Dei cap. [illegible]. Prima pars conclusionis [illegible] id [illegible] bonitates [illegible] [illegible] intrinsecas sive in moralis sit, sive physica [illegible] nemitiano [illegible] [illegible] terminare amorem [illegible] voluntatis [illegible] possibiles, [illegible] [illegible] bonitatem [illegible] sunt apta terminare amorem voluntatis [illegible] non sunt terminare amorem [illegible] [illegible] effectivus [illegible] creati; [illegible] simplicis complacentiae [illegible] [illegible] creatu [illegible] [illegible] increati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] creata [illegible] [illegible] [illegible] existentia [illegible] [illegible] [illegible] nostra [illegible].

18 [illegible] peccata [illegible] [illegible] [illegible] malitia [illegible] [illegible] [illegible] possibilitate [illegible]

2

seu terminus displicentiae [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] positiva, [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

sunt termini [illegible] intelligentiae [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

a simplici intelligentia [illegible] [illegible] in

se ipso [illegible] in sua [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] terminus complacentiae [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] veritate, et [illegible] [illegible] intrinseca, [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] Conclusio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] complacentiae

[illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et

alios [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo. [illegible]

[illegible] [illegible] complacentiae [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] necessariae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

non [illegible] [illegible] omittere; [illegible] [illegible], omittere [illegible]

in complacentia in bono creato possibili, in ratione displicentiae in peccato morali possibili. Sed bonitas creata, uti et malitia, finita est, et limitata. Ex hoc ipso neutra ex se apta est necessario determinare ad exercitium voluntatem divinam, alioquin perfectissime non esset libera; ergo. Confirmatur. Divina est in voluntate divina libertas, et potestas ad omittendum exercitium, quae sit in bonitate creata aut malitia ulla [illegible]: illa est infinita, haec autem finita, et limitata. Sed non est major, si haec necessario illa haberet ad exercitium complacentiae, et displicentiae, ut patet; ergo.

20 Conclusio quarta. Deus amat omnes creaturas existentes, non habentes admixtam malitiam moralem, amore libero. Ita communiter cum D. Thoma hic q. 19, art. [illegible] [illegible] in illa Sapientiae 11: diligis omnia, quae sunt, et nihil odisti eorum quae fecisti. [illegible] ratione a priori: Illa amare est velle alicui bonum; sed Deus vult omnibus, quae sunt, nec immixtam habent malitiam moralem, aliquod bonum, saltem existentiam; ergo omnes amat, et amore quidem libero. Creaturas existentes nullam immixtam habentes malitiam moralem propter sententiam plurium theologorum, qui statuunt malitiam peccati commissionis [illegible] in positivo, videlicet in ipsa entitate physica actus prohibiti, v.g. blasphemiae, odii Dei etc. Has entitates creatas, utpote [illegible] voluntati divinae, voluntas divina amare, [illegible]

de novo positive velle [illegible], sed solum, non [illegible] libera debere [illegible] libertatis stat.

21 [illegible] a parte Dei ex [illegible] qui [illegible] [illegible] qui operatur [illegible] condition[illegible] voluntatis suae; sed operari [illegible] voluntas [illegible] e libere operari ergo [illegible] opinioni, quae locum [illegible] his verbis [illegible] [illegible], qui [illegible] non ex necessitate voluntas voluntas [illegible] talia sive [illegible] non, [illegible] quae [illegible] sit per [illegible], [illegible] aliis, quae nihil perfectionis ex aliis acceperat [illegible] quod alia [illegible] velle non sit necessarium absolute. Comprobat [illegible] ita [illegible], [illegible] sufficientissimus [illegible] sit nec alio extra se indigeat, neque ut sit neque ut [illegible] [illegible] ergo [illegible] liberrime [illegible] producendas creaturas, ergo [illegible] amandas amore efficaci.

Objectiones, et Solutiones.

22 [illegible] contra [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntati [illegible] cognoscit se bonum, non [illegible] bonum, [illegible] amandi [illegible] in quo [illegible] nullum [illegible] [illegible] amaret creaturas [illegible] [illegible] amore simplicis complacentiae; [illegible] et [illegible] simplici intelligentia; [illegible] amare e velle alicui bonum; [illegible] creaturas, si in hoc statu eas [illegible], [illegible] alia.

quod bonum, sed potius velle in carentia mali boni, videlicet carentia existentiae qua [illegible] fundamento [illegible] illarum boni. Altera dicat Deus possit habere simplicem complacentiam in bono mere possibili, nequit tamen habere simplicem displicentiam in peccato. [illegible] hoc probatur duplici ratione. Primo quod illud est displicens Deo, quod [illegible] ipse existere non voluit, sed talis est possibilitas peccati [illegible] minor. Nam deficiente possibilitate peccati deficeret divina Omnipotentia quae cum possibilitate peccati consistentiae [illegible] essentialiter connectitur. Secundo, qui amat [illegible] connexionem [illegible] aliquo termino, eidem [illegible] termino [illegible]. Sed Deus amat essentialem connexionem cum possibilitate peccati quia amat Omnipotentiam suam [illegible] essentialiter connectitur cum dicta possibilitate. ergo. Tertio peccatum mere possibile [illegible] includit possibilitatem [illegible] et non existentiam; sed neutrum est Deo displicere. Non primum quia est aliquid necessarium. Non secundum quia est aliquid bonum. ergo. Confirmatur. Si Deus posset habere simplicem displicentiam in peccato mere possibili, posset [illegible] peccatum [illegible] odioque [illegible] et [illegible], imo [illegible] in [illegible] divina, videlicet propter peccatum, quod potest non patrari. hoc absurdum [illegible].

75 Si vel [illegible] Angelicam [illegible] qui [illegible] efficaci ordinata [illegible] existentiam [illegible] [illegible] [illegible] semper impleantur. Quaeritur an [illegible]

[illegible] in forma neg. Nam hoc discrimen, [illegible] non habet [illegible] Deus cognoscit se verè, quatenus requiritur ex parte intellectus [illegible] quod est scientia simplicis intelligentiae [illegible] divinae voluntatis decreto sufficiat [illegible] potentiâ producendas. At non vult se bonum, quantum requiritur ex parte suae voluntatis ad [illegible] quod simplex complacentia sufficiens nequaquam est [illegible] confirmatione [illegible] amare amore efficaci est velle [illegible] cui bonum [illegible] amore simplicis complacentiae [illegible] Vel [illegible] aliter [illegible] hoc, [illegible] in nullo [illegible] talis amoris Deo, [illegible] nego majorem [illegible] minorem, sed Deus creaturis possibilibus [illegible] vult [illegible], [illegible] sit, Deo, quod est, si [illegible] producerentur nego [illegible] [illegible] [illegible] Ad primam rationem dico, non posse quidem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non potest, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deus amavit, [illegible] [illegible] rationem, quia amavet peccatum originale vel actuale, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] termino [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amat suae [illegible] [illegible] praesupponit [illegible] nostra [illegible] [illegible]

qua cognoscit et omnipotentiam suam, et peccatum possi=
bilem ... nam peccatum, non ideò ... similis ratione, ... Christi et Redemptore et poenitentiâ, et hi ... habet peccatum, ... et ... et
poenitentia ... ; quia ... ut ... proponit scientia ... media, qua prae=
videt peccatum ..., ... pro ... aqua mali involuit ... in obliquo, ... in recto nego ... Peccatum in recto dicit ... rationem pecca=
ti, ... divinae. Quare licet Deo nec displicere possit, neque peccatum sit possibile, neque ... con=
stat, displicere hi, et ipsa entitas peccati ... suo quo entitas est possibilis, licet autem ...
de convenientia ... ; ... peccatum ...
... non ... intrinsecum voluntati, ...
sed in ordine ad illud se habet ut purus terminus ...
extrinsecus. Unde non ... imputabile ...
..., ..., ... illud Ecclesiastici 31 = Be=
atus ... qui inventus ... sine macula ...
... et non ... contra ...
formis ... non ... intrinsece ...
... existenti, ... possibili, et ideo peccati=
... ut possibile, ... displicere vo=
luntati Dñae.

224 ... contra ...
Primo si Deus sibi complacet in bonis possibilibus ... pos=
sibilia sunt, hac ... complacentia ... necessario ...
existentia ... ...

existentes, ut docet S. Thomas in ultima conclusione relata
quia bonitas sua propter quam illas amat perfecte subsiste-
re ut absque illis [illegible] cum illis ut existentibus conne-
xa: sed omnia [illegible] increata subsistere nequaquam [illegible]
sine possibilibus, qua talibus: his enim deficientibus deficeret
omnipotentia cum illis connexa. hac autem deficiente deficeret
bonitas Dei cum eadem identificata; ergo. Confirmatur: [illegible]
Deus creaturas possibiles, qua tales, necessario cognoscit,
quia habent suam veritatem intrinsecam: sed etiam habent
intrinsecam amabilitatem: sejungi enim non possunt istae duae,
verum [illegible]; ergo. Secundo amor connexionis
essentialis cum termino, o saltem virtualis amor ejusdem
termini; sed Deus necessario amat omnipotentiam
suam, quae est essentialiter connexa cum bono creato possi-
bili, qua tali; ergo saltem virtualiter amat amore necessario
ipsum bonum possibile non amore efficaci: ergo complaci-
complacentiae. Confirmatur [illegible] Deus [illegible] habe-
re simplicem complacentiam in bonis creatis possibili qua
[illegible] e participationibus increati; sed necessaria et non
contingens e tali natura ipso. Tertio opera natura
habent eamdem bonitatem et malitiam moralem in statu mere
possibilitatis, quam in statu actualis existentiae: sed in hoc
statu bona Deo necessario placent, et mala necessario
displicent non modo quoad speciem sed etiam quoad exercitium,
ut indicant haec scripturae testimonia: Dilexisti justitiam,
et odisti iniquitatem - psalmo 44. Similiter odio sunt
Deo impius, et impietas ejus - sapientiae 14; ergo similiter
possibilia. Confirmatur. simplex, eaque necessaria compla-

centia in bono, et displicentia in malo possibili è perfectio, quæ non est necessaria illi alteri divinæ perfectioni, ergo Deo è concedenda, maximè quod ad rectitudinem divinæ voluntatis pertineat summa propensio ad omne bonum, et summa aversio ab omni malo, quæ quidem summa aversio explicari, et salvari nequit, nisi dicatur Deus in bono, et malo morali etiam pure possibili habere simplicem complacentiam, et displicentiam necessariam non modo quoad speciem, sed etiam quoad exercitium.

251 Ad 3. nego ant. ad probationem ex eo quod Deus libere amat creaturas existentes amore efficaci, quia bonitas sua absque illis perfecte subsistere potest, concedo; quocumque amore, nego ant., et conseq. min., nego consequentiam. S. Thomas ibi loquitur de amore efficaci, qui semper connotat tendentiam ad volendam creaturis existentiam. Porro, ex quo bonitas perfecte subsistere possit absque creaturis existentibus, recte colligitur, hunc amorem Dei efficacem erga illas esse liberum. At ex quo Deus subsistere nequeat absque possibilibus infertur illud solum, creaturas possibiles ac terminum essentialis connexionis cum divina Omnipotentia, qui tamen necessario non exigit divinam complacentiam, ut eam explicite ostendebam.

Ad confirmationem ex eo circulo, illam præcisè, nego, et simul quia intellectus divinus essentialiter determinatus ad cognoscendum omne cognoscibile, etiam malum. Verum divina voluntas non est essentialiter determinata ad amandum quidquid est amabile, tum quia perfecte libera in ordine ad objecta creata, tum quia licet Deus non amet omne bonum, nulla inde sequitur in illo imperfectio, sed arguitur potius summa sibi sufficientia, ac

planissima [illegible] . contra nisi cognosceret in cognositio [illegible] in illo res alicujus ignorantia, quae omnis ejus intellectui summe perspicaci maxime repugnat

21 Ad [illegible] Deus amat connexionis conditionalis cum aliquo termino et inductivus illius termini [illegible] amor ejusdem, [illegible] praesupponens illud terminum, ut cognitum nego [illegible] [illegible] Deus necessario amat suam Omnipotentiam amore praesupponente bonum creatum possibile et cognitum per scientiam simplicis intelligentiae, [illegible] amore inductivo talis boni, nego [illegible] et consequentiam. [illegible] sit in amore Christi et Redemptoris, et poenitentia. [illegible] si hoc argumentum foret efficax, convinceret, Deum sibi necessario complacere non solum in bono creato possibili, sed etiam in possibilitate [illegible] terminus conditionalis connexionis [illegible] confirmationem [illegible] [illegible] solum [illegible] [illegible] simplicis complacentiae [illegible] [illegible] modum [illegible] simplicis complacentiae nego [illegible] [illegible] nego consequentiam. [illegible] licet Deus [illegible] possit habere simplicem complacentiam in bono creato possibili, [illegible] participatio [illegible] boni increati non proportionata [illegible] sicut participatio necessaria, ita ea necessaria est Dei complacentia. [illegible] participatio finita, adeoque [illegible] bonitas finita, incapax determinare necessario Dei voluntatem ad sui amorem.

17 Ad tertium [illegible] [illegible] disp. 30, [illegible] primae sic [illegible], quia licet Deus necessario [illegible] bona [illegible], vel [illegible] mala, nullus [illegible] [illegible] habere [illegible], propter quod necessario determinet

ad complacentiam, vel displicentiam actu erga hujusmodi
objecta. Verum ad alias respondeo, si quo minus necessa-
rio placent, necessario displiceant necessitate ante quam
oriatur ex ipsa bonitate et malitia operis, necessitate con-
te, quae oritur ex divo decreto libero de condendis creaturis
rationalibus, et liberis, quas ordinare debet ad suum cultum,
concedo minorem. Nam hoc ipso, quod voluerit Deus con-
dere creaturas rationales liberas, easdem debet ad suum
cultum ordinare, atque adeo, licet non semper [illegible],
nullo debet mora, et nullo impedimento hujus [illegible] ipso
sibi complacere debet in actualibus bonis operibus, sicut
mala debent eidem displicere. Verum [illegible] creatura
[illegible] mere possibilem [illegible] illud [illegible] non habet, nec
ullus alius sit [illegible] dissolvendi necessitatem simpliciter
complacentiae, aut displicentiae. Sic [illegible]
[illegible] perfectissimae [illegible] cujus major a [illegible].
determinandi ad aliquid, aut omittendum quod sit in boni-
tate, aut malitia creata in illo manente. [illegible]
ad rectitudinem divinae voluntatis [illegible] pertinet ea sum-
me propensa ad bonum, et summe aversa a malo, [illegible]
[illegible], non semper quando [illegible],
18 formam habeamus eam de bono, et malo pure possibili.
Pro reliquis solvendis haec sunt animadverten-
da. Primum: licet Deus perfectissime amet se ipsum,
non debere tamen bona sibi intrinseca cum extrin-
seca amare. Tum quia alioquin [illegible] amare a-
more efficaci, quod in Deo non est erga plura hujus-
modi bona, ut est manifestum. Tum quia [illegible] etiam

amore bonorum extrinsecorum summè perfectus, ac beatus. Neque vero fiet, si quis opponat, creaturam rationalem non posse perfecte amare Deum, nisi eadem praeter bona intrinseca eius extrinseca velit. Nam licet hoc sit de ratione perfecti amoris in creatura, quae in omnibus a Deo dependet, non tamen in ipso Deo, qui suis bonis intrinsecis sibi sufficientissimus est. Aiunt, amorem comprehensivum, quo semetipsum Deus amat, debere quidem adaequare totam Dei amabilitatem intrinsecam, non tamen extrinsecam, et ideo oportere quidem, ut semetipsum Deus amet quantum amabilis est ob bona sua intrinseca, et vero eum quantum amabilis est ob bona sua extrinseca; [illegible], ut [illegible], debere semetipsum amare ratione hac bona extrinseca amore efficaci; [illegible] amorem comprehensivum Dei debere commensurari eius cognitioni comprehensivae hoc sensu, quatenus, sicut haec adaequat intrinsecam Dei cognoscibilitatem, ita ille adaequet intrinsecam Dei amabilitatem; non eo quatenus [illegible] ab extrinseco cognitio comprehensiva Dei [illegible], illud amor comprehensivus amet. Secundum denique, si Deus non cognosceret res creatas possibiles, verum quidem est Dei scientiam non adaequare totam cognoscibilitatem intrinsecam Dei [illegible] intensivam, sed extensivam, nihilominus, licet Deus non amaret ullam creaturam, nihilominus debere Dei amorem [illegible] totam amabilitatem Dei intrinsecam, tum intensivam, tum extensivam. Disparitas est, quia, si Deus non cognosceret res creaturas possibiles, hoc ipso non perfecte cognosceret semetipsum omnes

perfectiones [illegible] creaturas, hoc est circa eos respectus, et in-
clusiones, seu continentias creaturarum, quia essentialis conne-
xio absque termino connexionis cognosci non possit. Con-
tra licet Deus nullam amaret creaturam possibilem, ipsam tam-
en amaret scilicet eas perfectiones, easque ordinarias, atque adeo per
ordinem ad eas creaturas, quia essentialis connexio amari
possit, quin simul ametur terminus connexionis.

Articulus III

Per quid constituantur decreta Dei libera.

29 Praemitto, et suppono primo fide certum esse, voluntatem
divinam, licet sit purus actus, ipsaque forma volendi, comparatam
ad creaturas esse perfecte liberam non solum a coactione, quo pa-
cto Deus liber esse dicitur, quia nullam patiatur, aut pati
possit coactionem, et necessario quidem est lubentissime ex-
propria [illegible] verum etiam a necessitate, id est contra Vor-
stium, Philosophos, aliosque hujus furfuris refractarios.
Constat primo ex sacris literis. Nam psalm. 134 legitur:
omnia quaecunque voluit, fecit. Prima Corint. 12. v. 11
haec omnia operatur idem, ac unus, Spiritus, dividens singulis,
prout vult. Matthaei 20. an non licet mihi, quod volo
facere. Tandem Roman. 9 v. 18. cujus vult, miseretur,
et quem vult, indurat. Ex Patribus vero S. Augustinus
lib. 5 de Civit. Dei cap. 10. non ideo, quia Deus peccare
non potest, liberum arbitrium habere negandus est. Et Ambrosius
lib. 4 de fide adversus Arianos ita scribit: in tan-
tum processistis impietatis, ut negetis, quod filius Dei
liberae voluntatis sit. At certe soletis eam Spiritui sancto
derogare, et negare non potestis, scriptum esse: Spiritus,

ubi vult spirat; ergo si Spiritus, ubi vult, spirat, li-
ber, quod vult, non agit? Omnia operatur unus, at-
que idem Spiritus, dividens singulis prout vult.
Prout vult, hoc est pro liberæ voluntatis arbitrio, non pro
necessitatis obsequio. Et S. Bernardus de gratia, et li-
bero arbitrio. Libertas a necessitate æque, et indifferenter
Deo, universæque tam malæ, quam bonæ rationali convenit
creaturæ. Cujus libertas, seu immunitas a necessitate
consequitur rationem entis a se, et rationem supremi Spiritus
et Domini verum cum ut vel paulisper hæc cogitanti
fit manifestum.

50 Neve dicas in Deo esse non posse hujusmodi li-
bertatem, quia libertas dicit electionem, electio autem dicit ra-
tionem ad deliberationem, quæ in Deo esse nequit. Deinde postu-
lat libertas indifferentiam saltem activam: hæc autem suppo-
nit potentiam proprie talem, quæ esse sine actu possit, et quæ
ex alibi dictis in Deo locum non habet. Tertio non consi-
stit cum immutabilitate Dei libertas. Nam quantum
ad primum licet in Deo non reperiatur electio, quæ non
permixta sit deliberatione [illegible], quæ mutationem dicit intelli-
gentiæ, atque ancipitis suspensionem, quæ quum ex igno-
rantia proveniat, arbitrii defectus magis, quam perfectio
dicenda est; est tamen in Deo electio, quæ est volitio unius
præ alio [illegible] ulla [illegible]. Ad secundum dico, in
Deo esse indifferentiam activam, sed quod hoc dicatur con-
notative, indifferens [illegible] non [illegible] proprie [illegible]
[illegible] substantia, sed ad mutabilitatem effectuum. Quomodo
autem in Deo admittenda sit potentia diximus cap. 3 art. primo

Ad tertium pariter constat ex dictis.

31 Quum libertas haec alia sit contradictionis, quae potestas agendi, et non agendi, alia sit contrarietatis, nempe facultas agendi unum contraria e. g. bonum, et malum; posterior haec in Deo locum non habet, nisi per eam intelligatur cum Scotistis facultatem eligendi unum, et repudiandi alterum. De quo non vacat disputare.

32 Praetermitto etiam divisionem praeterea divinae libertatem in libertatem per modum actus primi, et libertatem per modum actus secundi. Prior est voluntas divina comparata ad volendum, vel nolendum objecta creata. Altera est eadem divina voluntas prout actu libere vult, aut non vult objecta creata. Ad hanc duplicem libertatem rite intelligendam, sicut creatam voluntatem, volitio, et applicatio volitionis ad objectum: praeterea considerandum est discrimen inter libertatem divinam, et creatam: libertas creata exigit, et habet volitionem a voluntate realiter distinctam, applicationem a volitione realiter indistinctam: e contra libertas divina habet volitionem a voluntate realiter indistinctam, et applicationem a volitione aliquo modo distinctam. Unde fit, ut libertas creata in actu primo sit indifferentia potentiae ad actum: e contra libertas divina in actu primo sit indifferentia actus ad applicationem, et objectum. Deinde ut libertas creata in actu secundo, seu exercitium libertatis creatae consistat in actuali volitione libere a voluntate producta: e contra libertas divina in actu secundo, seu exercitium divinae libertatis consistat in volitione Dei necessaria prout contingenter et libere ad objecta applicata.

33 Praemitto tertio, totam praesentem controversiam vertimur ad libertatem [illegible] in actu 2do, seu de omni Dei libertate, quibus Deus ad suos varios fines, quando alia vult, alia positive non vult, alia permittit. Status igitur hujus quaestionis celeberrimae inter theologos, [illegible] libera sit [illegible] divina voluntati [illegible] sit [illegible] primum [illegible] voluntatem [illegible] ipsi [illegible] necessitas voluntas [illegible] acc[illegible] [illegible] Deum subsit reponere [illegible] liberi [illegible] ad [illegible] voluntati [illegible] perfectio [illegible] voluntati [illegible] necessarium, [illegible] è realiter [illegible] superaddere [illegible] contingente [illegible] rationem. [illegible] hoc sit verum [illegible] totam [illegible] vel illi superaddit [illegible] ergo [illegible] contingent[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]

[illegible] communicator. [illegible] liberum superaddere [illegible]

volitioni necessaria contingentem [illegible] ejusdem [illegible] applicationem tamquam [illegible] constitutio[nis] et complementum [illegible] aut saltem connotati illius [illegible] necessaria [illegible] seu hoc constitutivo et complemento [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] infero [illegible] [illegible] sententiae Prima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] applicationem determinationi realiter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] identificata [illegible] realiter [illegible] [illegible] Altera [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ventum [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] voluntati necessario [illegible] quemdam modum seu [illegible] [illegible] [illegible] connotata extrinseca, quae [illegible] entitat[e] [illegible] non solum realiter sed etiam [illegible] [illegible] distinguitur [illegible] [illegible] realiter modaliter [illegible] [illegible] realiter [illegible] [illegible] [illegible] et non nulli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ponatur. Tertia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modales existimantes hic [illegible] illas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et modales, quae tamen physice existat in [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] determinari [illegible]

[illegible] mihi erat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

dolbserantes [illegible] sincera contentione nisi puequente [illegible] seu [illegible] prius [illegible] modos anxietates et [illegible] remanere [illegible] caussa [illegible] contentiam, summa pravitas, et sine pertinatia alios refellere et sine iracundia refelle.

[illegible] constituitur [illegible] voluntati [illegible] prout [illegible] creatum, seu prout [illegible] seu navitudine [illegible] contingentis et [illegible] veritatem illam [illegible] contingentis [illegible] sine [illegible] seu [illegible]

[illegible] Libertas Dei e perfectio [illegible] intrinseca [illegible] et [illegible] intelligentis [illegible] constituit [illegible] et necessaria [illegible] liberis operationi [illegible] voluntati non e indifferens [illegible] ad bonitatem [illegible] perfecta [illegible] indifferentia [illegible]

[illegible] contingens. et ex libera [illegible] voluntate [illegible]

Confirmatur ex auctoritate sancti Thomae [illegible]

[illegible]

nes sit

[illegible]

[illegible] sit ita [illegible] ad creaturas [illegible] complexum [illegible] objective [illegible] declaravi per exemplum [illegible] creatum [illegible] habet pro suo objecto materiali [illegible] etiam aliqua [illegible] ratione [illegible] objectum [illegible] cognitio [illegible] per quam [illegible] cognitio [illegible] objective [illegible] ab aeterno [illegible] habet [illegible] simplicitate [illegible]

Ad [illegible] creatura [illegible] voluntate [illegible] libera [illegible] simplex, hoc [illegible] pro [illegible] in Deo per[illegible] manente pro quo supponit concedo, [illegible] pro termino, quem connotat [illegible]. Non est bona haec consecutio, creatura dependet a libera Dei voluntate, et [illegible] non constituit ullam rationem [illegible]. Nam [illegible] per modum termini et connotati [illegible] constituunt vere et proprie [illegible] et [illegible] hoc pro supponatur absolute et in se ipsa considerata, vel tempore, vel natura, vel sola origine praecedens. [illegible] in Patre, [illegible] Patris constituitur per relationem [illegible], et [illegible] Filius a Patre procedit et generatur. [illegible] per modum formae inhaerentis [illegible]. [illegible] Dei liber [illegible] actio [illegible] ex parte [illegible] necessaria, atque immutabilis [illegible]

jus actionis indifferentia tota sit repetenda penes extrinsecum connotatum. Discrimen vero inter facultatem et a[illegible] in eo nullum esse, nisi quod illa connotat termin[illegible] quatenus hic poni potest actus illum respicit, ut ponitur aut ponendum in aliqua temporis differentia. Atque hoc re[illegible] cto libera potestas creandi connotat creaturam possibilem, decretum liberum creaturam futuram, creatio et conservatio actualis creaturam actu existentem. [illegible] [illegible] Deus ad hanc potius quam ad aliam [illegible] [illegible] seu [illegible] determinatio [illegible], pro ut libera in actu primo. [illegible] [illegible] in actu primo posse se determinare ad unam [illegible] libertatis pro altero. [illegible] ita debet [illegible] [illegible] in [illegible] in sua respective sententia. [illegible] [illegible] [illegible] denominatione [illegible] contingenti, sive [illegible] volentis hunc mundum [illegible] [illegible] extrinseci connotati [illegible] [illegible] nullo, [illegible] fundamento et [illegible] mutatione circa illum [illegible] [illegible] termino [illegible] [illegible], aut [illegible] coexistentia relatio et denominatio.

At [illegible] vera [illegible], aut non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] haec omnino [illegible] non possint ad [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Articulus 2

[illegible] in Deo sit libertas [illegible] [illegible] [illegible] sit, voluntatem [illegible] in [illegible]

ac objecta creatae liberae est libertas saltem contra
rietatis cujus vi ac possit velle aut positive nolle con
troversia tamen est inter theologos utrum in Deo admitten
da sit libertas contradictionis, cujus vi possit ab omni suae
libertatis positivo exercitio abstinere. Ubi sicut etiam
alibi monebam animadvertendum est discrimen, quod in-
tercedit Deum inter et creatam libertatem. Etenim quamvis
voluntas creata suos actus, vocetur libertas contradictio-
nis creata est indifferentia potentiae ad actum ejusve carenti-
am. Verum quia voluntas divina sit sua actio, non necessa-
rio et contingenter volens objecta creata apud illum pro
prie libertas contradictionis, si in Deo admittatur, non
est indifferentia potentiae ad actum vel ad ejus carentiam
contingenter et positive applicationem [illegible]
abstinere valendo. Quaeritur vero, [illegible] sit
utrum voluntas divina possit omni contingenti et [illegible]
ad obiectum applicatione carere, seu ab omni positivo sui
ejus exercitio abstinere. [illegible] alii [illegible] pro
ponunt aliqui in Deo possibile est [illegible]

Conclusio. In Deo est libertas contradictionis seu
in eo possibilis est [illegible] liber, ita communi
Thomistarum Valentia, Suarez, Lynch, Gonzalez aliique
plures contra Vasquez [illegible] et alios. Probatur [illegible]
minus libertas contradictionis [illegible] omnem [illegible] imper
fectionem quas [illegible] habet in [illegible] perfectionem
ea qua libertas [illegible]. Quemadmodum [illegible] libertas
contrarietatis [illegible] creata [illegible] est
indifferentia ad [illegible] contrarie [illegible] ita

[illegible] conditionis [illegible] sic aliter [illegible]
[illegible] determinatio [illegible] exercitii [illegible] liber-
tatis vel eius carentia, [illegible] nulla [illegible]
[illegible] imperfectio [illegible] hoc [illegible] libertas [illegible]
[illegible] et [illegible] ponere quod [illegible] libertatis
[illegible] exercitium omittere, ergo. Confirmatur primo
[illegible] conditionatum [illegible]
[illegible] conditionibus [illegible] futura [illegible]
sub iisdem conditionibus potuerit, [illegible] aliquod [illegible]
[illegible] et [illegible] conditionatum velle nolle
aut permittere omittat [illegible] secundum
infinita decreta [illegible] absoluta, et objective conditio-
[illegible] hypothesi [illegible]
[illegible] necessario [illegible]
[illegible] omittere [illegible] hoc [illegible]
[illegible] illa omissio nullo [illegible]
[illegible] ex solutione [illegible]
[illegible] Confirmatur secundo. [illegible] nulla [illegible]
[illegible] nulli [illegible]
[illegible] actum, [illegible] Deus hoc non ob-
stante [illegible] omnipotentia [illegible] et [illegible]
[illegible] ergo [illegible]
[illegible] positivum [illegible] libertatis [illegible]
creatura [illegible] omissione [illegible]
[illegible] et libertatis [illegible]
[illegible] ac perfectissimus. [illegible] velle et [illegible]
[illegible] omissio libera non [illegible] actu [illegible]

secunda cohaerenter divina voluntas, distinguunt a pares [illegible] seca [illegible] nulla addere, nulla auferre possunt intrinsecam ei perfectionem.

Objectiones et Solutiones.

4 [illegible] possibilis fuerit [illegible] libertas contradictionis seu omissio pure libere posset Deus sua voluntate cohibere se a volitione tum a positiva volitione alterius mundi; sed hoc repugnat. [illegible] voluntas divina non [illegible] actus [illegible] ultimo ad [illegible], si consideretur quatenus libera est, quam si [illegible], quatenus natura est [illegible] quatenus necessaria. Sed nequit Deus, quatenus natura est seu necessaria cohibere ab amore [illegible] objecti [illegible] amat [illegible] ab amore sui ipsius [illegible] liberam se cohibere a volitione simul et positiva volitione alterius mundi. Confirmatur primo. [illegible] esse intellectum suum ab omni cognitione alterius mundi, ita et neque [illegible] neque se non [illegible] ergo neque voluntatem suam ita [illegible] ut [illegible] neque positive velit quidem mundi existentiam. Confirmatur secundo [illegible] alterius mundi, ita non existentia quidem [illegible] debet a voluntate [illegible] alterius mundi [illegible] cohibere sua voluntate et [illegible] positive nollet illius existentiam, ejus non existentia non [illegible] divina voluntate: [illegible]

[illegible] majorem [illegible] suam voluntatem [illegible] volitione objective

nec e contra; ad confirmationem acceptam concedo subalternam spectatam
nego maiorem; et sic distincta minori nego consequentiam. Ad
[illegible] rationem [illegible] modo [illegible], et explico distinctionem
la volitio quam positiva volitio divina entitative, et [illegible]
recte connotata nihil addit, qua ipsa se voluntas, quae
[illegible] vitali actuale a quo [illegible], ergo se intrinseco
cohiberi seu suspendi voluntas divina non potuit. At objective,
seu ad sua obliqua accepta e contingens, et positiva volun
tatis divinae [illegible], est applicatio, quae ab aliis [illegible] termi
nationem, respectum seu habitudinem ad objectum ab aliis ve
ro per veritatem objectivam in ea habitudine fundatam [illegible]
exponens quam applicationem ut voluntas divina posset suspen
di, seu cohiberi, postulat ipsa perfectio [illegible]; [illegible] primam
confirmationem nego consequentiam. Discrimen est, quod de inte
intellectu, et [illegible] divinae, [illegible] ita sese [illegible]
intrinseca determinatio [illegible] cognoscendi [illegible]
[illegible] et [illegible] modo [illegible] absque imperfectione [illegible]
[illegible] quibus omnia contingentia determinate habent aut
determinate non habent [illegible] in violabilem
contradictionis lege [illegible]
ut alterutrum [illegible] cognoscere [illegible]
Contra divina voluntas, ergo [illegible] objecta [illegible]
[illegible] non e [illegible]
[illegible] quod possit velle, aut nolle, et ergo ab
[illegible] hoc positivo exercitio [illegible]
respective [illegible] secundam confirmationem [illegible]
minorem. Tertium si vero objectum perpendatur existentia
alterius mundi atque adeo [illegible] existent [illegible]

magis dependere a voluntate Dei, sic natura etiam habita in Deo pura omissione volendi necessario sequi alterius mundi non existentiam.

43 Obiicies cum. Si Deus ita abstineret voluntate sua tum a volitione, tum a positiva nolitione alterius mundi adeo obliquum accepta, seu ab omni contingente et positiva aplicatione ad alterum mundum: voluntas divina in signo immediate subsequente actum primum proximum libertatis volendi maneret in pura potentia proxima volendi et nolendi alterum mundum; ergo. Probatur ideo quia in signo, quod est medium inter actum primum proximum libertatis et actum eius, nondum est aplicata ad volendum aut nolendum alterum mundum; ergo. Confirmatur in eo signo alter mundus est indifferens ad existendum et non existendum; ergo etiam voluntas divina ad volendum illum aut nolendum, adeoque foret in potentia. Minor probatur. In dicto signo nullum daretur exclusivum existentiae alterius illius: non enim est decretum nolitivum alterius mundi; ergo.

44 Respondeo negando maiorem, ad eius probationem dico in tali casu, nondum foret aplicata ad nolendum positive alterum mundum, concedo, negative, et interpretative nego antecedens, et consequens. Nequit enim alter mundus existere absque divina voluntate decreto, quo illum velit. ergo ad carentiam huius decreti negativa, et interpretativa aplicatio divina voluntatis ad illum nolendum. Quare hoc ipso quod Deus aliquod obiectum eventum nec velit, nec positive nolit, sed omittit, et eius signa pura omissionis absolute ad obiectum interpretative, et aequivalenter non vult; unde

omissio cujuslibet decreti circa autem... creatum quod absque illius volitione nequit illa ratione existere, equiva- let positive illius nolitioni quoad inferendum illius objecti existentiam. pr. probo confirmationem nego anum de pro- batione. Deinde ad cujus anus, nullum dare exclusivum positivum, ac negativam, et interpretativam nego anum, et consequentiam; nempe ita dicendum est, quod nequeat haberi existentia alte- rius mundi absque divino decreto volitivo illius hoc ipso: quod in eo signo non haberetur hoc decretum, est in Deo nolitio negativa, et interpretativa alterius mundi, absque intelligere... existentia illius.

45 Igitur dubium ... nolitionem v. g. alterius mun- di compleretur per carentiam ejus positivae aplicationis, per quam aplicationem compleretur decretum volitivum ejusdem, ergo repugnat in Deo pura omissio libera. Consequentia patet: quia sicut inter aplicationem positivam et ejus carentiam non datur medium, ita nec inter decretum volitivum, et noliti- vum, si nempe hoc compleatur per carentiam ejus positivae a- plicationis, seu quam compleretur illud. Et ... anu nul- lum aliud complementum ... nolitionis pt assignari; ergo. Confirmatur. Nequit sufficienter explicari, quod pura o- missio libera superaddat voluntati divinae, et quo modo illa omissio differat a decreto volitivo seu positiva nolitio- ne.

46 Pr. nego anum, ... complementum decreti nolitivi, seu positivae nolitionis alterius mundi non est illam carentiam ejus positivae aplicationis, sed est ali- ud, eamque positivam aplicationem consistentem si placet

in hac, aut simili veritate objectiva tali decreto proportio-
nata: quod voluntas divina terminetur formaliter ad alte-
rum mundum per modum nolitionis. Hanc confirmationem
explico utrumque. Ad primum dico, puram omissionem li-
beram voluntati divinae, quam importat in recto, superad-
dere in obliquo carentiam positivae cujuslibet aplicatio-
nis, seu veritatis, et terminationis quam importat decretum
hic volitivum, hic negativum item quodcumque aliud po-
sitivum exercitium tamen libertatis. Ad secundum dico, puram
omissionem catenus differre a decreto negativo quatenus
hoc superaddit divinae voluntati positivam aplicationem,
seu habitudinem ad objectum: illa vero carentiam hujus, et cu-
juscumque alterius positivae aplicationis.

47 Obj. esto plura simul. Primo repugnat pura omis-
sio voluntaria; ergo etiam pura omissio libera. Consequentia tamen
manifesta, quia omne liberum sit voluntarium, licet non e contra.
Probatur antecedens. Voluntarium est quod procedit ab intrinseco cum cognitione
finis. Sed vero quod ita procedit est actus vitalis [illegible] volun-
tarie in actu secundo atque pura omissio nequit ab intrinseco
ita procedere, aut esse actus vitalis, quum sit mera negatio: ergo.
Secundo omissio libera est exercitium libertatis seu volunta-
tis ut libera; sed omne hujusmodi exercitium exigit aliquem volunta-
tis actum procedentem a voluntate tanquam a potentia vitali pro-
ximo [illegible] actus [illegible] atque [illegible] actu-
alis voluntati. Quod sic declaratur ex paritate intellec-
tus: ideo enim id quod procedit ab intellectu tanquam potentia vi-
tali est actus intellectus, et vita [illegible] ergo similiter dicendum
de voluntate. Tertio, in hac sententia voluntas divina esset

modo se haberet in signo ante actum primum proximum, ac se habeat in eodem actu primo proximo, num in eo signo posteriori nihil amplius haberet se in actu primo proximo. Deinde careret exercitium libertatis, nisi negativum, quod sane principi non potest. tum quia voluntas per talem exercitium modo hoc modo exerceret, quod non exerceret vitaliter, tum quia sic careret vera voluntate, ac non esset hoc est de pura omissione.

78 Ad primum nego antecedens, ad probationem distinguo maiorem, quod vel formaliter, et physice, vel interpretative, et moraliter procedit ab intrinseco, esse, solum illud, quod procedit formaliter, et physice, nego maiorem, et aequo minime repugnat ut pura omissio procedat ab intrinseco formaliter, et physice, esse, interpretative, et moraliter nego minorem, et consequentiam. Ratio distinctionis est, quia cum voluntarium sit in genere entis et moris de ratione voluntarii est, ut procedat a voluntate vel formaliter, et physice, vel interpretative et moraliter. Quamvis autem repugnet, ut pura omissio procedat a voluntate, formaliter et physice, seu per actionem realem, quod sit mera carentia realis, hic dicitur omissio pura eoque libera procedere a voluntate interpretative, et moraliter, quatenus illa morali aestimatione aequivalet huic actui: nolo agere, vel volo omittere, et aeque imputatur voluntati. Ad minorem distinguo, quod procedit formaliter, et physice ab intrinseco est actus vitalis, esse, quod procedit solum interpretative et moraliter, nego. Pura igitur omissio una talis, et secundum id, unde dicitur in ordine non est actus vitalis, quod sit pura negatio, seu carentia cuiuscumque volitionis positivae, quae habetur tum in decreto volitivo, tum in nolitivo, tum in permissivo.

Ad aliud dico maiorem, de exercitio negativo, concedo

positivum, nego majorem. Sic distincta minori, distinguo consequens: implicita ejus prob. procedit a voluntate formaliter, et physicè, si exercitium positivum est, purè negativum, nego. Tunc procedit solum interpretativè, et moraliter. Ut autem sic procedat satis est, si in morali aestimatione aequivaleat alicui voluntatis actui et voluntati ~~aequivalent~~ aeque imputetur, ac ipse actus. Ad paritatem nego consequentiam. Disparitas est quia intellectus, utpote potentia necessaria exercere se potest solum per actum; at voluntas, utpote libera, etiam per non actum.

50 Ad tertium nego assumptum. Voluntas enim divina in actu primo prox. praescindit a volitione actuali, et ejus omissione at in signo posteriori, quo liberè omittit. Tunc jam habetur exclusio cujuslibet actus qui aequivalet huic actui = nolo agere. vel = volo omittere. Ad illud quod addit. Videtur hoc esse purè negativum exercitium quatenus est pura omissio libera excludens omnem actum, ita ut aequivalens his praedictis actibus. nolo agere = volo omittere: Licet enim repugnet potentiae ut non exerceat, quae formaliter, et physicè illum producat, non repugnat tamen potentiae liberae, quae actum omittat imo id ad id non actum potentiam ex suo formali conceptu dicit libertas.

Pro verbis solvendis argumentis notanda sunt sequentia. Primum est carentiam omnis exercitii nostrae divinae libertatis non arguere in voluntate divina defectum actualitatis, vel alterius perfectionis, quemadmodum nullum defectum arguit carentia plurimarum creaturarum, quas Deus habere potest et de facto non habet, e. g. decretum non condendi hunc mundum

eo tempore, et in iis circumstantiis, in quibus revera illum condidit. Ratio à priori è, quia exercitium positivum voluntatis non superaddit voluntati divinae aliqua entitate actuali aut aliquam perfectionem simpliciter simplicem, seu puram applicationem, seu habitudinem positivam, seu veritatem aliquam abstractam, aut denominationem aliquam contingentem in ea habitudine, seu terminatione fundatam: unde divina voluntas eadem semper immutabilis manet, quoad suam intrinsecam entitatem, perfectionem, et realitatem, sive velit, sive nolit, sive permittat aliquod oppositum contra

512 Alterum è, exercitium positivum libertatis divinae quoad se dari ex eo perfectius pura omissione libera quia utroque inveniendo imperfectior voluntas divina, sed solum quoad aliquam, quatenus nimirum ad positivum exercitium divinae voluntatis è exercitium alicujus virtutis, adeoque respicit aliquod motivum honestum, quod pura omissio respicere non potest. Nihilominus ipsum exercitium virtutis hoc liberum, quale exercitium ò cò [illegible] [illegible] alium oblicum, et terminati è imperfectum non è perfectio simpliciter simplex seu melior ipsa, quod non ipsa, licet in tali perfectione fundetur .. nempe in perfectissima Dei libertate. Hinc minus quod Deus ponit revera exercitium virtutis sibi liberae v. g. misericordiae justitiae etc. non hi virtutis necessario qualis è v. g. amor sui ipsius.

513 Tertio licet insigne siquidem necessaria, et media rationem dari exercitium positivum absolutum divinae libertatis, quia illa scientiae procedunt seu constituunt actus primum proximum libertati divinae hi in eo signo non est puram omissionem, sed ab omni libertatis exercitio praescindit: signo et pura omissio exercitium aliquod suae libertatis negativum quidem, [illegible]

morali in consideratione equivalens his actibus: nolo e[sse] alterum mundum, volo ejus productionem omittere; ergo, sicut hi actus concipi nequeunt, nisi momento posteriori ad actum primum proximum divinae libertatis, ita nec pura omissio libera

Caput VIII

De voluntate Dei generali pro omnium hominum salute.

Articulus I

Praenotiones

Prima. Divina voluntas, licet sit realiter una sicut etiam realiter unus est illius actus, qui cum illa identificatur, logice dividitur prima in voluntatem efficacem, et voluntatem inefficacem. Prima est illa quae suum sortitur effectum. Altera vero, quae effectum non consequitur; quod hi, ut animadvertit S. Thomas, non accidit ob defectum voluntatis divinae, seu ob defectum voliti, seu ob resistentiam creatae libertatis. De utraque hac divina voluntate plura in sacris litteris testimonia habentur. De priori equidem apud Isaiam cap. 47, ubi dicit Deus: consilium meum stabit, et omnis voluntas mea fiet [illegible] [illegible] voluntatis. De posteriori [illegible] [illegible] quoties volui congregare filios tuos [illegible] quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas et noluisti [illegible] [illegible] immutabilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] originali si ipse mandatum custodiret [illegible] [illegible]. Tertio in [illegible] [illegible] [illegible] voluntate [illegible]

omne [illegible] considerati [illegible] honore et [illegible] mercator vult merces suas conservare [illegible] tanta imminentis tempestatis et periculi mortis. [illegible] se [illegible], et suis [illegible]. Hac voluntate vult judex hominem suspendi, et vult et mercator [illegible] tempestate, et imminente periculo mortis merces [illegible]. [illegible] voluntati [illegible], et [illegible] [illegible] voluntas [illegible], [illegible] vult [illegible] causa [illegible] voluntate vult [illegible] ad [illegible] veritatis pervenire [illegible] nobis peccantibus, vult nos castigari [illegible]. [illegible] in voluntatem signi et voluntatem beneplaciti. [illegible] manifestatio, seu declaratio externa, quae [illegible] nobis significat se aliquid velle: haec est improprie interna volitio [illegible] Thomas [illegible] signa [illegible] operationem, prohibitionem, permissionem, consilium et [illegible] rationem. [illegible] ille versus

[illegible] praecipit et prohibet, permittit, consulit, implet.

[illegible] Dei est manifestum [illegible] manifestatio [illegible] signa, [illegible] esse [illegible] aliquid [illegible] voluntate [illegible] non semper [illegible] non [illegible] signum [illegible] per simulationem [illegible] [illegible]

quodcũ exemplũ praeparationẽ animi [illegible] ut
mõra [illegible] mandatis parati semper esse debemus [illegible] etiã [illegible]
ones [illegible] sunt [illegible] ãiunsq [illegible]
[illegible] in [illegible] et [illegible] misericord[illegible]
[illegible] et [illegible] conservatam [illegible]. [illegible]
vocant [illegible] voluntatẽ signi [illegible] numero non [illegible] hae
[illegible] sunt [illegible] non [illegible] illa [illegible].
[illegible]
[illegible] praestantiora [illegible] nuper [illegible]
[illegible]

[illegible] in [illegible] rebellione [illegible]
[illegible] contingit, duo sunt hac in re [illegible]
[illegible] errores [illegible] inter [illegible] medius locũ tenet
catholica fides. [illegible] primo Vallagiani, quemque sunt
[illegible] volunta[illegible]
generaliter velle [illegible]
[illegible], ut Pellagiani [illegible] bonis [illegible]
liber [illegible] salu[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] hac voluntate [illegible] a Deo [illegible].
[illegible] docuerunt [illegible] annis [illegible] cũ Chr[illegible]
[illegible] voluntate [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] solum
[illegible] sunt [illegible]

[illegible]

[illegible] fiat [illegible] quandoque [illegible]

[illegible]

[illegible] valeant [illegible]
[illegible] intentione [illegible]

[illegible] possent salutem [illegible]

[illegible] sufficientes [illegible]

[illegible] sufficiente [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] tales autem [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] concedere voluit [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ad intelligendum ad voluit

Articulus 2

Conclusiones

Conclusio 1 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] et Antonius [illegible]

[illegible] opposito [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

quam soles praedestinatus.

[illegible] conquagatae. Nos [illegible]

[illegible]

in hac doctrina fuerit ... [illegible] ... vera mente ... [illegible]
et sanctorum [illegible] manifeste constat ex [illegible] confirmatur
primo ex principio certo quod ab omnibus [illegible] catholicis
[illegible] ... supponit [illegible] ... certe ex iud
[illegible] ... salute ... [illegible]
Christus ... propositus ... [illegible] ... filium
suum tradidit ... aeterna salute voluit [illegible]
[illegible] ... [illegible]
... [illegible] proprio filio suo non pepercit [illegible]
[illegible] tradidit illum ... [illegible] in illo [illegible]
[illegible] Aug. serm. 220 de tempore cap. 2 propter
[illegible]
Non enim non ... [illegible]
hoc [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] de incarnatione manifesta e ex symbolo constantino
[illegible]
illud de Christo ... credere et profiteri qui propter
nos homines et propter nostram salutem [illegible]
[illegible] ... ex genere [illegible]
[illegible] ... [illegible]
haec est fides catholica.

[illegible] Confirmatur ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
... in qua legitur [illegible] (ex Iansenii propositionibus)

[illegible] pro omnibus [illegible]
[illegible] aut [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] damnamus. [illegible] igitur [illegible]
[illegible]
[illegible] constitutionem [illegible] approbavit
[illegible] Alexander VII suo decreto [illegible]
[illegible]
In [illegible]
[illegible] XI [illegible]
[illegible]
Catholica Ecclesia [illegible] sunt et [illegible]
[illegible] promulgatae
[illegible]
[illegible] ac volunt [illegible], asserentes [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] temporali [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non solum pro salute aeterna [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] salute aeterna [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ansenistae non negabant sed confitebantur [illegible]
[illegible] Christi mortuum esse [illegible] salute temporali etiam [illegible]
bonum. Status igitur quaestionis Catholicos inter et Jansenistas
erat, utrum mortuus est pro salute aeterna aliorum [illegible] [illegible]
praedestinatorum. Affirmabant Catholici: negabant Jansenistae. [illegible]

10 Tandem hanc [illegible] voluntatem seriam internam ac [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicunt absolute [illegible]
velle [illegible] hanc salutem [illegible] nomine voluntatis simpli-
citer, et absolute dictae intelligunt voluntatem [illegible] et [illegible]
Deinde ea [illegible] [illegible] [illegible] semper intellexit [illegible]
[illegible]holica Ecclesia, [illegible] ex [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
intellexerunt illi [illegible] [illegible], ut [illegible] ex eorum testimo-
niis [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

11 [illegible] conclusit [illegible] [illegible] [illegible] voluntatem [illegible]
[illegible] non [illegible], sed [illegible] vult [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de hac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nihil [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
mihi videtur certa [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible]
de Catholica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
voluntatem salvandi etiam alios praeter electos, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntate [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vel [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] saltem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ante voluntatem [illegible] [illegible]

[illegible] in certitudinem dogmatis [illegible] Jansenius [illegible] concludit [illegible] [illegible] sententia [illegible] supposito [illegible] [illegible] singulos homines salvos fieri [illegible]

12 Probatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] postulo [illegible] [illegible] omnibus hominibus [illegible] et omnibus qui in sublimitate sunt ut quietam et tranquillam vitam agamus in omni pietate et castitate. Hoc est bonum et acceptum coram salvatore nostro Deo, qui omnes homines vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire; unus enim Deus, unus et mediator Dei, et hominum homo Christus Jesus, qui dedit redemptionem semetipsum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro omnibus [illegible] [illegible] terrarum dominabantur, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnes homines salvos fieri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fideles [illegible] [illegible] [illegible] fieri.

13 Quid ad hæc, Jansenianis [illegible] [illegible] ad omnes homines [illegible] statu [illegible] innocentiæ [illegible] Apostolus hæc docet, et statuit [illegible]

[illegible]

statu et [illegible] [illegible] non esse [illegible] naturæ [illegible]
[illegible] capere [illegible] sibi [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] fuit pro hominibus [illegible]
[illegible] liberavit [illegible]
[illegible] apertissime [illegible] et tam universale [illegible]
[illegible], quod universalis fuit [illegible] [illegible]
pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, et pro omnibus
mortuus est Christus [illegible]
[illegible] propitiatio [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] sed etiam pro totius mundi [illegible] [illegible] non
[illegible] promissionem suam ... sed patienter agit propter
vos, nolens aliquos perire sed omnes ad pœnitentiam reverti [illegible]
[illegible] [illegible]
Vivo ego dicit [illegible] nolo mortem impii sed ut convertatur a
via sua, et vivat [illegible] observat Tertullianus
[illegible] pœnitentiam [illegible] [illegible] sibi [illegible]
[illegible] Tertullianus, [illegible] cupit
credi sibi. O beatos nos, quorum causa Deus jurat! Oh miserrimos
si nec juranti Domino credimus!

Quod spectat ad Patres quemadmodum ut hic [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
cujus intelligentia ex ipso [illegible]
[illegible]
[illegible] Augustinus [illegible]
[illegible] primo [illegible]

[illegible] Orientis [illegible] et [illegible]
[illegible] ita [illegible]
[illegible] etiam [illegible]
[illegible] Quare ex multis solus Augustinus [illegible]
[illegible] Jansenistæ, et ejus fidelissimum
[illegible] in libro de [illegible] et [illegible]
cap. 3, [illegible] si voluntas bona [illegible]
[illegible] omnium [illegible] vult
[illegible] fieri et in [illegible]
suam ita aperit. vult [illegible] omnes homines salvos fieri [illegible]
[illegible] tamen [illegible]
[illegible] vel bene vel male [illegible]
[illegible]
[illegible] Evangelio [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
De contemplatione [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] intelligit [illegible] doctri-
[illegible] et ipse loquitur [illegible]
[illegible]
[illegible] Augustinianus
[illegible]
[illegible]

[illegible] aliunde [illegible] nostros [illegible]
[illegible] pellantur [illegible]
[illegible] accepisse [illegible]
[illegible] revelati [illegible] doctrinâ
[illegible]
[illegible] maxime [illegible]
[illegible] Italia [illegible] quidem [illegible]
[illegible] manifesto [illegible]
[illegible]
sanguinis [illegible] Patri [illegible]
[illegible] nec [illegible]
[illegible] voluit hunc liberare, si [illegible] ipsi non sua
[illegible] et non sentiant [illegible]
[illegible] Filii [illegible] Incarnatione [illegible]
[illegible]
non [illegible]
[illegible] sententia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] vo[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] pro [illegible]
[illegible]

421

[illegible]

[illegible] Christo praemonstratis omnibus salute [illegible]

[illegible] gentes

quae non sectabantur justitiam, justitiam [illegible]

[illegible]

nonitas de aplicatione, quando [illegible] Christo [illegible]

[illegible] in hac [illegible] pertingere,

nusquam [illegible] negarent, sanguinis [illegible]

omnibus [illegible]

[illegible] quo declarati [illegible]

[illegible]

... providentia, ... [illegible] ... ordinariae, et [illegible] ... providentia pertinet ... S. Thomas quaestione 14 de verit. art. 11, et ... necessariis ad salutem ... ex parte ejus non impediatur ... media necessaria ad ... [illegible]

Ita de ... voluntate ... antecedente ... pro ... salute ... [illegible] ... Scripturae ... absolute, et ... salutem ... providentia sua ... media sufficientia ad salutem ... [illegible] ... voluntate ... conditionata ... intelligi ... [illegible] ... voluntatis ... [illegible]

18 Objectiones et Solutiones.

Objicies primo ... [illegible] ... Sacrae Litterae ... [illegible] ... efficaci ... [illegible] ... multa ... [illegible]

voluntas pro [illegible] salute seu effectu [illegible], nec [illegible] vult [illegible] ex [illegible] vel ex [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ante praevisam [illegible] praedestinatione. Quod probe [illegible] Augustinus de voluntate Christi [illegible] circa salutem parvulorum sine baptismo decedentium [illegible] quibus dicere non potuit [illegible] et [illegible] [illegible] si voluisset [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnipotentissime [illegible] ita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vult [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cui [illegible] reprobationem tale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non sunt reprobi.

[illegible] in his [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntate [illegible] [illegible] consequenter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et conditionata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et quae voluntas [illegible] et conditionata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntati [illegible] propter [illegible] voluntatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligimus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] voluntatem [illegible] [illegible] [illegible] salute [illegible] [illegible] [illegible] voluntati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] voluntate [illegible] et [illegible] intelligere [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible] parvulorum [illegible] et [illegible] [illegible]

venerit in visitatione [illegible] incolumem, [illegible] ministrationem [illegible] omnibus conferatur [illegible] et [illegible] aliqua [illegible] salute [illegible] corporis [illegible] omnes [illegible] ex hac [illegible] posset [illegible] voluntate [illegible] pro [illegible] salute [illegible] aliis [illegible] multa alia dona tam interna tam externa [illegible] etsi [illegible]

[illegible] 20. [illegible] octava gratia [illegible] [illegible] super [illegible] sacra [illegible] [illegible] sanitate [illegible] multi [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] cap. 15. [illegible]
[illegible] voluntate [illegible]
[illegible] voluntate [illegible] generali [illegible]
[illegible] et
[illegible] hanc generalem et discretam Dei de salute omnium
voluntate [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] talis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] voluntate [illegible]
[illegible]
[illegible] voluntate [illegible]
[illegible] cap. 17 ita canit

[illegible]
[illegible]
Semper adest, [illegible] velit [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire [illegible]
Dicentur, quia de [illegible] ex [illegible]
conditione salvantur. Semper [illegible]
[illegible] quia potestas [illegible]
et [illegible] generali [illegible]

voluntate [illegible] bene salutem [illegible] scd vocbe,
[illegible] et [illegible] [illegible] ante [illegible]
nec aliis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et.

[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] fuere et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et expositiones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sed [illegible] in aliis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
errores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
eosdem in [illegible] [illegible], statim [illegible] medio
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non distinguerent inter voluntate [illegible] et exequen
[illegible] asserebant bene absolute [illegible] [illegible] [illegible] vo
luntate, et amore generali et [illegible] [illegible] [illegible]
et praedestinatos, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sa
lutem, [illegible] [illegible] sed [illegible] salutis [illegible] [illegible] libertati [illegible]
[illegible], ita ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dispos
tiones [illegible] invenirent, ut parvuli, [illegible] [illegible] [illegible] rationis [illegible]
conditione [illegible] [illegible] non valent [illegible] consequuntur e
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Omnipotentis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] respondere.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

tres adductas explicationes pro [illegible] sententiam, [illegible] alio modo posse intelligi; [illegible] [illegible] voluntate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] multi [illegible] intelligi [illegible] ex [illegible] in aliis opusculis [illegible] [illegible] [illegible] ut intelligantur omnes praedestinati [illegible] [illegible] praedestinationis decreto, seu de absoluta et [illegible] voluntate [illegible] [illegible] expositione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] salute [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] nostrae sententiae contrarium. [illegible] spectat [illegible] [illegible] [illegible] praecise requirant [illegible] voluntatem erga electos ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] stinationis [illegible] [illegible] absoluta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedestinatione [illegible] [illegible] [illegible] stinant.

notandum. [illegible] ex eo suspecta et [illegible] videtur [illegible]

[illegible] et [illegible]
[illegible] generationem
[illegible] voluntate [illegible]

[illegible] summa [illegible] quam [illegible] et Catholici [illegible] multis [illegible] in veritate [illegible] Christiani [illegible] Catenus et ipse Jan-senius alia in occasione [illegible] confessus hanc veritatem [illegible] Non [illegible] haeretici [illegible] omnia [illegible] et semi-Pelagiani [illegible] veteres [illegible]

4 [illegible] statuit voluntate, quae non est absoluta, sed voluntate [illegible] voluntas pro omnium salute absoluta non est sed conditionata [illegible] et [illegible] voluntate pro salute illorum [illegible] infallibiliter [illegible] potest, [illegible] ita [illegible] [illegible]

[illegible] Dei voluntas, quæ [illegible] vera [illegible], et sincera, quia [illegible] gravet [illegible] voluntate antecedente, qua Deus vult omnes [illegible] æternam damnationem.

25 [illegible] sincerus ita [illegible] de voluntate [illegible] [illegible] comparatione [illegible] absoluti; verum de eadem [illegible] [illegible] et propterea ait simpliciter volumus [illegible] [illegible] volumus illud consideratis omnibus circumstantiis [illegible] [illegible] [illegible]. Voluntas [illegible] conditionata [illegible] comparatione [illegible] lutam [illegible] voluntas duntaxat [illegible] quæ aut [illegible] velleitas [illegible] [illegible] sicut illa semper consequentur effectum [illegible] [illegible] voluntate antecedente [illegible] omnibus [illegible] [illegible] salutem [illegible] posuit, [illegible] sint [illegible] et [illegible] misericordia [illegible] ut ajebat S. Augustinus loc. cit.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] damnationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] et ita [illegible] ut [illegible] sunt in via veveras [illegible] [illegible] salutem [illegible] [illegible] hac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntate [illegible] salutem [illegible] [illegible] [illegible] vult manifeste [illegible] [illegible] [illegible] sint [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Nullam igitur [illegible] [illegible] voluntatem veram et sinceram [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: nam licet sint de [illegible] objecto sunt [illegible]

[illegible] circumstantias [illegible] Nemo ipso [illegible] [illegible] [illegible] et in voluntate [illegible] voluit [illegible] contumaciam ergo [illegible] [illegible] valeret.

[illegible] [illegible] visa, et [illegible] efficacem [illegible] salutem [illegible] Cor regis in manu [illegible] [illegible] qui possit [illegible] voluntatem [illegible] [illegible] potestate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non habere voluntatem [illegible] affirmative [illegible] [illegible] [illegible] de paradiso [illegible] [illegible] Deo volente [illegible] [illegible]

ea ad adultos [illegible] incorporari [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] et [illegible], et [illegible] Haec sane [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] salvandi [illegible]
[illegible] Confirmatur ado. Nulla [illegible] conditionibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] patet
[illegible] [illegible] voluntate [illegible] [illegible] salute
[illegible] [illegible] [illegible] se et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] originali [illegible] [illegible]
originale [illegible] nolle [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] opinio [illegible] et [illegible] Thomas [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
stantiis [illegible] [illegible] propter [illegible] originale
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] supposito peccato originali [illegible]
nolle [illegible] salute, [illegible] supposito [illegible] originali [illegible]
27 R. augmentad, si da providere [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] forte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] omnibus confert media [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] **Προσωπον** [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
pro salute [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] finali, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Haec staret [illegible] et [illegible] voluntas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in praedestinati et [illegible]
probos justitia manifestav[illegible] [illegible] de Mercatore [illegible]
[illegible] [illegible] Bulaniis [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

pro sicut, negationibus videlicet, et [illegible] comparatione [illegible] [illegible] non datur [illegible] [illegible] [illegible] Volunt.

[illegible] [illegible] omnibus [illegible] [illegible] et barbaris [illegible] [illegible] ad salutem [illegible] Apost. [illegible] ad Timot. 4to [illegible] speramus in [illegible] [illegible] salvator [illegible] maxime [illegible] et nos ex pro[illegible] [illegible] [illegible] in tractatu de [illegible] gratia. [illegible] [illegible] omnibus confert [illegible] salutem [illegible] illustrationes intellectus et [illegible] voluntatis [illegible] si vellent, [illegible], et [illegible] auxilia [illegible] [illegible] ve. Et S. Thomas [illegible] de verit. [illegible] hoc quippe ad divinam providentiam pertinet, ut cuilibet provideat de necessariis ad salutem [illegible] [illegible] non impediatur. [illegible] aliquis tali[illegible] [illegible] [illegible] naturalis rationis [illegible] [illegible] boni et fuga mali, certissime [illegible], quod [illegible] per internam inspirationem [illegible] [illegible] [illegible] necessaria, vel aliquem fidei praedicatorem [illegible] [illegible] ut misit Petrum ad Cornelium. [illegible] [illegible] [illegible] quidem volumus mentem Divi Thomae [illegible] ex parte sua nomini [illegible] et [illegible] salvari [illegible] [illegible] intelligimus observationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] minus [illegible] in ordine [illegible] [illegible] id ab Ecclesia [illegible] [illegible] in Pelagianis et [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] negativam [illegible] [illegible] modi removentis prohibens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] salute [illegible]

[illegible] sermo est de ille [illegible]
[illegible] in se [illegible] Deus [illegible]
[illegible] cum voluntate [illegible]
[illegible] voluntate consequente [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] alligare [illegible] parvulo[illegible]
[illegible] operosa [illegible] cap [illegible]
[illegible]
[illegible] pro salute [illegible]
[illegible] omnes [illegible]
[illegible]
[illegible]
non vult [illegible] voluntate [illegible]
[illegible]
[illegible]
actualibus, ac maxime [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible]
obdurare peccantes [illegible] quia non [illegible],
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] continuatione; ideo hoc enim merito effugiendi et figmen[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de huius in statu [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] illa [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible] [illegible] voluntatis [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] voluntate ante, considerare quidem [illegible] circumstantiis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] circumstan[illegible] tali [illegible] [illegible] [illegible] licet peccatum [illegible]. Considerandum considerare hinc in se et praeusis [illegible] [illegible] circumstantiis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hinc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

30 Instabis. Plurimi vel omnis catholici [illegible] materiae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et beneplaciti, nam [illegible] salute [illegible]

[illegible]

Quippe ex aliis scripturae textibus manifeste liquet tam univer-
salem mortem Christi quam universale fuit [illegible] peccatum: et
sancti Patres atque Ecclesia ita semper in hac materia eas voces
[illegible] ut integram omnium hominum multitudinem [illegible] fit, ut
[illegible] dicatur sanguis Christi esse [illegible] multitudinem
redemptionis et alia in genere ejusmodi voces, seu locutiones
pro [illegible] eamdem significationem
habere [illegible] Quando vero dicitur Christus non pro [illegible]
[illegible] reddidit ei [illegible]
[illegible] ad eos qui pereunt [illegible]
alia hujusmodi intelligenda [illegible] de ratione speciali [illegible]
[illegible] non vero [illegible] excludatur
[illegible] generalis pro omnium salute [illegible]
[illegible] respondere debet [illegible]
mortem Christi [illegible]
de his fuse [illegible] ex professo in loco citato

Caput ix

De Praedestinatione

[illegible]
[illegible] voluntatem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

sapere ad sobrietatem

[illegible]

De existentia Divinae Praedestinationis ad gratiam, et gloriam.

[illegible] creatura rationalis in finem vitae aeternae [illegible] praedestinatio [illegible] finem seu hominum Praedestinat[illegible] [illegible] praescitī ac praedestinati, quo sensu in Scriptura [illegible] [illegible] ad hoc [illegible]

[illegible] in Enchiridio cap. 100 [illegible] bonorum et malis [illegible] [illegible]
[illegible] condemnatione [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] quia praedestinatio in scripturis [illegible]
[illegible] propositum [illegible]
[illegible]
[illegible].

[illegible] Praedestinatio nihil est aliud quam [illegible]
[illegible] quibus certissime [illegible]
[illegible] ut ait Bellarminus lib.
2 de [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et ideo [illegible]
vel [illegible]
[illegible]
[illegible] et ideo [illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible]
patet. [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] namque in sua, nec talibus, materia non fit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] quæ [illegible] [illegible]. [illegible] juxta Augustinum prascientia hac præcedit decretum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conditionatorum independentem [illegible] existente [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] conditionatorum [illegible] decretum, [illegible] scientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conditionatorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] dicatur Prædestinationem, ad illam [illegible] requiritur.

[illegible] [illegible] [illegible] Dei, quibus verbis significat [illegible] [illegible] prædestinatione [illegible] Thomas [illegible] [illegible] [illegible] prædestinationem ita exponit, ut sit [illegible] [illegible] missionis creaturæ rationalis in vitam æternam. Quo in loco [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] æternam, [illegible] prædestinatio [illegible] per ad gloriam principaliter, ut [illegible] alia [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] prædestinationem [illegible] mittunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cælorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Matthæi [illegible] [illegible] agitur

venite benedicti Patris mei possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi: Rom. 8. v. [illegible] quos praedestinavit, hos et vocavit et quos vocavit hos et justificavit: quos autem justificavit illos et glorificavit. Ephes. 1. v. 4 et 5 elegit nos in ipso (nempe Christo) ante mundi constitutionem, et cum [illegible] praedestinavit nos... secundum propositum voluntatis suae. [illegible] [illegible] nos [illegible] praedestinationem [illegible] tanquam ad finem [illegible] vocationem et justificationem [illegible] [illegible] Hanc ex fide [illegible] necessario tenendam esse [illegible] docuit, et probavit [illegible] duobus [illegible] [illegible] scriptis [illegible] [illegible] praedestinatione sanctorum, altero de dono perseverantiae [illegible] 48 [illegible] [illegible] neminem contra istam praedestinationem, quam adeo scripturas sanctas defendimus, nisi errando disputare potuisse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et Fulgentius: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dall [illegible] inquit praedestinationem [illegible] catholicus negat. Et in epist. ad [illegible] apud [illegible] praedestinationem tam impium est negare quam [illegible] [illegible] [illegible]. Alter [illegible] de incarnatione et gratia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] homines [illegible] praedestinatione sua et [illegible] illuminationem ad [illegible] et donum [illegible] [illegible] et permanendi, et donum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dispositione voluntatis [illegible] praedestinationi [illegible] si enim [illegible] [illegible] voluntate [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], manifestum est, cum non [illegible] [illegible] [illegible] Deum in Christo ante mundi constitutionem quatenus elegit, et praed. et

[illegible] ut [illegible] apostolicae [illegible]
[illegible] quos ab aeterno non praedestinaverit [illegible]
[illegible] Fulgentius [illegible]
ne, aeterna immutabili sua voluntate dispositum. S. Aug. lib.
de dono persev. cap. 17 n. 41 = Ista dona sua quibuscumque Deus
donat, procul dubio se donaturum esse praescivit, et in sua praescientia
praeparavit. [illegible] Apostolus [illegible]
praedestinati a Deo secundum propositum voluntatis [illegible] exigit [illegible]
Dei immutabilitas quae non minus ac caetera divina perfectiones [illegible]
habenda.

Hanc vero [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
non semel [illegible]
praedestinatos [illegible] libertatem [illegible]

Objectiones et solutiones.

6 [illegible] vulgare illud dilemma [illegible] vestras
[illegible]
salvus vel non sum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
praedestinati salvi esse possunt. [illegible]
libertas negatur.

7 R. [illegible] modi argumentandi adeo [illegible] animus
[illegible] et [illegible]

humano et aliis, partim in praedestinatiana haeresi lapsi sint su[illegible] [illegible] praedestinatione et gratia [illegible] [illegible] [illegible], partim semi-Pellagiani sint rati praedestinationis ex operibus bonis [illegible] [illegible] solius nostrae electionis non ex divinae voluntatis proposito efficaciter sta[illegible] dicentes. Praeterea hoc ipso argumentum maxime vim habere apud Calvinistas qui statuunt praedestinationem necessitantem, et humanae voluntatis [illegible]. Verum quod sacrae litterae non solum praecepta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] frequenter tradiderunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inculcant tamquam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] necessaria, praemia bonis, et malis poenas promittant [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] catholica credendum [illegible] praedestinationem [illegible] gratia et [illegible] [illegible] consistere cum [illegible] libertate. etiamsi [illegible] [illegible] [illegible] solvere [illegible] contra [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] (sicut in aliis bene multis frequenter [illegible] [illegible] ignorantiae modi nequaquam [illegible] existentiam rei [illegible] [illegible].

Caeterum quantum ad modum [illegible] [illegible] [illegible] catholicam [illegible] seu sententia, [illegible] [illegible] et praedeterminantium [illegible] [illegible] nobis probabilior et clarior. [illegible] [illegible] haec sententia non [illegible] [illegible] Calvinistis, praedestinatione, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et sollicitudine circa [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] haec non [illegible] [illegible] superna [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praevenienti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] confirmari. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientia[illegible] conditionatam [illegible] decretis absolutis, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] vim, et necessitatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

inferni, quam illa [illegible] cingatur, satagas igitur, ut bona per opera certa nostra [illegible] et vocationem [illegible], et [illegible] aliud nostra operantes et ad [illegible] [illegible] in manibus [illegible] nostra [illegible] melius

C. [illegible] in Deo est [illegible] praedestinatio [illegible], et quia omnes [illegible] deberent esse praedestinati. Nulla quippe apparet ratio [illegible] [illegible] praedestinatio [illegible] est, sicut in praedicatur [illegible] [illegible]. [illegible] aliquos praedestinaret, sed [illegible] ostenderet [illegible] bonitatem suam, et liberalitatem [illegible] [illegible] magis [illegible], si praedestinatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntate vera et [illegible] pro omnium salute Christus [illegible] [illegible] non modo [illegible] sufficientiam meritorum [illegible] [illegible] [illegible] et morte sua [illegible] [illegible] vel [illegible] vel [illegible] praedestinat [illegible] gratia et [illegible].

R. quam autem praedestinationis existentia [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ita [illegible], ut [illegible] non [illegible], [illegible] vero non, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedestinatur, alter non praedestinatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nos [illegible], cur ita [illegible]

vult, miseretur, et quem vult indurat... an non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam: ut inquit Apost. Rom. 9 v. 21. Ad primam cons. [illegible] ad [illegible] epist. [illegible] ad [illegible] cap. [illegible] hoc habet: si omnis homo liberaretur utique lateret, quod peccato per justitiam debeatur: si nemo, quid gratia largiretur.

Ad sec. [illegible] Deo velle quidem [illegible] voluntate antecedente omnium [illegible] salutem, Christum quoque [illegible], fudit sanguinem pro omnibus pedisse, et mortuum esse. At nihilominus Deus voluntate consequente [illegible] [illegible] reprobos salvos fieri, et peccatores damnari: Christum [illegible] voluntate [illegible], [illegible] [illegible] et mortis suae, fructus communicandos, contra: [illegible] salutem pro solis electis et praedestinatis [illegible] et mortuum esse juxta illud Joan. 17 v. 9: non pro mundo rogo sed pro his quos dedisti mihi. Ceterum quod gratuita sit et dicatur praedestinatio, ratio haec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] solo [illegible] valuerit.

Articulus ii

De necessitate [illegible] praedestinationis.

1 Conclusio. [illegible] [illegible] [illegible] ad salutem necessaria, ut [illegible] [illegible] [illegible], qui non [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] haereticos [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible]. [illegible] praedestinati [illegible] sunt [illegible] electi, ut constat ex scripturae [illegible] [illegible], maxime vero ex Apost. Eph. 1 v. 4 dicente: elegit nos in ipso ante mundi constitutionem ut essemus sancti et immaculati in conspectu ejus in caritate. Qui praedestinavit nos in adoptionem filiorum per J. Christum in ipsum [illegible] [illegible] voluntatis [illegible] [illegible] electio [illegible] [illegible] salutem necessaria est [illegible] [illegible]

sunt eam nullo modo convenienter [illegible] ex Evang. Matth.
c. 22, ubi postquam narratum est hominem veste nuptiali non indutum
mittendum esse in tenebras exteriores statim subjungitur v. 14 multi
sunt vocati, pauci vero electi: ut sciat intelligamus, quotquot [illegible]
[illegible] electi non sunt simili modo mitti in tenebras exteriores [illegible]
in gehennam ergo. Probatur 2o ex auctoritate [illegible] Augustini
qui super illud Apost. Rom. 8 v. 30 quos praedestinavit hos
et vocavit et quos vocavit, hos et justificavit, quos autem
justificavit hos et glorificavit. lib. de praed. sanctorum cap. 17
inquit quos praedestinavit, hos et vocavit illa scilicet vocatione
secundum propositum: non ergo alios sed quos praedestinavit, ipsos et
vocavit, nec alios sed quos ita vocavit, ipsos et justificavit, nec alios
sed quos praedestinavit vocavit justificavit ipsos et glorificavit.
Sancto Aug. de more consentit S. Prosper [illegible]
[illegible] Gallorum responsione ad [illegible] praedestinationem a [illegible] catholicis
negari. 3o S. Fulgentius lib. de fide ad Petrum cap. 35 firmissime
tene inquit et nullatenus dubites omnes quos [illegible]
[illegible] bonitate Deus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quae praescientia, et paravit beneficiorum
[illegible]
[illegible]
[illegible] manifestum [illegible]
[illegible]
[illegible]
hos

[illegible] primo, in sacris litteris regnum cælorum alibi [illegible] [illegible] paratum dicitur a constitutione mundi, ut Matthæi 25 versu 34 [illegible] [illegible] regnum paratum vobis a constitutione mundi. Alibi vero [illegible] præparatum dicitur ante mundi constitutionem, ut Ephes. 1 v. 4 [illegible] [illegible] nos [illegible] ante mundi constitutionem. Hæc autem nulla ratione possunt melius conciliari, quam [illegible] ante nullo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prædestinatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illud [illegible] [illegible] fieri. Confirmatur hoc [illegible] [illegible] ex celebri illa parabola [illegible] [illegible] Matthæi, o de [illegible] [illegible] omnibus eadem [illegible] [illegible] [illegible], licet alii plus, alii minus in vinea laboraverint [illegible] [illegible] parabola ita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] primi, et primi novissimi; multi enim sunt vocati pauci vero electi. Unde hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] et [illegible]; ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] salutem.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (Catharinus) in favorem suæ sententiæ infernus referenda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inter illa verba Matthæi a constitutione mundi et [illegible] [illegible] ante mundi constitutionem. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et interpretum [illegible] utrisque significari æternitatem divini [illegible] [illegible] ab æterno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illa Matthæi [illegible]

de [illegible] [illegible] [illegible] ordini et [illegible] a Catharinis, sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] identitate [illegible] intercedit inter actus [illegible] [illegible], atque voluntate [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et interpretes [illegible] ut [illegible] [illegible] apud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et nulla [illegible] interpretatio [illegible] [illegible] aut interpretes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligitur vita aeterna ut [illegible] intelligunt vel non intelligitur vita aeterna [illegible] an non [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible], sive equivalentem [illegible] gentes, quae [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], qui primi vocati sunt [illegible] [illegible] gentilibus et ex [illegible] [illegible] primi sint electi. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicit Matt. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

paucisunt eligendi. [illegible] vero [illegible] novissime [illegible] hi sunt primi et electos qui propter sa[illegible] vitam aeternam [illegible] et alios vero qui erant primi et hi sunt novissimi aliquam mercedem [illegible] ipsos sed aeternam et temporalem non vitam aeternam. Nam in ph[illegible] [illegible] novissimi semper intelliguntur [illegible] 13 v. 28 [illegible] videritis Abraham, et Isaac et Jacob, et omnes prophetas in regno Dei, vos autem expelli foras. Et venient ab Oriente, et Occidente, et Aquilone, et Austro, et accumbent in regno Dei. Et ecce sunt novissimi qui erant primi et sunt primi qui erant novissimi. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

ipse Dominus, de quibus hoc dixit exponit et eos [illegible] [illegible] [illegible] et omnes prophetas in regno Dei, vos autem [illegible] foras. Et venient ab Oriente, et Occidente et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] erunt primi qui erant novissimi [illegible] novissimi. Nulla igitur interpretatio [illegible] [illegible].

[illegible]

[illegible]
[illegible] quam a Theologo qualis e Catharinus huiusmodi [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Hae siquidem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
et haec [illegible]
[illegible] irrationabilia [illegible] conditionis [illegible]
Thomae [illegible] quod [illegible] consequi [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] dicit in [illegible]

Corollarium

[illegible] Catharini
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] decreto [illegible] absoluto [illegible]
[illegible] praestolari [illegible]

[illegible] et non illo [illegible] [illegible] [illegible]

illorum [illegible] communi [illegible] [illegible] communem [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] meriti [illegible]

non ex speciali suo decreto [illegible], et absoluto, ante [illegible] merito

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible]

non [illegible] ex speciali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ex [illegible] gratis [illegible] et [illegible] [illegible] hanc [illegible]

[illegible] habeat aut in [illegible], aut in [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] et de omnibus praedestinatis [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et alia [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] aeterna [illegible] vult et intendit [illegible] [illegible]

sed non nisi communem et generalem [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] e speciali [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

Haec [illegible] [illegible] opinio [illegible] [illegible]

putabat argumentis [illegible] [illegible] [illegible] Catho

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et praedesti

natos non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] non [illegible] alia fuit commendata [illegible] de [illegible] hac [illegible] et gloria [illegible] [illegible] meritorum [illegible] [illegible] intendit [illegible] ad salutem [illegible] [illegible] [illegible] salutis [illegible] [illegible] Catharini errores.

Articulus Secundus

De Praedestinatione ad gloriam.

[illegible]

[illegible] et [illegible] actuales, tum habituales, bona opera, perseverantia [illegible] [illegible] praedestinatio ad quam sit gratuita [illegible] ab aeterno ex mera sua benignitate, et independenter a [illegible] meritorum [illegible] quod sua [illegible] ad beatitudinis [illegible]

[illegible] quando ad [illegible] distinguit meritum,

[illegible] et de congruo seu ex decentia, congruitate, et [illegible] a communicatione, et de condigno seu ex merito, et [illegible]
proportione
operis meritorii ad praemium. Praeterea illud [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] aliquam [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] consentaneus [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], at [illegible] voluntatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]. [illegible] ipsa non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gratiae collatione.

[illegible] Hac in re errarunt [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ante mundi [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] bona aut mala opera [illegible] se et separatim [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] praedestinationi, aut reprobationi [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] peccatum in mundo [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Praeterea [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] possent, aut aliqui [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuit in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui

[illegible], aut sentit [illegible] [illegible] apostolo [illegible] auctor mentes, [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] contemplationis [illegible] in aeternum [illegible] [illegible] [illegible] supplicii [illegible] anathema [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] poenitentia, sed imo apostolo [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], hic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existenti, praedestinationi [illegible] [illegible] [illegible] omnis operibus [illegible] propter [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] merita [illegible] infantiae, qui absque ullis meritis, sive bonis, sive malis, et absque [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] initio [illegible] aut [illegible] sal-
vandi, aut damnandi [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]

[illegible] gratuita, ut nulla [illegible] ex parte [illegible] [illegible]

[illegible] et hoc non ex vobis, Dei [illegible] donum est: non ex operibus, ne quis [illegible] [illegible] operibus bonis, quae praeparavit [illegible], ut in illis ambulemus [illegible]

sitionis consummationem.

24 Constantem hanc atque perpetuam Ecclesiae fidem adversus Pelagianos, et Semi-Pellagianos definierunt Concilia, et propugnarunt sancti Patres tum Graeci, tum Latini [illegible] confidenter Augustinus lib. primo contra Julianum [illegible] nare [illegible] vores [illegible] haereticos; quia et ipsi utique Christiani sunt et utriusque partis fides ista Christiana [illegible] cap. ultimo contra [illegible] [illegible] fide Christiana: quod invenerunt, tenuerunt, quod didicerunt, docuerunt, quod a Patribus acceperunt, hoc filiis tradiderunt. Nondum [illegible] ipsi [illegible] judice aliquo [illegible] et apud eos [illegible] Hoc nos nec vos [illegible] eramus, et eorum [illegible] sententia [illegible] vestram [illegible] [illegible] Certe igitur Augustinus, cujus in hac [illegible] [illegible] et [illegible] Ecclesia Catholica [illegible] veritatem [illegible] [illegible] Pellagiani et [illegible] Pellagiana [illegible] non ita accu[illegible] vate et [illegible] [illegible], et eam veniam iis dandam, quoniam [illegible], veritate [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] Communis [illegible] quod non [illegible] adversus hostes [illegible] sophismatibus [illegible] [illegible] [illegible] non habuerunt necessitatem in hac difficili solvendo [illegible]

modo plura dubia facerent, vel respondere taliter cogerentur. = Unde mirandum est de gratia sufficienti quam concedunt, dicentes quod multis [illegible] locis et [illegible] attinacem [illegible] in eis [illegible] [illegible] Ecclesia [illegible] =

25 [illegible] Theologica. [illegible] gratiam non esse mere gratuitam, [illegible] causa [illegible], vel ex solis [illegible] viribus vel ex viribus [illegible] dicit pt. Non [illegible]. [illegible] praeterea [illegible] ex [illegible] testimoniis [illegible] manifeste [illegible] ex solis [illegible] viribus nihil [illegible] ad vitam aeternam [illegible] Ecclesia Catholica contra [illegible] et [illegible] congregata in pluribus conciliis [illegible] solis naturae viribus cogitare posse bonum quod ad salutem pertineat aeternam, [illegible] nec voluntate nec [illegible] fidei prout oportet ad salutem [illegible] [illegible] a gratia [illegible] [illegible] canones de gratia et libero arbitrio [illegible] [illegible] aliquid quod ad salutem pertinet [illegible] vitae aeternae [illegible]

[illegible] dicit [illegible] opus supernaturale [illegible] [illegible] prima [illegible] spiritualibus [illegible] est ea prima gratia. ergo

26 [illegible] limitare ad primam gratiam [illegible] gratiam [illegible] gratuita [illegible] [illegible] gratuitam [illegible] merito supernaturali saltem [illegible] gratia [illegible] manifestum fiat, [illegible]

Tertio considerandū accipiamus q̄ ista rātē, seu sanctificante, et
qua disponimur, q̄ ab ultimo merito dicuntur congruo, et de et, ideo nunc sufficienter
[illegible] indeterminate de iustificatione cap. 5 hō [illegible] disponantur
[illegible] ipsā iustitiā [illegible] virtute divina gratia, et ea [illegible]
[illegible] concipientes [illegible] in [illegible]
quæ divinitus revelata et promissa sunt [illegible] considerandā [illegible]
[illegible] convertendā [illegible] ergo [illegible]
[illegible] gratiā actualē et efficacē, qua in Christo [illegible] et quā non
nullis [illegible] (et adeo ~~ex~~ sine ullo merito [illegible] con-
gruo) [illegible] cum præparavit, [illegible], nec sine merito [illegible]
quo congruo; [illegible] merito [illegible] destinavit. [illegible]
[illegible] ex illo [illegible]
ventur sum a non [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] nono [illegible]
act. [illegible] merum [illegible] et [illegible] in [illegible]
[illegible]
et [illegible] cap. [illegible] non [illegible] ullis meritis [illegible]
[illegible] multis [illegible] possit
Altera [illegible] exempla [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et interveniat de [illegible]
et [illegible] sine [illegible] convenient [illegible] nullant
[illegible]
[illegible] primam gratiam efficacem, [illegible] Christo [illegible] confert ex

merito de condigno in infecta e quia, licet in gratia maneret merito de condigno debet: igitur non est illius effectus, ideo imperit, quia merita de condigno supponunt gratiam sanctificantem, nec a se confuss ante, ideo inclusive ergo ante hanc hoc nemini dari ex debito de condigno

27 Verbo ergo considerantes accipimus augmentum gratiae et vitam gloriae, quae de condigno hoc pt mereri [illegible] ut S. Aug. ut aucta mereatur perfici. Hinc est quod gloria aeterna corona iustitiae appellatur ab Apost. prima ad Timotheum cap. 4 v. 8 ideo quia inter gratiam sanctificantem et augmentum gratiae et gloriam e aequalitas et iustitiae proportio [illegible] etiam finales perseverantiae donum de condigno [illegible] mereri ut habetur S. Aug. lib. de dono persev. cap. 6 n. 10, ubi de hoc summo [illegible] ... [illegible] mereri pt et [illegible] subjungit quod [illegible] aliter [illegible] non [illegible], sicut [illegible] non [illegible] perseverantia ... Haec igitur [illegible] et bona [illegible] prima gratia [illegible] gratia et [illegible] ex aliquo merito. Non [illegible] quia ante [illegible] nullum [illegible] et [illegible] nullum meritum [illegible]. [illegible] merito distinguebamus

28 [illegible] et Solutiones

[illegible] in multis [illegible] nive [illegible] et [illegible] 1. Pet. v. 4 [illegible] [illegible] in medio [illegible] v. 10 [illegible]

[illegible] primo sua [illegible] beneficii, in [illegible] gratia [illegible] meritum aliquod [illegible]. [illegible] consonare [illegible] quod [illegible] [illegible] testimonia [illegible] [illegible] [illegible] ne sit [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] novo [illegible] testamento [illegible] [illegible] matthaei 25, [illegible] [illegible] dedit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] misericordiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] cum [illegible] [illegible] quod [illegible] contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hominibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] salute [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Quod spectat ad illud Matthaei cap. [illegible] malo respondit [illegible] dicebat aut illos vocas [illegible] [illegible] contra [illegible] nam, et verisimilitudinem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mp, a quibus parabola haec [illegible], non ad aliquid docendum: vel [illegible] per eas tantum significari gratiam cuique datam seu talento sibi credito recte uti posse, sicut exponit [illegible] [illegible]. Caeterum connaturalis expositio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non aequalia omnibus conferre bona, sed aliis minora, aliis majora ingenio suo [illegible] et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] merita [illegible] [illegible] se [illegible] [illegible] [illegible]. Nam quippe, satis viribus relictis, nec meritum aliquod [illegible] nec [illegible] aliqua [illegible] habere posse [illegible] [illegible] [illegible] ipsa sacra scriptura aperte docet et ab [illegible] [illegible] [illegible] verus [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] manifeste [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] in expositione illius textus Evangelii semper excludenda sunt quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] positiva ad gratiam ex [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ad ultimum servus e [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] colit ex ignorantia et non ex malitia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habuit [illegible] [illegible], seu [illegible] et gratuita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vita [illegible] malitia et in [illegible] Dni vocationis.

[illegible] auctoritate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] homilia prima in [illegible] [illegible], [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] si [illegible] mentis caecitas non impediat, non [illegible] sol et luna [illegible] [illegible] [illegible], illuminant. Quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] se [illegible]

portionem et omnem recipientes possint eo illuminari. Et homilia [illegible] Numen [illegible] iustitiam nostram [illegible] accipiemus ab ipso [illegible] tandem [illegible] primo in Epist. ad Romanos super illud Apostoli cap. 8 v. 28 scimus autem quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum iis qui secundum propositum vocati sunt sancti dicit propositum illud esse propositum [illegible] ut [illegible] patet eius mente fuisse dari ex parte praedestinati [illegible] praedestinationis [illegible]. Chrysostomus etiam [illegible] Abraham [illegible]

[illegible]

Matthaei vocatione [illegible]

[illegible]

[illegible] illum eo [illegible]

[illegible]

[illegible] non posse [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] de gratia (Christi cap. 45) [illegible]

Misericordia [illegible] habentes [illegible] memoriam [illegible]

[illegible] quod [illegible]

2 [illegible]

[illegible] receptus: quare [illegible] praedestinavit [illegible]

ad istos [illegible]; [illegible] igitur in [illegible] non est acceptio personarum, [illegible] Apostolo [illegible] [illegible] non est acceptio personarum [illegible] [illegible] ex parte personae [illegible] statu [illegible] causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] generale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

33 [illegible] [illegible] acceptio [illegible] [illegible] [illegible] sua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accipiendum [illegible] tantum in [illegible] [illegible] [illegible] distribuendis [illegible] [illegible] ut [illegible] iudex vel [illegible] [illegible] [illegible] administrator, et [illegible] [illegible] iustitia distributiva [illegible] [illegible] pro arbitrio suo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] suo [illegible] cui vult, plus vel minus, [illegible] [illegible] [illegible] debita [illegible] [illegible] iustitia et [illegible], quod dicit [illegible] [illegible] Matthaei 20 cap. [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contra [illegible] [illegible] [illegible] lib. [illegible] cap. 7. n. 13 acceptio personarum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ille, qui [illegible] relinquens causa [illegible] [illegible] [illegible] alteri [illegible] alterius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quispiam [illegible] haberet debitorem et illi vellet dimittere [illegible] alterum exigere, cui vult [illegible] nomine [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nulla [illegible] [illegible] parte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ante.

Articulus IV
De praedestinatione ad gloriam

[illegible] Praedestinatio ad gloriam [illegible] creatura [illegible] vitam et gloriam [illegible] infallibiliter [illegible] praedestinat. [illegible] [illegible] decretum [illegible] [illegible] creatura reali suo tempore conferendam. Haec [illegible] decretum praeparativum mediorum ad gloriam [illegible] media sunt [illegible] efficacia [illegible] finali [illegible] [illegible] praedestinatio ad gloriam ex parte [illegible] gloriae [illegible] gloriam recipiant et haereditatem [illegible] praedestinamus [illegible] gloriam et haereditatem [illegible] omnibus [illegible] post [illegible] et ante [illegible] [illegible] gratiam sanctificantem [illegible] filiationis [illegible] et [illegible] [illegible] in aeterna [illegible] secundum illud Apost. Rom. 8 [illegible] filii et haeredes [illegible] ut haereditas sed etiam [illegible] et praemium [illegible] in [illegible] [illegible] sanctificantur. [illegible] illud Matthaei [illegible] euge serve bone et fidelis, [illegible] pauca fuisti [illegible] super multa te constituam, intra in gaudium domini tui.

[illegible] praedestinatio ad gloriam [illegible] [illegible] potuit et [illegible] in [illegible] [illegible] gloriam [illegible] [illegible] in Deo [illegible] scientia, quae

merita nostra cognoscat, nunquam simplici intelligentiae qua illa et possibilia tantum [illegible] qua illa [illegible] et scientia [illegible] intelligentiae et absolute [illegible] in hoc loco [illegible] formalis [illegible] gloria, et corona [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] intelligentiae [illegible] scientia [illegible] conditionata, [illegible]

[illegible] itaque [illegible] doctores scientiae mediae convenientia [illegible] [illegible] [illegible] scientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientia [illegible] intelligentia [illegible] non scientia [illegible]

prædestinationem ad gloriam non solum scientia simplicis intelligentiæ, sed etiam scientia media prævenire affirmant. Altera sententia huic omnino opposita [illegible] et prædestinationem ad gloriam statuit solum ex scientia visionis meritorum absolute futurorum, ita Vasquez, [illegible] Vecanus, [illegible], aliique quibus adstipulatur etiam [illegible] num. 1201 in fine, sed et [illegible] ac [illegible] [illegible] extenderi, [illegible] [illegible] videri formalem prædestinationem ad gloriam [illegible] post merita absolute prævisa. Tertia sententia illam excogitavit, aliquos [illegible] [illegible] Beatam Virginem, Sanctum Joannem Baptistam, et Apostolos [illegible] [illegible] fuisse prædestinatos ante merita absolute prævisa, reliquos vero communiter [illegible] [illegible] [illegible] post absoluta merita prævisionem, ita Vecanus [illegible] et alii [illegible]. Quarta denique sententia [illegible] [illegible] controversia [illegible] [illegible] nodum ac difficultatem [illegible] [illegible] statuit eodem instanti [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible].

28 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intrat in scripturis et [illegible] fundamentis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prædestinationem, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] a [illegible] parte [illegible] [illegible], si [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], aut post [illegible] [illegible] statuendum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et nihilominus nostro [illegible] [illegible] inter [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible], et merita, [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

sententiis alteri sit praeferenda: in qua controversia ita proinde relinquimus paratis ad alterutram amplectendam sine invidia hac velitatione.

39 Conclusio prima. Praedestinatio formalis ad gloriam, et coronam ante merita absolute et gratuita nulla dicit, sed [illegible] in authores primae sententiae contra [illegible], [illegible], etc.

P. Qui certus est in sua potestate esse media efficacia ad obtinendum aliquid, ille is potest aliquid finem efficaciter, et immediate intendere quam ut[illegible] prius velle efficaciter velle aut media ad eum finem infallibiliter conveniendi necessaria. Patet hoc, quippe quum media haec in ejus potestate sunt et hoc vere novit, non a [illegible] prius hoc, quam finem debeat efficaciter et immediate velle. Atqui Deus est in signo priori ad scientiam visionis per solam scientiam simplicis intelligentiae, ac scientiam mediam [illegible] de merito condignante [illegible] certus est habere in sua potestate media efficacia quibus si uti velit infallibiliter cognoscat, creatura vitae merita [illegible] media necessaria ad [illegible] finem. Etenim per scientiam simplicis intelligentiae [illegible] videt, [illegible] creatura [illegible], ut [illegible] auxilio constituta per scientiam mediam [illegible] in alio [illegible] cognoscit quod [illegible] actiones quidem ad aeterna sit [illegible] auxilium esse [illegible]. Ergo [illegible] velle efficaciter et immediate intendere [illegible] creatura [illegible] tempore [illegible] continentur. [illegible] hoc [illegible] merita [illegible] at [illegible] infallibilem [illegible] media de meritis quidem creatura [illegible] condignate

[illegible], non majorem profecto [illegible] inferat libertati creatae quam scientia ipsa [illegible] igitur hac libertatem creatam [illegible] et ratione [illegible] sit ab ipsa creatura impedibilis, [illegible] [illegible] de veto [illegible]

4° [illegible] secunda [illegible] formalis [illegible] at [illegible] in praesenti providentia, [illegible] merita [illegible] [illegible], [illegible] statuendum videtur ad [illegible] [illegible] quoniam sententia haec et scripturae conformior et [illegible] salva libertate creata [illegible] [illegible] oposita gravi tum auctoritatis tum rationis fundamento [illegible] [illegible] probatur [illegible] primo ex Apostolo Rom. 8 v. 30, [illegible] ordinem [illegible] et benevolam Dei providentiam circa hominum salutem, non [illegible] sententiam [illegible] totum [illegible] in re [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et quos [illegible] [illegible] [illegible] justificavit hos et glorificavit [illegible] [illegible] Apostolo [illegible] [illegible] [illegible] non intelligit [illegible] [illegible] ordinem [illegible] gloriam [illegible] intentionem [illegible] [illegible] [illegible] intentione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedestinationis [illegible] [illegible] ordinem executionis [illegible] [illegible] [illegible] statuentes, [illegible] Dei praed. ad gloriam [illegible] absolutam [illegible] 4.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

misericordiam salvos nos fecit [illegible] addit [illegible]
q. 3 art. 5; [illegible] sed contra [illegible] ita [illegible]
at nos salvos fieri; non ergo praescientia meritorum causa vel ratio
praedestinationis. Tertio [illegible] cap. 13 v. 48 [illegible] crediderunt
[illegible] ad vitam aeternam [illegible] glorificatur, praedestinatio [illegible] vita aeterna [illegible] non [illegible]
[illegible] crediderint [illegible] hinc si praedestinatio
[illegible] merita [illegible] habere [illegible] praescientia ponunt [illegible] Apost. [illegible]
[illegible] acceptione [illegible] propagare [illegible]
[illegible] ex [illegible]
[illegible] exemplo [illegible]
[illegible] haec [illegible]
[illegible] aut [illegible] boni [illegible] aut mali [illegible]
[illegible]
[illegible] major serviet minori, sicut scriptum est, Jacob dilexi [illegible]
[illegible] Ex quo sic argumentor: Jacob fuit [illegible]
et [illegible]
[illegible] contingentiam [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] acceptionem [illegible]
[illegible] nullo meritorum [illegible]
[illegible] solum ex beneplacito [illegible] voluntate qui [illegible]
[illegible] Christi [illegible]
Christi [illegible]
[illegible] atque [illegible] voluntate.

4\. Non [illegible] latet [illegible] testimoniorum [illegible]
[illegible] et expositiones. [illegible] primo [illegible]

seu praedestinatione, jacob [illegible], et reprobatione [illegible] quam [illegible] non nulli [illegible] salvi [illegible] in [illegible] in sua [illegible] sacerdotii, cultus [illegible] et [illegible] alii [illegible] populi [illegible] ut habetur [illegible] Malachiae [illegible] et [illegible] praedestinatione [illegible] praedestinatione [illegible] in [illegible] et inter [illegible] praedestinatione [illegible] destinatione [illegible] Alii dicunt Apostolum [illegible] praedestinatione [illegible] salutis [illegible] non [illegible] peccata [illegible] misericordiam [illegible] justitia.

Verum illud non [illegible] Apostolus [illegible] illos [illegible] electio [illegible] gloria [illegible] praedestinatione [illegible] significant praedesti-

natae [illegible] quia vasa misericordiae praeparata ad gloriam non sunt tunc praedestinati soli [illegible] quia cujusmodi [illegible] sit [illegible] praedestinati quoque ad salutem [illegible] aut eorum vasa irae quae in intentione communiter intelligi [illegible] Praeterea [illegible] loquitur Apostolus in hoc ca[pi]te de [illegible] cap. praecedenti dicens: scimus quod omnia cooperantur in bonum iis qui [illegible] vocati sunt sancti; et [illegible] v. 30 dicebat: quos praedestinavit hos et vocavit ... justificavit ... glorificavit ... [illegible] vis igitur plura ex iis, quae [illegible] in objectione possint ab Apostolo significari tanquam effectus praedestinationis [illegible] hoc significatur. [illegible] ultimam [illegible] illius [illegible] probationem [illegible] negativam non solo positivam [illegible] ante merita absolute, [illegible] sicut melius infra exponetur, [illegible] [illegible] sacrarum litterarum [illegible], [illegible] sententiae [illegible] conciderant.

13 [illegible] ex auctoritate sancto [illegible] Augustini et [illegible] ille quidem ex eo Apostoli testimonio [illegible] [illegible] ante mundi constitutionem ut essemus [illegible] [illegible] sanctorum cap. [illegible] infert ad electionem non [illegible] ex meritis, seu non absolute meritorum praevisionem [illegible] qualitatem [illegible] [illegible] sicut Apostolus non [illegible] [illegible] [illegible] praevidit deus ut essemus [illegible] electione [illegible] et [illegible] cap. [illegible] [illegible] [illegible] vocati sunt [illegible] persecutione, et [illegible] non praedestinatis [illegible] [illegible] [illegible] electione [illegible] electione [illegible] [illegible]

manens [illegible] sint de regnandum in Christo [illegible] usque ad consum-
mandum regnum suum: Suo quidem [illegible] utraque sententia alle-
garet [illegible] doct. [illegible] hac super re in utramque parte [illegible]
[illegible] si consideremus, quae refert [illegible] Beati [illegible]
la [illegible] [illegible] [illegible]
ea huic sententiae conformem, probabilius [illegible] huic [illegible]
opposita favet sententiae. Porro recte observat [illegible] qui de
gratia, et [illegible] agit: primo minorem haberi solere rationem
veterum Ecclesiae Patrum, qui ante Pelagianam haeresim extite-
runt, quam eorum qui postea scripserunt; secundo Latinos hac in
parte Graecis esse anteponendos, quia haeresis Pelagiana in La-
tina Ecclesia exortum non graeca: tertio [illegible] principem
esse [illegible] [illegible] ex [illegible] sententiis
[illegible] deinde [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] veritatis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
S. Thomas [illegible] testimonium supra relatum [illegible]
quo [illegible] eodem loco supra citato [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
repraesentare voluntatem [illegible] misericordiae [illegible]
[illegible] aliquos, [illegible] iustitiam puniendo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Quod clarius ad rem nostram.

44 Probatur tertio ex [illegible] [illegible] spiritus [illegible]
[illegible] [illegible] sub Benedicto 13 [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] misericordiam [illegible]

dere meritũ bonũ, in damnatione ȳ pre[illegible]visiõe meritũ malum præcedere intẽ Dei judicium. Confirmatur ratione, tum quia ex una parte prædestinatio electorum ad gloriam ante absolutam meritorum præv. conformior videtur [illegible] rationi, et magis Dei sapientiam erga electos suam arce commendans ff. et [illegible] ex altera neque libertatem tollit, nec sollicitudinem minuit circa bona opera quæ sunt media, prorsus necessaria ad salutis consecutionem, tum quia ordinate volens vult prius finem quam media, juxta vulgare illud: finis est prius in intentione, et ultimus in executione; [illegible] procedit non modo quando quis sed quando alius aliis vult, in [illegible] ultato [illegible] subjecto, cui intenditur, [illegible] [illegible] casus recta volentis [illegible] atque gloria est finis, et merita [illegible] ex parte procedunt sunt media necessaria ad [illegible] consecutionem. Ergo Deus, cujus ordinatissima est voluntas, prius vult seu decernit electis gloriam quam merita, ac proinde æternam illa absolute prædicat per scientiam visionis prævaluante [illegible] scientia simplicis intelligentiæ de bona [illegible] ita scientia media de [illegible] [illegible] [illegible] futuris, gloriam decernit electis non interveniente [illegible] independenter a meritis quæ [illegible] posteriori [illegible] [illegible] et absolute [illegible]

Confirmatur [illegible] [illegible] constat prorsus [illegible] [illegible] prima gratia [illegible], et [illegible] finalis perseverantia quæ sunt bona [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] atque [illegible] [illegible] efficacia et [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] supponit [illegible] ad gloriam [illegible] [illegible] præparatio, et electio mediorum efficacium præ [illegible] [illegible] [illegible], et non [illegible] nisi [illegible] [illegible] intentione et prædestinatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui non salvantur præparavit [illegible] [illegible] gratia [illegible] et sufficientia [illegible] inefficacia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vult

voluntate ubique absoluta, et efficaci, sed solum voluntate ante inefficaci, licet sincera.

Objectiones, et Solutiones

4 [illegible] primo in favorem [illegible] absolutam merit. [illegible] [illegible] ex sacris [illegible] testimonia, in quibus gloria aeterna [illegible] merces, denarius, bravium, et corona justitiae. Atque ex illis sic arguunt. Praedestinatio ad mercedem, denarium, bravium, et coronam justitiae non est gratuita seu ante merita absolute praevisa, sed est actus justitiae [illegible] [illegible] propter [illegible] certamen, meritum et cursum, sicut manifeste [illegible] [illegible] testimonia: ergo est post merita absolute praevisa. [illegible] [illegible] primo ex illo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mei possidete regnum paratum vobis a constitutione mundi. Esurivi enim et dedistis mihi manducare etc. ergo etc. [illegible] pro ratione adaequata praedestinationis electorum ad gloriam [illegible] bona ipsorum opera; sicut est pro ratione adaequata [illegible] [illegible] [illegible] mala ipsorum opera. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manducare etc. Sic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] reprobatione [illegible] [illegible] propter mala ipsorum opera [illegible] praevisa. ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Confirmatur 1mo. [illegible] [illegible] aeterna [illegible] [illegible] [illegible] gloriae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contulit; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] gloria aeterna [illegible] confert [illegible] propter merita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et corona justitiae. ergo [illegible] ad aeternam [illegible], [illegible] [illegible] gloriae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] merita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Confirmatur porro ex pluribus aliis [illegible]

litterarum locis, in quibus significatur praed. ac gloria tribui ex nostris bonis operibus, ac ideo facienda, prompti, et solliciti esse debemus. Ita [illegible] Petri cap. 1 v. 10 ita monemur: satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis. Ad Rom. 8 v. 17 loquitur: coheredes autem Christi si tamen compatimur, ut et conglorificemur. et cap. 11 v. 22: vide ergo bonitatem et severitatem Dei: in eos quidem, qui ceciderunt severitatem, in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate, alioquin et tu excideris: sed et illi, si non permanserint in incredulitate, inserentur: Apoc. 3 v. 11: tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam. [illegible] Timothei 2 v. 20: in magna domo non solum sunt vasa aurea et argentea, sed et lignea, et fictilia: et quaedam quidem in honorem quaedam autem in contumeliam: si quis ergo emundaverit se ab istis, erit vas in honorem sanctificatum, et utile Domino ad omne opus paratum: [illegible] testimonia haec, quae [illegible] significant, et mortem [illegible] ex bonis, et malis operibus nostris, et propterea hortamur a Domino ut abstineamus a malo, et faciamus bonum, [illegible] connaturalem significationem exponuntur in sententia de praed. post absolutam [illegible]. Non ita vero in altera quae dicit Deum ab [illegible] praedestinari [illegible] omnino ab [illegible] meritis absolute [illegible]. His accedit et illud [illegible] Apostoli ad Rom. 8 v. 29, ubi sic totum hoc systema [illegible] Nam quos praescivit et praedestinavit conformes fieri imaginis filii sui:

Adeo in utraque sententia multa proferri ex sacris litteris, quae utrique [illegible] favere. Ut igitur constet quando [illegible] tenenda sit, [illegible] in sua sententia, et connaturaliter [illegible] exponuntur et conciliantur, [illegible] distinguamus in hoc [illegible] negotio [illegible]

44 tiari in sententia de gratuita praedestinatione imposita. Primus itaque est ordo intentionis, et in hoc illud solum consideratur, quod non ut Deus aliqua ratione moveri seu determinare se praedestinandos aliquos aliis non praedestinatis. Alter vero est ordo executionis, in quo videlicet attenditur, quo modo Deus praedestinationem executioni mandat per justitiam et gloriam collationem. Quoad vero praedestinationem porrectam gratuitam in primo ordine, quia sic ea quoad Deum [illegible] hoc exemplo declarari. Petrus ut gratificaretur Paulo, statuit gratuito se determinare donaturum equum ei, cupienti emere, licet non ad se adducere, sine pretio. Quare duplex etiam [illegible] nostra ratione, seu modo intelligendi distinguitur in praedestinatione, alter intentionis, executionis alter. Ita ut intentionem praecedat merita, executionem ea sequatur et adeo inter utramque mediat decretum [illegible] electionis efficacium cujus sunt merita sicut absolute futura. Nomen hujus [illegible] decreti distinctio celebrata est ab [illegible] excogitata. [illegible] videtur ea [illegible] sess. [illegible] cap. [illegible] ita statuit: bene operantibus [illegible] proponenda vita aeterna, et tanquam gratia filiis Dei [illegible] misericorditer promissa et tanquam merces ex ipsius [illegible] promissione [illegible] merita et meritis [illegible] [illegible] ita distinctis, et ex posita ad argumenta in formas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] misericordia, cujus [illegible]

nec retinuisse in fundamento nulla [illegible] ejus [illegible], et [illegible]
nione [illegible] post abs. pre. [illegible] hac simul conciliandi melior
via non invenitur, qua si dicantur prius praevidere de [illegible]. [illegible]
ordine intentionis, posteriora de [illegible] [illegible] [illegible] executionis.

47 Hinc patet responsio ad primam confirmationem. [illegible] particula
illa causalis [illegible] non refertur ad verba [illegible] [illegible] a [illegible]
venite possidete [illegible] [illegible] [illegible] Patris mei [illegible]
enim et [illegible] mihi manducare venite possidete regnum [illegible] a
ab aeterno vobis fuit gratuita voluntate [illegible] [illegible] [illegible]
quia mihi esurienti cibum negastis, ite in ignem aeternum, qui non
vobis, sed diabolo et angelis ejus destinatus erat; [illegible] era con-
tra et male [illegible] [illegible] [illegible], si quamvis [illegible] solent
[illegible], [illegible] [illegible]: venite, benedicti possidete regnum [illegible]
vobis [illegible] paratum fuit, quia [illegible] et dedistis mihi manducare
qui [illegible] debuimus [illegible] paratum vobis, [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] reprobae [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible].
reprobatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] absoluta [illegible] [illegible] absoluta [illegible] [illegible] enim
repugnat bene bonitati [illegible] [illegible], Cap. [illegible] V. 25 [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et nihil [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] justitia [illegible] [illegible] [illegible]
neminem, nisi propter demerita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nulli [illegible] opportuit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

48 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] propter merita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] merito
conditionate [illegible], [illegible], non [illegible] ([illegible]) sed [illegible] conditio

[illegible] in ordine intentionis seu quoniam decreta intentionis et [illegible] absoluti poss[illegible] fuerint causa, inde in ordine executionis [illegible] talis [illegible] in [illegible] eo [illegible], [illegible] sit velle, [illegible] confirm[illegible]

[illegible] etiam confirm[illegible] ejusmodi testimonia [illegible] [illegible] in ordine executionem, [illegible] quem nemo [illegible] catholicus negavit [illegible] pendere ex bonis nostris operibus [illegible] sunt [illegible] in ordine intentionis, [illegible] gratuitam [illegible] significant ea [illegible] fundamento, [illegible] et plura alia [illegible] sententia nostra [illegible]. Neque major [illegible] seu solicitudo in [illegible] [illegible] sententia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonis operibus [illegible] infallibilitate [illegible] simul [illegible] [illegible] [illegible] salutem, [illegible] peccant [illegible] [illegible] ad ultimum scripturae testimonia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] significant [illegible] [illegible] praescivit significari [illegible] [illegible] [illegible] in scripturis [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] absolute [illegible] et ex pura sua misericordia [illegible] [illegible] hos praedestinavit ad conformitatem [illegible] Filii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] negat intelligi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sententiae [illegible]

[illegible] ex auctoritate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non alia [illegible] [illegible] [illegible] cant, quae [illegible] post [illegible] absolutam [illegible] [illegible]

stola sancti Augustini no 3, ubi nedum ab eo vituratur, aut ai sententia antiquorum Patrum de praed. post absoluta merita, ... cum... nitur ... illud ... naliter ... habentur insipientiam nostram, ferendo demonstrat quod retractatis ... opinionibus pene eius par invenitur et una sententia, qua propositum, et post ... praescientiam receperunt et ... hoc ... alios vasa ... alios contumelia fecerit, gratia ... unicuique ... et ... ipso ... voluntate, et actione praecedit. ... et ... et Veneti ... Ambrosii ... de praed. post ... propositio ... At ... quod et ... hanc eandem sententiam ... tradidit ... in ... Rom. ... electione ... hoc ... quomodo ... aut ... electio ... nulla ... enim nulla merita ... nondum ... et nihil ... eligit ... existente ... electio ... nulla ... eligeretur ... fieret bonus ... justificatione ... electione ... eligeret ... illo ... elegit ... conditione ... quomodo ... praevat ... et ... doctrinam confirmavit ... de praed. sanct. cap. ... et libro ... provectionis ... illum ... postea ...

[illegible] libris retractationum quos scripsit, dum senex erat, ut patet:
ut in praefatione [illegible] libros ad Simplicianum [illegible]
[illegible] illa [illegible] retractavit. Augustino [illegible] etiam [illegible]
[illegible] et [illegible]. Primus [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] praedestinati, sed [illegible] praedestinator. [illegible]
ea voluntaria [illegible] praeviti sunt. Alterius libri
[illegible] ait: [illegible] quod [illegible]
[illegible] et [illegible] praedestinavit illos [illegible]
[illegible] voluntatis malae [illegible]
[illegible] praedestinavit [illegible] misericordia
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] ait [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] nihil [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ordine executionis, et de veritate facta[illegible]

[illegible] hinc quia nondum substantiam haeresis [illegible] giani, et Semipell. nulla iis necessitas erat, ut de ania [illegible] discernerent, quae semper idem ordine intentionis praecedit, [illegible] que absolute [illegible] de negativa reprob. [illegible] jebat Aug. de praed. sanct. cap. 14 et [illegible] scula, qui prius quam ista haeresis oriretur, non habuerunt neces-sitatem in hac difficili ac [illegible] quaestione versari. Quod pos-tea [illegible] respondere talibus cogerentur. Unde fa-ctum [illegible] qui ante [illegible] scriptores [illegible] et transeunter attingerent [illegible] verbis ambiguis de [illegible] tradiderunt [illegible] exponi, et multiplici sensu [illegible], quin intelligantur [illegible] post [illegible] ordine intentionis [illegible] namque apud illos nomine praescientiae intelligi [illegible] tio seu [illegible] hic [illegible] cogitatio [illegible] non [illegible] inquit Aug., [illegible] aliquos [illegible] legimus [illegible] praescientia, et simili-ter [illegible] electorum eamdem [illegible] intelligere [illegible] usurpare nomen praescientiae [illegible] intelligamus et non [illegible] veritati et non [illegible] sentire [illegible] manichaei [illegible] hic [illegible].

Secundo intelligi possunt [illegible] absoluta meritorum praescientia [illegible] praecedit.

[illegible] intelligi [illegible] ita et [illegible] causa non [illegible] et meritoria [illegible] finalis praedestinationis et [illegible] S. Thomas [illegible] dicens [illegible] [illegible] causa [illegible]

unica nimirum gratia confessionis eo fine, ut vere credentes ad vitam pervenirent aeternam sicut scribit Apost. ad Ephesios cap. 1. v. 4 Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem ut essemus sancti et immaculati quod si et nos ad [illegible], nec hinc ad beatam vitam perveniremus.

Quod vero spectat ad eos non [illegible] ut [illegible] apud Joan. [illegible] mente, [illegible] velut [illegible] plurimis [illegible] et [illegible] originali, [illegible] non [illegible] sententia [illegible] super hoc testimonio [illegible] illum [illegible] sancti doctores [illegible] lectionem, sicut [illegible] temporis ante, et [illegible] et [illegible] [illegible] vocat se [illegible] [illegible]

electione [illegible] ex [illegible] electione [illegible] ex [illegible] de [illegible]
[illegible] electionis [illegible] contraxerat [illegible] in
[illegible] nomen electionis [illegible] aeterna
[illegible] praedestinatione [illegible] simultaneam [illegible]
[illegible] electio [illegible] et [illegible] existimavit [illegible]
[illegible] electione [illegible] et electione [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] in libro [illegible] cap. 4 [illegible]
[illegible] sententia [illegible] intelligere
[illegible] specialiter [illegible]
[illegible] vocabulo electionis.

[illegible] alia [illegible] pro hac sententia [illegible]
pro opposita [illegible] auctoris [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 85 [illegible]
[illegible]
[illegible] contentam [illegible]
[illegible] in [illegible] exponendis
quae ex sanctis Prospero, [illegible] et [illegible]
non immerito [illegible] determinationis [illegible]
omnino intentioni, et [illegible] in nostra senten
tia hac [illegible] exponi.

4 [illegible] auctoritate [illegible]
[illegible] anno
1038 [illegible] sententiis
illa [illegible] auctoritate

47[illegible]

[illegible] in gloria post [illegible] mentam [illegible] mihi gratissima [illegible] ut [illegible] ac quae moris consentanea [illegible] amatoriorem [illegible] in [illegible]

[illegible]

[illegible] et patronos [illegible] neque [illegible] neque dignitate [illegible] Deo [illegible]

[illegible] multa, quae in sua naturali significatione [illegible] monito [illegible] Deus [illegible] quippe [illegible] inquit [illegible]

[illegible] opera [illegible] amore [illegible]

rictu. in 2° libro 4 cap. hæc tradit [illegible], primo [illegible] ac curiositate, et maxima humilitate in capie [illegible] [illegible] dentia est [illegible], secundo magnæ [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] graviores [illegible], [illegible] alteri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] paraverit. Docet tertio meliorem rationem in illis non posse assignari, quam divinæ voluntatis, [illegible] [illegible] [illegible] proptere, ut adoremus Dei propositum [illegible] et [illegible] exclamantes cum Apostolo: O altitudo divitiarum, sapientia et scientia [illegible] [illegible] incomprehensibilia sunt [illegible] et investigabiles [illegible] [illegible] [illegible] exemplo [illegible] parvulorum qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nati sunt, alter [illegible] [illegible] [illegible], et ita [illegible] [illegible] [illegible] alter [illegible] [illegible] [illegible] et regni cœlestis [illegible] [illegible], atque hujusmodi [illegible] eventus [illegible] rationem. [illegible] [illegible] [illegible] affirmat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntate pendere, [illegible] [illegible] alter [illegible] [illegible] [illegible] hæc [illegible], non aliud [illegible] auctoritate [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sententia hæc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sententia de voluntate

ante, seria, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] veritati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] intrarat [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et nulla [illegible] ex parte
[illegible] habeatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] exponentem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
illa [illegible] intentionis et executionis [illegible]
[illegible] et imperium [illegible] pertinent [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et executionis de eamdem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sententia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] efficit oppositum inter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] intentionem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] executionis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non possit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] substantiam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] antecedenter [illegible] [illegible] non est [illegible]
[illegible] antecedenter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

tali sententia sequeretur quoscumque eo, [illegible] clarius evadit, et [illegible] [illegible] se in [illegible] acceptatione, [illegible] [illegible] rante [illegible] infirm[illegible] [illegible] primo et [illegible] nominatim occasio [illegible], [illegible] [illegible] in [illegible] efficiat, [illegible] solicitudinem, et in [illegible] [illegible] extinguat. [illegible] curam [illegible] nat [illegible]. Septima [illegible], [illegible] mentem ea ratiocinatio [illegible] vim et [illegible] summam afferret: vel sum de numero electorum vel non sum: [illegible] nulla [illegible] diligentia con[illegible] et [illegible] [illegible] illa negligentia [illegible].

[illegible] plurima alia [illegible] absurda e. g. neque [illegible] [illegible] indigere [illegible] [illegible] vadat [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] voluntatis [illegible]: primo [illegible] non posse [illegible] [illegible], [illegible] an [illegible] [illegible] [illegible] non habere in hac sententia [illegible] vel de [illegible] [illegible] ut [illegible] vel de [illegible] ut [illegible] poenitentiae vel de negligentes, ut salubriter [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] aliquem aut vocatum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit omnino [illegible] infallibiliter connexa [illegible] gloria, et [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]: aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] consentaneum. [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gratia sunt [illegible] et [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] debet [illegible] [illegible] prout

87 Ad primum argumentum [illegible] omnibus [illegible] ex [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible], haec electionis [illegible] efficacis et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad salutem, [illegible] electos [illegible]

gratiam efficacem et finalem perseverantiae. Ita enim Pater familias [illegible] et operariis omnibus dedit, quantum [illegible], et [illegible] absque ulla injustitiae [illegible] erga eos specialiter se [illegible] [illegible] voluerit, quia minus caeteris in vinea laboraverint [illegible] [illegible] ratione potest seqzerere, qui sua bona distribuit. [illegible] [illegible] [illegible] intelligas, quinque in eo signa distinguas oportet. [illegible] scientiae simplicis intelligentiae. In primo videt [illegible], per scientiam mediam ex generali voluntate salvandi omnes conferat tales series auxiliorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Secundo habet voluntatem generalem salvandi omnes [illegible] perseverantes, atque [illegible] perseverent [illegible] [illegible] [illegible], sese omnibus collaturum [illegible] [illegible] ita [illegible] et in hoc signo [illegible] [illegible]. In tertio illos praedestinat, seu efficaciter eligit ad gloriam, quas [illegible] [illegible] ordinate [illegible]. [illegible] aliis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. In quarto determinat electis auxilia per scientiam mediam [illegible] efficacia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et in hoc signo merita et demerita singulorum [illegible] [illegible] [illegible] absolute [illegible] [illegible]. In quinto praevisa merita electorum absolute praevidet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] aeternam [illegible] [illegible] signum [illegible] [illegible] [illegible] voluntatem [illegible] [illegible] [illegible] salute, [illegible] [illegible] [illegible] signo [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conferendi omnibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] efficacia [illegible], [illegible] ea voluntas non determinat auxilia [illegible] aut [illegible] [illegible] singulis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

58 [illegible] ideo velint, volint [illegible] ab ipsis quoque [illegible] mittendā eo [illegible] illos [illegible] intentioni, et executioni [illegible] [illegible] et quamvis [illegible] [illegible] indivisibiles [illegible] non posse [illegible] erga nos [illegible] nisi [illegible] [illegible] praecesserit ejus misericordia [illegible] Ap. [illegible] quis prior dedit illi et retribuetur ei? quare [illegible] merita nostra coronat dona sua. [illegible] et [illegible] apud quem voluntas efficax dandi merita supponit intentionem gratuitam salutis [illegible] [illegible] vult omnes homines salvos fieri [illegible] [illegible] [illegible] et actus imperatus pertinere [illegible] eandem virtutem [illegible] [illegible] si communicetur ab actu imperato [illegible] [illegible] per tendentiam in proprium motivum, non aliam [illegible] majestatem [illegible] [illegible] [illegible] actu imperante. [illegible] [illegible] eleemosyna [illegible] ab actu interno misericordiae [illegible] [illegible] [illegible] si ab actu interno charitatis [illegible] [illegible] pertineat. [illegible] [illegible] ab actu interno imperato. [illegible] [illegible] communicata ab actu imperante [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] tendentia in [illegible] [illegible] Unde si habet motivum diversum a motivo actus imperantis [illegible] distinctam, [illegible] ac formalem, atque [illegible] [illegible] ac aliā [illegible] [illegible] [illegible] contritionis [illegible] principalis sua contritionis [illegible] [illegible] elicitae actu perfectae contritionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] liberalitatem et misericordiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

+ 7

ad virtutem justitiae remunerativae. Denique [illegible] non [illegible] tendendi modos quos [illegible] de veritate sed [illegible] intentionis [illegible] aut similes tendendi modos quan: [illegible] merita non [illegible] absolute natura [illegible] non [illegible] sive accepto) quod [illegible] significante non motivum seu causam, sed [illegible] conditionem sine qua non volo absolute et efficaciter [illegible] et convenienter [illegible] merita absolute natura: [illegible] modo non [illegible] in decreto executivo [illegible]

5 [illegible] ad gloriam [illegible] merita absolute [illegible] intentionis [illegible] executionis, ut [illegible] sit [illegible] non in gratuita [illegible] conferre: et propterea [illegible] praedestinatus [illegible] gloriam [illegible] [illegible] sit gratuita subjective, [illegible] sine qua non fieret praed. [illegible] intelligere [illegible]

Ad [illegible] video nova immediate executionem praed. quae [illegible] a merito [illegible] et [illegible] autem decreto executivo [illegible] media de merito ordinate [illegible] decretum, quod [illegible] ipsa [illegible] scientia visionis objectiva posterius suo actu, [illegible]

impeditis a libertate. Argumenta igitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex capite [illegible] [illegible] [illegible] sunt volunt.

1º quinque ergo assumptum. Deus [illegible] [illegible] [illegible] vult [illegible] homines salvos fieri, atque ob hanc seriam et sinceram voluntatem omnibus confert media sufficientia ad salutem, [illegible], si velint salutem [illegible] possint et nisi [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] meriti. [illegible] [illegible] gratia et efficaciter [illegible] [illegible] [illegible], non [illegible] sine meritis [illegible], nulla injustitia, aut [illegible] [illegible] personarum in eo est. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedestinationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnes [illegible], et [illegible] [illegible]

2º [illegible] [illegible], non magis ex nostra, quam ex opposita sententia [illegible]. [illegible] non [illegible] in hac, quam in illa [illegible] [illegible] salvantur, salutem obtinere ex gratia Dei [illegible] [illegible] [illegible] consentire vel [illegible]. [illegible] in utraque sententia Deus [illegible] vita aeterna [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et coronam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] merita [illegible]. [illegible] illa [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] merita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] necessitatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si illud [illegible] considerare, et intelligere [illegible] gratiam. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Theologia [illegible] [illegible] [illegible], minime [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deum ante merita absolute [illegible] [illegible] aeternam gloriam non [illegible] [illegible] libere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in infallibiliter [illegible] salva, et integra libertate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] posset quovis [illegible] sub conditione [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] infallibiliter cognoscit [illegible] [illegible], aut non, est [illegible] [illegible] veritate si [illegible] [illegible] haberet. Non minor [illegible] cura et [illegible] [illegible] nec minor [illegible] in hac, quam in opposita [illegible].

6 [illegible] [illegible] [illegible], argumenti illius [illegible] [illegible] contra [illegible] decreta [illegible] contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] absolute [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] meritorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et immutabilitate [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] infallibilitate, et [illegible] [illegible] [illegible] utraque sententia [illegible] et defendens [illegible]

7 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicentes, praedestinationem [illegible] [illegible] [illegible] finalem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] connexa et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ultima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] finali [illegible] non [illegible] omissionem [illegible] conjungere [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] primum [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] meritis condicionate futuris, et a Deo per scientiam conditionatam visis non attendere [illegible] ab illis tamquam a motivo seu causa meritoria, sed solum veluti conditione sine qua non [illegible] meritorum condicionate futurorum [illegible] praedestinandi, ulterius [illegible] illorum [illegible] (sic [illegible] quia [illegible] illa scientia [illegible] impossibilitate [illegible] libertate) - quia [illegible] merita [illegible] et conditionate solum futura non sunt [illegible] motivum sive causa meritoria [illegible]. Illine licet [illegible] a meritis conditionate futuris [illegible] conveniens [illegible] merita [illegible] in statu conditionate futuris [illegible] meritis conditionate futuris [illegible] conditionatam statuit [illegible] merita [illegible] meritis absolute existentibus transferendi [illegible] actualis existentiae.

66. Attendi [illegible] praedestinationis [illegible] merita tamquam [illegible] illius executionis in ipso signo [illegible] praedestinandi merita [illegible] [illegible] ut talia a Deo [illegible] nihilominus [illegible] praedestinatione ante merita [illegible] significante [illegible] visionis, vel, ut alii loquuntur, facta [illegible] ante negative, hoc est non in signo posteriori, licet [illegible] ante positive, hoc est in signo [illegible] in signo decreti praedestinationis merita [illegible] absolute futura [illegible] formaliter [illegible]

[illegible] enim auxilii mentionem [illegible] proxime [illegible]
[illegible] confert auxilium efficacia, qua, predestinavit ad gloriam,
non [illegible] [illegible] [illegible] humi primum
[illegible] primum [illegible] scientia media, et per de-
cretum collativum auxilii, seipsa [illegible] auxilium, sub [illegible]
[illegible] auxilii. [illegible]
[illegible] nostra sententia est ante merita positive quatenus [illegible]
[illegible] in se, et [illegible] [illegible].
11 [illegible] [illegible] solidum est sent. de gratia [illegible] [illegible]
[illegible] hominibus haveri [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] si vero [illegible] illa [illegible]
[illegible] non mirum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] proxime [illegible] necessitate [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sententia de gratia [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] nulla [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] nostra sententia [illegible] [illegible]

Covolanum.

[illegible] haberis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] disputantur non [illegible] populo in concionibus
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] gratia inquit Aug. lib. de don. persev. cap.

[illegible] non ita [illegible], [illegible] est, et [illegible] necessitas vel [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro sua [illegible]
[illegible] sicut [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non possumus [illegible] [illegible] sive [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] meriti [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aut non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible], propter [illegible]
[illegible] [illegible] sit, ne [illegible] [illegible] [illegible]
intellegent [illegible] volumus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] scripturo [illegible] [illegible] [illegible] scientia
[illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] anno 1549 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ante merita [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] voluntate et [illegible] nostro non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accepit, et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sancte [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simul [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a Concilio

[illegible]

[illegible]
a crimine, atque suspicione haeresis immunis declarata fuit
[illegible] decimaquinta Septembris anno 1503 his verbis [illegible]
[illegible] nomine invocato [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible] nonnulla [illegible]
[illegible] in iis tractatus, et explicata [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
sunt absurda.

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

et [illegible] mutabilitas [illegible] [illegible] sacris [illegible] [illegible]
Christi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
in aeternum, et non rapiet quisquam de manu mea. [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] homines [illegible]
[illegible] perit [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
Deus. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] perit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] intellectus et voluntatis [illegible] Deus [illegible]
[illegible] novit et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] praesidentiam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

70 sive de scientia media

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] aeternum Deus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tanquam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
= si quis dixerit, liberum hominis arbitrium a Deo motum [illegible]
nihil cooperari assentiendo Deo excitanti [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] velit anathema sit.

71 [illegible] terminari ita necessario [illegible] [illegible] et immutabili[illegible] [illegible] [illegible] scripta sit in celis [illegible]

72 [illegible] contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

73 [illegible] [illegible] [illegible] et interrogavi me et inveniam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] verba Mojsis interpretari soleant per in-
[illegible] seu via quadam exaggerationis et propterea [illegible]
[illegible] volentate [illegible] [illegible] cupiendum est dele-
[illegible] tuo [illegible] ita in tanta [illegible], si fieri posset. quod
[illegible] [illegible] [illegible] optarem ipse anathema esse
pro fratribus meis. [illegible] non optando [illegible]
[illegible] illum, [illegible] persecutores Prophetarum et
semper significaret tantummodo [illegible] imminente [illegible]
[illegible] non erat [illegible] [illegible] mentia, [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] illud solum significat prad-
[illegible] [illegible] non [illegible] bonis ope-
[illegible]. Theologicum illud vulgare: [illegible] et [illegible] et
[illegible] inter Augustiniana [illegible] non inveniri [illegible] Ber.
[illegible] plures affirmant, et [illegible]
Aug. [illegible] tractatu [illegible] in Ioan. [illegible] fratris [illegible] et [illegible]
[illegible]. Sermone quoque [illegible] de tempore non [illegible]:
[illegible] Celsius [illegible] utrumque [illegible], minime
significare [illegible] mutabilitatem [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] immutabilitatem [illegible] Aug. [illegible] aut de signi [illegible]
et [illegible] ad testimonio [illegible] [illegible] aut de alio effectu [illegible]
hae sunt intelligenda. [illegible] illud [illegible]
[illegible] his [illegible].

114 Alii [illegible] contra [illegible] [illegible] libertate, [illegible]
decretum [illegible] immutabile, quomodo [illegible] creata [illegible]
[illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] damnationis [illegible] contradictionem implicant, [illegible]
[illegible] Deo [illegible] sacris [illegible], quae [illegible]
[illegible] locant. licet [illegible] hujus [illegible] erronive,

nec per ipsos ponemus. Verum qui praedestinationem sustinent post merita absolute futura fieri, sic adducunt: praedestinationem non opponere libertati, quoniam libertatis exercitium seu scientia Dei in nota sunt ea [illegible] antequam fiant subsequuntur. Qui vero illam ex merito ante merita esse [illegible], dicunt [illegible] praedestinatione libertati [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] praedestinatione [illegible] [illegible], tamen praedestinat quidem [illegible] aliquos ad gloriam ante merita [illegible] [illegible] contrahendam [illegible] post illa.

75 Quaeritur secundo an aliquis hominum in hac vita mortali sunt [illegible] [illegible] sit praedestinatio

Respondeo neminem [illegible] in hac vita mortali constitutum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magnum illud [illegible] [illegible] praedestinationis donum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] speciali revelatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] nemo [illegible] in hac mortalitate vivitur [illegible] [illegible] [illegible] praedestinationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] in numero praedestinatorum quasi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] peccare non potest, aut si peccaverit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Scripturae, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

7[illegible] Quaeritur tertio [illegible] saltem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in hac vita mortali.

Respondeo affirmative [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quippe

qui fidelis est servis suis, centuplum, et vitam æternam promisit iis qui reliquerunt domum, vel fratres. Matthæi 19 v. 29. [illegible] mundi [illegible], [illegible] [illegible]. Secundo, patienter perferre injurias, et persecutiones, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] capite 20. et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tuos, [illegible] [illegible] [illegible], inquit Tertullianus. Tertio diligere inimicos vestros. diligite inimicos vestros, et benefacite iis, qui oderunt, et orate pro persequentibus et calumniantibus vos ut sitis filii Patris vestri. Matthæi 5 v. 43 et 44. [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] sed vera [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] psalmo 100 v. 7 et [illegible] 12 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed etiam propter [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] in [illegible] et in [illegible] [illegible] de qua [illegible] 8. v. 14 dicitur. quicumque [illegible] Dei [illegible] [illegible] [illegible] Dei [illegible] hac [illegible] ea præcepta observanda, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Christus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mea servabit. Sexto [illegible] [illegible] [illegible] Dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: propterea vos non auditis, quia ex Deo [illegible], [illegible] 8 v. 47 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et majorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] in cujus [illegible] [illegible] [illegible] 5 [illegible] [illegible] [illegible] specialis erga [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] illud exponi. qui me invenerit inveniet vitam et hauriet salutem [illegible] [illegible] [illegible] 8 v. 35. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] examen, [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]

[illegible] summa in vedendis [illegible] fidelitas, et tutus judicii sine [illegible] [illegible] hac [illegible] nulla [illegible] quæ vocarent Doctores.

17 § 410 [illegible] sit [illegible] numerus, num ma[jor] [illegible] minor numero [illegible]

[illegible] speciali [illegible] [illegible] ita nemini est notus [illegible] [illegible] Beda in [illegible] omnibus [illegible] sanguine [illegible] [illegible] numerus [illegible] in [illegible] Thomas prima parte [illegible] 23 [illegible] de numero [illegible] quod tot ex hominibus salvarentur, quot Angeli ceciderunt. Quidam vero [illegible] Angeli [illegible] Quidam vero, quod tot ex hominibus salvabuntur, quot Angeli [illegible] quot fuerunt Angeli [illegible] [illegible] cognitus [illegible] [illegible] et quod certo scire non possunt, divinare [illegible] [illegible]

18 Adeo [illegible] nulla facta comparatione [illegible] [illegible] Joannes Apocal. 7. versiculo 9 quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus et [illegible] et [illegible] ante [illegible] et [illegible] [illegible] et palma in manibus eorum.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 7. [illegible] et [illegible] [illegible] et spatiosa [illegible] quæ ducit [illegible] [illegible] quæ ducit ad vitam, et pauci sunt, qui inveniunt [illegible]

Luc. 13. v. 24 [illegible] interroganti [illegible] pauci sunt qui salvantur, respondit [illegible] contendite intrare per angustam portam, quia multi dico vobis, quaerent intrare et non poterunt. [illegible] Matthaei 22 v. 14: multi sunt vocati, pauci vero electi. [illegible] rantur cum praedictis ab Isaja cap. 24, [illegible] quae post messe [illegible] remanent, et [illegible] remanent [illegible] in palmite post vindemiam. Consentiunt Patres [illegible] scot [illegible] naturae, legis, et gratiae. In primo, qui fuit ab Adam usque ad Moysem tanta erat malitia hominum in terra, ut Deum poeniteret, quod eos fecisset, et aquis diluvii [illegible] carnem perderent, ut narrat sacra historia. Post diluvium grassata iniquitas, idolorum cultus, et [illegible] legem scriptam Judaei soli habuerunt, et ex his admodum pauci [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de statu legis gratiae, major pars [illegible] [illegible] [illegible] partibus [illegible] [illegible] [illegible] facta igitur comparatione electorum cum universo [illegible] [illegible] est, [illegible] pauci admodum sunt qui salvantur.

80 [illegible] [illegible] quidem [illegible] in ea sunt sententia majori inter Catholicos n.° [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] salvari merito contendunt. [illegible] [illegible], et [illegible]

agovantes solo [illegible] et [illegible] contendunt, [illegible] sententia [illegible]
[illegible], [illegible], Suarez [illegible], et alii [illegible] opposita sententia
et communior, et forte probabilior est. Nam in Ecclesia Christi sunt mun
dani, Clerici, [illegible], et Monachi. Quantum ad primos, pro se, paucissi
mi [illegible] mala [illegible] [illegible] pene excepta, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
nihil ob Ecclesiastici [illegible] [illegible] [illegible]
Bernardus ait in epistola [illegible], [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
devenire? Oh quantum distamus ab iis, qui in diebus Antonii ext
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Antonius [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
sententia nec conformior [illegible], ex quorum numero [illegible]
Chrisost. et alii ad formam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nonnull [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vix invenitur unus, vel duo, aut rarissimi. [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] rari perveniunt. [illegible] [illegible] Antiochenos
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non possunt inter multa [illegible] [illegible] qui salventur, quam
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] disertissimus Orator demonstrat. Nec [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]

[illegible] maia semper [illegible] vitam. ait sanctus Hieronymus [illegible]

Sancti Patris nostri
Basilii magni [illegible]
milia

[illegible] audire [illegible]
[illegible] sanctorum mors fletibus et
lacrimis [illegible] clementer
[illegible] obitum joseph ceploravit.
[illegible] morte non [illegible]
[illegible] Samueli [illegible] etiam
[illegible] [illegible] autem
in iustorum obitu exultamus:
8 Molestiarum enim natura post
[illegible]
[illegible]
[illegible] sed [illegible]
[illegible] eorum sepul[illegible]
autem justis [illegible]
[illegible] meliorem vitam [illegible]
exultans [illegible]
[illegible] Bertionis enim vitae [illegible]
um mortis dolorem extinguit.

falsa peni-
multorum et [illegible] penitentia
ad mortem prolata:
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
te soleo ad B. Bea
[illegible] missos reliquum
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
est aliquid vere [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] supernales [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] navit ex illis [illegible] capitulo [illegible]

ignorantes solo vitae [illegible] sunt [illegible] serent

Silvester, [illegible]
et communion [illegible]
dari Clerici fratres et [illegible]
mor, qui mala regiu[m]
sentinas vitiorum
nihil ob Ecclesiasti[cae]
curandus ac in episc[opali]
ordo capit Monastic[um]
devenire; Ch[ristum] manif[estum]
fecerunt Monachi [illegible]
Antonius instituit [illegible]
Sententia hac conform[is]
Chrisost[omus] et alii [illegible]
vocati nam in [illegible]
ni et catholicam [illegible]
[illegible]
unt illi [illegible]
[illegible] inveniuntur [illegible]
salvatores [illegible] et [illegible]
nam. [illegible] in evangelio
regna [illegible] pervenir[e]
ita compellit = quod
non possunt in [illegible]
et de iis dicito [illegible]
[illegible]
entia juxta sententia[m]

non pericula, sed coronas respicit martir: non plagas horret, sed premia recenset. non intuetur lictores hic [illegible] ignis cadentes sed [illegible] tes desuper. angelos sibi [illegible] [illegible]. Non attendit discrimina temporaria durationem, sed [illegible] aeternitatem. Preclarum quoque apud nos [illegible] [illegible], quam [illegible] omni[bus] divinis laudibus celebratur, et innumerabilem multitudinem sibi [illegible] [illegible] derivavit, istud profecto hodierno die accidit eximio [illegible] [illegible]. Insonuit enim bellica mor[tis] tuba, et pietatis milites [illegible] [illegible] convocavit. [illegible] adesse protestum est, et [illegible] [illegible] excitavit, [illegible] [illegible] fidelium [illegible] est, [illegible] erit in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

neo hocce multa [illegible] vivent [illegible] quod si non est bonus finis,

...m ... ... ||ieronymus ... ...

... ... et omnium ordinum con... a, et falsas peni: ... ... multos et ... ... poenitentis

...icat ... ; conditus ... me... ... ...

...nto, et invitat ad epulas ... ...

...unc ... exclamandi tempus: ... ...

ubi sapiens? ubi literatus? ubi ... ...

seculi hujus inquisitor? ... ...

... ... die ... ...

invicte pietatis ... ...

... ... velut ... ...

... facile ... ...

post venationem insuperabilem ... ...

militem agnovit. ... ...

... loquentem ... , ...

...ostea ... exsomnit. ... ...

Non enim barbarae loquutionis ... ...

modus impedimento erat linguae, ...

neque cum sillabis ... ...

... cernebatur. Sed erat ... ...

alter Paulus, qui ... Paulo ... ...

... : etsi imperitus sermone ... ...

... tamen ... ...

... ...

... ...

... ... qua ... ex ... ...

... ... et ... ... ex illis ... ...

martir vegetior inveniebatur. Flagellantium manus enervabantur, sed vapulantis ratio non flectebatur. Nervorum compages flagella dissolvebant, sed fidei robur vehementius tendebatur. Virgis effossa latera consumebantur, sed animi, consiliique philosophia efflorescebat

[illegible] mala semper fuit vita: ait sanctus Hieronymus apud [illegible] [illegible], et sanctus Augustinus [illegible] de vera et falsa poeni tentia ita [illegible] hunc impiorum errorem ait: multos et serotinae poenitentiae [illegible] recipere [illegible] periculosissimum est, et intentionem [illegible] ad mortem protrahere poenitentiam [illegible] alia [illegible] nae super [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] in morte [illegible] accidisse [illegible] [illegible] in capite [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible], [illegible] autem [illegible] [illegible] [illegible] in inferno, [illegible] [illegible] - intelligite haec qui obliviscimini Deum psalmo 49, v. 22

81 [illegible] ultimo [illegible] [illegible] [illegible] effectu
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] beatitudinem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alio modo [illegible] requiruntur, et [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut aliquo modo conferat ad salutem: tertio ut sit ex meritis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

8[illegible] [illegible] haec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]

Hujusmodi vero effectus primo [illegible] sunt supernaturales [illegible] naturales [illegible] [illegible] [illegible] ordinationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mala [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subsequentium bonorum quae [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] vocant [illegible] ejusmodi excitat, ad vocatione [illegible] et ad glorificatione. Quos ad praedixit (inquit), hos et vocavit; [illegible] [illegible] vocationem internam, quae fit per gratiam excitantem [illegible] praevenientem [illegible] [illegible] [illegible] Evangelii, bona aliorum exempla, monita, [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et cooperatur gratiae vocanti seu excitanti ante justificatione. [illegible] [illegible] consequenter neque [illegible] ejusmodi auxilia gratiae [illegible] [illegible] [illegible], augmentum gratiae, donum finalis [illegible] [illegible] [illegible] mortificentur [illegible] [illegible] vocationis effectus praedictis, nisi quatenus per poenitentiam [illegible] inde remotio, et fuga omnium occasionum, in quibus, nisi a Deo removerentur [illegible] et hac fragilitas [illegible] [illegible] habet, sicut ab hominibus [illegible] aut nihil agnoscatur. Adulter non fuisti (ait S. Aug. serm. [illegible] alias 28 inter [illegible]) in illa vita praeterita [illegible] dicit Deus tuus. Regebam te mihi, servabam te mihi, ut adulterium non committeres [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debes, et quod non amisisti [illegible] Augustino [illegible]. Denique quod spectat ad permissionem peccati, nos quoque [illegible] potius [illegible] asserere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] rationem [illegible] Deum ex tali permissione [illegible]: quia [illegible] [illegible] videntes, qui lapsi sunt, cautiores, ferventiores, et humiliores [illegible], judicante S. Aug. [illegible] [illegible], et [illegible] cap. [illegible] diligentibus Deum, omnia cooperantur in

[illegible] nunquam [illegible] etiam, [illegible] desiant, et exercitant etiam hoc ipsum [illegible] radicere [illegible] quia humiliores [illegible], [illegible] dicent [illegible] timore [illegible] exultare debere, non sibi arrogantes [illegible] virtute [illegible]. Id vero ibidem confirmat et veritis [illegible] et [illegible] audeo [illegible], inquit, [illegible] ne [illegible] calore [illegible] manifestamus [illegible] sibi [illegible], ne jam sibi [illegible] [illegible] ceciderunt. [illegible] difficile quando [illegible] quod sibi placuit [illegible], hoc dicit et sacer [illegible] [illegible] ignominia, et quaerent nomen tuum. [illegible] et [illegible] nomen tuum, qui sibi placuerunt quaerendo [illegible].

[illegible]

De Reprobatione.

[illegible] in mala [illegible] hac in [illegible] [illegible] [illegible] convenerunt [illegible] capite [illegible] agere [illegible] reprobatio [illegible], quatenus [illegible] ad gloriam [illegible] peccati finale illius [illegible] poena [illegible] sive ad Magistro sententiam [illegible] scientia [illegible] damnationis [illegible] [illegible] voluntate permittendi aliquem cadere, et inferendi damnationis poenam [illegible] culpae. Sinal stricte [illegible] materia [illegible] ad gloriam et [illegible] a regno [illegible] ad poenam aeternam [illegible] judicium, quo Deus finaliter judicat aliquem poena aeterna dignum; sive voluntas, et decretum, quo

[illegible] aeternis adiicit supplicii[s].

8 ij Reprobatio [illegible] modo spectata dividitur in positivam et negativam. [illegible] positiva [illegible] [illegible] qua [illegible] creaturam [illegible] destinat [illegible]. Negativa vero non [illegible] omnibus [illegible] [illegible] exponitur [illegible] [illegible] Thomistis ut testatur [illegible], et [illegible] reprobationem negativam [illegible] actum positivum [illegible] voluntatis quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a gloria. Hanc sententiam [illegible] [illegible] auctoritate Scripturae, quae reprobationem [illegible] exhibet, ut quid positivum [illegible] [illegible] [illegible] Rom. 9. [illegible] Secundo auctoritate S. Thomae, qui [illegible] [illegible] ut [illegible] docet, reprobationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dei. Tertio [illegible] tum quia ex sola negatione electionis non sequitur [illegible] poena aeterna, quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] do spectetur; tum quia perfectior [illegible] actus, quam sola negatio illius, adeoque illa, non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] demum tum quia [illegible] [illegible], et Angeli tantum [illegible] [illegible] reprobati, quia non sint electi. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] reprobationem negativam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et respondent, in scriptura aliquando reprobationem exponi per actum positivum [illegible] [illegible] de reprobatione positiva ut in adducto exemplo, seu [illegible] aliquando [illegible] [illegible] negativa, nempe [illegible] habetur per [illegible] negativas, ut fit Matthaei 25 [illegible] illa verba [illegible] [illegible] [illegible] reprobationem [illegible] [illegible] [illegible], at non statuere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omissio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aeternae [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], ut permittit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

hoc dicitur reprobare [illegible], permittit omissiones
[illegible], quas actu significare videtur. Et [illegible] in quantum
igitur aliquorum non vult [illegible] quod [illegible] Deo [illegible]
eos habere odio, et reprobare. [illegible] sola reprobatione positiva
sequi infallibiliter pœnas æternas quas ea sola dicat destinationem
ad æternum supplicium. Neque positivas rejectiones et exclusiones
a regno [illegible] nec puras omissiones [illegible]
ex parte termini, seu [illegible] aliquid importare Deo in-
trinsecum, [illegible] solum diversam terminationem contingentem, Deo ex-
trinsecam, sicut patet ex [illegible] in Deo, possibilis sit pura
omissio libera [illegible] reprobationem [illegible] esse de creaturis
existentibus in aliqua [illegible] providentia quæ nunquam erit creata:
[illegible] existere quas reprobavit. [illegible] inde sequitur [illegible], et Angelos
[illegible] possibiles nulla [illegible] posse a Deo reprobatos
[illegible] hoc tamen [illegible] statuimus seqq. conclusiones.

88 Conclusio prima. Datur in Deo reprobatio posi-
tiva, quæ in præsenti providentia facta est post merita
[illegible] reprobatur [illegible] hæc reprobatio
[illegible] absoluta et efficax Dei voluntas damnandi [illegible] sup-
pliciis æternis [illegible] morientes in statu [illegible]
atqui [illegible] in Deo hujusmodi voluntas; omnes quippe qui in statu
[illegible] mortalis ex hac vita decedunt æternis [illegible] suppli-
ciis; ergo Deus voluit ab æterno ita [illegible]
in tempore [illegible] ab æterno decreverit sicut
exigit [illegible] ejus voluntatis immutabilitas [illegible]

[illegible] Pars è contra Calvinum [illegible] ad vitam æternam
quosdam vero ad æterna supplicia absolute, et efficaciter [illegible]
a Deo [illegible] ab æterno et ante [illegible] originalis,

tum personali peccati [illegible] [illegible] [illegible],
et modo quo nunc bene agendi, quo unde [illegible] male agendi
necessitate vite et inducta vitio afferret. [illegible]
scripturis. [illegible] cap. [illegible] sequitur: diligis omnia, que sunt
et nihil odisti eorum, que fecisti. Quod sane exponi [illegible] in sen
tentia Calvini [illegible] [illegible] [illegible]
conditor ac [illegible] [illegible] 13 v. 9 perditio tua ex te, Isra-
el, tantummodo in me auxilium tuum. [illegible] Jacobi primo
v. 13: nemo, cum tentatur dicat, quoniam a Deo tentatur
[illegible] Deus intentator malorum est, ipse autem neminem tentat [illegible]
que Matthei 25 [illegible] in die judicii reprobis [illegible]
: ite maledicti in ignem eternum [illegible] [illegible], et non dedistis mi-
hi manducare. [illegible] [illegible] [illegible] Arausi-
cana celebratam anno 529 can. 25 [illegible] [illegible]
quos ad malum divina potestate [illegible] [illegible] non solum non credimus
sed etiam si sunt, qui tantum malum credere [illegible]
illis anathema dicimus. Synodus [illegible] [illegible] [illegible]
in causa [illegible] ann. [illegible] can. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] can. [illegible] si quis dixerit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] anathema sit. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], quod [illegible] calumnie [illegible]
non [illegible] [illegible] bonitati, ac [illegible] sincere [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sed [illegible] justitia [illegible]
[illegible] injustitia [illegible] pena sine justa causa, que [illegible]

[illegible] quas injusta voluntas damnandi, et infligendi pœnas æternas absque justa causa nemine culpæ gravi [illegible]; a qua si justa e peccati pœna et supplicium nominatur [illegible] lib. 5 de lib. arb. cap. 18 et lib. 5 contra Julianum cap. 18 bonus est Deus, justus est Deus; non aliquos sine bonis meritis liberare quia bonus est: non potest quemquam sine malis meritis damnare, quia justus est.

Colliges maximum discrimen, quod intercedit inter sententiam Calvini de reprobatione ante cujusvis peccati, tum originalis tum personalis prævisionem, et quorundam Catholicorum opinionem inter quos [illegible] [illegible] Cobet, et alii. Ille siquidem ita statuit ejusmodi reprobationem ante quodvis demeritum [illegible] prav. ut neque sufficientia cond. ei prælucere dicant. hinc tenta Calvinus circa reprobos hæc prædicat Deum. Primo negat illis [illegible] et omnem gratiam. Secundo impellit, et necessitat ad peccandum. Tertio [illegible] [illegible] et illudit simulando velle se illos ad [illegible] re quos non velit eos perdere. Contra præfati Doctores [illegible] fatentur, primo reprobationem positivam a nascenti prius habere causam ex parte ipsorum reproborum nempe peccatum [illegible] [illegible] adeoque post hanc prav. determinatam fuisse. Secundo etiam [illegible] statuunt [illegible] [illegible] ante demerita absolutam, [illegible], hunc in reprobationis decreto Deum prælucere necessario [illegible], scientiam mediam [illegible] [illegible] [illegible], cujus ratione [illegible] contineant et in [illegible] libertatem bene, vel male agendi ex parte [illegible] ea omnia, quæ decent Dei veritatem, sanctitatem, et justitiam; nec [illegible] voluntatem illos omnes sincere [illegible] [illegible] [illegible] salute [illegible] [illegible] per tempus [illegible] [illegible] in quam quadriennio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] innuisse discrimen inter hanc Catholicorum [illegible]

et inter [illegible] sententiam.

[C]onclusio secunda. [illegible] reprobatio negativa sumpta pro [illegible] omissione [illegible] sit ante [illegible] [illegible] [illegible] pro [illegible] positiva [illegible] [illegible] [illegible] post [illegible] peccati, [illegible] originalis. Prima pars constat ex iis, quae dicta sunt de praedestinatione ad gloriam ante [illegible] [illegible] vitae [illegible] meritorum [illegible] [illegible] [illegible] et in [illegible] signo [illegible] omissio [illegible] [illegible] omissio [illegible] reprobatio negativa [illegible] [illegible] ergo. Altera vero pars, quae est de reprobatione negativa sumpta [illegible] (ut loquuntur [illegible]) [illegible] pro exclusione [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] constat ex dictis de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit positiva exclusio a regno caelorum, [illegible] [illegible] salutem originalis [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] neque reprobatio [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] excludat quamvis [illegible] [illegible] signo [illegible] in signo sequente in quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] reprobatio negativa sumpta pro [illegible] [illegible] [illegible] nullam [illegible] exigat nisi [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] gloriae non habent absque sufficienti causa ex parte reprobationis.

Objectiones, et Solutiones.

[illegible] Objicies primo contra primam conclusionem [illegible] [illegible] sitio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] a reprobatione de merito, [illegible] [illegible] a ordine excludit, et utramque venerit ex puro [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ille [illegible] hic [illegible]
[illegible] aut aliquid [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] iniquitas [illegible]
[illegible]
[illegible] voluntate et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] via in hoc
ipsum excitavi [illegible] ut ostendam in te virtutem meam, et ut annuntietur
nomen [illegible] in universa terra [illegible] calamitatum
[illegible] alia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] potestate [illegible]
[illegible]
[illegible] universa [illegible]
[illegible]
[illegible] negativa [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] quibusdam non vult hoc bonum, quod est vita aeterna, [illegible] vel reprobare [illegible] reprobatio positiva [illegible] statuit [illegible] voluntate [illegible] sententia [illegible] ergo [illegible] dictum [illegible] peccatoris [illegible]. Et in Epist. ad [illegible] [illegible] liberum [illegible] [illegible] propter illud [illegible] odio [illegible] delebat, sed quando quae donavit [illegible] si placet cum multis interpretibus videre [illegible] sensum litteralem non de [illegible] reprobatione [illegible] aeterna, sed de electione ad [illegible] temporalia [illegible] hoc [illegible] gratuitas [illegible] explicare [illegible] et nostra sententia.

[illegible] quo spectat ad [illegible] testimonia [illegible] modo de reprobatione negativa [illegible] originali infecti [illegible] exceptam [illegible] quaerere causam reprobationis [illegible] generare [illegible] si sumatur pro [illegible]

causa est in ipsis reprobis, et aliud . [illegible] causa repr-
negativa in particulari nimirum cur hic non ille a Deo negative
reprobetur, quam aliquam causam in hac vita non reperies, quia
ero sint in eadem massa damnationis. Videtur S. Thomas in cap.
9 Epist. ad Rom. lect. 4 - circa electionem inquit bonorum et
reprobationem malorum duplex quaestio est movenda una, scilicet in
generali quare Deus voluit quosdam salvare, et quosdam dam-
nare, alia vero in speciali quare voluit hunc salvare, et illum non
illum salvare. Et primae quidem ratio potest assignari. Secundae autem
quaestionis non potest assignari ratio, nisi simplex Dei voluntas. Cujus
exemplum patet in rebus naturalibus. Si aliquis artifex haberet
multos lapides similes et aequales congregatos, [illegible] ratio assi-
gnari quare quosdam ponat in summo et quosdam in imo ex
parte finis quia ad perfectionem domus, quam [illegible] intendit, re-
quiritur et [illegible] quod habet lapides in imo et [illegible]
[illegible] lapides in summo. Sed quare [illegible] ponat hos lapi-
des in summo, et hos in imo non est aliqua ratio, nisi quia ar-
tifex voluit. Objicies [illegible] illud [illegible] [illegible] [illegible]
nius [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] adeo ut [illegible]
reddat: excitavi te [illegible] ut [illegible] [illegible] te et [illegible]
do [illegible] in te virtutem meam [illegible] [illegible] [illegible]
excitavi te [illegible] [illegible] exponitur [illegible] [illegible]
ac permisi [illegible] [illegible] [illegible] in te scelera tua,
quorum [illegible] [illegible] ordinavi ad ostendendam virtutem meam.
Verum si ita accipiatur, particula ut non significat [illegible] [illegible]
onis [illegible] causam, sed finem [illegible] antecedentis [illegible] intenti
sed solam consequentiam seu eventum futurum, non quod ex inten-
tione Dei [illegible] [illegible] aliqua [illegible] [illegible] propter [illegible]

[illegible] dicunt [illegible] [illegible] potest [illegible] de occasione [illegible] et [illegible] nolle [illegible] illo [illegible] tamen [illegible] [illegible] potestate et [illegible] in genere [illegible] [illegible] originalis qui [illegible] corrupta [illegible] ex [illegible] natura corrupta [illegible] [illegible] illud [illegible] [illegible] sub [illegible] alius est auctor peccati [illegible] et post absolutam [illegible] sua.

[illegible] Peccatum originale [illegible], et causa [illegible] quam [illegible] et [illegible] positive [illegible] negativa [illegible] [illegible] in mundo [illegible] voluntate [illegible] [illegible] peccato [illegible] ex [illegible] malum [illegible], et [illegible]

dicitur quia in nova perditione mali malo non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicant [illegible] et alibi [illegible] eandem [illegible] causa [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] quae occurrat in [illegible] originalibus peccatis. Thomas vero [illegible] [illegible] [illegible] ipsa [illegible] [illegible] ratio [illegible] [illegible] in [illegible] peccato originale [illegible] remissio [illegible] in [illegible] originali [illegible] manet [illegible] mortis temporalis concupiscentia et ignorantia [illegible] [illegible] [illegible].

Ideo [illegible] [illegible] qui post damnationem causa peccati origina[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex peccato originali [illegible] [illegible] [illegible] nec [illegible] [illegible]. [illegible] ut docet Trid. sess. 5 can. 5 ex Apostolo. in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui vere consepulti sunt cum Christo per baptismum in mortem. Quod vero spectat ad originale nec [illegible] nec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] excludat [illegible] a regno gloriae non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scholasticorum sententia [illegible] [illegible] Ecclesiae Doctoribus [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] Innocentius 3 in cap. majores de baptismo: poena originalis peccati est carentia [illegible] [illegible] [illegible] vero [illegible] peccati est [illegible] gehennae perpetuae [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] poena [illegible] [illegible] ita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod Augustinus in [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] poena [illegible] [illegible] ad cavendam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] quae vitabat [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intellectu [illegible] [illegible] dicit poena [illegible] mitissimam.

[illegible] [illegible] decisionem morbi temporalis [illegible] et [illegible] peccatum non ea nec causa [illegible] nos, et [illegible] Apostolus [illegible] peccati [illegible] [illegible] [illegible] physici et [illegible] proprietate [illegible] [illegible] naturae et gratiae.

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicit [illegible].

[illegible]

[illegible] Bellarminus lib. de grat. et lib. arb. cap. [illegible] scribit [illegible] originale peccatum originale [illegible] [illegible] poena [illegible] contendunt creationem [illegible] [illegible] faciunt: neq. enim intelligi [illegible] quomodo Deus propter [illegible] peccatum damnare solet eos, qui in baptismo peccatum [illegible] [illegible] dimittit. [illegible] culpa originali concomitantur [illegible] concupiscentia, ignorantia, mortalitas [illegible] [illegible] propter ista non [illegible] Deus [illegible] velle damnare [illegible] [illegible] [illegible] dicat: nihil est damnationis [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] qui dicunt originale peccatum in baptismo dimitti [illegible] [illegible] [illegible] causam damnationis [illegible] [illegible] [illegible] infecta persona, et hac mundatur [illegible] [illegible] [illegible] natura, [illegible] remanet concupiscentia, quae [illegible] [illegible] et propter quam homo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] concupiscentia [illegible] in [illegible] [illegible] poena peccati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicunt [illegible] [illegible] per baptismum dimitti [illegible] aut dimitti [illegible] peccatum originale [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] peccata, [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] propter originale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] maxime [illegible] concupiscentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] auxilio, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] peccati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nihil [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Tertio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] peccatum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] docent [illegible] [illegible] [illegible] multos [illegible] [illegible]

[illegible] lib. 5 contra Julianum cap. 18. ubi ait [illegible] [illegible] sine bonis meritis liberare [illegible] [illegible] sine malis meritis damnare, quia [illegible] [illegible] [illegible] sponsione [illegible] capitula [illegible] [illegible] ad [illegible] cap. [illegible] praedestinatis [illegible] [illegible] voluntate mala [illegible] [illegible] [illegible] concilii [illegible] [illegible], can. 3. [illegible] praedestinatione electorum ad vitam et praedestinatione impiorum ad mortem. in electione [illegible] salvandorum [illegible] [illegible] [illegible] bonum, in damnatione [illegible] perditorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut constat ex supra dictis.

Quaeres quinam sint effectus reprobationis.

[illegible] memoria revocandum est, [illegible] [illegible] effectus [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] vulgatum philosophicum oportet [illegible] posita [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] reprobationis [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] reprobatio [illegible] ut ad reprobationem [illegible] aliquo modo conferunt. [illegible] ut ita [illegible] [illegible] [illegible] reprobationis [illegible], [illegible] [illegible] ejus [illegible] [illegible] poena [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] in peccato [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praecedentis culpae, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] vero quod attinet ad peccatum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impie agere = Ecclesiastici 15 [illegible] [illegible] [illegible] voluntate Dei. [illegible] [illegible] [illegible] peccatum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia peccatum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

hec vero inquiunt, possunt a Deo intendi, et ordinari ad aeternam impiorum damnationem, atque ad illam perducere. Alii vero infirmam permissionem peccati ad rosse [illegible] effectu[m] qua ratione in[illegible] quunt peccatum praecedit, aut omittatur, ideoque [illegible] aut concomitanti, non [illegible] posteriori [illegible] est illud a culpa, damnationem passivam prout comprehenditur [illegible] [illegible] [illegible] privationem gloriae, tum poenam sensus [illegible] ignis aeterni cruciatum, in effectum et [illegible] permanenti [illegible] reprobationi ut patet ex [illegible] illa sententia [illegible] in aeternum [illegible] [illegible] discedite a me maledicti in ignem aeternum [illegible] [illegible] suam [illegible] velit.

[illegible] decimum.

De possibilitate [illegible] [illegible] salva [illegible] [illegible] nec non de [illegible] existentia ac necessitate

[illegible] et [illegible] [illegible] quod [illegible] nomine a [illegible] intelligitur decretum Dei, quo gratia, [illegible] [illegible] gloriam decernit: nomine vero [illegible] decretum, quo in[illegible] [illegible] moraliter [illegible] [illegible] in ordine [illegible] aeternae [illegible] nunc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible], qua solus Deus convenit [illegible] exponendae [illegible], quae circa reprobos [illegible].

Articulus primus

Praenotiones

Prima. Praedestinatio prout [illegible] [illegible] Dei absolutum, et [illegible] [illegible] voluntatis determinationi [illegible] decernit [illegible] [illegible] moraliter [illegible] malum [illegible] permittere [illegible] [illegible] seu divere illud velle. [illegible] [illegible] [illegible].

tiae decretum sõc. et effic. pro [illegible] exponere, se directe intendit ac decrevit actum moraliter bonum, et adeo predefinitio formalis aut includit aut infert decretum collationis auxilii praevii efficacis. [illegible] suam ipsum [illegible] decretum collationis auxilii efficacis.

Altera. Primo decretum collationis auxilii indifferentis et necessitantis non praeconferat, [illegible] indifferens intrinsece ad [illegible] omissionem, si nempe includat [illegible] simplicis complacentiae in [illegible] bono aut seriam [illegible] intentionem et [illegible] [illegible] solum ab intrinseco talis [illegible] non ipsum decretum [illegible] complicatum de decreto et scientia de consensu conditionate futuro aequivalet [illegible] quod [illegible] [illegible] decretum collationis auxilii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] speciale [illegible] auxilium [illegible] [illegible] [illegible] decretum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedefinitione [illegible]

Tertio. [illegible] praedefinitionem [illegible] [illegible] [illegible] decreto [illegible] collatio auxilii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aequivalet [illegible] [illegible] media [illegible] [illegible] objective [illegible] [illegible] complexum [illegible] [illegible]

Deus in suam providentia [illegible] [illegible] ceterum [illegible] confere per accretam specialem. Secundo, cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habere scientiam quod sit, ut omnes actus creaturae liberi, naturales et saltem supernaturales sint de facto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] solum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] supernaturalium aptum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordinandi. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actus praedefiniti. [illegible] [illegible] [illegible] creaturae liberi, et moralis, [illegible] [illegible] supernaturales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tertio [illegible] formali, [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible] actus existentia.

Articulus Secundus

Conclusiones.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formaliter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immunitate libertate ejusdem actus praedefiniti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de actu [illegible] [illegible] [illegible], actu primo, [illegible] [illegible] libero [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fundamentum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formaliter [illegible] [illegible] [illegible] libertatem actus [illegible] [illegible] quia [illegible] principium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hac [illegible] nulla est [illegible] [illegible] [illegible] sit principium [illegible] [illegible] [illegible] absoluta existentia [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntate creata: [illegible] est et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conditionate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedefinit [illegible]

[illegible]antat. [illegible] nec [illegible] primo [illegible] [illegible] ad illas [illegible] [illegible] actum [illegible] proximum [illegible] actum illum [illegible] ut voluntas creata sit non [illegible] et immediate, sed [illegible] et mediate, hoc est mediante [illegible] impressa [illegible] hone [illegible] [illegible] immediato [illegible] [illegible] conveniat, sed hoc ipso non [illegible] ergo [illegible] non [illegible] [illegible] creata sed [illegible] principium quod [illegible] non necessario praerequisitum ad actum moralem [illegible] [illegible] ergo [illegible] actum [illegible] [illegible] Haec [illegible] non intendit actum [illegible] [illegible] primo [illegible] hypothesi [illegible] ergo intendit actum illum [illegible] creata.

[illegible] [illegible] actus creaturae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientia media [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in medio [illegible] [illegible] [illegible] et voluntas [illegible]

fuerint quae [illegible] et fuit (b) Deinde Ephesiorum. 1° [illegible] elegit
nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] inquit: non enim
elegit nos, quia eramus [illegible] [illegible] [illegible]
ramus [illegible], quia elegit ipse praedestinans, ut tales [illegible]
[illegible] [illegible]. Denique [illegible] Ephes. et [illegible] creati
in Christo Jesu in operibus bonis, quae praeparavit Deus, ut in
illis ambulemus. [illegible] Apostoli locum [illegible] [illegible]
[illegible] creati in Christo Jesu in operibus bonis, quatenus
[illegible] sequitur et in illis [illegible], praedestinatio est.
Praeterea alia Sanctorum Prosperi, Fulgentii et Thomae testimo-
nia, quae [illegible] [illegible] [illegible] plura alia, quae refert
Petavius lib. 9no [illegible] Dogmatico [illegible]
[illegible] 55. (b) Pater nomen [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] erat in [illegible], tamen [illegible] [illegible] [illegible]
actus nostros moralis bonos [illegible] a Deo [illegible] [illegible]
[illegible]. Quam [illegible] conciliandi [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] probabilior sit, quam tradunt Medicee, [illegible]
ita statuimus conclusionem. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] magis commendat [illegible] [illegible] [illegible]
et Benevolentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], et [illegible] explicat [illegible]
[illegible], [illegible] vult miserere, [illegible] Apost. [illegible]
conformior communi [illegible] Theologorum [illegible]
conveniant [illegible] [illegible] [illegible]
quo actus nostros morales bonos praesertim [illegible]
et efficaciae intendat, licet [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible]

dicunt Scotistae, vel praedefinitivum, ut Mediicae.

6 Conclusio tertia. Hujusmodi tamen praedefinitiones formales non sunt necessariae ad absolutam existentiam actus praedefiniti. ita Suarez, et communiter Molinistae. Probatur quia ad absolutam existentiam actus moralis boni nihil aliud requiritur, quam ut purificetur, seu ut impleatur illa conditio sub qua praevisus fuerat conditionate futurus, sive ut absolute existat actus primus proximus, qui est conditio seu hypothesis scientiae mediae: atqui actus primus proximus seu conditio scientiae mediae non includit decretum praedefinitivum illius actus, qui est objectum illius scientiae. Ille enim consensus ille conditionalis non est amplius contingens, sed necessarius, ut constat ex hac propositione: si Petrus haberet auxilium et Deus praedefiniret ejus consensum, consentiret, ergo.
Confirmatur, seu alia ratione proponitur idem argumentum: supposita necessitate divinae praedefinitionis, actus moralitatis boni non sunt amplius formaliter et immediate liberi; sed quando, ut actus sit formaliter et immediate liber, necesse est ut voluntas habitis omnibus ad agendum praerequisitis possit agere vel non agere, sive ut sibi actum primum proximum conjungere cum suo actu, vel cum omissione actus atque praedefinitio formalis ejusmodi non [illegible] est incompossibilis cum omissione actus ut est nota sua, seu ex modo tendendi metaphysice connexa cum actu, ergo praefinitio formalis non est necessaria conditio, et qui non conjungit actus primus prox. libertatem, adeoque non est necessaria ad absolutam existentiam actus moralis [illegible] ratio ad determinandum seu causandum existentiam actus, [illegible]

quam sufficiat aliud decretum, quod non sit praedefinitivum actus secundi.

Objectiones, et Solutiones.

Objicies primo contra primam conclusionem: Liberum arbitrium [illegible] praedefinitio formalis stet cum libertate actus praedefiniti, illa omnino requiritur, ut voluntas creata in statu absoluto possit omittere actum praedefinitum, adeoque potentiam proximam eius existentem coniungere cum omissione actus; sed supposita praedefinitione formali id non potest voluntas creata. Probatur minor. Praedefinitio formalis est principium [illegible] praecedens actum praedefinitum et ad eundem essentialiter connexum; ergo sicut [illegible] non potest voluntas creata omittere actum, ad quem sit determinata in sensu praedeterminantium, ita non potest omittere actum praedefinitum. Secundo, potentia proxima voluntatis creatae in statu absoluto existens supponit praedefinitionem formalem essentialiter connexam cum actu. Sed impossibile est ita non se haberet, posset creata voluntas frustrare suam praedefinitionem formalem; quod tamen dici non potest, quia decreta absoluta et efficacia non frustrabilia sunt. Tertio, potentia proxima voluntatis creatae, ut absolute existens, [illegible] entitative identificata se praecise considerata; ergo potentia consequens scientiam mediam, ex qua pendet praedefinitio, nullo modo est ulla ratione omittere actum praedefinitum conditionate futurum, et praedefinitum. Quarto, licet praedefinitio formalis dicatur imperiosa a voluntate creata in statu absoluto, tamen si ea ipsa non existit, non existit libertas in statu absoluto. Quod declaratur hac ratione. Supponatur in [illegible] hoc [illegible] conditionali [illegible] [illegible] [illegible]

praedeterminare illum ad actum perfectae charitatis, seu non praedeterminare. Haec praedeterminatio licet impedibilis sit a [illegible] pro statu absoluto, quia potest non orare, et non habere praedeterminationem, si tamen illam de facto habeat, [illegible] mittit libertatem [illegible]. Quinto probatur [illegible] actus moralis [illegible] constitutionem [illegible] videlicet decretum [illegible] [illegible] ipse illi assentia [illegible] operatur. Necessario est formalis hunc tendendi modum: volo actum, et nolo omissionem illius. Decretum contra indifferens applicativum Omnipotentis [illegible] actum directe opponitur nolo impedire omissionem actus, seu illam permitto; ergo.

8 [illegible] primum et [illegible], requiritur ut voluntas creata potentia ante possit omittere actum [illegible], adeoque potentiam proximam absolute existentem, sed entitative solum, et nunc se sumpta, conjungere cum omissione actus formalis [illegible]; [illegible] ut possit omittere talem actum potentia consequente, et conjungere potentiam proximam absolute existentem, et [illegible] huic principio extrinseco et accidentali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] entia media [illegible] moralis bona [illegible] [illegible] [illegible] sicut voluntas actum bonum [illegible] [illegible] [illegible] onatae, [illegible] potest omittere potentia ante, non vero consequenter conjungere potentiam proximam absolute existentem cum omissione actus sed entitative considerata, non vero [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

dic. [illegible] probatione minoris d[illegible] anni, ē principium naã
suã anni actũ, et cum eo [illegible] connexũ, non tā necessa-
rio praerequisitũ, neque inimpedibile a voluntate creata,
illo, necessario praerequisitũ, et proinde inimpedibili seu
inevitabile nego anni, et consequ. Necessitas formalis [illegible]
actus moralis non necessario provenit ab absoluta
existentia [illegible] actus, sicut ex tertia conclusione es-
se impedibile, et evitabile a voluntate creata, constat,
quia pendet a scientia media de actu conditionate futuro
atque adeo qua ratione vitari potest ipsa scientia, eadem vitari
potest sua praedictio. Ex hoc manifestum est discrimen inter nece-
ssitatem, quam tradimus et physicam praedeterminationem.
haec quippe et est anni, et [illegible] necessaria ad actum et prorsus
inimpedibilis a libertate creata, ut patet consideranti
[illegible] [illegible] prout traditur a suis auctoribus.

Ad rat. [illegible] antecedentis, potentia proxima volun-
tatis creata in statu absoluto vi praedefinitionis formalis [illegible]
[illegible] extrinseco [illegible], [illegible], [illegible] intrinseco [illegible] aliquis entita-
tis ratione, [illegible] sit intrinseca actui primo proximo et immediate,
nego. [illegible] formaliter [illegible] intrinseca actui pri-
mo proximo sed extrinseca, atque a voluntate creata [illegible]
[illegible] scientia media de actu conditionate [illegible]
[illegible] ergo licet potentia proxima maneat [illegible] [illegible]
in sensu composito praedefinitionis conjungi [illegible] [illegible]
actus quia repugnat potentia [illegible], [illegible], haec
[illegible] se praecise spectata [illegible], et [illegible]
multas potentia [illegible] indifferens, [illegible]
[illegible] sine [illegible] vitari posse [illegible], sed solo vitari [illegible]

[illegible] non pt scientia, eliam si posit omitti actus [illegible] objectum . . .

10 Ad ultim̃ nego ann̄s, ẽ potentia conquens scientiam medi. et praedic. [illegible] facta supra instans reale potentiae prox. [illegible] existentis, in quo intelligitur [illegible] scientia media, et praedictio ab ea dependens. [illegible], [illegible], facta [illegible] [illegible] potentia proxima, [illegible] non [illegible] scientia [illegible], aut [illegible] omo praesupponit, nego ann̄s, et [illegible]. Quando actu existit [illegible] creatura proxime expedita ad actũ, [illegible] omissione jã per totã aeternitatẽ praecessit in Deo, et scientia [illegible] [illegible] futuro et praedictio formalis. [illegible] non sint illi intrinseca, sed extrinseca omo, propter eas potentia [illegible] n. dicitur potentia conquens [illegible] illã. Instantia ẽ [illegible]

11 Ad [illegible] nego assumptũ [illegible] probationẽ [illegible] nego [illegible], quia si illa potentia [illegible] posset [illegible] [illegible] Petro [illegible] scientia, [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] omissione [illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible] n. est per se, et immediate [illegible], [illegible] mediate, mediante [illegible] omissione [illegible] [illegible] n. est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientia media de actu [illegible], [illegible] [illegible] voluntate creata in [illegible], [illegible] potentia per qua [illegible] [illegible], et per omissionem ipsius actus [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et in [illegible] [illegible] [illegible] scientia media [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible]

Hic [illegible] video, tandem abiit, et praedefinitio [illegible] excludat [illegible] prima, ut quin immo necessario et essentialiter habeat. Nam prae-definitione formali non vult Deus actum praedefinitum quomodocunque sequi, sed vult illum et ponendum dependenter a sub actu prae [illegible] creatae [illegible], qui ē hypothesis scientia media, a qua pendet et praecedit ipsa. Unde non habet [illegible] has oppositas, sicut communiter adversarii sed praedefinitio formalis ita a nobis exponitur, quia decreto voluntate [illegible] si permittere ei actum, et omissionem actus tunc [illegible] in actu [illegible] [illegible] ive hoc alio simile modo utrumque simul [illegible] exponitur [illegible] [illegible] per scientiam mediam. [illegible] huic auxilio consensurum [illegible], et tunc actum eliciat et ideo ei confero hoc speciale beneficium, [illegible] congrui, et propter hanc specialem benevolentiam [illegible] ei confero aliquod aliud aux. [illegible] inefficax. [illegible] scilicet [illegible] praedefinitionem, quia non constituit actum nimis [illegible] absolute, et [illegible] actus [illegible] contra [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] lib. ita concurrit, et respicit actum, ut [illegible] non [illegible] potentiam [illegible] [illegible] omissionem.

[illegible] contra [illegible] [illegible] haec [illegible]; semper etiam supernaturalis sit creatura, [illegible] ejus determinat [illegible] et [illegible] creatura [illegible] voluntas determinat [illegible], quod [illegible]: inquit S. Anselmus et clarius S. Thomas non est homo liberi arbitrii, nisi ad [illegible] determinatio sui operis pertinet, ut ex proprio judicio eligeret hoc, aut illud [illegible] contentiam [illegible] 28 [illegible], et dist. 20 [illegible] aut [illegible]: quod voluntas creat in actu, non [illegible] alio [illegible]

minate, seu determinante [illegible] timoris magnopere [illegible] citant Meriste, S. Thomam aperte rejicere, quae determinatio: ne [illegible] supposita, [illegible] formali determinatio actu [illegible] non est a voluntate creata, sed [illegible] actu illo specificatur et [illegible] [illegible] [illegible] in signo [illegible] [illegible] [illegible] creatura [illegible], absolute [illegible]. [illegible] quando creatura inter pone [illegible] actu charitatis [illegible] per tota [illegible] illo [illegible] actus absolute, et specificatur a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

14 [illegible] nego min. [illegible] formale non est tales [illegible] quo [illegible] actum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ponendi, [illegible] a potentia [illegible], seu a potentia [illegible] [illegible] intellectu [illegible] [illegible], et [illegible] scientia media qua [illegible] creatura [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et supponit [illegible] creature determinationem [illegible] [illegible] [illegible] scientia media et [illegible] [illegible] constitutiva intrinseca [illegible] [illegible] actu [illegible] [illegible] [illegible] sit determinatio actus [illegible] [illegible] creatura et actu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligi, et [illegible] [illegible] [illegible] et aperte rejicere physicam praedeterminationem

15 [illegible] contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro statu [illegible] [illegible] [illegible] sit specialis [illegible] [illegible] [illegible] specialis [illegible] [illegible] sine speciali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Nemo [illegible] specialis [illegible] [illegible] [illegible] actu formali voluntati [illegible] ille [illegible] [illegible] [illegible] quem [illegible] [illegible] [illegible] formalis [illegible]

proprie talis; ergo etc. Secundo hac eadem necessitas [illegible] [illegible] formalis manifeste [illegible] si res considerentur ex parte [illegible] Deus quippe si formaliter [illegible] [illegible] actum, efficaciter intendere [illegible] finem, neque [illegible] ipsum, adeoque nec efficaciter [illegible] et conservet media ad finem consequendum, quum repugnet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] absque efficaci intentione finis, ut patet considerandi; sed [illegible] sine efficaci intentione illius et [illegible] efficaci mediorum haberi nequit; ergo. [illegible] formalis praecepto [illegible] [illegible] non est necessaria ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum libertate [illegible] hac [illegible] [illegible] Nam [illegible] non tollit libertatem, si sit principium extrinsecum remotum per [illegible] requisitum [illegible], [illegible] a voluntate [illegible], nec constituit potentiam proximam ad actum, [illegible] [illegible], etiamsi dicatur principium remotum necessario [illegible] [illegible] ad actum; ergo. [illegible] [illegible] praecepta [illegible] [illegible] [illegible] necessaria media non aliud praestat, quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] necessario infert [illegible] [illegible] Unde Omnipotentia, et [illegible] sua [illegible] [illegible] aliunde modo, sive ratione nostra a se distincta [illegible] alia constitutiva actus primi proximi libertatis creatae; ergo.

[illegible] ad [illegible] [illegible] salutaris pro statu [illegible] si res [illegible], sive non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] speciali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magna [illegible] a Deo [illegible] [illegible] valde [illegible] [illegible] magnum [illegible] sive absolute [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] datur, [illegible] licet non [illegible] a Deo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] intentione [illegible] efficacis [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

inferretur cum complacentia, et intentione seria, licet quamvis [illegible] et [illegible] non connexa cum absoluta existentia illius [illegible] infinitis majorem beneficii ratione si ex praedicta formali [illegible]

17 [illegible] secundo [illegible] ex intentione vires Ecclesiae [illegible] posse electionem, et praeparatione [illegible] [illegible] [illegible] ex libera determinatione alterius qui non [illegible] libera determinatione necessario [illegible] [illegible], seu solius alterius ope [illegible]ante. [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] pro omnium [illegible] salute [illegible] omnibus [illegible] con[illegible] [illegible] sufficientia ad salutem, ita ut si [illegible] [illegible] efficax sit sicut frequenter [illegible] contingat non ex defectu [illegible] voluntatis sed ex [illegible] voluntati [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] constat [illegible] Donne intentio, [illegible] cam per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et praeparanda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] argumento [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] in illo salubriter et [illegible] primo [illegible] [illegible] salutari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

18 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et simul [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omissione [illegible] [illegible]

formalis principium remotum, necessario praerequisitum [illegible] potentia proxima, quae constituitur ex omnibus [illegible] quisitis non est inserviens [illegible] ut manifeste [illegible] ex hac veritate [illegible] habere potentiam proximam consentiendi [illegible] contra [illegible], praeparationem formale [illegible]. Haec quippe nonne [illegible] contingens, seu necessario quae [illegible] non sit inserviens, sed necessaria connexa [illegible] [illegible] ac decreto [illegible], aut praedetermi[illegible] et [illegible], quod sit connexum [illegible] necessario praerequisitum, et fingatur [illegible] scientia media [illegible] Nihil [illegible] quod sit connexum cum actu, et [illegible] relinquit potentiam proximam [illegible]

Hic ipsi video, [illegible] non [illegible] scientia media [illegible] formale [illegible] causa [illegible] tolus, ut [illegible] in [illegible] realistae constitutioni [illegible] eventa, in statu [illegible]. [illegible] necessarii [illegible] causa, quasi [illegible] non [illegible] formali [illegible], sicut manifeste patet in omnibus [illegible] excitanti, et adjuvanti ad salutaritur operandum non consentiant

[illegible]

[illegible] supernaturales [illegible] mala [illegible] actus [illegible] exaltat summo [illegible]

Etiā

concurrentia, præcipue actus moralis mali concurrit intrinsecè voluntas in malitia, et [illegible] hanc est psalmus 5. v. [illegible] [illegible] [illegible] manducent [illegible] [illegible] eo quod [illegible] admonet salvaretur, si [illegible] [illegible] [illegible] voluntatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et f. [illegible] [illegible] actus moralis mali [illegible] [illegible] [illegible] can. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alii vero [illegible] malis [illegible] potestate prædestinatos [illegible] non credimus, sed et si sint, qui tantum malum credere velint, cum [illegible] detestatione illos anathematizamus. Et [illegible] can. [illegible] sessione [illegible] si quis dixerit non esse in potestate [illegible] [illegible] malas [illegible], et mala opera, [illegible] bona [illegible] [illegible] non [illegible] solum [illegible] proprie, et per se, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] anathema sit. [illegible] canone [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mala [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] morali [illegible] et [illegible], [illegible] unanimiter docent [illegible] actus malos [illegible] permissive solum se habere

21 [illegible]

[illegible] legis, et peccati [illegible] per hoc [illegible] [illegible] militia morale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malo peccati [illegible] [illegible] alind [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ac [illegible] et libere [illegible]

Non obstat [illegible] [illegible] [illegible] contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contradicentibus [illegible] [illegible] originali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] peccati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] originali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adducto exemplo [illegible] [illegible], quod [illegible] causa [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simile [illegible] [illegible] influxu [illegible] in plantas male germinante [illegible] mala [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] influxu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malis [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conjunctionis, quando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] primus [illegible], [illegible] determinantis [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] influxus [illegible] [illegible] primi [illegible] [illegible] malo germinante [illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a mala [illegible] plantae dispositione [illegible] [illegible] [illegible] exempli [illegible] [illegible] [illegible] ex doctrina sancti Thomae ibidem in corpore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

et debitae [illegible] suae virtutis corruptionem, et [illegible]; ergo si anima de se virtutibus motiva determinaret ad claudicationem, [illegible] virtus est inefficiens, et [illegible] de se determinaret malam germinationem, ad quam planta indifferens [illegible] virtutis motivi et influxu [illegible] habendi [illegible] delectus. Igitur si creatura talis de se indifferenter determinaret ad malum peccati [illegible], aut [illegible] causa formalis aut auctor illius.

Articulus tertius

Utrum independentia [illegible] a scientia media conciliari possint cum [illegible] actus praedefiniti.

23 Praemitto [illegible] independentiam a scientia media est [illegible] decretum [illegible] a scientia simplicis intelligentiae quae videt possibilitatem actus, et independens a scientia visionis quae [illegible] determinate [illegible] existentiam actus. Alii [illegible] independentem a scientia media tum in existendo tum in operando, et aliam [illegible] scientia [illegible] decretum [illegible] sola scientia simplicis intelligentiae de possibilitate actus liberi [illegible] indifferente, absolute [illegible] determinate [illegible]. Aliter decretum [illegible] independens a scientia media [illegible] futuro, independens [illegible] a scientia simplicis intelligentiae [illegible]

bilitate actus sub variis auxiliis absolute et efficaciter decernat actum, non vero determinet auxilium, tanquam medium, sed illud determinandum relinquat in signo posteriori dependenter a scientia media.

4 Praemisso ordo praedictum formali independente a scientia media in existendo, et non in operando (quod omnia decreta praescindentia spectant, quatenus non determinat medium, sed illud determinandum relinquit per scientiam med. in signo posteriori) duobus modis accipi potest. Primo itaut, praecedente sola scientia simp. intel. Deus absolute, et efficaciter intendat et decernat actum, ut ponendum sub aliquo auxilio indifferente [illegible], quod deinde per scientiam med. appareat efficax. Secundo ita ut actum absolute decernat ponendum sub aliquo aux. indifferente, pariter per scientiam mediam determinando vel sub aux. necessitante in hypothesi nimirum possibilitatis creaturae dissentientis omnibus auxiliis sufficientibus quae ei dari possint. Porro supposita tali creatura, quae resistat omnibus auxiliis indifferentibus dissentive, repugnat, ut Deus praecedente sola scientia simpl. intel. de possibilitate actus sub aliquo auxilio aux. absolute decernat ponendum sub aliquo auxilio indifferente, quippe quod fieri possit, ut nullum ex his videatur efficax tale decretum fuit absolute frustrabile quod repugnat.

5 Praemissis tertio, de hac duplici praedefinitione disputari in praesenti, utrum cohaereat cum libertate actus praedefiniti. Et quantum ad primum sic probatur: praedefinitio illa capta praecisione dependenter a sola scientia simplicis intelligentiae qua Deus absolute, et efficaciter actum sub auxilio indifferente, utrum in quo illi actus, bene ponatur sub eo aux. indifferente

Quoad adal. io sensu quo dominé an supposito hac praedefinitione dentur acclarientia simp. intel. de possibilitate actus sui aliquo aux. indif. aut necessitante: vel abrot. ,le efficaciq. actū au. do subtrahendū ut ponendū vel sub aliquo aux. indifferente vel si per scientiā mediā nullū aux. efficaciq. efficax vel aux. necessitate: talis actus liberè ponatur etiā aux. indifferente praev. efficaciq. ....

Conclusio prima. Praedefinitio formalis independens a scientia media tum in existendo, tum in operando aufert libertatem actus praedefiniti. Ita Pedilla, ut Suarez et Ruippe ... modi praecepto à principio anni, et proinde incerta ... libertate creata. ... quidē, quia aufert ... exercitium libertatis creatae hic absolutū, tum conditionat. ... secundo ... e decretū absolutū, et efficax, quo Deus vult actū praedefinire et metaphysicè repugnat hujusmodi decreto non frustrari ... ... dependeat a consensu creaturae nec absolute, nec conditionate ... vio, nihil ... è, per quod voluntas creata possit illud ... tare. ... ... connexū cum actu, et ... necessitate aufert libertatem ... propositio è manifesta ... ex ... contradictionis ... stante illo ... actus est necessario futurus, et simul ... necessario futurus si nempe, stante illo ante ... liber, sicut manifestè requirit ... libertas; ergo praedefinitio formalis independens a scientia media tum in existendo, tum in operando aufert ... libertatem actus praedefiniti. ... formalem et immediatam libertatem actus satis non è, si ... constitutiva ... actus primi proxime sine ... indifferentia ad

actum aliud, ejusque omissionem sed praeterea eius, et nulla existat necessitas animi ad actum aliud, neque ullum habeatur illius impedimentum, quod per voluntatem exercitium nequeat auferri, illud voluntate habetur. necessitas animi ad actum aliud, vel manet impedimentum ne ponatur actus, in necessitate, seu inseparabili a voluntate creata nunquam, semper et voluntas est libera ad actum? Sed manifeste licet in eo casu, licet vinculis vinctus, et pedibus captus, si tamen insolubili catena incatenatus columnae nulla sane ratione [illegible] ad incedendum; atque stante necessitate formali, sola constitutiva positiva actus primi proxime manent entitative, ex eo [illegible] se indifferentia ad actum. ejusque omissionem non habeatur sufficientia cujuslibet necessitatis animi, et impedimenti, quae per ipsius voluntatis electionem auferri non possit: sed ipsamet praedefinitio formalis hujusmodi necessitas ad actum et impedimentum omissionis illius, unde nec electione creatae voluntati auferri minime potest, qui non pendeat ab ipsius exercitio absoluto, aut conditionato. Ergo.

27 Confirmatur. Ad praedefinitio formalis independens a scientia media dimanat in existendo licet dependeat in ordinando, ut ponit [illegible] communior Thomistarum contra, sequendo cum quibus, Alvarez, et aliis. Arausanus [illegible] ejusmodi praedefinitio est decretum tum absolutum, et efficax quod praeeunte sola scientia simplicis intelligentiae determinate intendit actum quantum ad substantiam, et dispensationem quantum ad modum indifferens vel efficax. Ergo ob eandem rationem rejicienda est quidem impugnavimus praedefinitionem formalem independentem a scientia media in existendo [illegible] [illegible] [illegible] illae quanto ad substantiam actus non dependet principium animi [illegible]

physice connexum cum actu, v.g. elicito et permissive [illegible] libera, quam ante scientiam [illegible] in existentia [illegible] [illegible] Deo [illegible] efficaciter potest consistere cum libertate actus [illegible] quia posset voluntas creata in signo posteriori objectivo determinare scientiam mediam de actu conditionate futuro [illegible] indifferente, et sic efficere, ut in statu absoluto haberet [illegible] indifferens, [illegible] efficax, et non necessitans: sed haec non [illegible] probat libertatem actus praedefiniti quoad substantiam [illegible] est voluntatem creatam revera efficere, ut in statu absoluto habeat auxilium indifferens, hic in hac hypothesi nequit [illegible] tentia ante [illegible] omittere actum quoad substantiam, quia [illegible] [illegible] illum omittere neque in sensu composito istius [illegible] neque in sensu diviso. Non primum: nam cum decreto absoluto et efficaciter intendente actum quoad substantiam, simul [illegible] [illegible] omissio actus. At neque alterum hoc est in sensu diviso quia non est in potestate voluntatis [illegible] dividere ab hac praedefinitione, seu illam impedire. [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] et sensus compositi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] decreto [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] in potestate voluntatis creatae [illegible] [illegible] [illegible] ab hoc decreto [illegible] illud impedire [illegible] [illegible] declaratur [illegible] seu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] catena conditionatum, a qua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] liberare, [illegible] [illegible] [illegible] non a neque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quodque [illegible] [illegible] illa [illegible]

Objectiones et Solutiones.

48 [illegible] contra 2am conclusionem. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intellectu cognoscit possibilem [illegible] [illegible] auxilia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hac [illegible] [illegible] salva libertate [illegible]

[illegible] auxilio a indifferente, sed hoc ipso quod [illegible] formalis [illegible] a [illegible] tum in existendo, tum in operando [illegible] cum libertate actus [illegible]; ergo [illegible] conseq. Nã si [illegible] per [illegible] possibile [illegible] actum liberu sub illo auxilio, [illegible] possibile [illegible] [illegible] [illegible] auxilio; ergo [illegible] ita [illegible] [illegible]. Confirmat. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possibilis voluntati, tametsi voluntas ea [illegible] possit [illegible]; [illegible] ea [illegible] [illegible]; ergo [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] omnipotentia [illegible] actu efficere [illegible] possit [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible]; [illegible] inter hac nihil [illegible] interesse [illegible].

[illegible] ita [illegible] possibile [illegible] omissionem actus sub eodem auxilio [illegible] [illegible], et [illegible] ipso [illegible] intelligi [illegible] possibile [illegible] auxilio a indifferente, [illegible] sola [illegible] intelligentia [illegible] [illegible] [illegible] a indifferente [illegible] [illegible] [illegible], et memoria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sub illo auxilio, [illegible]

et in [illegible] [illegible] [illegible]. Deus primus prior contribuerit creaturae liberae principio partialiter contribuentis per actu creatura libera conditionate [illegible] [illegible] [illegible] sit, sed [illegible] voluntate creata [illegible] licet insigne scientia simp. intelle. [illegible] positionem [illegible] remotam potentiam praedefinientiale creaturae liberae [illegible] et hoc scientia [illegible] [illegible] de actu [illegible] [illegible] [illegible] non habet in potentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] subsequente scientia simp. intelle. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; ergo [illegible] [illegible] [illegible] proxime possibilis [illegible] causam immediate [illegible] [illegible] [illegible] humanae [illegible] [illegible] electivae nego consequentiam, et [illegible] [illegible] [illegible], nec [illegible] subsumpta minore et altera consequentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immediate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immediate et simul [illegible] concurrit ad [illegible], et [illegible] creaturae [illegible] [illegible] quae immediate elligit creatura non elligit immediate [illegible] [illegible], ut patet in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immediate libera circa eamdem actionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immediate [illegible] [illegible] actum [illegible] [illegible] nisi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actum creatura [illegible] conditionate [illegible]

[illegible] [illegible] contra [illegible] [illegible] posito [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] sola scientia simp. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potentiam [illegible] [illegible] [illegible] per scientiam mediam [illegible] [illegible] et congruum [illegible] [illegible] [illegible] creat [illegible] creatura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] insignes potentiam [illegible] [illegible] scientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] actum charitatis; [illegible] [illegible] consistit [illegible] [illegible]

pro statu conditionato, ergo etiam pro statu absoluto [illegible] supposita ante scientia media [illegible] posteriori ad [illegible] rationem formalem Petrus haberet pro statu absoluto [illegible] constitutiva actus primi proximi ad actum ejusque omissionem, tum quia haberet ea [illegible], quae constituebant hypothesim scientiae mediae [illegible] quia [illegible] formalis nec constituit actum [illegible] libertatis nec ad illum requiritur, ergo.

31 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] media si Petrus haberet [illegible] a [illegible] decretaliter [illegible] numquam ex actu primo prox. intelligeret [illegible] entia [illegible] impedimenti quod per ipsum [illegible] Petri [illegible], [illegible], nisi [illegible] saltem implicite [illegible] distincta [illegible] hypothesi scientiae [illegible]. ut [illegible] sit veritas contingens [illegible] scientia [illegible] intelligi deberet saltem implicite [illegible] constitutiva actus [illegible] libertatis [illegible] intellectus, [illegible] et impedimenti, [illegible] libertatis [illegible] hypotesim illam [illegible] actum ejusque omissionem prout [illegible] actu primo [illegible] constituta intelligatur [illegible] formalis [illegible] in existentia [illegible] dependens [illegible] principium [illegible] salutandi et [illegible] ut igitur salvetur libertas pro statu conditionato et absoluto [illegible], vel pro [illegible] statu [illegible] cujusque impedimenti. [illegible] [illegible] quidem [illegible] [illegible] sunt independentia [illegible] extrinsece, quia [illegible] formalis

[illegible] connexa [illegible] actu et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], nego [illegible] habent ora, quæ constituunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] e [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] posit [illegible]: [illegible] [illegible], et si [illegible] [illegible] non [illegible] actu [illegible] prox. [illegible], nec intrinsece [illegible] [illegible] in extrinseca connectit cum actu, et connexione quidem [illegible] [illegible], ergo et.

[illegible] simul. [illegible] non [illegible] [illegible] intenditur absolute [illegible] efficaciter actu [illegible] solum [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] etiam ab ejus [illegible] vel necessitate, quæ [illegible] determinat [illegible] necessitans [illegible] indifferenti; non [illegible] [illegible]. Non [illegible] igitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] actu [illegible] conditionatè futura, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible] quia non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] auxilii indifferentis, nisi mediante auxilio necessitante: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] sub auxilio indifferente quia si voluntas [illegible] ejusmodi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] determinare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indifferens [illegible] absolute. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] videt per scientiam mediam consensum [illegible] [illegible] conditionatè futurum sub aux. indifferente ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] auxilii indifferens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

denique supposita ejusmodi praedefinitione formali, ne semper actum absolute quidem, et efficaciter intendat, sed disjunctive, hoc est continendum vel per medium indifferens, vel per medium indifferens determinandum sese insignire postremum per aliorum media diversum, adhuc in plena voluntate absolute ehaben [illegible] habere pro statu absoluto aux. indifferens ut velle conniventer [illegible] manifeste liquet, seu habere in plena libertate voluntatis; e pro statu absoluto conserentur volu. consentire aux. indifferenti, adeoque ponere, vel non ponere actum praedefinitum si [illegible] necessario exigit idea auxilii indifferentis; ergo supposita ea hac praedefinitione formali, adhuc pro statu absoluto in plena libertate voluntatis e impedire ipsam [illegible] non efficere unquam existent: nam quae sit immediate terminus connexionis contrariae (qualis e inter praedefinitionem et actum praedefinitum, ut impedire eam fundamentum praedefinitio a e fundamentum, [illegible] praedefinitur e terminus; ergo.

[illegible] ad animum sicut hac praedefinitio, quae efficaciter et absolute intendit actum quoad substantiam, signate non intendat actum liberum, vel necessarium, siquidem ex suo modo non exprimet, sed [illegible] [illegible], [illegible] tale actus; exercite tamen intendit actum [illegible] [illegible] [illegible] ex ipso autem, per liberam scientiam simplicis intelligentiae [illegible] et efficaciter intendit actum, exercite intendit actum quoad [illegible] necessarius quia ex sui modi tendentia essentiali, et immutabili, infert [illegible] illud exigentes [illegible] e, licet pro statu absoluto [illegible] praedefinitione actus indifferens sit, et ponatur per hoc, aut illud medium, sed [illegible] per aux. indifferens, vel necessitans, non indifferens ut [illegible]

natur, vel [illegible] ponatur, vel ut ponatur libere, vel necessario. [illegible] si in statu absoluto poneretur sub auxilio indifferente, adhuc non poneretur libere quia non poneretur a potentia [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] necessario et [illegible] determinata

3.– [illegible] [illegible] [illegible] voluntatem creatam posse [illegible] [illegible] [illegible] ipsi, [illegible] [illegible] et illustrius [illegible] [illegible] quoad [illegible] non [illegible] quoad substantiam, quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et absoluta existentiam formaliter [illegible] [illegible] [illegible] illi [illegible] actus sub aliquo aux. [illegible] indifferente, aut necessario. [illegible] [illegible] [illegible] constat [illegible], etiamsi actus in statu absoluto haberetur sub auxilio de se indifferente [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] a potentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] expedita ad actum, [illegible] omissionem actus, seu performam [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] determinata ad actum. [illegible] quando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntatis libertate [illegible] [illegible], vel [illegible] habere indifferens, cum necessitate [illegible] [illegible] auxilium [illegible], si auxilium indifferens [illegible] [illegible] indifferens, [illegible], [illegible] tali necessitate, nego majorem [illegible] [illegible] voluntas creata [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] auxilium indifferens possit [illegible] et habeat in [illegible] absoluto

habeat illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] necessitates: quia [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] absolutum, [illegible] efficax [illegible] [illegible] neque actus, neque [illegible] quoad substantiam [illegible] in voluntate creata.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immediate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simpl. intelligentia absolute, et [illegible] [illegible] [illegible] actum [illegible] libertatis sub aux. ind. [illegible] a vel o, [illegible] [illegible]

gis actus quoad substantiam. Nempe hoc est vere a principio, nisi, methaphysica connexio cum actu quoad substantiam et prorsus inevitabile a voluntate creata. Quamvis igitur hac possit omittere actum sub utroque aux. determinate, et distributive accepto, non sit in suo utroque necessario et collective sumpto, quia suo alterutro conveniat, necesse omnino est. Exemplo ejus inelucta[illegible] , [illegible] domo exire per portam [illegible], vel [illegible] posset quidem non exire per alterutram, at simul per alterutram exire necessario colligeretur.

Animae [illegible] ad exponendam doctrinam sancti Aug. lib. de corr. et gratia cap. 14 ajentis Deum magis habere in sua potestate hominum quam ipsi sua, necesse non est, ut [illegible] scientia simpl. intel. possit absolute hanc actus absolute, et efficaciter praedefinire, sed satis est si [illegible] possit dependenter a scientia media de consensu eorum conditionate futuro. [illegible] summum Deo convenit erga humanam voluntatem, non [illegible], ut ab hominibus obtineat consensum per media [illegible] libertati creatae sed solum per [illegible] libertati congruae mediae.

Corolarium

Ex his, quae diximus contra praedefinitiones independentes a scientia media tum in existentia tum in impossibili colligitur ob eandem rationem rejiciendam [illegible] praedeterminationes creaturarum, quum sit ejusdem indolis et sua principia non magis illis quam huic conveniant. Verum si attendamus ea, quae diximus de praedefinitione dependentium a scientia media in creatura, [illegible] rejiciendam videtur. [illegible] [illegible] consiliari non possunt [illegible]

p definitionem, ea quae pro signo posteriori id habent aut necessitatem seu admittunt ad utrumlibet indifferens, si per scientiam mediam, posterius ad praedeterminationem aliquid ex interventione praedeterminatur efficax, quanto magis infallibile erit decretum praedeterminans, habet quippe post se [illegible] ita infallibiliter efficax, ut impossibile sit eam entitatem in voluntate poni et voluntatis consensum non sequi, impliatque contradictionem eam entitatem [illegible] voluntatis aut cum consensu [illegible] conjungi, sicut disputatio [illegible] coram summo Pontifice [illegible] Romanae [illegible].

Caput nonus
De Divina Providentia.

A scientia, et voluntate, nec non a [illegible] quasi a speciebus ad genus, in summam [illegible] providentiam [illegible] in suos fines, maxime [illegible] creaturae [illegible] [illegible] status [illegible] quae [illegible]. Breve erit hoc caput: quoniam annus scholasticus [illegible] et [illegible] nos manet [illegible] de [illegible] Trinitatis mysterio a[illegible].

Articulus primus
Utrum in Deo [illegible] sit rerum omnium in suos fines Providentia.

Providentia sicut nomine [illegible] significare [illegible] praeordinationem seu [illegible] cognitionem [illegible] providentia [illegible] [illegible] cognitio [illegible] providentia [illegible] non distinguitur, [illegible] alii hic [illegible], et [illegible] considerandam [illegible] providentia [illegible]

quae est ipsa illa divina ratio in summo omnium principe constituta quae cuncta disponit... quae cum in ipsa divinae intelligentiae puritate conspicitur, providentia nominatur, cum vero ad ea quae movet ac disponit, fatum a veteribus appellatum est, ut sit, fatum inhaerens rebus mobilibus dispositio, per quam providentia suis quaeque nectit ordinibus. Providentia igitur, prout modo accipitur [illegible] complectitur primo rationem ordinis seu dispositionis in mente divina existentem, secundo ordinis illius, seu dispositionis certam in tempore executionem, seu ut loquitur Hugo a Sancto Victore: scientiam dirigentem, voluntatem imperantem et potentiam exequentem.

2 Providentiam autem definiunt, ut: rerum dispositionem ad suos fines ordinat-, vel ut definit Damascenus lib. 2 de fide cap. 29. Dei voluntas, per quam res omnes apte, congruenterque gubernantur; vel denique cum S. Thoma 1 part. q. 22 art. 1 ratio ordinis rerum in finem in mente divina praeexistens. Ex his vero [illegible] cognosc[illegible] [illegible] esse providentiam et ordinativam, et practicam, qua res [illegible] in fines ordinate dirigantur, finem, qui quantum ad rem praesentem spectat, duplex est generalis seu universalis et absolute ultimus, alter specialis seu particularis et medius. Primus est [illegible] ipsa divina gloria extrinseca juxta illud Proverb. 16: universa propter semetipsum operatus est Dominus. Alter est rerum aliquarum bonorum subordinatio, quae est ordo dirigit eas in finem medium sibi proportionatum, prout quidem in finem naturae, ut cibus ad sustentationem, medicina ad sanitatem; supernaturalia vero ad finem supernaturalem, ut gratia actualis ad justificationem, et meritum. Licet tandem omnia dirigantur in finem ultimum, et universalem qui ipse Deus est. Hic fine duplex distinguenda est Providentia, non a ex parte principii, vel actus, vel finis ultimi, seu rationis [illegible] [illegible] sed ex parte finis,

intermedi [illegible] naturali [illegible] provident a Deo [illegible] naturalis [illegible] supernaturalis, cum [illegible] supernaturali ordini [illegible] [illegible] errore.

3 [illegible] inter veteres [illegible] et [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible] sunt [illegible] quos, ut inquit [illegible] [illegible] esse negavit ne [illegible] statu [illegible] quam utramque simul [illegible] inter Christianos [illegible] [illegible], et ipsi illi, qui dicunt [illegible] [illegible] et circa [illegible] [illegible], neque nostra [illegible] [illegible] sunt quotquot [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] necessitate [illegible] [illegible] invenerunt aut [illegible] contingere, aut nobiliora dumtaxat, non vilia et minuta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quendam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] et

animadvertendo et [illegible] ad se pertinere putante, curiam, et mu-
ri negotii [illegible]. [illegible] ita severant, qui ut Epicurus, [illegible]
ant voluptatibus, otioq. bene operi, sicut in arde [illegible]
[illegible], ut Athei vel [illegible] materia, [illegible], et [illegible]
ut Materialistae, Naturalistae, [illegible] veri, [illegible] u esse
[illegible] hujus [illegible] contra quos sit

4 [illegible] Conclusio. [illegible] providentia sua omnia regit, et gu-
bernat, etiam minima, praesertim vero creaturas rationales.
[illegible] Dogma [illegible] [illegible] [illegible] partes. Probatur quoad
primam partem ex illo Sapientiae 14 = Sua autem Pater pro-
videntia cuncta gubernat et antea capite 8 [illegible]
[illegible] = attingit a fine usque ad finem fortiter, et disponit omnia sua-
viter = et cap. 11 [illegible] omnia in mensura, et numero, et pondere
disposuisti. Consonat sensus Ecclesiae, [illegible].
Nam quamvis [illegible] intellectualis [illegible], [illegible]
tendere [illegible] opera [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] intellectus, et sapientissimus [illegible] sit qui
hoc universum ex nihilo creavit, conservare, ut [illegible] etiam
sua providentia regat, et gubernet. [illegible]
[illegible] cui [illegible] [illegible] ex [illegible]
quis deserat, et destituat, quod ipse condendum putavit;
si injuria e non regere, nonne [illegible] major injuria [illegible], et
non curare [illegible] aliquid non [illegible] nulla injuria sit non
curare, quod [illegible] Atque ex his [illegible]
[illegible] altera pars, quod laudata scripturae testimonia [illegible] pro-
videntia extendant [illegible] nulla facta exceptione, [illegible]
non desunt scripturae [illegible] sua de minimis [illegible]
[illegible] expresse [illegible] [illegible]. extat [illegible]

146 v. 9 = qui dat iumentis escam ipsorum, et pullis co-
rvorum invocantibus eum. e n. curvo ad habet. illud Matthæi
c. 6 v. 26 = respicite volatilia cæli quoniam non serunt, neque
metunt, neque congregant in horrea, et Pater vester cœlestis
pascit illa et v. 28 = considerate lilia agri, quomodo
crescunt non laborant, neque nent = et v. 30 si autem fœnum
agri, quod hodie est, et cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit
etc. = consentiunt cæteri, ex quibus S. Aug. lib. 5 de ci-
vitate Dei cap. 22 inquit = confirmat Christus in Evan-
gelio vilissimas, et abjectissimas mundi particulas divina
ejus providentia regi = et paulo inferius = non sunt audiendi
qui putaverunt sublunares mundi partes fortuito agitari, sed
omnes divina providentia gubernari. Denim. omnem rem
regimur, et calmus, qui cum carmina cauda celestium,
et eam de infima contemplat laudate Dominum de terra
dracones et omnes abyssi, ignis grando nix glacies
... quæ faciunt verbum ejus ... similia habet in ...
de civit. Dei cap. 14 lib. 10 quoque id manifeste suadet
per eadem quam supra ex sancto Hieronymo consideravimus. Hic ergo manifeste colligitur quod si tanta providentia
Deus circa minimarum rerum, quas creavit curam, et pro-
videntiam habet, quanto magis creaturæ rationalis, quæ inter
omnia sub cœlo condita nobilissima est. Hoc aperte docet Christus
apud Matthæum c. 6 v. 26 postquam dixerat de pascendis avibus a Patre cœlesti
sic inquit = nonne vos magis pluris estis illis? sed clarius
in v. 30 cum inquit si fœnum agri ... Deus sic vestit, quan-
to magis vos modicæ fidei = hoc quoque habet quod anima
est ad imaginem et similitudinem Dei, ut dicitur Genesis 1 [illegible]

Dei misericordia ad supernaturalem statum elevatus, et post lapsum Christi sanguine redemptus; ergo si de aliis creaturis, quas suo perditas ejus suo erit cum providentia [illegible] ti, a fortiori curam, et Providentiam sit de homine ipso

Objectiones, et Solutiones.

[illegible] ex auctoritate Sacrae Scripturae. [illegible] uma [illegible] [illegible] q. v. 6 ait [illegible] numquid [illegible] cura [illegible] [illegible] [illegible] capite 21. vers. 7 quaerens, quod impii prosperentur in hac vita, et justi torquerentur. Quare impii vivunt sublevati sunt, confortatique divitiis. Et Jerem. cap. 12. v. 1. inquit: justus quidem es Domine, si disputem tecum, verumtamen [illegible] loquar ad te: quare via impiorum prosperatur, bene est omnibus, qui praevaricantur, et inique agunt: quod significare videtur David Deus psalmo 72. dicit: quia zelavi super iniquos pacem peccatorum videns: et v. 12 ac seq. ecce ipsi peccatores, et abundantes in saeculo obtinuerunt divitias, et dixi; ergo sine causa justificavi cor meum . . . et fui flagellatus tota die. [illegible] ejusmodi [illegible] [illegible] esset, cum, [illegible], si et haec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] evenirent, sit justissime fient, quia non [illegible] meritum, sed potius secundum [illegible] haec omnino contingat.

R. [illegible] [illegible] ea [illegible] illa [illegible] [illegible] cap. 25. v. 4 non alligabis os bovis triturantis: cujus eo in loco meminit Paullus, et quod praemisit verbis, quae obijiciunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propter [illegible] [illegible] [illegible] propter [illegible] [illegible] [illegible] agricultores, quibus [illegible] nomen metaphorice [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible]: si alendi sunt boves, [illegible] [illegible], [illegible] suis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in

Palestina aut [illegible] teste Cornelio a Lapide
quanto magis Praedicatores laborantes in vinea Domini
[illegible] siquidem Apostoli [illegible] Evangelii, ut
alimenta de [illegible] ut manifestum fit ex contextu [illegible]
curae Deo et Providentia de passeribus et nullis [illegible]
et de omnibus aliis, ac creaturis uti docent sacrae litterae
superius laudatae; at non [illegible] ac de [illegible]. [illegible]
super hunc Apostoli locum [illegible] Chriso-
stomus, Theodoretus, et alii

[illegible] spectat ad reliqua [illegible] illos [illegible]
[illegible] et i-
psi [illegible] et aliis in [illegible], sed so-
lum [illegible] ex zelo [illegible]
ita [illegible] si tamen hoc nomine
[illegible] ipsemet [illegible] psalmo 36 [illegible]
[illegible] noli aemulari in malignantibus, neque zelaveris
[illegible] iniquitatem. Quoniam tamquam foenum velociter
arescent, et [illegible] cito decident [illegible]
[illegible] suis [illegible] in hac vita pro-
[illegible] unde ne [illegible]
[illegible]
[illegible] cognoscere [illegible]
[illegible] in hac vita mortali, item [illegible]
[illegible] capite primo, versiculo 13 [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] Dei ita [illegible]
[illegible]
[illegible] misericordia Dei [illegible]

ompleciitur bonos, sicut severitas Dei puniendo corripit malos. placuit quippe divinae providentiae praeparare in posterum bona iustis, quibus non fruentur iniusti, et mala impiis, quibus non excruciabuntur boni; ista vero temporalia bona, et mala utrisque voluit esse communia, ut nec bona cupidius appetantur, quae mali quoque habere cernuntur, nec mala turpiter evitentur, quibus et boni plerumque afficiuntur. [illegible] nam si nunc omne peccatum manifesta plecteretur poena, nihil ultimo judicio servari putaretur. Rursus si nullum peccatum nunc puniret aperte divinitas, nulla esse providentia divina putaretur. Et in psalm. 54. omnis malus aut ideo vivit, ut corrigatur, aut ideo vivit, ut per illum bonus exerceatur. Haec [illegible] causerat Aug. ex sacris lit. e. g. ex Ap. [illegible] [illegible] volens ostendere iram, et notam facere potentiam suam sustinuit in multa patientia vasa irae apta in interitum, et ut ostenderet divitias gloriae suae in vasa misericordiae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vitae commoda, et vitae incommoda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel aliud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex parte considerat [illegible] multa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] clare conspiciendam exponit.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

jestatis, si cari eã vilem aliud e.g. muscam, pulicem, et hujusmodi [illegible] habere dicatur. [illegible] veritate [illegible] [illegible] here [illegible] propter illam majestatem [illegible] non curat [illegible] quanto magis itaque [illegible] [illegible] [illegible] et dominans dominantium [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] majestate [illegible] per [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et pulli et [illegible] [illegible] in terra multitudinem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] teste [illegible] in psalmis, [illegible] [illegible] dimisit eos [illegible] desideria cordis eorum: non [illegible] [illegible] [illegible] eã [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] deputati, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] relinquamus eã [illegible] multae sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Philippo ita describit [illegible] [illegible] fatum sempiterna [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et impii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] quos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] majestate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] negotia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non providentia [illegible] regitur hoc, sed suã relinquitur.

[illegible] [illegible]

e magnus in magnis, ut minor non sit in parvis [illegible] parva. non sua grandidate, quae nulla est, sed artificis sapientia repre-hendenda sunt. inquit Aug. lib. 11 de civit. cap. 22, et lib. 5 de Gen. ad literam cap. 8 [illegible] minima corpore antea sensu animantia, et majore attentione chapeamus agilitatem [illegible] scientis, quo [illegible], [illegible] quadri [illegible], [illegible] mirenur [illegible] formica, quam [illegible] camello [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dei, infinitamque potentiam et sapientiam, [illegible] quae [illegible]: [illegible] capita tot sensuum organa [illegible] [illegible] quot requirentur ad [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] et alia praestanda quae ab ipsis homine [illegible], [illegible] dem panini, [illegible] a [illegible] si non decuit [illegible] Dei majestati [illegible] condere et intellectu comprehendere, cui [illegible] gubernare [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. Inter [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] nulla [illegible] de minimis non curat, vel quia majora [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] docet, vel [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible]. Non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quo ab ipso condita sunt et gubernantur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sapientiam, potentiamque [illegible] ac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tanto [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] in exponendis [illegible] [illegible] grandescere dignatur, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de rebus omnibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

= nonne duo passeres asse veneunt. ita loquitur [illegible] et silia eorum [illegible] non [illegible], et in omnibus [illegible] et [illegible] partim [illegible] dei voluntate non [illegible]. Sic [illegible] in deo [illegible], qui [illegible], [illegible] et [illegible] non [illegible] dicere. [illegible] in [illegible] a [illegible] ac S. Hieronymus [illegible] ex communi [illegible] intelligentia [illegible] negat S. Doctor [illegible] et [illegible], ac [illegible], et minutissimis, ac [illegible] generale tantum [illegible] ad eorum [illegible] exigentiam. Hominibus vero ex speciali [illegible] atque ad [illegible] exigentia [illegible]

2. [illegible] hoc [illegible] veritate [illegible] hoc [illegible] derelinquere mala, non [illegible] sint [illegible] providentia [illegible] quia [illegible] in [illegible] et [illegible] Angeli [illegible] numquam [illegible] permittent, sed [illegible], [illegible] cadere [illegible], vel [illegible].

3. [illegible] [illegible] et [illegible] eventus [illegible] voluntate [illegible] in terra [illegible] et [illegible] sortes mittuntur in sinum [illegible] temperantur [illegible] 33. [illegible] Ioseph [illegible] suis accidisse legitur Genesis 37. [illegible] providentia [illegible] Ioseph cap. 45. v. 6, et 8. [illegible] verbis [illegible] vestra salute misit me Deus ante vos in [illegible] vestra [illegible] dei voluntate huc [illegible]

Fatum igitur Stoicorum, quod sit arbitraria necessitas, proveniens ex ortu siderum dispositione, et divinae legis providentiam procedentibus [illegible]. Verum si accipiatur fatum prout exposuit Boetius, videlicet pro inhaerente rebus mobilibus dispositione, per quam providentia suis quaeque nectit ordinibus, [illegible] pro habes argumentum, quibus [illegible] Stoicorum. Quod si nostrorum [illegible] fato tribuit, quia ipsam Dei voluntatem vel potestatem fati nomine appellat, sententiam teneat, linguam corrigat. Aug. lib. 5 de civit. Dei cap. primo.

Ad 3m [illegible] Aug. lib. primo de Genesi contra Manichaeos cap. 16: si enim, inquit, in alicujus opificis officinam imperitus intraverit, videt ibi multa instrumenta quorum causas ignorat, et si multum est insipiens, superflua putat. Jam vero si in fornacem incautus ceciderit, aut ferramento aliquo acuto, cum id male tractat, seipsum vulneraverit, etiam perniciosa et noxia existimat ibi esse multa; quorum tamen usum, quoniam novit artifex, insipientiam ejus irridet, et verba inepta non curans, officinam suam constanter exercet. Et tamen stulti sunt homines, ut in officina quidem artificis non audeant vituperare quae ignorant, sed cum ea viderint, credant ea necessaria. In hoc autem mundo, cujus conditor et administrator praedicatur Deus, audent multa reprehendere quorum causas non vident. Dolebis igitur physicis qui in hac [illegible] conspiciunt, et [illegible] ex quadam [illegible] arguunt, non enim [illegible] cum [illegible] simul [illegible] noverit, et maxime [illegible] ad hujus universi pulchritudinem, quam [illegible] perfectio [illegible] pertinet [illegible]

[illegible] et peccata [illegible] non sunt a Deo nisi permissiv[e] sed a prava [illegible] et [illegible] voluntate [illegible] [illegible] ad hoc impedire non tenetur. Item quia ita [illegible] [illegible] et angelos [illegible]; item quia et de hoc [illegible] valet, sapientissima Dei Providentia [illegible] suo [illegible] justitiae [illegible] [illegible]. [illegible] ad [illegible] [illegible] majori et minori industria [illegible] contingunt [illegible] hac [illegible] suprema Dei Providentia [illegible] in hac vita mortali [illegible] [illegible] permittantur [illegible] [illegible] industria, [illegible] successus feliciores, non [illegible] major justitia vel aequitas.

Articulus Secundus.

[illegible] [illegible]

et utrum semper [illegible] assequatur

[illegible] [illegible] tota [illegible] scholastica [illegible] mista et [illegible] actu intellectus [illegible] voluntatis [illegible] [illegible] intellectus [illegible] voluntati [illegible] [illegible] [illegible] sapientissima [illegible] sunt Theologi cum S. Thoma [illegible] q. 22 art. 1mo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sima [illegible] [illegible] non [illegible] fine, et [illegible] [illegible] primum [illegible] actus intellectus [illegible]

vero voluntati; ergo. Hanc Dni providentiae rem haurisse
videtur ex Augustinus, qui de praedestinatione, quae inter alias
una providentiae notissima est, lib. de bon. persev. dicit cap. 14
nihil aliud est praedestinatio quam praescientia et praeparatio
beneficiorum Dei quibus certissime liberantur quicumque liberantur
Et haec quidem ratione convincuntur videtur si. Latum testimonia quo-
rum aliqua ad intellectum, alia ad voluntatem Dei providentiae vi-
dentur referre;

Afferunt Thomistae auctoritatem Angelici Docto-
ris, qui non obscure significare videtur providentiam esse actum
in intellectu, qui praesupponit actum voluntatis. Sed in q.
22 ar. 1. o inquit: Providentia est pars principalis pruden-
tiae; atqui prudentia est actus intellectus, ut docet S. 2a 2ae quae-
stione ar. 1. Deinde ad 3um subdit: Licet ipsa providen-
tia sit in intellectu, tamen praesupponit voluntatem finis. Nullus enim
praecipit de agendis propter finem, nisi velit finem: unde prudentia praesuppo-
nit et prudentia virtutes morales, per quas appetitus se habet
ad bonum. Et q. 5 de verit. art. 1 ajunt Cardinalem solum provi-
dentia includit et scientiam et voluntatem; sed tamen essentialiter
in cognitione manet, non tamen speculativa sed practica. Unde
loco cit. q. 6 art. 1 sic colligit: unde sicut de providentia
supra dictum est, quod consistit in actu rationis, sicut et pru-
dentia, cujus est pars, eo quod solius rationis est dirigere, vel
ordinare: ita etiam et praedestinatio in actu rationis consistit dirigen-
tis, vel ordinantis in finem, seu ad directionem in finem praeexigi-
tur voluntas finis: nullus enim aliquid ad finem ordinat, quod
non velit. Id vero confirmant Thomistae hac ratione: quia repugnat
simplicitati divinae perfectio communicata, qualis ex [illegible]

actu intellectus, et voluntatis simul constituuntur.

15 Ideo cum hic modo agi pone de Providentia nempe adaequate et inadaequate, uno modo sumpta nedum est directiva per cognitionem finis, et mediorum, seu est ordinatio per intentionem finis et electionem mediorum, quemadmodum docet ipsemet Angelicus Praeceptor q. ... art. 3 o dicens: ad Providentiam duo pertinent, scilicet ratio ordinis rerum provisarum in finem, et executio huius ordinis. Et colligitur eadem ex ... quod providentia ... supra ... alio modo considerata, hinc ... praecise ... ... hoc constitutivum. Ad vero testimonia quae objiciuntur ex D. Thoma, qui aeternam ... in summa ... ter in hac quaestione ... apte intelligi possunt de ... inadaequate accepta ... ... exigenti continuere ... Providentia ... ... de eadem ... adaequate ... inadaequate ... consilium rerum agendarum, et cognitio mediorum ad ... sapientia intentionem ... ... electionem mediorum et executionem. ... pro ... salvantur de ... sumpta, ... de electione, et executione.

15 Ad contra ... compositionem hanc non est realem ... ... formalem stricte talem quae sit ... in genere stricte tali, et ... communem rationem ... tale, et ... explicite ... doctrinam ... circa ... rationem, quae ... praedicatum ... admittenda ... ... motivo formali ...

ad communi Theologorum statuat in complexo ex prima scientia quae pertinet ad intellectum, et ex veracitate quae voluntati convenit.

17 Secundo sic diva cupiatur causa ambagenis hac super re inter omni, quod alii imperium rationis intellectui, et alii voluntati tribuant, et divum Thomam in utramque partem allegantes. Hic enim aperte videtur q. 28 art. 8 ad primum nos dicens: voluntas movet per modum imperium omnes alias ad partes. Et in primo distinctione 22 q. 1 art. 1 ad 3um dicit: voluntas scit et imperare ad ipsum quae potentia convenienter advenit. Contra a primis stare videtur prima secunda q. 17 art. 1 cum titulus: utrum imperare sit actus rationis, vel voluntatis. Ubi sic concedit: imperare est actus rationis praesupposito actu voluntatis. Quod inde explicat ex multa ubique in ultate verum est: assertione et vel ratione. Erat igitur hac ambagenis causa si externa... recepta, ac probanda praesupponat imperium ad intellectum, vel ad voluntatem pertinere.

18 Quod alterum ad spectat quaesitum, sane sententia, providentia divina semper assequitur suum finem ultimum, et generalem, nec non quem ad particularem effectum intendit; secundo finem particulare, quod inefficaciter intendit. Prima pars de qua sine absolute, et efficaciter intento est communis Thomistarum, altera de fine inefficaciter intento est contra Caietanum, ... a ... modo utramque parte ad voluntatem ... convenit art. ... nihil potest deficere a generali fine providentiae, quamvis quandoque deficiat a fine particulari. ... hoc idem probatur eadem ratione. Finis enim generalis praesentis providentiae, quam Deus efficaciter intendit, est sua gloria extrinseca, quam ex universa creatura ... inveniet.

[illegible] propter semetipsum operatur [illegible] particularis, quem serio quidem seu inefficaciter intendit [illegible] salus [illegible] [illegible] [illegible] omnia extrinseca [illegible] et omnium [illegible] consequi [illegible] [illegible] salutem non [illegible] multi sunt vocati [illegible] [illegible] extrinseca [illegible] ex ipsis [illegible] [illegible] manifestatione [illegible] ut recte animadvertit S. Thomas hic [illegible] art. 3 [illegible] [illegible] voluntate [illegible] bilis in ipsa [illegible] sicut peccator quamdiu [illegible] voluntate peccandi [illegible] [illegible] [illegible] cap. 83 [illegible] [illegible] sapientissimus et potentissimus [illegible] vult aliquem finem [illegible] [illegible] [illegible] vult serio at non absolute [illegible] [illegible] efficaciter non [illegible] [illegible] non consequatur.

[illegible] Providentia [illegible] ad finem consecutionem; sed [illegible] [illegible] [illegible] ut ex humana patet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Rdeo, ergo ma̅ [illegible] intentionē, [illegible] efficacē, [illegible] et electionē mediorū vel efficacē vel [illegible], [illegible] intentione [illegible] semper efficacē, et electionē mediorū semper efficaciū, nego ma̅, et sic distincta minori, nego conseq̅. [illegible] do dn̄a volitiō absoluta et efficax sit [illegible] infrustrabilis, [illegible] formaliter, aut virtualiter electio medio[illegible] [illegible] infallibilis [illegible] a fine [illegible] [illegible] formali aut virtuali [illegible] [illegible], [illegible] voluntatis creatae [illegible] inefficacia. [illegible] conting[illegible] [illegible] intentio [illegible] efficax non [illegible] in [illegible] de [illegible] efficacia ad finis consecutionē, sed solū voluntate [illegible] [illegible] finis libertate.

21 [illegible] ado. Si Deus finē aliquē cum intentione non [illegible] [illegible] in sua potestate [illegible] efficaciam [illegible] [illegible] Deū non velle [illegible] [illegible] [illegible] mediis [illegible] efficacē, et [illegible], pro [illegible] non velle [illegible] [illegible] [illegible] intenderet [illegible] si voluerit [illegible]

R. nego ma̅ [illegible] finē aliquē [illegible] [illegible] ex hac intentione conferat [illegible] voluntati creatae [illegible] bene [illegible] [illegible] creatae. [illegible] [illegible] Deo [illegible]

[illegible] sunt in [illegible]

incava igitur e hac [illegible] voluntas. [illegible] confirmati[illegible]

[illegible] quia [illegible] voluntas, [illegible]

[illegible] pro [illegible]

[illegible], et [illegible] partis [illegible]

[illegible] gratis [illegible]

hus non ad vincendas, sed ad conservandas [illegible] libertatem,

et [illegible] sufficientia [illegible]. Paritas [illegible]

[illegible]

salus [illegible] ab ipsius voluntate supposito [illegible] auxilio

salte sufficiente.

[illegible] salute [illegible]

[illegible] auxilio finali, seu [illegible] vellet [illegible]

praescientia [illegible] vellet [illegible] existeret [illegible]

[illegible] verificativa [illegible] praescientiae [illegible], ergo.

[illegible] ergo [illegible] vellet [illegible] salute [illegible]

[illegible] praescientiae, quia hoc [illegible]

[illegible] vellet [illegible] nulla repugnantia

e: non [illegible] vellet falsas [illegible]

[illegible]

[illegible] absoluta [illegible]

[illegible] voluntas

[illegible] arno

[illegible] alavelatis

Quae temporis angustia et [illegible] tum [illegible]
summa necessitas praeloqui non sinant, illa tantum [illegible]
[illegible] catholicae [illegible]
[illegible] hominem [illegible] eo modo [illegible]
[illegible] catholica [illegible]
[illegible] at viva [illegible]
Haeretici theologorum [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible], et magis [illegible], ac [illegible]
[illegible] sanitate [illegible]
[illegible] qui [illegible] nostra [illegible]
[illegible]
docete nunc omnes gentes [illegible]
nomine Patris etc... Sed compellimur haereticorum
blasphemantium [illegible]
[illegible] praesumere, [illegible]
praecepta sunt [illegible] et venera[illegible]
[illegible] filii [illegible] cogimur serm[o]
nis nostri humilitate [illegible] ea quae [illegible]
re, et in vitiis vitio coarctamur alieno. [illegible]
[illegible] circumspectionis [illegible]
[illegible] nec [illegible] laboris aliquid
[illegible] nec fructuosius aliquid invenitur

Caput XX unum.

De existentia sanctissimae Trinitatis

Articulus primus

[illegible] hujus mysterii, et errores contrarii.

1 Altissimum Trinitatis mysterium [illegible], ut [illegible] vera in [illegible] [illegible] [illegible] eentiam seu substantiam [illegible] in Trinitate [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible], et [illegible] in Trinitate et Trinitas in Unitate veneranda [illegible] [illegible] in [illegible] Athanasiano et in Concilio Lateranensi sub Innocentio III cap. [illegible] de summa Trinitate [illegible] [illegible] (magister sententiarum isto) quod una quaedam res est incomprehensibilis [illegible], quae veraciter est Pater, et Filius, et Spiritus sanctus, [illegible] simul [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et distinctiones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Spiritus sanctus, non [illegible] alius; sed id quod est Pater, est Filius, et [illegible] [illegible] [illegible] consubstantiales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] materia [illegible] [illegible] [illegible] ardere [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] omne cum tribus personis realiter inter se distinctis
Patre, et Filio, et [illegible] [illegible] [illegible] nomine [illegible] [illegible]
non intelligimus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] genere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
intellexit [illegible] SS. Patres, ut ex [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] catholica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sunt contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui sunt contra personarum aequalitatem.

4 ## [illegible] prima [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Patrem in terra
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gentes
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in tota Trinitate [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] cap. 552
[illegible] anno [illegible]
qui [illegible] dogmati [illegible] in primo [illegible]
[illegible] spiritus sancti [illegible]
[illegible]
et [illegible] sed aliquorum dumtaxat [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 545 [illegible]
[illegible] 552, [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
negant, Maometani, et alii.

Haeresis secundae classis

[illegible] eos, qui non modo [illegible] personarum [illegible] in hac [illegible] [illegible] parvus occurrit [illegible] supra quod tot deliramenta excogitavit, ut vix concipi [illegible] dici queat [illegible] et [illegible] [illegible] discipulus [illegible] [illegible] Deos, primum invisibilem [illegible] alterum [illegible] creatorem [illegible] impugnaret [illegible] principium [illegible] illa [illegible] Sanctus [illegible] qui a principio [illegible] est [illegible] a quo universa condita sunt [illegible] et terra [illegible] in [illegible]

[illegible] quae ut [illegible] impugnavere [illegible] commenti sunt [illegible] Albanensis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nostri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Spiritus Sanctus [illegible] Trinitatis [illegible] [illegible] [illegible] tempore et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] etiam [illegible] libro de Trinitate, [illegible] substantiam [illegible] [illegible] alium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et Lucitani, [illegible] Corone apud [illegible] [illegible] Nicephorus lib. [illegible] historia [illegible] profitentur et [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
et [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] Trinitate et [illegible]
[illegible] Deitate [illegible]
[illegible] sive [illegible] et [illegible] sive [illegible]
[illegible] et [illegible]
sed per [illegible] [illegible]
esse [illegible] [illegible] igitur [illegible] speciei [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] nomine [illegible]
similitudinem et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Severus [illegible].

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] in unitate numerica

[illegible] [illegible]. Hac ratione [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] contradictione et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] illa [illegible] ac una [illegible] individua et [illegible] [illegible] ea [illegible] distincta, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad illud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ut eam [illegible] ejusdem speciei naturae [illegible] [illegible]. Num [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si [illegible] seu ex [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Paganis [illegible] [illegible] et [illegible] a [illegible] [illegible] propter unitatem Dei [illegible] [illegible] Theologus.

Haeretici tertiae classis.

[illegible] inaequalitatem divinitatis in personis, [illegible] Trinitatis [illegible], aut in Filio aut [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] dixerunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] asseruit Christum semper non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] in eo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hypostasim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Hac [illegible] temporali missione [illegible] aeterna [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], aeternitatem

[illegible] [illegible] coacta sunt [illegible] primum anno [illegible] 204 sedente Romae [illegible]. [illegible] et [illegible] emendatione [illegible] sententiam [illegible] [illegible] ibi [illegible] anno 270, [illegible] 80 [illegible] [illegible], et ab Ecclesia Catholica [illegible] e toto [illegible] [illegible] innovationi [illegible] ni [illegible].

8 Contra hanc [illegible] [illegible] eas Arius [illegible] [illegible], qui [illegible] [illegible] Alexandro Alexandrino Episcopo [illegible] [illegible] [illegible] in Trinitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Pater genuit Filium [illegible] existendi initium habuit, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tempus [illegible] non est [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ex nihilo [illegible] [illegible] [illegible] lib. 1 hystoria cap. 5. [illegible] Arianus [illegible] in eo [illegible] Verbum non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propter autoritatem [illegible] [illegible] [illegible] impietate [illegible]

Homoeusion, id est, substantiae, et tantum Homousion, idest in omnibus, et per omnia similem admittebant. Hujus factionis [illegible] principes extitere Basilius Ancyranus, Georgius, [illegible] Silvanus Tarsensis, Macedonius in sede Constantinopolitana intrusus, qui nomine [illegible] Unitatem [illegible] acerbe impugnavit. [illegible] et illi, [illegible] [illegible] munera [illegible] consubstantialem Patri cum Catholicis nec Homoeusion cum Semi-Arianis, neque Anomoeon, id est dissimilem cum Aetianis, et Eunomianis, sed Homoeon, id est similem, nomin[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] seu simulacrum simile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impugnavere eam [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] patria [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] alsiani antea [illegible] [illegible] qui omnia renovarunt portenta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et Transilvania [illegible] et [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] Homoeusios [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quasi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] nasius [illegible] contra Arianos. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Macedonius [illegible] [illegible] a quo Macedoniani dicti sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] extitere. [illegible] fuit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] post [illegible] Athanasii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Constantinopolitana prima generalis anno 381, [illegible] [illegible] [illegible] profer[illegible]

Articulus Secundus

De existentia trium personarum in unitate divinae essentiae.

Conclusio: Tres sunt personae in [illegible] realiter distinctae, [illegible] contra [illegible] sive [illegible] [illegible] fundamentaliter [illegible] articulus [illegible] ex [illegible] fundamento [illegible] [illegible] inquit [illegible] faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram [illegible] testimonio ad probandam Trinitatem in [illegible] personarum in unitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] nec non [illegible] communiter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] Scripturae [illegible] maxime [illegible] imago [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] imago [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et amor [illegible] [illegible] [illegible] similitudo [illegible] in [illegible] intelligimus in imagine [illegible] in similitudine [illegible] et in imagine et similitudine simul in numero singulari.

nitate [illegible] [illegible] [illegible] testimonii [illegible] in illis quod habetur
cap. [illegible] [illegible] ecce Adam quasi unus ex nobis factus est:
et cap. 11 [illegible] venite, descendamus, et confundamus ibi linguam
eorum. [illegible] totius Trinitatis [illegible] argumentum ha-
bes in psalmis: misericordia Domini plena est terra: verbo Domini
caeli firmati sunt: et spiritu oris eius omnis virtus eorum psalmo
[illegible] psalmo [illegible] [illegible] [illegible] dixit ad
me: filius meus es tu: ego hodie genui te. [illegible] per
te sancta [illegible] [illegible] in [illegible] fit [illegible] Spiritus Domini reple-
uit orbem terrarum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] placet [illegible] illud [illegible] [illegible]
[illegible] cap. [illegible] clamabant sanctus, sanctus, sanctus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cap. [illegible] qui [illegible] vult [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Pater et filius, et spiritus sanctus [illegible] [illegible] [illegible]
ne filium [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], non [illegible], ne [illegible] [illegible] [illegible]
Trinitatis unam esse deitatem, quod [illegible] dixisset sanctus [illegible]
[illegible] sanctus addidit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] haec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Hieronymus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] filius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] interpretati sunt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanctus hic est
Pater, sanctus hic est filius, sanctus hic est spiritus sanctus.

[illegible] itaque, et judæis exprobravet se esse verum Messiam et verum filium Dei [illegible] cap. 5. ait [illegible] scrutamini scripturas quia vos putatis in illis vitam æternam [illegible] et illæ sunt quæ testimonium perhibent de me

ii Probatur 2do, et quidem latius ex novo testamento, [illegible] [illegible] [illegible] maxime tum veteres, tum recentes [illegible] Matthæi cap. ult. Christus suos discipulos [illegible] mittens ad prædicandum, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gentes baptizantes eos in nomine Patris, et Filii et Spiritus Sancti [illegible] [illegible] non solum singillatim [illegible] [illegible] [illegible] trinitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nomen [illegible] [illegible], et auctoritas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] baptizo te in Patre et Filio et Spiritu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quia ego in Patre et Pater in me [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quem mittet Pater in nomine meo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ego, et [illegible] non dicit Pater [illegible], ut ego et Pater [illegible] [illegible] [illegible] dicit ego et Pater unum sumus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] sumus, liberat te a Sabellio. Unum, non ergo diversi; si sumus, ergo et Pater et Filius. Sumus enim non diceret de uno; et unum non diceret de diversis. [illegible] omnibus aliis testimoniis illud ex epist. 1 Joannis cap. 5 v. 7, quod a fautoribus Arii [illegible] ingeniosissimus et intelligentes [illegible] argumentum catholicis [illegible]: Tres sunt qui testimonium dant in caelo, Pater, Verbum, et Spiritus Sanctus, et hi tres unum sunt. Quo sane nihil aptius videtur ad ostendendam in Deo Trinitatem personarum, et unitatem essentiae.

12 Probatur tertio ex communi et constanti Ecclesiae traditione, quam ostenderunt plurima SS. Patrum per omnia saecula testimonia, quae congesserunt nostri theologi. Et vero id argumentum [illegible] ex [illegible] Patres qui de Trin. scripserunt, ut Tertullianus contra Praxeam, Athan., Basilius libris contra Eunomium, Hilarius in lib. 12, Gregorius Nazian., et Nyssenus [illegible] Chrysostomus in homiliis, Ambrosius in libris de Spiritu Sancto, Aug. in libris supra dictis, Fulgentius in lib. adversus Arianorum objectiones [illegible] aliique [illegible] quae ab haereticis non [illegible] de sententia [illegible] Patrum, qui de re praesenti scripserunt post concilium Nicaenum [illegible] anno 325 [illegible] Doctores nostri singillatim afferunt testimonia [illegible] apud Natalem [illegible] Instar omnium sit [illegible] Augustinus, qui [illegible] fidem [illegible] his verbis: Omnes quos legere potui, qui ante me scripserunt de Trinitate quae Deus est, divinorum librorum veterum et novorum catholici tractatores, hoc intenderunt secundum Scripturas docere, quod Pater et Filius et Spiritus Sanctus, unius ejusdemque substantiae inseparabili aequalitate divinam insinuent unitatem, ideoque non sint tres dii, sed unus Deus: quamvis Pater Filium genuerit, et ideo Filius non sit qui Pater est [illegible]

generans, et ideo non sit Pater qui [illegible]. Spiritus Sanctus vero, nec Pater, nec Filius, sed tantum Patris, et Filii Spiritus, Patri et Filio est ipse coaequalis, et ad Trinitatis pertinens unitatem.

3. Probatur ipsa ex definitione plurium Conciliorum Generalium. [illegible] ad primo probavimus, [illegible] sub Innocentio 3.° capit. damnamus de summa Trinitate [illegible] praeter relatam definitionem, hanc cap. primo Firmiter credimus et simpliciter confitemur quod unus solus est Deus [illegible] Pater, et Filius, et Spiritus Sanctus, tres quidem personae sed una essentia, substantia seu natura simplex omnino. Alias vero Conciliorum definitiones referemus, quando de divinitate Filii et Spiritus Sancti in particulari sermo erit. Accedit symbolum fidei Apostolicum, quod ab Apostolis fuit concinnatum, et traditum probare conveniunt Historici, et passim defenderunt Scriptores nostri; [illegible] seu Constantinopolitanum sec. [illegible] editum, et subinde ab aliis posterioribus Conciliis Oecumenicis confirmatum, ab universa Ecclesia receptum et ad nos [illegible] deductum. Symbolum item quod dicitur Athanasianum etiam omnes Ecclesiae cum Romana convenientes [illegible] [illegible] declarat his potissimum verbis: Fides autem Catholica haec est, ut unum Deum in Trinitate et Trinitatem in Unitate veneremur, neque confundentes Personas neque substantiam separantes. Merito igitur concludimus, veritatem hanc unam inter praecipuas Religionis Catholicae [illegible] [illegible] argumentis, ut nihil amplius possit desiderari.

Probatur ex auctoritate, et rationibus.

2.° [illegible] sine ulla [illegible] argumentorum ex veteri Testamento depromptorum afferunt Moderni, eadem Doctores [illegible] cum [illegible] [illegible] de quibus numerus [illegible] Deus, [illegible] Principium, et [illegible] ad ostendendam [illegible]

suam auctoritatem et potentiam, non ad personarum pluralitatem significandam, ut Sacrae dicunt. Ita cum Judaei [illegible] [illegible] excellentem [illegible] apud [illegible] [illegible]. [illegible] Deus sese more [illegible] [illegible] ad hanc [illegible] hortari, seu excitare, quomodo ad Annibal [illegible] potatores dixisse fertur. [illegible] [illegible] a cura populi [illegible].   Secundo dicunt alii, Deum [illegible] verbis allo[illegible] esse non alteram in Trinitate Personam sed Angelos, quorum ministerio in creatione hominis usum esse, multiplici scadem auctorita[te]. Ita id docent tum plures Rabbini inter Judaeos doctissimi, tum multi illi ex quibus Plato in Timaeo testatur in productione hominis a primo Deo alios inferiores [illegible] fuisse, tum ipsa Sacra Scriptura quae frequenter testatur [illegible] magnum aliquid molitur, [illegible] [illegible] Angelorum [illegible], sicut fecisse 3 Regum cap. 22 v. 19 [illegible] [illegible] de internecione et deceptione Regis Achab. Quod [illegible] ratio confirmat, tum quia de imagine potius Angelorum [illegible] [illegible] [illegible] hoc, tum quia unius personae [illegible] ad alteram [illegible] [illegible] [illegible], et contra non posset [illegible] [illegible] vocalis sive mentalis, quarum una tantum est omnibus intellectio.

Tertio non desunt ex [illegible], [illegible] [illegible] Autodoxis ut [illegible] [illegible] et [illegible], sive [illegible] et aliorum [illegible] admittant Trinitatem personarum in Deo, ingenue tamen fatentur, comprobari nequaquam posse ex locis veteris testamenti. Enim vero quod spectat in particulari ad [illegible] illud, [illegible] dicunt [illegible] [illegible] [illegible] argumentum [illegible] comprobandam quum non aliud significet, nisi summam Dei sanctitatem quam ideo ter repetit quia [illegible] tribus gradibus pervenitur [illegible] summum positivo, comparativo et superlativo.

Ad primum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Adversariorum.

Quippe cum Deus Principi mero ob summam ejus potestatem declarandam plurali no[mine] [illegible] cum etiam alii non item [illegible] maxime quum aliquid praecipiebat aut cum legem in monte Sina tanta Majestate Moysi dabat. aut cum Moyses [illegible] [illegible] [illegible] Israel de manu Pharaonis, sciscitabatur nomen ejus Deum ut observat Theodoretus q. [illegible] in Deuteronomium in universa quippe Scriptura Deus loquitur in singulari numero raro in plurali nisi cum innuit numerum personarum in Trinitate, singulari numero utitur Scriptura, saepe eam dumtaxat in eo [illegible] Pharao Abimelech Achabus, aliique Principes superbissimi [illegible] [illegible] loquendi in numero plurali eas quae una tantum persona [illegible] apud [illegible] [illegible] [illegible] sicut declarari ea exempla [illegible] [illegible] Salomonis aliorumque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] veritate. [illegible] [illegible] in [illegible] quae [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] ipse quidem nec alia quoquam [illegible] [illegible] [illegible] inter [illegible] [illegible] instrumenta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] militer [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alloquebantur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nihil [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

11 Secundae partis a[d]versus destituitur fundamento, [illegible] quippe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc, sed [illegible] [illegible] imaginem, et similitudinem Angelorum, [illegible]

ut hic, ad similitudinem Dei creavit illud. ergo verbum illud faciamus, non e allocutio Dei ad Angelos, sed unius in Trinitate personae ad alteram. Conticescant igitur (inquit S. Ambrosius apud Ruvh.) et Judaei, et Ariani cum suis parentibus, qui dum unam a consortio divinae operationis excludunt, plures incurrunt, et pugnabunt, quas filio negant servulis donant. Id addimus. Nihil nos negamus, Deum quandoque uti non consilio Angelorum, nec non opere imo eidem repugnat, sed ministerio. Utitur sane, et quando cunque id testatur scriptura: sed id, fuisse in creatione hominis, scriptura non docet imo tradit oppositum. Ad confirmationem (a) respondeo quantum ad primam rationem. Locutio ista vero divina locutionem divinarum personarum ad se invicem non est vocalis: cum a Spiritus est, et incorporeus enim. Neque mentalis nocerens, quae alteri manifestet filio suo cognitionem alicuius occultam (absit) sed ea locutionem qua significatur sermo unius personae ad alteram non communicationem, et identitatem eiusdem divinae cognitionis, quam una persona hic ab altera per originem suo processionis et melius exponemus inter divinas processiones.

Secundum non urget quia, et SS. Patres, et catholici, ferè omnes conveniunt, ex eis testimoniis probari Trinitatem personarum. Quidquid aliter opinati sint quidam Scriptores, [illegible] quos reprehendit [illegible]. Ad tertium nec quando quidem valet, quia licet superlativa [illegible] quandoque positivorum repetitione dumtaxat [illegible] hi illud conjunctum cum pluribus aliis locis quibus Trinitas personarum comprobatur, reipsa tres personas in Unitate essentiae significat atque hoc sensu in utraque Ecclesia Graeca scilicet, et Latina [illegible], ut testatur [illegible] [illegible] epist. ad Petrum Antiochenum, quae penitus in Concilio

Constantinopolitano sub Felice III in causa Petri Fullonis, qui propterea reputatus est, quod praefato trisagio adjecerisset: sanctus sanctus, sanctus, et immortalis Crucifixus; quo significare credit crucifixum esse spiritum sanctum, vel aliam quartam personam divinam.

18 Opponunt contra [illegible] argumentum desumptum ex novo testamento, maxime vero ad textum depromptum ex epistola I Joannis cap. 5to, quod suppositum sit, aut inefficax ad probandam Trinitatem personarum. Ex primo capite dicunt primo, testimonium illud desiderari in manuscriptis antiquioribus graecis, nec non in pluribus latinis exemplaribus et editionibus. in septem manuscriptis Regis Galliae: in 5 bibliothecae Colbertinae: in 7, quibus usus est Robertus Stephanus: in 2 Burgensibus: in uno Vaticano: in omnibus Syriacis, Arabicis et propriis [illegible] Secundo in aliquibus codicibus hic versus, inquiunt octavo postponitur: in aliis positus in margine: in quibusdam supra lineas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ubi instar scholii positus fuerat explicationis gratia, sensim in textum irrepsisse. Tertio a nemine veluti nagi a SS. Patribus, neque a Conciliis ad hoc citatum fuisse contra hostes divinitatis Verbi et Spiritus Sancti, quod tamen fuisset quam maxime opportunum, et efficax, uno Cyrillus L. 14. in Thesauri cap. penult. profert contra Arianos verba octavi: tres sunt qui testimonium dant in terra: Spiritus, aqua, et sanguis et hi tres unum sunt, omisso versu septimo qui nos offerret, et qui si legitimus fuisset sancto Doctori [illegible] [illegible] [illegible] Illius non meminit Aug. disputans contra Maximinum Arianum licet omnia argumentorum genera quae [illegible] [illegible] [illegible] comparaverit. Illius non meminit Beda [illegible] [illegible] [illegible] antiquus exemplaribus [illegible] [illegible] [illegible]

nec rostra unquam. Quare concludendum est hoc nostri versum vere ...ias a S. Hieronymo mancum atque magis ex malè corrupta codicis alicujus fide ejusdem Joannis auctorem fuisse. Quamobrem nulli Hieronymi accusarunt, ut falsarium, et corruptorem Sacrarum litterarum; de quo ipsemet conscribitur, quidam qui fieri potuerat, ut illis tamquam falsarius declamarent, nisi publicam immutasset lectionem. Ex altero capite reponunt, nimirum ab hoc testimonio oriunde colligi nequaquam posse tres esse personas realiter distinctas in unitate essentiae: tum quia vera eadem persona, quae dicitur testimonium dare, et per verbum, et spiritum sanctum tanquam per vehiculum ... dicitur verbum, et spiritus sanctus nominantur, ideo dicta (verum realiter tum in se, ut realiter distincte, sed modo libere vehiculi seu ... aequale inter alias, ut nos ... procedentes: tum quia in eo versu de solà unitate sermo est, de qua loquitur versiculus et ... per particulam copulativam immediate unitur. Porro in hoc sermo ... de unitate ... seu ... sed testimonium tantum ... paulisper consideranti manifeste liquet; ergo vel hoc testimonium supposititium est prorsus, vel, si legitimum, inefficax omnino.

19 Respondeo stare nostrum dogma Catholicum firmum, et inconcussum, quin recidendo ab hoc testimonio, quia plurima sunt, quae manifeste ostendant hanc veritatem. At non est cur velle solum nobis ... abradere, quod utraque Ecclesia, hoc est, ... latina, tum graeca illud semper ut legitimum retinuerit. Et Concilium Tridentinum ... in decreto de canonicis scripturis, post enumeratos ... tum novi, tum veteris testamenti libros canonicos, ita statuit ... ad libros ipsos integros cum omnibus

suis partibus prout in Eccl[esi]a Cathol[ica] legi consueverunt, et in veteri vulgata latina editione habentur, ut habentur hic veteris vulgatae pro sacris et canonicis non susceperit et traditiones praedictas sciens et prudens contempserit anathema sit. Ut autem propius accedamus ad objectionem, [illegible] [illegible] dicere in multis, [illegible] reperiri [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] veri [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] eleganti editione, [illegible] adornavit novi testamenti ann. 1555 [illegible] [illegible] vetustissimis exemplaribus [illegible] ex Italia [illegible] Gallia summa cura conquisitis [illegible] duntaxat notat paginas [illegible] in quibus non integer quidem [illegible] desideratur, sed tantum hoc [illegible] [illegible] in [illegible]: ac proinde et in illis habentur, quantum [illegible] [illegible] nostra. [illegible] Lovanienses, ex magno illo manuscripto [illegible] numero [illegible] quo vulgatae latinae editionis [illegible] anno 1580, confessi sunt, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in Bibliotheca [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] antiquissimo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vetustissima codice [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manuscriptis, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] codicum manuscriptorum [illegible] [illegible] [illegible] discrepantia [illegible] [illegible] [illegible] palma [illegible] [illegible] [illegible] habet qui numero vel aetate et autoritate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ecclesiae [illegible] [illegible] [illegible] quamvis non [illegible] [illegible] in multis aliis, aut calliditate [illegible] [illegible] qui illas [illegible], aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] Hieronymus [illegible]

illis perfidiam saepe exprobrat in libris de fide, et maxime
lib. 5 de Spiritu Sancto cap. 10, ubi quaenam Arianos hanc [illegible]
[illegible] de [illegible]

[illegible]

[illegible] spiritus, qui [illegible]
[illegible] spiritus, qui [illegible] est, ex [illegible] Arianis expunctum
[illegible] Dixi autem [illegible] de causis: nam [illegible]
[illegible] alicuius [illegible] occasione data
[illegible] hoc verba, et [illegible] sunt [illegible] recurrant, [illegible]
[illegible] unde facile fuit [illegible] versu [illegible]
ex intermissione periodi [illegible] non tolleretur [illegible] latere [illegible]
[illegible] donec veterum exemplarium, et [illegible] collatio
deprehensum est, et versus suo loco restitutus. Similes negligenti[illegible]
[illegible] sunt in eadem sacra scriptura exempla non pauca.
S. Hieronymus lib. [illegible] comm. observat, in cap. [illegible] Hieremiae,
[illegible] septuaginta, incuria exscriptorum [illegible]
[illegible] propter eadem verba repetita [illegible] multitudine [illegible]
[illegible] exemplum affert [illegible] Doctor lib. [illegible] in Isa[illegible]
ia[illegible] cap. 40 [illegible] dissereus de auctore [illegible] in
epistolas canonicas observat a quibusdam librariis omissum [illegible]
[illegible] cap. [illegible] versum [illegible] versu immediate [illegible]
[illegible] et subsequenti eadem verba repetebantur [illegible]
[illegible] intervenientis [illegible] huiusmodi exempla referen[illegible]
20 [illegible] quoniam [illegible] apud [illegible]
Atque haec [illegible], quod [illegible]

suis partibus, prout in Ecclesia Catholica legi consueverunt et in veteri vulgata [illegible]
habentur ut habentur hic ventilati versus pro sacris et canonicis [illegible]
[illegible]

[illegible] 1550 editae
[illegible] quas ex Italia [illegible]
[illegible] summa cura conquisitas, duntaxat notat pagina [illegible]
in quibus non integer quidem versus [illegible] sideratur, sed tantum hoc [illegible]
[illegible] in [illegible]: reperitur et in [illegible] habentur, quantum [illegible]
[illegible] nostra. Lovanienses, ex magno illo manuscripto
[illegible] numero ad quo vulgatam latinam editionem recognoverunt
anno 1590, confessi sunt, in [illegible] solum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] Bibliotheca [illegible] in [illegible]
ac [illegible] [illegible] apud [illegible] [illegible] fuit [illegible] in
Vaticano Codice omnium antiquissimo. In melioribus codicibus [illegible]
[illegible] [illegible] Laurentius Valla, Calvinus, Theodorus Beza
[illegible] [illegible] fatetur reperiri in vetustissimo codice Bucanus
et alii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in aliis [illegible]
[illegible] [illegible] originalis manuscriptis, et [illegible] [illegible] dicunt [illegible]
[illegible] in tanta codicum manuscriptorum, et editionum varietate ac
discrepantia [illegible] Criticus [illegible] palmam haud dubiam [illegible]
habet qui numero, vetustate, et auctoritate plures sunt, [illegible]
ad [illegible] et [illegible] Ecclesia [illegible] versiculi [illegible]
quamvis non habeatur in multis aliis, aut calliditate Arianorum
[illegible] qui illud expunxerint, aut alia de causa [illegible] [illegible]
[illegible] ejusmodi Arianorum plures sunt testes. S. Hieronymus hanc

illos perfidiam [illegible] exprobrat in libris de fide, et maxime lib. 5 de Spiritu Sancto cap. 10, ubi [illegible] Arianos hunc versum [illegible] spiritus est Deus [illegible] codicibus [illegible] quoniam Deus spiritus est [illegible] codicibus delevisse. Auctor volens in epistolas canonicas (quae [illegible] plures S. Hieronymum [illegible] huius [illegible] testimonium reddit Socrates in has eadem epist. primae Sancti Joannis cap. 4 versum illud in hoc canonicum [illegible] omnis Spiritus, qui confitetur Iesum Christum in carne venisse, ex Deo est: et omnis spiritus, qui solvit Iesum, ex Deo non est ab Arianis expunctum fuisse observat. Dixi autem [illegible] de causa. nam [illegible] [illegible] scriberent ut aliquando, intervenienti [illegible] occasione data quod hos versus, et [illegible] [illegible] sunt vis [illegible] recurrant, [illegible] vers. 5, item 8; unde facile fuit transire ad vers. 9. quum [illegible] ex intermissione penitus sensus non tolleretur [illegible] latere potuit [illegible] donec veterum exemplarium, et [illegible] collatione deprehensum est, et versus suo loco restitutus. [illegible] negligentia [illegible] sunt in eadem sacra scriptura exemplaria non pauca. S. Hieronymus lib. 1 comm. in [illegible], in cap. 5 [illegible] versus [illegible] apud septuaginta, incuria exscriptoris [illegible] [illegible] propter ea [illegible] repetita [illegible] multitudine [illegible] [illegible] exemplum affert [illegible] lib. 11 in [illegible] cap. 40 [illegible] Martianus [illegible] de auctore [illegible] in epistolas canonicas [illegible] Vaticanis omissum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immediate praecedenti, et subsequenti eadem verba repetebantur: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] huiusmodi exemplis referendis

20 supersedere quoniam [illegible] apud [illegible]

Atque haec potuit ea ratione, quod sancti [illegible]

stinus, Cyrillus et Beda hunc textum non objecerint Arianis,
quia nempe ad manus habuerint codices, in quibus versiculus
hic vel malitia Arianorum vel hâc interpretum seu librariorum
oscitatione desiderabatur. Caeterum etiamsi hunc rejicerent
textum, forte mere sapientis disputatoris satius duxerunt, Arianos
ex aliis tot multis sacrae scripturae locis, quae sunt in confesso
apud eos, refellere, quam disputationem aliam conserere, videlicet
authentiam hujus testimonii. Non desunt hi alii qui illud
adhibuerent. Ejus meminit Hyginus Papa epist. ad [illegible]
[illegible] hic textu, [illegible], Pontifex creatus e ann. 154, et Joan-
nes Evang. referente S. Epiphanio haer. 51 n. 12, mortuus
anno 100 circiter aerae Christianae. Hunc eundem textum profert
S. Cyprianus lib. de unitate Ecclesiae cap. 17, et indicat etiam
epist. ad Jubaianum de rebaptizandis haereticis. Saeculo quinto
S. Fulgentius in lib. responsionum contra Arianos. Saeculo sexto
Cassiodorus, qui [illegible] post emendata [illegible]
ea per [illegible] antiquissimi, pro [illegible] codices, ut
ipsemet testatur in suo opere, cui titulus Cassiodori senatoris
complexiones in epistolas et acta Apostolorum et Apoca-
lypsim. Illo commentario in epist. cap. 5 [illegible] sancti Joannis
[illegible] ejus vers. mentionem facit. Diu latuit hic co-
dex manu exaratus, donec a viro eruditissimo Scipione Maf-
fei e tenebris ac pulvere capitularis bibliothecae capituli Vero-
nensis, et in lucem publicam editus fuit, et Florentiae typis
excusus ann. 1721, de quo plura eruditus [illegible]. Talium testimo-
niorum, nec recensemus aliorum, quos v. g. apud doctores
[illegible] omittimus, partibus testimoniorum utpote minoris
ponderis quam argumenti negativi ducti ex silentio

[illegible] Petrus, et codicum omnium. Quod aliquot in sidem [illegible] et obtrectator Hieronymus dixerit falsarium, et [illegible] litterarum corruptorem, id Hieronymo famam non minuit [illegible] auget, nec argumentum est Hieronymum communem mutasse lectionem, sed castigasse privatas, quas castigationes profecto [illegible] Ecclesia veneratur sunt.

21 Quod spectat ad [illegible] objectionis caput, nihil ineptius excogitari potest, vel a [illegible], et omnia verborum significatione magis alienum, aut eis repugnans. Nam tres sunt ait Joannes qui testimonium dant in Caelo. Si igitur tres non una tantum persona, sed revera tres, ut fert communis sensus [illegible] et interpretes, nec non auctoritas infallibilis Ecclesiae, quae est Apostolus, columna, et firmamentum veritatis. Secunda [illegible] [illegible] falso quippe supponit [illegible] alia [illegible] unitatem designari [illegible]. Item quia Christus [illegible] unitatem seu identitatem [illegible] cum Patre, in pluribus aliis [illegible] et [illegible] significavit e. g. Joann. 10 v. 15, [illegible] Ego et Pater unum sumus, [illegible] Spiritus, sanguinis, et aquae non patitur: item quia ex ipso sacro textu [illegible] discrimen colligitur [illegible] Patre et Filio et Spiritu Sancto [illegible] et hi tres unum sunt [illegible] aqua, et sanguis [illegible] unum sunt et [illegible] in unum et idem testimonium conspirant. [illegible] frivoli quod additur de particulae copulativae [illegible] textu [illegible] [illegible] significat [illegible] Filius et Spiritus Sanctus [illegible] in [illegible] ita spiritus, aquae, et sanguinis testimonium per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible], [illegible] in me et ego in te: non [illegible] [illegible] sed solam similitudinem [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] simile [illegible] illud [illegible] [illegible] estote perfecti sicut et Pater vester in coelis [illegible] [illegible] [illegible] modo [illegible] [illegible] perfectio in similitudine [illegible] [illegible] ejus [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] ac [illegible] [illegible] [illegible]

Probatur ex Patribus

[illegible] Patres qui post [illegible] Nicenum [illegible] [illegible] damnata [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] dogma Trinitatis [illegible] in unitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ante [illegible] [illegible] quibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] dignitates [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui ante se [illegible] [illegible] fidei, [illegible] [illegible] in fundamento [illegible].

Probatur ex ratione et solutiones

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mysterium, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non sunt [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1\. [illegible] [illegible] [illegible] primo [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] abhorret; ergo [illegible] in Deo tres personae, [illegible] persona [illegible] sunt [illegible]

Deus, non tres Dii, valeret hoc argumentum Pater est summus ille Deus; Filius est summus ille Deus; ergo Filius est Pater et vicissim: ergo vel tres personae divinae sunt tres Dii vel una ad aliam confunditur. Confirmatur argumentum primo ex eo illo principio, quo tamquam basi tota ars syllogistica nititur: quae sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se; atqui si tres Personae sunt unus Deus per illa sunt idem cum divina natura ergo sunt idem inter se. Confirmatur secundo: concludit hoc argumentum: Pater est persona divina, Filius est persona divina, Spiritus Sanctus est persona divina; ergo sunt tres divinae personae; ergo a pari concludit hoc alterum: Pater est Deus, Filius est Deus, Spiritus Sanctus est Deus, ergo sunt tres, non unus Deus. Quod alterum declaratur primo quia nomine Dei et personae intelligitur [illegible] proprie imponi quod Personae convenit. Quod igitur [illegible] praedicatur [illegible] substantiae [illegible] sunt in [illegible] individuae substantiae, quot sunt personae. Secundo multiplicantur [illegible] et illa quae [illegible] singillatim [illegible]. Exemplum est quia multiplicatis [illegible] multiplicatur oportet [illegible] singulis [illegible] de iis singillatim praedicatur; ergo [illegible] multiplicantur personae, [illegible] ipsa necessario multiplicatur, quae praedicatur de singulis [illegible] per identitatem. [illegible] divina est omnino singularis; ergo pluralis [illegible] [illegible] [illegible].

25 [illegible] nequeunt esse tres Personae.

Respondeo primo, Deum ipsum, primam veritatem, falli, et fallere nescientem, revelasse quae [illegible] in [illegible] existentia, et substantia hujus misterii hoc est unitatem [illegible] et Trinitatem Personarum, ut [illegible] quo [illegible] et [illegible] nonnulli [illegible]. [illegible] igitur [illegible] illud [illegible] humanum, qui [illegible]

raône tam cœca, et [illegible] suam istam obscuritatem, [illegible] tentant. vel sacramentum quod non intelligunt nemo credere [illegible] [illegible] fieri nostra non [illegible] sed auctoritate Dei re[illegible] velantis regula [illegible] sanctus Joannes Chrisostomus [illegible] [illegible] [illegible] scio ipsum genuisse filium, [illegible] [illegible] Non [illegible] ex ipso [illegible] [illegible] ex ipso sit, nescio. [illegible] comedo, [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] ignoro [illegible] quomodo comedentes videmus ignoramus [illegible] et [illegible] substantiae [illegible] scrutamur [illegible] [illegible] communis et frequens [illegible] aut [illegible] aut malitia et ex ignorantia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] nisi [illegible] [illegible] relationis et non nisi [illegible], et integra substantia dogmatis [illegible] [illegible] modo illud exponendi [illegible] [illegible] [illegible] modos exponendi [illegible] [illegible] [illegible] mysterium [illegible] distinctione [illegible] inter personas, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de modo [illegible] [illegible] dogmate [illegible]

hæ natæ ad eorum laqueos evitandos. lib. primo de Trinita-
te cap. ult.

24 Respondeo, ut pignus accedam et solvam argumenta in for-
ma singillatim; et primo nego maj., et probo in uno et
simplici natura divina, nam et tres personæ
et conjunctione, et una tamen Deus est, quam sunt tres personæ
et unus Deus, hæc doctrina perfecte assertione, tum qua
una numerica singularis, et indivisa in tribus divinis persona
... substantia seu natura divina, tum quia unum est principium
seu fons totius Trinitatis, Pater nempe, qui ideirco dicitur fons
... quia a nullo procedit, et ab ipso procedunt Filius, et Spiritus
Sanctus, ita tamen ut in eodem maneant, et eandem juxta illud Christi
Joannis 10 v. 38 Pater in me est, et ego in Patre. Syllogismus
... non concludit. Omnis quippe silogismus ut concludat
debet in alterutra præmissarum distribui medium terminum
... hæc regula valet cum de syllogismo exponuntur, unum
medium terminus quando singularis et in pluribus communi-
cabilis, ut est in hac ... in quo medius terminus ... commu-
nicatur per identitatem ... non debet
uno modo distribui ... in totali sua extensione,
ut observant accuratiores Dialectici, sed ita non fit; nam in
... hujus syllogismi sunt propositiones singulares affirmativæ, ...
... et falsæ sunt ambo præmissæ si terminus ille
... distribueretur seu acciperetur juxta totalem suam extensionem
25 quam ... Pater, necnon Filius et ... Spiritus Sanctus
Ad primam confirmationem ... primo ... illa
... naturalis exponenda non sunt ... ,
... singularitatis non ... illud alterius ...

[illegible] nihil, [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sum [illegible] [illegible] transferatur [illegible] [illegible] [illegible] consiteantur mundi [illegible] factum ex nihilo. [illegible] [illegible] [illegible] quoque illud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] idem [illegible] et [illegible] [illegible] circa modum exponendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modo [illegible] catholicos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distinctione [illegible] distinctione [illegible] et genito [illegible] et spiranti non identificantur cum divina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modo unam [illegible] sed [illegible] personas [illegible] et identificantur ad constituendas personas relative [illegible] [illegible], quam repugnet [illegible] [illegible] et [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de Spiritu Sancto. [illegible] igitur et Trinae personae distinguantur [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] principii producentis et producti

una extinguuntur personae ut distinctiones sint impersonales, et unitas in naã, sicut loquitur (nullus) Sabellianus.

2 Ad idã confirmanã ã omne negacongruã Ma- nibus c inter utrumque syllogismum - Nã multiplicatur in Deo communis vaõ personalitatis, non itã essentia, quae immultiplicata manet per identitatem in tribus Diis personis. Sed hac responsio, reliqua innixa e, insipienti magis non nisi ex idiis argumentis suis apparet absolutam, nihil veritatem non est ut id respondeat quod probavit. Argumentis e demonstrare dogmatis Catholici falsitatem, et gravibus argumentis, si velit Ecclesiam a possessione qua fruitur, deturbare. At negari nequit, e incogitatõ, quod Ecclesia sit columna, et firmamentum veritatis, contra quam portae inferi numquam sunt praevaliturae.

27 Ad alteras rationes et primo, quarta ad primam, verbo nomine Dei clare et distincte non designari personam, alterius naturam, sed solam naam divinam, una, vel multiplici personalitate substantem. Constat pariter hujus conceptionem, clare, et distincte naam huam. Sed conceptus, confuse vo, et indeterminate personam in una e, hoc e Petrum, vel Paulum. Quod argumentum e oius concep- tionum formalium quam non probatur, tot esse numero substantias quot sunt personae. Quum vero persona definitur a Boetio naturae rationalis individua substantia: nomine substantiae non ipsa natura, seu essentia intelligitur, sed subsistentia ipsa. Ita S. Thomas prima parte q. 30, art. ad primum super hanc eadem definitionem; inquit ê- substantia non ponitur in definitione personae, ut quod significat essentiam, sed ut id quod significat suppositum. Quod patet ex hoc, quod additur individua - quando enim nao et substantia idem significent eadem res his personis in eadem definitio

ne. Ejus itaque sensus e — naa realis subsistentia singularis, et alter tanquam supposito incommunicabilis. Verum dna persona ejus dicunt. Secundo dico in hne quidem tot ee humanitates, quot sunt hnes. Naa sat hna finita e, ac limitata. At indnis infinita in om generere perfectionis naa, et adeo unicam infinitum e, in unoquoque genere unicum e. Tertiam vero, naam dnam maxime quidem singularem ee, idest unam, indivisibilem et immultiplicabilem non tn incommunicabilem tribus personis realiter distincti. Hoc siquidem ejus proprium et singulare e, ut una numero, et individua pluribus realiter inter se distinctis indistincta, et [illegible] communicetur. Si quaerat vellius quomodo hoc fiat, respondemus cum Apostolo. O altitudo divitiarum scientiae, et sapientiae Dei, quam incomprehensibilia judicia ejus, et investigabiles viae ejus.

98 Objicit cum eodem vellio. Si in Deo essent tres personae distinctae, quaelibet illarum esset singillatim esset trina; hoc non est admittendum; ergo nec primum. Probatur major hoc syllogismo expositorio. Deus ille unus et summus e trinus in personis; sed quaelibet trium personarum eam singillatim, ita e ille Deus unus, et summus, ut inter personam, et naam dnam nulla intervenit distinctio realis, ergo qualibet trium personarum eam singillatim e trina in personis. Confirmatur sam quod est trium personarum dicit Trinam, personas quae una eorum tres personas persona e, et essentia sunt realiter et unum idem, sed hoc non vere dicitur; ergo et primum. Confirmatur iis. Trinis atque ejusdem naae substantiae nequeunt ee plures subsistentiae, seu personalitates; ergo in unitate dna esse nequeunt ee tres personae dnae. Vi cujus multiplicitate Trinis vel nequeunt ee plures formae unius, atque ejusdem entis nequeunt ee

pluves existentiae, quia existentia è realitas. Ideo ad essentia: unius hnes nequeunt ei pluves rationalitates: unius quantitati plures longitudines; ergo a pari. Confirmatur tertio. Per formam res est id, quod è, et, detracta forma, res non è amplius id quod erat atqui si essent pluves ejusdem rei formae una detracta, adhuc res est id quod antea erat. neque detracta personalitate Filii ex qua adhuc non dna est id, quod antea erat, nempe subsistens; ergo.

24 Ad 2am, nego mam, ad probationem, constat ex dictis, eam in syllogismo expositorio medium terminum distribui debere quin pluribus sit communicabilis. Porro ita non fit in praesenti syllogismo. Ad primam confirmationem nego mam. Fides è nos docet unitatem essentiae in trinitate personarum, non è contra unitatem personae in trinitate essentiae. et identitas, quae inter personas, et essentiam habetur è identi-distinctio, cujus vi persona est quidem realiter idem cum essentia; at non propterea è triplex essentia sicut triplex persona. Accedit distinctio rationis, quam sine ullo fidei periculo admittimus inter personas, et essentiam, qua si invocabis, e.g. inter aal, et rale se sola sabs è ad exponenda praedicata contradictoria, quae inter ea praedicata occurrunt, quare in dinis ad distinctionem realem personali satis non est ad explicanda ea, quae contradictionem implicare videntur. Ad 2am confirm. negeramus ò quam de Deo: essentia quippe dna infinita è. Ad probationem distinguo anns quoad prima, partes ejusdem rei nequeunt esse plures formae adequate, et ejusdem rationis, seu muneris, et officii, con. inadequate, et alterius rationis, seu officii, nego anns quoad hanc partem fatemur, et unius, et ejusdem rei plures non esse, pone formas adequatas et ejusdem plane rationis, muneris, et officii, quando sat una nihil ona praestet, quam quod altera. Ita habent subsistentiae eminentis

a Crellio adducta per Pat[rem] e. g. [illegible] et quidem [illegible] existentes, [illegible] nihil [illegible] non [illegible] unum una nihil [illegible] quod altera. At non ita [illegible] subsistentiae [illegible] personalitates [illegible] [illegible] una, et [illegible] non unum [illegible] convenient [illegible] ratione communi et abstracta [illegible] differunt [illegible] et [illegible] [illegible] a unoquoque [illegible]. Subsistentia e. g. [illegible] Patris constituit et distinguit a Filio, subsistentia vero Filii constituit eumque distinguit a Patre et sic de subsistentia Spiritus sancti. [illegible]

dico subsistentiam [illegible] non est [illegible] adaequatam [illegible] adaequate constituere et terminare divinam entitatem secundum totam suam [illegible] sed duntaxat eam constituere, seu terminare in [illegible] paternitatis. [illegible] si [illegible] [illegible] supposita [illegible] e. g. subsistentia Spiritus [illegible] Spiritus [illegible] at dici posset Pater et Filius, [illegible] subsistentia intelligeretur remanere. [illegible] plane [illegible] et indissolubili [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Trinitate [illegible] inde [illegible] et [illegible] Crellii argumento.

[illegible] multiplicatio [illegible] vel est necessaria [illegible] conservationem [illegible] vel ideo ut una persona alteri [illegible] perfectionem [illegible] dicendum. Non primum quidem [illegible] [illegible] creare conservareque medio non indiget [illegible] [illegible] [illegible] Confirmatur vel [illegible] finita, vel infinita [illegible] [illegible] [illegible] infinita, [illegible] una tantum [illegible] et haec ratione communis [illegible] demonstrandus Deus esse Unus.

[illegible] multiplicatio [illegible] personarum [illegible]

quod hic docente, nam diva in vero sensu sit
ad intra per intellectum, et voluntatem, unde habentur duae necessariae
processiones, quae necessario inferunt tres personas, scilicet Patrem
Verbum, et Spiritum Sanctum, et nec plures nec pauciores, ita ut
prima sit producens et non producta, altera sit producta per
actionem divini intellectus habita ab a prima, et tertia per actionem
seu amorem divinae voluntatis, ut amplius dicemus in loco.
Atque ex his, et simul ex dicendis de perfectione peculiari divinarum
personarum constat responsio ad confirmationem

Obiiciunt tertio cum Transilvanis: Ex hoc dogmate sequeretur
non Trinitatem modo, sed quaternitatem in Deo esse admittendam.
Nam essentia, Pater, Filius et Spiritus Sanctus sunt quatuor nomina
non sinonima; ergo significant quatuor res. Confirmatur: Pater,
Filius, et Spiritus Sanctus sunt tres, sed essentia nihil est horum. Non
est Pater, quia essentia non generat; non Filius, quia non gignitur;
non Spiritus Sanctus, quia non procedit. Ergo quartam quandam
53 rem, seu personam.

Dico, nego ant. Nam divina essentia non distinguitur per-
sonis, nam personae distinguuntur ab essentia, sed tantum inter se.
Illa quaedam summa res est, incomprehensibilis quidem, et ineffabilis
quae veraciter est Pater, et Filius, et Spiritus Sanctus, tres simul per-
sonae et singillatim quaelibet eorundem. Et ideo in Deo Trinitas,
non quaternitas: quia quaelibet trium personarum est illa res, vi-
delicet substantia, essentia seu natura divina, ait Concilium Lateranense
sub Innocentio III. Quod dicitur de quatuor nominibus non
sinonimis, nimis frivolum est, siquidem non semper ad multiplicatio-
nem nominum fit multiplicatio rerum: sed quot res in Deo realiter
distinctae admitti debeant, quod eidem tot nomina non sinonima

[illegible] quot sunt ejus perfectiones absolutae. Ad cons[illegible] nego minorem. Nam inquit [illegible] ad verum Trinitatis [illegible] illa res non est generans, neque genita, nec procedens, sed est Pater, qui generat Filius, qui gignitur et Spiritus sanctus, qui procedit, ut distinctiones sint in personis et unitas in natura.

34 Igitur [illegible] contra veritatem [illegible] in tribus personis [illegible] distincti. Sancti Patres numquam admiserunt perfectam illam, et individualem et numericam ταυτότητα, ut loquuntur graeci, identitatem [illegible] in tribus personis substantiae, [illegible], seu naturam divinam quam Scholastici nunc asserunt, ut propterea falsus quidam [illegible] conciperent alterius dogmatis de Trinitate etc. [illegible] probatur primo quia nonnulli [illegible] ut [illegible] unitatem in tribus personis divinis dixerunt esse unitatem [illegible] quae sit [illegible] in [illegible], adeoque non numericam sed specificam. [illegible] de Filio, ac de Spiritu sancto loquuti sunt [illegible] de duabus personis inferioribus [illegible] tamquam [illegible] et veluti ministro [illegible]. [illegible] Clemens Romanus [illegible] [illegible] Clemens Alexandrinus aliique [illegible] [illegible] [illegible] in Deo [illegible] tres [illegible], tres substantias tres naturas [illegible] Augustinus libro [illegible] de Trinitate non improbat [illegible] sententiam, asserentes tres [illegible] substantias. [illegible] libro de fide orientalium [illegible] [illegible] modo Scholastici tradunt rationem [illegible] [illegible] de Trinitate numero [illegible] [illegible] Synodis [illegible] non improbat, quod in Concilio Antiocheno [illegible] [illegible] et Filius et Spiritus sanctus [illegible] [illegible] sunt [illegible] per substantiam tria, per [illegible]

sonantiam unius, et non nomine unitatis individuae [illegible] intelligit aequalitatem. Quo contra cum plures hoc unum sunt, unum habeant naturam, naturam et aequales [illegible] et alii Patres quos eruditos legendos.

[illegible] plurima decernunt haeterocoxos ex [illegible] sancto- rum [illegible] graecorum, aut latinorum testimoniis lucem quaere- rem, quia nec omnibus qui ante ipsum scripserunt, [illegible] et [illegible] notus experius velatis; tum quia et ansi nonnulli, [illegible] nutantibus Arianis et Macedonianis [illegible] sanis [illegible] de Trinitate scripserunt, sicut nunc ille [illegible] tot alios [illegible] [illegible] et [illegible] At non è [illegible] [illegible] nos [illegible] haec super [illegible] [illegible] usque negamus assumpta. [illegible] Patres [illegible] na- turae in pluribus [illegible] utuntur [illegible] exponendam unitatem [illegible] [illegible] in tribus personis non omnimodam intelligunt paritatem esse solum sicut eandem [illegible] in tribus personis unitatem [illegible] in pluribus hominibus, eandemque [illegible] [illegible] [illegible] excludendam inaequalitatem, et diversitatem, non eandem [illegible] numero. Quamquam [illegible] hi Patres [illegible] [illegible] [illegible] sicut ne vera dicunt tres homines. In illa summa Tri- nitate, ait Aug. lib. 7 de Trin. cap. 23 [illegible] incomparabi- [illegible] [illegible] antecedit tanta [illegible] inseparabilitas, ut [illegible] [illegible] non possit dici unus [illegible] in illa unus Deus et [illegible], et [illegible] nec [illegible] Deus sit illa Trinitas, sed unus Deus.

[illegible] [illegible] Patres [illegible] ita [illegible] [illegible] [illegible] Filio, [illegible] [illegible] [illegible] ab aeterno genitus a Patre hoc è [illegible] divinitatem, [illegible] in tempore genitus ex Virgine matre hoc [illegible] huma- nitatem, [illegible] [illegible] omnes Catholici in simbolo Athanasiano [illegible]

[illegible] dicunt. Quod si [illegible] ubi de [illegible] Patre de Filio etiam eadem divinitate et de Spiritu sancto, intelligendi sunt [illegible] [illegible] quadam rationali et sermone quodam formali. Nam ut Pater a nullo est factus nec creatus nec genitus; Filius a Patre est non factus, nec creatus, sed genitus; Spiritus sanctus a Patre et Filio non factus nec creatus nec genitus, sed procedens; ita ut Pater nihilominus sit principium, et fons totius Trinitatis, velimus [illegible] persona nihil sine [illegible] Patre inferior [illegible] Gregorius Nazianzenus orat. [illegible] de Filio, quae est [illegible] de Filio: veniamus inquit, [illegible], quod [illegible] loco, [illegible] etiam quarto numerant, [illegible] [illegible] Patrem majorem [illegible] [illegible] [illegible] ac nobilem appellat. Sane si major dicatur, non [illegible] aequalis, [illegible] aliquam haberet, quod asserunt [illegible] [illegible] invenire [illegible] constent, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et se ipso major sit sibique aequalis qui fieri possit? Nonne ergo perspicuum est majori [illegible] Patris principium, aequalitatem vero naturam referendam [illegible] Patris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] verbo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] major me est, et alterum similiter inquit: quae omnia posita sunt [illegible] [illegible], et substantiae aequalitatem significant [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] partim propterea quia [illegible] [illegible] modo, hoc est utique debere Patri, [illegible] [illegible] [illegible], ut, [illegible] Pater [illegible] nulli [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Trinitatis, et non propterea alia [illegible] persona sit illo inferior quia illa [illegible] [illegible] illo. [illegible] Patres dicunt in [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible], non [illegible] his [illegible] intelligendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

dat asserentes in Deo tres substantias, substantiae nomine [illegible] subsistentiam intellexit more graecorum. Quod si nec con[illegible] [illegible] nominas, hoc de [illegible] [illegible] graecorum [illegible] [illegible] monuit [illegible] [illegible] lib. de Trin. [illegible] [illegible] intelligi: [illegible] tres substantias unam essentiam quemadmodum nos dicimus tres personas, unam essentiam, vel substantiam [illegible] [illegible] disputat de vera divinitate naturae in sensu [illegible] qui personas confundens, sicut unam naturam ita et unam personam admittebat. [illegible] [illegible] [illegible] nō: Plures haereticorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Patri Filium dicunt et [illegible] similitudinem proprietatem [illegible] Patrem [illegible] quem Filium confitentur ... anathema ergo è. qui in Patre, et Filio naturae similitudinem [illegible] [illegible] Filii personarum significantiam praedicant. [illegible] [illegible] negabant [illegible], qui in sensu [illegible] [illegible] [illegible] obstebant voce Quos Patres non improbat [illegible], quod dicerent: esse sunt quidem per substantiam tria, [illegible] men substantiae [illegible] personae, [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] clarat [illegible] [illegible] illi [illegible] [illegible] tres substantias [illegible] [illegible] subsistentias [illegible] [illegible] substantias [illegible], non [illegible] Patris, et Filii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nomine [illegible] [illegible] aequalitatem intelligit [illegible] non [illegible] pluralitatem naturae, sed [illegible] [illegible] [illegible] personis [illegible].

10. [illegible] [illegible] nihil aliud è quam substantia intelligens: ergo ubi sunt plures personae, ibi plures substantiae intelligentes sint oportet: multiplicato [illegible] definito [illegible] persona [illegible] [illegible] debet multiplicari [illegible] confirmatur.

et subsistentia a Deitate intrinseca essentia vel non significatio essentia sua existens in una persona est incommunicata et incommunicabilis alteri personae, adeoque distincta et omnibus modis ab altera persona, sicut essentia vel non communicata essentia communicatur in persona, seu subsistentia, et sic sunt tres seu una tantum subsistentia et persona [illegible] essentia non est simpliciter infinita quum non contineat omnes perfectiones. Praeterea divinae personae sunt conflatae ex essentia et subsistentia quod est absurdum quam maxime.

57 Ideo praetermittendo quod ejusmodi objectiones sint transitus de substantia dogmatis ad modum illius, sicut innuimus supra in responsione ad primam objectionem, ostendere [illegible] quaestiones quae fieri solent in scholis catholicis circa modum exponendi hoc mysterium maxime [illegible], quarum altera est de peculiari perfectione divinarum personalitatum, altera vero de existentia absoluta divinae essentiae quae suo loco discutienda relinquuntur. Plures negant divinis personalitatibus peculiarem perfectionem ab essentia suo modo distinctam et sicut una tantum natura, et substantia admittenda est, ita unam solummodo admittunt summam perfectionem, sive non distinguunt inter perfectionem absolutam, et relativam. Divinis personalitatibus tribuunt perfectiones speciales, et proprias, non quidem absolutas, sed relativas, seu modales relativas. Neutra de [illegible] huius duplicis sententiae occurrit primo argumento, [illegible] ut in utraque sententia salvatur una natura, essentia, substantia et perfectio divina absoluta, sicut summa Deitas, quae non multiplicatur multiplicatis personis et hypostasibus, quamvis [illegible] speciales perfectiones relativae

38 In altera status quaestione de subsistentia essentiae divinae praeter tres relativas plures sunt scholasticorum sententiae, ex quibus duae notissimae videntur. Prima affirmat praeter tres relativas absolutam esse subsistentiam, quae reddat naturam praeditam in se existentem, et independentem ab alia, non tamen incommunicatam, sed communicabilem alteri tanquam pluribus suppositis adeo ut tres personalitates non communicent divinitati. Altera vero sententia exclusa subsistentia absoluta propriè dicta tres admittit dumtaxat subsistentias relativas, cum ipsa essentia identificatas, quae sunt ipsae personalitates. Hinc duplici parte via occurrimus argumento quod afferebatur ad certum. Nam sive supposita sive negata subsistentia absoluta, natura divina semper remanet communicabilis, et communicata tribus divinis personis, et personae divinae semper remanent incommunicabiles in ratione talis personae.

Et enim quia essentia identificatur tribus personalitatibus, et vicissim, nec ulla apud catholicos admittitur distinctio realis propriè, et absolutè talis inter essentiam, et personam, procul a tribus personis a quavis compositione [illegible] ut adstrui possit aliqua compositio logico-metaphysica, quae sit aliqua constitutio, seu compositio ex duabus rationibus quae inter se realiter identificantur, nempe ex essentia et personalitate; ex qua nihil omnino [illegible] sit. Quippe vero et recepta sententia divinas personas constitui ex essentia et proprietatibus relativis, juxta doctrinam concilii [illegible] ubi haec sancta Trinitas dicitur communem essentiam individuam, et eadem personales proprietates à recepta: Suffragatur etiam quod ubi est aliquid commune, et aliquid proprium ibi compositio ali-

qua ex communi, et proprio sit, quorum alterum se habet per modum generis, alterum vero per modum constitutivi specialis, et distinctivi; necesse est, illud statuere Theologos in omni existente. 18 ubi Patribus sic confirmantibus, merito dicitur persona ex substantia, personalitati [illegible] constituta.

Articulus tertius.

De divinitate Filii.

40 Sermonis ex dogmate catholico, ut prius statuto, manifestum sit Filium quoque, et Spiritum Sanctum unam eandemque cum Patre divinam substantiam seu naturam divinam, quod hi Haeretici divinitatem Filii et Spiritus Sancti speciatim impugnaverint operae pretium est eas speciatim statuere atque ab Haereticorum blasphemiis vindicare. In Filio vero duae sunt inter Haereticos praecipuae controversiae quarum prima est an Verbum Patri sit consubstantiale altera an Christus natura, et substantia sit verus Deus. Haec vero [illegible] illa ad Trinitatem proprie pertinet. Sunt enim, qui Verbum Patri consubstantiale fatentur, et negant Christum esse natura, seu substantia verum Deum, ut Nestoriani, qui inter utramque Christi naturam solam unionem moralem, non physicam admiserunt. Utramque vero hic attingemus probantes divinitatem Verbi, quod est aliud Christus nisi Verbum caro factum hoc est unitum unione personali, seu hypostatica cum humana natura.

41 Conclusio. Secunda in Trinitate persona, idest Filius est verus Deus. Est inter praecipua catholicae religionis dogmata contra Arianos, Socinianos aliosque Unitarios. Probatur primo ex sacris Litteris. N.B. praeter testimonia sacrae scripturae, aut. prius relata ad probandum mysterium Trinitatis

nitatis personarum in unitate divinae essentiae, quamplura sunt,
quae directe tradunt divinitatem Filii in particulari; seligi-
mus primo illud Joannis, quod fit cap. 1 his illis verbis: In
principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus e-
rat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum
facta sunt, et sine ipso factum est nihil, quod factum est. Ex quo testimo-
nio plura eruuntur argumenta ad refellendos errores contra
Verbi divinitatem. = In principio erat Verbum = inquit Evangeli-
sta; ergo Verbum fuit coaeternum Patri, quod enim in principio erat,
principio non praevenitur, sed praevenit; ergo Verbum erat ante
omnem creaturam. Videat igitur Arius fuisse aliquando tempus
quando Verbum non erat, et factum esse ex non extantibus. Quemad-
modum ex illo Geneseos: in principio Deus creavit coelum, et ter-
ram manifeste eruitur hoc ab aeterno non fuisse, sed initio tempo-
rum condita esse: ita ex illo Joannis aperte constat, Verbum fa-
ctum non fuisse, sed ab aeterno extitisse. Merito igitur Synodus
Nicaena prima, referente Socrate lib. 1 hystoriae cap. 8,
ex hoc Evangelistae testimonio Arianos damnavit. Secun-
do ait Evangelista: et Verbum erat apud Deum =; ergo Ver-
bum a Patre per aeternam originem procedit. Taceat igitur Sabe-
lius, qui unam tantum in Deo personam, sicut unam naturam as-
serebat. Tertio inquit = et Deus erat Verbum =; ergo non
in prolatione sermonis hoc Verbum est, sed in imagine Patri
consubstantiali. Obmutescat igitur Photinus, qui hoc Ver-
bum in sola prolatione sermonis reponebat, neque a Patre
quoad personam distinguebat. Quarto = hoc erat in principio
apud Deum =; ergo in Patre, et Filio inseparabilis uni-
tas est. Erubescat igitur Eudoxius, et Eunomius, qui dissi-

mile, at hicum dicebat. Porro verbo inquit: omnia per ipsum
facta sunt; ergo Verbum factum non est, sed per ipsum facta
sunt omnia quae sunt facta. Reconfundantur igitur Ariani
qui illud dicebant factum et sileant Manichaei, qui duo admit-
tendant Deos, unum bonum, et boni auctorem, alterum, et ejus-
ris mali causam. Ita super hunc Evangelistae textum ratiocina-
tus est S. Ambrosius lib. 1 de fide ad Gratianum cap. 5 inquiens: o-
mnes haereses hoc capite unus noster piscator exclusit. Quod
enim erat in principio, non includitur tempore, non principio
praevenitur; ergo Arius conticescat. Quod autem erat apud Deum
non commixtione confunditur sed manens apud Patrem
solida perfectione distinguitur, ut Sabellius obmutescat. Et
Deus erat Verbum. Non ergo in prolatione sermonis Verbum
est, sed in illa caelestis designatione virtutis, ut confutetur Photi-
nus. Quod vero erat in principio apud Deum sempiterna divinitatis
in Patre, et Filio inseparabilis unitas docetur, ut erube-
scat Aëtius, et Eunomius. Porro quod omnia per ipsum
facta dicantur, ipse conditor novi, atque veteris testamenti
designatur, ut Manichaeus aditum tentationis habere non possit.
Ita S. Ambr. At praeterire non possum maxime contra A-
rianos id, quod in hunc eundem textum animadvertit et docu-
it S. Aug. tract. 1 in Joannem hos versus quae sequuntur in festo
recitantur Nativitatis Christi: ne vile aliquid putares, quale
consuevisti cogitare, cum verba soleres audire,
audi quid cogites. Deus erat Verbum. Exeat nunc nescio
quis infidelis Arianus, et dicat, quia Verbum Dei factum est.
Quomodo potest fieri, ut Verbum Dei factum sit, quando Deus
per Verbum fecit omnia? Si et Verbum Dei ipsum factum, per quod

aliud Verbum factum est. Si hoc dicis, quia hoc est Verbum Verbi per quod factum est illud, ipsum dico ego unicum Filium Dei. Si autem non dicis Verbum Verbi, concede non factum, per quod facta sunt omnia. Videte ergo Evangelistam. Item super hunc eundem locum lib. 1 de Trin. cap. 6: Omnia autem dicit omnia, nisi quae facta sunt, idest omnes creaturas. Unde liquido apparet ipsum factum non esse, per quem facta sunt omnia, et si factus non est, creatura non est. Si autem creatura non est, ejusdem cum Patre substantiae est. Omnis enim substantia, quae Deus non est, creatura est, et quae creatura non est, Deus est. Et si non est Filius ejusdem substantiae, cujus Pater, ergo facta substantia est. Si facta substantia est, non omnia per ipsum facta sunt. At omnia per ipsum facta sunt. Unius igitur, quasi denique, [illegible] cum Patre substantiae est, et ideo non tantum Deus, sed verus Deus. Ah ratiocinationes vere dignas Augustino. Huic Evangelistae testimonio alterum dumtaxat addo, quod invenit Evangelista hic cap. 10 v. 30, ubi ait Christus: Ego, et Pater unum sumus. Quibus verbis significat [illegible] unitatem essentiae cum Patre, sed cum distinctione personarum. Et recte animadverterunt [illegible] [illegible] [illegible] rationis [illegible] [illegible] divinitate [illegible] quod intellexerunt vel ipsi [illegible] [illegible] [illegible] sustulerunt lapides, ut lapidarent illum, [illegible] legibus, et [illegible] [illegible] propter quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non lapidamus te, sed de blasphemia, et quia tu homo quum sis, facis te ipsum Deum. Christus [illegible] [illegible] [illegible] non negavit [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] omnia cum Patre, et provocat ad miracula, quae coram ipsis fecerat [illegible] [illegible] Pater [illegible] [illegible] [illegible]

dum, vos dicitis quia blasphemas, quia dixi Filius Dei sum; si [illegible] facio opera Patris mei, nolite credere mihi; si autem facio et si mihi non vultis credere operibus credite ut cognoscatis et credatis quia Pater in me est et ego in Patre. [illegible] scripturae [illegible] pro divinitate Verbi non solum. [illegible] illa satis, [illegible] quia illa referemus in tractatu de [illegible].

4. [illegible] ex perpetua [illegible] traditione [illegible] tempore hoc [illegible] fuit. Et quoniam Ariani [illegible] nobis concedunt eos qui post tertium seculum floruerunt illos tantum referemus qui ante concilium Nicaenum, imo proximos [illegible] illorum haeresi [illegible], et eos quidem non omnes [illegible] longum est, sed nonnullos. Primo seculo Ignatius [illegible] sancti Petri discipulus [illegible] ejus in sede Antiochena per [illegible] successor qui Romae martyr obiit anno 107 [illegible] Trajano epistola ad [illegible] et Deum Jesus Christus filius Dei [illegible] [illegible] intra [illegible] habemus eum medicum [illegible] ante secula [illegible], et Verbum, postea vero et hominem factum. Secundo seculo S. Justinus martyr qui obiit circa annum 165, in [illegible] ad [illegible] de Christo haec [illegible] qui quum Dei [illegible] Verbum [illegible] potentia [illegible] eo [illegible], [illegible] nomen nostrum [illegible] parentum religione [illegible]. [illegible] seculo Athenagoras [illegible] Justino [illegible] floruit circa annum 170 in [illegible] pro Christianis [illegible] Deum [illegible] et [illegible] Filium [illegible] mente [illegible] Filius [illegible] Verbum Patris in [illegible] et [illegible] in ipso [illegible] et per ipsum facta [illegible] Pater et Filius unum sint [illegible], qui [illegible]

Antiochenam, vixit sub Marco Aurelio sic ait lib. 5 allegoriarum in Evangelium [illegible] quod Christus Dominus noster [illegible] hoc et verus Deus, de Patre verus Deus, ex Matre [illegible] homo. S. Irenaeus sancti Polycarpi primo discipulus, deinde Lugdunensis praesul, et tandem martyr, qui vixit circa [illegible] saeculi lib. 3 contra haereses cap. 6 — neque igitur Dominus neque Spiritus sanctus, neque Apostoli eum, qui non esset Deus definitive, et absolute Deum nominassent aliquando nisi esset verus Deus... similiter illud: sedes tua in aeternum, virga directionis, virga regni tui. Dilexisti justitiam, et odisti iniquitatem, propterea unxit te Deus Deus tuus. Utrosque enim Dei appellatione significavit Spiritus, et eum qui ungitur Filium, et eum, qui ungit, id est Patrem. Saeculo 3 Clemens Alexandrinus, qui obiit circa ann. 220 in [illegible] nunc [illegible] apparuit hominibus [illegible] Verbum, qui solus est ambo, et Deus, et homo. Verbum Dei, qui [illegible] a Deo manifestissimus, qui [illegible] Verbum erat ejus Filius, et Verbum erat in Deo. [illegible] Paedagogi cap. 8 nihil ergo odio habet Deus, sed neque Verbum; utrumque enim unum est, nempe Deus. Dixit enim: in principio erat Verbum, et Verbum erat in Deo, et Deus erat Verbum.

S. Cyprianus Carthaginensis Episcopus, qui obiit [illegible] de unitate Ecclesiae: dicit Dominus ego et Pater unum sumus, et iterum de Patre et Filio, et Spiritu sancto scriptum est: et hi tres unum sunt. [illegible] de aeterna Filii generatione sic ait [illegible] de Deo nascitur Deus, de Ingenito Unigenitus, de solo [illegible] de toto totus, de vero verus, de perfecto perfectus, [illegible]

tem Patri tribui[t], quare naturam nihil derogare Patri et servum. ado dicat Filius se omnipotentiam ... Patri ... quam nuda testimonia ... Patrum Nicaenorum ... ergo ex veteri, et constanti traditione constat ... Deus ...

73 ... 3 ex Conciliis generalibus, ac primo quidem ex Nicaeno primo 318 Patrum, praesente eam, Constantino magno imperatore, legatis Apostolicae sedis, ... Vito et Vincentio a Silvestro Papa missis. Haec Synodus contra Arianos coactum, in symb. fidei definivit Filium ... Deum ex Deo vero, natum, non factum, consubstantialem Patri. Secundo ex conc. Constantinopolitano in symbolo ... dicit: Credimus ... et in unum Dominum Jesum Christum Filium Dei Unigenitum ..., Deum verum ex Deo vero homousion Patri, hoc est, qualem cum Patre substantiae ... ; tertio alia ... conc. ... et 680, et Nicaenum ... approbant, et confirmant ... definitiones Concilii Nicaeni primi. Quarto ex conc. Lateranensi ... definit Patrem et Filium, et Spiritum, tres quidem personas, sed unam essentiam, et substantiam, seu naturam, et ideo consubstantiales et coaequales, coomnipotentes, et coaeternos. Quinto ex Viennensi ... Sexto ex Tridentino, ... unigenitum Filium ... ex conc. Trident. sess. 3, ubi approbat ... symbolum Athanasianum, in quo dicitur Patri et Filio ...

et Spiritus sancti una est divinitas, aequalis gloria, coaeterna majestas

Objectiones ex auctoritate scripturae et traditione.

Novum sane est, quot et quam multa excogitaverint hostes divinitatis Christi ad eludendum argumentum, quod pro ea ex [illegible] s. scriptura textibus depromptum. At nos, quum hoc tantum [illegible]mus, ea tantum solvemus, quae contra [illegible] sacros

4 Incipiunt itaque primo Joannis et dicunt nec illa verba [illegible] carnis evangelistae = in principio erat Verbum = non mundi initium seu creationem, sed tantum evangelii exordium designari, et sensus sit = in exordio seu initio [illegible] erat Christus, qui est Verbum [illegible] a vocant primo, quia illud in principio [illegible] secta [illegible], quae est Evangelium. Secundo quia per principium intelligi nequit aeternitas: a [illegible] [illegible] si voluisset mundi initium ibi significare clarius [illegible] evangelista. Item si aeternitatem non in principio [illegible] [illegible] indicavit nisi mundi dixisset. [illegible] non subsistentem, et coaeternam [illegible] personam, sed [illegible], et [illegible] significari Christum [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] dicitur vel per similitudinem in eo posita quae sicut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] declaratur ita [illegible] Christo [illegible] [illegible] vel per metonymiam, assumpto scilicet nomine rei quam revelat: quomodo [illegible] veritas et vita et resurrectio dicitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Christi [illegible] officio [illegible] [illegible] salvatoris [illegible] [illegible] et hujusmodi figurata locutio frequens est [illegible] [illegible] [illegible] contendunt voces illas Deus erat Verbum ita separandas [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] erat apud Deum, et Deus erat [illegible] interpunctio ponenda sit ubi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] erat in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] legerunt [illegible]

Deus erat verbum, quem antiqui non pauci se Patres Christum appellavere [illegible]. Quantum vero spectat ad [illegible] testimonium quo nimirum [illegible] sentiunt, ciusce primo, unitatem de qua in eo loco sermo est, non esse naturae et substantiae, sed voluntatis et consensus. Hoc ad [illegible] nimo alio [illegible] testimonio, quod habetur Joann. [illegible] ubi Christus a Patre, suo discipulis postulavit. Pater sancte serva eos in nomine tuo quos dedisti mihi ut sint unum, sicut et nos. [illegible] profecto sermo non est de unitate essentiae, sed [illegible] consensus et charitatis; ergo etiam in illo [illegible] tantum [illegible] aequalitatem Filii cum Patre [illegible] est, et exponendam quoad operationes dumtaxat. Quippe Joannes 5. v. 19 Filius dicitur nihil quidquam a se ipso posse facere; cujus unum [illegible] cum Patre operatur [illegible] seu [illegible] nat. et substantiae [illegible] [illegible] habet; ergo.

[illegible] Respondeo, hec [illegible] nihil posse [illegible] [illegible] [illegible] intellexit [illegible] capite [illegible] Joannis [illegible] et [illegible] multa [illegible] dicenda. [illegible] principio [illegible] non aliud [illegible] fiat, nam temporis [illegible] ita in Genesi, cum [illegible] ait, in principio creavit Deus coelum [illegible] Joannes comparet [illegible] Joannem [illegible] explicandum [illegible] principii temporis [illegible] significari, sicut apud Mosem [illegible] [illegible] ita tamen ut apud Joannem [illegible] [illegible] in initio [illegible] Joannes [illegible] ab initio diabolus peccat. Ita [illegible]

principio terram fundasti — Illa denique Matthei 19 v 4 = nu fecit hominem ab initio masculum, et feminam, fecit eos = Hoc omnium locorum ridiculum est nomine initii seu principii intelligere Evangelii non temporis principium, et initium, [illegible] e Socinus, qui illud In principio erat [illegible] de [illegible] Evangelii subjecta materia, de qua Joannes, duplex est, altera generalis et totius libri propria hoc est exordium Christi, de quo S. Joannes scribere suum Evangelium [illegible] dicens; altera vero propria hujus capitis, [illegible] 14, et spectat aeternam divinam Verbi originem, dignitatem, potentiam munus etc. Ita vero ejus nominis significatio intendatur ex materia. Maxime cum ea et persona hujus sancti auctoris ex materia conveniant. Scribit enim Joannes, teste sancto Hieronymo scripsit Evangelium rogatus ab Asiae episcopis adversus Cerinthum, aliosque haereticos, maxime Ebionitarum, qui asserebant Christum ante Mariam non fuisse, unde compulsus est Evangelista divinam ejus dicere nativitatem. Quare ex hoc quoque elucet, quid nomine principii voluerit significare. Ceterum, praeclarum vero fuisset Joannis exordium, sicut vult Socinus, [illegible] est : In principio Evangelii [illegible] Christi, seu praedicationis Joannis, qua Christum praedicabat Christus erat = ridiculum hoc est et ulteriori confutatione indignum. Ad alias vero [illegible] dico, notum non esse, quod Scriptura sacra nomine principii aeternitatem significet. Ait enim Deus apud Isaiam [illegible] ab initio [illegible] seu ut habet textus hebraicus ex quo dies est, ego sum. [illegible] si Verbum erat, quum mundus creatus [illegible] erat, antequam [illegible] est nullum tempus cum mundo coepit; ante mundum vero, et ante tempus, nihil aliud cogitari [illegible] quam aeternitas. [illegible] in principio [illegible]. Id est totum [illegible] exposuit nomine [illegible]

Cap.

[illegible] argumentum [illegible] in [illegible] cum, si voluisset significare [illegible] Evangelii [illegible] ponant.

[illegible] ut caput [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] Joannes Evangelista non [illegible] munere et [illegible], ut [illegible] revera a [illegible] producta [illegible] [illegible], tamen [illegible] [illegible] et a [illegible], et [illegible], et ab Ecclesia ipsa semper [illegible]. [illegible] Joannis Evangelistae [illegible], cum dicat et [illegible] erat [illegible]. [illegible] inde cur Christum Evangelista saepius appellat [illegible], antequam assumpta ab illo carne [illegible] non [illegible], postea [illegible] dixit [illegible] carnem factum [illegible] apud ipsum [illegible] appellatur [illegible] appellatio, [illegible] [illegible]. [illegible] si [illegible] quam [illegible] voluntatem [illegible] mentem [illegible] nullam [illegible] rationem in sua sententia [illegible] et [illegible] quia [illegible] nomine [illegible] designatur [illegible] persona [illegible] [illegible], [illegible] Verbum, ante incarnationem [illegible] [illegible] [illegible] non amplius [illegible] nuda, [illegible] simpliciter [illegible]. [illegible] [illegible] proprio loco, [illegible] potuerit. Nihil [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fundamen [illegible] neque in [illegible] neque [illegible] [illegible] [illegible] erat [illegible] [illegible] immediate [illegible] erat apud [illegible] dubitavit [illegible] quoque [illegible] et [illegible] erat Verbum, [illegible] vestigium [illegible] [illegible] animi [illegible] et Ecclesia [illegible] semper [illegible] [illegible] et [illegible] erat [illegible] [illegible] sancto

Patres Christum appellarunt verbum Dei per eminentiam ex eo... illorum testimoniis suo sensu hoc dixerunt et debeat consistere in verbo et alii consubstantiali, non inaequali seu accidentali.

Id quod spectat ad questionem alterum circa scriptura textum, ipse ostendit ex dicti Christus in locumtum, liber de Trinitate, non solum ... et ... sic ipsi ... Christi sententiam ita acceperunt: ecce hic ei intelligunt nec non intelligunt, quando ... modo ... sentiunt, non posse dici ... et ... nisi ... aequalitatis ... his, et Filii ... inquit S. Aug. tract. 4 in Joanne ... ipsemet ... ex sua missione seu processione a Patre ... quam ... habet potestate ... quod acceperat hoc est ... Patre ... et potestatis ... qua ... in ... aequalis ... dicitur ... non aliud innuit ... a Patre et ... habere quod ...

Ad Filius in Scriptura ... appellatur non semel ... ipse dixit: ecce ... Non ... et ... psalmo ... ego ... et ... Christus ... Joannes 10 v. 34 = nonne scriptum est in lege vestra, quia ego dixi ... illos dixit deos, ad quos sermo Dei factus est ... quem Pater sanctificavit et misit in mundum, vos dicitis, quia blasphemas, quia dixi Filius Dei sum ... ... eodem ... veri Dei, Christus ... eadem ... plura convenire ... vero ...

non possunt. Joannis 17. v. 3 inquit Christus: haec est vita aeterna ut cognoscant te solum verum Deum, et quem misisti Jesum Christum. [illegible] v. 62 [illegible] meus Deus [illegible] et ne in illum et [illegible] Christus [illegible] et [illegible] per [illegible] 8. v. 42 [illegible] [illegible] v. 30 [illegible] hunc [illegible] quem vos [illegible] [illegible] ante me [illegible] 14 v. 28 Pater major me est. [illegible] primo v. 15 Christus dicitur primogenitus omnis creaturae. Denique Marci [illegible] Christus fatetur se ignorare diem judicii. His accedunt et alia [illegible] Christus, se nihil posse [illegible] a Patre non [illegible] a Patre [illegible] se [illegible] non esse, [illegible] a Patre missum fuisse in mundum et [illegible] ejusmodi [illegible] demonstrant Filium esse [illegible] in [illegible] et a Patre dependere. [illegible] cum his testimoniis [illegible] qui [illegible] Christum [illegible] Christum [illegible] Evangelii [illegible] Christi dicere incipientes [illegible] ejus nativitate [illegible] ejus [illegible] [illegible] miraculo conversionis aquae in vinum dixit, hoc [illegible] initium signorum Jesus in Cana Galilaeae, ergo.

19 Respondeo [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible], hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potestate [illegible] majestate [illegible] psalmo [illegible] immaculata [illegible] [illegible] [illegible] sicut [illegible] et sicut [illegible] principium [illegible] [illegible] dicit [illegible] argumenta non [illegible]

a Iochiri, ut ostendat si et ipsi, namm hiy Dii apellantur, a
forbori si ita apellandi sa, qui a Patre eamdem naam, per identi
tate. Ad primam confirmationem uneo illud Christi Ioannes
i, vers. 3 videt S. Aug. tract. 105 in Ioannem: ordo verborum
e ut k et quem misisti Iesum Christum cognoscant solum verum Deum
Illa e particula solum a vera divinitate excludit dumtaxat et fal-
si nomenis Deos, quos gentiles coljerunt, ut expon. S. Athanasius
contra Arianos lib. 4, et S. Epiphanius her. 28, adde responsio
e ex illud ex Corint. 8, v. 6: verum est, quo iniciuntur, nume-
riate premittitur: nam etsi sunt, qui dicantur Dii, sive in calo,
sive in terra, siquidem sunt multi Dii et domini, nobis tamen unus Deus
Pater etc. Ad Prov. si de divinitate accipiatur verbum
creavit non productionem ex nihilo, sed aeternam Filii a Patre
generationem significat. Siquidem in aliis codicibus legitur
creavit, sed possedit; illud Ioannis primo v. 3 aut de via
Christi naa, et adiu cirtine productionis non actualis creationis,
intelligendus, aut vo de dna eju naa sed revera intelli-
gunt sancti Patres Ambros. Aug., Chrisostomus, aliiq. trahia
unctionem solum Ppt accipi illud Marci 13 v. 32, de scientia
communicabili Christus est non solum ut homo, sed etiam ut hoc
sciebat de die illo, in quo nempe ut hoc futurus est iudex vivorum
et mortuorum, atque cum ut hoc sit omnes thesauros sapientiae,
ac scientiae absconditos (Coloss. 2.) At negabat se de illo di-
e habere scientiam communicabilem. Deus et volebat ut ho-
mines diei illa laberet. Christus nihil ex esse vixit nisi Patre
non hinc naam, ... unde Dna: hoc quia
una e tanda in Patre et Filio naa, vivit, et operatur hinc
q sia in utroque ... Spiritu Sancto, una tanda e idem.

tus. Deinde subiungit Christus: quaecunque ille fecerit, haec et Filius similiter facit. Dixit non ea summitate regnum ut homo est ac videre quae inquit s. Aug. lib. 1 de Trinit. cap. 12 … et hac potestate vocare, ut per illud intelligeret idem … quia aequalis est Patri. Non est meum inquit dare; id est non humana potestate istud do, sed qualiter navatum est a Patre meo, … sic intellige, quia si omnia, quae habet Pater mea sunt, et hoc utique meum est, et cum Patre illud paravi. Quum ad dicit quid me dicis bonum? nemo bonus nisi unus Deus … 10 v. increpat eum, qui eum vocabat singulariter bonum, et tamen … devit. Unde sensus est, … me dicis bonum, et si me Deum esse non credis, quum solus Deus sit per essentiam bonus … Hunc igitur in eo incredentiam increpabat, et non eo bonum non negabat ipse Joannis 10 v 11, … ego sum Pastor bonus. … sic a Patre non est ex dominio, aut imperio, quae in illo significant, et inaequalitatem arguat, sed est procedens a Patre per aeternam generationem, qua Pater tanquam aeterna mittens … suo Filio, tanquam persona … communicavit praeter suam personalitatem … et illam communicavit ut esset sibi aequalis … In ista … video … Evangelistas sibi proposuisse temporalem Christi nativitatem ex Virgine, ejusque vitam in hoc mundo … et resurrectionem … et hac … altius … exquisire. At Joannes … aeterna Verbi a Patre generatione exordium sumpsit. In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum … fecit Joannes, ut eos supra … ex s. Hieronymo de Scriptoribus ecclesiasticis … rogatus ab …

piscopis adversus Cerinthum, aliosque haereticos et maxime hunc Ebionitarum dogma convergens, qui asserunt ante Mariam non fuisse: inde et compulsus a diis ejus nativitatem edisserere.

Obj. ex Patrib. ante-Nicenis, et solutiones.

50 Nulla quidem ex Patribus trium priorum seculorum allegarunt Ariani, et Socinani adversus divinitatem Verbi. At veris ad singula referre fastidiosum omnis, longum esse; praecipua tantum referimus. Primo nonnulli PP. Ante-Nicaeni docuerunt Verbum genitum fuisse a Patre non ab aeterno sed paullo ante mundi creationem. Athenagoras in legatione, no 10 dicit Filium: primam esse Patris progeniem non quod factus sit (ab aeterno enim Deus, cum sit mens aeterna, habebat in se ipso Verbum...) sed quod prodierit ut omnium materialium ... quae inter informis naturae, et inertis terrae, ... erat ... commixtis cum crassioribus ... idea et actus ... Theophilus Antiochenus ad Autolycum lib. 2 no 10 inquit habens igitur Deus suum insitum Verbum, in propriis visceribus insitum, genuit illud cum sua sapientia proferens ante omnia. Quibus in verbis duo reprehendit Petavius, primo quod Verbum confundatur cum Patre, et hoc Sabellianismum sapit: secundo, quod Verbum non fuisse dicat, quam creatus sit mundus. S. Hippolytus hom. de Deo trino et uno postquam dixit nihil esse Deo coaevum, subjungit: nihil erat praeter ipsum: ipse solus multus erat. Non enim erat sine ratione, sine sapientia sine consilio. Omnia erant in eo ipse erat omnia. Quando voluit, et quomodo voluit ostendit Verbum suum temporibus apud eum definitis, per quod

oïa fecit. Secundo communis penè Patrum ante-Nicenorum erat sententia, Filium esse Patri inferiorem, vel in ipsa divinitate. Nam Justinus Martyr apologia 1ma Verbum secundo loco habuit, ipsumque vocat Patris administrum Patri subjectum, ejusque voluntati servientem. Irenaeus lib. 2 cap. 18 [illegible] Christum à Patri inferiorem, quòd diem judicii ignoraverit, insuper docet Patrem praeposuisse Filio et hunc illi administrasse. Clemens Alexandrinus lib. 7mo Stromat. de natura Filii disserens quae, inquit, soli omnipotenti conjunctissima est, et omnipotentis Patris voluntati servit. Hoc idem asserunt sex episcopi, qui in concilio Antiocheno Pauli Samosateni opiniones damnarunt. Item in constitutionibus Apostolicis lib. 8vo capite 1mo dicitur servire et administrare Deo suo, et Patri per oïa. Tertio veterum Patrum sententia fuit Filium neque immensum neque invisibilem esse. Justinus in Dialogo ad Tryphonem dicit omnes apparitiones in veteri testam. descriptas Filio non Patri attribuendas quod Pater invisibilis sit atque immensus nec ullo corpore, et Filii [illegible] a Patre ostendat ex eo quod Filius apparuerit in mundo, quum Pater oïo invisibilis sit. Theophilus Ant. lib. 2 ad Autolicum explicans quomodo perambulare in paradiso Deus dicatur, ait enim Pater universorum non sit quidem comprehendi nec inveniri in loco, sed ejus Verbum, per quod fecit oïa quum sit ejus virtus et Sapientia, assumens Patris et Dñi universorum personam veniebat in paradisum in persona Dei, et cum Adamo colloquebatur. Irenaeus lib. [illegible] cap. 20 Pater quidem invisibilis . . . Verbum autem . . non

una figura, et in uno caractere videbatur. Quarto non:
nulla veterum Patrum dicta videntur aperte pugnare con:
tra divinitatem Filii. S. Barnabas (seu quisquis est
auctor epistolae sub nomine S. Barnabae vetustissimus
Scriptor) non ita Christum apellat verum Spiritum. Hermas Aposto:
lorum discipulus lib. 3 Christum fuisse dicit Servum Spiri:
tus, alii dixerunt Filium portionem Patris; S. Gregorius
Thaumaturgus refer. S. Basil. epis. 207 illum appella:
vit creaturam et facturam. idem Basilius epistola 41
Dionysium Alexandrinum impietatis Arianorum, et Eu:
nomianorum semina jecisse scribit. Quod ipsum de eo:
dem Dionisio asserit eius Gennadius de dogmatibus ecclesiasticis cap. 4
eum apellans fontem Arii. Quinto demum ex ipso
Concilio Niceno eruitur plurimos saltem fuisse illam
sententiam Filium non esse verum Deum, Patri consub:
stantialem. Plures quippe Patres in hoc concilio eius
divinitatem infitiati sunt, imo prout testatur Eusebius
lib. 3 de vita Constantini cap. 13, non nisi post multas
concertationes Patres ad concordiam pervenerunt devenire.
Equidem adeo creverat Arianorum factio ut totum pene
Orientem, ac Occidentem pervaserit. Quod procul dubio
fieri non potuisset, si communis Patrum Ante-Nicenorum
Si fuisset sententia, quae definita est in Concilio Niceno

R. ad primum Patres illos, quasi duplicem in Verbo
distinguentes generationem, primam in sensu proprio, et ab
aeterno, cujus vi ab aeterno Verbum genitum est a Patre, et al:
teram mundi creationem veluti erat in sinu Patris quate:
nus Deus per Verbum hunc non operabatur ad extra:

terram vero metaphoricam, et temporalem per quam scit Dei Filius in verum manifestatione manifestatus est: haec hac vero ... fuisse qui dixerant eam temporalem ... a Patre nativitate ... rationem. Hinc ejusmodi locutiones displicuerunt Petavio certe iis magis, quam catholica, fuit quoniam et ii catholici erant et Athenagoras ... Christianus erat Verum et de locutionibus vero 3 iis ... quoniam, ut monet ... apologia contra Ruffinum: antequam in Alexandria, quasi demonicam meridianam Arius nasceretur innocenter quadam, et minus caute locuti sunt.

52 ... video, Filium ab antiquis Patribus appellari inferiorem, subjectum, nec non ministrum, et Consiliarium Patris in ... et nempe significaverunt Patrem ad totius Trinitatis originem, et fontem. Posteriores vero Patres, Athanasius, Nazianz. et Cyrillus Alexandrinus noluerunt Filium dici Patri ministrum propterea Arianis, qui ... videbantur Catholici consentire. Ceterum ea Christi verba: Pater major me est ea ... Christi personam aliquam ... consenserunt, quatenus nomen Patris in ... personis aliquid excellentius seu dignitatem quandam notionalem ... nostro concipiendi modo significare videtur et exponit Aug. tract. ... in Joan, tametsi divinae personae sint ... inter se aequales ... [illegible] ... in omnibus tribus personis ... ss. Patres ... dignitatem in Patre, et ... s. Justinus in dialogo cum Tryphone dicit Patrem ... ut sit, non aliud quam principium intelligit ...

[illegible] dicit Filium a Patre genitum consilio et voluntate, [illegible] aliud est a Patre numero, non sententia, priori[illegible] hunc sensum [illegible] Filius non esse a Patre genitum [illegible] natura necessitate, sed tan[illegible] [illegible] nolito sed scientes [illegible] : alteri [illegible] natura et qua [illegible] et significat distinctione personarum in substantia eandem. [illegible] Alexandrinus, quam dixit naturam Filii esse [illegible] con[illegible] [illegible] vel sub nomine natura personam intellexit, quod o[illegible] [illegible] non insuetum fuisse [illegible] ostendit Petavius [illegible] naturam sive subsistente in [illegible] [illegible] [illegible] Patri conjunctissima. [illegible] ex [illegible] [illegible] cō. ac aliis ejusdem S. Patris testimoniis, quae [illegible] [illegible].

53 Ad [illegible] vero, [illegible] a veteribus [illegible] dici visibilem [illegible] [illegible] circumscriptum non in [illegible] quidem naturam, [illegible] qua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in natura assumpta, vel in [illegible] [illegible], et in [illegible] [illegible] apparitionibus vel [illegible], et in incarnatione. [illegible] igitur non dissimilitudinem naturae, sed diversitatem personarum Patris et Filii demonstrare contendit. Hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Patrem [illegible] Filium ostendit [illegible] fuisse [illegible] non in natura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et imaginem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] erant [illegible] [illegible], [illegible] quidem [illegible] Patribus [illegible] de Trinitate sensum [illegible]; non illi [illegible] [illegible] opinioni, [illegible] Filium [illegible] [illegible] in Trinitatem personam [illegible] apparuisse [illegible]: Docet [illegible] Augustinus lib. [illegible] de Trin. modo Patrem, modo Filium, vel Spiritum Sanctum intendi, [illegible] totam Trinitatem apparuisse [illegible], [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] Patres [illegible] Petavius et ideo hac [illegible] [illegible] [illegible] judicium.

At ubi [illegible] Christum ut hominem dici [illegible] spiritus, seu divinitati [illegible] illud Apost. ad [illegible] in ipso inhabitat omnis
plenitudo divinitatis corporaliter: spiritus enim saepe apud [illegible]
sumitur pro divinitate, ut notat eadem [illegible] caput [illegible]
[illegible] Hermas quoque [illegible] loquitur de [illegible] filii [illegible]
dicit servum, spiritus [illegible] hoc e divinitatis. Unde in eodem loco
dicitur: Hoc ergo corpus [illegible] in quo inhabitavit spiritus sanctus,
[illegible] et [illegible] spiritui [illegible] in [illegible]
[illegible] improprio, quia nempe Pater illi communicat totam suam
essentiam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] communicat, non [illegible]
hoc minus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vellet, [illegible] indole illius [illegible]
[illegible] repugnavet. [illegible]
[illegible] dixit creaturam minus proprie, ut significaret genitum
fuisse, non ingenitum [illegible] quod idem Gregorius celebrem,
[illegible] [illegible] divinitatem [illegible]
[illegible] praedicavit [illegible] amplius de illo [illegible]
[illegible] initium non [illegible]
[illegible] [illegible] majestatem [illegible]
[illegible] Apostoli [illegible]
[illegible] vellet [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible] illi [illegible]
[illegible]

Alexandrini defensione scripsit in epist. de sententia Dioni-
sii contra Arianos: et ipsorum apologias, quas haeretici
ipsi pro se ipsis fecit; cujus quidem apologiae expressam mentio-
nem faciunt ss. Athanasius, et Basilius, et Eusebius lib. [illegible]
historiae ecclesiae aperte, et Hieron. in catalogo scriptorum
Ecclesiasticorum.

Ad postremam denique nego assumptam. Nam ex 318 Patri-
bus, qui illuc ex universo terrarum orbe convenerant, quam
paucissimi tantum inventi sunt, qui Ario faverent. Quinque
solum recensentur a Socrate lib. 1mo cap. 8. caeteri cum Arii im-
pietatem, atque amentiam, et verba blasphemia plena ne
audire quidem patienter [illegible] sustinuerint, et [illegible]
[illegible] opere Synodica. Quod et narrat Eusebius, merito [illegible]
o Quamvis pene omnes unanimiter Arii impietati obstiterint
[illegible] hi erant consectationes in Arianorum [illegible]
[illegible] [illegible] particularia [illegible]
[illegible], quae inter [illegible] [illegible] videtur [illegible]
[illegible], quum unius fidei consonantiam apud omnes obtineu-
[illegible] sentiret [illegible] Ariana per totum [illegible]
[illegible] orbem propagatam [illegible] Vivente [illegible] Constantino [illegible]
in [illegible] Ariana fides [illegible]. Sub Constantio [illegible]
vel hinc est, quando factio Ariana potissimum grassabatur,
quod multi fuerunt, qui (Christi divinitate) a [illegible] impu-
[illegible], [illegible] [illegible] sunt et [illegible]
[illegible] Aetius, Eunomius, aut [illegible] multitudo [illegible]
[illegible] Ecclesiae vehementissime turbarent [illegible] sunt [illegible]
[illegible], qui solam vocem homousion se reprehendere videbantur.
[illegible] et [illegible] [illegible] multi [illegible]

aliqui insulatu[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Decrane [illegible] [illegible] [illegible] vero [illegible] Catholicis [illegible]. At cum isti [illegible] [illegible] suam [illegible] contra veterem traditionem [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] Nicena [illegible] [illegible] [illegible].

57 Verum num [illegible], Tertullianus, Novatianus, et alii de Trinitate recte scripserint

Respondeo [illegible] magnam controversiam [illegible] veteres [illegible] recentiores [illegible] multi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ex veteribus quidem Hieronymus plerique [illegible], Epiphanius, [illegible] Justinianus item [illegible] [illegible] tractatu de [illegible] [illegible] errores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] postea a [illegible] a [illegible] synodo et [illegible] [illegible] [illegible], et S. Thomas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] recentioribus [illegible] [illegible] Alexander Petavius Huetius cardinalis [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Apologia [illegible] [illegible] distincta quam sub nomine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] insignis [illegible] [illegible] et multi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] recentioribus, inter quos [illegible] [illegible], [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] controversia. Petavius [illegible] [illegible] [illegible] Trin. cap. [illegible] [illegible] eum Arianam [illegible] impietate, et [illegible] [illegible] [illegible] recentiores [illegible] argumentis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] Novatianus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Petavium, quâ verè sit annumerat, quibus ratis renovati, immo absurda adeò, de hoc Midenio tradiderunt. Non magnâ tamen sit auctoritatis hic liber in Ecclesia. [illegible] Sed responderem de Lactantio, qui potius Rhetor fuit, quam [illegible], de quo ajebat s. Hieronymus epist. [illegible] utinam tam nostra confirmare potuisset, quam facilè aliena destruxit: hinc è in superstitionibus gentilium refellendis celebrior fuit, quam in religionis Christianae dogmatibus confirmandis. Ceterùm plures eum de Trinitate rectè scripsisse contendunt et illud celebre ejus dictum [illegible] divinarum institutionum cap. 4: de Natura natus est, qui ante jam fuit de Patre, qui aliquando non fuit, putant intelligendum esse, et legendum de Patre, qui aliquando non defecit, et a viro in sacra pontificia [illegible] manorato a Petro Bernardo de Rubeis in lib. de variis congregationibus sub titulo sancti Jacobi Salomonii.

Objectiones ex ratione, et solutiones.

Objicies 1.º si Pater genuit Filium, existendi initium habuit id, quod genitum est. Ex quo manifestè sequitur fuisse aliquando tempus, cum non esset Filius, et necessario [illegible] ut [illegible] ex nihilo subsisteret. [illegible] Arrianorum [illegible] pro [illegible] si Pater suis ore suo confessione, Deus summus alias personas ex sua substantia genuisset, sequeretur aliorum deorum genuisse, quemadmodum fieri [illegible] in humana generatione, et Pater, qui ex alio [illegible] filius [illegible] alium [illegible], itaque per istam [illegible] una [illegible] ex uno [illegible] et alius [illegible] adeo duo sunt Dii, sicut in humana generatione ex uno homine fiunt duo homines. Mirum [illegible] non [illegible] tempore Concilii Niceni, in quo damnatus

616 Arii, requirit [illegible] [illegible] contentio hæc, et colligit ex symbolo fidei, quod eodem Concilio editum fuit, et in quo Christus dicitur esse Deus de Deo:

58 Adeo non [illegible], ut [illegible] [illegible] quam [illegible] propo: [illegible] ratione ab æterna Filii generatione per communicationem necessariam divinæ essentiæ, [illegible] [illegible] æterna [illegible] [illegible] [illegible] initium habuisse eum qui genitus est [illegible] [illegible] aliquando tempus, quando non [illegible] [illegible] [illegible] potuit. [illegible] ex æterna Filii generatione [illegible] per necessitatem ejusdem essentiæ communicationem manifeste requiritur [illegible], hoc est Filium habere eandem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et incommutabilem æternam [illegible] in tempore, non ex nihilo [illegible] [illegible], et per communicationem [illegible] ejusdem divinæ essentiæ genitum fuisse.

[illegible] confirmatio [illegible] Philippe quod [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] comparatio quamvis [illegible] imperfectio [illegible] [illegible] removenda, et [illegible] [illegible] [illegible] continet omnem [illegible] perfectionem simpliciter simplicem. [illegible] quod [illegible] illi [illegible] potentiam et operationem [illegible] [illegible] generis, quæ sunt [illegible] in creaturis [illegible] [illegible] [illegible] accidentis distinctionis, aliarumque [illegible] generis [illegible] [illegible] communem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] similitudinem naturæ. [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible], et proprietates communes et [illegible] de generali ratione generationis. [illegible] et quod genitor tempore præcedat genitum, hic non [illegible] [illegible] [illegible] generatio sit actio accidentalis, et humana et [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] generationis [illegible], [illegible] [illegible] defectui creaturæ [illegible]. [illegible] itaque in hac generatione [illegible] [illegible] [illegible] Pater tempore præcedat Filium, non ita hic contingit in divi

quam essentia Dei sit una quaedam simplicissima res, ineffabilis quaedam, et incomprehensibilis, quae veraciter est Pater, et Filius, et Spiritus sanctus, tres simul personae, et singillatim quaelibet earundem, ut docet Concilium Lateranense.

54 Quod addit post Arianos [illegible] de Patribus in Concilii, apertissima calumnia est. Deum Filium dici Deum de Deo dixerunt, non in sensu Arianorum quem summopere execrabantur, sed in sensu Catholicorum locuti sunt, nomen Dei nec personam accipientes. Id in nova positione [illegible] Damascenus lib. 3 cap. 4, etiam Appellatione Dei Filius Deus de Deo hoc est, persona Dei, ex persona Dei; non secus ac ecclesiastici [illegible] invocant [illegible] Patrem Dominum et [illegible] [illegible] Dominus meus. Quapropter haec propositio: Deus genuit Deum verum est [illegible] essentia genuit essentiam; Deitas genuit Deitatem.

Corolarium.

[illegible] hactenus dictis constat, Filium Dei esse, et estimum dici [illegible] Homousion, hoc est consubstantialem Patri. [illegible] movendum [illegible] ad illigandum errorem asserentium, Verbum factum esse ex non extantibus, fuisse tempus, quando non fuit, [illegible] [illegible] esse aut aliud quam divinitatem [illegible] Patre mutabilem [illegible], et maxime [illegible] [illegible] Patribus illius [illegible] [illegible] [illegible] esse Homousion [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] una, et [illegible] veritatis, auctoritate [illegible] [illegible] dogmata solum catholica solum, eaque fidelibus credenda proponere sed cum ita urgente necessitate, aliquas novas adhibere voces [illegible] [illegible] exponendas veritates fidei, et cavillationes haereticorum resecandas. Quapropter igitur [illegible] Arianis, haec vox homousion, [illegible] auctoritate Ecclesiae recepta est, et opposita [illegible] [illegible],

et alia voces Arianorum, ut [illegible], Anomoeon, et caetera ejusmodi rejicienda.

11 Neque refert omnino vocem hanc in scriptura non haberi [illegible] (inquit S. Athanasius libro de synodis Arimini et Seleuciae) excludenda putant vocabula omnia non scripta, cur quum Arius tantum acervum dictionum, quae nusquam in Scripturis occurrunt accumulaverit, quia sunt ex non extantibus, et non erat Filius, antequam generaretur, et erat quando non erat, et mutabilis est etc.; non illi contradixerunt [illegible] facultatem sit, quam Ario tribuunt, Ecclesiae negant, licet hanc non illum, aut alium quemcunque spiritum privatum legitimum Scripturarum interpretem Christus constituerit. S. [illegible] in lib. contra [illegible] novitates vocum, sed profanas devitari jubet Apostolus. Tu autem [illegible] [illegible] [illegible] numquam [illegible]. Numquid et hoc negandum erit, quia nusquam [illegible] [illegible] Filii Evangelia non praedicant, quod est, quod non reperies hanc vocem in [illegible] in alio submovetur. Ubi [illegible] occasio patet, nominis admittitur [illegible] ad religionem maxima, et sola cautela est, [illegible] [illegible] [illegible] orat. 44. Si dicas mihi Homousion quid est? [illegible] nomen ob hoc nominari non oportere, quia in Scripturis non [illegible] [illegible] hoc, quae [illegible] [illegible] [illegible] ideo nominari non debeat, quia scriptum non est, et quod credi ita non liceat, quod si ita credendum est, cur non ita profitendum, aut sic nominandum, quod sic dicendum [illegible]. Arianae haeresis [illegible] [illegible] credis, si non ita profiteris, et merito haereticus [illegible].

[illegible] non [illegible] vox erat, et ante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ambrosius lib. 3 de fide cap. 7 quum [illegible] [illegible] Arianae factionis [illegible]; in quam Epistola scripsisset [illegible]

Filium et invocabimus, sicimus homousion cum Patre, incipimus confiteri Deum vivum verum. 3°. Niceni hanc ipsam vocem tanquam veræ Fidei tesseram contra Arianos consecrarunt, et tanquam evaginato ex ipsis vaginis ipsorum [illegible] amputarentur; licet [illegible] huic voci refragarentur, tamen subinde ad suos Consentientes, dum Niceae [illegible] hoc scripsit: nonnullos ex veteribus insignes Episcopos, et disertos Scriptores in explicanda Patris, et Filii divinitate hoc vocabulo consubstantialis usos esse cognovimus. Imo et sanctus Athanasius hanc vocem testimonio veterum Scriptorum comprobatam dicit. Quare substantia vocis nova non est, nec omnino vox ipsa. Quod si ab Augustino nova dicta fuit, non alio sensu accipiendum est, quam quod antea non erat auctoritate Ecclesiæ consecrata.

Obijcies primo. Patres Concilii Ariminensis, cui interfuerunt Episcopi circiter 400 post plurimas hinc inde concertationes supprimendam esse judicarunt hanc vocem Homousion, item vocabulum Usia, quod in Scripturis non reperitur, et suis subscripserunt formulæ Fidei a Marco Sirmii dictatæ, in qua videlicet non habebantur hujusmodi voces, imo dogma Arianum aperte continebatur. Secundo etiam, Liberius Summus Pontifex subscripsit Fidei formulæ Sirmiensi, et licet controversum sit, quænam fuerit ex formulis tribus Sirmiensibus a Liberio subscripta, illud tamen certum ab omnibus illis formulis expunctam fuisse formulam Homousion, quamvis a Patribus Nicænis tanquam tessera veræ fidei exigitam; ergo et Summus Pontifex Liberius male sonantem hanc vocem, et propterea rejiciendam judicavit. Tertio ante Concilium Nicænum etiam ab Antiochena Synodo ea vox proscripta fuerat, anno videlicet circiter 270. [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible] in [illegible] maxime [illegible]
de lavando [illegible]
[illegible]

4 [illegible] non [illegible] congressi [illegible]
[illegible]
vehementer agitabant, post [illegible] duas [illegible]
[illegible]
alterum [illegible]
[illegible] convenerant [illegible]
[illegible] formulas a Marco Antonio [illegible]
[illegible] plenum [illegible]
[illegible]
aquas ex utraque parte [illegible] missi sunt [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] partim dolo et violentia [illegible]
[illegible]
et sibi [illegible] porta, [illegible]
[illegible]
[illegible] evertas [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] projectus [illegible] relaxare [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Italia [illegible]
[illegible]

[illegible] considerandum est [illegible]
[illegible]
anathema sit. [illegible] anathema sit.
[illegible] Hieronymus. Denique [illegible]
[illegible] anathematizare [illegible] fidei catholicae [illegible]
[illegible] singulos, [illegible]
nulla [illegible] quae [illegible]
[illegible] concludit [illegible]
[illegible] ad provinciam [illegible]
[illegible] et [illegible] incerto, [illegible]
[illegible]
novitatis [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] Et paulo post [illegible] est, inquit [illegible]
[illegible] conscientia haeretica [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
simpliciter [illegible] confessio [illegible] in corde [illegible] aliud
[illegible] aestimato,
multique alii [illegible]
[illegible] et subscriptionem [illegible]
blasphemiasque condemnare.

[illegible] testimoniis [illegible]
[illegible] ad eam solam valeat, sin minus [illegible]
[illegible]
[illegible] et alia [illegible]
Aug. epist. 48, item Synodus Alexandrina [illegible] Athanasio [illegible]

[illegible] ac proinde [illegible] anno post Conc. Ariminense ne communi [illegible] consensu [illegible] Ariminensium [illegible] declaravit

7 Ut igitur [illegible] Ariminensium contra [illegible] sæpe numero hæc [illegible], memoria [illegible] [illegible] sunt, nec primo [illegible] Ariminense, [illegible] obtinuisse. [illegible] Summas [illegible] ecclesia [illegible] quo multi [illegible] in Ecclesia [illegible] [illegible] numero, [illegible] Græco, [illegible] magis [illegible] toti [illegible] catholici [illegible] cognitas in [illegible] [illegible] Episcopales [illegible], in [illegible]. Atquanto [illegible] Carolus a sancto Paulo in notitia [illegible] [illegible] circa annum [illegible] [illegible] universas [illegible] Ecclesias [illegible] unam fidem, [illegible] huic [illegible] [illegible] facere [illegible] Apostolicæ [illegible] retineat. [illegible], et [illegible] S. Hieronymi in Dialogo contra Luciferianos: Tunc [illegible] non [illegible], [illegible] damnato conclamata [illegible] ingemuit totus orbis, et se [illegible] Arianum [illegible]. Tertio, formulas, cui subscripserunt Ariminenses non erat in [illegible] [illegible], [illegible] malitia Arianorum paulo post dissolutionem Concilii [illegible] Arianum sensum detorta [illegible] admirationem, et indignationem in [illegible] excitavit. [illegible] generoseis [illegible], et [illegible] pœnitentia agentes in sedibus suis confirmati sunt

2 Quod attinet ad Liberium, [illegible] abbas [illegible] vindicaturus probantes nimirum non secundae, quae pure, puteumque [illegible] spirabat formulae, sed Sirmiensi subscripsisse [illegible] tia aut prima quarum utraque a Semi-Arianis [illegible] verbis iniquis ita conspersa erat, ut nomine tantum [illegible] ae orthodoxum sensum pertrahi: itaque neque ex subscriptione Liberii colligi potest in eo, aut in Ecclesia defecisse a fide Nicaena, sed tantum [illegible] et [illegible] Anarosi.

[illegible] Quod spectat [illegible] Arosiana, quam damnasse [illegible] [illegible], [illegible] vecare [illegible] [illegible] quamvis [illegible] conjecturis innixus tamquam [illegible] ad condemnationem [illegible] habendam esse dicat: tum quia duae Ecclesiae, Romana scilicet, quae primum, et Alexandrina, quae secundum [illegible] in [illegible] anno Alexandrino approbaverant [illegible] esse consubstantialem [illegible] et [illegible] Arosiana [illegible] [illegible] enim [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] et [illegible] Alexandrina [illegible] [illegible] hinc [illegible] hujus damnationis, ne verbum quidem Arianis in Concilio [illegible], in quo scilicet contra hanc [illegible] nullum non moverunt [illegible], sed omnes [illegible] manserunt Semi-Ariani [illegible] [illegible] anno [illegible] [illegible] in [illegible] seculo [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible], et sine illis [illegible]. Neque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] Arianis, [illegible], et [illegible] hac [illegible] [illegible] non sint [illegible] [illegible] confessione [illegible] Athanasii [illegible] ad manus [illegible] non [illegible] [illegible] Arianos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] Arianorum [illegible] [illegible] alios [illegible] nas [illegible]

70 [illegible] Ceterum si vere vox in Concilio Antiocheno damnata fuit, id factum est propter Paulum Samosatenum, qui ea voce abutebatur cum Sabellio, ut significaret Patrem, et Filium non aliud esse, quam duo nomina ejusdem essentiae, ut notat S. Hilarius lib. de Synodis [illegible], sicut alii cum S. Athanasio, et [illegible] opinantur, ut significaret unam substantiam, quae et Patre, et Filio anterior, et ex qua participarentur; unde sequebatur tres esse substantias, unam primam, et duas ex illa derivatas. Quidquid de hoc sit, illud certum est, vocem illam [illegible] innovatam [illegible] [illegible] Patribus Nicaenis inventam [illegible] [illegible] haec vox homousion in sensu catholico a [illegible] posset, quia [illegible], ut loquitur S. Augustinus, in imaginibus obscuris, et per plurimas aenigmata divinitatis concipere non vana similitudine [illegible] per [illegible] Homousion etiam [illegible] [illegible] [illegible].

71 Quaeres tandem quinam fuerint viri ipsi Catholici, [illegible] contra Arianos [illegible].

R. Primus [illegible] Arianis [illegible] [illegible] Alexander [illegible] [illegible] in sede successit S. Athanasius qui quarta [illegible] propter Arianorum perfidiam, [illegible] Post Athanasium contra Arianos ex Graecis plurimum laboravit S. Basilius [illegible] Caesareae in Cappadocia, S. Gregorius Nyssenus, et Nazianzenus, item S. Cyrillus [illegible] ad occidentales S. Hilarius [illegible] in Gallia Episcopus [illegible] Arianos [illegible] S. Eusebius [illegible] [illegible] Episcopus [illegible] [illegible] S. Ambrosius Mediolanensis, [illegible] [illegible] in Africa [illegible] Rege Wandalis [illegible] perduravit Ariana [illegible] more

[illegible] [illegible] [illegible] ingentibus [illegible] [illegible] [illegible] Sapientis, et ante has omnes Marius Victorinus Afer. Atque [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] opera [illegible] [illegible] è impietas Ariana, et [illegible], sine [illegible] [illegible] toto imperio Romano [illegible], [illegible] apud [illegible] et doctos [illegible] inveniens.

Articulus 4[us]

De divinitate Spiritus Sancti

Ariana impietate nondum [illegible] composita circa annum 359 nova [illegible] haeresis, quae dicta Pneumatomachorum, quia Spiritui Sancto divinitatem [illegible] inferret. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sevat Paullo legitimo Epis. [illegible] [illegible], et [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cap. 10, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] extrudendum curavit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Arianis omnino consentiebat, divinitatem Filii confirmans, et [illegible] divinitatem Spiritus [illegible] [illegible]. [illegible] Macedoniani, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] divinum Spiritum [illegible] [illegible] [illegible] energiam et efficaciam, aliqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], vel aliquod divinum [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] Verum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ut habet. Prov. 2 v. 19

M. Conclusio. Spiritus Sanctus est Verus Deus. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contra [illegible] [illegible] [illegible]nianos, aliquae haereticos, [illegible] quamquod satis [illegible] probabilis [illegible] [illegible]

generali de SS.mae Trinitate, manifeste probata est in particulari ex luculentissimis scripturae textibus, et primo ex illo Christi apud Matthaeum cap. 28. docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti. ubi Spiritus sanctus, tamquam persona a Patre, Filioque distincta exhibetur, idem nomen divinitatis, virtus et auctoritas eadem; atque sicut Pater, et Filius, ita et Spiritus Sanctus est Deus verus. Audiatur S. Aug. tract. 6 in Joannem. Iste unus Deus, quia non in nominibus Patris, et Filii, et Spiritus sancti, sed uno nomine audis, unus Deus: sicut de semine Abrahae dictum est, et exponit Paulus Apostolus: in semine tuo benedicentur omnes gentes; non dixit in seminibus, tamquam in multis, sed tamquam in uno, et semine tuo, quod est Christus. Sicut ergo, quia ibi non dixit in seminibus, docere te voluit Apostolus unum tantum esse Christum; sic et hic, quod dictum est in nomine, non in nominibus, quomodo ibi in semine, non in seminibus, probatur unus Deus Pater, et Filius, et Spiritus sanctus. Haec S. Aug. Plura alia scripturae testimonia afferunt Doctores, potissimum vero illud ex prima Joannis cap. 5. vers. 7. Tres sunt, qui testimonium dant in Caelo, Pater, Verbum, et Spiritus Sanctus; et hi tres unum sunt. Nec non illud Actorum 5. ubi S. Petrus ait: Anania cur tentavit Satanas cor tuum, mentiri te Spiritui Sancto; et immediate seq. additur: non es mentitus hominibus, sed Deo. Spiritus in Actis Spiritus Sanctus dicitur absolute Deus et excluditur ab hominibus, sicut in sacris litteris improprie dii sunt appellati.

13 Patres cum Alcuino non aliter hanc veritatem tradid.

[illegible] ex [illegible] contra hoc [illegible] propugnant. Alia [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] Theologum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Spiritu [illegible] [illegible] Catechesi [illegible] [illegible] in [illegible] aliquot [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] Spiritu sancto [illegible] [illegible] [illegible] Spiritu sancto [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] fidei [illegible] [illegible] in Spiritum [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Constantini primi, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Constantinopolitano [illegible] [illegible] quo [illegible] symbolo Constantinopolitano [illegible] [illegible] Constantinopolitano [illegible], quo [illegible] [illegible] primum [illegible], sed [illegible] [illegible] nominatim, et [illegible], Spiritum Sanctum ex [illegible], et Filio [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] primo, ubi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Patrem et Filium, et Spiritum [illegible]

...tres quidem personas esse unam eandem substantiam, seu naturam simplicem unam. Quinto denique ex Tridentino ponitur in symbolo, Spiritum Sanctum simul adorari, et conglorificari His omnibus accedit et symbolum Athanasianum ab universa Ecclesia receptum, in quo haec de Spiritu Sancto doctrina luculenter traditur.

Objectiones ex Scriptura, et Solutiones.

Obj. primo argumentum negativum, quod proponit ex [illegible] ... Spiritus Sanctus numquam in Scriptura directe appellatur Deus, neque adorandus aut invocandus dicitur. [illegible] testimonia, ubi adoratur Spiritus [illegible] [illegible] provocabat Augustinum Maximinus Arianus, quod [illegible] in potuit Catholici. Secundo ... 1 Corinth. 8 v. 6 enumerans beneficia Dei [illegible] Patris quidem, et Filii meminit, minime vero Spiritus Sancti. ... Tertio, ... hic Spiritus Sanctus ... omnibus Christianis. Nam act. 19 ubi quum Apostolus interrogaret baptizatos, num Spiritum Sanctum acceperint, responderunt: neque an sit Spiritus Sanctus audivimus: at qui fieri potuisset, ut baptizandos Spiritum esse non docerent, si nempe [illegible] hanc tradidissent, ergo.

Resp. Primum esse aperte falsum, ut constat ex locis, quae laudavimus in fundamento conclusionis, et maxime ex illo, quem attulimus ex 5to cap. act. App. Ceterum argumentum [illegible] falsa suppositione laborat: supponit enim eas solas de rebus habere quae expressa sunt in sacris litteris. Ceterum ex ipsa Scriptura satis apostolicam doctrinam praeter Verbum Dei scriptum admittendum esse etiam Verbum Dei traditum, ut supra de fonti[bus]

Theologis, et eā in praesenti mā constat. Admittendum est Pater ingenitus, et innatus, licet in scripturis nunquam ita appelletur. Cum igitur et ex divinis scripturis, et ex traditione divina constet Spiritum sanctum esse verum Deum, cum Patre et Filio connumeratur, cur reservetur ad generationem? Sic enim vicimus, si eo loco nulla fit mentio Spiritus S., neque aliarum Trinitatis [illegible], praeterea ubi dicimus ad unum ejus mentio fit in aliis mārum locis et expresse, ac proprie Deus dicitur. Sic saepe Deum nominatum non esse si antiquis [illegible] non erat [illegible] quamvis esset cum Christianis conversatio inter [illegible] agrariis de altissimo Trinitatis Mysterio, ne forte in illos inciderent nonnulli [illegible] solebant verba facere. Ita respondebant Apostolo sciscitanti audivistis utrum est Spiritus Sanctus, non baptismo Christi, sed Joannis solum baptizati erant, et nostri [illegible] Ap., sicut legitur loc. cit. cap. 5 ut baptizarentur in nomine Christi. Ad quorsum argumenta haec pure negativa adversus tot tantaque argumenta positiva, quae adduximus ex manifesta Scripturarum, Patrum, et Conciliorum auctoritate?

7. Resp. 2. Scriptura non eodem, sed diverso modo loquitur de Patre et Filio ac de Spiritu sancto. Nam in 1a Corinth. 8 v. [illegible] dicitur: Nobis tamen unus Deus Pater, ex quo omnia et nos in illum: et unus Dominus Jesus Christus, per quem omnia et nos per ipsum. De Spiritu sancto autem non dicitur ex quo sint, per quem, et in quo, et quae non dissimilia sunt, dissimilibus [illegible] et minimi, ut observat Petav. ergo [illegible] motio. Amos 4. v. 13 juxta versionem 70 Spiritus creatus dicitur: firmat tonitrua, et creat Spiritum. Joannes primo dicitur a Filio [illegible] per quem facta sunt omnia:

thei 3 v. 11 igni comparatur: ipse vos baptizabit in Spiritu S. et igne. Rom. 8 v. 26 dicitur: postulare pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Mathei 11 v. 27 ei tribuitur scientia limitata et a Patre accepta: nemo novit Filium, nisi Pater neque Patrem quis novit, nisi Filius et cui voluerit Filius revelare. Joan. 16 v. 13 de eodem legitur: non loquetur a semetipso, sed quaecumque audiet, loquetur, et vers. seq. ille me clarificabit quia de meo accipiet. Ergo.

18 Video an iniuria, licet plures Patres apud Sinenses tradiderint, singulas illas voces singulis personis aptandas et ad significandam distinctionem Personarum, et particularem ex rationibus jure spectare ad Patrem qui est principium, et fons totius Trinitatis, nullam propterea significari distinctionem in ea natura. Nam Ap. Rom. 11 v. ult. ait de Deo: quoniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt omnia, ipsi gloria in secula. Ubi non obstantibus tribus illis diversis [illegible] de Deo loquitur in numero ~~singularis~~ [illegible] illud [illegible] principium [illegible], et distingui, quae diversimode proferuntur, et [illegible]; [illegible] omnia [illegible] absoluta inter se distinguerentur, quae diversimode, proferantur, et exponuntur. [illegible] hic [illegible] doctorum Theologia Cajetani in Comm. [illegible] Andreae [illegible] multis [illegible] simpliciter [illegible] substantiam vel Patris, Filiique, substantiam: haud quaquam [illegible] ex eo putare deberis, utre differat: quando quidem sola ratione ac intelligentia differre videantur. [illegible] illa, quae sola distinctione rationis inter se distinguantur diversimode [illegible] ut distinctio rationis [illegible] sit, [illegible] eidem rei inadaequati conceptus eam diversimode repraesentantes in ordine [illegible].

79 In confirmationem singula expono. Imprimis illo testimonio Propheta nomine spiritus ventum intelligit, ut sensus sit: firmat tonitrua, et creat ventum. Ita S. Hieronymus de his egregius in exponenda sac. Scripe. neque hinc eundem [illegible]. In 2.do testimonio sensus e, omnia quae revera facta sunt, per Filium facta esse, non vero ita ut eum Spiritus sanctus per Filium factus esse dicatur, sicut per [illegible], sive eum Patrem per Filium factus intelligendus est, quod hic est [illegible] ridiculum. Id vero patet ex contextu: nam in latinis et graecis codicibus emendationibus sine interpunctione legitur: sine ipso factum est nihil, quod factum est. Et hanc lectionem approbant vetustissimi Scriptores et Pater Irenaeus. Interpretatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inter haec [illegible] et sine ipso factum nihil, atque haec alia, factum est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Chrysostomus et Aug. apud Petavium, qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spiritum sanctum esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Sancto [illegible] [illegible] designandas [illegible] [illegible] et linguas [illegible] igneas, sub quibus in pentecoste Apostolis [illegible] [illegible] [illegible] significatur, Spiritum S. donum suis [illegible] [illegible] [illegible], ut non ita [illegible], sicut exponit S. Augustinus [illegible] [illegible] [illegible] Spiritus [illegible] capite [illegible] ab Apostolo [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] clamamus Abba Pater, et [illegible]

Spiritus gratiae et precum. Actiones sicut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] agendi [illegible] potestatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infirmitatem nostram, nam quid oremus nescimus; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Spiritus sanctus [illegible] [illegible] tantum [illegible] [illegible] [illegible], eo ipso, [illegible] [illegible]

Pater, et Filius, eum Spiritum S. intelligunt. Non secus ac, quod prima Corint. 2do v. Dicitur quae Dei sunt nemo cognovit nisi Spiritus Dei, et quod v. praemittitur: nobis autem revelavit Deus per Spiritum suum: Spiritus enim omnia scrutatur etiam profunda Dei, non excluduntur aliae personae SSmae Trinitatis, neque ipse Filius scientia limitata. Quod vero spectat ad reliqua, verba in S. Aug. tract. 99 in Joannem, Spiritum sanctum non loqui a semetipso, quoniam a principio, a quo procedit, scientiam, et audientiam, non quasi per instructionem, sicut discipulus a magistro, neque per liberam quamdam infusionem, sicut fuit Adamo et Salomoni, sed per necessariam communicationem, quia scilicet Pater, et Filius simul tamquam unum principium communicant Spiritui Sancto totum suum esse praeter proprias personalitates. Nec te movere debet, quod Verbum futuri temporis positum est: ita enim dicitur in ordine ad Apostolos, quibus Spiritus Sanctus mittendus erat.

80 Obj. ex auctor. Ecclesiae, et Patrum, ac Scrip.

Obj. primo ex usu, seu formula precandi primis Ecclesiae saeculis usitata: gloria Patri, et Filio in Spiritu Sancto. Quae sane precandi formulas diversitatem aliquam significat Spiritus Sancti a Patre, et Filio. Inde Vallus Scranianus apud Petavium de Trin. lib. 3. cap. 5. quia venit, inquit, ex Scriptis sententia vim tantam habuit, ut eam post ea tempora, quibus Spiritus Sanctus pro Deo summo haberi coepit, Ecclesia prorsus propositam ad Patrem, et Christum dirigeret. Concilio in tertio Carthaginensi 3. statutum fuit, utque ad altare assistitur semper ad Patrem dirigatur oratio. Quantum vero spectat ad Patres nonnulli ex veteribus Spiritum S. Deum appellare non ausi sunt S. Hilarius in 12 lib. de

Ima a nomine Dei Spiritui Sancto tribuenda abstinet. Ante illo-
rium vero Dionysius Alexandrinus negavit divinitatem Spiritus
S. [illegible] Basilius epist. 9 de Dionysio ait: Hic [illegible]
[illegible] voces edidit, quae nulla prorsus [illegible] competunt Spiritui
[illegible] illi atque adorandam [illegible] majestate: et eumdem
ad haec inferiora [illegible] creata denumerat, ac [illegible]
[illegible] Basilius ipse hom. [illegible] quae est in sanctum baptisma
apud [illegible] negat Spiritum S. Deum esse appellandum
= Neque igitur inquit, alienus a gloria Dei Spiritus, [illegible]
[illegible] inevitabiliter [illegible]: neque ipse Deus est, sed
Dei Spiritus, et apud Deum, [illegible] a Deo mittitur, et per [illegible]
nobis suppeditatur. [illegible] in suspicionem [illegible] Macedo-
nianus vocatus, accusationem quidem [illegible], [illegible] a nomine Dei
abstinuit quod est de Spiritu S. [illegible] occasio [illegible]
[illegible] Incarnationis [illegible], quicquid [illegible]
[illegible] loquendi, eidem sententiae [illegible]

R. ad imum. [illegible] in eamdem in phrasi ecclesiasti-
cum habet, et [illegible], ac [illegible], et conjunctio-
[illegible] S. Basilius lib. de [illegible] cap. [illegible]
[illegible] dixerim, [illegible] in significare sensum [illegible]
[illegible], si [illegible] ad maximam [illegible]
[illegible] erigere mentem. quandoquidem [illegible]
[illegible] Laudabant
Basilius [illegible] ita [illegible] oratione ante martyrium
[illegible], [illegible] omnibus laudo te, benedico te,
glorifico te [illegible] et caelesti [illegible]
o filio, cum quo tibi, et Spiritui Sancto gloria et nunc
et in futura saecula. Amen = [illegible]

saeculis teste Baronio loc. cit. cap. 26, utriusque erat haec eruditum proconi formula: Gloria Patri et Filio, et Spiritui Sancto: seu cum Spiritu Sancto: Tantum igitur abest, ut hac precandi formula maxime fides nostra de divinitate Spiritus Sancti, ut quinimo firmissimum argumentum sit, quo utuntur Patres. Eius quippe usum fuisse in Ecclesia antiquissima probat S. Basilius loc. cit. noverat testimonia Clementis Papae Athenagorae, Irenaei, utriusque Dionisii, Romani scil. et Alexandrini, Origenis Africani Historici, Gregorii Neocaesariensis, Eusebii, Firmiliani, Meletii, aliorumque.

Quod spectat ad id, Summus Pontifex felicis recordationis Benedictus XIV in suo opere de sacrificio lib. 2 cap. ii, nº 2 ita scribit: quatuor primis Ecclesiae saeculis omnes orationes ad Deum Patrem dirigebantur. Ut in altari semper ad Patrem dirigitur oratio verba sunt conc. Carthaginensis tertii. Noverant profecto fideles Patrem non adorari, quin Filium item adorarent. Sed quasi quidam cauta a sanctissima Trinitate nominanda abstinebant, ne, quas Christiani reprobabant Deorum multitudinem sibi exprobrarent ii, qui Divinum Regionum Mysterium ignorabant, ut bene animadvertit Florus Lugdunensis tract. de actione Missae. Aliam eandem rationem Honorati Tournely, ne scilicet Catholici Praesules per impotentiam Arianorum, et Macedonianorum hinc inde ferventium e suis sedibus ejecti eas ab Haereticis occupandas relinquerent et sic gravissimum Catholici damnum consequerentur = illo ad subtracto metu, praecipue cum ...... Pontifex, nihil veritati Christianae ...... sive Latina, sive Graeca in offerendo Sacrificio dicere = Suscipe sancta Trinitas =. Deinde capite 5 nº 2 et 3 probat (sicut Basilius supra) ex testimoniis veterum, Clementis Al

doxologiam illam dici a Patri &c., quia veteres PP. [illegible] hymnum apellarent [illegible] ex concilio [illegible] et [illegible] in ipsis Ecclesiae primordiis sacro [illegible] baptismate praestatum glorificationis hymnum canere cepisse.

7 Alius [illegible] responsio [illegible] ipsi [illegible] sanctis [illegible] praecedenti Canonico tempori addendam esse aliquando judicarent, donec mutatis circumstantiis liceret [illegible] antea sine multa imo cum maximo detrimento [illegible] [illegible], alii aliquando omittebant [illegible] et hymno glorificationis et [illegible] declarabant [illegible] Spiritus Sancti cum Patre, et Filio [illegible] [illegible] nomine Spiritus Sancti [illegible] in particulari [illegible] Spiritum Sanctum [illegible] contra Macedonianos, qui nondum adeo horrenda blasphemabant in Spiritum Sanctum [illegible] contra divinam [illegible] Filii [illegible] ficantes, [illegible] Spiritum [illegible] Deus [illegible] venit, in ordinem [illegible] quasi [illegible] Spiritui Sancto tribuimus, quae veri, supremique Dei sunt propria [illegible] maxime in fine postremi libri, [illegible] exponens [illegible] Ecclesiae [illegible] haec habet: baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, et quoniam una divinitas, et una largitio, nomina Trinitatis [illegible] quum ita [illegible] Dionysio scriberet nondum [illegible] ipse [illegible] ut ipsemet [illegible] [illegible] hanc [illegible] sententiam clare aperuit [illegible] Samosateni, [illegible] ait [illegible] gerit qui in Spiritum Sanctum blasphemus est; [illegible]

Deus est. Verum autem est quod [illegible] ab Apostolis [illegible] sanctum novit oponant Macedoniani, quem hic ex professo de Trinitate [illegible] Spiritus S. [illegible] locis supra cit. Sensus, qui nobis [illegible] et patet ex ejusdem verbis, procedit ex Deo, quatenus Pater est qui a nemine est et a quo per Filium nobis [illegible] [illegible] Spiritus Sanctus

Objectiones ex ratione et [illegible]

84 Ob. Spiritus Sanctus vel genitus est, vel ingenitus, vel aliquid aliud. Si primum, ergo Filius. Si secundum, ergo Pater. Si tertium, ergo creatura. Si creatura non est (opponit S. Athanasius [illegible] nomine epist. ad Serapionem) nec genitus est, et duo sunt Fratres, nimirum ille ipse Spiritus et Verbum. Si autem Spiritus S. aliunde procedit vel procedit a Patre, vel a Filio, vel ab utroque simul. Si a Patre, ergo [illegible] et [illegible] Fratres sunt. Si a Filio ergo [illegible] nepotem habemus. Si ab utroque, ergo utriusque [illegible] [illegible] spirare vel personalis proprietas est aut essentialis. Si essentialis ergo [illegible] ipsi Spiritui Sancto convenire debet [illegible] [illegible] esse et [illegible] tantum persona, non [illegible] simul et [illegible] consentiat. Nam proprietates personales nequeunt [illegible] communicari, secus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] aeternitatis.

85 [illegible] ingenitum [illegible] [illegible] posse in hoc mysterio considerari. Imo quatenus est proprietas Patris et [illegible] personam [illegible] [illegible] nullo procedit, et [illegible], seu [illegible] totius Trinitatis [illegible] in hoc sensu manifestum [illegible], non Spiritum S. [illegible] ingenitum esse. [illegible] hoc [illegible] [illegible], non quod significat solam carentiam processionis

per generationem [illegible] hoc tenu, ut testatur [illegible] p.
q. 33. [illegible] s. [illegible] appellat, [illegible],
ingenitum. [illegible]
[illegible]. [illegible] non procedat ab [illegible], per generationem [illegible]
[illegible], et [illegible] non sit Patre, [illegible] aliquis [illegible],
colligitur [illegible] Patre et Filio [illegible]
[illegible] non [illegible] contingentes, [illegible], accipiens a Patre et Filio
simul tamquam uno principio [illegible] uno [illegible], [illegible]
[illegible] ulla [illegible]
[illegible] significat [illegible] imperfectionem, [illegible]
[illegible] in particulari.

[illegible] Ad [illegible] videlicet [illegible], procedere a Patre et
Filio tamquam uno principio, et [illegible] activa sicut [illegible]
[illegible] sancto [illegible] personam [illegible]
[illegible] non [illegible] genitum, [illegible] nomen [illegible] habet quam [illegible]
[illegible], [illegible] Filium [illegible], et [illegible] alterius. [illegible], ut [illegible]
S. Thomas p. p. [illegible] procedit [illegible], per modum
amoris, non procedit, ut genitum, vel ut Filius, sed magis procedit, ut Spiritus.

[illegible] Ad [illegible] videlicet, [illegible] activa non est, [illegible]
[illegible] sicut [illegible] Paternitas, Filiatio, et Spiratio [illegible]
quia [illegible] communicari, [illegible] proprie [illegible]
[illegible]. [illegible] proprietatem [illegible] Pater
[illegible] communicare et [illegible] communicat [illegible] Filiationem
[illegible]
[illegible] constituit in ratione Patris.

Caput decimum tertium

De distinctione, quae exponitur adversus misterii, et de nonnullis aliis.

Tria sunt, quae hoc capite discutienda suscipimus. Primum erit: an in hoc misterio ad exponenda ea, quae in contradictoria videntur, satis sit distinctio realis personalis [cum] identitate entitatis [illegible] quam fides docet, addita ea distinctione rationis; an vero admittenda sit [illegible] aliqua alia distinctio, videlicet aut formalis ex natura rei, aut [illegible] maxima, et controversa. Alterum erit de cognoscibilitate huius misterii. Postremum de cautione servanda in loquendo de [Sanctissima] Trinitate.

Articulus primus

[Utrum] in Misterio Sanctissimae Trinitatis debeat sola distinctio personalis, mixta [cum] identitate essentiali

1 Fide constat in misterio Trinitatis dari distinctionem realem personalem mixtam identitate reali, cuius tres personae realiter distinctae sunt realiter unus idemque numero Deus, ut iam probavimus cap. [illegible]. Unum igitur inter [illegible] controversum [illegible] tam distinctionem, [illegible] a nostris conceptibus aliqua alia distinctio internam, et personalitates divinas veluti necessaria ad exponenda ea praedicata contradictoria, quae in hoc mist[erio] occurrere videntur [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] procedit. [illegible] sententiis [illegible] ad [illegible] [illegible] et [illegible]

[illegible] dicunt esse [illegible], quae sunt separata vel actu vel potentia, seu [illegible] separatae

[illegible] dicunt illa, nonnum unum e causa [illegible] principi-
[illegible] et sit [illegible], [illegible] et [illegible] reales, [illegible]
personas [illegible] neque [illegible] separanze [illegible]
in termino, producenti et termino producto [illegible] Thom-
[illegible] remittentiâ distinctionê intrinsecâ immediatâ [illegible]
[illegible] [illegible] societate [illegible] [illegible]
[illegible] sed ipsa docet [illegible] distinctione
[illegible] [illegible], nec [illegible], seu in tertio, [illegible] naturâ
[illegible] distinguatur [illegible] paternitate non [illegible] sui, sed [illegible]
ante filiatione, rerum realiter identificata et a paternitate re-
aliter distincta [illegible] rerum e [illegible] qui [illegible]
cap. 4, admittit solâ distinctione [illegible] citans pro hac sententia
D. Thomâ, D. Bonaventurâ, et alios.

[illegible] distinctione [illegible] personalem [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] docet [illegible] realiter
in unâ [illegible] et personalitates [illegible] distinctio [illegible] formalis
ex nâo [illegible], nec virtualis intrinseca immediata nec mediata in
tertio. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] filius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Paterne [illegible]
et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] realis personalis, [illegible] Pater [illegible]
filius, et [illegible] [illegible] [illegible] Pater e filius et [illegible]
[illegible] [illegible], ergo praecisa distinctione reali personali [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] et filii, [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible], hoc e [illegible]
[illegible] [illegible] distinctionê realê, seu independenter a [illegible]
[illegible] nostris intellectus [illegible] [illegible] S. Thomas [illegible]
q. [illegible] art [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] non personae sunt, et hi quae personae realiter divinitatem distinguantur.

[illegible] Praedicata contradictoria, quae in hoc altissimo Trinitatis mysterio occurrunt, continentur in his, et similibus propositionibus: paternitas est generans, natura non est generans. Filiatio est genita, natura non est genita. Spiratio passiva est procedens, natura non est procedens, atqui sola distinctio personalis virtualis [illegible] identitate essentiali, et citra quamvis aliam distinctionem independentem ab intellectu, facit, ut praedicata haec [illegible] contradictoria non sint, vel non verificentur de natura, et personalitatibus: ergo haec sola sufficit, nec alia est admittenda. [illegible] vel praedicata haec proponendo: Paternitas est generans: natura non est generans (sed cum propositione de re aliquid [illegible] eandem appellationem, vel non servent. [illegible], ambae quidem propositiones sunt verae at non contradictoriae: reddunt enim hunc sensum: Paternitas est Paternitas generans, seu paternitas in ratione paternitatis est generans: natura non est natura generans, seu natura in ratione naturae non est generans: quae contradictoria non sunt, [illegible]. Si vero primum, hoc est servant eandem appellationem, contradictoriae quidem sunt at non sunt ambae verae, sed falsa est negativa. Reddunt enim hunc sensum: Paternitas est paternitas generans, natura non est paternitas generans: quarum posterior est falsa, quia natura est illa res, quae generat, ut loquitur Conc. Lateranense.

[illegible] 3. [illegible] reducendo distinctiones singulas, quae ab aliis admittuntur. [illegible] primum admitti nequit distinctio formalis ex natura rei: quia paternitas, et natura non sunt duae formalitates, seu duo [illegible]. Quaecumque igitur inter ea admittatur distinctio inter ea independens ab intellectu [illegible]

nt d. ic vero realis seu realis major, quam inter naturam et personas haberi non posse [illegible] docet. Praeterea distinctio haec maxime obstaret summae divinarum personarum simplicitati: [illegible] eundo admitti nt distinctio virtualis intrinseca immediata [illegible] quae nimirum sit capacitas sustinendi praedicata [illegible] contradictoria sine omni contradictione v. g. Paternitas est generans, natura non est generans: hanc autem distinctionem haec [illegible] in [illegible] patebit cum ex solutione ad ultimum. Item quia de se sola [illegible] stenium est, quae sine speciali sui revelatione [illegible] admittenda. Item [illegible] hoc ipso [illegible] omni [illegible] verae deberent [illegible] propositiones natura est Paternitas; natura non est Paternitas [illegible] natura non est [illegible] [illegible] Paternitas semper generatur [illegible] vere contradicentes. Tertio [illegible] nt distinctio virtualis mediata, ea est in tertio. Nec [illegible] hoc [illegible] [illegible] ab aliis duabus distinguatur quia [illegible] realiter distinguatur a Paternitate nonnisi [illegible] a natura, sed idem est cum illa. [illegible] igitur [illegible] [illegible] dicere inter naturam et Paternitatem locum habere [illegible] virtualis mediata [illegible] confirmatur [illegible] [illegible] vero praedicta propositiones apparenter contradicentia, quia hae personae realiter distinctae, sunt realiter unum [illegible] [illegible] sed hoc totum praestat sola distinctio realis personarum [illegible] identitate essentiae, ergo praedicta propositiones sunt verae propter solam hanc distinctionem, quae [illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible]

5 [illegible] praedicta distinctione [illegible] inter naturam et [illegible] duas tam duo [illegible] [illegible] [illegible], intercedere [illegible] distinctionem, quae [illegible]

[illegible]uare. Hac distinctio [illegible] cum S. Thoma [illegible] admittebat distinctionem personalem, et [illegible] entitatem [illegible], et [illegible] asserebat distinctionem rationis. [illegible] Gregorio Ariminensi, qui dixit [illegible] in [illegible] omne, quod dicit, distinguit [illegible] modo, hoc est personaliter [illegible] filio, et similiter omne, quod dicit, est non distinguit alio modo hoc est contrarium ad eodem filio. [illegible] cum [illegible] in concilio [illegible] Florentino [illegible] entitatem [illegible], cum personis, nec ullam inter hoc [illegible] admittebant distinctionem, nisi [illegible] rationes, [illegible] in [illegible] sess. 17, 18, et 19 [illegible] haud quaquam putare debere [illegible] sess. 11 [illegible] et hypostasim [illegible] ut dicebant [illegible] sola ratione aut intellegentia differre [illegible], et sess. 25 in [illegible] professione [illegible] [illegible] identitatem, conjunctionemque [illegible] substantiam [illegible] [illegible] non sola ratione [illegible] et personis differre [illegible]. Non [illegible] communis sententia inter theologos [illegible].

[illegible] distinctionem hanc rationis, quae [illegible] inter rationem, et personam [illegible] consistit in [illegible] [illegible] repraesentationis [illegible] rationem [illegible] ad solam [illegible] explicitum, [illegible] non [illegible] rationem explicitam [illegible], et [illegible], quia [illegible] formaliter [illegible], [illegible], inquam, distinctionem hanc rationis non fundari [illegible] [illegible], sicut [illegible] sed [illegible] personali [illegible]

[illegible] distinctione formali extrinseca, [illegible] inter [illegible] non [illegible] distinctionem veram.

Objectiones, et solutiones

[illegible] primo. [illegible] natura et personis Dei independenter a quavis intellectus operatione verificatur praedicata contradictoria [illegible] hoc ipso ad hoc explicandum sine contradictione, praeter distinctionem [illegible] personalem [illegible] distinctio quae non sit [illegible] distinctio vera; major [illegible] distinctio [illegible] ergo [illegible] sed [illegible] extrinseca [illegible] minor [illegible] distinctio realis personalis [illegible] non [illegible] inter naturam, et personas, [illegible] personam, et personam, ergo licet haec satis sit ad exponenda illa contradictoria, quae inter personas [illegible] contradictoria, quae occurrunt inter naturam, et personas, [illegible] quae [illegible] sunt [illegible] ab intellectu [illegible] explicanda [illegible] distinctio [illegible] et [illegible] sunt [illegible] contradictoria, [illegible] hoc independenter a quavis intellectu [illegible] verificantur de natura, et persona [illegible]

[illegible] sunt [illegible] contradictoria, ergo. [illegible] affirmatio, et negatio ejusdem, de eodem [illegible] realiter [illegible]

[illegible] sunt [illegible] haec est [illegible] naturam [illegible]

[illegible] particularium [illegible] non [illegible] tamen [illegible] spectabant [illegible] contradictoria [illegible] sunt. [illegible] et [illegible] hunc [illegible] [illegible] distinctio [illegible] equidem efficiendum, [illegible], quod vellent [illegible]. [illegible] et multiplicat [illegible] et [illegible] hoc ipso [illegible] ut [illegible] possit de persona [illegible] persona [illegible] possit [illegible] [illegible] intercedunt inter naturam et personas

Atque ex his [illegible] patet [illegible] [illegible] generatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] natura [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] unica numero, personarum [illegible], etc. Quippe vel [illegible] in utraque [illegible] [illegible]

[illegible] ... communicatione ... [illegible] communicatio ... [illegible] personae ... [illegible] communicatur communione ... [illegible] ... personam ... [illegible] ... [illegible] ... oppositio ... [illegible] ... persona ... [illegible] ... doctrina ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... communicatione ... [illegible] communicatione paternitatis ... [illegible] ... paternitatem ... [illegible] communicatio ... [illegible] ... communicatio ... [illegible]

[illegible] ... communicari ... [illegible] ... Patrem, et ... [illegible] communicatio Paternitatis, communicatio personalis, faciens Patrem, et ... [illegible] ... persona ... [illegible] ... communicatur ... [illegible] ... communicatur et persona ... [illegible] communicari personam, ... [illegible], et longe aliud commu... [illegible] ... persona ... [illegible] ... communicari ... [illegible], et ... [illegible] Alterum in significat ibi communicari, utrinasi ... [illegible] persona, quod ... impossibile.

[illegible] de nra, et personalitat, nisi non semper verum, nam ita contineri [illegible], quidquid affirmari de persona affirmari debet de nra; sed hoc admitti nequit [illegible] minor. Personalitates enim inter se distinguuntur distinctione personali, at non ita nra a personalitatibus; ergo quidquid affirmari [illegible] de personis, affirmari [illegible] de nra. [illegible] minor hac alia [illegible] probatur. [illegible] quia in [illegible] est non Trinitas, sed quaternitas, cum quia Patrem distinguit personaliter, et [illegible] realiter a Filio nihil aliud est, quam distinguere ipsum personaliter, non secundum nam, seu essentiam; sed hec ipse distinctio personalis intercedit [illegible], non inter essentiam, et personas. [illegible] confirmatur: [illegible] Filiatio [illegible] realiter indistincta a paternitate, vera est hac propositio: nra est realiter indistincta a paternitate. Atqui paternitas est realiter distincta a Filiatione; vera est hac altera: paternitas est realiter distincta a Filiatione; ergo [illegible] est personaliter distincta a paternitate, vera est hac alia: nra est realiter distincta a paternitate, [illegible] hac admitti nequit. Confirmatur [illegible] Natura cum paternitate facit unam nam personam, sed Filiatio cum paternitate non facit unam nam personam; ergo. Confirmatur [illegible] [illegible] identificatur adaequate cum paternitate, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], neque enim natura [illegible] est omnino modo paternitas, aut omnino modo, et in [illegible] linea est nra [illegible]; ergo quidquid [illegible] de nra [illegible] [illegible] de paternitate [illegible] est in toto physico. [illegible] quia talem physicum inadaequate solum identificatur cum [illegible] seorsim sumptis quidquid [illegible] de toto non [illegible] de [illegible], nec [illegible].

Ad [illegible] quo nam affirmari item, [illegible] servata eadem [illegible] appellatione [illegible] [illegible] terminorum appellatione nego ma[illegible] [illegible] distinctione [illegible], et nego min, et conseq. Ad proba

ondi[illegible] eandem partem unus, at non ita nāa a personalitatibus distincta ne [illegible] ab illa, qua personalitates a se invicem distinguuntur, concedo eadem distinctione reali personali, nego [illegible], et consequentiam. Si et [illegible] distinguatur eadem seu personis dues, e[illegible] Pater, qui [illegible] a Filio, et [illegible] [illegible], e Filius, qui distinct. a Patre, et [illegible], est, [illegible] distinguitur a Patre, et Filio, ut distinctiones sint in personis, et [illegible] in nāa. Ducam primam rationem in oppositum nego sequellam. Hac [illegible] [illegible] sequeretur paternitas, necessum foret, ut nāa eadem re [illegible] personis distinctione aliqua reali distincta ab illis, quibus persona [illegible] se [illegible], seu nāa dīa habere deberet subsistentiam realiter distinctam a tribus Personis, quod [illegible] Ducam aliam nego [illegible]. Hac [illegible] Pater [illegible] personalitate [illegible], et [illegible] a Filio [illegible] [illegible] [illegible] a Filio distinctione reali personali, mixta identitate [illegible] Pater, et Filius duas [illegible] personas et unum Deum non [illegible] hypostatica unione humanitatem [illegible] Verbum, adeoque et nāa [illegible] et personam [illegible] conjungi [illegible] nāa conjunctione hypostatica [illegible] unam [illegible] personam, non conjunctione [illegible], [illegible] unam [illegible] nāa

Ad primam confirmationem nego consequentiam. [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] distinctionem personalem [illegible], qua [illegible] [illegible] distinctionem [illegible] [illegible] [illegible] regulam ex [illegible] dialecticis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex parte praedicati, primo propriò [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a paternitate. [illegible] [illegible] paternitas e paternitas [illegible] a filiatione, [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nāa [illegible] a paternitate. [illegible] [illegible] nāa cum paternitate facit unam [illegible] personam [illegible] personalitate [illegible] distinctam a persona [illegible] [illegible] personalitate simul, et [illegible] distincta, nego [illegible], [illegible] [illegible]

netas cum filiatione non facit unam personam Patris, h. e. ens[?] personaliter [illegible] distincta a persona Filii, et Spiritus Sancti, &c. personaliter solum distincta et essentialiter indistinctam negamus, et consequens. Ad 3 [illegible] natura identificatur cum paternitate identitate adaequata [illegible], mixta in distinctione personali, adaequata naam ex omni modo et inadaequate non paternitatem in entitate naturae, non identitate persona faciente nemirum unam ex personam; ergo quidquid affirmatur de natura, affirmari nequit de personis servata eadem suppositione, et appellatione; [illegible] totum physicum comparatum cum suis partibus, et naturam divinam comparatam cum divinis personis ingens est discrimen. Partes et totum physicum distinguuntur inter se distinctione adaequata, et pura; ergo quod totum physicum praeter quamlibet partem seorsim acceptam continet alias partes, [illegible] est, ut a singulis [illegible] [illegible] inadaequate: at in divinis quidquid identitatis essentialis, et personalis distinctionis est in natura, id totum, et eodem modo est in quavis persona, materialiter sumpta; praeterea [illegible] identitate, qua natura identificatur sibi [illegible] [illegible] cuiusvis persona semper identitate essentiali mixta distinctione personali [illegible] unam Deum, et tres personas; [illegible] alio in loco dixi naturam identificari solum inadaequate cum natura [illegible] non [illegible] [illegible] solum [illegible] distinctionem [illegible] inter naturam et paternitatem [illegible] tantum inter personas ipsas.

4 [illegible] [illegible] [illegible] affirmari nequit de persona, [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible], ob identitatem [illegible] inter personas et naturam [illegible], quod [illegible] de una persona affirmari [illegible] de altera [illegible] identitatem essentialem adaequatam inter personalitates; sed hoc [illegible] [illegible] [illegible] minor Paternitas ergo non est distincta a paternitate: filiatio econtra est distincta a paternitate; ergo [illegible] [illegible] de una persona affirmari nequit de altera. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] solum [illegible] [illegible] [illegible] intervenit oppositio relat.

[illegible] illud Thomae [illegible] sunt eorum, [illegible] vi-
[illegible], atque [illegible] non [illegible] inter paternita-
tem, et paternitatem; sed solum inter paternitatem, et filiationem.

Confirmatur. Repugnat, ut duo sint realiter distincta, quin ali-
quid affirmari possit de uno, et non de alio; sed personalitas est infor-
realiter distincta; ergo.

[illegible] distinctio, qua supra utebar [illegible] [illegible]
[illegible] antecedens primum [illegible], paternitas non est paternitas distincta
a paternitate [illegible] non est filiatio distincta a paternitate, nego antecedens [illegible]
item [illegible] patre, filius est filiatio distincta a paternitate, [illegible] est paternitas
distincta a paternitate, nego antecedens. Ad probationem antecedentis dico verum quidem
esse distinctiones haberi inter personas, non in natura atque [illegible] una
[illegible] substantia, [illegible] natura una sit in tribus personis, propterea [illegible]
eadem [illegible] appellatione, quidquid dicitur de natura, dicitur de per-
sona, et quidquid dicitur de una persona in ratione naturae [illegible]
appellatione dicitur de aliis. Ad confirmationem [illegible] quae [illegible], si [illegible]
realiter distincta [illegible] distinctione, excedente reali identitate
contra [illegible] distinctione [illegible] ipsa patiente [illegible] identitatem [illegible],
et [illegible] distincta [illegible] Philosophi [illegible] hoc sunt, et [illegible]
[illegible] [illegible], non [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible], et personalitatem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], seu in [illegible] [illegible] [illegible]
natura [illegible] cum paternitate, [illegible] [illegible] [illegible] distinguatur
[illegible] filiatione, [illegible] quippe [illegible] cum [illegible], quae realiter
personaliter distinctae a paternitate ([illegible] propositione [illegible], et
[illegible] [illegible] [illegible] quidquid [illegible], [illegible] filiationem
non [illegible] medians [illegible] naturam, et paternitatem [illegible]
realiter [illegible] Non secus ac [illegible] [illegible] [illegible]

physica hominis, et hi hoc distinguuntur a corpore in ea, tanquam
in tertio. Deinde quando duo ita se habent, ut cum unus dicat aliquid
plus, quam alterum, tunc primum ab altero distinguitur tanquam
in tertio, in eo, quod plus dicit; sed ita se habent natura, et Paternitas.
Haec enim dicit solam personam Patris, illa vero etiam personam Filii.
Confirmatur. Quae personae, quae immediate inter se distinguuntur,
simul identificantur in tertio nempe in ipsa natura; ergo a contra-
rio etiam natura divina, quae immediate identificatur cum omnibus divinis
17 personis, ab his omnibus distinguitur in tertio, hoc est in alia divina persona.
R. sicut dictum est in fundamento, naturam, et paternitatem, idest cum
persona divina, et aliis personis divinis identificari non posse in filiatione
tanquam in tertio quia filiatio, et natura realiter identificantur, et id-
eo nequit filiatio, veluti tertium mediare inter naturam, et paterni-
tatem. Sic se habent anima, et corpore, quae dicuntur realiter inadaequate
distincti a natura, tanquam in tertio. Corpus enim, et anima sunt partes physi-
cae, quae inter se comparatae realiter adaequate a se invicem di-
stinguuntur distinctione physica, et ideo homo, et corpus realiter distin-
guuntur in ea. Ad id vero, quod dicitur, quando unum plus dicit quam
alterum, ea inter se realiter inadaequate distinguuntur, tunc in prae-
senti controversia locum habere falsa supponere etiam est naturam in
realiter adaequate identificari cum persona identitate natura
naturali realiter non plus dicit, quam persona, et persona in ratione
naturae quidquid est natura ipsa. Ad confirmationem nego autem, autem
suppositum antecedentis in eo quippe supponitur, naturam esse quasi tertium
realiter medians inter unam, et aliam personam; quod, ut patet ex
18 dictis, est falsum.

Unum ultimo ad [illegible] quatuor animadvertenda super-
sunt. Primum est. [illegible] in identitatibus [illegible] quidquid dicitur

de persona, dicatur eadem divina; hoc tamen vere non fit sine additione, qua significetur ea convenire eidem naturae, at sub ratione personae (exemplum est Trinitas) cum veritate absolute dicatur = paternitas est generans. At vero dicatur natura est generans [illegible] ex parte praedicati; hujus [illegible] progrediens [illegible] natura est natura generans; seu generans ratione naturae, quod est falsum. Addi igitur debet: natura est paternitas generans, seu, ut loquitur [illegible] Pater est Pater, qui generat.

19 Alterum est, ut explicationes, quibus in hoc misterio claritatis [illegible] utimur, e. g. cum dicimus = natura communicatur in ratione [illegible] non in ratione personae: est quidem opus nostri intellectus, [illegible] suum fundamentum habere in ipsa re; siquidem naturam communicari communicatione naturae, non communicatione personae, et natura [illegible] communicari, et unum Deum continuet, et tres personas [illegible] unum est, non modo autoritas, sed etiam ipsa ratio suadet, et [illegible] mento dixerit Fulgentius [illegible] contra Maximinum cap. [illegible] si unus non est, non est =

20 Tertium est distinctionem rationis, quae intercedit inter naturam et personam [illegible] nonnihil differre ab ea, quae admittitur inter praedicata Dei absoluta. Haec quippe distinctio, quae admittitur hic, non nititur [illegible] [illegible] connotatis extrinsecis, sed distinctione reale personali [illegible] fit, ut vere sine additione dicatur paternitas generat, natura vero generat; at vero si [illegible] omnipotentia creat, immensitas non creat [illegible] distinctio igitur rationis inter naturam, et personas diversa aliquo modo [illegible] ea, quae admittitur inter praedicata [illegible] absoluta.

21 Postremum est, nos hic omisisse argumenta quae infensi [illegible] distinctionis formalis, et virtualis intrinsecae, proferri solent ex diversitate rationis, quoniam haec jam soluta supponimus ex [illegible]

Articulus Secundus.

De cognoscibilitate hujus Mysterii.

12 Conclusio. Licet altissimum hoc Trinitatis mysterium non sit contra, sed supra rationem naturalem, ita ut solo lumine naturali cognosci nequaquam possit. Prima pars constat ex iis, quae [illegible] ea exponentes, quae contra mysterium hoc solent afferri. Deinde ex illo etiam principio liquet, quod verum vero contrariari non possit: quo principio usus est Leo X. [illegible] ad proscribendum illorum errorem, qui asserebant animam, attenta ratione naturali esse mortalem, licet eandem fide sit immortalem: inquit enim: cum verum vero minime contradicat omnem assertionem veritati illuminatae fidei contrariam omnino falsam esse definimus.

Altera vero pars probatur, primo ex verbis Christi [illegible] Matthaei 11. 27

Nemo novit Filium, nisi Pater, neque Patrem quis novit, nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare. Quod repetitur Joannis 6. v. 46, item cap. 7. v. 28, et cap. 8. v. 19, demum et cap. 10. v. 15. Deinde Matthaei 16. cum Petrus confessus esset, Tu es Christus, Filius Dei vivi, respondit Christus: Beatus es, Simon Bar Jona, quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in coelis est. [illegible] hom. 55 in Matthaeum [illegible] supra relata colligit: non ergo alterum sine altero agnoscere, Filium quidem a Patre, nec Patrem aliunde, quam a Filio [illegible]. Liquet enim [illegible] omnibus iis, quae ex [illegible] proponi possunt, aut [illegible] ostendendum Trinitatis mysterium [illegible] lib. 15 de [illegible] et [illegible] quantum necesse fuerat, aut [illegible] aliquando [illegible] se fuerat exercitata in rationibus intelligentiae ad summam Trinitatem quae [illegible] conspiciendam non exigere volumus et non valemus [illegible] manifesta. Unus quippe naturaliter cognosci non potest, nisi ex creaturis;

atqui creaturae nos quidem ducunt in cognitionem ejus, tamquam entis a se, quia est nullam sui causam agnoscat, et a quo cetera sunt omnia quae sunt, minime vero in cognitionem Trinitatis personarum, nam usque Dei etiamsi in una tantum hypostasi esse non subsisteret, adhuc [illegible] verum vero creaturis. Creans liber et immensus, et Omnipotens haec condidit, non ut trinus in personis; personae in Deo sunt relationes ad intra, non ad extra; ergo.

Objectiones, et Solutiones.

23 Objicies primo: Homo factus est ad imaginem, et similitudinem Dei; ergo qui naturaliter cognoscit hanc imaginem, eum quoque eodem modo cognoscat, cujus est haec imago, hoc est Deum unum in essentia, et trinum in personis. Hinc antiqui Philosophi naturali lumine divinarum personarum assecuti sunt pluralitatem. Secundus in magistris, etiam ex probabilis: monas genuit monadem, et in se suum reflexit ardorem. Commendant Aristoteles, et Pythagoras ternarium numerum tamquam symbolum Trinitatis. In Platonis Timaeo haec expresse inveniuntur, notat lib. 2 de praeparatione Evangelica Eusebius. In Platonicorum libris multiplicem vidimus mentionem Verbi Dei apud Patrem aeternam existentis, S. Aug. lib. 7 confessionum cap. 9. Meminit eos Patris, et Filii Trismegistus in Pimandro. Exercitia Magi Pharaonis dixerunt digitum Dei duntaxat in tertio signo, quo significari videntur, assecuti fuisse cognitionem solius Patris, et Filii. Plura de Christi divinitate, eaque illustria proferuntur in oraculis Sybillinis.

24 R. nego antecedens, et nego consequentiam. Homo quippe creatus ex natura ra- ti naturaliter, nemo autem scire potest, hominem factum ad imaginem, et similitudinem Dei, nisi praelucente fide de unitate Dei essentiae, et trinitate personarum. Ceterum imago haec est plus dissimilitudinis

quod similitudinis habet cum Deo = maxima est differentia hujus Trinitatis, inquit S. Thomas 1 p. q. 93 art. 5 ad 3, quae in nobis est ad Trinitatem divinam. Et ideo Trinitatem, quae in nobis est, videmus potius quam credimus; Deum vero esse Trinitatem, credimus potius quam videmus." Quare, supposita hac Trinitatis imagine, quae in nobis est, juvare aliquid potest intelligentiam nostram at sine fide ex hoc ipso mysterium nec intelligere non possumus, non secus ac qui videt imaginem Petri, nisi aliunde novit illam esse Petri imaginem, Petrum ex illa minime cognoscit. Libri vero sub Mercurii Trismegisti nomine circumferentes libri, suppositii sunt, neque aetatem praecedunt Apostolorum, ut jam dudum observavit Petavius, aliique eruditi. At dato genuina esse opera Trismegisti illud dictum non ad Trinitatem, sed ad mundi creationem referendum est, ut animadvertit S. Thomas 1 p. loc. cit., ita ut sensus sit, Deum Unum creasse mundum propter se ipsum, adeoque Verbum produxit nuncupatum ibi fuerit, quo creavit mundum creaturarum. Ternarium numerum Aristoteles, et Pythagoras commendat, quod habeat principium, medium, ac finem rationem, quo propterea usi sunt gentiles in sacrificiis suis, non quod hunc numerum illi Philosophi indices posuerint. Quantum vero spectat ad reliquos Philos. gentiles e. g. Platonicos, negat S. Thomas 1 p. q. 32 art. 1 ad primo ad primum, eos agnovisse Trinitatem personarum per propria, quae sunt Paternitas, Filiatio, et Spiratio passiva, et solum concedit iis nota fuisse quaedam essentialia, quae divinis personis catholice aptantur, ut potentia Patri, Sapientia Filio, et Bonitas Spiritui Sancto. Joannes Laurentius [illegible] ubi dicit Verbum Dei fuisse quidem notum Platoni non tamen ut consubstantiale Patri, sed ut inferius divinitate, adeoque arbitratur praefatus Doctor, Platonem semina jecisse Arianismi. Vel igitur nullam habuerunt ejusmodi Philosophi veram hujus mysterii notitiam,

vel illam hauserunt ex doctrina eorum, quibus revelatum fuerat e. g. sibyllarum, quas in praemium suae Virginitatis Spiritu prophetico a Deo donatas fuisse, scribit S. Hieronymus lib. primo contra Jovinianum, aut etiam Daemonum, quibus ante lapsum fuerit revelatum hoc misterium. Movere id potuerunt Daemones ad id manifestandum vel ab ipso Deo, qui interdum ex ore falsitatis jubet prodire veritatem, vel ex propria malitia, ut scilicet ex trinitate personarum facilius ingererent pluralitatem Deorum. Quidquid dicatur naturalis ratio se sola minime potuit ad tantam altitudinem assurgere. Quod refertur ex Zoroastro aut supposititium, aut Arianismum sonat, aut vero a Daemone alio modo revelatum didicit. Magi Pharaonis dicuntur defecisse in tertio signo, aut quia cognoverunt potentiam solum, et sapientiam Dei, quarum prima tribuitur Patri, altera Filio, non bonitatem, quae tribuitur Spiritui Sancto, dum cognoscentes Deum, non sicut Deum glorificaverunt: vel quia Platonici statuebant tres, nempe unum primum ens, quod vocabant Patrem universarum rerum, et aliud secundarium sub eo, quod vocabant mentem, seu intellectum omnium rerum, et ideam omnium rerum. Nequaquam tamen cognoscebant Patrem et Filium consubstantiales in esse. Attamen sancti quidam tractatus, intellectus dictos, a pluribus impugnantur. Demum si Trinitatem natem [redacted]va praenunti[redacted]ne, Sibyllae, aut Sibylla, inspiratione id fecerunt, ut placuit sancto Hieronymo, aut Spiritu malo per eas, ut volunt alii.

15 Ipsi vero Catholici ex Doctoribus Trinitatis mysterium probare solent e. g. ex infinita Dei bonitate, (quia Deus est id, quo infinite bonum), debeat esse infinite diffusivum sui, cumque haec infinita diffusio bonitatis divina facta non sit extra Deum, sequitur fieri ea in Deo ipso per productionem duarum personarum. S. Aug. lib. 10 de

Trin. cap. ii, et alibi probat Trinitatem ex processione Verbi et amoris in nobis, seu in mente nostra. et S. Thomas p. p. q. 27 art. primo, processionem Verbi probat ex intelligentia, quae ideo est adversus rationem aut contradictionem, ergo. Confirmatur: quod demonstratur impossibile, hoc ipso demonstratur possibile; sed mysterium Trinitatis demonstratur impossibile adversus rationes naturales; ergo hoc ipso demonstratur possibile.

8 Ideo, id quod fieri a Doctoribus Catholicis prelucente lumine fidei hoc est mysterium Trin. ex auctoritate et ex revelatione probatum, [illegible] illustrari seu exponi aliqua ratione naturali, sed tantum reputari inefficax, non est ad illud ostendendum. Praeterea Doctores catholici naturali ratione utuntur potius ad ostendendam ejus non repugnantiam [illegible] ad probandam ejus positivam veritatem. Sic argumentum assumptum ex infinita Dei bonitate, sic videt S. Thomas, [illegible] bonitas infinita Dei manifestatur ad [illegible] productione creatura quia infinitae virtutis est ex nihilo producere. Nec est oportet si infinita bonitate se communicat, quod aliquid infinitum ab eo procedat, sed ad eum modum suum recipiat divinam bonitatem: Quare licet Deus sit infinite bonus, attenta in sola ratione bonitatis potuit sese diffundere ad extra; at neque in hoc sensu necessaria fuit [illegible] ipsius infinita diffusio sicut ostendit ea divina [illegible] tis. Ss. Aug. et Thomas supposita ex lumine fidei veritate hujus mysterii [illegible] ex rationibus ad nostrum captum accommodatis [illegible] alio modo, quo fieri potest, exponunt [illegible], in fide [illegible]

Ad conf. dico mai. si demonstrari possit habeatur infinita [illegible] notionem aliquam, et ideam, ideo, si nulla ejus propositio aut idea [illegible] menti occurrat [illegible] majori. Aliquo itidem minorem. Sed prae[lu]cente fide non demonstratur [illegible], seclusa fide, non

demonstratu impossibile (intellige apparenter) nego. Nam aliud est mysterium esse in se possibile, aut impossibile, et aliud esse vel demonstrari impossibile vel possibile. Et sic neutrum demonstrari quemadmodum licet astrorum numerus vel par esse debeat vel impar, non tamen sequitur, demonstrari debere vel parem esse, vel imparem.

21 Quaeres cur Deus omnibus judaeis mysterium Trinitatis explicitè non revelaverit, sed tantum Patriarchas et Prophetas, nonnullosque de hoc mysterio instruxerit.

R. Ideo adorandas in hoc esse altitudines Dei, nec facile esse earundem rationem investigari. Attamen hujus rei causa nominata sit a Sanctis PP. asseri. Ea in primis afferunt ait Eusebius lib. 2 contra Marcelli cap. 1 quod timendum erat, ne crassum et ignarum judaeorum vulgus, plures in Trinitate deos adoraret, cum eluendo in idololatriam pene proclive esset, ac eam de causa Patriarchis et Prophetis tantum id insinuaretur, qui abstrusis mysteriis magis erant instructi. Dominus Bossuet ad caput 9. Ecclesiastici opinatur a judaeorum vulgo illud persuasum esse Messiam quem omnes expectabant, utrorum fuisse filium Dei naturalem. At [illegible] in hanc sententiam [illegible] in instit. theol. tom. 4 dissert. 6 cap. 2 art. 2, ubi ipse putant judaeorum vulgo persuasum duntaxat, hunc Messiam futurum filium Dei adoptivum.

Articulus 6tus

De cautione servanda in ratiocinio hujus mysterii.

Maxima cautione opus est de verbo de loqui, ubi de mysterio agitur. Nam sapiens monet S. Aug. opus suma de Trinit. Ex verbis inordinatis incurritur haeresis: Quod quidem

maxime verum est, et prae oculis habendum, quod scriptum est de Trinitate monet Aug. lib. 1 de Trin. cap. 3: inquit: nec periculosius alicubi erratur, nec laboriosius aliquid quaeritur, nec fructuosius aliquid invenitur.

28 Regula prima. Retinenda sunt vocabula quae auctoritate ecclesiae, et SS. PP. jam recepta, et approbata sunt, Deoque confitendum tres esse in unitate divinitatis hypostases, et substantiam inseparabilem. Retinenda item est vox homousion, et caetera rejicienda, quae Patrum traditio, et usus Ecclesiae non probat.

Secunda. Nomina substantiva in plurali numero de Deo dici non possunt, quia multiplicitatem substantiae significant. Unde falsae sunt hujusmodi propositiones: Pater, Filius, et Spiritus sanctus sunt tres Dii, tres divini, tres Creatores etc. si tamen haec nomina substantive sumantur. Nomina vero adjectiva tunc solum multiplicari possunt, quando afficiunt personam, non vero quando afficiunt naturam. Hinc vetat in symb. Athan. dicatur aeternus Pater, aeternus Filius, aeternus Spiritus S., sed non tres aeterni, sed unus aeternus etc. Nihilominus tamen: Totae tres Personae coaeternae sibi sunt, et coaequales. Si igitur velimus Arianos, aut Macedonianos loquimur, non latet tali phrasi, et nomine naturae loquamur, et non singularitatem proferamus ad significandam consubstantialitatem Personarum. Si in adjectivo pluralitatem aeternorum Personarum designare velimus, utimur plurali numero, et tres Personas confitemur coaeternas, et coaequales.

30 Verum quod adjectivorum meminerimus, illud quoque animadvertendum est, si nomina adjectiva ea appelles, quae significant qualitatem rei adjacentem sine qua res ipsa consistere posset, nullum nomen quum Deo tribuitur, potest adjectivum esse: nam Deus est per essentiam bonus sapiens etc. Si nomina adjectiva accipias quatenus

significant substantiam ipsam prout connotat quosdam effectus, et sic dicuntur adjectivorum declinatione, non sensu adjectiva de Deo praedicantur.

38 Tertio. Vera est haec propositio: Deus est Deus cum genuit, si nomine Dei intelligatur certa persona. Sic sensu sunt veri in symbolo Nicaeno: Filium Dei, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero: Deus enim in his propositionibus sumitur pro persona, quae generat et gignitur; sin autem hoc nomen Deus sumatur pro essentia, falsae sunt propositiones illae: essentia enim neque generat, neque producit, ut docet Conc. Lateranense, et probat S. Thomas q. 39 art. 5.

39 Quarto docet Angelicus praeceptor q. 31 ar. 1 ad 3 hanc Trinitatem Dei recte, et absolute dici; significat enim numerum ternarium personarum. At triplicitas dici non debet, quia significat proportionem inaequalitatis: est enim species proportionis inaequalis, ut patet ex Boetio lib. 1mo cap. 24 in Arithmetica, loco ut S. Aug. lib. 6 de Trin. cap. 1: nec quoniam, inquit, Trinitas est, ideo triplex putanda est; alioquin minor erit Pater solus, aut Filius solus, quam simul Pater et Filius. Et S. Thomas ibidem: Trinitas absolute dicitur, significat enim numerum ternarium personarum; sed triplicitas significat proportionem inaequalitatis, est enim species proportionis inaequalis, sicut patet per Boetium in Arithmetica lib. 1mo cap. 24. Etiamsi vero inter Trinum, ac triplex (inquit Boetius) perspicui inscribendo Latini non videantur distinguere, quem Cicero ac [illegible], modo trinas litteras scribit, modo triplices, et in Tusculanis triplicem dixit sententiam Platonis, idest trium [illegible], nihilominus tamen ab hoc vocabulo utpote a sanctis Ecclesiae Doctoribus improbato abstinendum est et retinendum vocabulum Trinitatis, secundo Ecclesiae saeculo a Theophilo Antiocheno lib. 2do ad Autolycum usurpatum.

40 Quinto. Abjicienda non videntur, quaecumque loquendi [illegible]

Deitas; de qua olim Hincmarus Remensis Episcopus adversus Gothescalcum excanduit, effecitque, ne in hymno Martyrum amplius caneretur: "Te, Trina Deitas, unaque, poscimus". Hanc vero locutionem probat Nazianzenus in poemate de vita sua, ubi quaerit quomodo unitas sit Trinas: S. Aug. lib. 13 confessionum sic Deum alloquitur: et alii praeter te non erat, unde faceres eas, Deus una Trinitas, et Trina unitas. Anselmus in Monologio cap. 78 expedit, ut credat omnis homo ineffabiliter Trinam unitatem, et Unam Trinitatem. Ecclesia demum in hymno Corporis Christi, qui tribuitur Ang. Doctori, omnes voces canit: "Te, Trina Deitas, unaque poscimus". Metuebat Hincmarus ne hac locutione Tritheismi blasphemia excusanda proferretur. At non aliud significat, quam unitatem essentiae in Trinitate Personarum: ac proinde non minus ac una Trinitas, sic Trina libere Deitas quippe quoad essentiam una est, quoad personas Trina.

Sexta. Generaliter nomina, quae divinis personis ratione essentiae conveniunt, singulari numero debent proferri: quae vero iisdem conveniunt ratione proprietatum personalium numero plurali. Hinc primo una est existentia in Deo, tres autem subsistentiae. Secundo una aeternitas una infinitas, non tres infinitates, non tres aeternitates, et sic de ceteris ejusmodi. Tertio dici potest alius Pater, alius Filius, alius Spiritus Sanctus, non tamen aliud: quia nomen alius denotat personam, aliud naturam.

33 Septima haec tria nomina essentia, natura, et substantia quamvis ex grammatica, et philosophica subtilitate quadam videantur differre, ex communi tamen SS. Patrum, et Theologorum usu loquendi pro eodem omnino accipiuntur, quando sermo est de altissimo Trinitatis mysterio. Apud veteres autem potissimum graecos, diversitas aliqua fuit, substantiae nomen pro ipsa personalitate usurpantes. Sicut

illi, dicere, inquit Aug. lib. 7 de Trin. cap. 4, tres substantias, unam essentiam, quemadmodum nos dicimus tres personas unam essentiam, vel substantiam. Et sane non defuerunt, qui de Deo verba, essentiam quam naturam dici putaverunt quia ut acute animadvertit S. Thom. ar. 45, ad ethymologiam nominis natura dici videtur quasi natu

Octava. Non idem semper fuit usus horum nominum personae et hypostasis. In celebri dissidio Ecclesiae Antiochenae saeculo 4to Paulinus cum suis tres hypostases dicere reformidabat. Meletius econtra cum Orientalibus tres hypostases in Deo esse praedicabat. Paulliniani Meletianos Arianismi accusabant: Meletiani Paullinianos in suspicionem Sabellianismi adducebant: quoniam Paulliniani nomine hypostasis naturam, Meletiani personam intelligebant. Cognita vero utrinque fide pax restituta est; quamvis Latini invidias Arianorum metuentes vix adduci poterant, ut tres hypostases faterentur. Nescio quid veneni in syllabis latet .... sive tui putant, tres hypostases cum suis interpretationibus habere et dicere non negamus, sed mihi credite, venenum sub melle latet. Hieron. Epist. ad Damasum. Rebus vero declaratis hypostasis nomen ad designandam personam utrique obtinuit. De personae nomine aliquanta dubitatio fuit, ne scilicet hac voce Sabelliani juvarentur qui asserebant Deum varias induisse personas, Patris qui mundum condidit, Filii, qui humanam sibi copulavit naturam, et Spiritus Sancti, qui sanctificavit Ecclesiam. Hac hi impietatis Sabellianae suspicione deposita, personae nomen ad significandam divinae naturae subsistentiam etiam in Ecclesia Catholica fuit.

Nona. Vox subsistentia quandoque usurpata fuit ad designandam personam, sumpta scilicet in concreto, non in abstracto quo modo apud Thomistas formam significat, a qua res denominatur

subsistens; hodie in apud Scholasticos hæc vox in abstracto communiter sumitur. Inde orta e illa quæstio, utrum præter tres subsistentias relativas Dnæ essentiæ sit etiam absoluta, de qua infra.

34 Decima. Suppositi inter ac personam hoc unum interest discrimen, quod illud de nra irrationali dicatur, hæc de rationali. Similiter minus suppositi nomen de dnis eam quandoque [persona] usurpatum invenimus. Ut quod Rufinus in symbolum Apostolorum cap. 13 de anima hra per assumpta inquit hanc pro totius hu generis salute in unitate suppositi assumpsit.

69 Decima prima. Circuminsessio in dnis, seu, ut alii loquuntur circumincessio e: inexistentia unius personæ dnæ in alia, idque tanta æqualitate, ut nulla aliam alteram excedat. Quod potissimum ... ibi ac majorem claritatem, et ad excludendum errorem Transsubstantiantium, qui asserebant filium tanquam vas minus contineri in Patre, in eumque intrare tanquam in vas majus; Hac de circuminsessio in dnis probatur ex omnibus iis, quibus testimoniis, quæ asserunt unam, eamdemque essentiam in tribus personis esse per identitatem, et luculentius quidem ex illo ... Joannis 10 v. 38 Pater in me e et ego in Patre: Et ex Patribus S. Dionysius de dnis nominibus lib. 2o art: mutua, et reciproca divinarum hypostaseon mansio, et sedes plane supra de medium unitum, nullaque parte confunditur similes lucernarum luminibus, quæ quum in una domo ardent, tota in se totis insunt: et Anselmus in monologio cap. 59, alias 57, inquiens: ... intueri in Patre, et Filio, et utriusque Spiritu, quomodo sint in se invicem tanta æqualitate, ut nullus alium excedat: Hac de circuminsessio divinarum personarum differt ab illa concomitantia, nam quam in Sacramento Eucharistiæ, ubi e corpus, ibi e et sanguis, et vicissim: quoniam hæc ex sola unione physica, quæ inq.

partes propias his viventes circuminsessio ad ea identitate naê orta

40 Regula decima secunda. Ex praefata circuminsessione colligit vitanda esse nomina, quae a divinis personis excludunt consortium, sive societatem. Quare rejiciendae sunt hae propositiones: Deus est solitarius. Deus est solus: videntur enim excludere pluralitatem personarum. Dicimus tamen, inquit S. Thomas prima p. q. 31 ar. 4, unicum Filium, quia non sunt plures filii in divinis: neque tamen dicimus unicum Deum, quia pluribus deitas est communis.

Hae sunt praecipuae regulae in locutionibus de Trinitate observandae. Caetera ex decursu tractatus patebunt.

Caput XIV

De divinis processionibus, relationibus, notionalibus, aliisque.

Theologi statuunt in Deo unam naturam, seu essentiam, tres personas, duas processiones, quatuor relationes, quinque notiones. De unitate essentiae, et Trinitate personarum, in quibus substantia hujus mysterii consistit, pro imbecillitate nostra, jam diximus. Nunc de aliis quae sunt veluti modi, et proprietates hujus mysterii.

Articulus primus

De notionibus

1 Prima. Processionis nomen generatim significat unius rei emanationem, seu originem ab altera, sic fluvius dicitur procedere a fonte quia ab illo emanat, radius a sole. Duplex est, transiens, et immanens. Prior est, qua principium, seu causa aliquid operatur extra se, sic extra se fluvium emittit, sol radios, et ignis calorem. Altera est qua causa seu principium non extra, sed intra se aliquid efficit. Sic intellectio est actio, et processio immanens, quia ab intellectu procedit et ipse, et non alius, fit intelligens, atque adeo non extra illum, sed intra recipitur. Processio generatim vel est emanatio ab alio tamquam

a causa, vel tamquam a principio. Ea dicit in termino procedente distinctionem realem, et dependentiam a causa. Haec in termino procedente dicit quidem esse receptum in principio, a quo oritur, sed absque ulla dependentia, et imperfectione, quia illud idem est, quod est in principio, fluit in terminum. Prior vocatur physica, altera metaphysica.

Sin autem sermo sit in particulari de processione divinis ad intra (de processione ad extra, qua omnia creata a Deo producuntur hic sermo non est), quae etiam personales vocantur, describitur emanatio unius personae divinae ab alia tamquam a principio habente esse infinitum, aeternum, summe perfectum absque ulla imperfectione. Dicato: quia in divinis processionibus ad intra persona ita emanat, et producitur, ut ex immutabili, et necessaria ejusdem exigentia per identitatem eidem communicetur divina essentia, quae in tribus personis una est. Procul igitur a divinis processionibus quaevis imperfectio dependentiae, mutationis, effectionis, et alia hujusmodi. Nam quantum ad effectionem spectat, haec si in sensu proprio accipiatur, vel est actio, qua res transit de non esse ad esse, vel productio a Deo libera, et quidem rei contingentis ad suam existentiam, vel actio, qua res producta essentiam, seu naturam accipit distinctam ab essentia, seu natura principii producentis. Quare a Deo, quem fides, et ratio ens a se necessario unum, et summe perfectum esse demonstrant, maximam sonat imperfectionem, adeoque ab illo removenda est.

Duas autem scimus in Deo processiones totales ad intra veras, et reales, unam secundum rationem intelligendi hoc est in linea intellectus cognoscentis, cujus terminus est Filius, et haec dicitur generatio. alteram autem secundum rationem volendi, seu in linea voluntatis, cujus terminus est Spiritus Sanctus, et haec communi nomine vocatur pro:

cessio. Hinc in symbolis Fidei Filius dicitur genitus, Spiritus Sanctus procedens. Vocatur etiam Spiratio. Utraque haec processio totalis consurgit ex duplici veluti partiali processione, nimirum ex processione activa, quae se tenet ex parte principii producentis et ex processione passiva, quae se habet ex parte termini producti. Unde quatuor in Divinis habentur veluti partiales processiones, duae activae, nempe generatio activa Filii ex parte Patris, et Spiratio activa Spiritus Sancti ex parte Patris, et Filii, tanquam unius principii spirantis. Duae item passivae, nempe generatio passiva ex parte Filii et spiratio passiva ex parte Spiritus Sancti.

4 Secunda. A processionibus vix formaliter distinguuntur relationes personales: hae enim ita in illis includuntur, ut nec realiter, nec formaliter nisi per explicitum, et solum vocabula distinguantur, ut coram Patribus Florentinis declaravit Cardinalis Bessarion in oratione pro unione cap. 6to. «quid relatio ex [illegible] origi... est ordo unius ad alium». Unde in divinis relatio personalis, seu originis est ordo, seu respectus ille realis quem persona producens ad personam productam, seu procedentem habet et vicissim haec ad illam. Unde sicut quatuor sunt processiones, ut expositum est, ita quatuor sunt relationes originis duae nempe activae, et totidem passivae. Activae sunt Paternitas in Patre, relate ad Filium, et Spiratio activa in Patre et Filio simul relate ad Spiritum Sanctum. Passivae sunt Filiatio in Filio relate ad Patrem, et Spiratio passiva in Spiritu Sancto in ordine ad Patrem, et Filium. Quatuor igitur sunt ~~[illegible]~~ relationes in Divinis ad intra, Paternitas, Filiatio, Spiratio activa et Spiratio passiva. Hae quatuor autem relationes eatenus prout sibi invicem opponuntur, non aliter [illegible] ea sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio [illegible]

quod dicat oppoñem relativam ad generationem activam, sed ab Filiatione non ab illa, sed ab ista realiter distinguit. Et sic de reliquis. Patet eas hujusmodi relationes esse reales, tum quia in sacris litteris processiones, et relationes significantur nominibus relativis, tamquam res vere reales. tum quia identificantur cum ipsis divinis personis realiter et independenter a quovis intellectu cogitante, quidquid in oppositum senserit Guilielmus Parisiensis qui dixit, relationes tam in Deo quam in creaturis non esse reales, sed rationis. Praeterea dictae relationes non sunt categoricae, seu accidentales quia non respiciunt sua extrema tamquam terminos, et absque influxu activo et passivo, sed veluti quid producens, et productum: unde transcendentales sunt, et

Propositio tertia. Subsistentia relativa, seu personalis a relationibus personalibus non realiter, et formaliter sed implicite, seu solum explicite solum differunt: adeo ut licet sint diversa vocabula, et diversi conceptus, sed implicite sint idem. Nam etsi quatuor sint relationes personales scilicet Paternitas, Filiatio, Spiratio activa, et passiva, et non nisi tres subsistentiae relativae, quod in Spiratio activa non constituat peculiarem personam a Patre, et Filio distinctam, relationes sunt ipsae subsistentiae, propria quae dicuntur Paternitas, Filiatio, et Spiratio passiva, quae in concreto acceptae sunt Pater, Filius et Spiritus Sanctus. Dixi autem in concreto: nam persona divina juxta communem et receptam theologorum sententiam cum Magistro sententiarum, et S. Thoma constituitur ex divina natura, et proprietatibus relativis personalibus, quidquid aliter senserint Joannes de Ripa et Guilielmus Parisiensis apud Aquinum docentes personalitates, quibus divinae constituuntur personae, non esse relativas, sed absolutas. Ratio quia illud est principium constitutivum rei, quod est ejus distinctivum. personalitas e.g. Patris quam hoc essentialiter differt a Filio hoc essentialiter constituit in esse tris

atqui tres personae non distinguuntur in ratione personae, nisi per relationes, ergo constituuntur per istas in ratione personae. Hinc in sacris litteris nunquam fit sermo divinarum personarum in singulari per nomina significantia proprietates absolutas, sed relativas, cujusmodi sunt haec nomina, Pater, Filius, Verbum, Unigenitus, Imago, Spiritus Veritatis, qui a Patre procedit. Hinc cum Joanne Theologo Florentino aliis Patribus silentio suo probantibus sess. 18 Concilii eiusdem ait: sola relatio apud omnes graecos et latinos doctores divinas producit personas multiplicat: et Cardinalis Bessarion in eadem sess. 18 cum seque ait, quod praemiserat realem identitatem inter relationes, et originem, subjungit PP silentio suo probantibus, divinas personas principaliter distingui ratione: relatio, inquit, et origo etsi modo intelligendi differant (siquidem origo significatur per modum actus, ut generatio: relatio per modum formae, ut paternitas) re tamen non differunt. Ideo utroque utroque quidem modo distinguuntur personae divinae. Verius tamen, et principaliter eodem modo intelligendi per relationes, per quas eam constituuntur divinae personae. consequenter ad ... modum, sive per originem. Non enim generare, et genitum esse, quae originis, constituit principaliter personam, sed paternitas, et filiatio sive Patrem, et Filium ex quarum relationis. Sed quia relatio et origo eadem sunt, et relatio consequitur originem, ideo utroque quidem modo distinguuntur divinae personae, sed principaliter relatione, sive proprietate, ita Cardinalis ille Metaphysicus ac Theologus.

(Neve dicas personam esse, Augustino dicente ad se non ad aliud ... licet hoc sit verum quoad sonum vocis, quatenus significat in abstracto completa in re existentem ac modo absoluto quoad ... relationem, ita hoc licet procedat in creatis, eadem quoad rem vocis significata aliter in se ... in divinis, ubi persona ... aliter

constituuntur per relaões, sicut per easdem distinguuntur. Juxta S. Augustinus exponendus è de persona in communi, nempe persona dña, de qua ipse S. Doctor tract. 39 in Joannem apud Cardinalem Gotti §. tertio, nõ ɔ hoc habet - Hoc solo nõ insinuant personã ona quod communiter sunt, non quod ae se sunt. Et S. Thomas 1. q. de potentia art. 4 ... quod persona communiter ... significat ... subsistens individuã. Persona vo in sua formali significaõne significat distinctum subsistens in naã dña. Et quia hoc non pt ee, nisi relaõ, vel relativum, ideo in sua formali significaõne significat relaõnem, vel relativum. Et propter hoc pt dici, qd significat relaõnem per modum substantiæ, non quæ è essentia, sed quæ è hypostasis: sicut et relaõnem significat, non ut relaõnem, sed ut relativum, idest, ut significatur hoc nomine Pater, non ut significatur hoc nomine Paternitas: sic ẽ relaõ includitur oblique in significaõne personæ dñæ. Quæ nihil aliud, quam distinctum relaõne subsistens in naã dña. Ita S. Thomas.

Quarta. Noõ in dñis apud theologos, et ad mentem sancti Thomæ aliud non è, quam nota, seu prædicatum, quo una persona discernitur ab alia; seu, ut ait S. Thomas p. p. q. ... propria raõ cognoscendi dñam personam: Subintellige ut distinctam ab alia. Quinque vo communissime assignantur, innascibilitas, Paternitas, Filiatio, Spiraõ activa, et Spiraõ passiva. Per innascibilitatem designatur primum principium a nullo alio procedens. Unde innascibilitas primario significat aliquid positivum, secundario vo negaõnem non solum nativitatis sed etiam cujuscunque processionis: ac proinde per eã Pater distinguitur à Filio, et Spiritu Sancto. Paternitas item, per quam significatur in Patre principium generaõnis activæ in ordine ad Filium,

convenit soli primæ personæ. Filiatio soli secundæ. Spiratio activa primæ et secundæ simul, tanquam uni principio spiranti. Denique spiratio passiva soli tertiæ personæ convenit. Ratio autem admittendi passim quinque notiones, nec plures, nec pauciores, est, quia per eas tamquam speciales caracteres internoscimus divinas personas. Neque inter eas numeratur sterilitas Spiritus sancti, tum quia hæc dignitatem non sonat, sicut innascibilitas Patris: tum quia eam sine ea Spiritus sanctus satis intelligitur ab aliis personis per amorem notionalem, seu spirationem passivam, quæ est terminus volitionis Patris et Filii, postquam ulterior ulterior actus immanens concipi non [illegible] in substantia spirituali. Denique hoc etiam addo, processiones, relationes, seu hypostases, et notiones quamvis variis proferantur nominibus, et inæqualibus etiam extrahantur numeris, omnia tamen recidere in idem Misterium Trinitatis personarum, et Unitatis essentiæ; adeo ut non multiplicentur distinctiones reales, nec omnia sint realiter unum, ubi non obviat relationis oppositio, et ea solum realiter inter se distinguantur inter quæ est realis oppositio relativa.

Articulus Secundus.

Statuitur existentia divinarum processionum ad intra.

8 Conclusio. In Deo sunt veræ et propriè dictæ processiones, quibus una divina persona procedit ab alia v. g. Filius a Patre. Est de fide contra Arianos negantes veram processionem Filii a Patre, Macedonianos inficiantes eam Spiritus sancti a Patre, et Filio, aliosque unam tantum personam admittentes [illegible] Probatur. Nam constat ex Scripturis, Patribus, et Ecclesiæ, seu Conciliorum Generalium definitionibus (quæ afferentur, ubi de processionibus in particulari) Filium a Patre procedere, Spiritum Sanctum a Patre, et Filio, tanquam uno principio, itaut Filius, nec attendi

sui generatione a Patre et Spiritus Sanctus per aeternam [illegible] a Patre, et Filio spiratione accipiant ipsi eamdem naturam, substantiam, seu essentiam divinam a qua illa omnia tum ex parte principii tum ex parte termini imperfectione; ergo. Confirmatur [illegible] inter plures personas divinas distinctio, ut in altero capite [illegible], atqui personarum distinctio fundatur in processione originis unius personae ab alia = ex his verbis, quod genitus non sit, et quod genitus, et quod procedant hoc effectum est, ut alius Pater, alius Filius, alius Spiritus Sanctus appellatur inquit S. Gregorius Nazian. orat 37 = quid proprium Patri, et quid Filius quam ille genitor, hic genitus, ille non de Filio, hic de Patre: inquit S. Augustinus libro de [illegible], et simili capite [illegible] ergo etc.

Objectiones, et Solutiones.

Plura objiciunt Haeretici Ariani Macedoniani aliique contra [illegible] processiones tamquam verae divinitati oppositas. Dicunt itaque primo. Quod procedit ab alio, non est a se: nam esse ab alio, et esse a se directe opponuntur, ergo personae divinae si procedunt ab alio, non sunt a se et adeo neque Deus. Confirmant argumentum primo. Persona quae procedit ab alio, [illegible] est indigentis naturae; ergo [illegible] non est [illegible]. Persona quae procedit ab alia, [illegible] ab illa [illegible] accipit suum esse [illegible] illa esse non possit, ergo. Confirmant secundo. Perfectio est ex improducibilitate non solum in [illegible] sed etiam in ratione personae, quam [illegible] esse absolute tamquam principio producente: item perfectius est dare, quam accipere, ut loquitur [illegible] Actorum c. 20 et per eam rationem [illegible] quae accipit aliquam dependentiam et [illegible] necessario [illegible].

Adeo haec et similes objectiones fiunt ex non recta idea divinae processionis. Quandoquidem, qui ita ratiocinantur, imperfectiones, quae sunt in processionibus creaturarum [illegible] quoque [illegible], tales arbitrantur

Quod ut planum fiat discrimen inter principium reale extrinsecum quod alteri dat esse distinctum, ac dependens, et inter principium reale intrinsecum quod producendo terminum non producit suam essentiam, sed eam propriam et singularem eidem communicat. Primum quia principium est causa, proprii nominis et in termino producto trahit esse productum, dependens et imperfectum, saltem hoc sensu, quod creatura sit, et in processionibus creatis contingit atque hujusmodi principium definitur: principium influens esse in aliud. Alterum principium non est proprie causa, neque ullam proprii nominis sui imperfectionem trahit in termino producto, et definitur = id a quo est aliquid, sive principium influens esse in aliud: sic est terminum cui communicat suam ipsam essentiam talem, qualem in semetipso habet. Ita docet S. Thomas 1. p. q. 33 art. 1, ubi postquam in primo dixit quod apud Graecos indifferenter nomine causae, sicut et nomine principii, sed Latini Doctores non utuntur nomine causae, sed solum nomine principii; nonnullis interjectis subdit: unde hoc nomen causa videtur importare diversitatem substantiae, et dependentiam alicujus ab altero quam importat nomen principii. His ita distinctis videtur argumento sine forma, solum principium reale intrinsecum habere locum in divinis non vero reale extrinsecum, quod solum opponitur entitati.

Ad [illegible] conf. negatur sequela majoris. Nam [illegible] ut una processione dicant ullam imperfectionem, at quia una ex earum exclusione summa est, non ratione cujusvis imperfectionis, sicut docet S. Thomas q. [illegible] de potentia art. 5 ad 2 ubi ait: inquiens, et ad perfectionem divinitatis pertinet, ut sint plures modi existendi in ea, et sit aliquis a quo alius, et ipse a nullo, et aliquis, qui est ab alio. Nam non est omnimoda perfectio in divinis, nisi esset ibi processio Verbi, et amoris. Praeterea in oppositione primo contra processionem amoris ait: Pater sine Filio non esse perfectus, nec Pater, et Filius sine Spiritu Sancto.

Divinæ igitur processiones nullam dicunt indigentiam, deperfectionem, nullam in persona procedente, quia una persona divina ab alia non procedit libere, sed ex divina naturæ necessitate, quæ ab eius summa, et infinita perfectione profluit, qua fit, ut Pater intelligendo se ipsum non possit non producere Verbum, Pater, et Filius se se amando non possint non producere Spiritum Sanctum: etenim Deus semetipsum, quia perfectissimus, negare non potest. Ad probationem negatur minor. quia secus eadem ratione probaretur eum Patrem indigere Filio, Patrem, et Filium simul indigere Spiritu Sancto, quia nec Pater potest non producere Filium, nec Pater, et Filius possunt non spirare Spiritum Sanctum. Verum hæc necessitas summæ perfectionis est, non indigentiæ, alteriusque imperfectionis.

2 Ad secundum conseq. nego primam partem antis. Nam etiam in creatis non semper causa est perfectior effectu. Quod quidem a fortiori verum est in divinis, principium nempe non est perfectius termino, quod sit una, eademque omnino utriusque natura et summa perfectio; si magnum est Patri ii e: bat S. Greg. Naz. orat 35 contra Eunomianos, a nullo originem ducere, non minus illustre Filio erit ex tali Patre prodiisse: nam præterquam id gloriæ illius, quæ causa a nullo sit, particeps est, quia ex eo est, accedit etiam generationis decus. sed id ad partem antis dico, principium illud, quod tamen in creatis, non in divinis invenitur, hac de re scribens ait S. Aug. contra Maximinum cap. 14 ita disserens: sed sit (inquis) Pater Filius auctore major. Si propterea Deum Patrem dicis Filii auctorem, quia ille genuit genitus est iste, quia iste de illo est, non ille de isto, fateor, et concedo. Sed non tamen auctoris minorem vis facere Filium, Patremque majorem, ne quid substantiæ fusius, cujus est Pater, detrectatur, et respondit: Itam (inquis) Filius accepit, accepit, sicut genitus a gignente: sed quæ sit Pater, dedit ille gignendo, accepit iste nascendo: nec dando ille amisit, quod habuit: nec iste, quod est, at non haberet, accepit: sed sicut ille per.

Gob

manet habere omnia cum ea, quae ipsi Filio dederit omnia. sicut sit ille numquam fuit sine omnibus, quae non egendo sed nascendo accepit, ut Filius: quia numquam nobuit esse non natus, et ea, sine quibus non est natus, et immutabiliter natus, semper habebit, quia semper est natus ... quodcumque ergo dicis a Patre accepisse, fatemur et nos pariter. Pater dedit, Filius accepit. Sed quod omnia, quae hic gignendo dederit, aequalem utique genuit, quoniam nihil minus dedit. Quomodo ergo, hic dicis, quia ille dedit, iste accepit, aequalem aliud Patri non esse quem cum, cui data sunt omnia, et ipsi aequalitatem videas accepisse? Scripto quod est: Beatum est magis dare, quam accipere. Sed in hac vita, ubi est inopia, ubi utique melior est copia. melius est habere, quam egere, et melius donare, quam accipere, erogare quam mendicare: Ubi est qui dedit, gignendo dedit, et qui accepit, nascendo accepit, non inopia inventus est, sed ipsa copia generatus est. Non ergo qui accepit ei, qui dedit, est inaequalis, quia et hoc accepit, ut esset aequalis. Nihil a Patre minus habet ille, qui dicit: Omnia, quae habet Pater, mea sunt. Haec more suo Augustinus.

15 Instabis. Omnis processio arguit prioritatem quamdam principii producentis respectu termini producti: item potentiam quamdam passivam, tum in persona, quae non recipit, tum in ea, quae non communicat: nam Pater Deus procreando Filium, in sinu suo illud recipit, unde is non egreditur; sed haec in Deum cadere non possunt, ut iam ex se manifestum. ergo. Dico, de qua prima parte antis: omnis processio libera, et contingens, concedo, processio necessaria quae oritur ex summa naturae perfectione, et a principio intrinseco, subdistinguo, arguit prioritatem quamdam originis, seu processionis, quae nullam omnino imperfectionem dicat imperfectionem, concedo, prioritatem temporis, aut naturae, et causalitatis seu dignitatis, nego anas, et consequentiam. Processio et contingens processio unius ab altero, nisi temporis, saltem naturae, et aequalitatis

prioritatem aliquam dicat principii producentis respectu termini producti, quia in hac processione natura principii realiter distinguitur a natura producti; atque adeo hac saltem natura, et causalitate posterior de: pendens, et imperfecta, à saltem hoc sensu, quod sit creatura. At pro: cessio necessaria propter summam, et infinitam principii producentis intrinsecam perfectionem, utut dicat aliquam prioritatem originis, seu processionis in principio producente, nullam tamen importat prioritatem temporis: quia nam processiones divinae aeternae sunt, et ipsi Deo coae: vae = ex utero ante luciferum genui te = psalm. 109 v. 3 = egressus ejus a diebus aeternitatis = Michaeas 5to v. 2do. Nullam naturae, aut causalitatis; quia persona producens non est causa personae productae, sed princi: pium dumtaxat, et origo. Nullam dignitatis; quia eadem omnino est natura cum omnibus perfectionibus absolutis in principio ac in termino. Ad e: inde nego absolute eadem partem antis. Pater enim in sinu suo recepit Filium, non tamquam in subjecto, sed tamquam in principio, unde pro: fluit, et in quo semper ac indivulse manet = ego in Patre, et Pater in me est = ait Christus. Filius scit semper habuit, et quidem tan: ta necessitate, quanta et Pater, divinam naturam nec umquam caruit, aut carere potuit sua processione, et adeo nihil novi umquam potuit in se recipere. Qua igitur ratione in eo fingitur potentia passiva.

14 Objicies 3tio. Si in divinis admittantur processiones, non duae solum totales, et tres numero absolute, sed longe plures admittendae sunt; non tres solum personae, sed novem saltem, quia non unus Pater sed tres Patres, tres Filii, tres Spiritus sancti necessario deberent admit: ti; sed tot processiones, et personas admittere Catholici omnes ab: horrent. Probatur major. Omnibus tribus personis communis est essentia divina, atque omnibus communis est intellectus, et voluntas; ergo omnes tres personae sunt per identitatem intelligentes, et volen:

tes, seu amantes et spirantes; si in Deo omnes intelligunt; ergo per intellectum concipiunt triplex Verbum: ergo tres Patres, tres Filii; si omnes amant, et spirant; ergo tres sunt Spiritus sancti, qui per spirationem procedunt. Confirmatur primo. Nulla potior ratio est cur intellectus sit in Patre fecundus potius, quam in Filio et Spiritu Sancto (idem est de voluntate). Nam sicuti Pater ab hac fecunditate sui intellectus imperfectus esset, ita Filius, et Spiritus sanctus: ergo omnes tres personae generant per intellectum, et spirant per voluntatem; ergo novem saltem sunt. Confirmatur 2do. Major est fecunditas in Deo, quam in nobis; sed in nobis non una est processio Verbi: ex uno enim Verbo procedit aliud Verbum, ex uno amore alius amor; ergo a fortiori in Deo admittendi sunt saltem tres Patres, tres Filii, et tres Spiritus sancti. Confirmatur tertio. Tam possunt, et debent in Deo admitti processiones per potentiam, bonitatem, et memoriam, quam per intellectum, et voluntatem: saltem processio per modum naturae admittenda est, idest quam terminus procedens nominatur Filius, processio per modum intellectus, idest quam dicitur Verbum; et processio per modum voluntatis, idest quam nominatur amor; ergo tres saltem sunt processiones totales, et non numerantur absolutae.

15 Respondeo cum D. Thoma q. 41 articulo 6to, ubi quod ex Athanasio ponitur: in Deo est tantum unus Pater, unus Filius, unus Spiritus Sanctus: hujus veritatis catholicae quadruplicem assignat rationem. Primam petit ex parte relationum, quibus solum personae distinguuntur. Unde relationes non patiuntur multiplicationem principii, vel termini producti in eodem genere: unde unus tantum est Pater; Secundam ex modo processionum, quia Deus omnia intelligit, et vult uno, et simplici actu: unde non potest esse, nisi una persona procedens per modum Verbi, quae est Filius, et una tantum per modum amoris, quae

ē Spiritus Sanctus. Tertiō ex modo procedendi, quia personae ipsae procedunt nāaliter, et naā inquit ille, determinatur ad unum. Quartō ex perfectione dīnarū personarū. Ex hoc est perfectus ē Filius quod tota filiatio ōnā inca continetur et ī terminus, nec est ālaqua potentiā generandi quae indivisē, idē ē de Spiritu Sancto. Quare licet Filius, et Spiritus Sanctus intelligant intellectione ēssentiali, et ām non intelligunt in intellectionali nōali, et relativā. Verum intellectio et volitio non sunt, foecundae, et productivae illius termini, nisi quatenus notiales sunt, nisi ut conjunctae cū notionibus, intellectio cū paternitate, volitio cum spiratione activā, per ipsa Paternitatē, et Filiatione.

Ad primā conf. nego ains cū nea inepuidta rvocaiane. Pater enim nō ēēt Pater, ~~[illegible]~~ nisi actu generaret Filiū quē in ēnet non iterat ēā, et posse, ut ait S. Thomas in rei contrario: at tota Filiatio, ut ait idē Angelicus continetur in Filio, seu ē terminus adaequans virtutē generativā Patris, licet non sit terminus per intellectū. Idē ē de Spiritu Sancto, qui ē terminus adaequatus personarū quae ē in Patre et Filio simul, licet esse foecundus nonnt per intellectū, idē et voluntatē. Ad aliud vero, primo cū eodē Angelico, p. 1. q. 27 ar. 1 o: quod licet sit supra oīa quae in his inveniuntur sunt intelligenda, non modō infimarū creaturarū, quae sunt corpora, sed ex similitudine supremarū creaturarū quae sunt intellectuales substantiae, a quibus ēā similitudo accepta deficit a repraesentatione dīnorū. Designant igitur in hoc Augustissimo Misterio, pluralitatē, a generatione et fecunditate verū comparationē creaturis. Reddo cū eodē Angelico ... ad tertium ... quod Deus uno simplici actu oīa intelligit, et similiter oīa vult. Unde in eo non potest esse processio Verbi ex Verbo, neque amoris ex amore, sed ē in eo solū Verbū perfectū et unus amor

perfectus. Et in hoc per ejus perfecta fecunditas manifestatur. Nos contra unico actu non possumus omnia intelligere, et velle. unde quod in nobis sint plures processiones per intellectum, et voluntatem, non sonat perfectionem seu imperfectionem, id est actuum nostrorum limitationem.

12 Ad tertiam confirmationem nego assumptum, et paritatem. Et disparitas est: quia potentia non est principium activum ad intra, sed solum ad extra, terminosque respicit ab ipso Deo distinctos, et longe remotos. Bonitas pariter non revocatur ad modum causae agentis, et productivae, sed finalis, ac motivae. Neque est aliter, quam per facultates intellectus scilicet, et voluntatis in Deo bonitas se se diffundit. Bonum, inquit S. Thomas ad [illegible] pertinet ad essentiam et non ad operationem nisi forte, sicut objectum voluntatis. Unde quum processiones divinas sint aliquas actiones necesse sit accipere, secundum bonitatem, et hujusmodi alia attributa non accipiuntur aliae processiones, nisi Verbi, et amoris, secundum quod Deus suam essentiam veritatem et bonitatem intelligit, et amat. Memoria in hoc proprie non est necesse fit, quum Deo nihil sit praeteritum, nihil futurum, sed omnia omnino praesentia. Unde nonnisi metaphorice recordari praeteritorum dicitur ut se se accommodet [illegible] nostro concipiendi modo, qua ratione dicitur etiam oblivisci, poenitere etc. Tandem quia processio in divinis per modum naturae, non distinguitur a processione per modum intellectus, ut tradit idem S. Thomas q. decima de potentia art. 2 ad 11, id quae propositiones; quarum primum est, quod sicut processio per modum naturae prior est non aliam praeexigit processionem, ita quae per modum intellectus ac discrimen alterius processionis, quae est per modum voluntatis et necessario praeexigit illam intellectus. Alterum est, quia sicut natura intendit producere sibi simile, ita intellectus, non sic voluntas, cujus non est similitudo sed volitum sed solum impulsio

quoad ad in ipso volito relicta, ac quoad ad oriri unius ad alterum. Tertium est, quia processio naturae est tantum ab uno, tamquam ab agente si sit perfectum agens: similiter processio intellectus est ab uno solo; amicitia econtra, quae est amor mutuus, procedit ex duobus se mutuo amantibus; ergo in Deo processio, quae est per modum naturae, non distinguitur a processione, quae est per modum intellectus; ergo in Deo duae solum processiones, nec plures, nec pauciores sunt admittendae.

Corolarium

De divinarum processionum proprietatibus.

21 Ex dictis ex omnibus processionibus recte colliguntur esse immanentes, aeternas, substantiales et metaphysicas. Immanentes; quia eandem termini manent in suo principio et hic eandem orationem retinent cum illo. Facultates enim intellectus, et voluntatis, per quas procedunt Filius, et Spiritus Sanctus operantur immanenter, et hic terminos sibi intimos. Aeternas; quia Pater semper intellexit, et intelligendo genuit Filium, sicut Pater, et Filius sese mutuo semper amando spirarunt Spiritum Sanctum, qui est illorum mutuus amor rationalis. Unde licet principium in omnibus dicatur in ratione originis ad suum terminum non tamen in priori temporis aut naturae, seu causalitatis. Substantiales; quia hic termines qui sunt modi existendi substantiales neque enim potuerunt, aut possunt abesse, vel adesse contingenter: Deo enim nihil est accidentale, aut adventitium, cujusmodi sunt in nobis actus intelligendi, et volendi. Necessarias; quia sunt ex infinita perfectione divinae essentiae et tanta necessitate exigunt illarum termini, quanta illarum principium, ut recte in omnibus tribus personis convenit aequalitas, seu unitas numerica, et individualis naturae. Denique metaphysicas, hoc est citra omnem physicam, et possibilem mutabilitatem aliamque imperfectionem. Deus enim, et quidquid in Deo est, sam:

ri necessarium est, immutabile, et ab omni imperfectione remotum.
Turpiter itaque errabant Graeci, quum divinae processioni ita no-
se nascentes plurimas imperfectionum connexias arcessebant, quos
propterea merito arguit S. Athanasius epist. de decretis Nicaenae Synodi
his verbis: quemadmodum non eodem modo creant homines, quo Deus
creat, nec eodem modo sunt, quo ille; ita aliter procreantur homines
et alterabiliter ex parte nascuntur.

Articulus tertius
De principio formali divinarum processionum.

18 Duplex in hac re distingui solet principium, videlicet principium quod
(ita scholae loquuntur), et principium quo. Primum est hypostasis,
seu persona, seu suppositum, cui tribuitur operatio: tritum est enim
axioma: actiones sunt suppositorum. Alterum est virtus, qua princi-
pium quod operatur. Sit exemplum: dum ignis calefacit, et com-
burit, suppositum ignis est principium quod, calor autem est principi-
um quo, diciturque principium formale quo, quia talis virtus in phra-
si scholastica est forma, seu quasi forma qua suppositum, seu persona
agit. Hoc principium quo subdividitur in remotum, seu radicale, et pro-
ximum. Remotum est illud quo suppositum mediate solum operatur et
adeo est veluti radix, unde oritur principium formale quo proximum
quod nihil aliud est, quam ipsa virtus, qua agens immediate operatur.
Sic dum suppositum ignis calefacit principium quo remotum, seu
radicale, est ipsa substantia, seu natura ignis, proximum vero,
et immediatum calor. Sic etiam nostrum principium quo formale,
proximum vero est princ. form. quo percipiendi immediate, et pro-
ximi, quia intellectus, qui est principium quod proxime, et immediate
percipit res, sensibilia, mediate vero, et remote per manum ...
princ. form quod non disputamus: certum quippe est hoc esse ...

positio, seu personam, a qua alia procedit, unde liquet principium formale quod processionis Filii e Patre et processionis Spiritus S. e Patre et Filio simul per modum unius. Tota igitur hoc praesens controversia est de principio formali quo sive proximo sive remoto.

Plures sunt Doctorum sententiae, quas refert Vazquez in primam p. S. Thomae disp. 164 cap. 1. Prima quae tribuitur sancto Bonaventurae, docet, principium formale quo immediatum ac proximum divinarum processionum esse solam relationem originis, seu proprietatem relativam. Altera sententia docet, potentiam generandi Filium e. g. in Patre esse solam essentiam praecisa proprietate relativa. Tertia existimat, solam quidem essentiam esse praedictam potentiam, proprietates tamen personales requiri, ut conditiones. Quarta contendit, essentiam seu proprietatem esse principium quo immediatum, verum diverso, essentiam videlicet respectu communicationis divinae naturae absolute, proprietatem vero respectu productionis personae. Quinta sententia ait, utramque personam, hoc est tum essentiam, tum proprietatem esse praedictum principium, principalius tamen proprietatem sive relationem. Sexta demum ait, potentiam productivam in divinis esse intra esse essentiam, connotata tamen proprietate, quae ipsam essentiam modificat, ut nempe sit potentia proxima. Hanc sententiam tenet ipse Vazquez, allegans Cajetanum.

20 Quas sententias, ut recte intelligas animadvertas oportet, personam divinam [illegible] concerni quod consurgit ex natura divina absolute spectata, tamquam subjecto, et ex subsistentia relativa, tamquam ratione formali constituente et distinguente personam a persona; ita ut utraque ratio, hoc est tum natura, tum subsistentia possint accipi in recto respectu concreti, vel una earum in recto, et altera in obliquo, et vicissim.

Ad hujus si attendatur persona defiō communiter ex Boetio recepta, ratio venit in obliquo et subsistentia in recto; sic ꝺ definitur = naturae rationalis individua substantia. hoc ē subsistentia, ratiō persona concipiatur, et repraesentetur veluti substantia intellectualis in se subsistens seorsim, et incommunicabiliter, natura venit in recto. Quomodo utraque in recto, si persona accipiatur tanquam intellectualis substantia adaequata in se existens, incommunicata, et incommunicabiliter [illegible]

quia plura, nomina

[illegible] generalia [illegible] nomines personae [illegible] parti culares [illegible] definiens de hac [illegible] persona [illegible] significat rationem, ut subsistentem, et hoc significat relationem per modum substantiae [illegible] hypostasis [illegible] in natura divina, licet [illegible] divina non sit aliud, quam natura divina. [illegible] hoc [illegible] persona significat relationem in recto, et tantum in obliquo [illegible] relationem in [illegible] relatio [illegible] significatur per modum hypostasis. Similiter etiam significat rationem in recto, et relationem in obliquo, in quantum [illegible] hypostasis [illegible] significatur [illegible], ut relationes [illegible], et similiter relatio [illegible] relationes significata cadit in [illegible] persona in obliquo. [illegible] hac significatio hujus nominis persona non erat percepta ante Haereticorum calumnias [illegible] Thomas

[illegible] [illegible] regulas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], altera [illegible] [illegible] voces accipienda sunt ut [illegible] juxta valorem et aestimationem [illegible] [illegible] [illegible] supponat subjectum [illegible]

[illegible] natura, [illegible] [illegible] [illegible] formale [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]

sta in accepta, vel aliud quodcumque diuinum praedicatum ad intra, eo rem ipsum non est principium formale quo proximum. sed hujus principii propositionis (cateriorum) videtur in ipsa natura, ut modificata proprietate personali producentis, seu in ipso modo

modificata. Prima pars est sententia communis, et probatur ex Patribus, v. g. Dionisio de diuinis nominibus cap. 2do ubi filium et spiritum sanctum apellat secundum divinitatis germina et germinas: Damasceno lib. 1 de fide cap. 8, ubi ait: generatio est naturae, non sicut generantis, sed sicut ejus, quo generat. Cyrillo lib. primo Thesauri cap. 1, ubi ait: generativam virtutem esse entitatem Dei. Deinde probatur ex Conc. Florentino ubi Joannes Theologus sess. 18 sic loquitur: Patris persona suppositum est, et generans: diuina natura generationis principium, quo Pater filium generat. Et Lateranense: Diuina substantia, quae verè est Pater, Filius, et Spiritus Sanctus, non quidem generat, sed est principium quo generatio. Deinde Patres unanimiter asserunt Verbum natum esse de substantia Patris. Idem est de Spiritu Sancto sicut declaravit idem Theologus sessione 19, ubi ait: Filius ex substantia, et Spiritus Sanctus ex Patris et Filii substantia. Secunda pars probatur. Filius quippe statu habet principium formale quo remotum, et radicale diuinarum processionum, ex quo ad illas rationem intelligitur oriri principium formale quo proximum, et immediatum earundem: sed hoc principium remotum intelligitur ex ipsa essentia tanquam radice: nam essentia diuina est radix primaria et metaphysica, ex qua profluere intelliguntur omnia praedicata,
§3 attributa, et proprietates diuina; ergo

Secunda pars est communis inter Thomistas, et Scotistas contra Durandum qui, propterea censura notatur, utpote in re.

quam a communi Theologorum sententia recedere, etiam a locutione Scripturae et Patrum, ut neque immerito doctissimi quidam, ex Patribus frequenter vocant Filium Verbum, et Spiritum Sanctum amorem seu [illegible] Verbum, nec amor immediate procedit a natura divina seu Verbum ab intellectu, et amor a voluntate, ergo.. Confirmatur ratione, si natura divina ad intra esset principium formale quo immediatum divinarum processionum, neutra persona procederet a solo Patre, altera vero a Patre et Filio: cum una processio est generatio, et non altera, quia generatio est prior spiratione; nulla sane ratio posset afferri.

14. Denique tertia pars constat ex eo, quia quum hujusmodi principium formale quo non sit natura ad intra, ut jam probatum est, neque solae relationes, ut pro tertia statim consequentia, [illegible] reponatur in ipsa natura ut modificata personali proprietate, et seu in ipso modo essentiali existendi divinae naturae, non solum ad intra explicite, scilicet subsistentiam seu proprietatem relativam, sed etiam ad intra implicite, scilicet totam naturam divinam ita modificatam. (Suppono videlicet proprietates personales esse modos substantiales existendi divinae naturae.) Illum vero pro solam relationem non esse tale principium (praeterquamquam satis constet ex [illegible] facta suppositione, quod sint sic modi substantiales existendi divinae naturae non quasi realiter tamen relativae [illegible], sicut communiter concipiunt, et reponunt tamen, qui in ea statuunt principium formale quo proximum, et immediatum divinarum processionum) ex ratione qua utitur S. Thomas 1. p. q. 41 art. 5, ubi quaerens utrum potentia generandi significet relationem, et non essentiam, ibi negative respondet ob hanc rationem: quia illud est principium quo actionis quo agens producit sibi simile, seu in quo producto assimilatur producenti; omne enim quod agit aliquid producens per suam actionem producit sibi simile quantum ad formam, qua agit. Exemplum clare patet in homine, qui generat hominem sibi similem in natura humana [illegible]

unus in hoc quo erat. sed sola in sua paternitate [illegible], in quo
terminus productus assimilatur principio producenti: neque enim Filius
hic assimilatur Patri in Paternitate qua Pater non est neque gene-
rat. item Spiritus Sanctus non assimilatur Patri et Filio in spiratione
passiva, qua [illegible] Spiritus S. non spirat. Requiritur ergo et ipsa proprie-
tas personalis, seu ut dictum est, non distinguerentur divinae processiones.

Objectiones, et Solutiones

20 Obj. primo. si principium formale quo divinarum processionum
est essentia, seu natura divina haec generaret; sed hoc dici non potest. Nam
est Lateranense reprobavit hanc propositionem natura generat, ergo.
Confirmatur. Principium quo processiones habent esse illud, quo pro-
cedens, et productum distinguuntur: nam principium relativum existens,
et virtus realis productiva termini est perfectio realis transcenden-
talis ad terminum, quem producit. sed principium producens, et
terminus productus ad intra non distinguuntur ad intra nisi sola
proprietate personali, ergo.

21 Resp. Eo quod natura non modificata proprietate personali Pa-
ternitatis generaret esse [illegible] se ut ratione naturae, nego [illegible]. Conc.
reprobavit quidem hanc propositionem natura generat et definivit naturam
non generare. subiungit enim naturam esse Patrem, qui generat. Agebat
scilicet contra Abbatis Joachimi doctrinam, qui inter naturam et personas non
admittebat unitatem identitatis sed unionem collectionis tantum
et similitudinis; unde non Trinitatem, sed Quaternitatem adstrue-
bat in Deo, tres scilicet personas, et unam communem essentiam, veluti
quartam, quae [illegible] sumpta est principium generationis in Patre,
et terminus generationis in Filio hoc est generans, et genita.
Quapropter definierunt Patres in Trinitate esse solummodo, non
quaternitas quia [illegible] quaelibet trium Personarum est illa res vide:

cilicet substantia, entia, sive natura divina, quae sola est universorum principium praeter quod aliud nihil inveniri non potest, et illa nec genera, neque genita, nec procedens, sed est Pater qui generat, Filius, qui gignitur, Spiritus Sanctus qui procedit, ut distinctiones sint in personis, et unitas in natura. Porro nulla alia sententia magis de fide tam conformis videtur, quam quae statuit essentiam communem, et nudo se acceptam non esse principium formale quo proximum, et immediatum divinarum processionum, sed tale principium esse ipsam divinam naturam, ut modificatam proprietate personali seu ipsum modum substantialem existendi non solum actu explicitum, sed etiam actu implicitum. Hac enim ratione excluditur quaternitas, quae sit veluti quarta forma, et divinarum processionum terminus sive principium, et statuitur, generare Patrem, gigni Filium, et procedere Spiritum Sanctum qui sunt eadem divina essentia modificata in proprietatibus personalibus Paternitatis, Filiationis, et Spirationis passivae.

927 Ad confirmationem primo negari, et major cum sancto Thoma loc. supra cit. ubi videlicet statuit, principium quo ex sua ratione formali non esse rationem formalem dicendi principium producens a termino producto sed potius rationem utriusque assimilandi quia omne producens aliquid, per suam actionem, producit sibi simile, quantum ad formam, quae agit. Distinctio igitur petenda est ex principio quod, et ex forma ipsum constituente in ratione talis principii, seu persona quae ... est relata. et de hoc solum principio procedunt immediate illae processiones. Secundo concessa minori, distinguitur consequens hoc pacto; ergo non in natura, actu se, sed in proprietate personali, actu explicitum, et implicitum simul sumpta hoc est quatenus indivisit ipsam naturam taliter modificatam statuendum principium formale quo immediatum, et proximum, ideo in sola proprietate personali

tantū idū explicatū, seu prout præcisa anãa talitr. modificata ne:
go conquā, imò supponitū, quod pomit ita abstrahi quid, ut mōdus
substantialis ipsius nãa, quamvis nãa dnã abstrahi pomit a pro:
prietatibus relativis; neque ē omnis distinctio ratiōnata ē nu:
lla, ut suppono ex Phia.

Rj: 2do. [illegible] provenit ut in [illegible] essentia sit
[illegible] confirmat.
[illegible] Filium, procedere [illegible]
[illegible] de Synodis, et Damascenus lib. primo de fide [illegible]
[illegible] eius nãa, et Aug. lib. 15 de Trinitate cap. [illegible]
[illegible] hæc ora facta sunt [illegible] nãa [illegible]
[illegible] secunda, ergo a persona nãa [illegible] infinitate, [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] remoti, [illegible], tanquam per principium immediatum [illegible]
[illegible]
[illegible] conquā. Ad primam confirmationē [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible], itaut non haberet [illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] nãa, [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible], ut filius per intellectum [illegible] per voluntatem procedat. sed ea [illegible] nequit, quia [illegible] [illegible] [illegible] immediate [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] stabiliatur in absoluto et non in relativo. ergo non proprietas personalis, sed sola [illegible] [illegible] [illegible].

MDCCLXVIII

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ex [illegible] [illegible]

~~[illegible]~~

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

Capitali livellarj registrati ~~nel~~ [illegible]
anno 68. ~~[illegible]~~

1 Un capitale [illegible] [illegible] Visintino detto [illegible] di Palma di Ducati [illegible]

2 Un altro capitale [illegible] Pietro [illegible] di Ducati [illegible]

3 Altro [illegible] [illegible] [illegible] 10

4 Altro [illegible] visintino [illegible] 50

5 Altro dovuto [illegible] [illegible] [illegible]

6 Altro [illegible] [illegible] 80

7. Altro di [illegible] di [illegible] 100

101.

~~[illegible]~~

Capitoli [illegible] capitoli [illegible]
[illegible]
2 Altro capitolo [illegible] Giovanni [illegible]
[illegible]
[illegible] di Ducati
3 Un altro capitolo [illegible]
[illegible]
[illegible] di Ducati.
3 Altro [illegible]
[illegible]
4 Altro [illegible] Giovanni [illegible]
[illegible]
5 Altro [illegible] Giovanni [illegible]
[illegible]
6 Altro con D. Giuseppe [illegible]
[illegible]
Altro di [illegible]
[illegible]

Auctore Pelio Bresolini.

Tractatus

De Deo Uno, et Trino

Proemium.

Quoniam ea, quæ de Deo ejusq; attributis agit, adeo parti: tione D. Thomæ Theologia prima nuncupatur, propterea plurium Theologorum more huic notiones generales, divisionesq; Theologiæ nec non ejusdem principia, seu locos Theologicos præmittendi; At quum de his non nisi duobus ab hinc annis actum a nobis sit, ne tam cito eadem repetamus, de quibusdam solum, ac summatim visum e Tirones admonere. Primo Sa: cram Theologiam generatim inspectam esse veram divinam, alia: rumque ad Deum referentium ex revelatis principiis, vel natu: ralib. cognitis comparatam doctrinam = Secundo ratione methodi eam dividi in positivam, et Scholasticam, et hanc ceterarum facul: tatum præstantissimam esse Ecclesiæ utilissimam, et ideo constanter tenendam, excolendamque adversus Novatores, quorum in illam